

2018 september Afstemming Wieringerhoek.

Actie obv uitvoeringsagenda IJsselmeergebied

Aanleiding

Er zijn diverse initiatieven gaande in het gebied. De vraag rijst in hoeverre die met elkaar te maken hebben.

MIRT-verkenning Wieringerhoek

Vanuit de Agenda IJsselmeergebied 2050 is voor de noordwesthoek van het IJsselmeer, onder de naam Wieringerhoek, een MIRT-verkenning gestart. Deze verkenning heeft tot doel de versterking van de ecologie in dit deel van het IJsselmeer, in relatie tot de omgeving (overig IJsselmeer, land en Wadden).

Regiodeal Water in de Noordkop

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier heeft initiatief genomen met NUON en Staatsbosbeheer om vismigratie (verbinding Wadden – achterland en IJsselmeer) te stimuleren tegelijk met de zoetwatervoorziening voor de landbouw. Het betreft o.a. het vispasseerbaar maken van de Stontelercleersluis bij het IJsselmeer.

Het project is onderdeel van Ruim Baan Voor Vissen, wat een samenwerkingsverband is van de vier noordelijke waterschappen. Zij hebben zich aangemeld bij het ministerie van LNV voor een regio enveloppe. Bij de besluitvorming over de aanvraag kan van belang zijn in hoeverre dit project raakt aan andere projecten.

Monitoring zout

RWS en PWN zijn een project gestart voor de monitoring van het zoutgehalte in deze hoek van het IJsselmeer. Doel hiervan is om meer kennis te krijgen over de oorzaken van het zoutgehalte in dit gebied om maatregelen te kunnen nemen tegen naderende verzilting. Tegelijk zijn deze gegevens relevant voor het begrip over en het beheer van de ecologische kwaliteit.

Achteroever

Aan de Wieringermeerkust loopt sinds enige jaren het project Achteroever. Hierin worden concreet op locatie verbindingen gelegd tussen nieuwe vormen van landbouw met water en het IJsselmeer. De eerste fase van dit project loopt dit jaar af. Dan ligt de vraag voor of het project een vervolg zal krijgen.

Energieverkenning IJsselmeergebied

Vier provincies in het IJsselmeergebied zijn een verkenning gestart naar de mogelijkheden en gevolgen voor een bijdrage aan de energietransitie in het gebied. De resultaten komen in november 2018 beschikbaar. Het is mogelijk dat in deze verkenning de kust van de Wieringermeer in beeld komt voor een aandeel in de transitie. In het vervolg van deze verkenning wordt komend jaar de Regionale Klimaat- en Energie strategieën Kop van Noord-Holland opgesteld. In die strategie wordt aangegeven of de Wieringermeerkust in aanmerking kan komen voor nadere energiematregelen.

Versterking beleving Wieringermeerkust

De gemeenten Texel, Schagen, Den Helder en Hollands Kroon werken met provincie Noord-Holland en partijen samen in De Kop Werkt! Onderdeel van dit programma is de versterking van de IJsselmeerkustbeleving in de strook langs de IJsselmeerdijk tussen Medemblik en Den Oever met recreatieve voorzieningen. Deze zogeheten groen-blauwe investeringen zijn een aanvulling op die van de Noordzeekust en Waddenkust. Er wordt onderzocht hoe deze recreatie van meerwaarde is voor de ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid van de Wieringermeer.

Militair oefenterrein.

In deze regio wordt het IJsselmeer gebruikt als militair oefenterrein. Dit levert beperkingen op voor de inrichting van het gebied.

Conclusie.

In de noordwesthoek van het IJsselmeer komen diverse ontwikkelingen samen vanuit verschillende overheden. Deze hebben alle gevolgen voor dit deel van het IJsselmeer. Drie plannen kunnen direct gebaat zijn bij afstemming met elkaar en de andere (Achteroevers, Regio enveloppe Water en beleving Wieringemeerkust). Het kan daarom zinvol zijn om de mogelijkheden te verkennen voor nadere afstemming van deze plannen en initiatieven.

Mogelijke actie

De Agenda IJsselmeergebied 2050 heeft een coördinerende en stimulerende functie. De ontwikkelingen in dit deel van het IJsselmeer kunnen gebaat zijn bij een afstemmende / coördinerende actie, indien de betrokkenen dat ook graag willen. Dit zal dan moeten gebeuren vanuit het coördinatieteam, die afstemming tussen de initiatieven en plannen in gang kan zetten. Een eerste ontmoeting van diverse betrokkenen doet zich voor op 25 september 2018 tijdens de MIRT-sessie over de verkenning Wieringerhoek. Daar wordt kennis en ervaring uitgewisseld en worden naar verwachting de verbanden tussen de projecten meer zichtbaar. Op basis hiervan kan worden bepaald hoe eventuele coördinatie er uit moet zien.

NOTITIE

Onderwerp	Beoordelingskader en maatlatten
Project	Verkenning Wieringerhoek
Opdrachtgever	Rijkswaterstaat Midden-Nederland
Projectcode	114828
Status	Definitief 02
Datum	21 juli 2020
Referentie	114828-5.1/20-011.262
Auteur(s)	5.1.2e MSc
Gecontroleerd door	5.1.2e
Goedgekeurd door	5.1.2e
Paraaf	5.1.2e
	5.1.2e
Bijlage(n)	-
Aan	Rijkswaterstaat Midden-Nederland
Kopie	-

1 BEOORDELINGSKADER MER

Tabel 1.1 Beoordeling doelbereik

Thema	Aspect	Beoordelingscriteria, invloed op
zoetwaterzone	zoetwater habitats en -leefgebied	diversiteit ecotopen: aantal verschillende ecotopen
		omvang van de ecotopen: lokaal en in relatie tot bijdrage aan het ecosysteem van het IJsselmeer
	connectiviteit land-watergradient	verbondenheid ecotopen
t-zoutovergang	brakwater habitats en -leefgebieden	diversiteit ecotopen: aantal verschillende ecotopen
		omvang van de ecotopen: lokaal en in relatie tot bijdrage aan het ecosysteem van het IJsselmeer
		kwaliteit ecotopen: abiotiek op orde, geen verstoring, et cetera

Thema	Aspect	Beoordelingscriteria, invloed op
	connectiviteit zoet-zout gradiënt	verminderen netto uitspoeling zoetwater vis naar zoute Waddenzee
		verbeteren migratiemogelijkheden diadrome vissoorten
klimaatadaptatie - zoutbeheersing	zoutgehalte	zoutflux vanuit zoet-zoutovergang richting IJsselmeer
		beheersbaarheid zoutindringing

Tabel 1.2 Beoordeling effecten

Thema	Aspect	Beoordelingscriteria, invloed op
natuur	gebieden	Wet natuurbescherming (Natura 2000) effecten op instandhoudingsdoelstellingen aanlegfase
		Wet natuurbescherming (Natura 2000) effecten op instandhoudingsdoelstellingen voor habitattypen
		Wet natuurbescherming (Natura 2000) effecten op instandhoudingsdoelstellingen voor habitatsoorten
		Wet natuurbescherming (Natura 2000) effecten op instandhoudingsdoelstellingen Vogelrichtlijnsoorten (soorten van het open water)
		Wet natuurbescherming (Natura 2000) effecten op instandhoudingsdoelstellingen Vogelrichtlijnsoorten (soorten van ondiep water, moeras en graslanden)
		kernkwaliteiten NatuurNetwerk Nederland
	soorten	Wet natuurbescherming (soorten): effecten op functionaliteit leefgebied en instandhouding soort
		rode lijst-soorten: effecten op functionaliteit leefgebied en instandhouding soort
	ecologische waterkwaliteit (KRW)	Kaderrichtlijn Water: effecten op de ecologische waterkwaliteit - IJsselmeer
		Kaderrichtlijn Water: effecten op de ecologische waterkwaliteit - polders Noord-Holland
		Kaderrichtlijn Water: effecten op de ecologische waterkwaliteit - Waddenzee
houtopstanden	Wet natuurbescherming (houtopstanden): oppervlakte houtopstanden	
water	waterkwaliteit	oppervlaktewaterkwaliteit (in relatie tot gebruik)
	waterkwantiteit	oppervlaktewaterkwantiteit (in relatie tot gebruik)
		grondwaterkwantiteit (in relatie tot gebruik)
bodem	bodemkwaliteit	(water)bodemkwaliteit
	aardkundige waarden	aardkundige waarden
landschap, cultuurhistorie en archeologie	landschap	- landschapstypen en -structuur: · rondje IJsselmeer compleet? · netwerk van verbindingen verrijkt? (land en water) · trekkers behouden of toegevoegd? · verbinding met achterland? · diversiteit achterland benut? · diversiteit (onder)-waterlandschap benut?

Thema	Aspect	Beoordelingscriteria, invloed op
	ruimtelijk-visuele kenmerken	- ruimtelijke visuele kenmerken: - opeenvolging kapen en baaien? - verschil strakke en grillige kust? - kust als zone? - grootse open maten behouden?
	cultuurhistorie	- historisch-geografische structuren, ensembles en elementen: - Zuiderzeewerken als icoon? - Zuiderzeelandschap als icoon? - kapen en baaien als uitdrukking van ondergrond, invloed van water én beteugeling van de mens? - eigen verhaal van iedere dijk benut? - contrast tussen polder- en Zuiderzeelandschap versterkt? - binnendijkse landschappen benut?
		- historisch-bouwkundige ensembles en elementen: - historische havenplaatsen benut? - hergebruik van cultureel erfgoed? - ontmoetingen land en water rondom sluisen, molens, gemalen?
archeologie	- archeologische (verwachtings)waarden: - archeologische schatkamer gerespecteerd en benut?	
woon-, werk- en leefmilieu	wonen	woonfunctie (woningen, woonkwaliteit)
	werken	visserijfunctie - vaste vistuigen
		visserijfunctie - gemene weide visserij
		landbouwfunctie
		beroepsscheepvaart
		overige economische functies
	recreatie	recreatievaart - bestemmingen
		recreatievaart - bevaarbaarheid
		overige recreatieve functies
	overige functies	verkeersfunctie
defensiefunctie		
duurzaamheid	duurzaamheid	kansen voor duurzaam materiaal- en energiegebruik
klimaat	waterveiligheid	effect op spuidebiet
		effect op de hydraulische belastingen
		effect op de faalkans van de Afsluitdijk

Tabel 1.3 Beoordeling haalbaarheid

Thema	Aspect	Beoordelingscriteria, invloed op
haalbaarheid	kosten	investeringskosten
		levenscycluskosten
	beheer en onderhoud	ontwikkelingsbeheer en onderhoud
		instandhoudingsbeheer en onderhoud
onderhoudsinspanning		

Thema	Aspect	Beoordelingscriteria, invloed op
	uitvoerbaarheid	bouwtijd
	meekoppelkansen	geschiktheid van het alternatief voor geïdentificeerde meekoppelkansen

2 MAATLATTEN

2.1 Zoetwaterzone

Tabel 2.1 Beoordelingsschalen voor het aspect zoetwater habitats en leefgebieden

Score	Oordeel ten opzichte van de referentiesituatie
diversiteit ecotopen	
---	n.v.t.
-	n.v.t.
0	er worden geen cruciale, thans ontbrekende ecotopen van de land-water gradiënt toegevoegd
+	enkele van de cruciale maar thans ontbrekende ecotopen van de land-water gradiënt worden toegevoegd
++	alle van de cruciale maar thans ontbrekende ecotopen van de land-water gradiënt worden toegevoegd
omvang van de ecotopen	
---	n.v.t.
-	n.v.t.
0	de omvang is <20 % van de gestelde opgave (in ha) van ieder van de ecotopen
+	de omvang is >20 % van de gestelde opgave (in ha) van ieder van de ecotopen, maar minder dan de volledige opgave
++	er wordt voldaan aan de gestelde opgave (in ha) van ieder van de ecotopen: - ondiep water met ondergedoken waterplanten: 10 % van het hele IJsselmeer, waarvan een vijfde deel in de Wieringerhoek (circa 1.600 à 1.700 ha) - zoet helofytenmoeras 5 % van het hele IJsselmeer, waarvan een vijfde deel in de Wieringerhoek (circa 1.000 ha) - vloedvlaktemoeras en overstromingsgrasland: 5 % van het hele IJsselmeer, waarvan een vijfde deel in de Wieringerhoek (circa 1.000 ha)
kwaliteit van de ecotopen	
---	n.v.t.
-	n.v.t.
0	de kwaliteit ('abiotische randvoorwaarden') van de ecotopen is ontoereikend om de beoogde functie te vervullen
+	de kwaliteit ('abiotische randvoorwaarden') van de drie ecotopen op de land-water gradiënt is voor een deel op orde, waardoor deze suboptimaal functioneren
++	de kwaliteit ('abiotische randvoorwaarden') van de drie ecotopen op de land-water gradiënt is op orde, waardoor deze optimaal kunnen functioneren

Tabel 2.2 Beoordelingsschalen voor aspect connectiviteit land-water gradiënt

Score	Oordeel ten opzichte van de referentiesituatie
verbondenheid ecotopen	
---	n.v.t.
-	n.v.t.
0	er is geen goede samenhang in de ecotopen; onderling geen functionele verbinding
+	er is een goede samenhang in de ecotopen; er is sprake van een functionele onderlinge verbinding
++	er is een goede samenhang in de ecotopen; er is sprake van een functionele onderlinge verbinding én functionele aansluiting op andere gebieden (zoals de polderwateren of de brakwaterzone)

2.2 Zoet-zout overgang

Tabel 2.3 Beoordelingsschalen voor het aspect brakwater habitats en leefgebieden

Score	Oordeel ten opzichte van de referentiesituatie
diversiteit ecotopen	
---	n.v.t.
-	n.v.t.
0	brakwatergebied, maar zónder kenmerkende ecotopen (zandige eilanden; brak helofytenmoeras, ondergedoken waterplanten, open water)
+	brakwatergebied, met enkele van de kenmerkende ecotopen (zandige eilanden; brak helofytenmoeras, ondergedoken waterplanten, open water)
++	brakwatergebied, met alle kenmerkende ecotopen (zandige eilanden; brak helofytenmoeras, ondergedoken waterplanten én open water)
omvang van de ecotopen: de benodigde omvang is sterk afhankelijk van de zoutdynamiek	
---	n.v.t.
-	n.v.t.
0	geen jaarrond brakwatergebied aanwezig (periodiek volledig zoet of volledig zout) waardoor het gebied als ecologische sink optreedt (aanwezige ecologische waarden variëren)
+	geleidelijke gradiënt van zoet naar zout (10PSU over 2.500 m) die (vrijwel) jaarrond aanwezig is. Het areaal waarbinnen de gradiënt van zoet naar zout optreedt omvat tussen 150 en 600 ha
++	geleidelijke gradiënt van zoet naar zout (10PSU over 4.500 m) die (vrijwel) jaarrond aanwezig is. Het areaal waarbinnen de gradiënt van zoet naar zout optreedt omvat meer dan 600 ha
kwaliteit van de ecotopen	
---	n.v.t.
-	n.v.t.
0	de kwaliteit van de ecotopen is ontoereikend om de beoogde functie te vervullen
+	de ecotopen in het brakwatergebied kunnen tot ontwikkeling komen, maar er is weinig natuurlijke dynamiek
++	de ecotopen in het brakwatergebied kunnen tot ontwikkeling komen en er is veel natuurlijke dynamiek (in stroming, waterpeil, ligging zoet-zout gradiënt, substraatvorming et cetera)

Tabel 2.4 Beoordelingsschalen voor het aspect connectiviteit zoet-zout gradiënt

Score	Oordeel ten opzichte van de referentiesituatie
verminderen netto uitspoeling zoetwatervis naar zoute Waddenzee	
---	toename van de netto uitspoeling
-	n.v.t.
0	geen toe- of afname van de netto uitspoeling
+	afname van de netto uitspoeling door waarschuwingzone voor een deel van de spuikokers en/of verbeterde mogelijkheden voor terugkeer
++	grotendeels tegengaan van uitspoeling door brakke waarschuwingzone voor alle spuikokers
verbeteren migratiemogelijkheden diadrome vissoorten	
---	verslechtering migratiemogelijkheden
-	n.v.t.
0	geen effect op migratiemogelijkheden
+	geringe verbetering migratiemogelijkheden (er is een opening in de Afsluitdijk maar deze is niet permanent effectief te gebruiken bijvoorbeeld doordat de geleidelijke zoet-zout overgang soms wegvalt ter hoogte van de opening)
++	sterke verbetering migratiemogelijkheden (permanente opening in de Afsluitdijk met daarvoor een geleidelijke zoet-zout overgang die permanent aanwezig is ter hoogte van de opening)

2.3 Klimaatadaptatie - zoutbeheersing

Tabel 2.5 Beoordelingsschaal voor het aspect zoutgehalte, criterium zoutflux vanuit de brakwaterzone naar het IJsselmeer

Score	Oordeel ten opzichte van de referentiesituatie
zoutflux Wieringerhoek richting IJsselmeer	
---	netto toename van de zoutflux ter hoogte van de inlaatpunten voor zoet water van landbouw en/of drinkwaterbedrijf
-	netto toename van de zoutflux, maar niet ter hoogte van de inlaatpunten voor zoet water van landbouw en/of drinkwaterbedrijf
0	geen effect op huidige zoutflux
+	netto afname van de zoutflux, maar niet ter hoogte van de inlaatpunten voor zoet water van landbouw en/of drinkwaterbedrijf
++	netto afname van de zoutflux ter hoogte van de inlaatpunten voor zoet water van landbouw en/of drinkwaterbedrijf

Tabel 2.5 Beoordelingsschaal voor het aspect zoutgehalte, criterium beheersbaarheid van zoutindringing (kwalitatief)

Score	Oordeel ten opzichte van de referentiesituatie
beheersbaarheid zoutindringing	
---	niet beheersbaar
-	bepaalde mogelijkheid tot sturen zoutindringing (bijvoorbeeld klein volume spui)
0	geen effect op huidige zoutflux
+	zoutindringing kan gestuurd worden (spuien)
++	zout komt niet binnen, waardoor verdere beheersing niet nodig is

2.4 Natuur

Gebieden

Tabel 2.7 Beoordelingsschalen voor het aspect gebieden

Score	Oordeel ten opzichte van de referentiesituatie
Natura 2000-instandhoudingsdoelstellingen	
---	sterk negatief effect op habitattypen en/of leefgebied van soorten met instandhoudingsdoel door permanente verstoring of vernietiging. Ook na eventuele mitigatie resteert een risico op significant negatieve effecten
-	negatief effect op habitattypen en/of leefgebied van soorten met instandhoudingsdoel door verstoring of vernietiging. Na eventuele mitigatie resteert geen risico op significant negatieve effecten
0	neutraal, geen effecten op instandhoudingsdoelen
+	positief effect op habitattypen en/of leefgebied van soorten met instandhoudingsdoel door permanente uitbreiding of kwaliteitsverbetering
+++	sterk positief effect door sterke toename in kwaliteit of oppervlakte habitattypen en/of leefgebied van soorten; zeer positieve effecten op instandhoudingsdoelen door permanente uitbreiding of kwaliteitsverbetering
NatuurNetwerk Nederland	
---	sterk negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN op land; significante aantasting van wezenlijke kenmerken en waarden niet te mitigeren. Aantasting leidt tot een compensatieopgave
-	negatief effect op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN op land, Na eventuele mitigatie resteert geen risico op significante aantasting van wezenlijke kenmerken en waarden, omdat aanwezige natuurtypen (met inachtneming van de juiste maatregelen en het juiste beheer) ter plaatse van de ingreep kunnen worden hersteld
0	neutraal, geen verandering
+	positief, positieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN op land
+++	sterk positief, positieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN op land en de omvang van het NNN op land

Soorten

Tabel 2.8 Beoordelingsschalen voor het aspect soorten

Score	Oordeel ten opzichte van de referentiesituatie
beschermde soorten	
---	sterk negatief, vernietiging van essentieel leefgebied of verblijfplaatsen van beschermde soorten. Ook na eventuele mitigatie resteert een risico op aantasting van de lokale staat van instandhouding
-	negatief, vernietiging van een deel van het leefgebied of verblijfplaatsen van beschermde soorten, Na eventuele mitigatie resteert geen risico op aantasting van de lokale staat van instandhouding
0	neutraal, geen verandering
+	positief, verbetering van het leefgebied maar met beperkt effect op de gunstige staat van instandhouding
+++	sterk positief, sterke verbetering van functionaliteit van het leefgebied en daardoor positief effect op de gunstige staat van instandhouding
rode lijst-soorten	

Score	Oordeel ten opzichte van de referentiesituatie
beschermde soorten	
---	sterk negatief, vernietiging van biotoop van soorten met de status 'bedreigd' of 'ernstig bedreigd'. Vanwege aanwezigheid van een specifiek biotoop met grote omvang/populaties moeilijk te mitigeren
-	negatief, vernietiging van biotoop van soorten met de status 'gevoelig' of 'kwetsbaar'. Biotoop van beperkte omvang en hooguit enkele individuen, waardoor mogelijk te mitigeren
0	neutraal, geen verandering
+	positief, enige verbetering of toename van de aanwezige biotopen voor reeds aanwezige rode lijst-soorten
+++	sterk positief, sterke verbetering of toename van de aanwezige biotopen voor reeds aanwezige en nog niet aanwezige rode lijst-soorten

Ecologische waterkwaliteit (KRW)

Tabel 2.9 Beoordelingsschalen voor het aspect ecologische waterkwaliteit (KRW)

Score	Oordeel ten opzichte van de referentiesituatie
effecten op de ecologische waterkwaliteit - IJsselmeer	
---	verslechtering van alle kwaliteitselementen
-	verslechtering van één of meerdere kwaliteitselementen
0	neutraal, geen effect ten opzichte van de referentiesituatie
+	verbetering van één of meerdere kwaliteitselementen
+++	verbetering van alle kwaliteitselementen
effecten op de ecologische waterkwaliteit - polders Noord-Holland	
---	verslechtering van alle kwaliteitselementen
-	verslechtering van één of meerdere kwaliteitselementen
0	neutraal, geen effect ten opzichte van de referentiesituatie
+	verbetering van één of meerdere kwaliteitselementen
+++	verbetering van alle kwaliteitselementen
effecten op de ecologische waterkwaliteit - Waddenzee	
---	verslechtering van alle kwaliteitselementen
-	verslechtering van één of meerdere kwaliteitselementen
0	neutraal, geen effect ten opzichte van de referentiesituatie
+	verbetering van één of meerdere kwaliteitselementen
+++	verbetering van alle kwaliteitselementen

* NB: een verandering (verbetering/verslechtering) van één of meerdere kwaliteitselementen leidt niet vanzelfsprekend tot een klasse verandering van het gehele waterlichaam.

Houtopstanden

Tabel 2.10 Beoordelingsschalen voor het aspect houtopstanden

Score	Oordeel ten opzichte van de referentiesituatie
oppervlakte houtopstanden	
---	sterk negatief, permanente afname van areaal houtopstanden binnen plangebied door vernietiging. Te compenseren oppervlakte > 1 ha
-	negatief, permanente afname areaal houtopstanden binnen plangebied door vernietiging. Te compenseren oppervlakte <1 ha
0	neutraal, geen verandering
+	positief, permanente toename areaal houtopstanden binnen plangebied <1 ha
+++	sterk positief, permanente toename van areaal houtopstanden binnen plangebied > 1 ha

2.5 Water

Waterkwaliteit

Tabel 2.11 Beoordelingsschalen voor het aspect waterkwaliteit

Score	Oordeel ten opzichte van de referentiesituatie
waterkwaliteit	
oppervlaktewaterkwaliteit (in relatie tot gebruik)	
---	kans op sterke achteruitgang fysisch, chemische of biologische waterkwaliteitsparameters (metalen, nutriënten, doorzicht, blauwalg) die leidt tot een normoverschrijding op de KRW
-	kans op achteruitgang fysisch, chemische of biologische waterkwaliteitsparameters (metalen, nutriënten, doorzicht, blauwalg)
0	geen verandering in de chlorideconcentraties ter hoogte van innamepunten
+	kans op verbetering fysisch, chemische of biologische waterkwaliteitsparameters (metalen, nutriënten, doorzicht, blauwalg)
+++	kans op sterke verbetering fysisch, chemische of biologische waterkwaliteitsparameters (metalen, nutriënten, doorzicht, blauwalg)

Waterkwantiteit

Tabel 2.12 Beoordelingsschalen voor het aspect waterkwantiteit

Score	Oordeel ten opzichte van de referentiesituatie
oppervlaktewaterkwantiteit (in relatie tot gebruik)	
---	n.v.t.
-	de totale waterbeschikbaarheid neemt af als gevolg van inrichtingsmaatregelen
0	de waterbeschikbaarheid blijft gelijk
+	de totale waterbeschikbaarheid neemt toe als gevolg van inrichtingsmaatregelen
+++	n.v.t.
grondwaterkwantiteit (in relatie tot gebruik)	

Score	Oordeel ten opzichte van de referentiesituatie
oppervlaktewaterkwantiteit (in relatie tot gebruik)	
+++	n.v.t.
-	kweldruk van zout grondwater in de Wieringermeer neemt toe
0	kweldruk van zout grondwater in de Wieringermeer blijft gelijk
+	kweldruk van zout grondwater in de Wieringermeer neemt af
+++	n.v.t.

2.6 Bodem

Bodemkwaliteit

Tabel 2.13 Beoordelingsschaal voor het aspect bodemkwaliteit

Score	Oordeel ten opzichte van de referentiesituatie
(water)bodemkwaliteit	
+++	n.v.t.*
-	n.v.t.*
0	de (water)bodemkwaliteit verandert niet door de geplande ingrepen (er is geen sprake van interventiewaarde overschrijding)
+	de (water)bodemkwaliteit verbetert in beperkte mate door de geplande ingrepen. Dit is het geval als verontreinigingen van beperkte omvang worden verwijderd en/of de diffuse bodemkwaliteit lokaal verbetert
+++	de (water)bodemkwaliteit verbetert aanzienlijk als gevolg van de geplande ingrepen. Dit is het geval als omvangrijke verontreinigingen worden verwijderd en/of de diffuse bodemkwaliteit over een groot gebied verbetert

* Indien wordt voldaan aan de wet- en regelgeving, zal de (water)bodemkwaliteit niet verslechteren door de geplande ingrepen.

Aardkundige waarden

Tabel 2.14 Beoordelingsschaal voor het aspect aardkundige waarden

Score	Oordeel ten opzichte van de referentiesituatie
aardkundige waarden	
+++	geheel van beleefde, fysieke en inhoudelijke kwaliteit in het plangebied neemt sterk af
-	één of twee van de beleefde en/of fysieke en/of inhoudelijke kwaliteiten in het plangebied neemt af
0	neutraal, geen effect ten opzichte van de referentiesituatie
+	één of twee van de beleefde en/of fysieke en/of inhoudelijke kwaliteiten in het plangebied neemt toe
+++	geheel van de beleefde, fysieke en inhoudelijke kwaliteit in het plangebied neemt sterk toe

2.7 Landschap, cultuurhistorie en archeologie

Landschap

Tabel 2.15 Beoordelingsschalen voor het aspect landschap

Score	Oordeel ten opzichte van de referentiesituatie
landschapstype en -structuur	
---	geheel van beleefde, fysieke en inhoudelijke kwaliteit in het plangebied neemt sterk af
-	één of twee van de beleefde en/of fysieke en/of inhoudelijke kwaliteiten in het plangebied neemt af
0	neutraal, geen effect ten opzichte van de referentiesituatie
+	één of twee van de beleefde en/of fysieke en/of inhoudelijke kwaliteiten in het plangebied neemt toe
+++	geheel van de beleefde, fysieke en inhoudelijke kwaliteit in het plangebied neemt sterk toe
ruimtelijk-visuele kenmerken	
---	geheel van beleefde, fysieke en inhoudelijke kwaliteit in het plangebied neemt sterk af
-	één of twee van de beleefde en/of fysieke en/of inhoudelijke kwaliteiten in het plangebied neemt af
0	neutraal, geen effect ten opzichte van de referentiesituatie
+	één of twee van de beleefde en/of fysieke en/of inhoudelijke kwaliteiten in het plangebied neemt toe
+++	geheel van de beleefde, fysieke en inhoudelijke kwaliteit in het plangebied neemt sterk toe

Cultuurhistorie

Tabel 2.16 Beoordelingsschalen voor het aspect cultuurhistorie

Score	Oordeel ten opzichte van de referentiesituatie
historische geografie	
---	geheel van beleefde, fysieke en inhoudelijke kwaliteit neemt sterk af
-	één of twee van de beleefde en/of fysieke en/of inhoudelijke kwaliteiten neemt af
0	neutraal, geen effect ten opzichte van de referentiesituatie
+	één of twee van de beleefde en/of fysieke en/of inhoudelijke kwaliteit neemt toe
+++	geheel van de beleefde, fysieke en inhoudelijke kwaliteit neemt sterk toe
historische bouwkunde	
---	geheel van beleefde, fysieke en inhoudelijke kwaliteit neemt sterk af
-	één of twee van de beleefde en/of fysieke en/of inhoudelijke kwaliteiten neemt af
0	neutraal, geen effect ten opzichte van de referentiesituatie
+	één of twee van de beleefde en/of fysieke en/of inhoudelijke kwaliteiten neemt toe
+++	geheel van de beleefde, fysieke en inhoudelijke kwaliteit neemt sterk toe

Archeologie

2.17 Beoordelingsschalen voor het aspect archeologie

Score	Oordeel ten opzichte van de referentiesituatie
archeologische (verwachtings)waarden	
---	meer dan de helft van het plangebied heeft ruimtebeslag op hoge-/middelhoge archeologische verwachtingswaarde
-	minder dan de helft van het plangebied heeft ruimtebeslag op hoge-/middelhoge archeologische verwachtingswaarde
0	neutraal, geen effect ten opzichte van de referentiesituatie
+	niet van toepassing
+++	niet van toepassing

2.8 Woon-, werk- en leefmilieu

Wonen

Tabel 2.68 Beoordelingsschaal voor het aspect wonen

Score	Oordeel ten opzichte van de referentiesituatie
woonfunctie	
---	verslechtering van de kwaliteit van de woonomgeving voor meer dan 25 woningen en/of de noodzaak tot amoveren van woning(en)
-	verslechtering van de kwaliteit van de woonomgeving voor 1 - 25 woningen
0	geen effect op de kwaliteit van de woonomgeving
+	verbetering van de kwaliteit van de woonomgeving voor 1 - 25 woningen
+++	verbetering van de kwaliteit van de woonomgeving voor meer dan 25 woningen

Werken

Tabel 2.19 Beoordelingsschalen voor het aspect werken

Score	Oordeel ten opzichte van de referentiesituatie
visserijfunctie - vaste vistuigen	
---	aantal locaties neemt met meer dan 10 af
-	aantal locaties neemt met 1 - 10 af
0	geen effect op de visserijfunctie met vaste vistuigen
+	aantal locaties neemt met 1 - 10 toe
+++	aantal locaties neemt met meer dan 10 toe
visserijfunctie - gemene weide visserij	
---	visserijareaal neemt af met meer dan 200 ha en netto visstand neemt af
-	visserijareaal neemt af met 10 - 200 ha en netto visstand neemt af

Score	Oordeel ten opzichte van de referentiesituatie
0	geen effect op de visstand en visserijareaal
+	visserijareaal neemt af, maar netto visstand neemt toe (meer visvangst mogelijk)
++	visserijareaal neemt toe én netto visstand neemt toe (meer visvangst mogelijk)
landbouwfunctie	
---	afname van het areaal landbouwgrond 100 ha én de kwaliteit van de landbouwgrond verslechtert
-	afname van het areaal landbouwgrond met 5 - 100 ha of de kwaliteit van de landbouwgrond verslechtert
0	geen effect ten opzichte van de referentiesituatie
+	toename van het areaal landbouwgrond met 5 - 100 ha of de kwaliteit van de landbouwgrond verbetert
++	toename van het areaal landbouwgrond > 100 ha én de kwaliteit van de landbouwgrond verbetert
beroepsscheepvaart	
---	één of meerdere vaarbestemmingen (havens/sluizen) zijn onbereikbaar
-	één of meerdere vaarbestemmingen (havens/sluizen) zijn verminderd bereikbaar
0	geen effect ten opzichte van de referentiesituatie
+	toename van de bereikbaarheid voor één of meerdere vaarbestemmingen
++	n.v.t.
overige economische functies	
---	afgenomen bedrijfsmogelijkheden voor meer dan 5 bedrijven
-	afgenomen bedrijfsmogelijkheden voor 1 - 5 bedrijven
0	geen effect ten opzichte van de referentiesituatie
+	toename bedrijfsmogelijkheden voor 1 - 5 bedrijven
++	toename bedrijfsmogelijkheden voor meer dan 5 bedrijven

Recreatie

Tabel 2.20 Beoordelingsschalen voor het aspect recreatie

Score	Oordeel ten opzichte van de referentiesituatie
recreatievaart - open water	
---	het aantal bereikbare vaarbestemmingen neemt af met meer dan 5
-	het aantal bereikbare vaarbestemmingen neemt af met 1 - 5
0	geen effecten ten opzichte van de referentiesituatie
+	het aantal bereikbare vaarbestemmingen neemt toe met 1 - 5
++	het aantal bereikbare vaarbestemmingen neemt toe met meer dan 5
recreatievaart - bevaarbaarheid	
---	de bevaarbaarheid van meer dan vijf routes neemt af en/of het aantal hectare bevaarbaar open water neemt af met 20 %
-	de bevaarbaarheid van 1 - 5 routes neemt af en/ of het aantal bereikbare vaarbestemmingen neemt af met 1 - 20 %
0	geen effecten ten opzichte van de referentiesituatie
+	het aantal bevaarbare routes neemt toe met 1 - 5
++	het aantal bevaarbare routes neemt toe met meer dan 5

Score	Oordeel ten opzichte van de referentiesituatie
overige recreatieve functies	
---	afname in de bruikbaarheid van meer dan 5 recreatieve functies (voorzieningen, gebieden, routes)
-	afname in de bruikbaarheid van 1 - 5 recreatieve functies (voorzieningen, gebieden, routes)
0	neutraal, geen effect ten opzichte van de referentiesituatie
+	toename in de bruikbaarheid van 1 - 5 recreatieve functies (voorzieningen, gebieden, routes)
+++	toename in de bruikbaarheid van meer dan 5 recreatieve functies (voorzieningen, gebieden, routes)

Overige functies

Tabel 2.21 Beoordelingsschalen voor het aspect overige functies

Score	Oordeel ten opzichte van de referentiesituatie
verkeersfunctie	
---	afname in bereikbaarheid als gevolg van amoveren/afsluiting van wegen
-	hinder voor verkeer
0	neutraal, geen effect
+	n.v.t.
+++	n.v.t.
defensiefunctie	
---	aantasting openheid schootsveld defensie
-	n.v.t.
0	geen effect op de gebruiksmogelijkheden voor militaire oefeningen
+	n.v.t.
+++	n.v.t.

2.9 Duurzaamheid

Duurzaam materiaal- en energiegebruik levert geen onderscheidende beslisinformatie tussen de alternatieven. Alleen de hoeveelheid materiaal is mogelijk onderscheidend, maar dit zit verweven in het criterium kosten. Door dit niet nogmaals mee te nemen wordt dubbeltellingen voorkomen. Wel wordt (een samenvatting van) de notitie duurzaamheid, waarin wordt gekeken naar kansen voor duurzaamheid opgenomen in het MER, zodat deze betrokken kunnen worden bij de totstandkoming van het VKA. Er wordt geen effectscore gegeven voor dit criterium.

2.10 Klimaat

Waterveiligheid is een randvoorwaarde voor het ontwerp en levert daarmee geen onderscheidende effecten op voor de alternatieven. Dit betekent dat het ontwerp zo wordt gemaakt dat de waterveiligheid zo min mogelijk beïnvloed wordt. In de verkenningsfase van dit project worden de eventuele effecten op de afvoercapaciteit ingeschat op basis van gemodelleerde waterstandseffecten en expert judgement.

De volgende aspecten worden in de beschouwing van de waterveiligheid per alternatief meegenomen:

- het effect op spuidebiet;
- het effect op de hydraulische belastingen;
- het effect op de faalkans van de Afsluitdijk.

2.11 Haalbaarheid

Het doel van de alternatieven is om 3.300 hectare natuur te realiseren. Dit zijn enorme oppervlaktes, daarbij is schaalgrootte leidend. Het gaat om tientallen kilometers harde rand en het integraal ophogen van een habitattype met 1 meter kost meerdere miljoenen. Voor beheer en onderhoud is de ruimtelijke schaal ook leidend.

Kosten

Investeringskosten

De belangrijkste kostendragers worden geïdentificeerd, deze zijn:

- de eenheidsprijs van 1 m³ zand,
- de eenheidsprijs van 1 m harde rand van 5 m hoog,
- de eenheidsprijs van 1 m² gras- of akkerland,
- de eenheidsprijs van 1 m³ breuksteen,
- vismigratierivier Kornwerderzand wordt gebruikt als referentie voor de aanleg van een vismigratierivier.

De volgende gemiddelde ophogingen worden aangenomen voor het bepalen van de kosten:

- de ondiep water-zones 1 m;
- deloedvlaktes binnen de droogmakerijen 1 m;
- de zandige eilanden 4 m.

Levenscyclus

De levenscycluskosten worden bepaald door de investering en beheer en onderhoud. De beheers- en onderhoudskosten over 50 jaar zijn ingeschat op 15 % van de investeringskosten. Daarmee is dit criterium niet onderscheidend.

Op dit moment is het nog niet waardevol om de levenscycluskosten nader te specificeren, omdat er nog te veel onzekerheden zijn bij grotere kostendragers en er te veel verschillende elementen zijn. Wanneer de kansrijke elementen worden geselecteerd, worden voor die elementen de levenscycluskosten inzichtelijk gemaakt. Deze zijn vooral afhankelijk van de gekozen variant. Te denken valt aan het type beheer en het peilbeheer

Beheer en onderhoud

Tabel 2.7 Beoordelingsschalen voor het aspect beheer en onderhoud

Score	Oordeel
opstartbeheer, ontwikkelingsbeheer en -onderhoud	
---	het peilbeheer kan niet optimaal worden ingesteld voor het opstarten en ontwikkelen van de ecotopen, waardoor niet alle ecotopen tot ontwikkeling komen
-	het peilbeheer kan niet optimaal worden ingesteld voor het opstarten en ontwikkelen van de ecotopen, waardoor ecotopen alleen tot ontwikkeling komen bij periodiek herstelbeheer
0	n.v.t.
+	het peilbeheer kan optimaal worden ingesteld voor het opstarten en ontwikkelen van de ecotopen
+++	het peilbeheer kan optimaal worden ingesteld voor het opstarten en ontwikkelen van de ecotopen en ook natuurlijke processen dragen bij aan het opstart- en ontwikkelingsbeheer
instandhoudingsbeheer en -onderhoud	
---	het peilbeheer kan niet optimaal worden ingesteld voor het in standhouden van de ecotopen, waardoor niet alle ecotopen in stand kunnen worden gehouden
-	het peilbeheer kan niet optimaal worden ingesteld voor het in standhouden van de ecotopen, waardoor ecotopen alleen in stand kunnen worden gehouden door periodiek herstelbeheer
0	n.v.t.
+	het peilbeheer kan optimaal worden ingesteld voor het in standhouden van de ecotopen
+++	het peilbeheer kan optimaal worden ingesteld voor het in standhouden van de ecotopen en ook natuurlijke processen dragen bij aan het in standhouden
onderhoudsinspanning	
---	locatie moet via water worden bereikt en zijn meerdere locaties
-	locatie moet via water worden bereikt en is één locatie
0	n.v.t.
+	locatie is toegankelijk vanaf het land
+++	er is geen inspanning benodigd voor onderhoud, de natuur onderhoud zichzelf

Uitvoerbaarheid

Uitvoerbaarheid wordt beschreven door een kwalitatieve beschouwing van de technische uitvoerbaarheid en voornaamste uitvoeringsrisico's van de (elementen van de) alternatieven. Daar kan ook een rangschikking uitkomen (van de elementen per alternatief en van de alternatieven als geheel)

Raakvlakken

Voor het criterium raakvlakken wordt kwalitatief de geschiktheid van het alternatief beoordeeld voor het inpassen van/koppelen aan:

- 1 een spaarbekken van PWN;
- 2 het project de Noordkop;
- 3 zoutmaatregelen droogtetafels.

Integrale aanpak Wieringerhoek

Procesvoorstel

Auteur : 5.1.2e, 5.1.2e, 5.1.2e
 Datum : 15 augustus
 Versie : concept 2
 Status : intern gebruik project Wieringerhoek

Context

Een belangrijke opdracht van het omgevingsmanagement Wieringerhoek is het creëren van koppelkansen en partnerschappen. Dit heeft tot doel A) te komen tot een uitwerking van de opgave waarin een veelheid van belangen evenwichtig is meegenomen, B) de kansen op financiering van het project zelf te vergroten (eis voor toekenning middelen PAGW is medefinanciering andere partijen), en C) het verbreden van de maatschappelijke steun voor het project.

Om hier invulling aan te geven heeft Rijkswaterstaat de mede-overheden en PWN uitgenodigd voor een aantal overleggen, met als doel te komen tot afspraken over samenwerking.

Tijdens de werksessie van overheden+PWN op 4 juli, is geconstateerd dat een bredere integrale koepel wenselijk is om de belangen en wensen van de overheden vanaf het begin goed bij elkaar te brengen. RWS, provincie, gemeenten, HHNK en PWN willen dit ook vastleggen in de eerste te sluiten overeenkomst (BOK/SOK).

In dat kader werd geconcludeerd dat het kansen biedt om de kustvisie(s) die de drie gemeenten gaan opstellen, en het proces van WH met elkaar te gaan zwaluwstaarten.

Om hier concrete inhoud aan te geven zijn 5.1.2e, kwartiermaker Kustvisie vanuit de gemeente Medemblik, en 5.1.2e, adviseur omgevingsmanagement WH, op 31 juli bijeengeweesst om een voorstel voor het gezamenlijk optrekken te ontwikkelen.

Dat voorstel staat in deze notitie. De notitie is bedoeld als bespreekstuk voor het eerstvolgende overleg WH overheden, op dinsdag 27 augustus.

Integrale aanpak: wat bedoelen we?

Voorstel is om in de eerste fase toe te werken naar een gezamenlijke **Integrale visie**, inclusief het VKA Wieringerhoek en de contouren van projecten.

In de tweede fase worden afzonderlijke projecten door (coalities van) partijen opgepakt richting uitvoering. Elke partij neemt daarbij zijn eigen verantwoordelijkheid, maar wel vanuit een geborgde samenhang.

De meerwaarde van een integrale visie aan de voorkant is tweeledig

- Samenhang en afhankelijkheden worden systematisch meegenomen
- Betrokken partijen denken vanaf het begin mee, brengen kennis en belangen in, waardoor gezamenlijk eigenaarschap voor het integrale project ontstaat.
- De verschillende snelheden en tijdshorizons hoeven niet tot vertraging te leiden. Elk project kan zelfstandig worden uitgevoerd.

Proces in drie stappen

Integrale ontwikkeling Kustzone Wieringerhoek

1. Gedeelde opgave

Overheden formuleren uitgangspunten voor samenwerking en inhoudelijke scope. De scope kan zijn het streven naar integrale ontwikkeling van de kustzone Wieringerhoek, met belangrijke functie voor natuur. Ze leggen uitgangspunten voor doelen, proces en samenwerking in grote lijnen vast.

Bijvoorbeeld:

- Partijen zien kansen en behoeften van verschillende partijen
- Partijen zien de onderlinge samenhang tussen de kansen en behoeften
- Meerwaarde voor effectiviteit, maatschappelijk draagvlak en kansrijkheid projecten
- Partijen willen elkaar helpen elkaars en gezamenlijke ambities te realiseren
- Partijen spreken de intentie uit elkaar te helpen bij het ontwikkelen van projecten
- Partijen bieden elkaar waar mogelijk de ruimte de eigen ambities te ontwikkelen
- Partijen erkennen dat elke partij verantwoordelijk blijft voor organiseren eigen besluitvorming en financiering.
- Partijen spreken af met elkaar samen te werken, en richten daartoe een sobere en doelmatige werkstructuur in.

De gedeelde opgave, en vertrekpunten voor samenwerking kan worden vastgelegd in een intentieovereenkomst Integrale Ontwikkeling Wieringerhoek.

De Intentieovereenkomst wordt bij voorkeur getekend voordat de Startbeslissing wordt genomen.

Tijdstip: najaar 2019

2. Integrale visie

- De integrale visie geeft inhoudelijk richting aan de ontwikkelingen die partijen voorstaan. Het verbindt de ambities van de verkenning Wieringerhoek, met ambities en ontwikkelingen in de kustzone van andere partijen. Het beschouwt de systemische samenhang, en identificeert contouren van projecten die invulling kunnen geven aan uitvoering. Het combineert het concept VKA van de MIRT Verkenning WH met streefbeeld en uitwerking van andere trajecten. Bovendien bevat de visie een opsomming van projectcontouren (mogelijke projecten).
- Op weg naar de integrale visie wordt nauw samengewerkt tussen de partijen, waarbij de snelheden van elkaars traject gerespecteerd blijven.

Tijdstip: voorjaar 2020

3. Projectenboek

- In de deze fase worden de contouren uitgewerkt tot concrete projecten.
- Per project maken partijen afspraken, komen tot kostenverdeling en zetten proces in werking om financiering te regelen
- Aan het eind van deze fase ligt er een projectenboek Integrale Ontwikkeling Wieringerhoek, met daarin een plan voor financiering van de projecten.
- Voor het project Wieringerhoek bevat het projectenboek de maatregelen uit het VKA met begroting en bekostiging, en de koppelkansen, uitgewerkt als project met bekostiging.

Tijdstip: eind 2020

Uitwerking proces naar Integrale visie

Deze fase valt samen met creatieve fase van Verkenning Wieringerhoek, inclusief de trechtering van alternatieven tot VKA.

De verkenning voorziet in drie ontwerpateliers, gericht op de ecologische doelstelling, met meekoppelkansen. Partners participeren hier nadrukkelijk in en zorgen voor specialistische inbreng.

Dorpsateliers

Ons voorstel is om parallel aan de ontwerpatelier *dorpsateliers* te houden. Gemeenten kunnen zelf bepalen hoeveel atelier ze per gemeente willen organiseren.

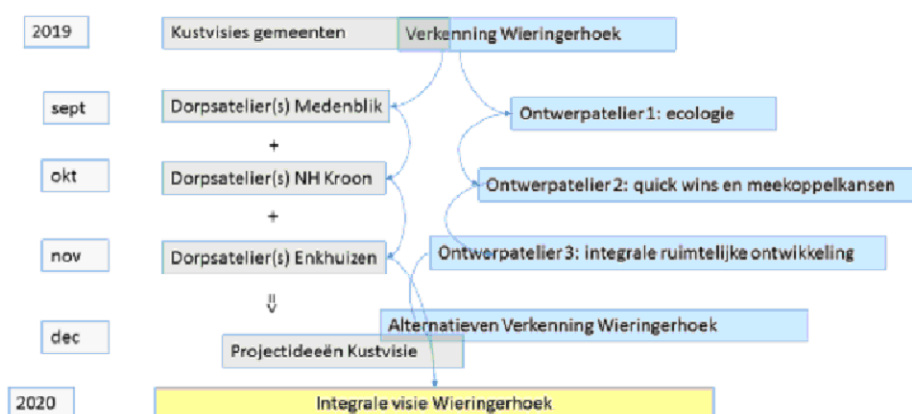
Doel is het ophalen van ideeën bij burgers, bedrijven en lokale belangengroepen. Hen vanaf het begin meenemen. Scope is de integrale kustvisie, ook in relatie tot het project Wieringerhoek

De opgehaalde ideeën worden vervolgens samen met de resultaten van de ontwerpessies verwerkt. De meest beloftevolle ideeën komen terecht in de integrale visie en, wanneer mogelijk, het contouren-projectenboek.

Gemeenten, eventueel ondersteund door provincie, zorgen voor organisatie en financiering van de dorpsateliers, inclusief verwerking richting de visie.

Het heeft de voorkeur om het consortium W+B/wing deze lijn te laten ondersteunen om de samenhang te bewaken. Hiertoe moeten gemeenten opdracht verlenen rechtstreeks danwel via RWS.

Procesdoorloop Integrale visie Wieringerhoek

Uitvraag Dorpsatelier:

(5.12e , 1 augustus 2019)

2 plenaire bijeenkomsten:

1. Intake
2. Terugkoppeling/puntjes op de i

Producten:

Visie op het geheel

Visie op ontwikkeling directe omgeving dorp

Contouren projectenboek

Ad 1)

Per gemeente of dorp wordt een bijeenkomst georganiseerd door de gemeente (locatie/catering/uitnodigingen). Het consortium W+B/W faciliteert de bijeenkomst:

- Inleiding door middel van gebiedsanalyse/gespreksleiding/specialisten
- Werkvorm (herkenbaar voor bewoners en (recreatie) bedrijfsleven en belangenbehartigers)
  - o Integraal; natuur, waterveiligheid/management en kwaliteit, recreatie, toerisme, verkeer, vermarkting, beleving, onderhoud openbare ruimte etc.
- Visualisering van ideeën zoveel mogelijk ter plekke

Daarna:

- Genereren/Combineren/Uitwerken van input dorpen (lokaal en regionaal vertalen) evt. in alternatieven
- Globale effecten duiden
- Verwerken in visie
- Contouren van concrete projecten met kostenindicatie (marge 20-30%)

Ad 2)

Na een korte periode wordt per gemeente of dorp teruggegeven waar hun input toe heeft geleid.

Reacties daarop worden geïnventariseerd en afspraken gemaakt over eventuele aanscherpingen.

Het geheel wordt opgenomen in de Visie Wieringerhoek

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Directie Participatie o.v.v. Wieringerhoek
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

dhr. 5.1.2e

BEL/RO

Telefoonnummer 5.1.2e

5.1.2e@noord-holland.nl

1 | 6

Betreft: reactie (zienswijze) Notitie Reikwijdte en Detailniveau Wieringerhoek

Geachte heer, mevrouw,

De Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) van het project Wieringerhoek, die ter inzage ligt vanaf 31 maart, hebben wij met veel interesse gelezen. Het project Wieringerhoek en de uitvoering van de doelen en ambities hebben effect op het Noord-Hollandse deel van het IJsselmeer en de kustzone.

De provincie Noord-Holland heeft voor dit gebied, de IJsselmeerkust, eveneens ambities geformuleerd onder meer in het coalitieakkoord 2019-2023 Duurzaam Doorpakken!, de provinciale Omgevingsvisie NH2050 en de provinciale Watervisie 2016-2021 en bijbehorend uitvoeringsprogramma.

Wij werken samen met de gemeenten Enkhuizen, Medemblik en Hollands Kroon aan de ontwikkeling van de Noord-Hollandse IJsselmeerkust. In onderlinge afstemming hebben wij de ter inzage liggende stukken bestudeerd en willen wij onze reactie (zienswijze) graag geven.

Algemeen

Er mist een Samenvatting aan het begin van deze NRD voor inwoners en organisaties in de omgeving, waarin kernachtig het doel van deze NRD wordt beschreven en wat er van indieners van zienswijzen wordt gevraagd.

Procedureel, projectdoel

Wij zien dat de NRD een heldere aanpak volgt vanuit de MER en de MIRT-systematiek, met eerst de planstudie in combinatie met een plan-MER en daarna de uitwerking van een voorkeursbeslissing in combinatie met de project-MER. Het zwaartepunt van de hele procedure is het Voorkeursalternatief dat aan het einde van de planstudie en plan-MER wordt gekozen.

Voor een plan-MER is het vanuit de Wet milieubeheer/Besluit MER noodzakelijk dat 'alle redelijkerwijs in beschouwing te nemen locatiealternatieven' worden meegenomen in het onderzoek. Wat die alternatieven zijn hangt af van de geformuleerde probleemstelling en/of het projectdoel.

Verzenddatum

Kenmerk

1424385/1424386

Uw kenmerk

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon 5.1.2e

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Het projectdoel is in paragraaf 1.1. zeer ruim geformuleerd:

- Het hoofddoel van het project is het deltakarakter van de verbinding tussen het IJsselmeer en de Waddenzee te versterken door 'natuurlijke overgangen' te maken, van nat naar droog en van zout naar zoet. Bijdragen aan de aanpak van de zoutproblematiek is een maatschappelijk belangrijk nevendoeel.

Het projectdoel is daarentegen in paragraaf 2.3 minder breed geformuleerd:

- Project Wieringerhoek heeft een ecologisch hoofddoel en een duidelijk nevendoeel. Het hoofddoel is: versterken van het deltakarakter van de verbinding IJsselmeer-Waddenzee door natuurlijke overgangen te creëren. Het nevendoeel is: een bijdrage leveren aan de bescherming van de zoetwatervoorraad in het IJsselmeer.

Wij stellen u het volgende voor:

1. Wat ons betreft is het projectdoel, dat opgenomen is in paragraaf 1.1. als meest ruim omschreven noodzaak van het project Wieringerhoek, leidend voor de bandbreedte van de te onderzoeken alternatieven. Dit betekent dat ook alternatieven die politiek of maatschappelijk minder voor de hand liggend zijn, onderzocht dienen te worden. De Commissie MER kijkt hier ook zo naar. Er moeten, bijvoorbeeld, effecten worden meegenomen in de MER van Wieringerhoek op monumenten die in het studiegebied zijn gelegen, waaronder Rijks-, provinciale- (zoals Westfriese Omringdijk) en gemeentelijke monumenten.
2. Beschouw het gehele gebied integraal en beschouw de opgave niet als op zichzelf staand. In het plangebied zijn meerdere opgaven en wensen om de leefbaarheid te vergroten en de economische kracht te versterken. Gezamenlijk kijken naar alle opgaven, waaronder de Wieringerhoek, levert ruimtelijke kwaliteit op in het hele gebied.

Integrale (Kust)visie

De basis voor de ontwikkeling van de Wieringerhoek komt mede voort uit de Agenda IJsselmeergebied 2050 (AIJG2050) en tevens de Programmatie Aanpak Grote Wateren. De AIJG2050 is door meer dan 60 partijen ondertekend in 2018 en is qua thema's en ambities integraal de basis voor het grotere IJsselmeergebied. Daar valt ons inziens ook dit plangebied Wieringerhoek onder. De gebiedsagenda beoogt bovenal de samenwerking tussen alle betrokken partijen te verbeteren en nieuwe werkwijzen te ontwikkelen voor een meer integrale aanpak. Het lijkt in de NRD of Rijkswaterstaat in de scope van dit project de integrale doelstelling van de AIJG2050 niet heeft meegenomen.

Provincie en gemeenten zien vanuit die omissie de MIRT-verkenning Wieringerhoek en een Integrale Kustvisie, gezamenlijk met alle processen en projecten die al lopen, als dé sturing op een gewenste ontwikkeling van het Noord-Hollands IJsselmeer.

Wij vinden dat in de NRD met het oog hierop de koppeling met de integrale kustvisie beter gemaakt kan worden:

1. In de NRD mist de relatie met al lopende processen en projecten zoals De Nieuwe Afsluitdijk, vismigratie Noordkop en Dijkversterking Den Oever-Den Helder en gebiedsagenda Wadden.

De uitkomst van project Wieringerhoek moet passen in een integraal beeld (integrale toekomstvisie) van het totale gebied. In de NRD zijn wel de koppelkansen opgenomen en ontwikkelingen in ecologie en in toerisme/recreatie. Maar wat is de afweging en wat is integraal de keuze die gemaakt wordt? Dit niveau mist in de NRD, niet alleen inhoudelijk maar ook bestuurlijk.

Wij stellen voor om duidelijk te maken:

Hoe het project Wieringerhoek zich verhoudt tot lopende projecten en processen; en 'of, waar en hoe' de Wieringerhoek integraal van betekenis is voor het totale gebied.

2. De onderzoekalternatieven zijn vrijwel allemaal buitendijks geformuleerd. Op basis van het geformuleerde projectdoel (zie hiervoor) is niet duidelijk waarom meer binnendijkse alternatieven hier geen bijdrage aan zouden kunnen leveren. Dit temeer omdat in de NRD wordt vastgesteld dat het project Noordkop in hetzelfde gebied (binnendijks) werkt en dezelfde doelen nastreeft. Gelet op het ruim geformuleerde projectgebied lijken bijvoorbeeld verzilting binnendijks voor de landbouw en de potentiële bedreiging van de inlaat van zoetwater Medemblik tevens belangrijke issues voor het onderzoek. Daarnaast kan worden voorgesorteerd op toekomstige klimaatadaptieve dijkversterkingen door hiervoor ruimte te reserveren, zowel aan de binnen- als buitenzijde van de primaire waterkeringen. Dit kan worden gecombineerd met natuur, nieuwe vormen van IJsselmeer-visserij en recreatieve voorzieningen.

Ons verzoek is om buiten- en binnendijkse alternatieven in de volle breedte van het onderzoek mee te nemen.

3. Met betrekking tot aanvullende kansen en - mogelijkheden (zogenaamde meekoppelkansen) die in samenhang met het project te benoemen zijn, zien wij ook: versterken van de leefbaarheid; de energietransitie (RES NHN – zie hierna) ; (nautische) economie; landbouw en visserij; recreatie en toerisme en cultuurhistorie, in relatie tot lopende processen en projecten. In de Uitvoeringsagenda voor de gebiedsagenda Waddenzee is bijvoorbeeld reeds onderzoek aangekondigd voor binnendijks en buitendijks natuur gekoppeld rond Amstelmeer, IJsselmeer en Waddenzee ter compensatie en herstel en in relatie tot de havenontwikkeling Den Helder.

Wij raden aan om de verbinding te maken tussen dit onderzoek en het project Wieringerhoek om de toekomstige uitvoering niet onnodig en onwenselijk te bemoeilijken. Wij stellen voor om meer (zo niet alle) aanvullende kansen en mogelijkheden te benoemen en betrekken in (ruimtelijke) samenhang met het project.

4. Uit de NRD blijkt dat voor diverse alternatieven ook in het IJsselmeer tamelijk grootschalige ingrepen niet worden uitgesloten. Het gaat om ingrepen zout-zoet, grondverzet, enzovoorts. De vraag hierbij is of de haalbaarheid hiervan voldoende is en wordt getoetst vanuit de soorten- en gebiedsbescherming aan Natura2000 en het beheerplan.

Wij stellen voor om (binnen Rijkswaterstaat) de haalbaarheid van alternatieven vroegtijdig in het onderzoek aan Natura 2000 te toetsen.

5. Gelet op het bovenstaande, vinden de provincie en gemeenten dat in de NRD de 'samenwerking en besluiten nemen' nog (te) onduidelijk is opgenomen - althans voor wat betreft de verhouding tussen de partijen en een gezamenlijke verantwoordelijkheid en voor wat betreft een eigen verantwoordelijkheid van iedere partij.

Wij verzoek om de samenwerking en besluitvorming duidelijker te beschrijven met het oog op de eigen verantwoordelijkheid en gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Recreatie en Toerisme

De regio wil ervoor waken dat de scope en aanpak omschreven in de NRD (te) beperkend en beperkt wordt voor de betekenis van recreatie en toerisme in het gebied:

1. Er moet ons inziens een voldoende diepgaande analyse Recreatie en Toerisme worden gemaakt.
2. De ecologie op en in het water als scope gaat vanuit Natura2000 grotendeels over buitendijkse ontwikkeling en op basis daarvan worden afwegingen gemaakt in relatie tot het achterland vanuit de Wieringerhoek.
Wij willen niet dat andere functies in het gebied (kustzone) bij voorbaat moeten volgen of wijken en willen een integrale afweging kunnen maken, zowel inhoudelijk als bestuurlijk.
3. Wij verwachten dat het aankomende onderzoek voor de Wieringerhoek, hoewel niet wettelijk verplicht, integraal wordt ingestoken.
Wij willen niet dat de onderzoeksuitkomsten, vertaald in waarden en gemeten in effecten, bij voorbaat beperkingen opleggen aan andere ruimtelijke functies in het gebied. Zie onze opmerkingen onder punt *Integrale (kust)visie*.
Wij menen dat de belangen van recreatie en toerisme in verhouding moeten staan tot de doelstellingen van het project op gebied van water, ecologie en biodiversiteit. Dit geldt overigens ook voor zoetwater, energietransitie e.d.
Wij vinden dat er een integrale afweging dient plaats te vinden, anders gezegd: hier zien wij een rol voor de Stuurgroep. De verantwoordelijkheid voor het project blijft liggen bij het rijk (minister, BO MIRT).

Zoetwater

Ten aanzien van het in de NRD omschreven nevendoeel zoetwatervoorraad in het IJsselmeer, zien wij de volgende onderstaande aandachtspunten. Wij verwachten dat deze in het onderzoek volledig worden meegenomen.

1. Wij verwachten dat de plannen procesmatig en inhoudelijk worden afgestemd met de Rijkswaterstaat-collega's die zich bezighouden met het berekenen van de ontwikkelingen in beschikbare m3 (kuub) zoetwater nu en in de toekomst.
2. In de NRD wordt gesteld dat rekening gehouden wordt met het belang van het IJsselmeer voor de zoetwaterwatervoorziening als nevendoeel. Wij maken ons echter ook zorgen aangezien alle alternatieven ervan uit gaan dat er lokaal een stuk IJsselmeer verbrakt en verondiept. En dergelijke ingrepen verkleinen de

zoetwaterbuffer, waarbij het effect afhankelijk is van de grootte van het gebied. Er wordt ook aangegeven dat het effect van zout zoveel mogelijk gekwantificeerd zal worden.

Wij constateren dat het effect van verondieping op de zoetwaterbuffer niet wordt genoemd. Wij verwachten meer duidelijkheid over hoe in het project het nevendoeel wordt geborgd.

3. In het kader van het zoetwaterprogramma moeten de regio's iedere m³ extra watervraag verantwoorden. Daar horen ook de m³ zoetwater die het voorkeursalternatief gaan kosten tegenover te staan.

Wij verzoeken dit in het onderzoek goed mee te nemen.

4. Het meekoppelen van de zoutvang bij de spuisluizen wordt in de NRD genoemd als optie. Het overlopen van de zoutputten gebeurt alleen in extreme omstandigheden. Daarentegen speelt het verlies van de zoetwaterbuffer al eerder dus deze optie is niet altijd in te zetten als positieve meekoppeling.

Wij verzoeken dit in het onderzoek goed mee te nemen.

5. Naast de aandacht voor zoetwater in het IJsselmeer zien wij ook graag dat er rekening gehouden wordt met de effecten van het project op (zoute) kwel.

Regionale Energie Strategie Noord-Holland Noord

Als onderdeel van het nationaal Klimaatakkoord wordt momenteel in 30 Nederlandse energieregio's gewerkt aan een Regionale Energiestrategie (RES) om gezamenlijk invulling te geven aan de nationale ambitie van 35 TWh duurzame energieopwekking in 2030. De RES bestaat uit een zoektocht naar kansrijke locaties voor opwekking van duurzame energie en inzicht in de benodigde energie-infrastructuur en in het aanbod van duurzame warmtebronnen en de warmtevraag van de gebouwde omgeving.

Wieringerhoek ligt binnen de RES-regio Noord-Holland Noord, waarvoor de concept-RES is gepresenteerd (zie [link website](#)). Het gaat om een eerste verkenning naar zoekgebieden en ambities als uitkomst van een uitgebreid bottom-up proces in de regio. De concept-RES is een tussenstap naar de RES 1.0 (juli 2021). Het IJsselmeer ter hoogte van de Wieringermeer en Westfriesland is in de concept-RES opgenomen als zoekgebied voor wind- en zonne-energie. Een klein deel van dit zoekgebied is nodig om de aangegeven zon- en windproductie te realiseren. De verschillende belangen (zoals natuur, recreatie, beschermde stadsgezichten) die spelen worden verder verkend in het vervolg. De haalbaarheid, wenselijkheid en invulling van de zoekgebieden worden de komende tijd nader onderzocht en uitgewerkt. Hierbij wordt zoveel als mogelijk gezocht naar koppelkansen, bijv. natuurontwikkeling combineren met zonne-energie.

Wij zien een sterke koppeling tussen dit RES-traject en het project Wieringerhoek. In de NRD is 'energie' enkel benoemd onder 'overige meekoppelkansen' maar wij vinden dit te summier. Wij raden aan om in uw project de energie-ontwikkelingen integraal mee te nemen, wetende dat het projectgebied daarvoor in beeld is.

Landbouw en visserij

Het IJsselmeer speelt een belangrijke rol in de economie van Noord-Holland. Niet alleen op het gebied van recreatie en toerisme, maar ook landbouw en visserij zijn belangrijke sectoren.

1. Vanuit de NRD wordt verder gewerkt richting het opstellen van het MER. Vanuit het belang van de landbouw geven wij de suggestie mee om een Landbouw Effect Rapportage (LER) op te stellen of een (M)KBA parallel aan het MER, waarmee de financiële kant van (o.a.) de landbouw systematisch in beeld wordt gebracht.
2. Het gaat voor de landbouw niet alleen om de hoeveelheid beschikbaar land, maar ook om de kwaliteit van het water, en de mate waarin het watersysteem van voldoende zoetwater wordt voorzien.

Wij verzoeken dit in het onderzoek goed mee te nemen.

3. Wat betekenen de maatregelen voor de beroepsvisserij op het IJsselmeer?

Wij verzoeken dit in het onderzoek goed mee te nemen.

Participatie

Momenteel zitten we in de Covid-19 pandemie. De provincie ontvangt signalen vanuit de gemeenten dat de lokale bevolking moeite heeft om zich te organiseren/verenigen om als lokale samenleving volwaardig te participeren in diverse procedures. Dit is aanleiding voor regionale overheden om besluitvormingsprocessen te temporiseren. Wij verzoeken u vanuit deze optiek om de opzet voor de participatie aan de actualiteit aan te passen.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten van Noord-Holland,
namens dezen,

directeur Beleid
dhr. H.J. Schartman

Deze brief is digitaal vastgesteld en daarom niet ondertekend.

Kopie aan

5.1.2e

5.1.2e

Wieringerhoek

Het Rijk laat in het kader van MIRT een verkenning door RWS uitvoeren naar de Wieringerhoek in het verlengde van de Gebiedsagenda IJsselmeer. Dit als onderdeel van de Natuurimpuls Grote Wateren. Het gaat hier om de driehoek in het IJsselmeer Den Oever – Monument – Medemblik en een deel van de noordelijk daarvan gelegen Waddenzee. Het Rijk wil het gebied ecologisch versterken door bijvoorbeeld meer geleidelijke verbindingen tussen zoet en zout water te maken dan de huidige spuisluisen. RWS geeft hierover in de Stuurgroep een presentatie/toelichting. RWS doet dit ook om ons te laten nadenken of en hoe we deze ambitie met de regio willen gaan realiseren; zou het project bijvoorbeeld ondergebracht kunnen worden bij DNA? Of kan een koppeling gemaakt worden met bijvoorbeeld De Kop Werkt?

Advies:

wij ondersteunen de verkenning onder de voorwaarden:

- de zoetwatervoorziening voor landbouw en drinkwater vanuit het IJsselmeer mag niet in gevaar komen, dient eerder versterkt te worden.
- dat een goede koppeling en afstemming plaatsvindt met lokale ontwikkelingen (dijkversterking en regionale projecten).

Wanneer RWS de vraag stelt of dit ondergebracht zou kunnen worden onder DNA c.q. of een koppeling gemaakt kan worden met de Kop Werkt is ons advies om aan te geven dat dit wellicht in de toekomst zou kunnen maar dat we eerst de resultaten van de verkenning willen afwachten.

Afstemming Wieringerhoek.

Aanzet voor actie obv Agenda IJsselmeergebied 2050

Introductie

Er zijn diverse initiatieven gaande in het gebied.

Vanuit de Agenda IJsselmeergebied 2050 is voor de noordwesthoek van het IJsselmeer, onder de naam Wieringerhoek, een MIRT-verkenning gestart. Deze verkenning heeft tot doel de versterking van de ecologie in dit deel van het IJsselmeer, in relatie tot de omgeving (overig IJsselmeer, land en Wadden).

De verkenning zal leiden

Naast deze verkenning is het initiatief aan de gang van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier met NUON en Staatsbosbeheer om een gebied van ruim 17 hectare te realiseren, in de driehoek Wieringerrandweg, Hippolytushoeveerweg en het Robbenoordbos.

Het project is onderdeel van Ruim Baan Voor Vissen, wat een samenwerkingsverband is van de vier noordelijke waterschappen. Het project krijgt subsidies van het Waddenfonds voor het verbeteren van de mogelijkheden voor vismigratie, van de provincie voor het inrichten van de boszoom en een bijdrage van de Nuon voor de aanleg van de watercompensatie.

Daartoe hebben zij zich aangemeld bij het ministerie van LNV voor een regio enveloppe.

Daarnaast hebben RWS en PWN een project gestart voor de monitoring van het zoutgehalte in deze hoek van het IJsselmeer. Doel hiervan is om meer kennis te krijgen over de oorzaken van het zoutgehalte in dit gebied om maatregelen te kunnen nemen tegen naderende verzilting. Tegelijk zijn deze gegevens relevant voor het begrip over en het beheer van de ecologische kwaliteit.

Aan de Wieringermeerkust loopt sinds enige jaren het project Achteroever. Hierin worden concreet op locatie verbindingen gelegd tussen nieuwe vormen van landbouw met water en het IJsselmeer. De eerste fase van dit project loopt dit jaar af. Dit jaar ligt de vraag voor of het project een vervolg zal krijgen.

Vier provincies in het IJsselmeergebied zijn een verkenning gestart naar de mogelijkheden en gevolgen voor de energietransitie in het gebied. De resultaten komen in november 2018 beschikbaar. Het is mogelijk dat in deze verkenning de kust van de Wieringermeer in beeld komt voor een aandeel in de transitie. In het vervolg worden komend jaar de Regionale Klimaat- en Energie strategieën opgesteld. In die strategie wordt besloten of deze kust in beeld is voor een bijdrage aan de transitie. Deze energie strategieën worden vanaf dit najaar ontwikkeld.

De gemeente Hollands Kroon

Samen met de Provincie Noord-Holland en de gemeenten Texel, Schagen, Den Helder en Hollands Kroon werken de partijen met De Kop Werkt! In 2018 zijn er ruim veertig projecten. Binnen dit programma wordt geïnvesteerd in de verbetering van de mogelijkheden voor waterrecreatie en is?? wordt in 2018 gestart met de projecten om de beleving van de IJsselmeerkust te versterken en de vaarroutes te verbeteren, zoals bij Kolhorn en tussen het Amstelmeer en IJsselmeer.

[uit tekst website] Om de IJsselmeerkustbeleving te versterken worden in de strook langs de IJsselmeerdijk tussen Medemblik en Den Oever recreatieve voorzieningen ontwikkeld. Deze zogeheten groen-blauwe investeringen zijn een aanvulling op de Noordzeekust en Waddenkust. Er wordt onderzocht hoe deze recreatie van meerwaarde is voor de ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid van de Wieringermeer.

- moet er nog iets bij over de militaire functie , geeft dat beperkingen? Zo ja dan zou ik dat ook nog opnemen.

Conclusie.

In dit gebied komen nu en in de nabije toekomst diverse ontwikkelingen samen vanuit verschillende overheden. Deze hebben mogelijk alle gevolgen voor dit deel van het IJsselmeer. Er zijn verbanden aanwezig tussen enkele van deze plannen/projecten en wellicht ook met de andere. Het kan daarom zinvol zijn om de mogelijkheden te onderzoeken voor afstemming van deze plannen en initiatieven. Vanuit het coördinerende en stimulerende functie van de Agenda IJsselmeergebied 2050 ligt het voor de hand om deze vraag aan betrokkenen te stellen en zo nodig te faciliteren dat die afstemming in gang wordt gezet.

Een eerste mogelijkheid doet zich voor op 25 september 2018 tijdens de MIRT-sessie over de verkenning Wieringerhoek. Daar komen de betrokkenen bij genoemde projecten bij elkaar en kan kennis en ervaring worden uitgewisseld. Daar ook worden naar verwachting de verbanden tussen deze projecten meer zichtbaar.

Inleiding

Deze nota van Antwoord hoort bij de ingekomen zienswijzen op de Startbeslissing en de Notitie Reikwijdte en Detailniveau van Verkenning Wieringerhoek. De minister van Infrastructuur en Waterstaat in samenwerking met de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit geven met deze nota antwoord op de zienswijzen die zijn ingediend over dit project.

In deze nota vindt u tevens het advies dat de onafhankelijke commissie voor de MER heeft uitgebracht over de Notitie Reikwijdte en Detailniveau.

In het laatste hoofdstuk van dit rapport vindt u een overzicht welke onderzoeksalternatieven of onderzoeksaspecten worden toegevoegd aan de Notitie Reikwijdte en Detailniveau naar aanleiding van de zienswijzen of het advies van de Commissie MER.

1.1 Het Voornemen

Het IJsselmeergebied is het grootste aaneengesloten zoetwatergebied in Noordwest-Europa. Het gebied heeft grote betekenis voor de mens, onder meer als bron voor drinkwater. Ook de landbouw en recreatie maken gebruik van deze grote zoetwatervoorraad. Het heeft bovendien grote betekenis voor de natuur: als leefgebied, kraamkamer en pleisterplaats voor vogels en vissen die hier permanent verblijven of er een tussenstop maken als ze aan het trekken zijn. Het IJsselmeergebied kan zijn diverse maatschappelijke functies in de toekomst alleen blijven waarmaken als het ecosysteem robuust genoeg is om de gevolgen van klimaatverandering en duurzaam gebruik veerkrachtig op te vangen. Dat vereist maatregelen: verspreid over het gehele gebied en zeker ook in de Wieringerhoek.

Het IJsselmeergebied is onderdeel van de delta van het Rijnsysteem. Kenmerkend voor een ecologisch vitale delta is dat er veel verschillende soorten leefgebieden (habitats) zijn. Die variatie is er momenteel niet. Diep, open water is er volop. Maar het ontbreekt aan ondieptes met waterplanten, oevers met rietkragen en graslanden die in het voorjaar onder water staan, terwijl juist dát de habitats zijn die veel vissoorten nodig hebben om te paaien, voedsel te vergaren, beschutting te vinden en te overwinteren. Het gevolg van het monotone karakter van de huidige inrichting is dat de vispopulatie het matig doet: het zijn er te weinig en er zijn vooral ook te weinig verschillende soorten. Daarom is het nodig die nu nog ontbrekende habitats toe te voegen, vooral langs de randen van het IJsselmeer. Het project Wieringerhoek gaat daaraan een forse bijdrage leveren in het noordwestelijk deel van het IJsselmeer.

Bovendien ligt de Wieringerhoek op de scheidslijn met de Waddenzee. De Afsluitdijk vormt de harde grens tussen zoet en zout. Daarmee ligt de Wieringerhoek op een uitgelezen plek om een bijdrage te leveren aan de oplossing van een probleem dat zich in de droge zomer van 2018 nadrukkelijk manifesteerde: zoutindringing in het IJsselmeer, met complicaties voor de drinkwaterbereiding. Een van de verwachte effecten van klimaatverandering is dat de indringing van zout zal toenemen. Er wordt onderzocht of door de juiste inrichting van het gebied het zout op zijn plek gehouden kan worden om zo te voorkomen dat het zich over het zoete meer verspreidt. Dat levert tevens de mogelijkheid om een meer natuurlijke, geleidelijke overgang tussen zoet en zout water te realiseren, een zone die nu nog mist in het IJsselmeer, maar die er in een delta bij voorkeur wel zou moeten zijn.

In het project Wieringerhoek komen de hierboven beschreven opgaven en ambities samen. Het hoofddoel van het project is het deltakarakter van de verbinding tussen het IJsselmeer en de Waddenzee te versterken door 'natuurlijke overgangen' te maken: van

nat naar droog en van zout naar zoet. Bijdragen aan de aanpak van de zoutproblematiek is een maatschappelijk belangrijk neven doel. Maar deze opgave is niet alleenstaand.

In het gebied zijn meerdere wensen om de leefbaarheid van het gebied te vergroten en daarmee de economische aantrekkelijkheid te vergroten. Gezamenlijk kijken naar alle opgaven levert ruimtelijke kwaliteit op.

1.2 De procedure

In de NRD staat dat het project anticipeert op de Omgevingswet die op 1 januari 2021 in werking zou treden. Drie dagen na de publicatie van de NRD is bekend geworden dat de Omgevingswet wordt uitgesteld. De nieuwe datum van inwerkingtreding is 1 januari 2022. Op advies van o.a. de commissie MER wordt er nu van uitgegaan dat de Omgevingswet nog voor het projectbesluit (voorzien 2022) in werking treedt. In het voorkeursalternatief wordt wel aangegeven welke procedures er worden gevolgd als de Omgevingswet later in werking treedt dan het te nemen projectbesluit.

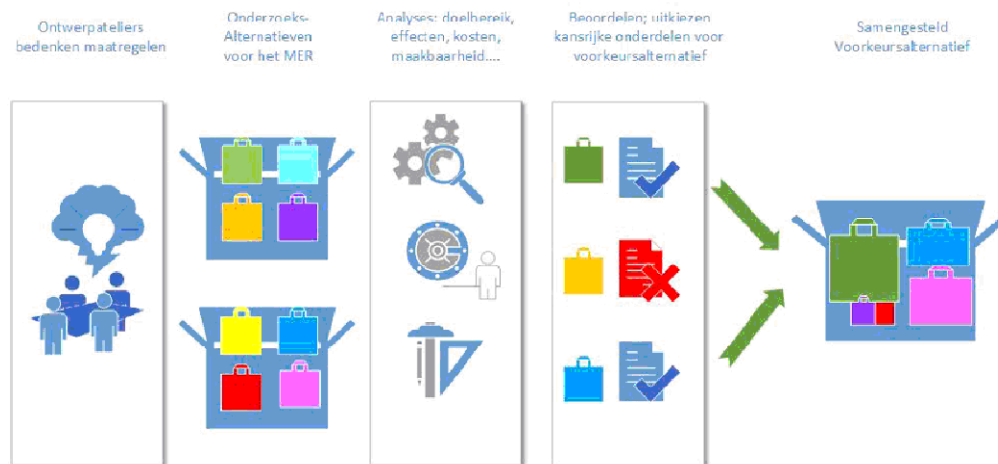
In drie stappen

Het project doorloopt op hoofdlijnen drie stappen: de verkenningsfase, de planuitwerkingsfase en de realisatiefase (afbeelding 1.2). Elke stap wordt afgesloten met een besluit. Dit stappenplan volgt uit het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport, het MIRT.

De huidige stap, de **verkenningsfase**, onderzoekt welke maatregelen (alternatieven) er zijn voor het project Wieringerhoek. Deze mogelijke maatregelen worden, samen met betrokken partijen, beoordeeld en onderling vergeleken. Aan het einde van de verkenningsfase wordt een keuze gemaakt over welke maatregelen de voorkeur hebben. Voor de Wieringerhoek is al bekend dat het project in twee fasen wordt uitgevoerd. Er wordt dus eerst een totaalbeeld gemaakt en daarna wordt bekeken welke maatregelen in fase 1 terecht komen en welke in fase 2. De keuze zal afhangen van het beschikbare budget en de meekoppelkansen. Er wordt waarschijnlijk eerst een wat kleiner gebied aangelegd zodat geleerd kan worden van de ervaringen voordat fase 2 wordt ingevuld. De maatregelen die terecht komen in fase 1 vormen het voorkeursalternatief. Dat wordt vastgelegd in de voorkeursbeslissing.

In de **planuitwerkingsfase** (2021) wordt het voorkeursalternatief (dus de maatregelen die zijn terechtgekomen in fase 1) in meer detail uitgewerkt en worden de (formele) documenten opgesteld die nodig zijn om het project te realiseren: het milieueffectrapport (MER), het juridische besluit en andere vergunningen. Aan het einde van deze fase wordt besloten om het project daadwerkelijk te realiseren. Dit besluit heet de projectbeslissing.

In de **realisatiefase** (2025) wordt de aanleg van fase 1 daadwerkelijk buiten uitgevoerd..

Verkenning Wieringerhoek - waar staan we nu?

De Startbeslissing is het startpunt voor de huidige stap, de Verkenning, geweest. De minister van Infrastructuur en Waterstaat (I&W) ondertekende in overleg met haar collega de minister van LNV de Startbeslissing in november 2019.

De Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) die de basis vormt voor de Milieueffectrapportage heeft er inzage gelegen van 31 maart tot en met 11 mei 2020. Tegelijk met de NRD heeft de opzet Participatie ter inzage gelegen.

De ministers hebben ook de wettelijk adviseurs, de betrokken bestuursorganen en de onafhankelijke Commissie voor de MER geraadpleegd.

Detailniveau vragen

Op advies van de commissie MER wordt hieronder meer aandacht gegeven aan welke vragen in welke fase thuishoren. In de zienswijzen worden namelijk aandachtspunten naar voren gebracht die bij een verkenning nog niet relevant zijn of nog niet te beantwoorden, maar in latere fasen wel relevant zijn of aan bod komen. Als voorbeeld worden de diverse vragen rondom recreatie in de verschillende fasen neergezet.

Vragen en aandachtspunten die heel relevant zijn voor de verkenningsfase, zijn punten die bijvoorbeeld de locatiekeuze of het soort maatregel bepalen. Zorgen over het effect van de maatregelen op de Regatta is zo'n aandachtspunt. Dat bepaalt immers de locatie van mogelijke ondiepten of eilanden.

Duidelijke aandachtspunten voor de planuitwerkingsfase zijn bijvoorbeeld verzoeken om te kijken of ook een sloeprouwe kan worden meegekoppeld in het ontwerp. Dit vergt een gedetailleerde uitwerking van het voorkeursalternatief. Ook de geuite zorgen over de verhouding tussen rustgebieden en recreatieve mogelijkheden krijgen in deze fase veel aandacht door bijvoorbeeld te kijken naar zonerings.

In de realisatiefase wordt aandacht geschonken aan de manier van realiseren: de veiligheid van de recreatievaart bij de aanleg komt hier aan bod. Er worden keuzes gemaakt hoe en wanneer de werkzaamheden gaan plaatsvinden (wordt er bijvoorbeeld ook 's nachts gewerkt of is dat een slecht idee vanwege vleermuizen en de beleving van de duisternis?). En de precieze materiaalkeuze is dan relevant. Verder komt eventuele planschade voor individuele bedrijven in deze fase aan bod.

In de uiteindelijke beheerfase wordt gekeken naar handhaving, wie wat gaat beheren en of de beheersvergoedingen goed zijn geregeld.

In de zienswijzen zijn dus veel vragen terug te vinden die pas later in het proces beantwoord zullen worden. De vragen en aandachtspunten worden uiteraard nu wel verzameld en zullen in de latere fase worden meegenomen.

.

2 Zienswijzen

De Startbeslissing Wieringerhoek, de Notitie Reikwijdte en Detailniveau en de opzet Participatie lagen van 31 maart tot en met 11 mei 2020 ter inzage. Er zijn 59 zienswijzen binnengekomen. Daarvan is 1 zienswijze te laat binnengekomen. Deze is wel in deze nota opgenomen (nr. 60) en wordt gelijk behandeld.

In dit hoofdstuk vindt u de beantwoording van de zienswijze per indiener. Een samenvatting van aandachtspunten in de ingebrachte reacties is te vinden in paragraaf 2.1.

Het bevoegd gezag heeft deze zienswijzen gebruikt om het onderzoeksprogramma zoals weergegeven in de Notitie Reikwijdte en Detailniveau bij te stellen. De resultaten daarvan, de wijzigingen die worden doorgevoerd, vindt u in hoofdstuk 4.

2.1 Hoofdpijnen reacties Wieringerhoek

Een aantal opmerkingen/vragen komt meerdere malen terug in de zienswijzen. De uitgebreide antwoorden op deze algemene thema's vindt u in dit hoofdstuk. In het tweede deel van dit hoofdstuk vindt u de individuele beantwoording per zienswijze.

2.1.1 Standpunten van de insprekers over de onderzoeksalternatieven

In een aantal zienswijzen geven de insprekers hun standpunt aan op de onderzoeksalternatieven. Zij geven aan dat zij een bepaald alternatief vanuit hun belang(en) afwijzen of juist omarmen. De standpunten over de diverse alternatieven zijn verdeeld; elk alternatief heeft zowel voor- als tegenstanders..

Beantwoording:

Dank voor het naar voren brengen van uw standpunt. De inbreng gaat helpen om in het MER de afwegingen helder te krijgen met in achtname van uw standpunten

In de Verkenning worden meerdere Onderzoeksalternatieven onderzocht en integraal beoordeeld op thema's als doelbereik, kosten, draagvlak en (milieu)effecten. Na afweging van alle voor- en nadelen wordt het uiteindelijke voorkeursalternatief opgesteld en onderbouwd. Bij het opstellen van het voorkeursalternatief (VKA) volgt het project een interactief proces waarbij iedereen vanuit zijn eigen belang kan meedenken. Het bevoegd gezag kiest uiteindelijk na iedereen gehoord te hebben, het voorkeursalternatief

In onderstaande tabel is per alternatief het standpunt weergegeven van een of meerdere zienswijzen. Let wel, de in deze tabel opgenomen voor- en nadelen van alternatieven zijn een weergave van de standpunten van de zienswijzende, dit zijn nog niet de uitkomsten van het onderzoek. Veel van deze aspecten worden in de MER nog nader onderzocht.

onderwerp	Over de dijken	Tussen meer en zee	Grote kreupel	Archipel
Algemene aandachtspunten vanuit recreatie	Verbeteren ecologie mogelijk zonder negatieve effecten watersport en jachthavens. Toename van waterplanten is negatief voor de watersport.	Verbeteren ecologie mogelijk zonder negatieve effecten watersport en jachthavens. Vanuit water-sport gezien het beste alternatief omdat de ontwikkelingen buiten de reguliere watersport-gebieden liggen	Voor motor-jachten is het eiland te dichtbij om goede vaar-bestemming te zijn. Doorkruist populaire vaar-routes Andijk-Friese kust.	Behoud van vaargeulen is alleen relevant voor motorvaart en niet voor zeilboten die juist meer ruimte nodig hebben. Doorkruist populaire vaar-routes Andijk-Friese kust

Oordeel effect Regatta	Wedstrijd Regatta blijft goed mogelijk	Wedstrijd Regatta blijft goed mogelijk	Negatieve effecten op de Regatta door aanleg eilanden op vaarroutes en vanwege windeffecten	Zeer negatieve effecten op de Regatta met sterk economische gevolgen
Hinder			Hinder ontstaat tussen recreatie- en beroepsvaart	
Kano's en sloepen	Goede mogelijkheden ontwikkelen sloep en kanoroutes		Optie sloep bestemming gevaarlijk: te ver voor sloep bij b.v. onweer	
Recreatieve meekoppeling	Meeste mogelijkheden ontwikkeling fiets-/wandel-paden, aanleg kitesurfstrand Toename recreatief gebruik dijk-landschappen	Recreatief medegebruik niet goed uitgewerkt	Verruiming recreatieve mogelijkheden b.v. passanten-haven	

onderwerp	Over de dijken	Tussen meer en zee	Grote kreupel	archipel
Combinatie natuur en recreatie	Meer fiets-paden is meer verstoring		Meer recreatie is tegen N2000 doel voor rust broedvogels	
Openheid en 10 regels Frits Palmboom	Concept achteroevers is vergroting van het IJsselmeer en dus positief vanuit de 10 regels		Voldoet niet aan 10 regels	Grote verstoring openheid, meeste schending van de 10 regels
Beheer en onderhoud		Zandige open stukken zijn moeilijk kaal te houden vooral als losse elementen	Eilanden zijn moeilijk te beheren	Eilanden zijn moeilijk te beheren
Effect zoetwater-eilanden	helofytenmoerassen bij Andijk zijn negatief vanwege effect op woongenot Vrees voor toename muggen en overlast		Bij dit alternatief effectiviteit betwijfeld: eerst onderzoek Markerwadden afwachten Is er wel behoefte aan nog meer plek voor broedvogels ?	Bij dit alternatief effectiviteit betwijfeld: eerst onderzoek Markerwadden afwachten
Hydro morfologische effecten	Drie dijk-onderbrekingen bij Waddenzee werken niet (slibben dicht met zand, je blijft baggeren)		Dam in Waddenzee heeft effect op water en zandstromen	Dam in Waddenzee heeft effect op water en zandstromen
Zoet-zout overgangen	Koppeling met Noordkop mogelijk	Beste locatie voor zoet-zout overgang. Zoet-zout overgang is belangrijkste doel in deze opgave	Eiland en -zoet-zout overgang zijn losse elementen	Eilanden en zoet-zout overgang zijn losse elementen
Afname goede landbouwgrond	Negatief effect: afname hectares en gebruik			
onderwerp	Over de dijken	Tussen meer en zee	Grote kreupel	archipel
Hevels en zoetwater-voorziening	Meeste problemen voorzien bij handhaven hevels Geen zoetwater-reservoir voor koelcentra			
Wildschade	Moerassen dicht bij landbouwgrond grootste effect wildschade o.a. ganzen			
Zonnepanelen combinatie	Goede opties voor combinatie met zonnepanelen	Op zandige delen zonnepanelen plaatsen		Te ver van de kust vandaan

2.1.2 Maak gebruik van Doelsoorten of gidsoorten

Project Wieringerhoek heeft een ecosysteembenadering. Er worden geen maatregelen genomen specifiek om één soort te beschermen of te helpen. Het is geen benadering die rechtstreeks op het stimuleren van individuele soorten is gericht, maar een ecosysteembenadering. Diverse zienswijzen vragen echter om precies aan te geven welke soorten relevant zijn, wat de gewenste omvang is van de populatie van de soort of welke maatregelen goed zijn voor welke soorten.

Beantwoording:

Met de Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW), waar het project Wieringerhoek deel van uitmaakt, wordt beoogd de Nederlandse grote wateren meer robuust en toekomstbestendig te maken. Het uitgangspunt hierbij is dat het ecosysteem op een natuurlijke manier kan functioneren met meer ruimte voor natuurlijke processen. Voor Wieringerhoek is dit vertaald in het realiseren van leefgebieden en verbindingen die nu te beperkt aanwezig zijn of helemaal ontbreken in het IJsselmeer. Hierbij is gekeken naar de behoeften van een brede groep soorten die van nature horen bij dit gebied, op de overgang van Waddenzee naar achterliggende rivieren, om (een deel van) hun levenscyclus te kunnen doorbrengen. Het gaat bij behoeften vooral om leefmilieus (habitats), verbindingen, processen en voedselaanbod. De verwachting is dat met het realiseren van de juiste voorwaarden, verschillende soorten zich in het gebied kunnen vestigen. Uiteindelijk profiteert een groot scala aan soorten hiervan: macrofauna, zoöplankton, waterplanten, bodemleven, (diadrome) vis, vogels, amfibieën, zoogdieren, enz. Hierbij is aandacht voor de verschillende levensstadia van de soorten. Door natuurlijke variaties en invloeden die buiten de scope van het project liggen zal de soortensamenstelling kunnen variëren, dit hoort ook bij een natuurlijk systeem. Vanuit het project Wieringerhoek is daarom niet op voorhand aangegeven bij welke soorten en aantallen het project geslaagd wordt geacht.

Door het aanbieden van vooral leefgebieden, processen en verbindingen wordt het gebied en vooral het ecosysteem robuuster en meer klimaat-/toekomstbestendig. Een veerkrachtig systeem dat kan omgaan met veranderingen.

Voor de vormgeving, grootte en uitwerking van de maatregelen in een latere fase van dit project (planuitwerkingsfase en realisatiefase) wordt wel gebruik gemaakt van de specifieke eisen van een aantal gidssorten. De keuze van de gidssorten wordt daarmee later in het project gemaakt. De gidssorten moeten daarbij representatief zijn voor een grotere groep van soorten.

2.1.3 Breng effecten op het agrarisch gebruik van de Wieringermeer in beeld

In een aantal reacties wordt gevraagd om nader in te gaan op de effecten op het agrarisch gebruik van de Wieringermeer. Er wordt onder meer gevraagd een Landbouw Effect Rapportage op te stellen, naast de milieu-effectrapportage, waarin gedetailleerd effecten op de gevolgen voor bedrijfsvoering en toekomstige exploitatie van de landbouwbedrijven in beeld wordt gebracht.

Beantwoording:

Het heeft de voorkeur van het bevoegd gezag om zoveel mogelijk alle informatie bestemd voor de besluitvorming over dit project in 1 document op te nemen. Dit heeft een praktische reden. Het bundelen van alle informatie in 1 document voorkomt dat bij de besluitvorming een groot aantal bijlagen moet worden opgestuurd met kans dat bijlagen worden vergeten of juist niet mee worden gestuurd. Als alle informatie in 1 document is gebundeld, is daarmee het zeker dat alle informatie bij de besluitvorming wordt meegenomen.

Daarnaast wordt gevraagd om inzicht te bieden op de gevolgen van individuele bedrijven. Dergelijk gedetailleerd inzicht is in deze fase van het project niet nodig. Immers, het gaat hier om algemene hoofdkeuzen.

Mocht blijken dat er gekozen wordt voor alternatieven waar een of meerdere bedrijven worden geraakt in de bedrijfsvoering, dan zal dat in een latere fase middels vertrouwelijke en individuele gesprekken worden verkend. De effecten van de individuele bedrijfsvoering opnemen in het MER heeft ook een ander groot nadeel. Hiervoor is veel bedrijfs en persoonlijke informatie noodzakelijk. Omdat de informatie van het MER openbaar is, zou daarmee ook deze persoonlijke informatie openbaar zijn, hetgeen niet mogelijk en wenselijk is vanuit privacy en bedrijfsvoering.

In het milieu-effectrapport zal in het hoofdstuk over "Wonen en Werken" een analyse opgenomen worden welke effecten de alternatieven op het aspect landbouw hebben. We onderscheiden in de verschillende zienswijzen de hierna genoemde zorgen:

- 1. Er zijn zorgen over de gevolgen van de plannen voor de bedrijfsvoering en het toekomstperspectief van landbouwbedrijven in de Wieringermeerpolder.*
- 2. Afname van het areaal landbouwgrond en de gevolgen voor grondeigenaren.*
- 3. Als gevolg van peilwijzigingen in het IJsselmeer of in de Wieringermeer kan zoute kwel in de landbouwpercelen toenemen.*
- 4. Beschikbaarheid van voldoende zoet water in het IJsselmeer en nadelige effecten op de aanwezige hevels om perceelsloten van zoet water te voorzien.*
- 5. Schade door stikstof en ganzen. Er zijn zorgen dat de nieuwe natuur ganzen aantrekt. Foeragerende ganzen zorgen voor vraatschade en voor een extra belasting met stikstof op stikstof-gevoelige natuur. Er zijn zorgen dat de landbouw hierdoor met meer restricties te maken zal krijgen.*

5.12a 1 en 2: In één van de onderzoeksalternatieven wordt onderzocht of een deel van bestaande landbouwgronden nodig is voor het toevoegen van nieuwe habitats. De bestaande landbouwfunctie kan dan niet op dezelfde wijze worden gehandhaafd. Het areaal landbouwgrond dat benodigd is voor een goede habitat en dat uiteindelijk moet worden omgezet van landbouwgrond naar grond voor de natuur is één van de effecten die wordt onderzocht in het MER. Om tot een VKA te komen worden er twee bijeenkomsten georganiseerd met stakeholders/belanghebbenden. In deze bijeenkomsten wordt in gezamenlijkheid bepaald welke maatregelen het beste zijn voor het gebied. Als blijkt dat voor het systeem en het gebied gebruik van landbouwgrond essentieel is dan moet er in de planuitwerkingsfase in overleg met des betreffende agrariërs/gebruiker gekeken worden wat voor hen de beste oplossing kan zijn. Belangrijk is dat gezamenlijk wordt bepaald wat beste is voor de agrariër/gebruiker en de natuur. Hoe en welke oplossing het beste is wordt in de planuitwerkingsfase uitgebreid onderzocht. Het VKA kan ook leiden tot de conclusie dat de maatregelen beter elders kunnen worden gerealiseerd. In dat geval zal in de planuitwerkingsfase voor dit aspect geen aandacht meer nodig zijn.

5.12a 3: In het MER zal beoordeeld worden of de onderzoeksalternatieven kunnen leiden tot veranderingen in het regionaal grondwatersysteem (grondwaterstanden, stijghoogten, kwel verzilting) en er wordt beoordeeld welke effecten dit heeft voor het landbouwkundig gebruik. Tijdens de planuitwerking zal worden onderzocht in hoeverre eventuele negatieve effecten kunnen worden voorkomen, bijvoorbeeld met een laagwatersloot.

5.12a 4: Het nevendoeel van het project is het leveren van een bijdrage aan de bescherming van de zoetwatervoorraad van het IJsselmeer. Een belangrijke voorwaarde is dat de beschikbaarheid van zoet water niet vermindert. Het MER zal de onderzoeksalternatieven op dit aspect beoordelen. De bestaande waterinlaat in de Wieringermeer zal moeten blijven functioneren. Wij onderschrijven het belang van de hevels voor de bedrijfsvoering. Indien het voorkeursalternatief daar aanleiding toe geeft, wordt tijdens de planuitwerking nauwgezet onderzocht welke voorzieningen moeten worden getroffen om de beschikbaarheid van zoet water voldoende te waarborgen.

5.12a 5:

In Nederland wordt landelijk gewerkt aan het terugdringen van de stikstofemissies ten behoeve van de natuurbescherming. Hierin volgt Nederland de regels van het Europese hof. Recent is het plan van de commissie Remkes verschenen waarmee de aanpak van Nederland vormgegeven zal worden. De depositie door ganzenuitwerpselen wordt overigens niet gezien als een oorzaak van het landelijk probleem met te hoge stikstofdepositie.

Voor eventuele schade door vraat van ganzen bestaan provinciale regelingen.

2.1.4 Uitwerking op planuitwerkingsniveau of op uitvoeringsniveau gevraagd.

Gevraagd wordt om de plannen al gedetailleerd uit te werken voor het onderdeel 'Beheer en onderhoud'. Men wil weten wat er nodig is voor beheer van de natuurtypen die we willen aanleggen om ervoor te zorgen dat het beoogde natuurtype ook tot ontwikkeling komt. Tevens wordt gevraagd hoe het beheer en onderhoud bekostigd gaat worden.

Beantwoording:

Het is terecht dat er aandacht wordt gevraagd voor de praktische mogelijkheden die er zijn om een bepaald natuur type tot ontwikkeling te laten komen. In de verkenning is daarom zeker aandacht voor een aantal onderliggende principes die van belang zijn voor effectief beheer en ontwikkeling van de typen..

De problematiek van het ontwikkelen en het beheer van riet is in beeld en heeft onze aandacht. In de verkenning wordt onderzocht waar de rietvelden het beste passen. In algemene zin wordt als leidend principe gebruikt dat peilbeheer en gericht beheer noodzakelijk zijn voor de ontwikkeling van nieuwe rietvelden en de daaropvolgende duurzame instandhouding. In de verkenning wordt bijvoorbeeld gekeken hoe met het peilbeheer omgegaan kan worden in de afgesloten compartimenten (atols).

In de planuitwerkingsfase, die na het kiezen van een voorkeursalternatief komt, wordt bekeken wat er nodig is om deze natuurtypen tot stand te laten komen en functioneel te houden. Dan wordt een aanzet gemaakt voor een beheerplan. Een gedetailleerd beheer en onderhoudsplan wordt in de realisatiefase opgesteld

In de kostenraming voor het project wordt rekening gehouden met de kosten van tien jaar beheer en onderhoud. Dit dient opgenomen te zijn in het totale projectbudget.

2.1.5 Integraal oplossingen beschouwen, samenwerken met kustvisie

Een aantal reacties roept op tot integrale afwegingen, betere koppeling met de kustvisie of project Noordkop, en integraal ontwerpen met recreatie, etc.

Beantwoording:

Het project Wieringerhoek heeft opdracht voor het verkennen van de mogelijkheden voor ecologische verbeteringen in en rond het IJsselmeer. Duidelijk is dat er in het plangebied meerdere initiatieven spelen die van grote invloed kunnen zijn op het project én op het gehele gebied. Denk hierbij aan de verschillende gebiedsprocessen die spelen, de ontwikkeling van de Regionale Energietransitie, versterking van de economische ontwikkeling en recreatie. Hier wordt o.a. door de regionale overheden hard aan gewerkt samen met initiatieven van bedrijven en inwoners. Het project Wieringerhoek realiseert zich dat zij opereren in een dynamische omgeving en kan en wil haar opgave samen met de regio uitwerken. De integraliteit en samenwerking komen voor het project dan ook samen met de te ontwikkelen kustvisie van alle regionale overheden, het waterschap en het drinkwaterbedrijf. Ook de ontwikkelingen op gebied van bijv. RES-en wordt nauwlettend gevolgd en afstemming met initiatiefnemers wordt daarin gezocht. Voorkomen moet worden dat het gebied door het project Wieringerhoek of de andere initiatieven wordt geblokkeerd of op slot gaat. Voordat tot het VKA wordt besloten zullen eventuele no-regret maatregelen worden voorgelegd aan stakeholders en de stuurgroep Noord-Hollandse IJsselmeerkust.

Het project Wieringerhoek kent twee wijzen van meekoppelen van projecten.

- 1. Meekoppelkansen die gelijklopende of aanvullende ecologische doelstellingen hebben, dat zijn project 'Noordkop' van het Hoogheemraadschap Hollandsnoorderkwartier, een initiatief voor een spaarbekken voor drinkwatervoorziening van PWN en maatregelen vanuit het Zoutoverleg om zoutindringing beter te beheersen.*

2. *Meekoppelkansen die vanuit de regio gewenst zijn maar geen directe ecologische doelstellingen hebben. Denk hierbij aan recreatie- of surfstrand, sloeproutes, informatievoorzieningen of fietspaden langs IJsselmeer. De regionale partners (gemeenten Hollands Kroon, Medemblik en Enkhuizen, provincie Noord-Holland, hoogheemraadschap Hollandsnoorderkwartier en Provinciaal Waterleidingbedrijf) zijn bezig met het ontwikkelen van een Kustvisie Noord-Hollandse IJsselmeerkust. Daarin komen de regionale projecten die langs de kustzone worden verwacht. Het project Wieringerhoek is één van de projecten die meegenomen worden in de Kustvisie zodat er een gezamenlijk beeld ontstaat hoe de NH IJsselmeerkust zo vorm kan worden gegeven dat natuur en economie goed worden samengebracht. Ontwerpkeuzes bij de een mogen geen directe belemmering zijn voor andere ontwikkelingen. Om hier goed zorg voor te dragen is er een ambtelijke begeleidingsgroep en een stuurgroep opgericht om alle belangen goed af te kunnen stemmen en af te wegen.*

2.1.6 Uitbreiden van het studiegebied met de kop van Noord-Holland om project Noordkop mee te kunnen nemen

Soms wordt gevraagd om het studiegebied van de huidige studie uit te breiden met de hele kop van Noord-Holland zodat de maatregelen uit het project Noordkop meegenomen kunnen worden.

Beantwoording:

Het project Wieringerhoek en het project Noordkop van hoogheemraadschap Hollandsnoorderkwartier trekken samen op waar het dezelfde ecologische doelen en een zoet-zoutverbinding met het achterland Kop van Noord-Holland en het IJsselmeergebied. Samenwerking met andere ecologische projecten in de kop van Noord-Holland kan zeker bijdragen aan een verbetering en/of versterking van de ecologie. Samenwerking met ecologische initiatieven in het projectgebied/kop van Noord-Holland kan onder andere gerealiseerd worden door aansluiting bij ontwerpatelier 4 in het najaar van 2020. Daarnaast kunnen natuurorganisaties aansluiten bij de klankbordgroep die eens per kwartaal bijeen komt.

2.1.7 Meenemen van windmolens, zonnevelden of zonnepanelen

In een aantal zienswijzen wordt gevraagd om in het project vast rekening te houden met de plannen rond energietransitie uit de concept-Regionale Energiestrategie (RES) of de alternatieve RES omdat dit een goede koppeling zou kunnen bieden met ecologische doelstellingen.

Of juist om daar geen rekening mee te houden omdat men van mening is dat zonnepanelen niet in een natuurgebied thuishoren.

Verder wordt een aantal keer het voorstel gedaan om eigen plannen voor zonnepanelen in combinatie met ecologie te gaan ontwerpen binnen het project.

Beantwoording:

De transitie van duurzame energie is een maatschappelijk urgent thema. Dit is ook merkbaar aan de vele inspraakreacties met dit thema. Dit betekent dat hier in de loop van het project zeker aandacht aan moet worden geschonken. Het dilemma van het bevoegd gezag is dat aan de ene kant het project Wieringerhoek niet bevoegd is om aan te geven waar welke duurzame energie moet worden ontwikkeld. Dat is namelijk voorbehouden aan de RES. De RES volgt zijn eigen ontwikkeltraject en besluitvormingstraject. Zij betreft daarin bijvoorbeeld het Bestuurlijk Platform IJsselmeergebied (BPII). Een dubbeling in besluitvorming is ongewenst.

2.1.8 *Daarbij heeft het project niet tot doel om duurzame energie te gaan ontwikkelen. Ons doel is driedelig namelijk 1. de connectiviteit van wateren verbeteren voor migratie, 2. het ontwikkelen/herstellen van het deltakarakter en 3. het bijdragen aan het beheersen van de zoutindringing. Aan de andere kant is het duidelijk dat deze discussie speelt en dat in de loop van het project Wieringerhoek concrete voorstellen voor duurzame energie in dit gebied in samenhang moeten worden beschouwd. Bij de verdere ontwikkeling van het VKA is voldoende ruimte om deze integraliteit verder te onderzoeken. Dan is ook duidelijker welke concrete opgave er in dit gebied ligt voor duurzame energie. Bij het opstellen van het VKA wordt hier een beschouwing op gegeven. **Overlast door Muggen vanwege risico op overdraagbare ziekten***

Door het aanleggen van moeras zouden er meer muggen kunnen komen. Muggen zoals de Tijgermug kunnen nare ziektes overbrengen. Insprekers vinden dat er vanwege dit risico geen moeras aangelegd moet worden

In bijlage IV vindt u een uitgebreide toelichting waarom geen overlast door muggen wordt verwacht als gevolg van de aanleg van een moerasgebied.

2.1.9 Aanpassen van de participatie of de procedure vanwege de coronamaatregelen

Een aantal insprekers vindt dat de corona-maatregelen in de weg staan van een goede participatie. De zienswijzeperiode zou minder effectief zijn door de maatregelen en meedenken in de toekomst kan minder goed. Daar moet de procedure op worden aangepast.

De regering streeft ernaar dat het werk zoveel mogelijk doorgaat tijdens de 'social distancing' periode. De tervisielegging van de documenten is voornamelijk digitaal gebeurd, daarbij kon iedereen die dat aangaf een papieren versie ontvangen. Ook een zienswijze indienen kon digitaal gebeuren, de site van Platform Participatie is hier op ingericht.

De commissie MER heeft laten weten dat zij ook onder deze omstandigheden hun advies kunnen uitbrengen en zijn afspraken met hen gemaakt over hoe deze procedure verloopt.

Voor het verdere verloop van de verkenning wordt gezocht naar een goede manier om iedereen inbreng te laten geven, ook als de corona-maatregelen nog een tijd voortduren. Het project Wieringerhoek realiseert zich dat participatie tijdens de COVID-19 pandemie voor een ieder anders is dan onder normale omstandigheden. De mogelijkheden van participatie in het document Opzet Participatie blijven tijdens de verkenningsfase van het project beschikbaar. Uitgangspunt is en blijft dat we samen met onze partners tot een voorkeursalternatief willen komen. Het traject om te komen tot een voorkeursalternatief is zo belangrijk dat hiervoor meer tijd genomen wordt dan oorspronkelijk ingeschat. Het project erkent dat er meer moeite en meer tijd nodig is in deze tijd van COVID-19 om iedereen goed te kunnen betrekken. Er zijn daarom extra stappen toegevoegd aan het stappenplan om te komen tot een voorkeursalternatief. Deze vindt u in paragraaf 2.1.10. U wordt op de hoogte gehouden van de participatie mogelijkheden en momenten, deze zullen afhankelijk zijn van de actuele regels rondom COVID-19 en het houden van bijeenkomsten.

2.1.10 Het proces om tot een voorkeursalternatief te komen en meedenken door belanghebbenden.

Veel insprekers willen graag betrokken worden bij het opstellen van het voorkeursalternatief. Ook zijn diverse suggesties gedaan voor het betrekken van stuurgroepen en bestuurders bij dit proces. Verder is aangegeven dat men verwacht dat het proces wordt bijgesteld om de omstandigheden rond COVID-19 mee te kunnen nemen. Daarnaast wordt een aantal keer aangeboden om mee te denken in de vervolgfases van het project.

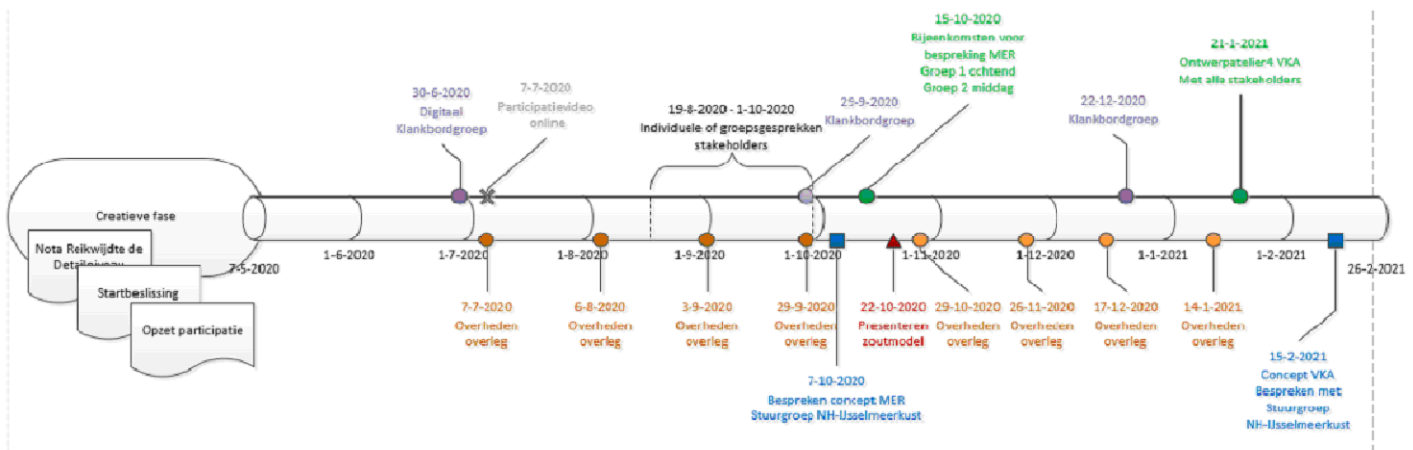
Beantwoording:

Het project heeft het stappenplan om te komen tot een voorkeursalternatief uitgebreid. Het nieuwe stappenplan is in onderstaand schema weergegeven.

Ook in de volgende fasen van het project is inbreng door belanghebbenden mogelijk en gewenst. Aan het begin van de planuitwerkingsfase zal een nieuw stappenplan voor die fase opgesteld worden, waarin de ervaringen uit de verkenning meegenomen zullen worden.

Formeel volgt de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen op het concept-Projectbesluit als dit wordt gepubliceerd.

Uiteindelijk is na het vaststellen van het Projectbesluit nog de mogelijkheid om bezwaar in te dienen tegen dat besluit.

2.1.11 Noodzaak voor betere landwaterovergangen

Een aantal zienswijzen stelt vragen over de noodzaak en de benodigde omvang van de land-water overgangen. Ook wordt gevraagd waarop de benodigde percentages van verschillende zones zijn gebaseerd.

Beantwoording:

Diverse studies (waaronder ¹²³) hebben de afgelopen jaren aangetoond dat de ecologische achteruitgang van het IJsselmeergebied veroorzaakt wordt door het eenzijdige voedselweb. Dit is een gevolg van de inrichting van het gebied en het aanleggen van de dijken: er is te veel diep water en er is een tekort aan ondieptes en geleidelijke land-waterovergangen. Heel veel plant- en diersoorten die van ondieptes en land-waterovergangen afhankelijk zijn kunnen zich hierdoor niet goed ontwikkelen waardoor vogels en vissen die weer van deze soorten leven, ook geen voedsel kunnen vinden.

Door de habitatdiversiteit te vergroten wordt het gebied diverser en robuuster en daarmee beter bestand tegen bijvoorbeeld de gevolgen van klimaatverandering of visserijdruk. Het voedselweb is dan minder afhankelijk van de reactie van individuele soorten op veranderingen. Hierbij kan worden gedacht aan het introduceren en

¹ [5.1.2e](#), R., S. Groot, M. Dionisio Pires & M. Maarse (2014) Wetenschappelijk eindadvies ANT IJsselmeergebied. Deltares

² Rombouts TA, Vonk JA, Geest van der HG (2019). Oostvaardersoever voorverkenning adviesrapport. Het belang van natuurlijke en kunstmatige land-water overgangen voor het functioneren van moeras- en meerecosystemen. Rapport Universiteit van Amsterdam.

³ Emmerik, W.A.M. van & J. [5.1.2e](#), (2020) Functies van land-waterovergangen voor vissen. Sportvisserij Nederland, Bilthoven

versterken van het verloop (gradiënten) in waterdiepte en doorzicht, betere ontwikkeling van land-water overgangen (in combinatie met een natuurlijker peil) en aan betere verbindingen met het regionale achterland (bijvoorbeeld mogelijkheden voor visintrek).

Er zijn diverse onderzoeken uitgevoerd naar de benodigde arealen voor dergelijke zones in het IJsselmeergebied. Twee studies zijn met name gebruikt bij de onderbouwing van deze arealen 1: M. Klinge en C. Pohnke 2018⁴ onderbouwt de benodigde areaal voor vissen vanuit de behoeften aan leefgebieden en 2: P.J. Westendorp et al, 2020⁵ onderzoekt het minimaal benodigde areaal aan de hand van een vergelijkend literatuuronderzoek van studies naar een groot aantal met het IJsselmeer vergelijkbare meren.

Uit deze studies blijkt dat een omvang van 5-10% rietmoeras en 10-25% ondergedoken waterplanten minimaal noodzakelijk is voor een gezonde visstand in het IJsselmeer. Voor de omvang van de overstromings-graslanden en -bossen wordt uitgegaan van tenminste 5%. Het project Wieringerhoek levert hier een substantiële bijdrage aan.

2.1.12 Recreatie

In veel zienswijzen wordt aandacht gevraagd voor recreatie en de samenhang met de maatregelen. De Regatta van Medemblik wordt genoemd als een belangrijk evenement die zijn wedstrijden in het projectgebied houdt.

Beantwoording:

De Regatta van Medemblik is een belangrijk evenement. In de opstelling van de onderzoeksalternatieven is daar al rekening mee gehouden. Ook in de NRD is hier aandacht voor. In de zienswijzen zijn kaarten toegevoegd waarbij de routes en gebieden zijn ingetekend die belangrijk zijn voor de Regatta. Deze worden betrokken bij de beoordeling van de effecten van de alternatieven.

De effecten op de watersport worden meegenomen in de effectbeoordeling. Dit gebeurt wel in algemene zin. Er zijn ook verzoeken om de effecten van de individuele bedrijven inzichtelijk te maken. Net als bij de individuele agrarische bedrijven, kan hieraan niet worden voldaan. Om dat te kunnen doen zijn bedrijfsgegevens nodig die in het kader van de privacywet niet door ons kunnen en mogen worden opgevraagd voor dit doeleinde.

⁴ M. Klinge en C. Pohnke 2018, Bureaustudie Vis in het IJsselmeergebied, 3 december 2018, 108267/18-018.651

⁵P.J.Westendorp et al, Onderbouwing ecologische maatregelen IJsselmeergebied, Een literatuurstudie over het benodigd areaal land-waterovergangen voor watersystemen, 20 maart 2020, Projectnummer: PR-19.068 • Rapportnummer: RP-19.072.20.18,.

ANNOTATIE voor 5.1.2e obv DO MIRT over Grote Wateren/PAGW.

In DO staat PAGW op agenda, met twee concrete projecten, zijnde MIRT-verkenningen Wieringerhoek en Oostvaardersoevers.

Deze twee projecten zijn onderdeel van de PAGW-brief van de ministers I&W en LNV en van onze interprovinciale brief IJsselmeergebied, zie eerdere mail van 5.1.2e. Onze regiobrief (mede namens Flevoland, Overijssel en Fryslân die al akkoord zijn) ligt dinsdag bij GS en moet uiterlijk woensdag 9 oktober a.s. naar de ministers.

Dus de inzet van de ministers op beide projecten is direct verbonden aan de inzet van de ministers voor het landelijk PAGW-budget van € 248 mln dat het Rijk beschikbaar heeft. Voor Wieringerhoek en Oostvaardersoevers is een benodigd totaalbudget geschat van 50 resp. 60 mln, maar onbekend is nu hoeveel geld de minister(s) hiervoor uittrekken bij hun startbeslissing. Voor de MRA/Noord-Holland staat een ander belangrijk project in de PAGW-brieven, namelijk **Noord-Hollandse Markermeerkust**. Dat is voor ons het Ambitieprogramma Ruimtelijke Kwaliteit kustzone Hoorn Amsterdam. Die wordt nu in de DO-stukken nog niet genoemd, maar staat als kostenpost van € 20 mln in de PAGW-brief van de ministers, waarover zij een besluit moeten nemen welke bedrag zij aan dit project zullen bijdragen vanuit PAGW. Voor de MRA is van belang of en hoeveel dit project Noord-Hollandse Markermeerkust bijdrage krijgt uit PAGW en wanneer daar een beslissing over valt. Het is een voor de MRA belangrijk project in het kader van recreatie, natuur, spreiding toerisme.

Zelfde geldt voor Marker Wadden, staat ook op de Pagw-lijst, maar niet op de concept MIRT-agenda.

BELANGRIJK OM HIER OP TE WIJZEN EN NAAR TE VRAGEN.

Nu weet ik onderhands – dus **vertrouwelijk** – het volgende:

- Minister wil in BOMIRT-verband besluiten over enkele PAGW projecten (we weten nog niet welke, maar die van Wieringerhoek en Oostvaardersoevers staan dus al op de agenda en zijn ook voorbereid, omdat deze MIRT-verkenningen zijn).
- Minister(s) komen **op 1 november met een brief aan de Tweede Kamer** over de PAGW-verdeling (inhoudelijk nog niets over bekend).
- Op 11/11 schijnt hierover overleg te zijn met Tweede Kamer.

VOORSTEL INBRENG IN DO-MIRT IS volgende:

- PAGW-besluiten zouden in BOMIRT aan de orde komen, echter nu alleen Wieringerhoek en Oostvaardersoevers zichtbaar op de agenda.
- **Onduidelijk** is of en wanneer andere projecten, aan de orde komen en wanneer besluitvorming hierover te verwachten is.
- **Aandacht voor de Noord-Hollandse Markermeerkust**, die PAGW-doelen realiseert EN op korte termijn uitvoeringsgereed komt. ook Marker Wadden onduidelijk.
- Aan I&W/LNV: wat is de procedure van landelijke keuzes minister(s) over PAGW en welke rol speelt BOMIRT daarin?
- En worden de **MIRT-directeuren na 7/10 nog betrokken** op dit onderwerp richting 20/11?

Nieuwe informatie uit I&W:

- De ministers sturen begin november een brief met besluiten over PAGW naar TK.
Bespreking met TK in WGO Water begin november, dus vóór BOMIRT.
[CvS: en kiezen er dus voor om het niet eerst met de regio's te bespreken . . . . .]
- Dit besluit kan ook inhouden dat voor Rijksfinanciering van sommige PAGW-projecten uitstel besluit komt naar volgend jaar.
- Daarna in BOMIRT 20/1:1 de twee Mirt-verkenningen die nu op agenda staan (Wieringerhoek en Oostvaardersoevers), waarvan als het goed is in de brief aan de TK van begin november het budget al is gereserveerd.

Voorstel voor DO:

- Brief aan TK over PAGW wordt t.k.n. toegevoegd aan stukken BOMIRT.
- Afhankelijk van die brief mogelijk alsnog op de agenda zetten van BOMIRT, bijvoorbeeld in dien besluiten over bepaalde projecten in IJsselmeergebied worden uitgesteld.
- Doel: afspraak krijgen over financiering van die uitgestelde projecten.

Bijlage
BPIJ 4 april 2019

Deltaprogramma | IJsselmeergebied

Oplegnotitie t.b.v. agendapunt x.....

Doel van besprekpunt

1. Informeren van het BPIJ over het onderzoek Wieringerhoek als voorbereiding op een maatregel van programmatische aanpak Grote Wateren (zie begeleidende notitie).
2. Het BPIJ te benoemen als het bestuurlijk platform waar voortgang en besluitvorming over het project Wieringerhoek wordt besproken. De Wieringerhoek volgt de MIRT systematiek en dat betekent dat de minister van I&W, samen met de minister van LNV, in nauw overleg en samen met de regio, de besluiten neemt.
3. Het streven is om in het BO MIRT van het najaar een beslissing over een startbeslissing te nemen voor de Wieringerhoek.
4. Een eerste gedachtenwisseling over de scope van het project, redeneerlijn en aanbevelingen voor het ingenieurbureau voor het starten van een goed proces en mogelijke meekoppelkansen

Ad1

Achtergrondinformatie

De ecologische waterkwaliteit van het IJsselmeergebied staat onder druk. Door de aanleg van dijken, dammen en polders zijn de veiligheid en welvaart vergroot, maar er is geen rekening gehouden met wat een zoetwatermeer ecologisch nodig heeft. Een goede ecologische kwaliteit van het IJsselmeergebied is belangrijk met oog op de klimaatverandering, de drinkwatervoorziening (denk aan de droge zomer van 2018), de economische ontwikkeling van ons land en het toenemende recreatieve gebruik van het meer. Ondanks dat met de maatregelen uit de KRW de waterkwaliteit er aanzienlijk op is vooruitgegaan, ontbreekt het teveel aan ondiepten en verbindingen met het achterland. Voor een verdere uitleg zie de notitie.

Voor de Agenda IJsselmeergebied 2050 en de Verkenning Grote Wateren heeft een IJsselmeergebied-studie plaatsgevonden in 2017 en 2018. Hierin is verbetering van de inrichting van de Wieringerhoek naar voren gekomen als kansrijke maatregel om de biodiversiteit in het IJsselmeer te vergroten, en een robuuster voedselweb te krijgen dat kansen creëert voor duurzame visserij, recreatief medegebruik, aantrekkelijkheid woongebieden en energietransitie.

Ad2.

De sturingslijnen voor project Wieringerhoek lopen vanuit PAGW (landelijk beeld maatregelen, prioritering, budget) waarbij het opdrachtgeverschap ligt bij IenW-DGWB (mede namens LNV). De stuurgroep Afsluitdijk zal project Wieringerhoek volgen maar heeft geen actieve aansturende rol. BPIJ heeft een cruciale rol in het positioneren van het projecten binnen een nog te bespreken scope van gebiedsontwikkeling, vanuit de ambities van Agenda IJsselmeergebied 2050.

Ad3.

De redeneerlijn voor een integrale gebiedsontwikkeling zou als volgt kunnen zijn:

- De droogte van zomer 2018 en zeespiegelstijging geven als speciale opgave in dit gebied dat nagedacht wordt over de zoutlast. Dit is niet in de laatste plaats van belang voor het zekerstellen van de inname van zoetwater voor drinkwater en regionale watervoorziening.
- Een van de manieren om om te gaan te met zout is het aanpassen van de inrichting, om de veranderingen op het gebied van zout te beheersen en mogelijk ook te benutten.
- Parallel aan het zoeken naar oplossingen voor omgaan met zout kan worden gekeken naar verbetering randvoorwaarden voor ecologische waterkwaliteit
- Daarnaast is een verbetering van de vismigratie tussen Waddenzee en IJsselmeer een belangrijke opgave.
- Meekoppelende opgave is renovatie kunstwerken Afsluitdijk
- Kansen voor bredere gebiedsontwikkeling volgen uit streekagenda Hollands Kroon (de Kop werkt) energietransitie, de Noordkop, en de kustvisie.

Notitie

Project Wieringerhoek en de ecologische ambitie voor het IJsselmeergebied

Een uniek gebied

Het IJsselmeergebied is een uniek merengebied dat van oorsprong een zee was. Het maakt onderdeel uit van de delta van het Rijnsysteem. Nergens anders in West-Europa vind je zo'n groot oppervlak aan zoetwater. Het gebied staat bekend om de vele soorten watervogels die er broeden, ruïen, overwinteren en een tussenstop maken in de trek. Het is niets voor niets een N2000 gebied. Ook voor verschillende trekkende vissen is het een belangrijkste schakel tussen zoet en zout water van de Noordzee en de Waddenzee naar de rivieren en anderen wateren in het stroomgebied en andersom.

De ecologische waterkwaliteit van het IJsselmeergebied staat onder druk. Door de aanleg van dijken en dammen is de veiligheid vergroot, maar er is geen rekening gehouden met wat een zoetwatermeer ecologisch nodig heeft. Een goede ecologische kwaliteit van het IJsselmeergebied is belangrijk met oog op de klimaatverandering, de drinkwater (denk aan de droge zomer van 2018), de economische ontwikkeling van ons land en het toenemende recreatieve gebruik van het meer. Wat is er dan mis met de inrichting van het meer? Dat is niet zozeer de fysische kwaliteit van het water. Met de maatregelen uit de KRW is de waterkwaliteit aanzienlijk vooruitgegaan. Een essentiële voorwaarde voor herstel. Het vertaalt zich niet in een gezond ecosysteem.

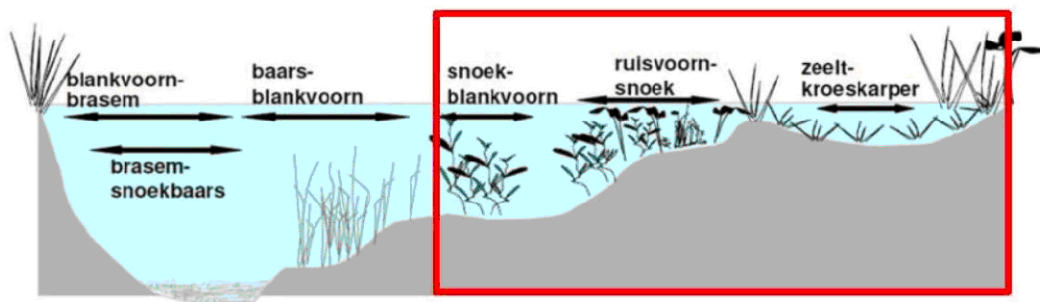
Wat is er mis?

Vissen en andere dieren kunnen zich moeilijk naar een ander leefgebied verplaatsen door obstakels zoals de Afsluitdijk en het achterland van het meer. Niet alleen de barrière is hier een probleem evenals de abrupte overgang van zoet naar zout. De vele lokale stuwtjes en inpoldering zorgen dat diverse belangrijke leefgebieden van elkaar zijn afgesneden.

Vooraf ontbreken er essentiële leefgebieden (habitats) die voor zo'n systeem belangrijk zijn:

- laagvlakten/graslanden die in het voorjaar overstromen en die essentieel zijn als paaigebied voor heel veel soorten vis. En die ook belangrijke ontbrekende voedingsstoffen zoals koolstof terug in het meer brengen.
- Rietvelden die belangrijk zijn voor de waterkwaliteit (helofytenfilters) en fungeren als schuilgebied voor de jonge visjes. Rietvelden zijn ook belangrijk voor de aanwas van kleine algen en kleine schaaldiertjes. De productiviteit van een meer vindt voor een belangrijk deel plaats in de rietvelden.
- En gebieden met diverse soorten ondergedoken waterplanten die in de zomer een belangrijke bron van voedsel zijn voor allerlei dieren en die ook de cyclus van nutriënten in een meer op gang houden.

Afbeelding 2.2 Visgemeenschappen op een verlandingsgradiënt. Rood omkaderd de visgemeenschappen en -habitats die vrijwel geheel ontbreken in het IJsselmeergebied

Het ontbreken van deze leefgebieden zorgt ervoor dat complete visgemeenschappen afwezig zijn (nl. die horen bij de land-water habitats). Vissoorten van dieper water hebben als jong visje de ondiepe gebieden nodig voor het opgroeien en dus is er ook minder vis in diepe wateren dan normaal. Bovendien zijn de oeverzones belangrijke habitats voor veel broedende vogels.,

Het ontbreken van deze leefgebieden zorgt er ook voor dat de biodiversiteit van het meer erg laag is. Een grote belangrijke groep: de macrofauna zou eigenlijk heel divers moeten zijn. Van alle soorten die je zou moeten vinden, vindt je maar slechts een tiende. De biodiversiteit moet dus omhoog. Een verhoging naar tenminste 5x zoveel soorten zou een passende ambitie zijn.

En een systeem waar maar weinig soorten kunnen overleven is kwetsbaar voor bijvoorbeeld klimaatveranderingen. Diversiteit in soorten leidt tot een divers voedselweb. Daarmee hebben dieren een divers voedselaanbod ter beschikking. Het totale voedselweb is daardoor veerkrachtiger en minder kwetsbaar. Diversiteit wordt vergroot door ontbrekende habitats toe te voegen, maar ook een diversere abiotische omstandigheden aan te bieden.

Een voorbeeld: Heel veel vogels zijn afhankelijk van de spiering in dit gebied. Spiering is erg gevoelig voor warmte. De droge warme zomer van 2018 heeft ervoor gezorgd dat eigenlijk alle jonge spiering die in de lente uit het ei kwam, in de zomer door de hitte is overleden. Volgend jaar zullen er dus weinig spieringen aanwezig zijn.

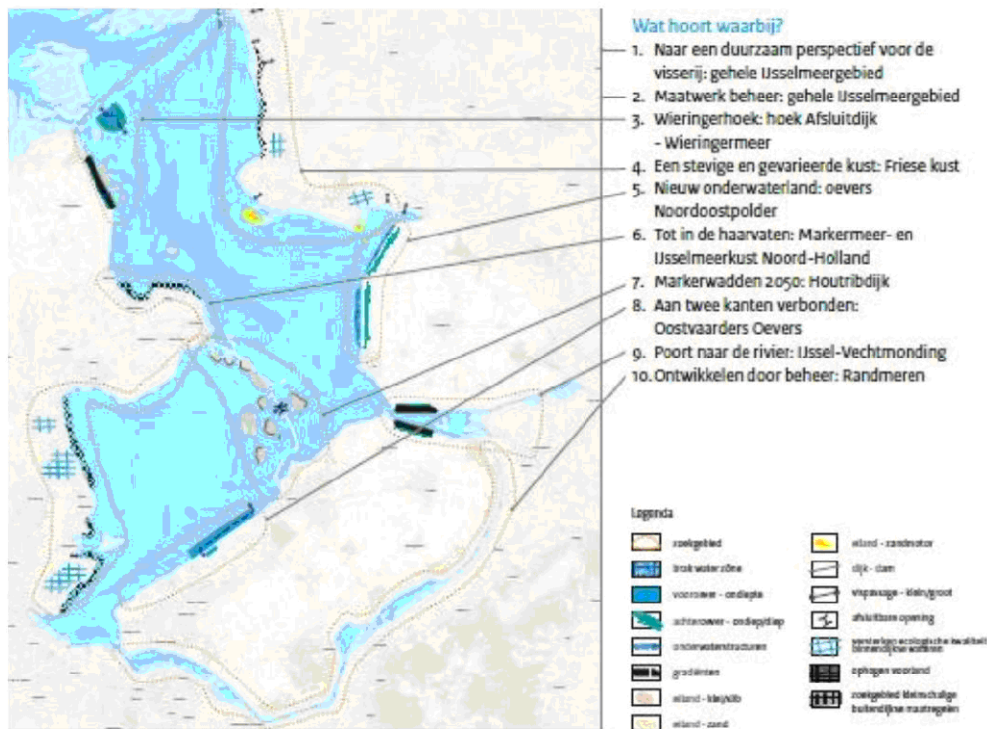
Uit diverse studies internationaal en nationaal – onder meer door de meetgegevens van de KRW te analyseren- blijkt dat voor een goed zoetwatermeer niet alleen deze gebieden aanwezig moeten zijn, met elkaar in verbinding moeten staan, op de juiste plek (aan de randen) en van voldoende omvang. Zo'n 10% van het meer zou uit ondiepten moeten bestaan. Dat is natuurlijk niet op een metertje nauwkeurig te bepalen. Het geeft een goede indicatie.

Wat gaan we eraan doen ?

Voor de Agenda IJsselmeergebied 2050 en de Verkenning Grote Wateren heeft een studie plaatsgevonden naar wat er nodig is om het IJsselmeer robuust en klimaatbestendig te maken. Zo is onderzocht wat er gedaan kan worden om de verbindingen te herstellen en de ontbrekende leefgebieden toe te voegen of weer met het meer te verbinden.

Bij deze verkenning is rekening gehouden met een aantal maatschappelijk en politiek bepaalde randvoorwaarden. Zo is het verwijderen van de Afsluitdijk geen optie omdat de waterveiligheid gegarandeerd moet worden. Ook is het onlangs vastgestelde peilbesluit een uitgangspunt. En is het behoud van de strategische zoetwatervoorraad onder andere voor de drinkwaterwinning en landbouw een belangrijk maatschappelijke eis. Daarnaast moeten de maatregelen haalbaar en betaalbaar zijn.

In de verkenning zijn de opgaven vertaald naar twee gebiedsbrede maatregelen (verduurzaming van de visserij en verbetering van beheer) en inrichtings maatregelen in acht verschillende zoekgebieden zoals weergegeven op de kaart hieronder

Deze acht gebieden tezamen voldoen aan de criteria dat ze van voldoende omvang zijn, met elkaar de opgave van 10% ontbrekende leefgebieden opleveren.

Er is gekeken naar een goede spreiding over het meer en dat ze op cruciale plekken gelegen zijn voor de migratie van onder andere vis. Bovendien wordt er slim gekeken of leefgebieden die al aanwezig zijn achter de dijk, niet opnieuw gekoppeld kunnen worden aan het meer. Dan verbeter je niet alleen het meer zelf, maar ook de gebieden achter de dijk en vergroot je het totale areaal.

Door deze maatregelen zal de biodiversiteit worden vergroot, kunnen er ook meer exemplaren van een bepaalde soort zich vestigen/handhaven. Daarmee wordt de draagkracht en veerkracht van het IJsselmeersysteem vergroot. En dat is weer gunstig voor bijvoorbeeld economische activiteiten zoals de duurzame visserij, recreatief medegebruik, aantrekkelijk woongebied en kunnen ontwikkelingen zoals de duurzame energietransitie een plek krijgen in het meer.

Wieringerhoek

Een van de acht gebieden is de Wieringerhoek: het gebied in het IJsselmeer bij Den Oever.

Dit is een grote en kale plek waar veel harde oevers zijn, en rietvelden en waterplanten vrijwel geheel ontbreken in het IJsselmeer. Er is dus veel winst te behalen. Ook de verbinding achter de dijk is nu afwezig. Terwijl daar wel hele goede kansen en gebieden liggen om verschillende paaigebieden met elkaar te gaan verbinden.

Uit de droge zomer van 2018 weten we dat de zouthuishouding in dit deel van het IJsselmeer veel complexer is dan verwacht en dat met de klimaatverandering de zouthuishouding verandert. Door de zoektocht naar betere inrichtingsmaatregelen te combineren met maatregelen om de te verwachte verandering in zouthuishouding te beheersen of te begeleiden kan dan zowel een strategisch belangrijke zoetwatervoorraad functie van het meer toekomstbestendig worden gemaakt als de waterkwaliteit worden verhoogd. Vanuit het project Wieringerhoek wordt dus mee geïnvesteerd in de actualisatie van het zoutverspreidingsmodel voor het IJsselmeergebied zodat hier goede keuzen over kunnen worden gemaakt.

Het is ook een strategische plek op internationale schaal voor de grote verbinding van zee naar rivier. Naast Kornwerderzand is Den Oever de enige plek in de Afsluitdijk waar vissen doorheen

kunnen via de spui en schutssluisen. Het doel is deze passages te optimaliseren door een goede inrichting aan beide zijden van de dijk en te kijken naar een betere overgang. Omdat er nu ook gekeken wordt naar een verkenning voor de vervanging van de bruggen in Den Oever is dat een goede kans om twee opdrachten gebiedsgericht aan te pakken zodat beide opdrachten elkaar kunnen gaan versterken.

Het idee achter het project is dan ook: Versterken Delta karakter van de verbinding IJsselmeer – Waddenzee door het creëren van natuurlijke overgangen

Wat zijn we aan het doen ?

Het idee is er. De zoektocht naar welke maatregelen nu effectief, efficiënt en het meeste bijdragen aan zowel ecologie; de economische ontwikkelingen en het garanderen van de strategische zoetwatervoorziening in het gebied, dat is nog een hele puzzel.

Daarom is er vanuit het regeerakkoord onderzoeksgeld beschikbaar gesteld om dit idee gezamenlijk verder uit te werken. De randvoorwaarde is wel er gebiedsbreed gekeken wordt naar alle kansen en opgaven in dit gebied.

De opdracht is drieledig:

- Het zoeken naar – en afwegen van mogelijke oplossingsrichtingen en alternatieven die het idee het beste vormgeeft , en die tevens de beste kansen biedt voor andere maatschappelijke wensen zoals het beheersen van de strategische zoetwater voorraad
- Het kijken naar de mogelijke kansen voor meekoppeling en cofinanciering. Een belangrijke kans zijn in ieder geval de Noordkop: het project van HHNK om de vismigratie te verbeteren in het noorden van het gebied. Doelstellingen en maatregelen van beide projecten versterken elkaar naadloos. Andere kansen zijn het project ‘de kop werkt’ die juist de recreatieve mogelijkheden van dit gebied wil versterken en de IJsselmeerkust beleefbaar wil maken als de op te stellen kustvisie.
- Het voeren van een zorgvuldig proces zodat maatschappelijk draagvlak ontstaat en vooral de kennis in dit gebied maximaal wordt benut.

Er wordt een bureau uitgezocht om dit onderzoek uit te voeren. Nadrukkelijk is daarbij de opdracht dat deze zoektocht een gezamenlijke zoektocht is. Daarom is er een werkatelier om met elkaar deze zoektocht vorm te gaan geven. Hierin participeren o.a. de gemeenten, het waterschap HHNK, de provincies Noord Holland en Friesland, het Blauwe Hart, de LTO-Noord de vogelbescherming en lokale milieu en landschapsorganisaties.

De Wieringerhoek is een van de 30 projecten die genoemd staan voor de tweede tranche van de Programmatische aanpak Grote Wateren waar de Ministers in het najaar van 2018 een bedrag van in totaal 244 miljoen euro tot 2031 beschikbaar hebben gesteld. De Wieringerhoek zou kansrijk kunnen zijn mits duidelijk is dat er daadwerkelijk meekoppelkansen en cofinanciering is en dat het project aanzienlijk bijdraagt aan de verbetering van de ecologische waterkwaliteit. Dit laatste is onderzocht en bevestigd door een quick scan van het WUR die aangeeft dat de Wieringerhoek kansrijk is

Samenwerkingsvormen en verbanden

Er gebeurt veel in dit gebied en er zijn kansen. Om die kansen daadwerkelijk te benutten wordt eerst gezocht naar samenwerking in de deze eerste beginnende fase van de studie die als doel heeft een MIRT verkenning te beginnen. Een samenwerking op de inhoud, op de werkvloer, maar ook met bestuurlijke instemming.

Het streven is om in het najaar van 2019 in het BO-MIRT de Wieringerhoek te agenderen zodat verder kan worden gegaan met een startbeslissing en een MIRT verkenning. Daarvoor zal gekeken worden of een samenwerkingsovereenkomst tussen de belangrijkste partners mogelijk is voor de verkenningsfase. De samenwerkingsovereenkomst bevestigt dat alle partijen gezamenlijk op zoek zullen gaan naar een oplossing in dit gebied om ecologie, economie en het behoud van de strategische zoetwaterfunctie zo goed mogelijk vorm te geven en elkaar daarin samen willen versterken. Pas aan het einde van de MIRT verkenningsfase (2021) wordt daarna gekeken of deze SOK omgezet kan worden in een bestuursovereenkomst (BOK).

Brief van PROVINCIËS aan ministers I&W en LNV over PAGW

Concept 5 september

Excellenties,

Graag gaan de provincies Noord-Holland, Flevoland, Fryslân en Overijssel in op uw verzoek aan de regio voor samenwerking bij de uitvoering van de Programmatische Aanpak Grote Wateren.

Gedreven door gezamenlijke ambities

Wij zijn met u, de andere ministeries, provincies, gemeenten, waterschappen en andere partijen in mei 2018 de samenwerking aangegaan in de Agenda IJsselmeergebied 2050. Deze agenda benoemt de hoge kwaliteiten van het gebied en de urgente ambities: een landschap van wereldklasse, een robuust water- en natuursysteem en een economisch vitale regio.

Het IJsselmeergebied is door zijn ligging, kwaliteiten en functies een cruciale factor in de ruimtelijk-economische ontwikkeling van de noordelijke helft van Nederland. Aan de zuidkant gelegen aan het dichtbevolkte achterland (contramal van de drukke Randstad), aan de noordkant grenzend aan de landelijke omgeving, waar juist behoefte is aan investeringen die de regionale economie ten goede komen. Door toerisme en de bijdrage aan het vestigingsklimaat een economische factor van betekenis is het IJsselmeergebied, als centraal gelegen zoetwaterbuffer, ook nog eens een cruciale bron voor drinkwater.

Intensieve samenwerking in het IJsselmeergebied

De regio werkt, in nauwe samenwerking met het Rijk, hard aan de grote opgaven van het gebied. Er zijn tal van integrale, regionale ruimtelijk-economische projecten in uitvoering of ontwikkeling. Wij zien in deze projecten, zoals De Nieuwe Afsluitdijk, de Friese Kust, Ambitieprogramma Ruimtelijke Kwaliteit Kustzone Hoorn-Amsterdam, **Wieringerhoek/Noordkop** en Oostvaardersoevers (Nationaal Park Nieuw Land), goede voorbeelden voor de aanpak die wij voorstaan met de PAGW.

De partijen uit de Agenda IJsselmeergebied 2050 richten zich, aanvullend op deze projecten, gezamenlijk op de verdere integrale ruimtelijke ontwikkeling. Teams van Rijk en regio – met betrokkenheid van maatschappelijke organisaties – zijn bezig met het uitwerken van omgevingskwaliteit, kansen voor recreatie & toerisme, het afstemmen van de Regionale Energiestrategieën, de mogelijkheden voor een samenhangend en gebiedsversterkend fonds, het versterken van innovatie en het vertellen van het verhaal van het IJsselmeergebied.

In het Markermeer-IJmeer is sinds lang sprake van intensieve samenwerking tussen Rijk en regio, het afgelopen jaar resulterend in het opstellen van het gebieds perspectief Panorama Markermeer-IJmeer. Dit perspectief biedt de integrale inbedding voor de maatregelen die u in dit meer voor ogen heeft.

Verheugd over uw aandacht voor het IJsselmeergebied

De provincies zijn zeer ingenomen met uw aandacht voor het IJsselmeergebied vanuit de Programmatische Aanpak Grote Wateren en uw keuze voor juist deze vijf maatregelen. De genoemde functies van het gebied kunnen alleen geborgd blijven als het ecosysteem robuust en veerkrachtig genoeg is voor het opvangen van de gevolgen van klimaatverandering en duurzaam gebruik. We zien de PAGW dan ook als een versterking van de gezamenlijke inspanningen met u en andere rijkspartners binnen de Agenda IJsselmeergebied 2050.

U vraagt de regio's de mogelijkheden aan te geven om projecten of andere regionale belangen

mee te koppelen met de vijf door u beoogde maatregelen in het IJsselmeergebied.

Samen maken we het IJsselmeergebied robuuster en mooier

De geschetste belangen van het IJsselmeergebied voor de noordelijke helft van Nederland vragen een stevige gezamenlijke regionale PAGW-inzet. Wij **zetten** daarom een krachtige regionale impuls als aanvulling op alle door u beoogde PAGW-maatregelen. Dit levert een actieve koppeling op met een breed scala van regionale projecten en maatregelen op het vlak van recreatie en beleving, natuur, cultuurhistorie en toerisme, energie, landbouw en drinkwatervoorziening. Wij beogen daarmee tegelijk een impuls te geven aan de regionale economische ontwikkeling en de ruimtelijke kwaliteiten van het gehele IJsselmeergebied. Wij zien daarbij de vijf maatregelen als één pakket om het IJsselmeergebied de noodzakelijke robuustheid te geven.

Op elk van de vijf locaties is een vruchtbare samenwerking tussen regionale partijen reeds lang aanwezig of recent gevormd. Gericht op de specifieke opgaven van de locatie, met een eigen dynamiek, doorlooptijd, fasering en aanpak. Op alle vijf locaties kunnen wij meteen van start, bij de MIRT-projecten zo snel als passend binnen de bijbehorende systematiek.

Hieronder ziet u in het kort de projecten en maatregelen die wij u kunnen bieden als koppeling aan uw PAGW-impuls.

MIRT-verkenning Wieringerhoek

VOLGT 5/9 zie mail 5.1.20 4/9

Friese IJsselmeerkust

MOET NOG KORTER

Voor de Friese IJsselmeerkust zetten de betrokken vier gezamenlijke Friese overheden in op een robuuste en gevarieerde kust met behoud en versterking van de bijzondere natuurwaarden van de Friese Kust, in lijn met de ambities uit het ambitie document Friese IJsselmeerkust. Voor PAGW wordt voorzien in een gevarieerd pakket aan kleinschalige maatregelen dat o.a. inzet op voor- en achteroevers en verbindingen aangaat tussen binnen en buitendijkse natuur. De landwatergradiënten worden verder ontwikkeld en versterken vismigratie tot in het achterland. De maatregelen dragen bij aan de behoud- en verbeteropgave van Natura 2000 en KRW en vergroten de klimaatrobustheid en waterveiligheid. Tevens bieden ze ook kansen op koppeling aan socio-economische ontwikkelingen, waaronder: recreatie en toerisme (ontwikkeling verantwoord natuurbezoek), cultuurhistorie (toepassing van historische productietechnieken, landschap van wereldklasse) maar bijvoorbeeld ook in de landbouw en visserij (toepassing traditionele en duurzame technieken en het produceren van verantwoorde producten). De ontwikkeling van natuur gaat hierbij hand in hand met het creëren van economische meerwaarde en draagt daarmee bij aan een sterke, evenwichtig ontwikkelde en vitale regio. Ook kent de ontwikkeling van langs de Friese IJsselmeerkust sterke parallellen met de ontwikkeling van het bovengenoemde Waddengebied. Bij nadere uitwerking in de volgende fase kunnen deze elkaar aanvullen en versterken.

Ambitieprogramma Ruimtelijke kwaliteit Kustzone Hoorn – Amsterdam

INKORTING VOLGT

De Markermeerdijken tussen Hoorn en Amsterdam moeten over circa 33 km (van de circa 50 km) versterkt worden. Provincie Noord-Holland (PNH), Hoogheemraadschap Hollands Noorder

Kwartier (HHNK), Rijkswaterstaat (RWS), gemeenten maar ook recreatieschappen en natuurorganisaties zien in de dijkversterking een momentum dat kansen biedt om te werken aan een toekomstbestendig landschap, leefomgeving en natuur met een hoge ruimtelijke kwaliteit. Om het benutten van deze kansen een impuls te geven heeft PNH hiervoor geld gereserveerd (20 mln. euro) en is dit voor de provincie de aanleiding geweest om bij belanghebbenden in het gebied te inventariseren welke ambities zij voor het gebied hebben. Inmiddels is een heel programma opgebouwd met circa 35 ambities/kansen/projecten op met name het gebied van natuur, recreatie en toerisme en cultuurhistorie (het zogenoemde Ambitieprogramma Ruimtelijke Kwaliteit Kustzone IJloorn-Amsterdam (APRK)). PNH werkt nu samen met 15 partijen in het gebied aan het APRK. Vrijwel alle natuurambities binnen het APRK zetten in op verbetering van het waterecosysteem van het Markermeer-IJmeer en regionaal, inclusief een gezonde visstand, zowel binnendijks als buitendijks, alsmede het realiseren van visverbindingen daartussen. Er komen uit het APRK vier locaties naar voren waar alle ingrediënten voor succes aanwezig zijn., deze locaties lijken uitermate geschikt en kansrijk om op korte termijn effectieve maatregelen te nemen door een gecombineerde inzet van middelen van PNH (Ambitie Programma en NNN) en RWS (EMM en PAGW). Het APRK realiseert zo doelstellingen van de provincie, de regio, organisaties, het Panorama Markermeer-IJmeer, de Agenda IJsselmeergebied 2050 en het PAGW. In het Panorama Markermeer-IJmeer zowel als de Agenda IJsselmeergebied 2050 zijn juist de oeverzones en de land-water-verbindingen benoemd als de grote opgaven voor ecologische verbetering. De projecten zijn inmiddels reeds in de planfase; uitvoering kan naar verwachting al eind 2020 starten en hiermee kunnen al snel resultaten zichtbaar worden.

Marker Wadden 2e fase

Het project '2de fase Marker Wadden' vervult in één samenhangende aanpak drie belangrijke regionale ambities die alle ook nationale betekenis hebben: het TBES, de samenhang creëren tussen de nu nog losstaande delen van Nationaal Park Nieuw Land en het scheppen van de noodzakelijke randvoorwaarden voor Lelystad Next Level, hetgeen eveneens bijdraagt aan de versterking van de Metropool Regio Amsterdam.

Het project beoogt middels twee 'bouwfronten' de nieuwe natuur te realiseren: in noordoostelijke richting een reeks aan moerasselanden waarmee een verbinding wordt gelegd tussen met Trintelzand/Noord-Holland en in zuidelijke richting een reeks van natuurgebieden die goed toegankelijk zijn waaronder een groot schiereiland.

Met fase 2 van Marker Wadden wordt voortgebouwd op het meetbare succes op het gebied van natuur en waterkwaliteit en het grote maatschappelijke draagvlak van de in uitvoering zijnde 1ste fase.

Oostvaardersoevers

Oostvaardersoevers is een samenwerkingsproject tussen Provincie Flevoland, waterschap Zuiderzeeland, de gemeenten Almere en Lelystad, Staatsbosbeheer, het Flevo-landschap en Rijkswaterstaat. Deze samenwerking is 13 februari bekrachtigd met een overeenkomst waarbij partijen onder meer hebben afgesproken op zoek te gaan naar meekoppelkansen en cofinanciering. Het doel van het project is om het Markermeer, de Oostvaardersplassen en de Lepelaarplassen met elkaar te verbinden om hiermee de ecologische waterkwaliteit te verbeteren en bij te dragen aan een aantrekkelijker, beleefbaarder en veilig merengebied.

Oostvaardersoevers geeft hiermee een stevige impuls aan Nationaal Park Nieuw Land en biedt zicht op het koppelen en versterken van ambities op het gebied van waterveiligheid, recreatie (Kustvisie Lelystad en Almeerse Poort) en woningbouw (Almere en Lelystad).

Bijlage D gaat nader in op het project en de (financiële) bijdragen door partijen uit de regio.

In de bijlagen treft u aan welke projecten en maatregelen gepland, in uitvoering of in ontwikkeling zijn, waarmee we de maatregelen uit het PAGW versterken, met waar mogelijk:

- de regionale doelen en maatregelen
- de regionale en economische impact
- de planning van uitwerking en realisatie
- de beoogde inzet (ook van partners)
- de financiering

Op 16 september 2019 is deze brief in het Bestuurlijk Platform IJsselmeergebied besproken. Het RPIJ [PM]

Wij zijn graag bereid met een delegatie uit de Agenda IJsselmeergebied 2050 een nadere toelichting te geven op deze brief.

Met vriendelijke groet,

Cees Loggen, provincie Noord-Holland,

mede namens

Sander de Rouwe, provincie Fryslân

Harold Hofstra, provincie Flevoland

Bert Boerman, provincie Overijssel

BIJLAGEN

Bijlage A Projecten en maatregelen bij MIRT-verkenning Wieringerhoek

Bijlage B Projecten en maatregelen bij Friese Kust

Bijlage C Projecten en maatregelen bij Ambitieprogramma Ruimtelijke kwaliteit Kustzone Hoorn –
Amsterdam

Bijlage D Projecten en maatregelen bij MIRT Verkenning Oostvaardersoevers

Bijlage E Projecten en maatregelen bij Marker Wadden

Natuurproject Wieringerhoek heeft een Ontwerp Voorkeursbeslissing

Van vrijdag 16 december 2022 tot en met donderdag 26 januari 2023 kunt u een zienswijze indienen over de Ontwerp Voorkeursbeslissing en het milieueffectrapport van de PAGW verkenning Wieringerhoek. In deze kennisgeving leest u hoe u dat kunt doen.

Het project Wieringerhoek is onderdeel van de Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW) en de Agenda IJsselmeergebied 2050. Het doel van de PAGW is het verbeteren van de ecologische waterkwaliteit. In de Startbeslissing van het project Wieringerhoek is het hoofddoel: 'het versterken van het deltakarakter van de verbinding IJsselmeer – Waddenzee door natuurlijke overgangen te creëren'. Tijdens de verkenningfase is dit verder uitgewerkt en onderverdeeld in drie projectdoelen:

- het toevoegen van ontbrekende zoete leefgebieden (ecotopen) in de overgang van land naar water;
- het versterken van de verbinding tussen Waddenzee en IJsselmeer door het creëren van een zoet – zout-overgang en het versterken van de verbinding tussen IJsselmeer en achterland voor zoetwatersoorten;
- het bijdragen aan het beheersen van de zoutindringing.

Ontwerp Voorkeursbeslissing

De Minister van Infrastructuur en Waterstaat en de Minister voor Natuur en Stikstof zijn van plan om een Voorkeursbeslissing vast te stellen. In de Ontwerp Voorkeursbeslissing die ter inzage wordt gelegd staan de volgende drie onderdelen beschreven:

- Een verdere uitwerking van zoete leefgebieden (ecotopen) rond de Klimaatbuffer IJsselmeer met de N.V. PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland.
- Een financiële bijdrage leveren aan het project: Verbetering natte infrastructuur Noordkop van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier.
- Een vervolgstudie naar de zoet – zout-overgang Den Oever in het IJsselmeer in combinatie met de droogte maatregelen uit het Deltaprogramma van Rijkswaterstaat Midden-Nederland.

Milieueffectrapport

Tijdens de verkenningfase is een milieueffectrapportage uitgevoerd. In kaart zijn gebracht welke gevolgen het project heeft voor bijvoorbeeld de natuur, de bodem, het water, het landschap en de cultuurhistorie. De resultaten van dit onderzoek zijn gebundeld in het milieueffectrapport.

De Ministers stellen uw inbreng op de volgende onderwerpen op prijs:

- Kunt u zich vinden in de gekozen drie onderdelen?
- Heeft u aandachtspunten voor de Klimaatbuffer IJsselmeer en de studie zoet – zout-overgang en droogte maatregelen?
- Wat vindt u van de onderdelen en/of maatregelen die zijn afgefallen?

UW ZIENSWIJZE IS WELKOM

Een zienswijze indienen kan op drie manieren, vanaf vrijdag 16 december 2022. U ontvangt altijd een ontvangstbevestiging.

DIGITAAL

Bij voorkeur ontvangen wij uw zienswijze via het formulier op onze [website](#).

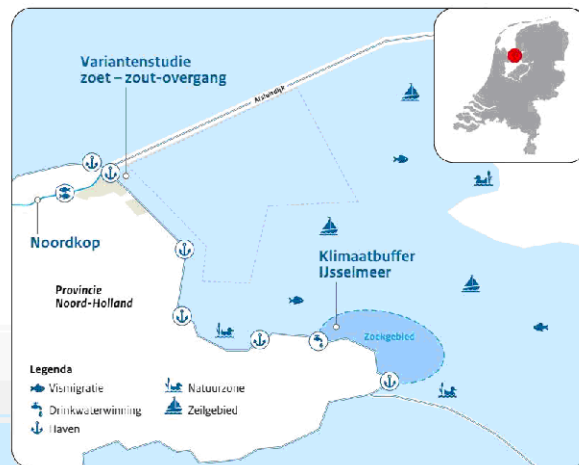
MONDELING

Tijdens een van de informatiebijeenkomsten of telefonisch tijdens kantooruren:

POST

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, directie Participatie
O.v.v. Wieringerhoek
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

INFORMATIEBIJENKOMSTEN

Wij zien u graag op een van onze informatiebijeenkomsten:

- **Dinsdag 10 januari 2023**

Vergaderlocatie: Leven van de wind, Oosterterpweg 12, 1771 SJ Wieringerwerf. Tussen 19.30 uur en 21.30 uur.

- **Dinsdag 17 januari 2023**

Dorpshuis Andijk, Sportlaan 1, 1619 XE Andijk. Tussen 19.30 uur en 21.30 uur.

Tijdens beide informatiebijeenkomsten is er een notulist aanwezig bij wie u een mondelinge zienswijze kunt indienen.

DOCUMENTEN BEKIJKEN

Alle documenten staan vanaf vrijdag 16 december 2022 op de [website](#) Platform Participatie. Op papier kunt u de stukken van vrijdag 16 december 2022 tot en met donderdag 26 januari 2023 bekijken bij:

- Rijkswaterstaat Midden-Nederland, Zuiderwagenplein 2, Lelystad. Telefoon [0512 48 48 48](#) (uitsluitend op afspraak).

INFORMATIE

Meer informatie op de website [Platform Participatie](#) en de website van [Rijkswaterstaat](#). **Vragen over het project?** Bel naar 0800 8002 (Rijkswaterstaat) of stuur een mail. **Vragen over de procedure?** Bel naar [0512 48 48 48](#) directie Participatie van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat.

Expertsessie systeemfunctioneren en bouwstenen Wieringerhoek

9 juli 2019

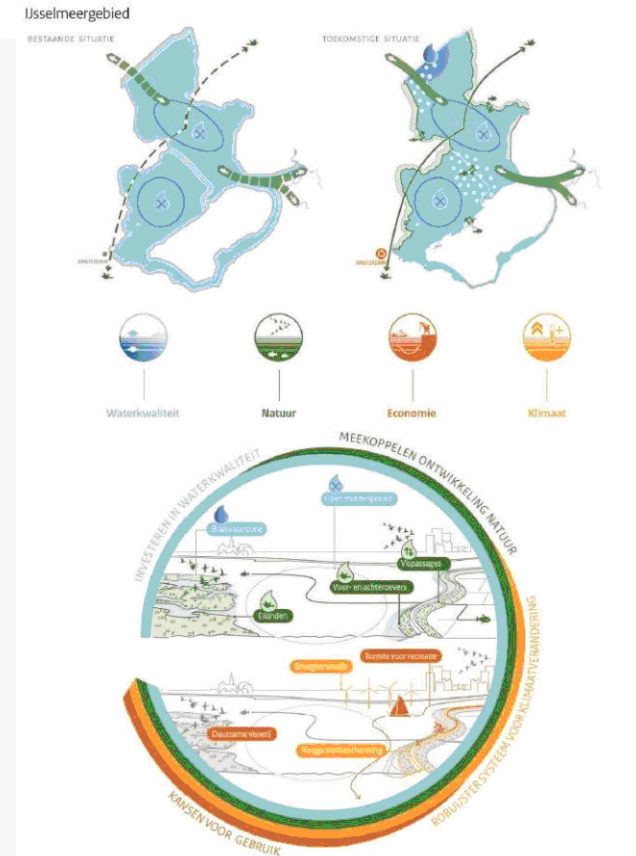
Agenda

1. Opening en kennismaking
2. Introductie Verkenning Wieringerhoek en doel expertsessie
3. Presentatie en discussie systeemanalyse op hoofdlijnen
4. Inventarisatie bouwstenen voor het realiseren van de projectdoelen Wieringerhoek
5. Vervolgafspraken en sluiting

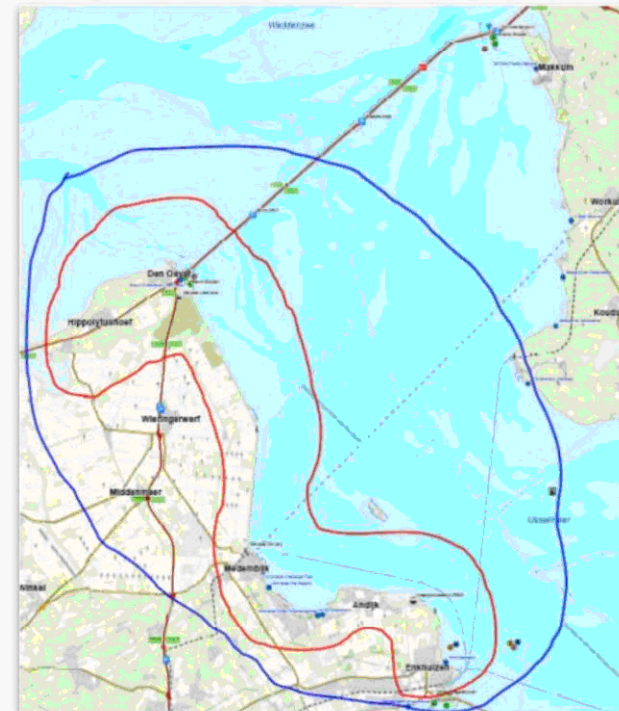
Verkenning Wieringerhoek

- Aanleiding: Preverkenning IJsselmeergebied
  - Knelpunten benoemd: ecologisch functioneren, klimaatverandering, medegebruik
  - Elf typen maatregelen, bouwstenen, geformuleerd
  - Per deelgebied, waaronder Wieringerhoek, doelen en maatregelen voorgesteld

Verkenning Wieringerhoek

- Onderdeel van het PAGW
- Via kansrijke alternatieven tot een VKA eind 2020

Projectdoelen Wieringerhoek

Doel voor natuur in het IJsselmeergebied: robuust en veerkrachtig ecohydrologisch systeem

Doelstelling Wieringerhoek: “versterken van het Delta karakter van de verbinding IJsselmeer-Waddenzee door natuurlijke overgangen te creëren”.

Subdoelstellingen:

1. Verbeteren van de connectiviteit voor vis
2. Het creëren van diverse leefgebieden voor vissen en vogels
3. Met de inrichting van het gebied meehelpen de problemen met zoutindringing in het IJsselmeer te verminderen om een bijdrage te leveren aan het beschermen van de zoetwatervoorraad

Hoe komen wij tot alternatieven?

- Systemanalyse (vandaag op hoofdlijnen);
- Brede inventarisatie van bouwstenen:
  - Voorstudies (waaronder bureaustudie Vis IJsselmeergebied)
  - Expertsessies (vandaag de eerste)
  - Value Engineering sessie
  - Contacten met stakeholders (waaronder excursie), ook voor co-financiering;
- Ontwerpateliers

Doel van vandaag

het bereiken van overeenstemming over:

- het huidig ecologisch systeemfunctioneren
- het gewenste ecologische systeemfunctioneren gezien de projectdoelen
- welke habitats of leefgebieden (bouwstenen) missen
- welke bouwstenen in te passen zijn in de Wieringerhoek
- locatie van bouwstenen op hoofdlijnen en belangrijke randvoorwaarden

Systemanalyse op hoofdlijnen

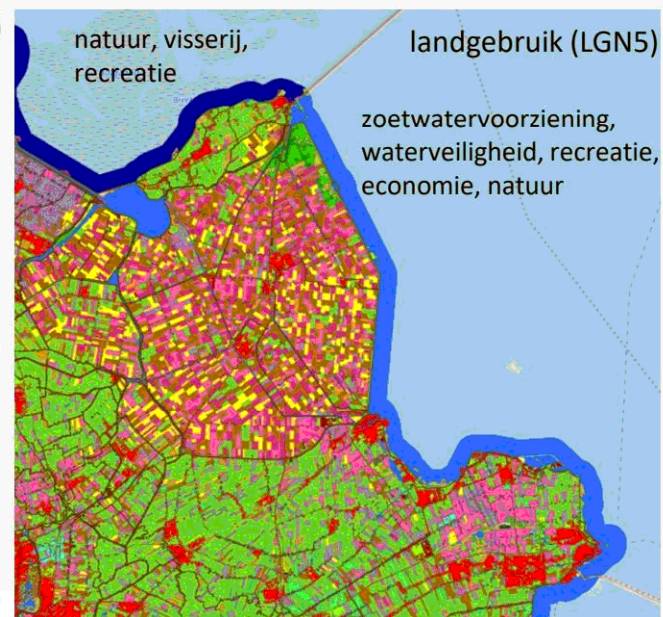
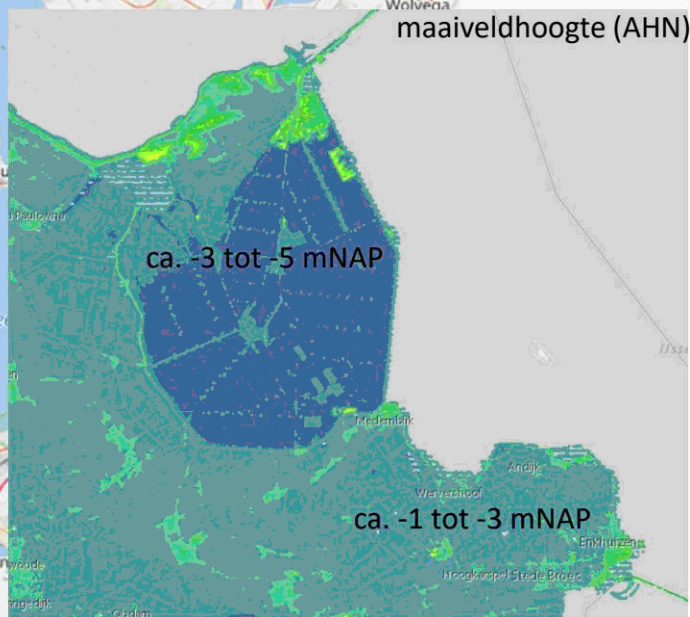
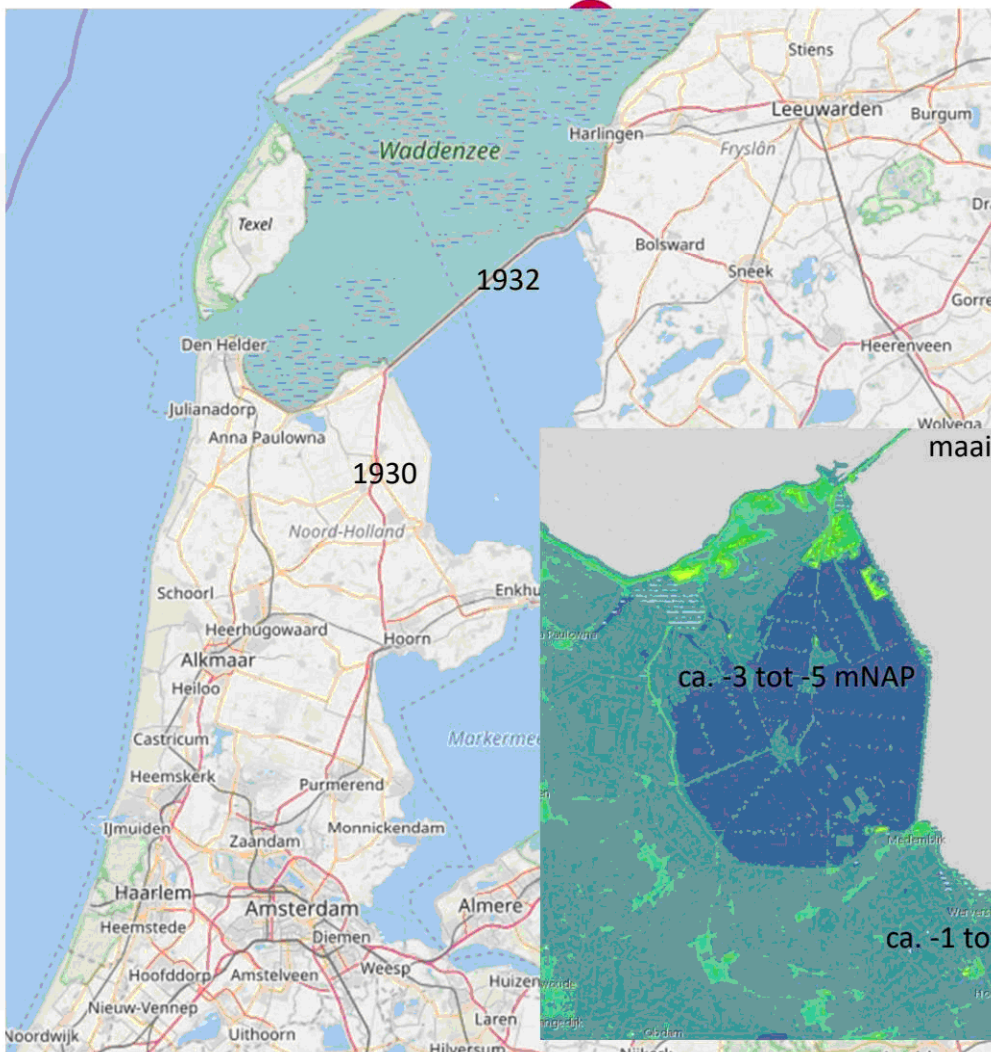
Wieringerhoek, bestaande uit de verschillend functionerende gebieden IJsselmeer, Waddenzee, polders Noord-Holland:

- kenschets
- watersysteem
- huidige ecologische toestand en habitats
- missende onderdelen in het ecosysteem
- relevante ontwikkelingen in het gebied mbt al deze onderdelen

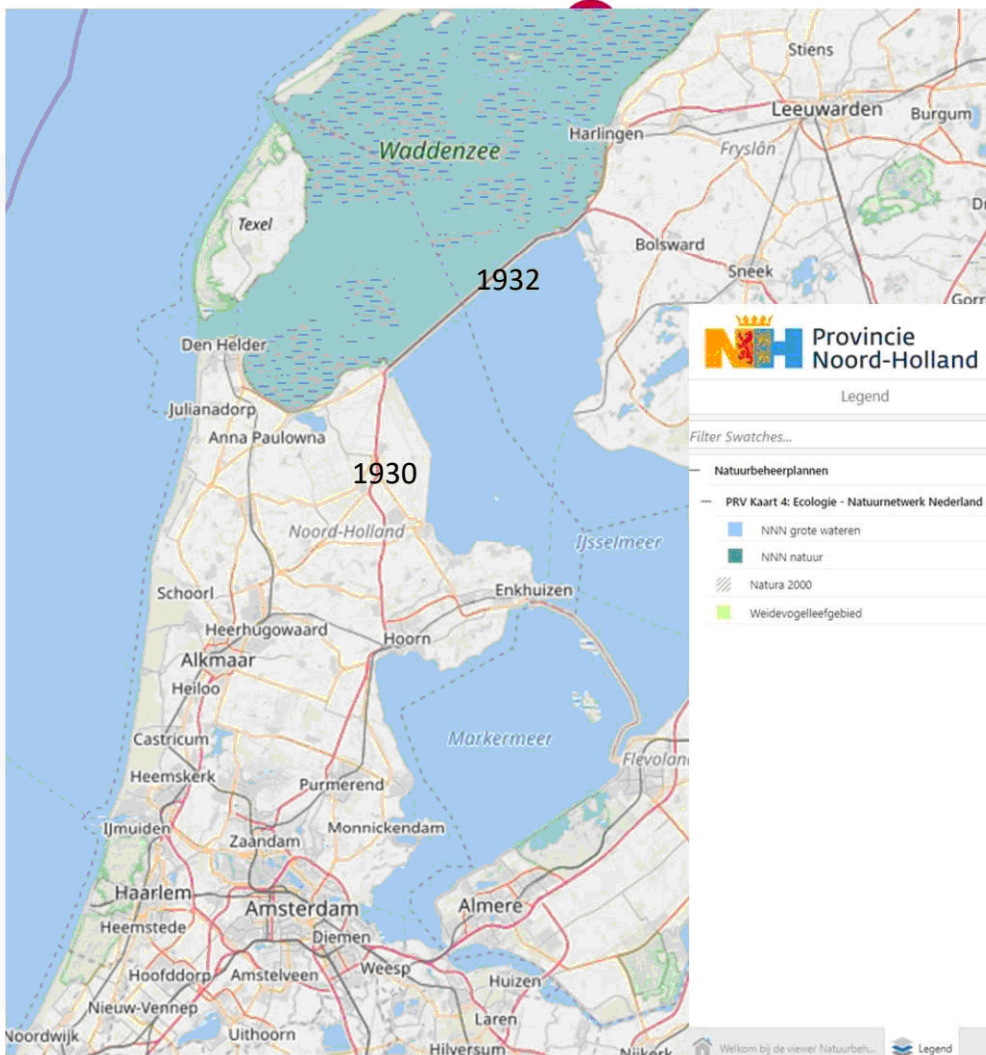
Kenschets Wieringerhoek

- Recente ontstaansgeschiedenis
- Landgebruik en hoogteligging

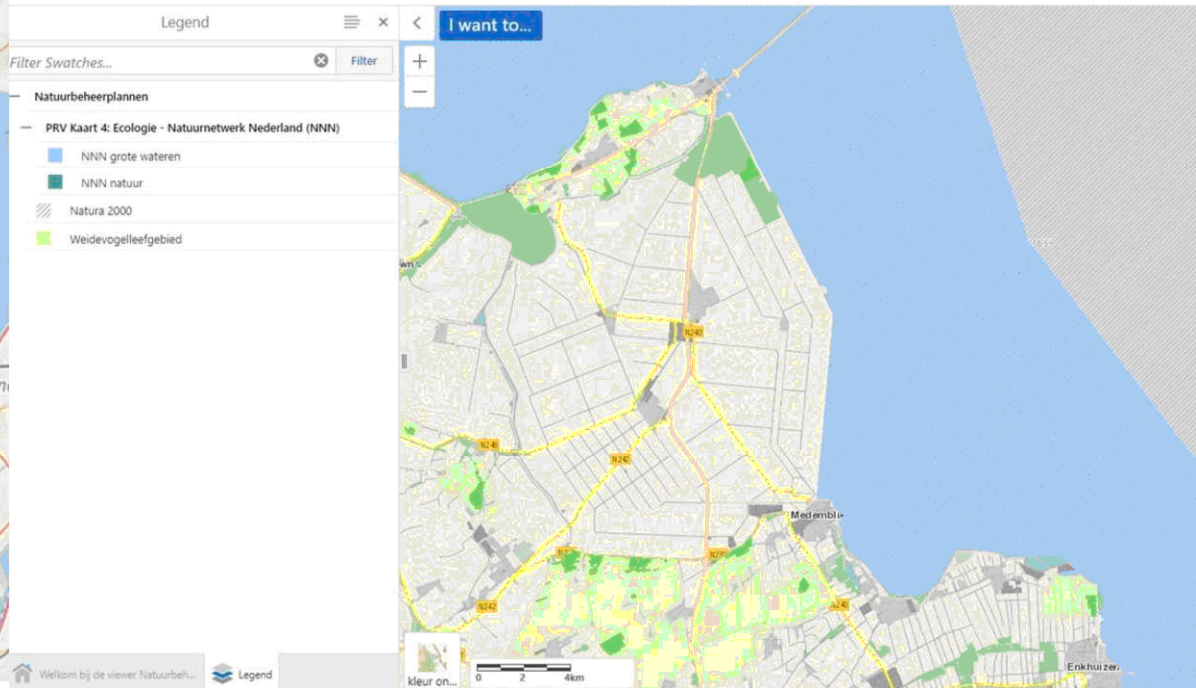

Kenschets Wieringerhoek

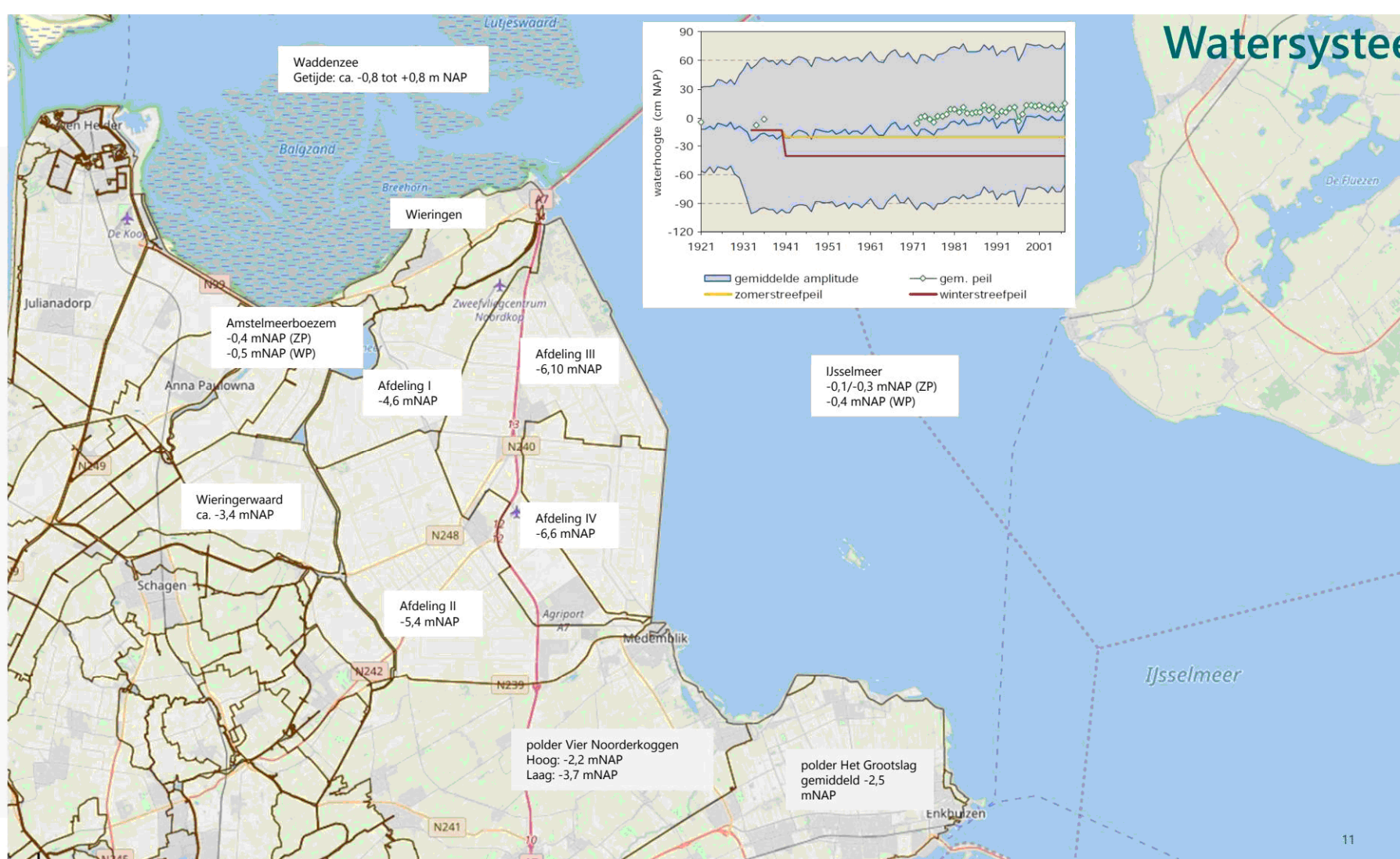
- Recente ontstaansgeschiedenis
- Landgebruik en hoogteligging
- Natuurgebieden

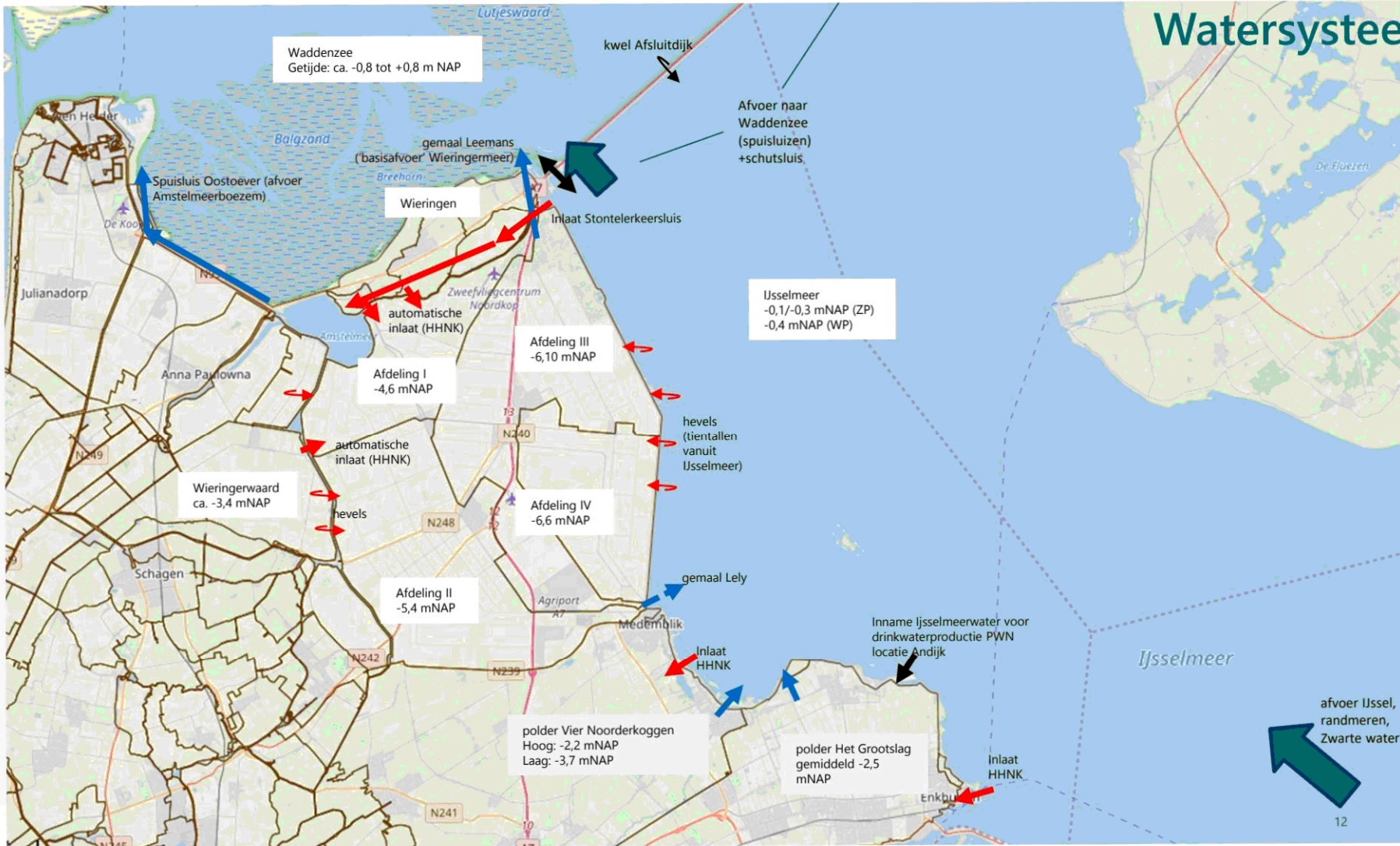
Natuurbeheerplannen - Ontwerp

Watersysteem

Watersysteem

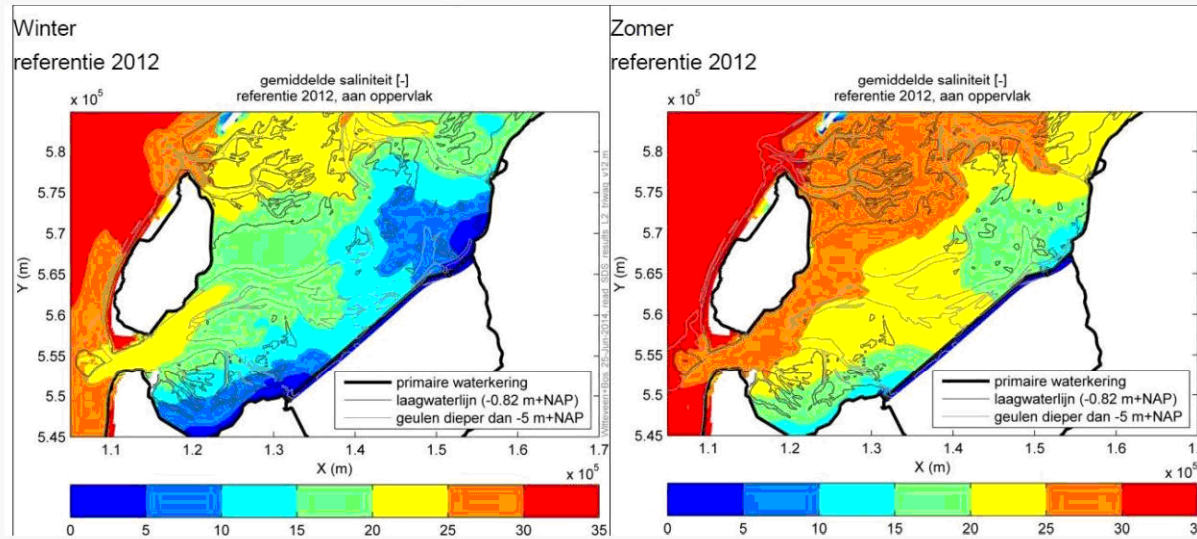
afvoer IJssel, randmeren, Zwarte water

12

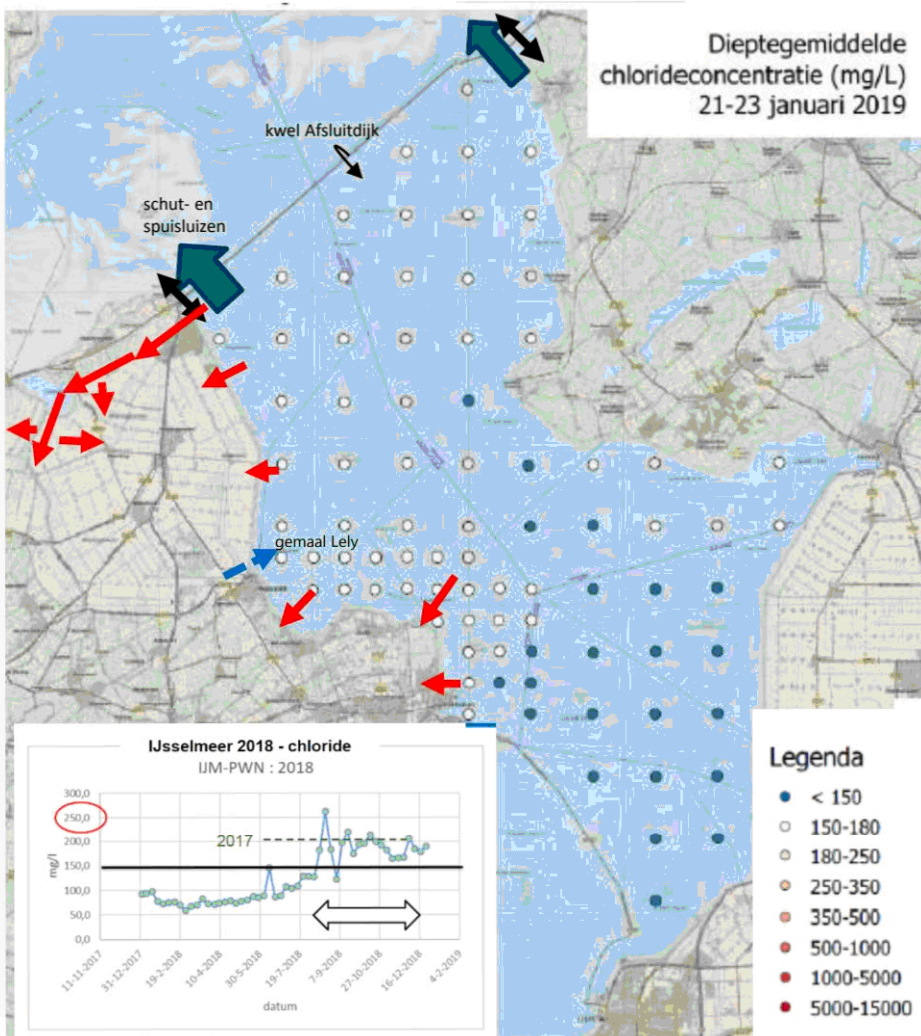

Afvoer zoet IJsselmeerwater naar Waddenzee

De afvoer van het IJsselmeer voegt zeer weinig toe aan de 'waterbalans' van de Waddenzee, wel heeft wel duidelijk invloed op saliniteit op momenten dat veel gespuid wordt.

Watersysteem - zout

Instroming van zout water uit met name de Waddenzee veroorzaakt 'zoutbel' in de tweede helft van 2018. In de zomer is er enkele maanden niet gespuid.

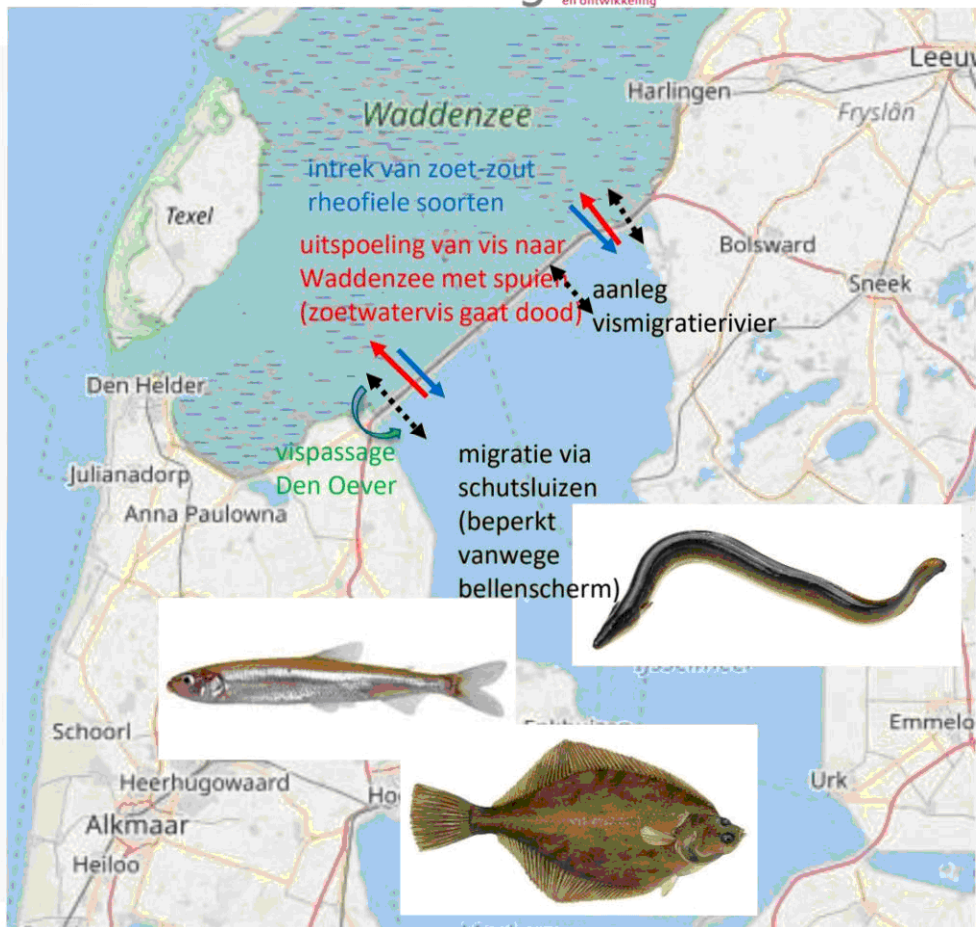
Behoefte zoet IJsselmeerwater Wieringerhoek (rode pijlen in de kaart):

- Drinkwaterproductie Andijk
- Wateraanvoer Wieringermeer, Amstelmeerboezem, Wieringerwaard en polders West-Friesland (deels).

Ecosysteem en habitats IJsselmeer

Witteveen **Bos**

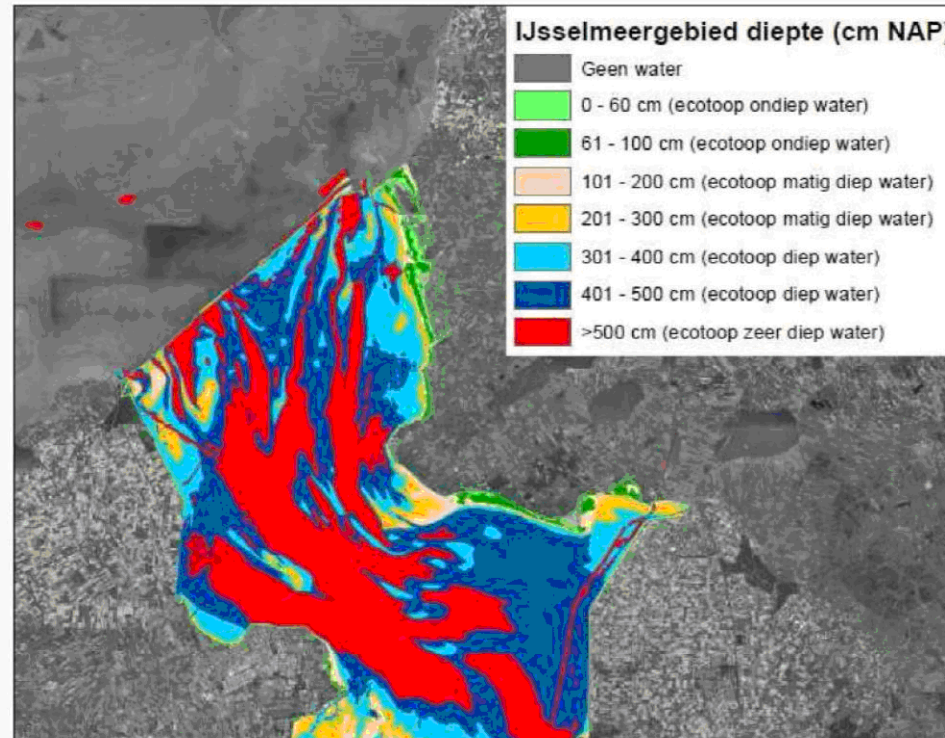
wing partner
in ruimte
en ontwikkeling

Vismigratie Waddenzee-IJsselmeer (beperkt)
mogelijk via spuisluizen en vispassage.

Grote sterfte zoetwatervis door spuien.

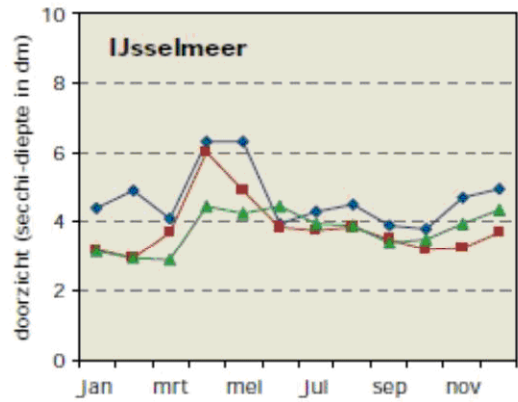
Ecotopen: veel harde oevers met gelijk diep water (> 3 m)

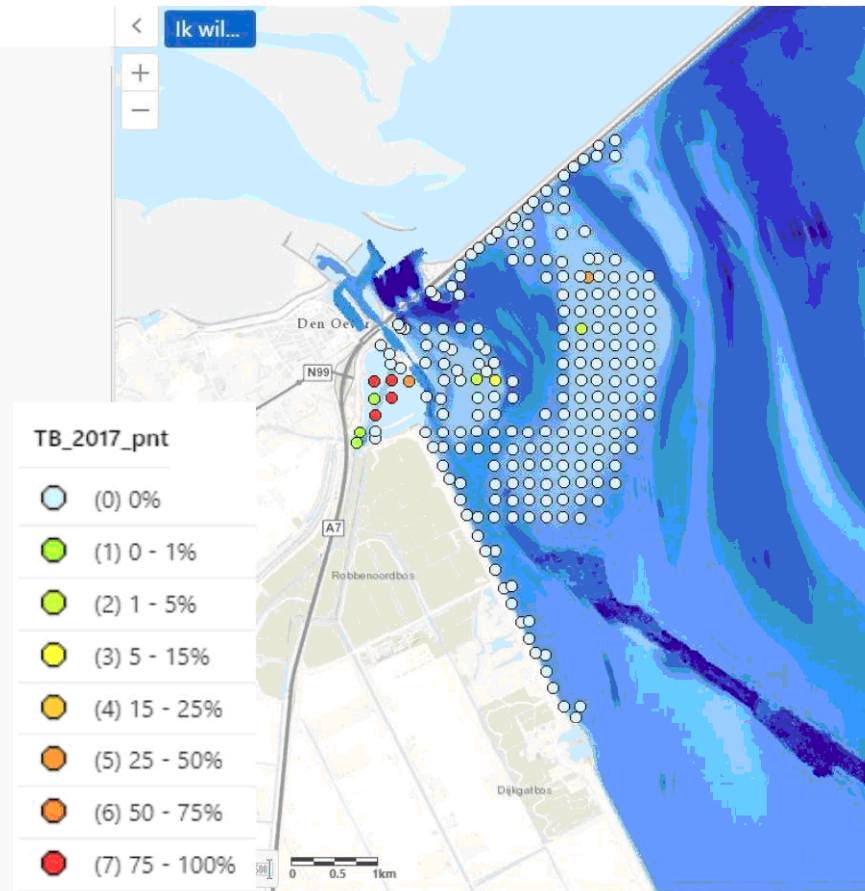
IJsselmeer

Ecotopen: veel harde oevers met gelijk diep water (> 3 m):

- en een zeer gebrekkig doorzicht (kan lokaal beter zijn!)
- nauwelijks waterplanten;
- nauwelijks tot geen stroming

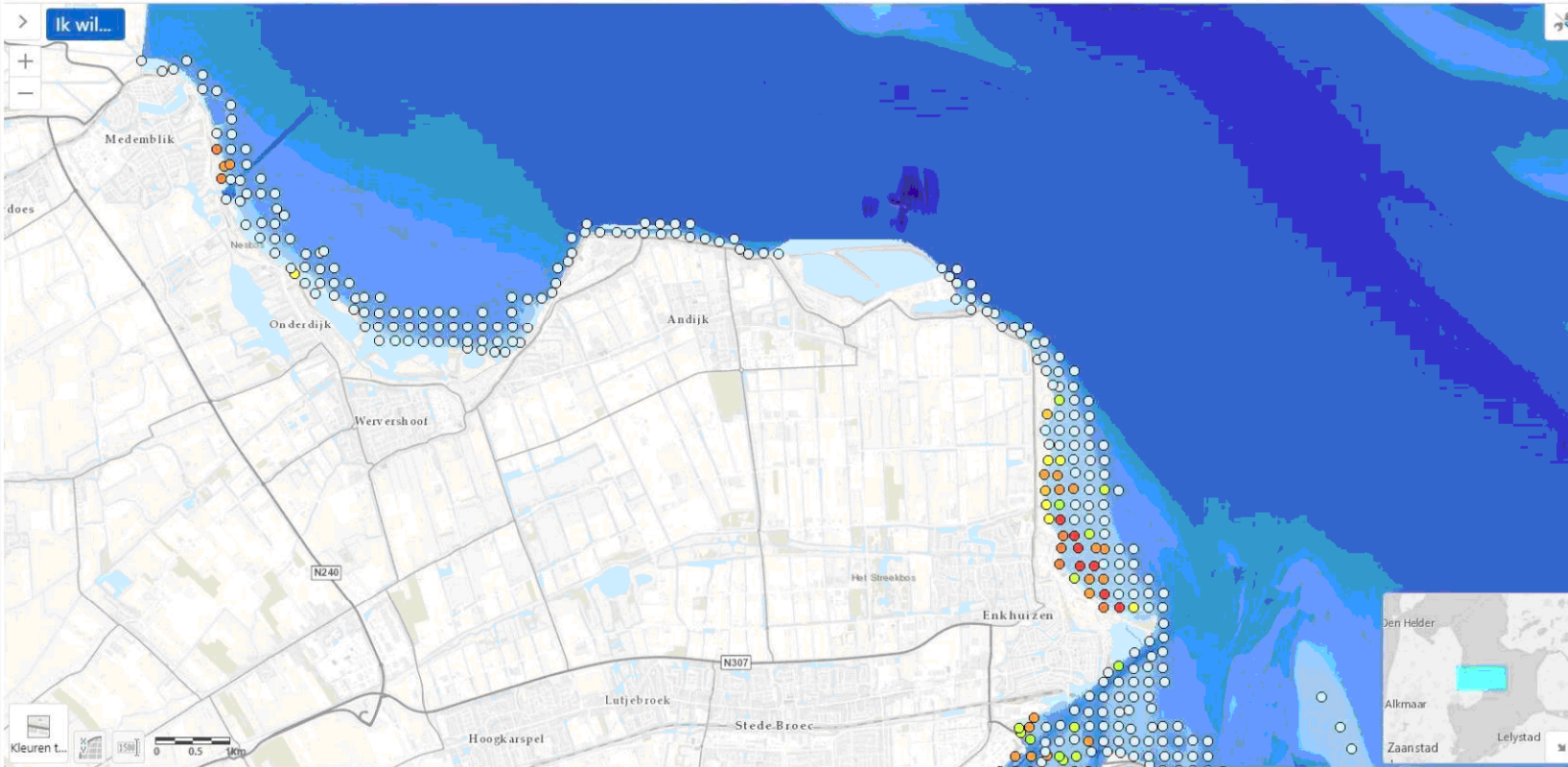

◆ 1980-1992   ■ 1993-2000   ▲ 2001-2008

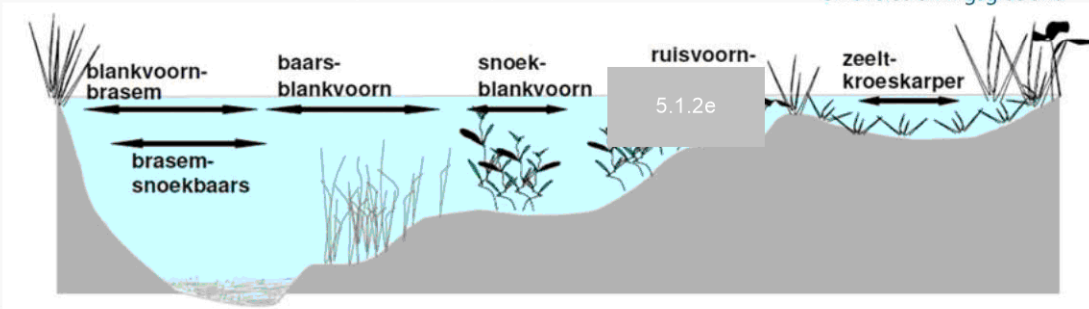
Waterplantenbedekking IJsselmeergebied

Zoeken...

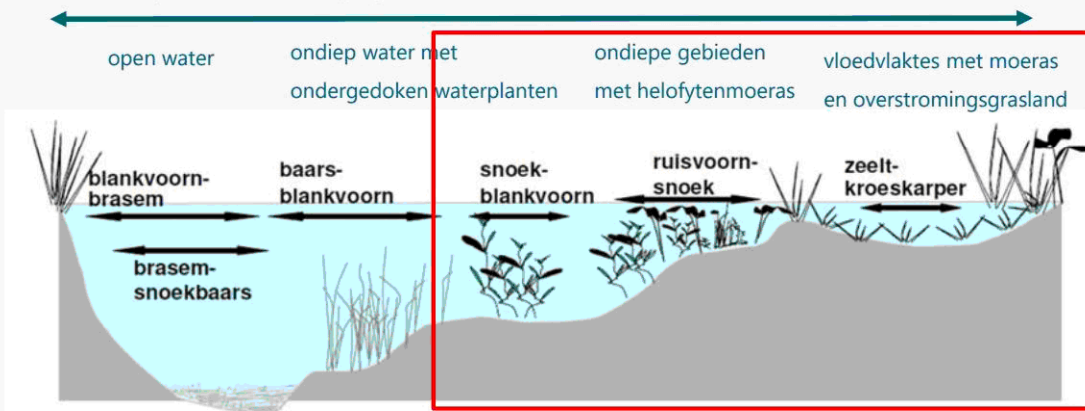

natuurlijke verlandingsgradiënt in rivierdelta

← open water   ondiep water met ondergedoken waterplanten   ondiepe gebieden met helofytenmoeras   → vloedvlaktes met moeras en overstromingsgrasland

natuurlijke verlandingsgradiënt in rivierdelta

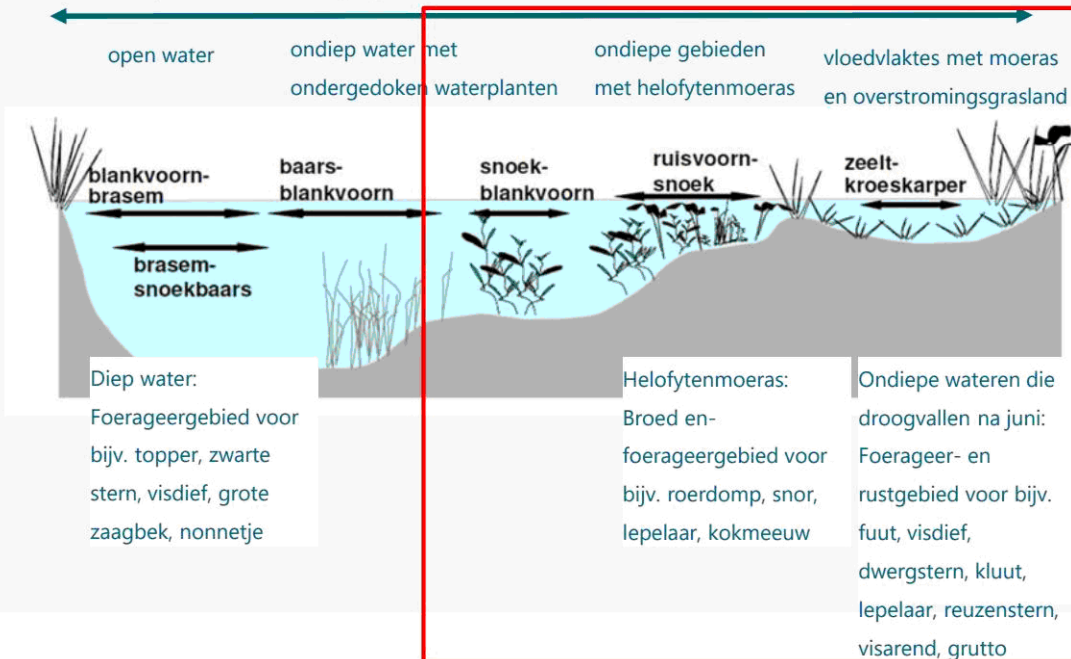
missende ecotopen in het IJsselmeer

De **visstand** wordt gedomineerd door soorten die gedijen in kaal, open water (brasem, snoekbaars, pos, blankvoorn, baars). Ook deze soorten hebben echter baat bij de ondiepere ecotopen.

Vloedvlaktes en helofytenmoerassen kunnen relatief zwaar bijdragen aan de **productiviteit** van het hele watersysteem.

natuurlijke verlandingsgradient in rivierdelta

Van de **vogelgemeenschappen** in natuurlijke estuarine systemen is in de Wieringerhoek vrijwel alleen het **'diepe water'** aanwezig.

- ondiep water nodig (type Randmeren/Friese kust)
- stromend water is nodig om diversiteit foerageerbiotoop te vergroten

Wieringermeer**Aquatisch ecosysteem**

Brakke polderwateren met nauwelijks waterplanten en een soortenarme visstand. Zeer eutroof.

Vogels

Vooral herbivore (ganzen, zwanen) die op het IJsselmeer slapen. Foerageergebieden lepelaars. In het noordoosten bossen en natuurlijke graslanden en kleine vloedvlakte aanwezig. Beperkt belang voor moerasvogels.

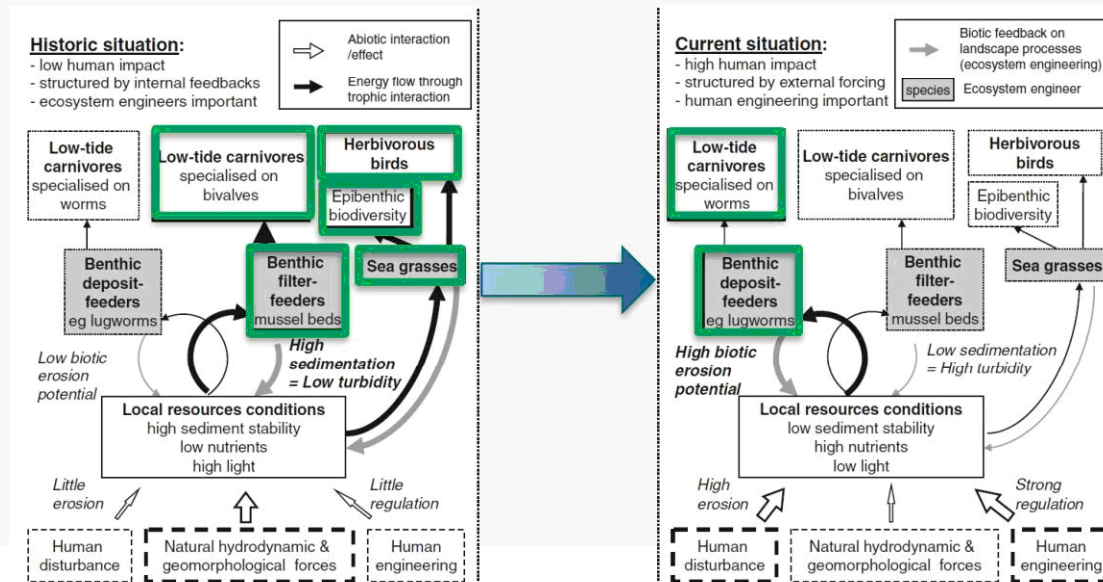
West-Friesland**Aquatisch ecosysteem**

Zoete polderwateren, deels begroeid met waterplanten. Matig tot zeer eutroof water. Matig soortenrijke visstand, in sommige delen vooral brasem en karper, maar ook plantminnende soorten.

Vogels

Meerdere natuurgebieden, vochtig en kruidenrijk grasland. Belangrijk voor steltlopers, ganzen en zwanen. Beperkt van belang voor moerasvogels.

- Door het wegvallen van de natuurlijke dynamiek, door eutrofiëring en verstoring door baggeren en intensieve visserij is het ecosysteem omgeslagen van situatie met relatief helder water met zeegras en mosselen naar een situatie met troebel water, borstelwormen en daarop prederende fauna (Eriksson et al., 2010).

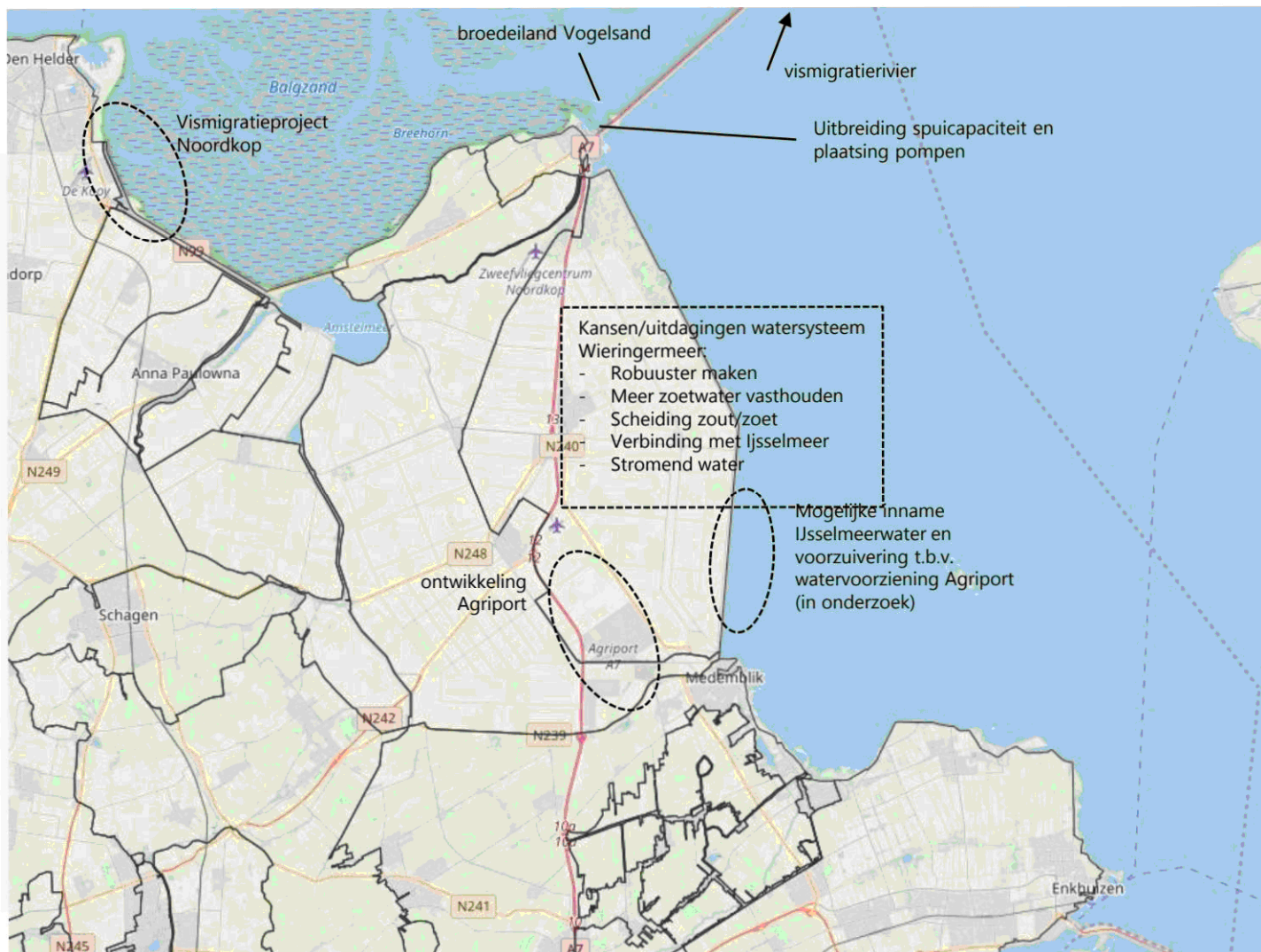
- Door het wegvallen van de natuurlijke dynamiek, door eutrofiëring en verstoring door baggeren en intensieve visserij is het ecosysteem omgeslagen van situatie met relatief helder water met zeegras en mosselen naar een situatie met **troebel water, borstelwormen en daarop prederende fauna** (Eriksson et al., 2010).
- Direct ten noorden van de Afsluitdijk is het water relatief diep; er zijn **weinig droogvallende platen**. Kale platen zijn een belangrijk broed- en foerageergebied voor diverse vogelsoorten.
- Weinig eilanden die incidenteel overstromen. Brakke overgangen ontbreken of zijn te onvoorspelbaar. Dus ontbreken broedlocaties kolonievogels en plevieren. Niet rijk aan pelagische vis. Afstand tot gebieden met pelagische vis is groot (Noordzee, Marsdiep).

Relevante ontwikkelingen

Relevante ontwikkelingen mbt de systeemanalyse

Wieringerhoek:

verder aan te vullen tijdens expertsessie

Terug naar de projectdoelen

Doel voor natuur in het IJsselmeergebied: robuust en veerkrachtig ecohydrologisch systeem

Doelstelling Wieringerhoek: “versterken van het Delta karakter van de verbinding IJsselmeer-Waddenzee door natuurlijke overgangen te creëren”.

Subdoelstellingen:

1. Verbeteren van de connectiviteit voor vis
2. Het creëren van diverse leefgebieden voor vissen en vogels
3. Met de inrichting van het gebied meehelpen de problemen met zoutindringing in het IJsselmeer te verminderen om een bijdrage te leveren aan het beschermen van de zoetwatervoorraad

Subdoelstelling 1: Verbeteren van de connectiviteit voor vis

Knelpunten:

- Grote vissterfte door spuien (door ontbreken van geleidelijke zoet-zoutovergang als waarschuwing)
- Vismigratie zoet-zout rheofiele soorten niet optimaal
- Polders niet of beperkt bereikbaar

Mogelijke maatregelen/bouwstenen:

- Geleidelijke zoet-zoutgradiënt voor de spuisluizen in het IJsselmeer om uitspoeling te voorkomen (en evt. vismigratie te verbeteren)
- Optimaliseren huidige migratiemogelijkheden (spuisluis, schutsluis, vispassage)
- Aansluiten bij migratie via Amstelmeerboezem (vismigratieproject Noordkop)
- Betere connectiviteit met het achterland

Subdoelstelling 2: Het creëren van diverse leefgebieden voor vissen en vogels

Knelpunten:

- Verstoring van de verlandingsgradiënt van een natuurlijke delta als gevolg van:
  - inpoldering en bedijking: achterland geen onderdeel van het ecosysteem
  - slechte of matige waterkwaliteit en habitatkwaliteit van de binnendijkse polders
  - tegennatuurlijk peilbeheer IJsselmeer
  - harde oevers met gelijk diep water
- Ontbreken van een brakke overgangszone als gevolg van de Afsluitdijk

Mogelijke maatregelen/bouwstenen (zoet):

- Vloedvlaktes met moeras en overstromingsgrasland
- Helofytenmoeras
- Ondiep water met ondergedoken waterplanten

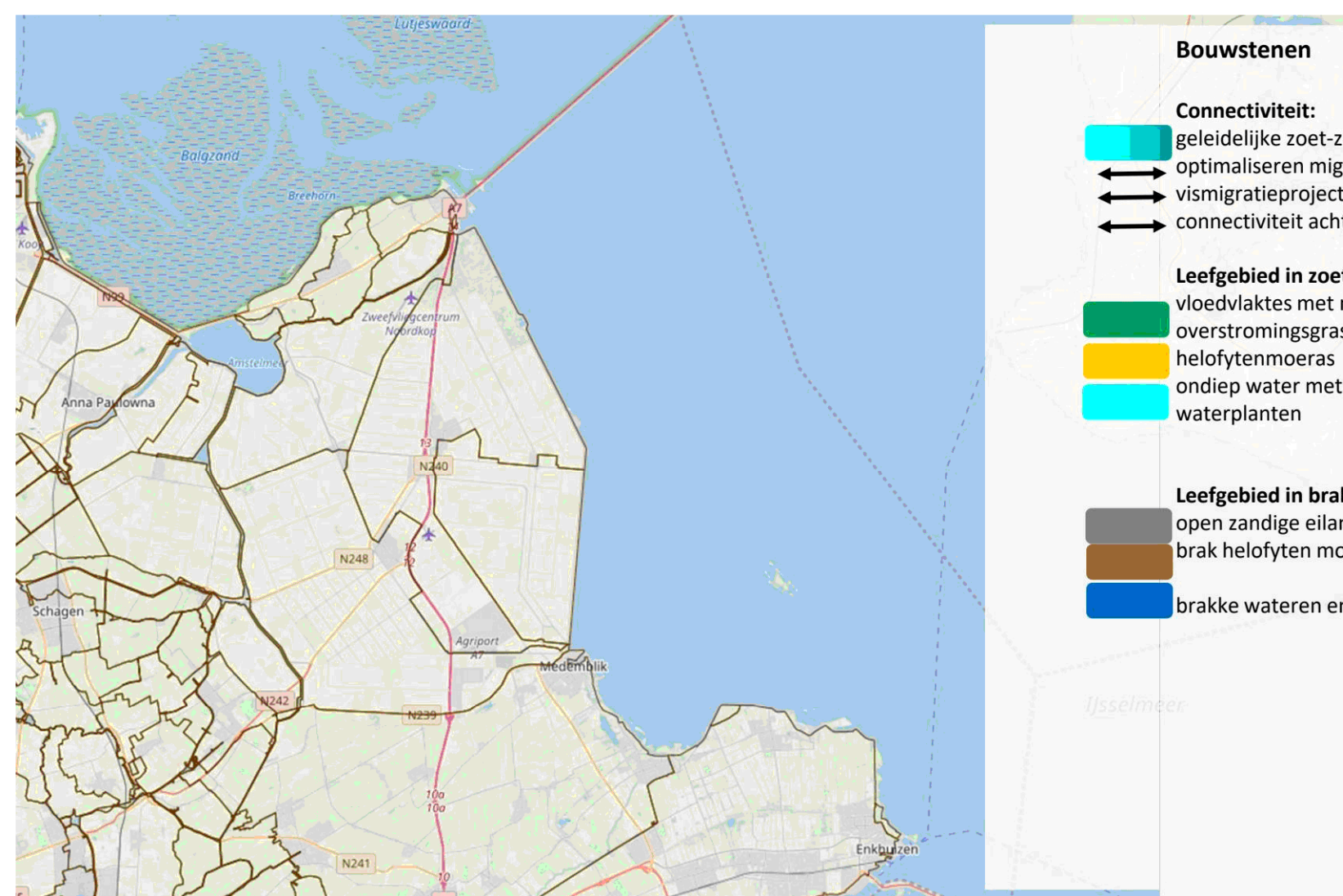
Subdoelstelling 2: Het creëren van diverse leefgebieden voor vissen en vogels

Knelpunten:

- Verstoring van de verlandingsgradiënt van een natuurlijke delta als gevolg van:
  - inpoldering en bedijking: achterland geen onderdeel van het ecosysteem
  - slechte of matige waterkwaliteit en habitatkwaliteit van de binnendijkse polders
  - tegennatuurlijk peilbeheer IJsselmeer
  - harde oevers met gelijk diep water
- Ontbreken van een brakke overgangszone als gevolg van de Afsluitdijk

Mogelijke maatregelen/bouwstenen (brak):

- Open zandige eilanden in brak water
- Brak helofyten moeras
- Brakke wateren en ondieptes

Bouwstenen

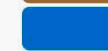
Connectiviteit:

- geleidelijke zoet-zoutovergang
- optimaliseren migratiemogelijkheden
- vismigratieproject Noordkop
- connectiviteit achterland

Leefgebied in zoet water:

- vloedvlaktes met moeras en overstromingsgrasland
- helofytenmoeras
- ondiep water met ondergedoken waterplanten

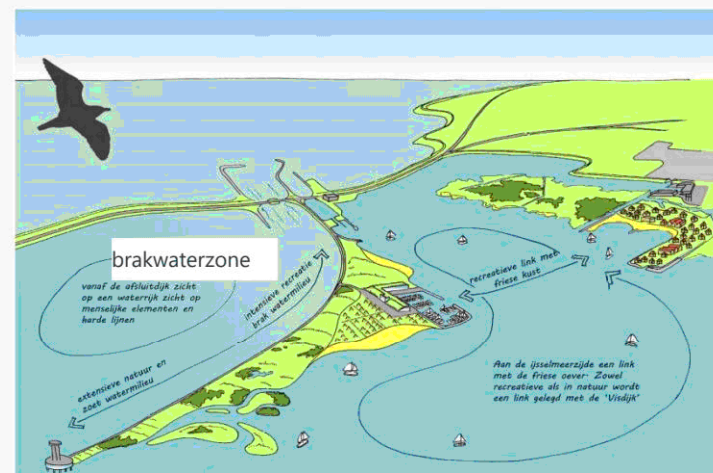
Leefgebied in brak water:

- open zandige eilanden
- brak helofyten moeras
- brakke wateren en ondieptes

Geleidelijke zoet-zoutgradiënt in het IJsselmeer om uitspoeling te voorkomen en/of vismigratie te verbeteren

Discussie, voorwaarden/uitgangspunten/inpassing Wieringerhoek:

- Functie migratierivier
- Realisatie brakke leefgebieden binnen deze gradiënt (met name vogelhabitat)?
- Relatie met zoutindringing
- Aan IJsselmeerzijde of Waddenzeezijde

Voorbeeld: idee voor een brakwaterzone bij Kornwerderzand,

Witteveen+Bos

31

Optimaliseren huidige migratiemogelijkheden (spuisluis, schutsluis, vispassage)

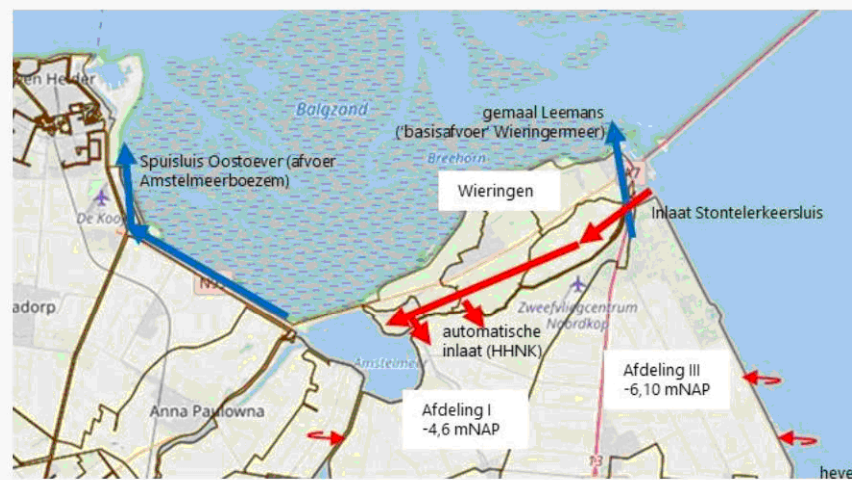
Discussie, voorwaarden/uitgangspunten/inpassing Wieringerhoek:

- Spuiregime (praktijk vs. theorie)
- Effect/mogelijkheden van nieuwe spuikokers en gemalen bij Den Oever
- Relatie met zoutindringing

Aansluiten bij migratie via Amstelmeerboezem (vismigratieproject Noordkop)

Discussie, voorwaarden/uitgangspunten/inpassing Wieringerhoek:

- Vispassage Stontelerkeersluis
- Geen brakke lokstroom tot in IJsselmeer
- Relatie met zoutindringing

Betere connectiviteit met het achterland

Discussie, voorwaarden/uitgangspunten/inpassing Wieringerhoek:

- Inlaten en gemalen vispasseerbaar?;
- In hoeverre is dit zinvol gezien de inrichting van het watersysteem in de polders?

Vloedvlaktes met moeras en overstromingsgrasland

Discussie, voorwaarden/uitgangspunten/inpassing Wieringerhoek:

- natuurlijk peilverloop met inundatie in het voorjaar (ca. 6 weken);
- ...

Helofytenmoeras

Discussie, voorwaarden/uitgangspunten/inpassing Wieringerhoek:

- Realisatie in de meren ivm functie als leef- en overwinteringsgebied
- Aandacht voor ruimtelijke positionering ten opzichte van vloedvlaktemoeras nodig
- Mozaïek van helofyten en open water (grote randlengte)
- Tijdelijke droogval nodig voor grootschalige ontwikkeling (5-10% van wateroppervlak)
- ...

Ondiep water met ondergedoken waterplanten

Discussie, voorwaarden/uitgangspunten/inpassing Wieringerhoek:

- In de nabijheid van helofytenmoerassen;
- ...

Open zandige eilanden

Discussie, voorwaarden/uitgangspunten/inpassing Wieringerhoek:

- variatie in waterbodemhoogte en waterpeil zodat zandplaten regelmatig overspoelen met brak water;
- In het IJsselmeer of in de Waddenzee?
- Wel of geen beheer?
- Relatie met zoutindringing

Brak helofyten moeras

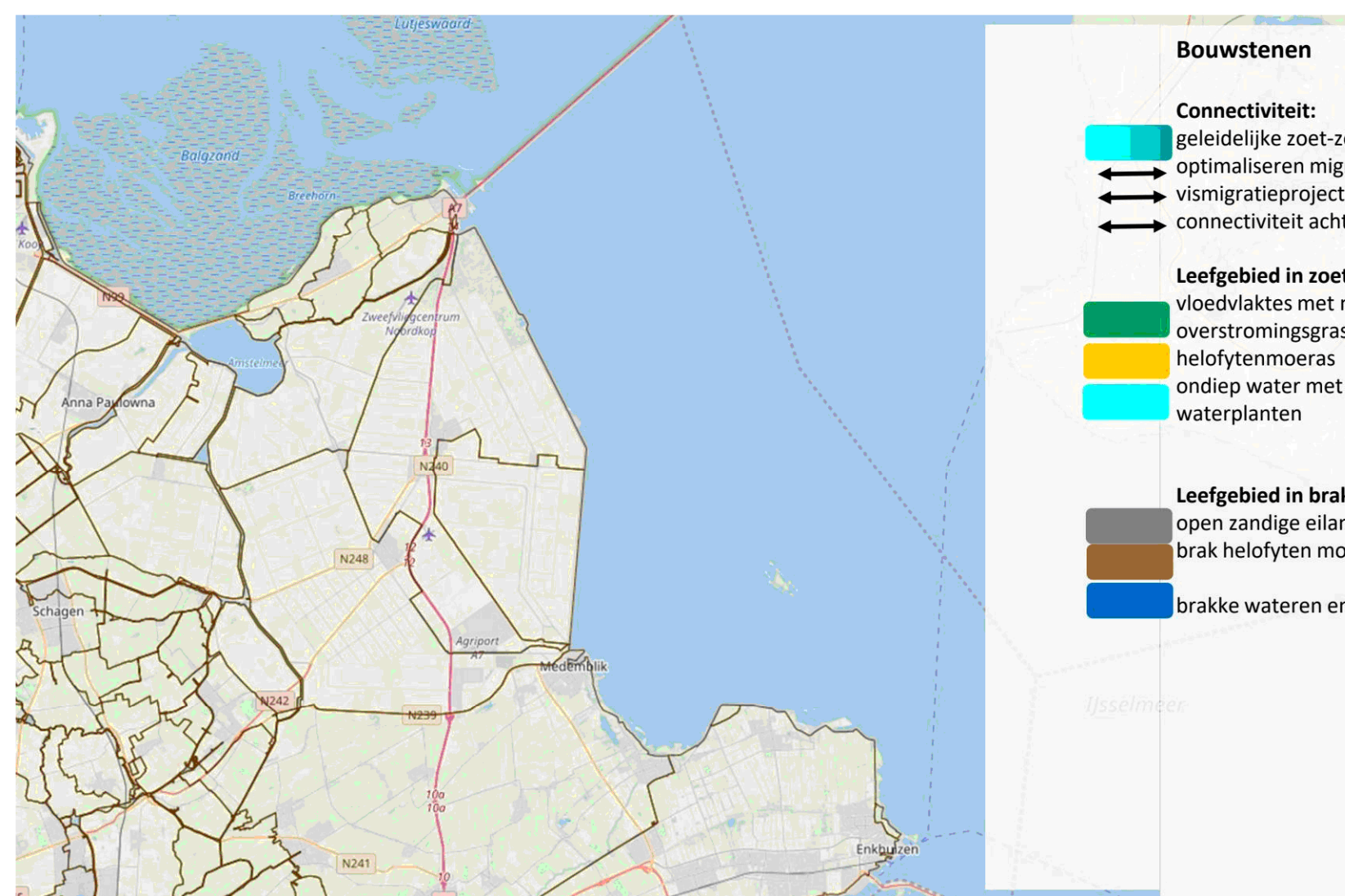
Discussie, voorwaarden/uitgangspunten/inpassing Wieringerhoek:

- variatie in waterpeil
- In het IJsselmeer of in de Waddenzee?
- Relatie met zoutindringing
- ...

Brakke wateren en ondieptes

Discussie, voorwaarden/uitgangspunten/inpassing Wieringerhoek:

- In het IJsselmeer of in de Waddenzee?
- Relatie met zoutindringing

Bouwstenen

Connectiviteit:

- geleidelijke zoet-zoutovergang
- optimaliseren migratiemogelijkheden
- vismigratieproject Noordkop
- connectiviteit achterland

Leefgebied in zoet water:

- vloedvlaktes met moeras en overstromingsgrasland
- helofytenmoeras
- ondiep water met ondergedoken waterplanten

Leefgebied in brak water:

- open zandige eilanden
- brak helofyten moeras
- brakke wateren en ondieptes

Doel van vandaag

het bereiken van overeenstemming over:

- het huidig ecologisch systeemfunctioneren
- het gewenste ecologische systeemfunctioneren gezien de projectdoelen
- welke 'bouwstenen' missen
- welke bouwstenen in te passen zijn in de Wieringerhoek
- allocatie van bouwstenen op hoofdlijnen en belangrijke randvoorwaarden

www.witteveenbos.com

Project
Opdrachtgever
Document
Status
Datum
Referentie

Projectcode
Projectleider
Projectdirecteur

Auteur(s)
Gecontroleerd door
Goedgekeurd door

Paraaf

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Witteveen+Bos is gecertificeerd op basis van ISO 9001.

© Witteveen+Bos

Niets uit dit document mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt in enige vorm zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Witteveen+Bos Raadgevende ingenieurs B.V. noch mag het zonder dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd, behoudens schriftelijk anders overeengekomen. Witteveen+Bos aanvaardt geen aansprakelijkheid voor enigerlei schade die voortvloeit uit of verband houdt met het wijzigen van de inhoud van het door Witteveen+Bos geleverde document.

Witteveen+Bos Raadgevende ingenieurs B.V. | Leeuwenbrug 8 | Postbus 233 | 7400 AE Deventer | 5.1.2e | www.witteveenbos.com | KvK 38020751

Achtergrond: Preverkenning IJsselmeergebied

De projectdoelen komen voort uit de preverkenning ecologische kwaliteit IJsselmeergebied.

In de preverkenning zijn:

- Knelpunten benoemd: ecologisch functioneren, klimaatverandering, medegebruik
- Hoekpunten en uitgangspunten opgenomen (voor het zoeken naar maatregelen)
- Elf typen maatregelen, bouwstenen, geformuleerd
- Per deelgebied, waaronder Wieringerhoek, doelen en maatregelen voorgesteld

Achtergrond: Preverkenning IJsselmeergebied

De projectdoelen komen voort uit de preverkenning ecologische kwaliteit IJsselmeergebied.

De bouwstenen uit de Preverkenning zijn niet allesbepalend. Daarom laten we ze nu even voor wat ze zijn en gaan we met elkaar op zoek naar de benodigde maatregelen in het projectgebied. Eerst schetsen we de huidige én gewenste toestand. Hiervoor hebben wij op hoofdlijnen een systeemanalyse voorbereid, die we nu met elkaar gaan doornemen, aanpassen, aanvullen en complementeren.

Benodigde bouwstenen Wieringerhoek (praktijk)

In het IJsselmeer missen de volgende **functionele gebieden uit de verlandingsgradiënt:**

- vloedvlaktes met moeras en overstromingsgrasland
- helofytenmoeras
- ondiep water met ondergedoken waterplanten

Geldt voor het IJsselmeergebied in het algemeen, maar zeker ook voor de Wieringerhoek

Er is thans geen zoet-zoutgradiënt. Hierdoor missen de volgende **functionele gebieden:**

- Open zandige eilanden (geen begroeiing door invloed brak water)
- Brak helofytenmoeras
- Brakke wateren en ondieptes

Bovendien leidt het ontbreken van een geleidelijke zoet-zoutovergang bij de spuisluizen voor uitspoeling van zoetwatervis, en zijn de migratiemogelijkheden niet optimaal.

Geldt in het bijzonder voor de Wieringerhoek vanwege de ligging tegen de Waddenzee

Benodigde bouwstenen Wieringerhoek (praktijk)

Vloedvlaktes met moeras en overstromingsgrasland, voorwaarden/uitgangspunten:

- In binnen – of buitendijkse gebieden rond het meer, of op nieuw te creëren eilanden;
- vispassage waarmee vissen vanuit het IJsselmeergebied het gebied in kunnen trekken;
- stelsel van sloten waarmee de vissen zich in het gebied kunnen verspreiden;
- aanwezigheid van zachte terrestrische, in het voorjaar geïnundeerde (hooiland-)vegetatie waar de eieren op afgezet kunnen worden;
- aanwezigheid van voldoende riet langs de sloten en de hooilanden als opgroeigebied voor de jonge vissen;
- een toegesneden peilbeheer, met inundatie vanaf circa eind februari tot in juni, waarbij op het maaiveld tenminste 30 cm water dient te staan. In juni wordt het gebied drooggezet, waarbij de jonge vis naar het IJsselmeergebied kan migreren;
- Nabij de vloedvlaktemoerassen liggen ook 'rietmoerassen' en 'ondiep water met ondergedoken waterplanten'.

De in de preverkenning benoemde maatregelen, 'archipel' en 'betere relatie met het achterland (oa met voor- en achteroevers en betere vismigratiemogelijkheden)' kunnen mogelijk worden ingericht voor dit habitat.

Benodigde bouwstenen Wieringerhoek (praktijk)

Helofytenmoeras, voorwaarden/uitgangspunten:

- tijdelijke droogval is essentieel.
- specifiek peilbeheer ('managed marsh') door de aanleg van tijdelijke polders langs de oevers, die met een pomp drooggemalen worden, waarna ze ingezaaid kunnen worden en er helofytenmoeras tot ontwikkeling kan komen. Als de vegetatie voldoende ontwikkeld is worden de gebieden weer in verbinding gesteld met het watersysteem.
- Periodiek zal er droogval nodig zijn om verjonging van de vegetatie te realiseren.

De in de preverkenning benoemde maatregelen, 'archipel' en 'betere relatie met het achterland (oa met voor- en achteroevers en betere vismigratiemogelijkheden)' kunnen mogelijk worden ingericht voor dit habitat.

Benodigde bouwstenen Wieringerhoek (praktijk)

Ondiep water met ondergedoken waterplanten, voorwaarden/uitgangspunten:

- Verondieping tot ca. 0,5 – 2 meter;
- In de nabijheid van helofytenmoerassen;
- Er is voldoende beschutting tegen wind en golven;
- Het doorzicht is voldoende voor de groei van ondergedoken waterplanten.

De in de preverkenning benoemde maatregelen, 'archipel' en 'betere relatie met het achterland (oa met voor- en achteroevers en betere vismigratiemogelijkheden)' kunnen mogelijk worden ingericht voor dit habitat.

Benodigde bouwstenen Wieringerhoek (praktijk)

Open zandige eilanden, brak helofyten moeras, brakke wateren en ondieptes

- Brak water;
- variatie in waterbodemhoogte en waterpeil zodat zandplaten regelmatig overspoelen met brak water;
- Bij afwezigheid van natuurlijke dynamiek in peil, dit kunstmatig nabootsten ('managed marsh')

Dit functionele gebied sluit aan bij de in de preverkenning benoemde maatregel 'brakwaterzone en gradiënt in zoet - zout water'.

Benodigde bouwstenen Wieringerhoek (praktijk)

Ongewenste uitspoeling van zoetwatervis, beperkte migratiemogelijkheden:

- Tegengaan uitspoeling: brakwaterzone
- Versterking van de reeds uitgevoerde maatregelen ten bate van vismigratie

Deze functies staan genoemd in de preverkenning.

Verkenning Wieringerhoek

Studeren op maatregelen in het
IJsselmeergebied voor natuurontwikkeling en
het beschermen van de zoetwatervoorraad,
rekening houdend met andere functionaliteiten.

Proces in 2021

Verkenning Wieringerhoek

Rijkswaterstaat, RVO, SBB

De bouw van de Afsluitdijk veranderde de Zuiderzee in het grootste aaneengesloten zoetwatergebied van West-Europa. De biodiversiteit is sterk afgenomen doordat natuurlijke zoet-zout-gradiënten, peildynamiek en erosie- en sedimentatieprocessen zijn verdwenen. Daarom werken we in de Programmatische Aanpak Grote Wateren aan een hoogwaardige natuur, die samengaat met een krachtige economie. Wieringerhoek is één van de projecten.

De Wieringerhoek heeft als doel het deltakarakter van de verbinding tussen het IJsselmeer en de Waddenzee te versterken middels natuurlijke overgangen: van nat naar droog en van zout naar zoet. Rijkswaterstaat heeft de opdracht om de connectiviteit voor vis te verbeteren, leefgebieden voor vissen en vogels creëren en een bijdrage te leveren aan de bescherming van de zoetwatervoorraad in het IJsselmeer.

In de Wieringerhoek wordt ook gekeken naar andere ruimtelijke plannen die in ontwikkeling zijn. Dat geldt bijvoorbeeld voor recreatie en toerisme en energieopwekking. Zo kan op meerdere fronten meerwaarde ontstaan.

De Verkenning in 2021

De focus van de Verkenning Wieringerhoek ligt op ecologische en zoutbeheersingsmaatregelen. In 2019 en 2020 hebben we samen met gebiedspartijen vier verschillende onderzoeksalternatieven samengesteld. Daarnaast hebben diverse gebiedspartijen meekoppelkansen en planinitiatieven ingediend. Om die ook in de verkenning te beschouwen is extra tijd en aandacht nodig. Hier kunt u lezen hoe het proces tot aan de voorkeursbeslissing (eind 2021) eruit ziet.

Meekoppelkansen

De besluitvorming over project Wieringerhoek hangt nauw samen met andere ontwikkelingen en plannen in het gebied. In de Verkenning Wieringerhoek worden vier meekoppelkansen en twee planinitiatieven van derden onderscheiden:

- **Klimaatbuffer:** PWN overweegt om een klimaatbuffer aan te leggen waarmee ze de zoetwatervoorziening klimaatbestendig kunnen maken.
- **Noordkop:** HHNK is voornemens een vismigratieroute met geleidelijk zoet-zout-overgang te realiseren tussen Den Helder en Den Oever.
- **Kustvisie:** de drie Noord-Hollandse IJsselmeerkustgemeenten en de provincie Noord-Holland werken aan een visie voor onder andere recreatie en toerisme, economische ontwikkelingen en ruimtelijke kwaliteit aan de Noord-Hollandse IJsselmeerkust.
- **Droogtetafels:** Rijkswaterstaat werkt aan het terugdringen van de zoutindringing in het IJsselmeer bij het sluiscomplex Den Oever.
- De twee planinitiatieven zijn gericht op het realiseren van duurzame energieopwekking middels zonnepanelen in het gebied: buitendijks (zonne-eilanden) dan wel binnendijks.

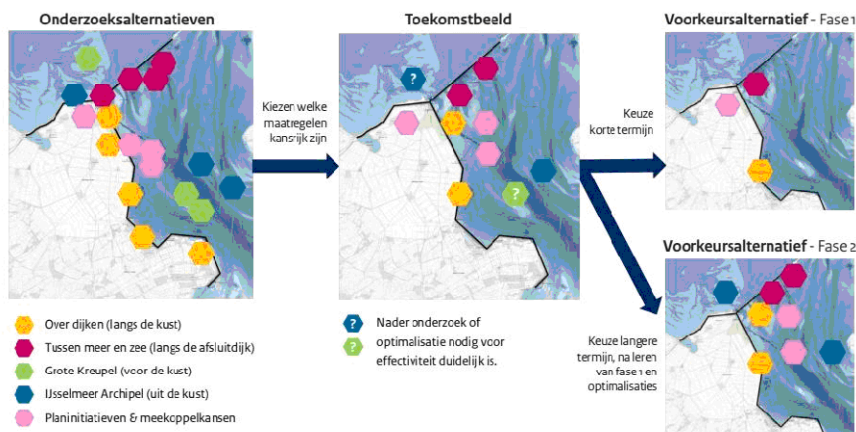
In 4 stappen van Toekomstbeeld naar Voorkeursbeslissing

De verkenning Wieringerhoek werkt in een aantal stappen toe naar een voorkeursbeslissing, waar de betrokken ministers eind dit jaar in het BO MIRT een uitspraak over zullen doen. De voorkeursbeslissing bestaat uit een voorkeursalternatief voor fase 1 (zie hieronder).

De stappen in 2021 zien er als volgt uit:

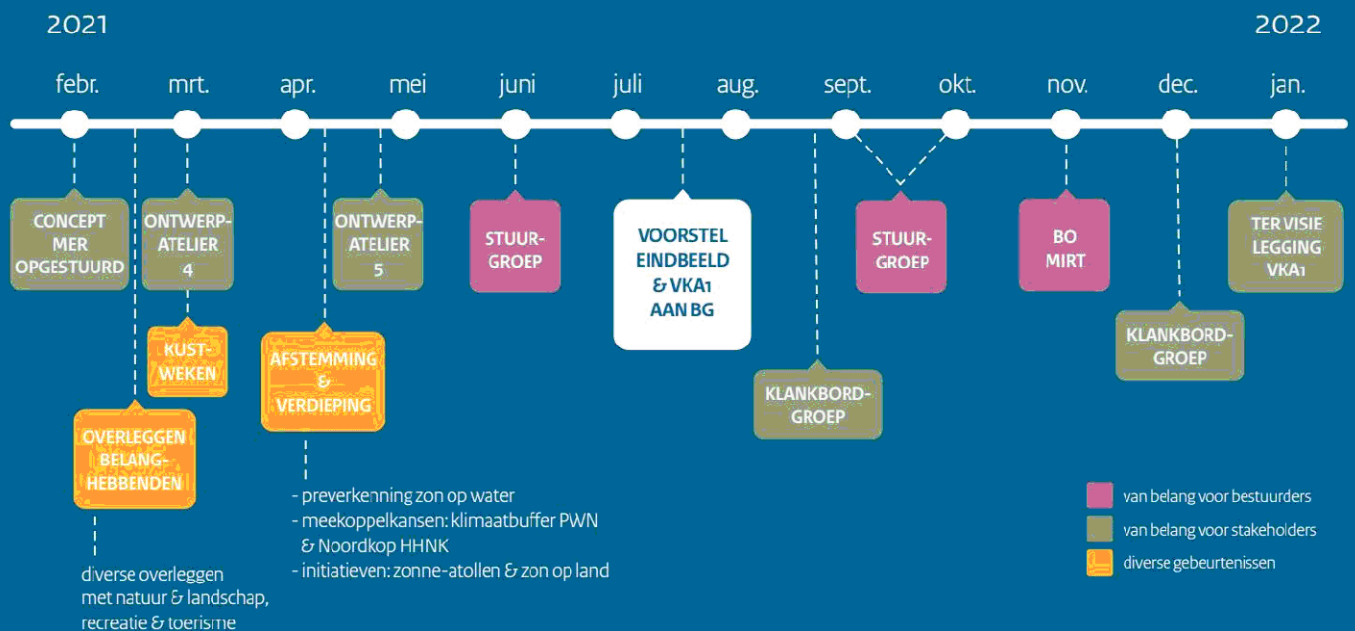
1. Tijdens een ontwerpatelier op 11 maart wordt samen met de gebiedspartijen gewerkt aan een toekomstbeeld voor het hele gebied. Dat toekomstbeeld bestaat uit kansrijke elementen van de vier onderzoeksalternatieven, de meekoppelkansen en de ingebrachte planinitiatieven van derden.
2. De meekoppelkansen en planinitiatieven worden tussen februari en juni 2021 verder uitgewerkt door de initiatiefnemers en Rijkswaterstaat. Zo kunnen ze beoordeeld worden volgens de beoordelingscriteria

- die ook gelden voor de vier onderzoeksalternatieven. De beoordeling wordt beschreven in het MER (milieueffect rapport), dat in 2021 afgerond wordt.
3. Daarna wordt gekeken welke maatregelen in fase 1 terecht kunnen komen (voorkeursalternatief fase 1) en welke in fase 2. Hierbij wordt bijvoorbeeld nagedacht over het lerend vermogen (klein beginnen en dan groot uitrollen), plekken waar het snelst en goedkoopst gestart kan worden en gekeken naar de meekoppelkansen. Een kleine meekoppelkans, bijvoorbeeld het integreren van een kanoroute, zou mee kunnen in de ontwerpopgave voor fase 1.
4. Dit stelsel van afspraken vormt samen de voorkeursbeslissing, waar de ministers eind 2021 een besluit over nemen. De voorkeursbeslissing wordt begin 2022 ter inzage gelegd, wat betekent dat iedereen er dan formeel op kan reageren.

Let op: nevenstaand beeld is enkel een schematische weergave en geeft niet aan welk alternatief wel of niet gekozen gaat worden.

Planning project Wieringerhoek

Wieringerhoek werkt samen met diverse overheden in het samenwerkingsverband 'Noord Hollandse IJsselmeerkust. Hierbij zijn betrokken: Provincie Noord-Holland, gemeenten Hollands Kroon, Medemblik en Enkhuizen, Hoogheemraadschap Hollands-Noorderkwartier, drinkwaterbedrijf PWN en Rijkswaterstaat MN

Gesprek met 5.1.2e 1.2e (en eventueel andere kamerleden) over **PAGW IJsselmeergebied**.

- a. De ministers van I&W en LNV hebben een **brief gestuurd aan de Tweede Kamer** en aan de regio's over de Programmatische Aanpak Grote Wateren – PAGW.
- b. In het IJsselmeergebied is een **brede samenwerking gevormd** (Agenda IJsselmeergebied 2050) van alle rijkspartijen, provincies, waterschappen, gemeenten en betrokkenheid van maatschappelijke organisaties met een gebiedsperspectief voor het gebied op basis van drie ambities: landschap van wereldklasse, vitale economie en een robuust natuur- en watersysteem.
- c. De provincies rond het IJsselmeergebied zijn vanuit deze Agenda IJsselmeergebied 2050 bezig met een **gezamenlijke reactie** op de brief van de ministers.
- d. Er zijn vier grote wateren waarvoor de PAGW-impuls geldt.
In het **bijzonder aandacht voor het IJsselmeergebied**: een robuuste en veerkrachtig IJsselmeergebied is onontbeerlijk voor belangrijke ruimtelijke en economische functies voor de gehele noordelijke helft van Nederland op het vlak van zoetwatervoorziening (landbouw en drinkwater), recreatie en toerisme, als contramul voor de Randstad. En in het noorden als economische aanjager voor economische groei.
- e. Het **aanbod van de IJsselmeerregio** is om de PAGW-impuls te koppelen aan:
  - een actieve verbinding met een scala aan projecten en maatregelen met financiering en investeringen van diverse partijen, een vruchtbare samenwerking van regionale partners, met zorgvuldig vormgegeven draagvlak,
  - een brede ruimtelijk-economische ontwikkeling met een scala aan regionale projecten en maatregelen op het vlak van recreatie en beleving, natuur, cultuurhistorie en toerisme, energie, landbouw en drinkwatervoorziening; wij zetten er tevens op in om de PAGW-maatregelen bij te laten dragen aan het verminderen van de overlast van waterplanten voor (vaar)recreatie,
  - een snelle start, waarbij een deel van de regionale projecten al in de eerste jaren van de komende PAGW-tranche kunnen worden gerealiseerd, hetgeen de zichtbaarheid en het draagvlak versterkt,
  - een te verwachten impuls aan de regionale economische ontwikkeling én de ruimtelijke kwaliteiten van het gehele IJsselmeergebied.
- f. Daarbij zijn **alle vijf projecten** die door de ministers in deze tranche tot 2032 worden genomineerd van belang, als een samenhangend pakket.
- g. Een deel van deze projecten kan snel worden gerealiseerd.
Voor Noord-Holland gaat het om projecten die heel precies een deel van de PAGW-doelstellingen realiseren:
  - in de **Noordkop** Noord-Holland wordt een groot vismigratieproject gepland van enkele tientallen miljoenen investering uit de regio (m.n. HHNK, Waddenfonds en provinciale co-financiering), waarvoor cofinanciering van PAGW **noodzakelijk** is (anders kan dit project niet doorgaan),
  - aan de **Markermeerkust** tussen Hoorn en Amsterdam zal – met een budget van Noord-Holland en de regionale partijen – realisatie van natuur-recreatie-projecten komende jaren mogelijk worden, waarbij de PAGW-bijdrage een belangrijke impuls levert aan de regionale inzet.
- h. NB: voor het **Waddengebied** wordt ook een brief opgesteld. Zwaartepunt daarvoor ligt qua projecten vooral in Fryslân/Groningen, voor Noord-Holland zijn vanuit PAGW de belangen niet zo groot.

1 - 3

Openbaar via Woo-besluit I&W

Verslag klankbordgroep Verkenning Wieringerhoek

Datum: 20 januari 2022

Tijd: 12:30-15:30u

Online Teams

Deelnemers: [5.1.2e] (Coalitie Blauwe Hart Natuurlijk), [5.1.2e] (Dorpsraad Andijk), [5.1.2e] (IJsselmeervereniging), [5.1.2e] [5.1.2e] (Jachthaven Andijk), [5.1.2e] [5.1.2e] (LTO), [5.1.2e] (LTO), [5.1.2e] (LTO Noord), [5.1.2e] (de Toerzeilers), [5.1.2e] [5.1.2e] (LTO Noord), [5.1.2e] (LTO Westfriesland), [5.1.2e] [5.1.2e] (Marina Den Oever BV), [5.1.2e] [1.2e] (Natuurmonumenten), [5.1.2e] (Nederlandse Vissersbond), [5.1.2e] (NKV - Nederlandse kitesurf vereniging), [5.1.2e] [5.1.2e] (recreatieschap Westfriesland), [5.1.2e] (NVLB- Zandwinners IJsselmeer), [5.1.2e] (omwonende, agrariër), [5.1.2e] (PRW), [5.1.2e] [5.1.2e] (Stadshavens Medemblik BV), [5.1.2e] (Stichting Landschapszorg Wieringen), [5.1.2e] [5.1.2e] (Wageningen Environmental Research), [5.1.2e] (recreatieschap Westfriesland), [5.1.2e] (omwonende, agrariër), [5.1.2e] [5.1.2e] (PWN), [5.1.2e] [5.1.2e] (PWN), [5.1.2e] (SED-organisatie/Gemeente Enkhuizen), [5.1.2e] (Gemeente Hollands Kroon), [5.1.2e] (HHNK), [5.1.2e] (gemeente Medemblik), [5.1.2e] (HHNK), [5.1.2e] (Wing), [5.1.2e] (Wing), [5.1.2e] (Wing), [5.1.2e] (RWS) [5.1.2e] (RWS), [5.1.2e] (RWS), [5.1.2e] (RWS), [5.1.2e] (RWS).

Opening

[5.1.2e] (Wing) opent het laatste klankbordgroepoverleg voor de verkenningsfase van de Wieringerhoek. [5.1.2e] en [5.1.2e] (RWS) danken ieder voor de inzet en betrokkenheid tot zover en nodigen deelnemers uit om ook na de klankbordgroep in contact te blijven.

Brede context: Ontwikkelingen IJsselmeerkust

Kustvisie

[5.1.2e] (gemeente Medemblik) presenteert de Kustvisie voor de Noord-Hollandse IJsselmeerkust (zie bijlage 1). De provincie, de drie gemeenten en de lokale gemeenschap hebben de Kustvisie opgesteld om richting te geven aan ideeën, ontwikkelingen en projecten die van invloed zijn op de leefomgeving. De visie biedt overzicht, probeert projecten te combineren en brengt samenhang in communicatie en participatie. Doel van de visie is om samen te werken aan een mooie IJsselmeerkust. In de Kustvisie zijn drie hoofdprincipes geformuleerd voor ontwikkelingen van de IJsselmeerkust:

- Een nieuwe relatie tussen water en land;
- De kust als verbinding;
- Beleving van internationale allure.

De Kustvisie ligt op dit moment ter besluitvorming bij Raden en Staten. Naar verwachting duurt de besluitvormingsprocedure nog enkele weken.

[Klik hier om de Kustvisie te raadplegen.](#)

De kustvisie geeft richting aan ideeën, ontwikkelingen en projecten die van invloed zijn op de leefomgeving. Het projectenboek is een paraplu van elf projecten/verkenningen rondom de Noord Hollandse IJsselmeerkust. De verkenningen zijn de elf initiatieven onder de Kustvisie. De Wieringerhoek is één van deze initiatieven en volgt de MIRT systematiek. De MIRT systematiek heeft een duidelijke, sectorale opdracht en aanpak. De regio streeft naar ruimtelijke samenhang van opgaven.

Hieronder korte toelichting op drie van de initiatieven in het projectenboek:

Noordkop 5.1.2e (HHNK) vertelt dat de Noordkop zich richt op verbetering van vismigratiemogelijkheden, visdiversiteit en daarmee ook waterkwaliteit van het IJsselmeer. Vanuit het bestuur van HHNK zijn er inmiddels middelen vrijgesteld voor dit project.

Klimaatbuffer 5.1.2e 5.1.2e (PWN) geeft aan dat het project Klimaatbuffer zich richt op het beschermen van de drinkwatervoorraad in het IJsselmeer. Gezocht wordt naar een koppeling met ecologische doelstellingen in de Wieringerhoek. De omgeving van Andijk is het zoekgebied voor de klimaatbuffer. Op dit moment zit het project in de verkenningsfase, er wordt een kosten-batenanalyse gemaakt. Uitkomsten hiervan worden verwacht in het voorjaar. De omgeving wordt in februari of maart weer betrokken bij het project.

Plan ‘Duurzaam Leefbaar’ Dit is een initiatief vanuit het consortium Groen Leven, van Oord en 5.1.2e 5.1.2e. In de eerste helft van 2022 komt dit consortium met een concreet aanbod voor natuureilanden in combinatie met zonnepanelen op het IJsselmeer.

5.1.2e benoemt dat de regio zich zorgen maakt over het ontbreken van een integrale aanpak van de verkenning Wieringerhoek. Overheden voeren hier op dit moment gesprekken over.

Vraag en antwoord ten aanzien van kustvisie

Q: De regio heeft een veto uitgesproken over landbouwgebied achter de Wieringermeerdijk, dit is verbazingwekkend. Het gebied zit op slot, het lijkt meer over politieke keuzes te gaan dan over de inhoud.

A (vanuit de gemeente Hollands Kroon): De grond achter de Wieringermeerdijk is grondig onderzocht door ecologische bureaus. Op basis hiervan is democratisch gekozen om geen agrarische grond voor natuur in te leveren. In deze keuze zit op dit moment geen ruimte.

Q: Serveer kansen voor zowel landbouw én natuur niet op voorhand af. Het plan achteroever is onbespreekbaar in de gemeente HK, maar voorziet ook in kansen voor de landbouw en is echt niet alleen maar natuur.

A (gemeente HK): Op dit moment is het standpunt dat er geen natuur voor agrarische grond komt. In de toekomst kan dit veranderen. Voor het bespreken van kansen ligt het initiatief bij de initiatiefnemers.

Q: De IJsselmeer vereniging is tegen plannen voor eilanden en pleit ervoor dat de Wieringerhoek vasthoudt aan eigen denkwijze: focus op natuur en toevoegen van kleinschalige recreatie.

A: In de RES 1.0 staat een zoekgebied voor de opwek van duurzame energie in het IJsselmeer. Op basis van studies blijkt dat er goede integratiekansen zijn tussen natuur, recreatie en energie. Een marktinitiatief heeft dit opgepakt, hierover moet verder worden doorgesproken en zijn nog geen besluiten overgemaakt.

Q: In hoeverre is de zoetwatervoorraad meegenomen en onderzocht in het plan Duurzaam Leefbaar?

A: Zoetwatergarantie voor drinkwater en landbouw is randvoorwaardelijk voor projecten in het gebied. In het kader daarvan worden effecten op de zoetwatervoorraad nog onderzocht.

Q: Zijn uitslagen van de MKBA bekend?

A: Nee, op dit moment zijn adviesbureaus nog bezig met onderzoeken.

Voorstel verbrede klankbordgroep

5.1.2a (provincie Noord-Holland) stelt voor om voor alle ontwikkelingen in de Noord-Hollandse IJsselmeerkust een brede klankbordgroep te organiseren. Deelnemers van deze klankbordgroep worden later nog nader geïnformeerd. Interesse voor deelname kan kenbaar gemaakt worden via ijsselmeerkust@noord-holland.nl. Ambitie is om alle projecten te verzamelen op een website, in ieder geval door naar juiste projectsites te verwijzen. Dit doen we op <http://www.noord-holland.nl/ijsselmeerkust>

Verkenning Wieringerhoek: op weg naar de voorkeursbeslissing

5.1.2e (Rijkswaterstaat) presenteert de stand van zaken van het project Wieringerhoek en de route naar een ontwerp-voorkeursbeslissing (bijlage 2). Het is al even geleden dat de klankbordgroep is bijgepraat: het laatste contactmoment met de omgeving was ontwerpatelier 5 (juni 2021).

Het projectdoel is het Deltakarakter van de verbinding IJsselmeer-Waddenzee te versterken door natuurlijke overgangen te creëren.

Op dit moment wordt de ontwerp-voorkeursbeslissing voorbereid. Het voorstel voor het de ontwerp-voorkeursbeslissing kent drie deelelementen:

- Deelelement 1: Noordkop
- Deelelement 2: Klimaatbuffer
- Deelelement 3: Zoetzout overgang, doorstuderen in combinatie met droogtemaatregelen

De geleidelijke landwaterovergang wordt verder onderzocht in een breder integraal traject, onder meer in combinatie met het opwekken van duurzame energie. Daarom staat dit deelelement vanuit de verkenning Wieringerhoek op dit moment “on hold”.

Er is nog bestuurlijk overleg nodig om besluiten te nemen over de voorkeursbeslissing. Na de ontwerp Voorkeursbeslissing volgt een zienswijzeronde. In de voorlopige planning (afhankelijk van het bestuurlijke proces) wordt de voorkeursbeslissing in het najaar van 2022 vastgesteld. 5.1.2e benadrukt dat Rijkswaterstaat voor de plannen van de Wieringerhoek geen landbouwgrond gaat opkopen, laat staan onteigenen.

5.1.2e (PNH) voegt toe dat de regio op dit moment in gesprek is met rijkspartijen om uit te zoeken of het huidige proces juridisch mogelijk is. Ambtelijk is besloten om de verkenning opnieuw en integraler uit te voeren, waarbij ook energie wordt meegenomen. Er is ook nog onduidelijkheid over welke minister welk besluit gaat nemen, kortom het proces is nog niet helemaal scherp.

5.1.2e De planning is inderdaad onder voorbehoud. Na de discussie met de regio wordt de planning herzien. De Regio ziet juridische risico's over de route naar een voorkeursbeslissing. Gesprekken daarover lopen op dit moment op directeuren-niveau, bestuurlijke gesprekken volgen nog. Er is consensus om de geleidelijke landwaterovergang opnieuw/verder te onderzoeken in combinatie met energie.

Vraag en antwoord ten aanzien van Wieringerhoek:

Q: De vismigratie bij de Noordkop wordt per vis erg duur. Er komt nog veel discussie over deze maatregel.

A: Vismigratie betekent niet alleen een gat in de Afsluitdijk, we proberen dit te combineren met andere functies om zo meer waarde te creëren.

Q: Wordt er bij de vispassage Noordkop ook meteen iets gedaan aan de waterkwaliteit in de sloten en vaarten i.r.t. gebruik van bestrijdingsmiddelen op de bollenvelden?

A: Daar is tot nu toe nog niet specifiek aandacht voor geweest. Het is wel een belangrijk aandachtspunt om mee te nemen in het vervolg.

Q: Vanuit ecologisch perspectief snap ik de verschuiving van locatie (van Dijksgat bos naar de klimaatbuffer bij Andijk) voor aanleg van zoete ecotopen niet. Dijksgat bos is een logische locatie voor biotopen uit onderzoeken, meer dan Andijk.

A: Uit onderzoek bleek dat de verschillende zoete ecotopen dicht bij elkaar moeten liggen, de exacte locatie maakt niet veel uit.

Q: Blijft de visserij geborgd bij de klimaatbuffer?

A: Bij de klimaatbuffer in Andijk zitten enkele vissers, in een latere fase gaan we daarmee in gesprek. 5.1.2e 5.1.2e (PWN) is tussentijd bereikbaar voor vragen rondom visserij en de klimaatbuffer.

Q: De Noordkop voorziet toch al in de zoet-zout verbinding?

A: Voor zoet-zoutverbindingen geldt, hoe meer hoe beter.

Q: Wat houdt de studie op de zoet-zout overgang in?

A: Dit jaar worden verschillende oplossingen vergeleken. Denk aan het vergroten van de zoutkuil. Maar ook studies worden geraadpleegd. Bijv. Het onderzoek van Deltares die is uitgevoerd bij Kornwerderzand, de resultaten nemen we mee. Aanvullend onderzoek is nodig omdat de spuicapaciteit bij Den Oever groter is.

Q: Is het geld uit de 1^e tranche PAGW helemaal belegd? Wanneer wordt er geld aangevraagd voor de zoetzout overgang?

A: Naar verwachting komt de zoetzout overgang in de 3e of 4e tranche PAGW.

Q: In het huidige tempo loop je risico de 3e tranche te missen, dan komt er een gat van tien jaar. Pleidooi om de zoetzout verbinding aan te vragen voor de 3e tranche.

Q: Ik schrik van de stand van zaken. Één van de belangrijke bouwstenen uit de verkenning (landwater overgang) is weg. Waarom is dat gebeurd?

A: Eerdere plannen worden niet weggegooid, maar nader onderzocht. Alle partijen vinden de ecologische versterking van het gebied belangrijk. Realiteit is dat er

bestuurlijk ook andere wensen in het gebied zijn, zoals de energietransitie. Nu wordt onderzocht of natuur en energie samen kunnen worden opgepakt.

Q: Hoe groot wordt het brakwatermoeras?

A: De grootte is nog niet bekend. In het voorkeursbesluit wordt besloten verder te studeren op de zoet-zoutovergang in het IJsselmeer in combinatie met de zoutmaatregelen van de droogtetafels.

Q: Ik maak me vanuit recreatie en toerisme zorgen omdat verkenningen weer opnieuw gaan lopen en alles weer open lijkt te staan. Is er nog mogelijkheid tot inspraak om de belangen van recreatie en toerisme kan inbrengen?

A: De provincie geeft aan dat het belang van recreatie en toerisme goed is belegd. Partijen worden ook in het vervolg uitgenodigd om mee te praten.

Q: Er zijn slechte ervaringen met het samenwerken tussen ondernemers en het bestuur van Hollands-Kroon, er is daarom weinig vertrouwen. Lokale ondernemers voelen zich onvoldoende meegenomen in beslissingen.

A: Dit is een duidelijke oproep dat de gemeente niet met iedereen in contact staat. Afsproken wordt om hier bilateraal op door te spreken.

Q: Het project Wieringerhoek lijkt nu alleen nog maar te gaan over meekoppelkansen, terwijl de PAGW ecologische doelstellingen heeft. Oproep om bij de basis van de PAGW te blijven en de natuurkwaliteit te verbeteren.

A: Het verhogen van ecologische kwaliteit is nog steeds het doel, ook de opgave voor land-waterovergangen blijft. Er is alleen meer onderzoek nodig voor een mogelijke koppeling met de energieopgave. Meekoppelen met andere opgaven is naast meervoudig ruimte gebruik ook interessant voor natuur doordat er meer middelen vrijkomen.

Q: Hoe past de Voorkeursbeslissing bij het Streefbeeld IJsselmeergebied binnen de PAGW?

A: Er wordt nog aan streefbeeld gewerkt, maar de voorkeursbeslissing past hierin; de maatregelen voor connectiviteit en toevoegen leefgebied zijn daar onderdeel van.

Overige opmerkingen:

- *In het kader van de Groene Strategie is het erg verstandig om ook na te denken over energie.*
- *De vismigratierivier bij Noordkop is klein gezien de potentie van Den Oever en Kornwerderzand. Vismigratie bij de Noordkop is een provinciale weg, den Oever en Kornwerderzand zijn snelwegen.*
- *Kansen worden voorzien voor koppelingen tussen natuur en kleinschalige recreatie. Een goed voorbeeld is water Flevoland met ontwikkelingen voor de IJsselmeerdijk.*
- *De energieopgave moet niet in een natuurgebied landen. Er lijkt al te zijn voorgesorteerd op zonneatollen voor de kust. Alles voor natuur is on hold gezet door de zonneatollen.*
- *Uit onderzoek van de Green campus en LTO blijkt dat er nu al een tekort is aan landbouwgrond.*

Deelnemers geven aan onzekerheid te voelen en het gevoel te hebben dat eerder werk wordt weggegooid omdat onderzoek naar de landwaterovergang weer opnieuw gaat lopen.

Overheden nodigen de deelnemers uit om aangehaakt te blijven bij alle ontwikkelingen en ook ten alle tijden telefonisch contact op te nemen bij vragen en zorgen.

Afsluiting

5 1 2e sluit de klankbordgroep en dankt de deelnemers. 5 1 2e dankt ieder voor de waardevolle discussies en het delen van perspectieven. Er wordt contact opgenomen met de deelnemers over het verbreden van de klankbordgroep.

NB: waterlandgoed robbenoordbos bij SBB? – mogelijke investering?
 idem waterbeleefcentrum medemblik?
 idem koopmanspolder zwemkom etc.
 waterberging rand wieringen??
 gebiedsplan: vaarroutenetwerk amstermeer-IJsselmeer?

Coalitieakkoord Noord-Holland: Duurzaam Doorpakken!

In het Coalitieakkoord van het nieuwe Noord-Hollandse college zijn nieuwe provinciale ambities opgenomen voor het IJsselmeergebied: een integrale kustvisie voor het IJsselmeer(gebied?) en het opstellen en uitvoeren van een programma identiteit voor de kustplaatsen. Hiervoor is een investering uitgetrokken van € 200.000, Deze aanpak Identiteit Kustplaatsen en de kustvisie versterkt de regionale intenties voor kustvisies, zoals in de Kop van Noord-Holland en Markermeerkust. Deze versterken tevens de basis en inzet voor de binnen Noord-Holland vallende PAGW-projecten.

Daarnaast ziet het huidige college kansen voor de realisering van zonne-energie in het IJsselmeer. Ook hier ligt een koppeling met het project Wieringerhoek voor de hand, waar bijvoorbeeld sprake kan zijn van de ontwikkeling van ondiepten of (natuur)eilanden. Daarin kunnen dan tegelijk natuur energie, recreatie gekoppeld worden en kunnen die mogelijk worden benut om verbrakking te beperken van water dat bij Andijk moet worden ingelaten voor de drinkwaterzorg. De maatregelen voor energie worden komend jaar uitgewerkt in de Regionale Energiestrategie Noord-Holland Noord, dus dat past uitstekend in het traject van de MIRT-verkenning.

OF ONDER HOLLANDS KROON ZETTEN??

De Kop Werkt.

De provincie zet met de regionale partijen actief in op een ruimtelijk perspectief voor de Kop. Dit gebeurt in samenwerkingen als De Kop Werkt en Gebiedsplan Wieringen. In opdracht van de Regionale Raad Noordkop is voor De Kop Werkt een Regionaal Ambitiedocument 2.0 in de maak die een ruimtelijk-economisch toekomstperspectief gaat bieden voor de langere termijn. Ook het IJsselmeer maakt daar in een 'frame' onderdeel van uit. Ook dit perspectief geeft regionale inbedding aan het project Wieringerhoek. De frames zijn op basis van ontwerp onderzoek verder uitgewerkt en aangevuld met de laatste bevindingen en opgaven op het gebied van o.a. wonen en leefbaarheid, bereikbaarheid, energietransitie, klimaatadaptatie, recreatie/ toerisme, agri & food en biodiversiteit. In de actualisatie is de provinciale Omgevingsvisie NH 2050 als kader meegenomen.) In het programma 'De Kop Werkt!' werken de publieke overheden in de Kop van Noord-Holland samen.

[check hollands Kroon] Binnen De Kop Werkt is € 750.000 gereserveerd uit het gezamenlijke investeringsfonds voor recreatieve voorzieningen langs de IJsselmeerkust. Deze vormen een voor de hand liggende meekoppeling met de PAGW-investering.

Natuur en recreatie.

Provincie Noord-Holland trekt met provincie Flevoland een gebiedsbrede verkenning recreatie & Toerisme voor het IJsselmeergebied in het kader van de Agenda IJsselmeergebied 2050. Deze verkenning zal duidelijk maken welke rol en positie de noordwesthoek van het IJsselmeer kan innemen voor recreatie en toerisme. Daarmee voedt het een adequate uitwerking hiervoor in de regio van de Wieringerhoek.

Vanuit het beleid voor klimaatadaptatie wordt gedacht aan het creëren van klimaatbuffers van natte natuur met moeras- en weidevogels in Noord-Holland. Vanaf najaar 2019 wordt dit beter geduid via het uitvoeren van stress testen. Het is denkbaar dat een dergelijke maatregel in de regio van de Wieringerhoek terecht komt. Hier zal de provincie vervolgens NNN-hectares plaatsen, gekoppeld aan budget voor aankoop en beheer.

Korte terugblik op bijeenkomst provincie Noord-Holland, 26-02-2019

Aanwezig prov. NH: 5.1.2e 5.1.2e ,
5.1.2e

Aanwezig RWS Wieringerhoek: 5.1.2e en 5.1.2e

Het eerste deel van het overleg is besteed aan een presentatie van 5.1.2e over het project Wieringerhoek. Het tweede deel is gebruikt om de deelnemers te laten aangegeven wat zij weten wat er zich in het gebied afspeelt.

In een gemêleerd gezelschap van beleidsmedewerkers tot landschapsarchitect is geïnventariseerd waar meekoppelkansen zijn tussen provincie en Wieringerhoek. Dit heeft het volgende opgeleverd aan voorgenomen projecten, wensen en aandachtspunten:

1. PWN inname spaarbekken (vergroten huidige bekkens of op land)
2. Koopmanspolder, koppeling recreatie en realisatie natuur. Paaiplekken bij Wervershoof
3. Waterbeleefcentrum in gemeente Medemblik (+ andere initiatieven)
4. Geothermiecentrale Andijk van Energie Combinatie Wieringermeer (ECW), aardwarmte voor agrarische bedrijven (kassen)
5. Aandacht voor kitesurfen Andijk en Medemblik
6. Kustvisie Medemblik – Den Oever (van houtribdijk tot DO) (meer info gemeente Medemblik, 5.1.2e)
7. Deze is twee keer genoemd en zelfde als punt 6. Voor de volledigheid wel genoemd. Wens. Kustvisie (vanuit provincie i.o.v. 3 gemeenten). Nu kwartiermaker = 5.1.2e .
8. Verkenning recreatie en toerisme heel IJsselmeergebied
9. Verbinding IJsselmeer + achteroever Wieringermeer
10. Verondieping langs kust + paaiplaatsen
11. Waterbeschikbaarheid versus watervraag --> opname in gebiedsplan Wieringermeer. Komt voort uit het zoetwaterprogramma
12. Waterinlaten Wieringermeer
13. Aanpassen schutsluizen in de Afsluitdijk (zoutlek)
14. Aanpassen zoutput
15. Datacenters in Agriport A7 Medemblik (kassengebied). Veel waterverbruik, , uiteindelijk lozen op oppervlakte water.
16. Hoogwaterbescherming Waddenzijde n-h = dijkversterking Waddendijk
17. Programma 'De Kop Werkt' van gemeente HK
18. Waddenbaai; ruim baan voor vissen 2, weide/wadvogels (balgzand en polder/kwelders), building with nature (oa. bij Den Helder)
19. LTO als partner
20. Gebiedsplan Wieringermeer – kassen Agriport A7. Veel verharding, daardoor veel water (afvoer) en wateropvang nodig (als natuur). Extra zoet water in te zetten tegen de verzilting? Loopt via de 'verdringingsreeks'.
21. Internationale hotspot Agriport A7 koppelen met IJsselmeer (zie ook 15,20,21)

22. Den Helder. Ontsluiting van Den Helder wordt opnieuw bekeken. Gedacht wordt aan een aansluiting op de A7. Het oude eiland Wieringen komt dan 'vrij'. Hierdoor soort splitsing in noordkant A 7 voor kansen bij Robbenoordbos voor kleine recreatie enz. Recreatieve formule Den Oever/Zuiderhaven/Robbenoordbos.
23. Recreatie Robbenoordbos. Toegankelijkheid en waterrecreatie.
24. Waterlandgoed Robbenoordbos
25. Regionaal ambitiedocument energie + agrolandschap
26. Recreatieoord Enkhuizerzand

1 - 16

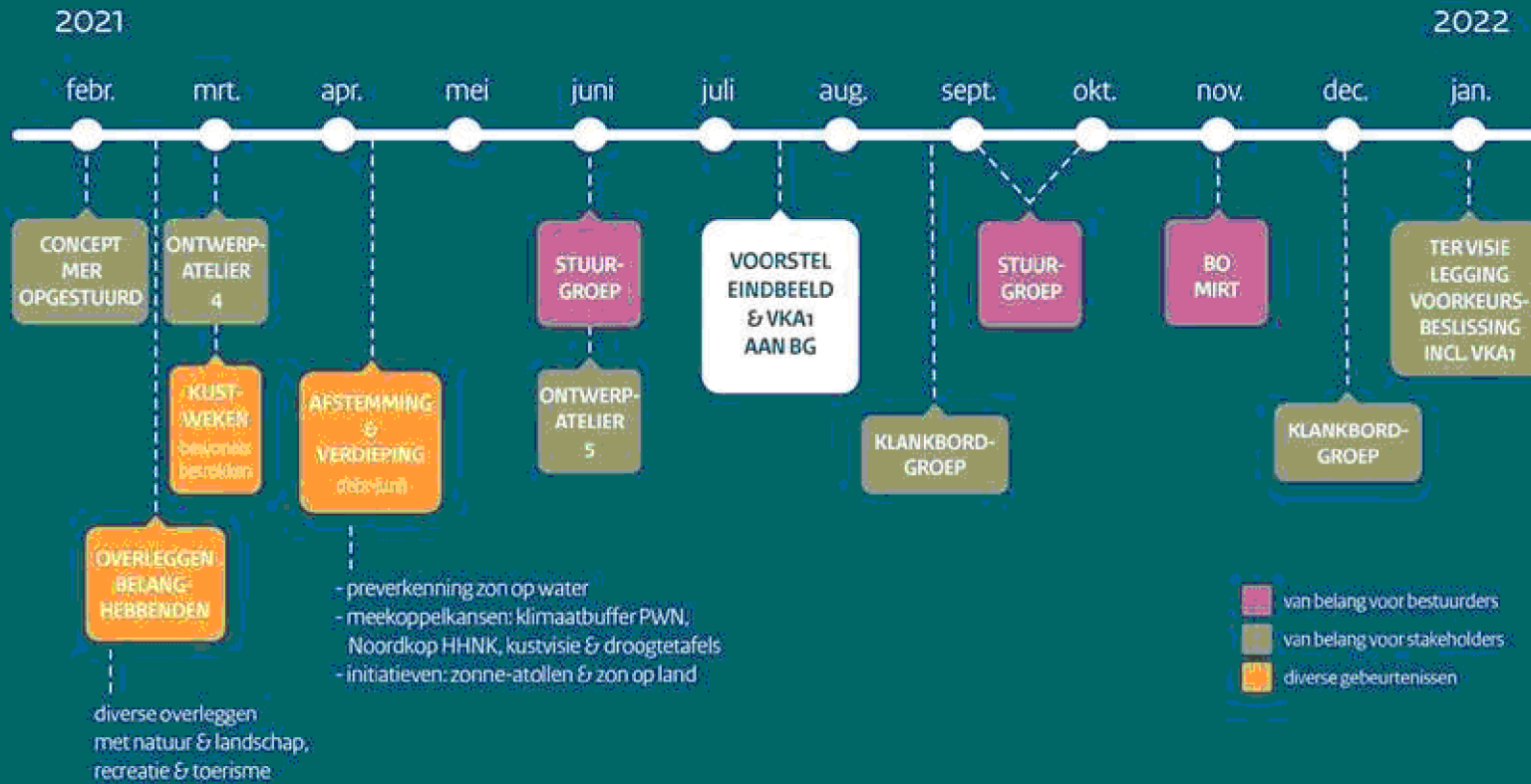
Reeds openbaar

1 - 172

Reeds openbaar

Planning project Wieringerhoek

Witteveen + Bos

wing
participatie
in ontwikkeling

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

MER Verkenning Wieringerhoek

Milieu Effect Rapportage Verkenning, deel onderzoeksalternatieven

Project Wieringerhoek (PAGW)

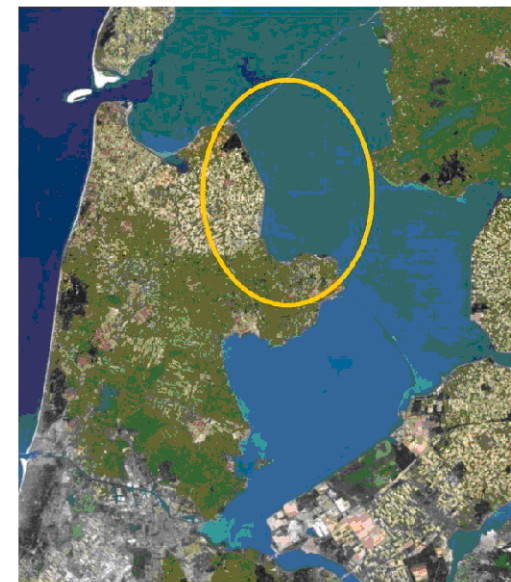
Projectteam Wieringerhoek
najaar 2020

RIJKSWATERSTAAT / STAATSBOSBEHEER / RVO

Inhoud presentatie

- DEEL 1: Korte toelichting op de pagw en het project,
  - Aanleiding, doelstelling, procedures
  - Incl beschrijving onderzoeksalternatieven en meekoppelkansen
- DEEL 2: Bespreking concept beoordeling MER
- DEEL 3: Meekoppelkansen en het Zonne-atol plan
- DEEL 4: Vervolgproces tot voorkeursalternatief

Deel 1

Toelichting op het project

Aanleiding, doelstelling, aanpak
& beschrijving onderzoeksalternatieven
en meekoppelkansen

De aanleiding: PAGW en het IJsselmeergebied

Door de aanleg van dammen en dijken is het land veiliger gemaakt, maar dit had een keerzijde voor de ecologie in de grote wateren

Programmatische aanpak grote wateren (PAGW):

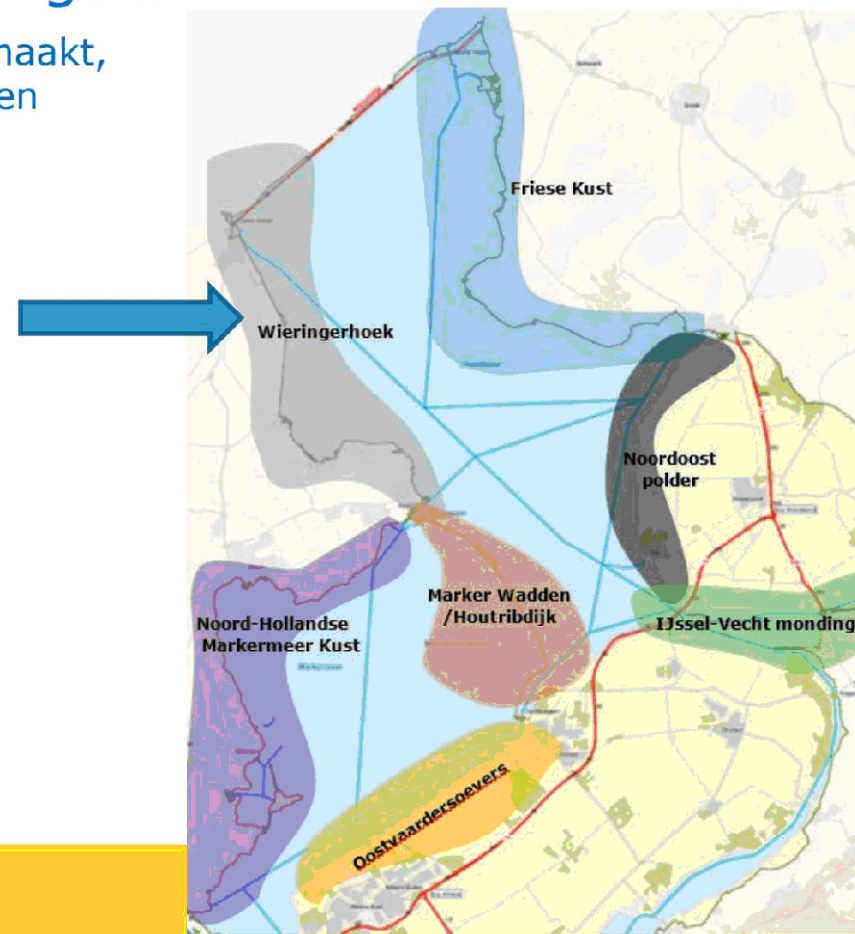
Doel: ecologisch robuuste systemen in de grote wateren

- Basis op orde
- Adaptief voor klimaatverandering
- Drager nieuwe ontwikkelingen

IJsselmeergebied:

Ecologisch robuust systeem IJsselmeergebied

- Diversiteit verhogen:
- Ontbrekende habitats toevoegen (10-20% ondiepten)
- Verbinden van gebieden

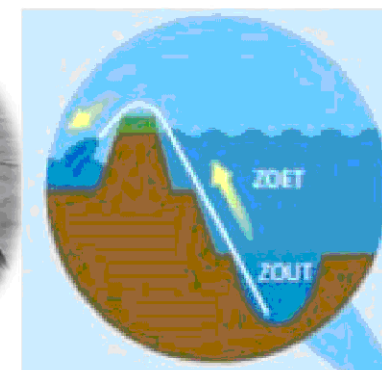

Projectdoel Wieringerhoek

Versterken van het Deltakarakter van de verbinding IJsselmeer-Waddenzee door natuurlijke overgangen te creëren.

- 1) Verbeteren van de **connectiviteit** voor vis
  - Verbeteren migratiemogelijkheden IJsselmeer-Waddenzee
  - Beperken van sterfte door uitspoeling van vis naar de Waddenzee
- 2) Creëren van diverse **leefgebieden** voor vissen en vogels
  - Overgangsgebied zoet-zout
  - Broedgebieden water- en moerasvogels
  - Foerageergebieden vogels
  - Paai- en opgroeigebied voor vis
- 3) Leveren van een bijdrage aan de beheersing van de **zoutindringing**

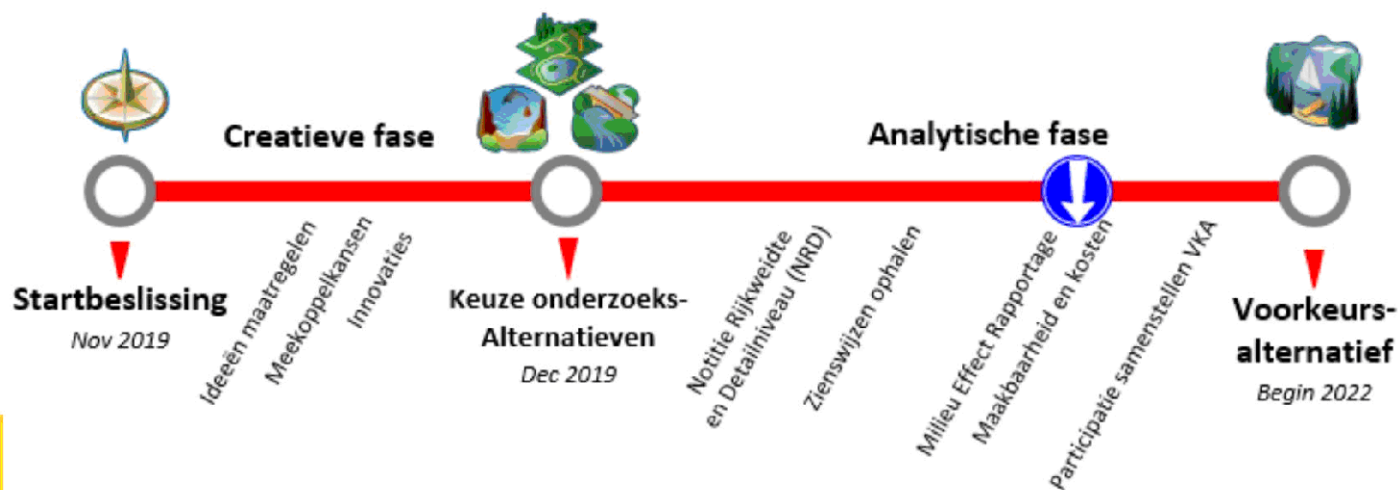

Project Wieringerhoek

- Verkenning: procedure tot Projectbesluit onder de Omgevingswet (projectbesluit voorzien eind 2022)
- Startbeslissing, NRD en Opzet Participatie verschenen voorjaar 2020

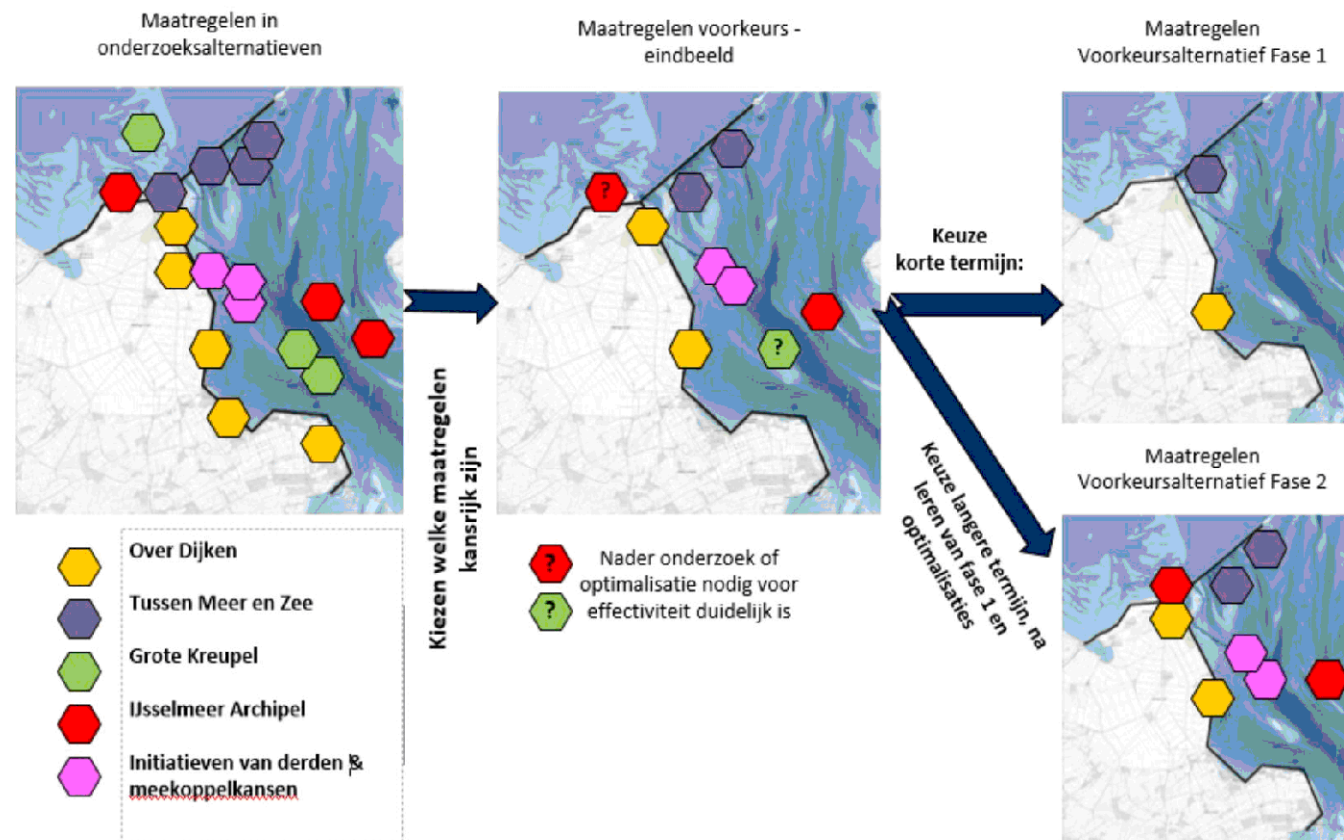

Verkenning Wieringerhoek: waar zijn we nu?

Werkwijze Wieringerhoek: proces van onderzoeksalternatieven naar voorkeursalternatieven

Kort overzicht vier onderzoeksalternatieven

Alle onderzoeksalternatieven dezelfde bouwstenen:

- een zoet-zout overgang bij Afsluitdijk
  - Met bijbehorende ecotopen zoet-zoutovergang
- Toevoegen ontbrekende zoete ecotopen:
  - Ondieptes met waterplanten ca 2000 ha
  - Helofytenmoeras ca 1000 ha
  - Overstromingsgrasland ca 500 ha

Onderzoeksalternatieven verschillen alleen in locatie verschillende bouwstenen en de vorm van de zoet-zout overgang.

Rijkswaterstaat
Naar een adaptief & veerkrachtig IJsselmeergebied

OVER DIJKEN

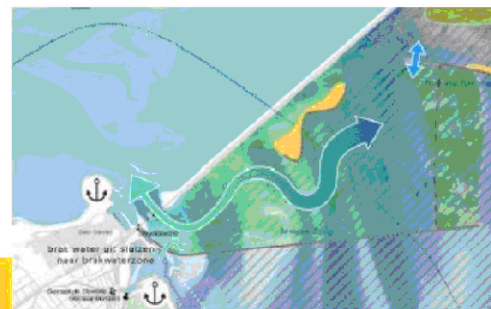
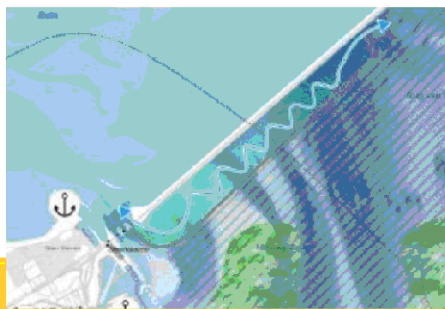
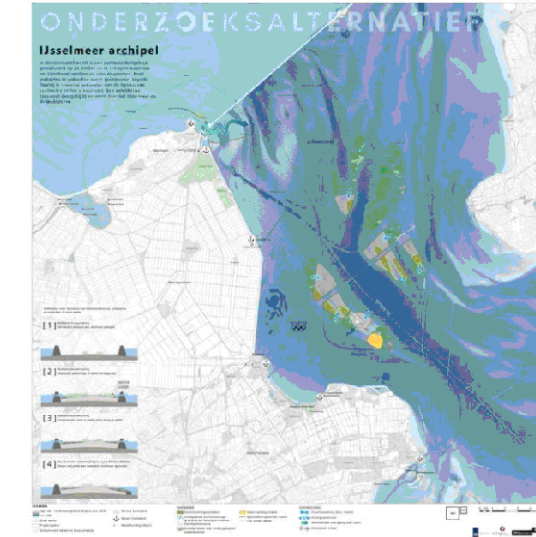
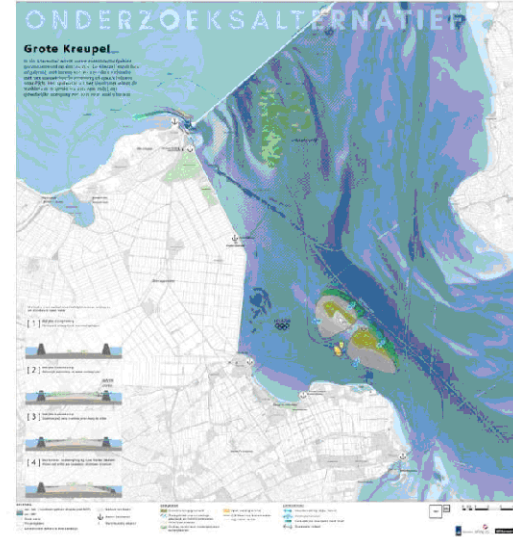
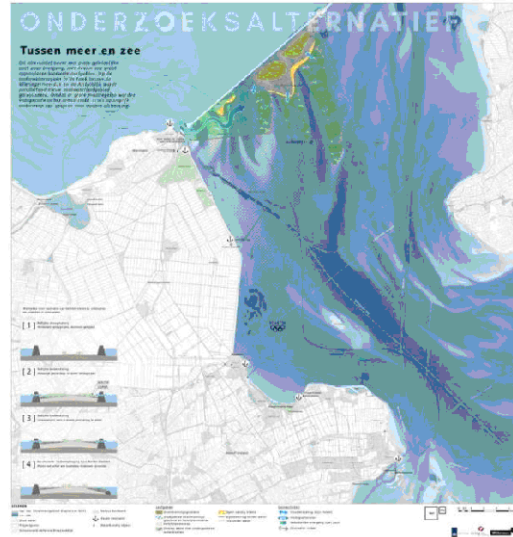
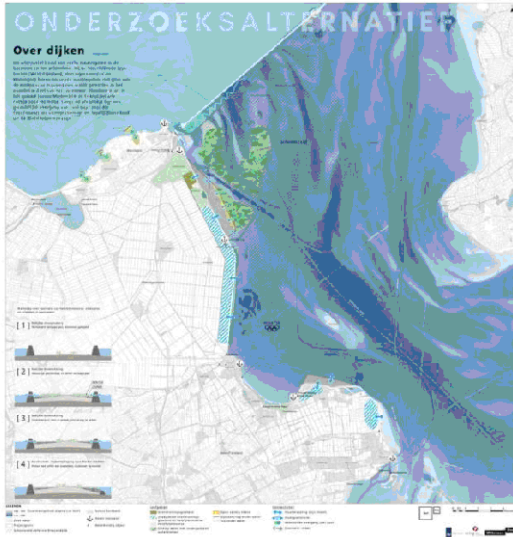
TUSSEN MEER EN ZEE

GROTE KREUPEL

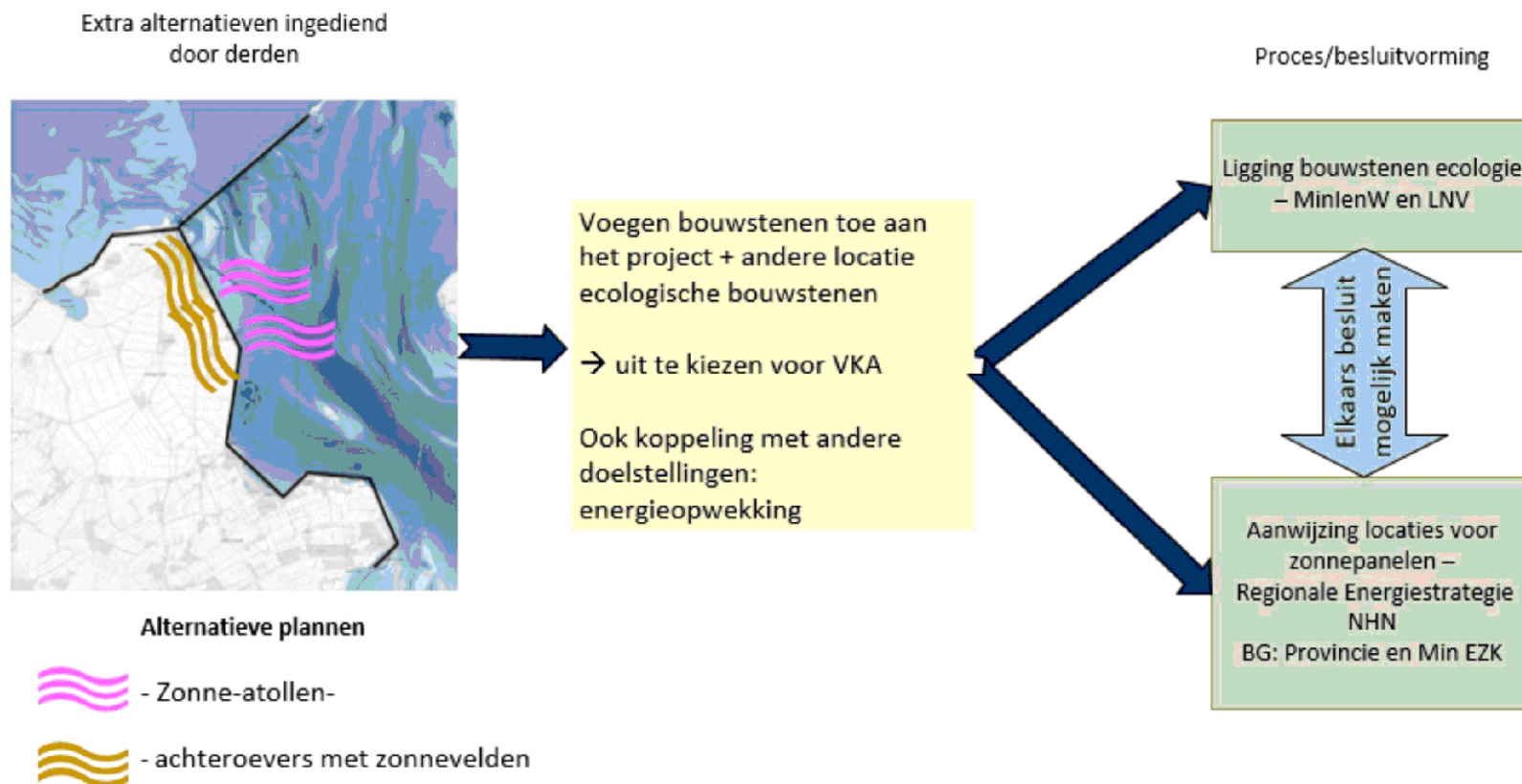

IJSSELMEER ARCHIPEL

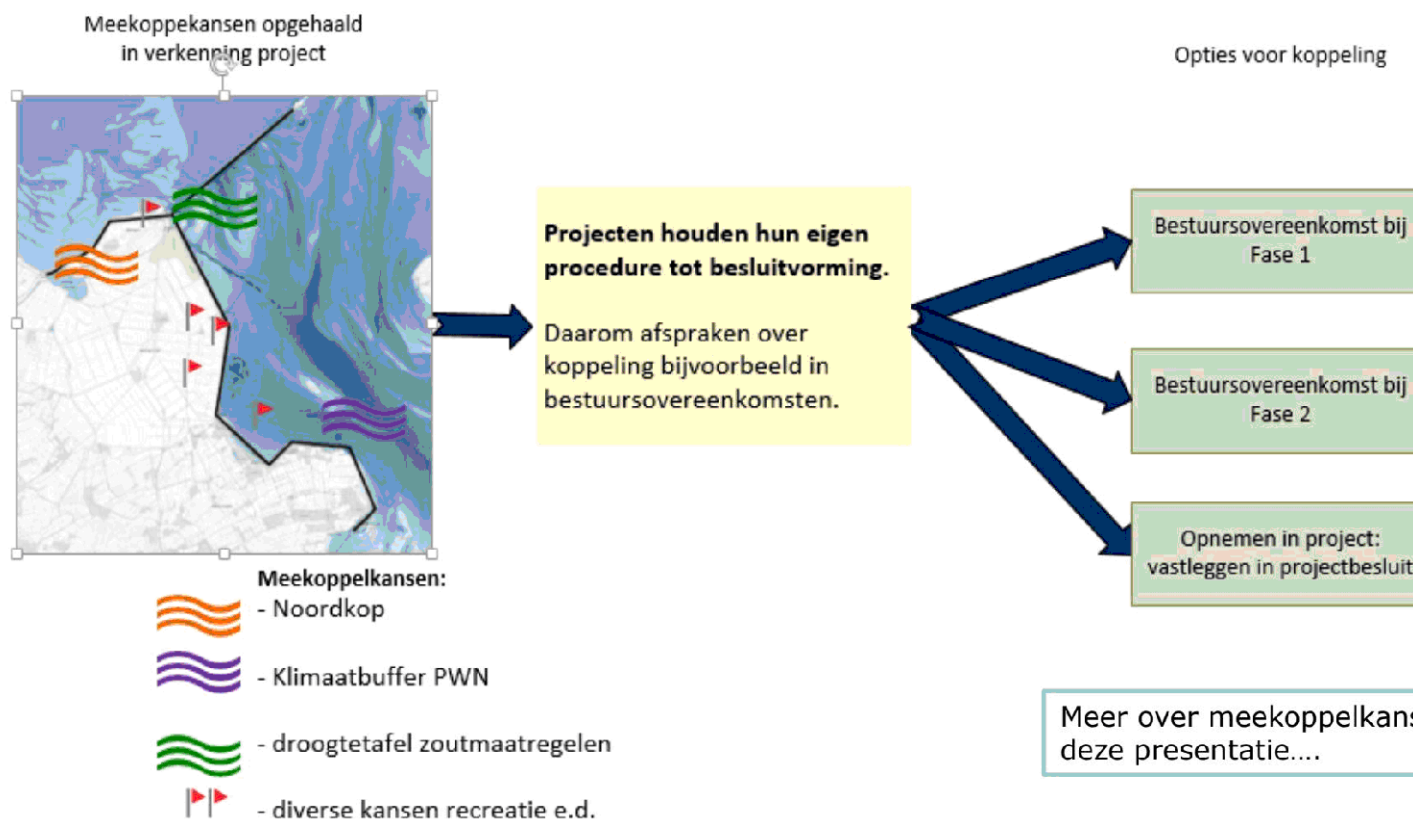

Werkwijze Wieringerhoek: initiatieven van derden/ alternatieve oplossingen

Werkwijze Wieringerhoek: proces van meenemen meekoppelkansen

Deel 2

Uitkomsten van de MER

Concept MER oktober 2020

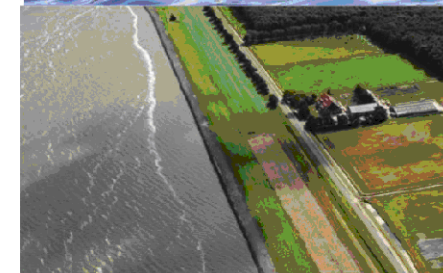
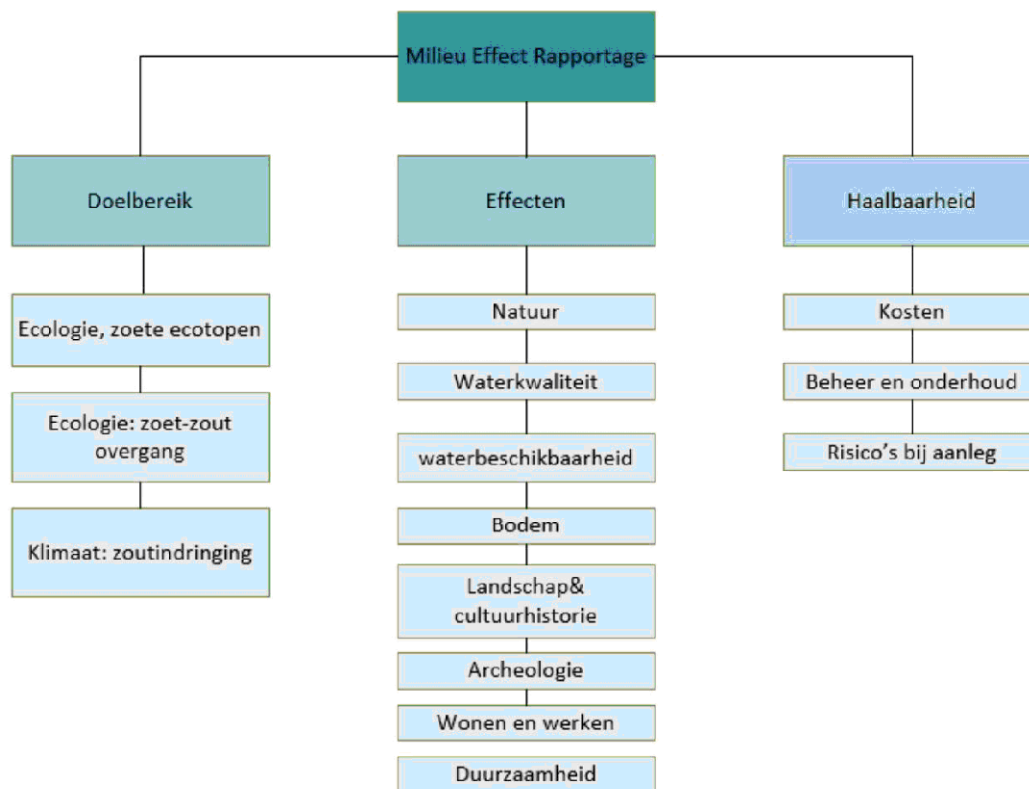

Let op, alle
uitkomsten nog
voorlopig, op
basis concept
MER!

Conclusies op hoofdlijnen,
In de vragenronde kunnen
we ingaan op aspecten

Beoordelingskader voor MER verkenning, onderdeel onderzoeksalternatieven

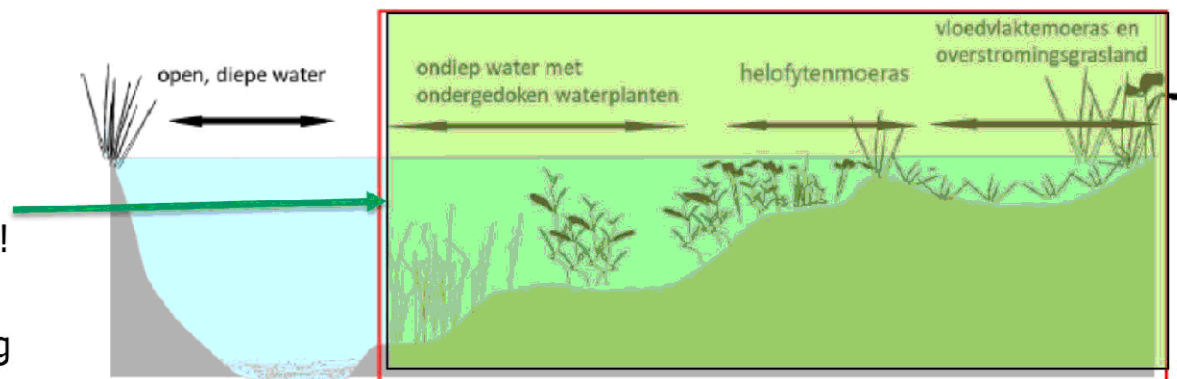

Doelbereik ecologie

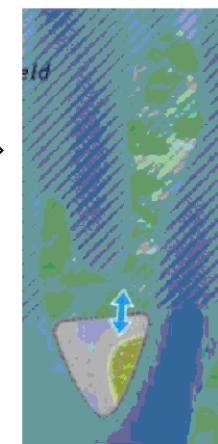
- Grote verbeteringen
  - ontbrekende zoete ecotopen toegevoegd!
  - Flinke omvang (2000-1000-500 ha)
  - Ontbrekende ectopen zoet-zout overgang toegevoegd!
  - Connectiviteit verbetert met Waddenzee en achterland

Leerpunten: bouwstenen moeten goed met elkaar verbonden worden!

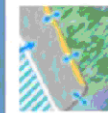
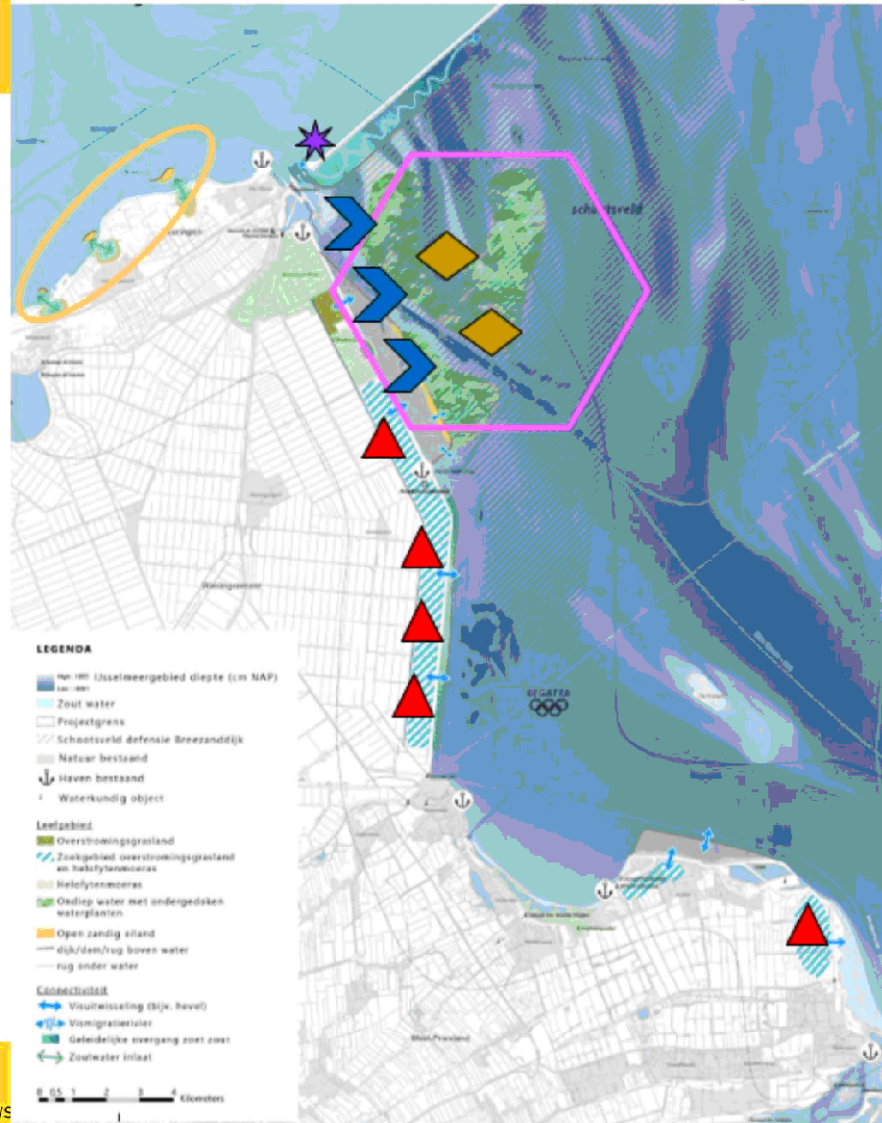
- ontwerpogave mozaiek (riet met geultjes en stroompjes erdoor)
- Ontwerpogave beschutting ondieptes
- Ontwerpogave veilige zoet-zoutverbinding

beter

Onderzoeksalternatief Over Dijken – samenvatting effecten

Doelbereik zoet

++ groot oppervlak ontbrekende zoete ecotopen toegevoegd

Doelbereik zoet-zout

++ goede overgang zoet-zout, minste ruimte voor bijbehorende ecotopen,
+ connectiviteit voor trekvisen verbeterd,
0 geen waarschuwingszone tegen uitspoeling.

Doelbereik zoutindringing: + Geen grotere zoutflux, goed te beheersen,

Nieuwe doorlaat Afsluitdijk voor vismigratierivier. Aandachtspunt veilig ontwerp

Natuur: + positieve effecten 53 soorten,
- fourageergebied toppereend, dwergmeeuw, zwarte stern; mitigatie nodig (mosselvelden sparen)

Landbouw: - ruimtebeslag landbouwgronden
+ vermindering zoute kwel

Recreatie: -vermindering open bevaarbaar water

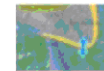
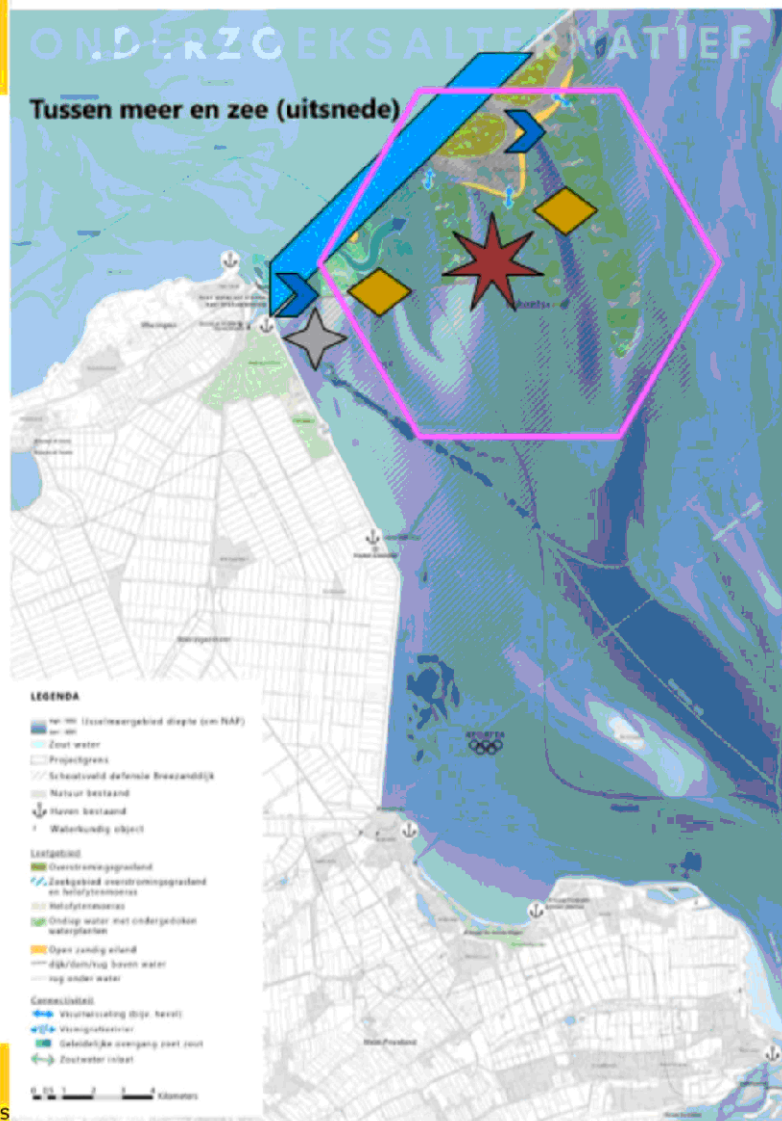

Visserij: - minder fuiken en areaal gemene weide
+ verhoging visstand

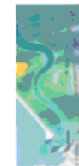
Aardkundig monument - Balgzand en Wieringen

Onderzoeksalternatief Tussen Meer en Zee – samenvatting effecten

Doelbereik zoet:

++ groot oppervlak ontbrekende zoete ecotopen toegevoegd

Doelbereik zoet-zout overgang

+ geen optimale overgang zoet-zout, optimalisatie nodig

++veel ruimte voor bijbehorende ecotopen,
 + vermindering uitspoeling door waarschuwing.

Doelbereik zout:

- Grotere zoutflux, beheersing aandachtspunt

Defensie: - onderdelen boven water hinderen schootsgebied

Natuur: + positieve effecten 53 soorten,
 - fourageergebied toppereend, dwergmeeuw, zwarte stern; mitigatie nodig (mosselvelden sparen)

Cultuurhistorie: - verstoring lijn Afsluitdijk

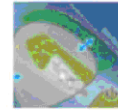
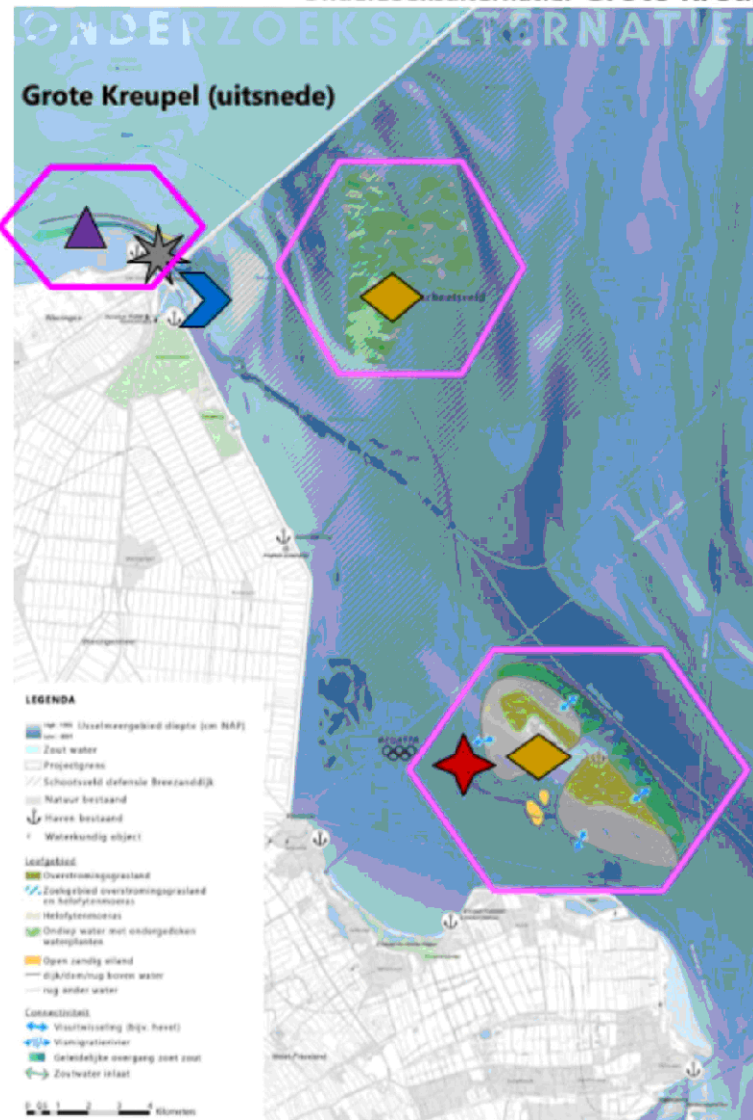

Recreatie: - vermindering open bevaarbaar water (maar in recreatief niet intensief gebruikt gebied)

Visserij: - minder fuiken en areaal gemene weide
 + verhoging visstand

Onderzoeksalternatief Grote Kreupel – samenvatting effecten

Doelbereik: ++ groot oppervlak ontbrekende zoete ecotopen toegevoegd

Doelbereik: ++ goede overgang zoet-zout, veel ruimte voor bijbehorende ecotopen,
+ verbetering migratie,
+ Terugkeermogelijkheid zoetwatervis.

Doelbereik zout: ++ lagere zoutflux,

Klimaat: Dam in Waddenzee: -- verlies 30% spuicapaciteit

Natuur: + positieve effecten 53 soorten,
- fourageergebied toppereend, dwergmeeuw, zwarte stern; mitigatie nodig (mosselvelden sparen)
- habitattypen waddenzee

Cultuurhistorie: - dam schaadt openheid en waarden waddenzee

Recreatie: - vermindering open bevaarbaar water o.a. in regatta gebied

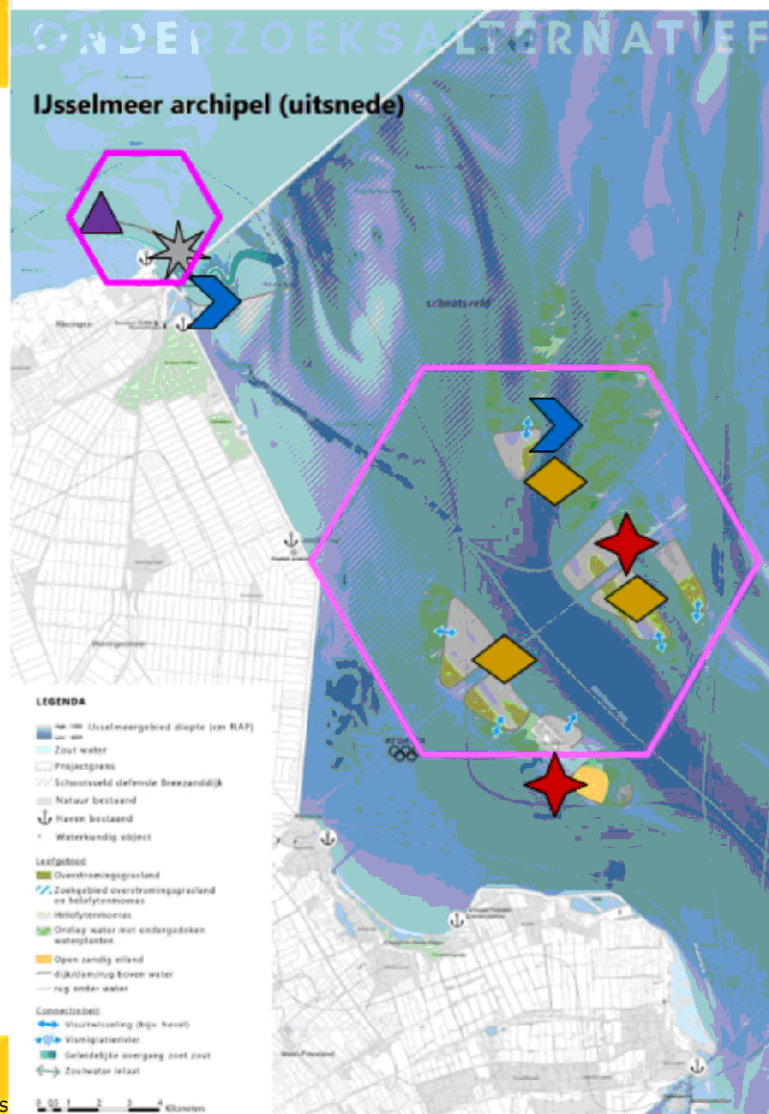

Visserij: - minder fuiken en areaal gemene weide
+ verhoging visstand

Beheer en onderhoud - kan niet vanaf de wal

Onderzoeksalternatief IJsselmeer Archipel – samenvatting effecten

Doelbereik: ++ groot oppervlak ontbrekende zoete ecotopen toegevoegd, + goed verbonden

Doelbereik: + goede overgang zoet-zout met ruimte voor ecotopen, +verbetering migratie en vermindering uitspoeling

Doelbereik zout: - kans op grotere zoutflux, moeilijk te beheersen

Dam in Waddenzee: - verlies 30% spuicapaciteit

Natuur: + positieve effecten 53 soorten,

- fourageergebied toppereend, dwergmeeuw, zwarte stern; mitigatie nodig (mosselvelden sparen)

- habitattypen waddenzee

Cultuurhistorie: - dam schaadt openheid waddenzee

Recreatie: -- vermindering open bevaarbaar water o.a. in regatta gebied

Visserij: - minder fuiken en areaal gemene weide
+ verhoging visstand

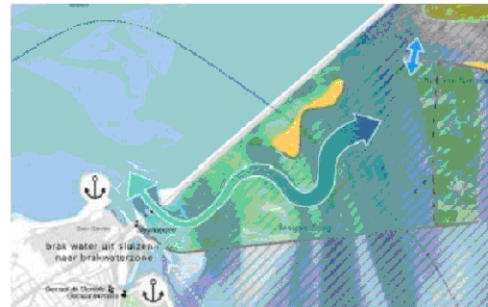
Beheer en onderhoud - kan niet vanaf de wal

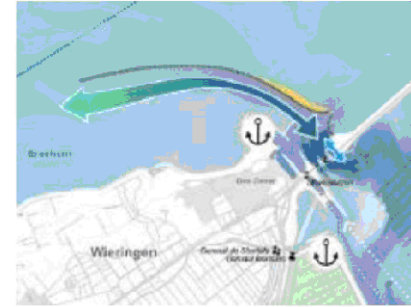
Zoutindringing: Resultaten zoutmodel 1^e rekenronde

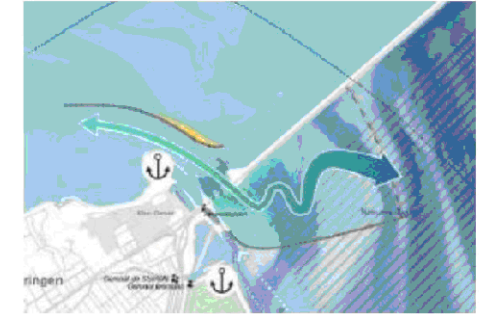
Vismigratierivier

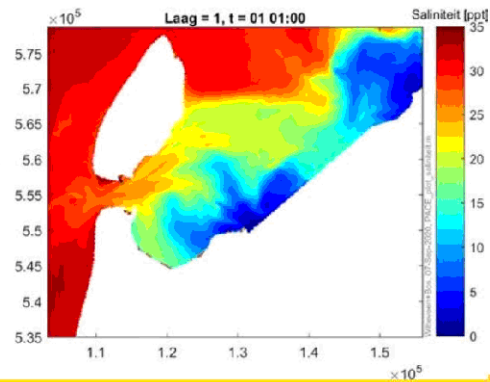
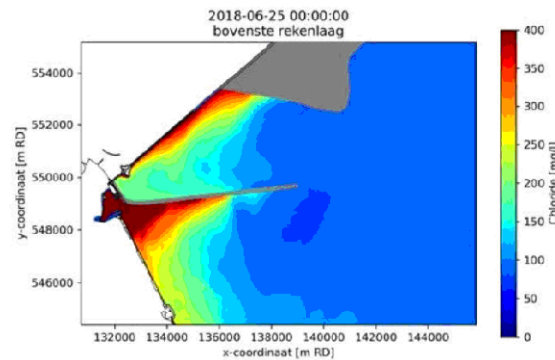
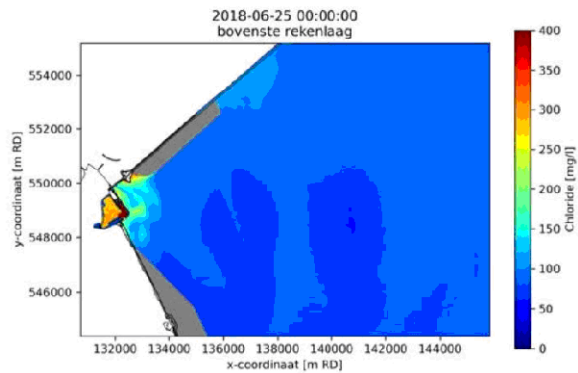
Zone bij Afsluitdijk

Dam in Waddenzee

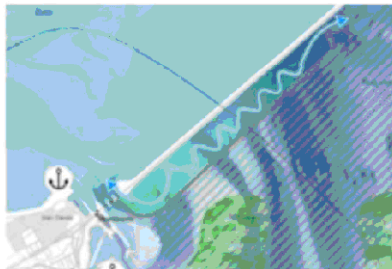

Dam weerszijden

(geen berekeningen, beoordeling op basis extrapolatie 2 en 3)

Project Wieringerhoek: Vier verschillende zoet-zout overgangen

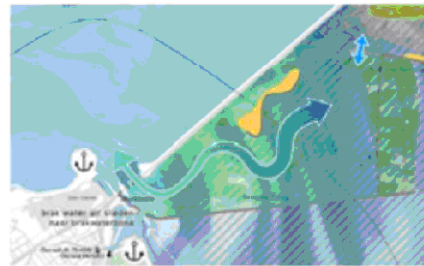
Vismigratierivier

Doelbereik:

- Verbetering migratie door zoet-zout overgang
- Uitspoeling zoetwatervis niet voorkomen
- Beperkte ruimte bijbehorende ecotopen

Zoutindringing

- Geen zoutflux,
- goede beheersing

Grote zone in IJsselmeer

Doelbereik:

- Verbetering migratie door zoet-zout overgang
- Veel ruimte bijbehorende ecotopen
- Waarschuwingszone voorkomt uitspoeling zoetwatervis
- Maar: optimalisatie goede gradient nodig

Zoutindringing

- toename zoutflux,
- lastige beheersing

Geleidedam in Waddenzee

Doelbereik:

- Verbetering migratie door zoet-zout overgang met stabiele gradient.
- Veel ruimte bijbehorende ecotopen
- Verbetering terugkeermogelijkheid zoetwatervis

Zoutindringing

- Lagere zoutflux,
- goede beheersing
- Maar: verlaging spuicapaciteit!

Zone's in IJsselmeer en Waddenzee

Doelbereik:

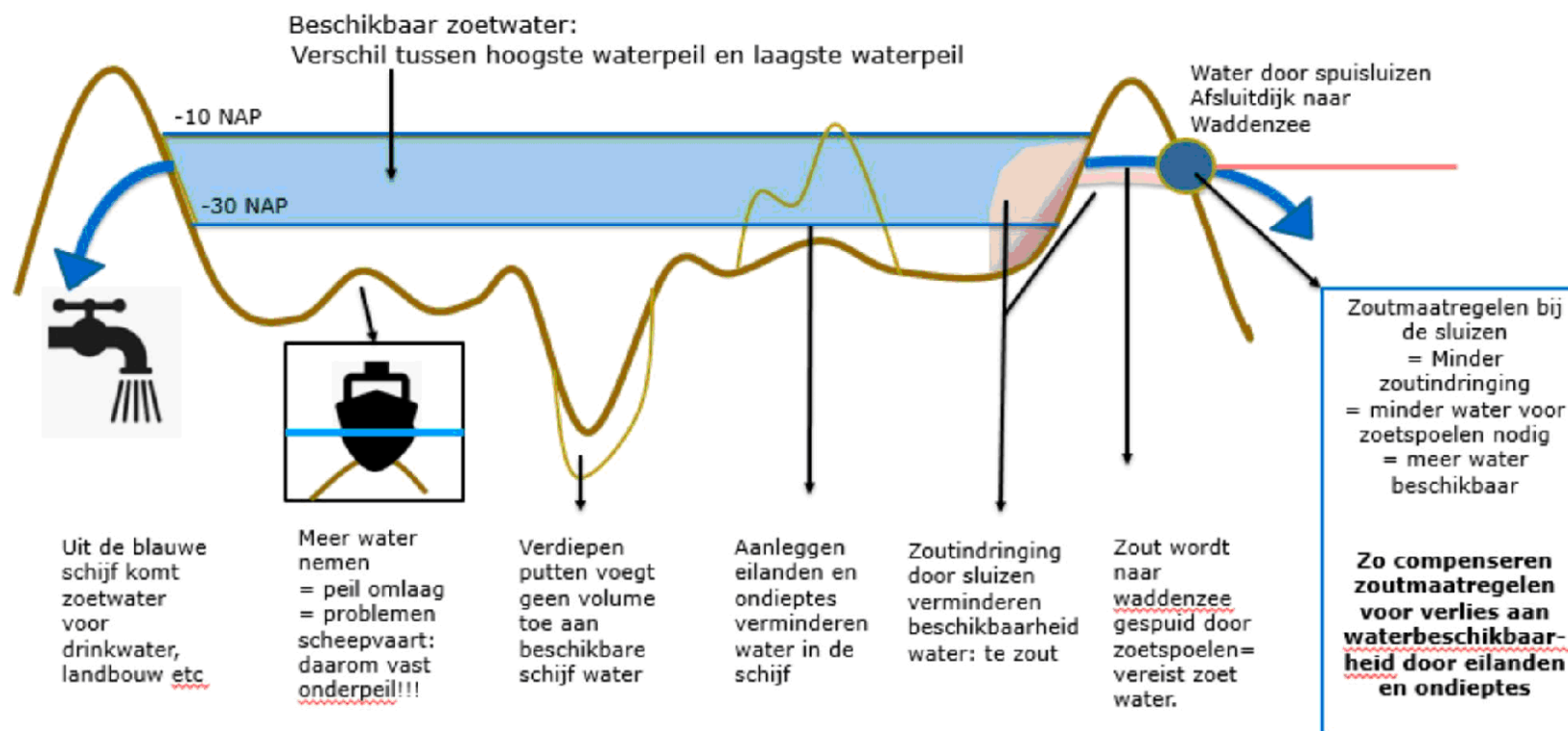
- Verbetering migratie door zoet-zout overgang met stabiele gradient.
- Veel ruimte bijbehorende ecotopen
- Verbetering terugkeermogelijkheid zoetwatervis & waarschuwingszone

Zoutindringing

- Lagere zoutflux,
- goede beheersing
- Maar: verlaging spuicapaciteit!

Waarom zoutmaatregelen compenseren voor verlies waterbeschikbaarheid

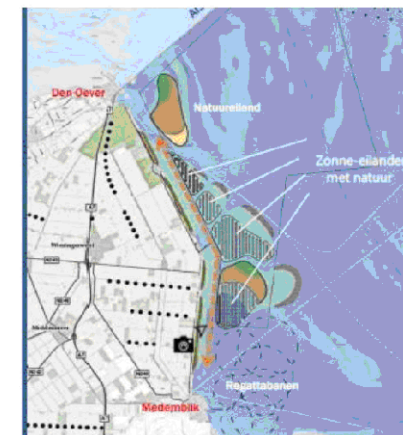
Deel 3

Initiatieven van derden & Meekoppelkansen

Initiatieven van derden: extra onderzoeksalternatieven

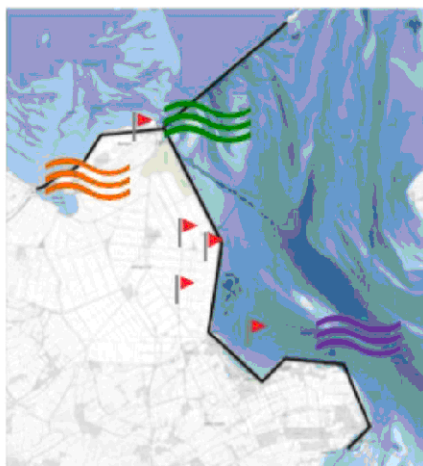
- **Duurzaam Leefbaar RES: plan Zonne-atollen**
  - Ingediend door Dhr. 5.1.2e & Provincie NH & gemeente Medemblik
    - Zonne Atollen geven ruimte aan natuur én energieopwekking
    - 680 ha zonnevelden in IJsselmeer

- **Alternatief plan Nieuwe Denkrichting RES "Binnendijk"**
  - Ingediend coalitie Blauwe Hart
    - Ook combi natuur & energieopwekking,
    - Energievelden in niet-natura 2000 gebied
    - In achteroevers

Ingebrachte meekoppelkansen Wieringerhoek

Meekoppelkansen opgehaald
in verkenning project

Meekoppelkansen:

- - **Noordkop**: zoet-zoutverbinding in kop Noordholland & zoete ecotopen
- - **Klimaatbuffer PWN**: spaarbekken zoetwater met zoetwater ecotopen
- - **droogtetafel**: maatregelen tegen zoutindringing sluizen Den Oever
- - **diverse kansen**: bv kanoroutes, biodiverse dijk, fietsroute op Wieringermeerdijk, kitesurfstrand etc

Hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

PWN

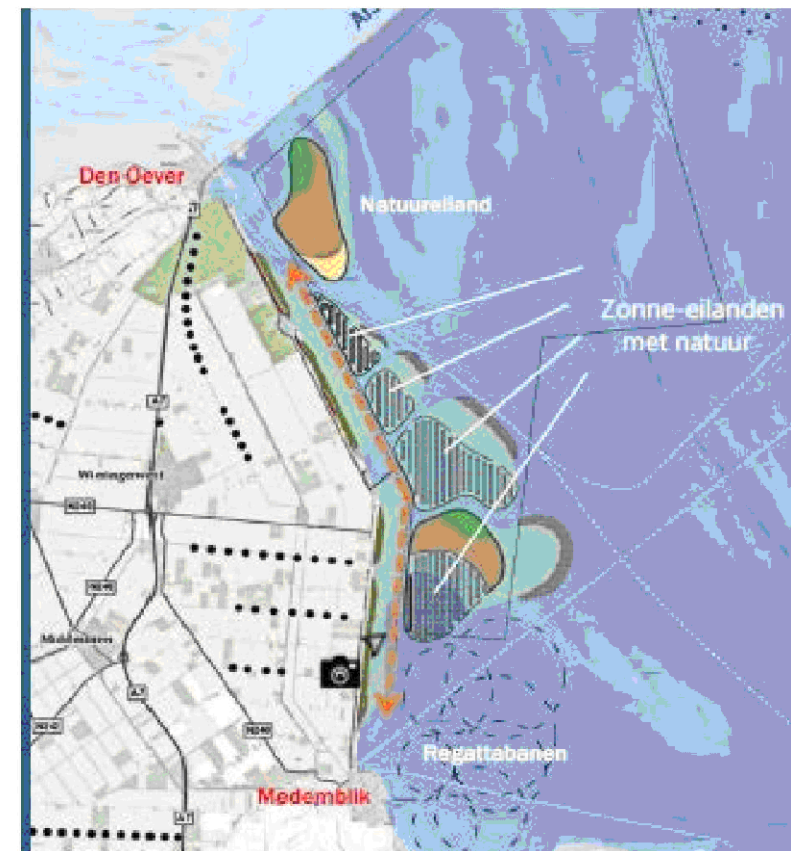
RWS

Div o.a. uit kustvisie

initiatief Plan Zonne-Atollen

- Atollen met zonnepanelen.
- 680 ha zonnepanelen
- Te combineren met zoete ecotopen :
- Ondieptes meer dan WH (waarvan deels bedekt zonnepanelen), 80% helofyten, 15% grasland, extra zandranden & mosselvelden.

initiatief Plan Nieuwe Denkrichting RES

- Achteroeverzone uit Over Dijken combineren met zonnepanelen.
- 700 ha zonnepanelen
- Niet in Natura 2000 gebied

Meekoppelkans Noordkop

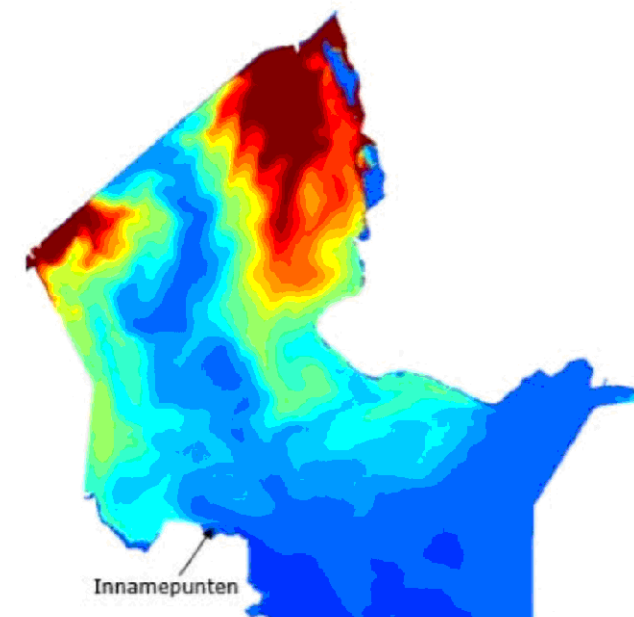
- Project HHNK
- Zoet-Zout overgang via de kop van NoordHolland
  - Draagt bij aan doelbereik zoet-zout overgang
  - Draagt bij aan realisatie zoete ecotopen: aanleg voorzien in amstelmeerkanaal
  - Geen interferentie tussen beide projecten
  - Kansrijk voor op korte termijn realiseren zoet-zout overgang

Meekoppelkans maatregelen droogtetafels

- Onderdeel van uitvoeringsprogramma DPZW fase 2 (2022-2027)
- Doel: beperken verzilting via de spuisluizen Afsluitdijk bij Den Oever
- Beperken verzilting via de schutsluizen ook van belang, ander traject (V&R programma)
- Voorbeeld: hevels voor zoutafvoer naar de Waddenzee
- Breed onderzoek nodig naar effectiviteit en haalbaarheid,
- Mogelijke maatregelen:
  - vergroten opvangcapaciteit spuikeulen bij spuisluizen
  - versterken retourstroom van schut- naar spuisluizen
  - etc.

Meekoppelkans klimaatbuffer PWN

- PWN verkent mogelijkheden vergroten zoetwaterbeschikbaarheid bij droge zomers
- Een vd opties in studie = klimaatbuffer (spaarbekken in IJsselmeergebied)
- Koppeling met aanleg zoete ecotopen langs bassin mogelijk
- Zoetwaterbuffer draagt bij aan tweede doelstelling WH
- Werk met werk maken: zand uit bekken te benutten voor ondieptes?

Div kansen recreatie/ondernemers

- In MER lijst met meekoppelkansen opgehaald tijdens bijeenkomsten voorjaar
- Mogelijke uitbreiding lijst nav proces Kustvisie

Deel 4

Vervolgproces en procedure

Vervolgproces begin 2021

Formeren van een Eindbeeld & VKA fase 1

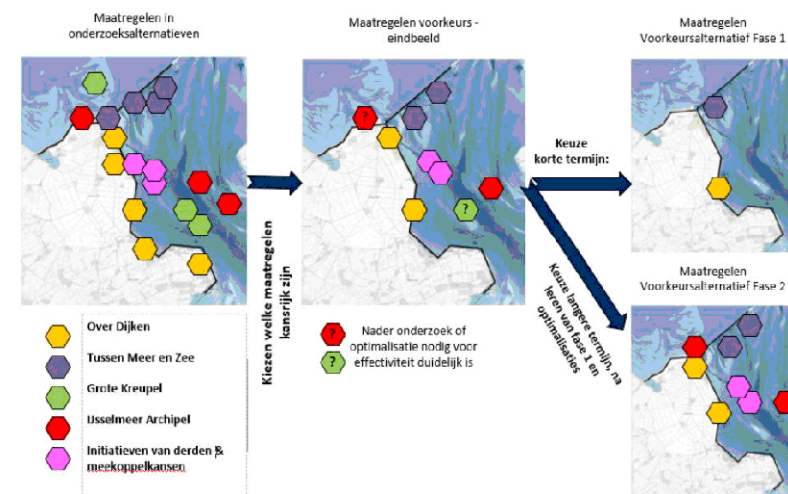
- Bouwstenen uit alle alternatieven & initiatieven & meekoppekansen doen mee
  - Bouwstenen effectief doelbereik, positieve effecten
  - Bouwstenen in tegenspraak uitgangspunten (bv schootsveld, spuicapaciteit)
  - Bouwstenen met grote negatieve effecten

Welke zijn kansrijk, te optimaliseren of moeten afvallen;

- integraal eindbeeld
- Keuze voor vka fase 1

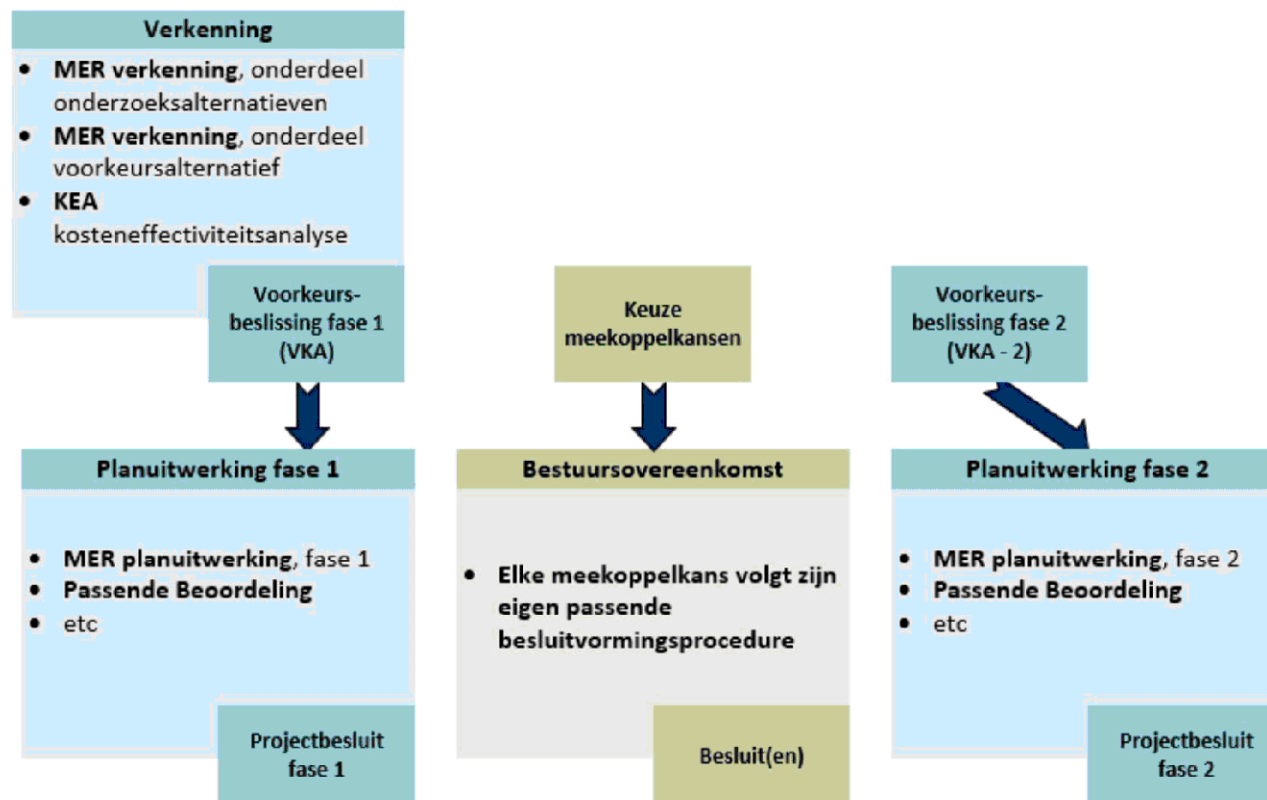
Werkwijze Wieringerhoek: proces van onderzoeksalternatieven naar voorkeursalternatieven

Vervolgproces

Werkwijze Wieringerhoek: overzicht besluiten en beslisinformatie

Procedure projectbesluit Fase 1

- Het project volgt de volgende stappen om te komen tot een projectbesluit:
  - Eind 2020: bespreken uitkomsten MER
  - Uitvoeren verkenning om te komen tot een voorkeursalternatief VKA (o.a. ontwerpatelier 4); februari 2021
  - Publicatie ontwerp-voorkeursalternatief (voorzien half 2021)
  - Indienen zienswijzen op dit ontwerp-voorkeursalternatief
  - Vaststellen VKA (ca 2021)
- 2022 Planuitwerkingsfase fase 1
- 2022 Projectbesluit fase 1
- 2023 Beroepsprocedures
- 2024 Voorbereiding realisatie/contractvoorbereiding
- 2025 Start realisatie

Verkenning Wieringerhoek

De aanleiding: PAGW en het IJsselmeergebied

Door de aanleg van dammen en dijken is het land veiliger gemaakt, maar dit had een keerzijde voor de ecologie in de grote wateren

Programmatische aanpak grote wateren (PAGW):

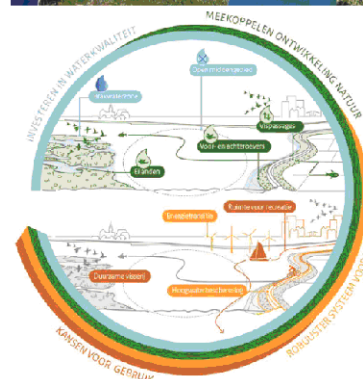
Doel: ecologisch robuuste systemen in de grote wateren

- Basis op orde
- Adaptief voor klimaatverandering
- Drager nieuwe ontwikkelingen

IJsselmeergebied:

Ecologisch robuust systeem maken

- Diversiteit verhogen:
- Ontbrekende habitats toevoegen (10% ondiepten)
- Ontsnippen

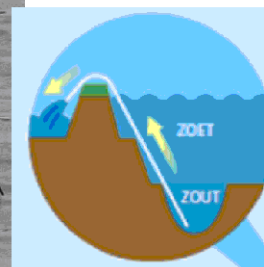
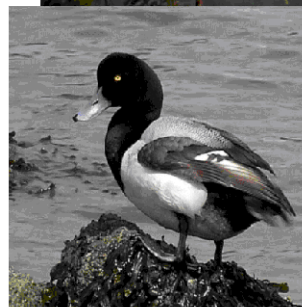

Projectdoel Wieringerhoek

Versterken van het Deltakarakter van de verbinding IJsselmeer-Waddenzee door natuurlijke overgangen te creëren.

- 1) Verbeteren van de **connectiviteit** voor vis
  - Verbeteren migratiemogelijkheden IJsselmeer-Waddenzee
  - Beperken van sterfte door uitspoeling van vis naar de Waddenzee
- 2) Creëren van diverse **leefgebieden** voor vissen en vogels
  - Overgangsgebied zoet-zout
  - Broedgebieden water- en moerasvogels
  - Foerageergebieden vogels
  - Paai- en opgroeigebied voor vis
- 3) Leveren van een bijdrage aan de beheersing van de **zoutindringing**

Dat doen we niet alleen

- Projectteam Rijkswaterstaat + Staatsbosbeheer + RVO
- Samenwerkende partijen : wordt vastgelegd in intentieverklaring.
  - Gemeente Hollands Kroon
  - Gemeente Medemblik
  - Gemeente Enkhuizen
  - Provincie Noord Holland
  - Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
  - PWN
- Ontwerpateliers met vele partijen
  - Natuurverenigingen, recreanten, gebruikers, bedrijven etc

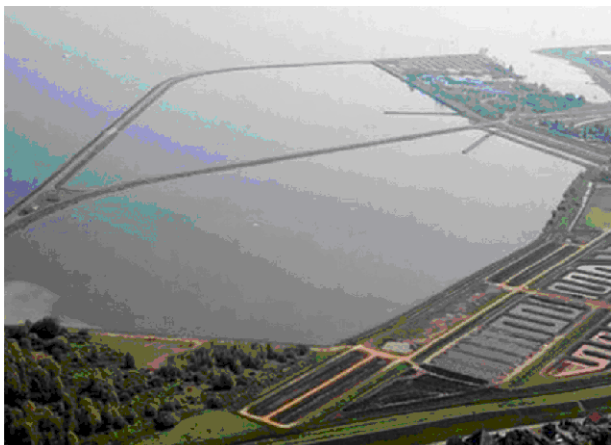

Het project zoekt naar meekoppelkansen

- Meekoppelkansen voor het project
  - Project Noordkop
  - nieuw zoetwater spaarbekken PWN
  - Droogtetafels Delta-aanpak
  - ...

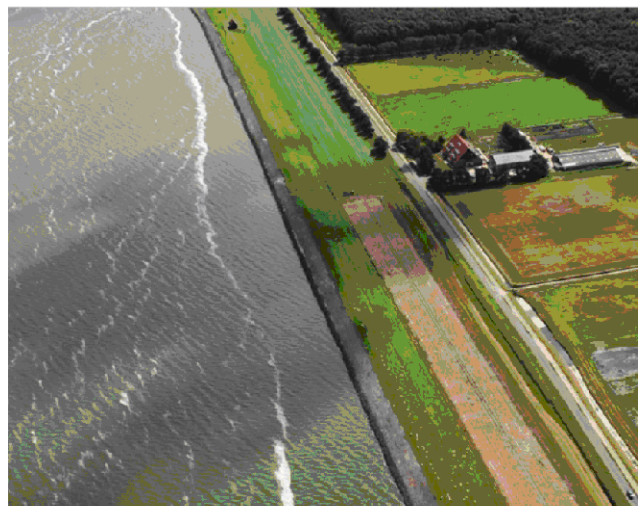
Meer meekoppelkansen mogelijk uit zienswijzen
of Kustvisie-traject

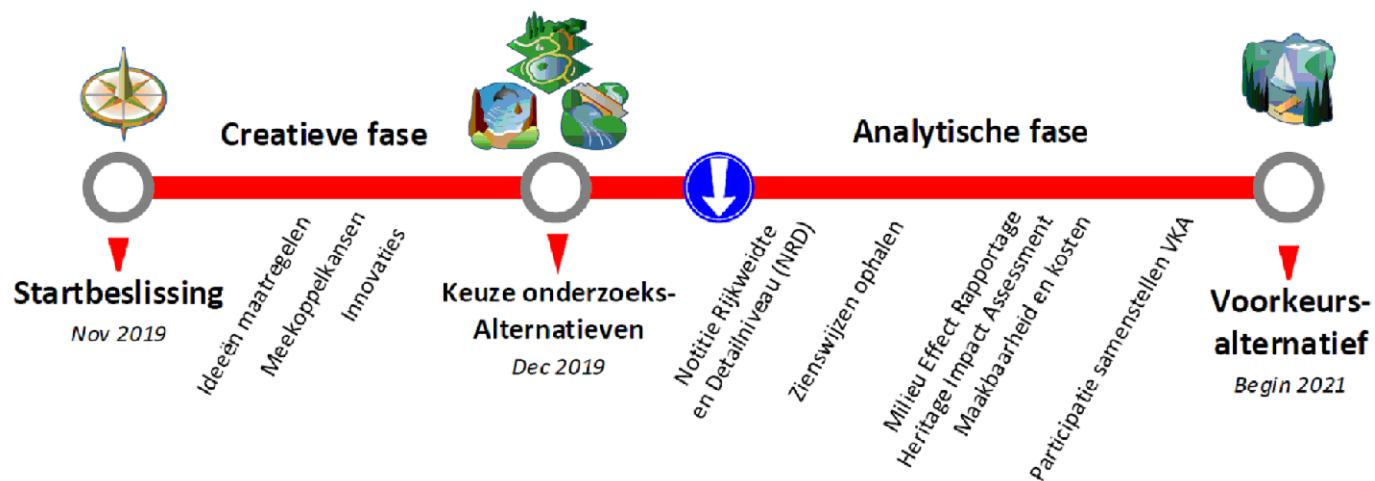
Randvoorwaarden voor het project

- Dijken blijven waar ze zijn (waterveiligheid)
- Zoetwaterfunctie van het IJsselmeergebied blijft behouden
- Maatregelen voldoen aan de vigerende wet- en regelgeving
- We opereren binnen het huidige peilbesluit
- Afvoercapaciteit mag niet negatief beïnvloed worden
- Schootsveld defensie wordt gerespecteerd
- Hoofdvaarroutes blijven gehandhaafd

Verkenning Wieringerhoek: waar staan we nu?

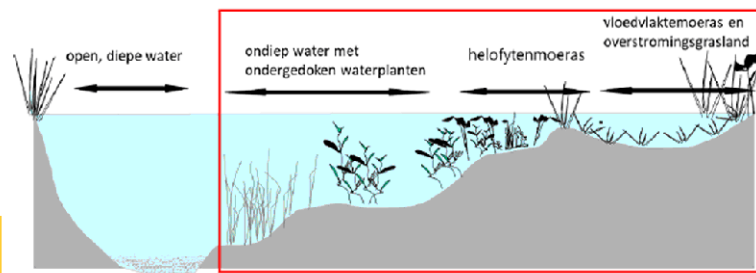

Mogelijke oplossingen..wat is nodig voor de natuur?

- Er ontbreken habitats en leefgebieden
- Toevoegen van grote oppervlaktes nodig
- 2000 ha ondieptes (gemiddeld 1,5 m diep, met ondergedoken waterplanten),
- 1000 ha helofytenmoeras en
- 900 ha vloedvlaktes en overstromingsgrasland.
- Een geleidelijke zoet-zoutovergang is nodig als acclimatisatiegebied.

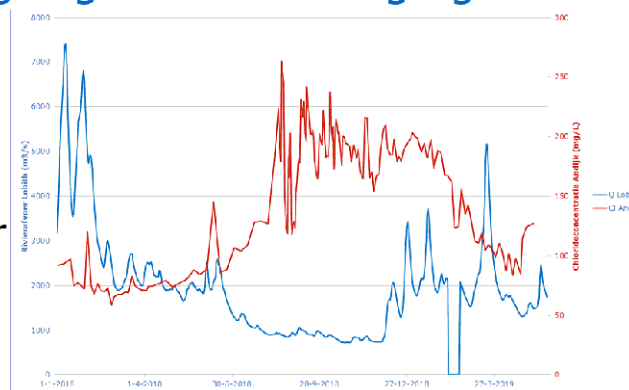
Afbeelding 3.13 Schematische weergave van de verlandingsgradiënt van open water naar vloedmoeras. De rood omkaderde habitats ontbreken vrijwel geheel in de Wieringerhoek

Mogelijke oplossingen...wat is er nodig tegen zoutindringing?

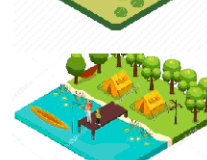
- In droge zomer (bv 2018) problemen met zoutindringing in IJsselmeer
- Overmaat aan zout pas na vele maanden weer uit IJsselmeersysteem
- Zoetspoelen vergt veel zoet water, wat nodig is voor de zoetwatervoorraad
- Project Wieringerhoek kan mogelijk met de inrichting van het gebied een bijdrage leveren aan de beheersing van zoutindringing door gebieden bij de sluisen in te richten.

Onderzoeksalternatieven en het MER

- Vier onderzoeksalternatieven
  - Die worden onderzocht in de milieu-effectrapportage MER
  - Onderzoeksprogramma staat beschreven in het document **Notitie Reikwijdte en Detailniveau** voor het MER.
    - Doelbereik natuur, zout, klimaat
    - Effecten op natuur (KRW/Natura 2000)
    - Effecten gebruik: recreatie, landbouw, defensie
    - Effecten Cultuurhistorie en landschap
    - Kosten
    - Maakbaarheid
  - Ook voor bepalen ambities duurzaamheid
  - Kijken welke meekoppelkansen passen bij het project

- Analyses bedoeld voor bepalen kansrijke onderdelen, maar ook welke onderdelen onderbouwd afvallen.

Proces om te komen tot een voorkeursalternatief:

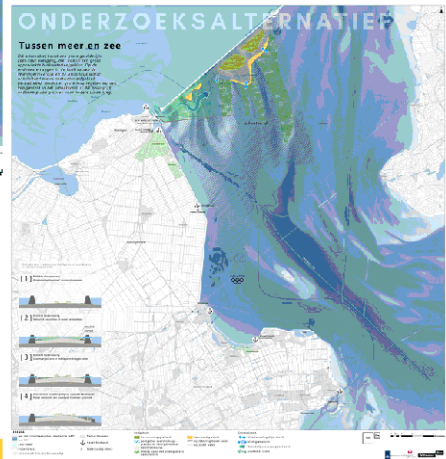
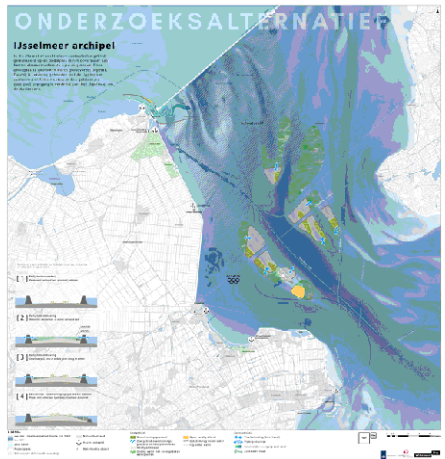
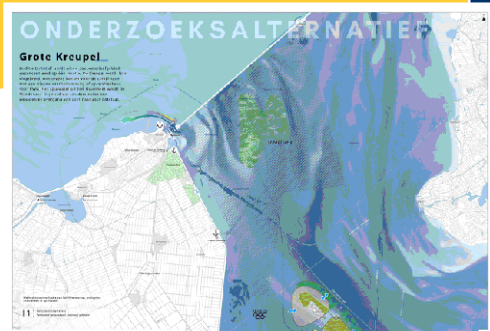

Kort overzicht vier onderzoeksalternatieven

	OVER DIJKEN	TUSSEN MEER EN ZEE	GROTE KREUPEL	IJSSELMEER ARCHIPEL
<i>Landschappelijke ligging</i>	 Langs de kust	 Langs de Afsluitdijk	 Voor de kust	 Uit de kust
<i>Landschappelijke transformatie</i>	Dijk als brede landschapszone. Intensiveren landgebruiksfuncties.	Ruimte maken voor natuurlijke vorm van brakwaterlandschap, als tegenhanger van de Afsluitdijk.	Nieuw landschap in het open water met eigen karakter ten opzichte van de kust. Goed zichtbaar- en bevaarbaar.	Transformatie van open water naar afwisselend gebied met moerassen en ondieptes.
<i>Zonering natuur en -beleving</i>	Toegankelijk vanaf vaste land	Ontoegankelijk	Beperkt toegankelijk voor watersport	Ontoegankelijk
<i>Zonering waterrecreatie</i>	Westfriese kust vrij Nieuwe route en bestemmingen langs Wieringermeerdijk	Ligging in extensief gebruikt vaarwater	In vaarwater voor Westfriese kust. Nieuwe vaarbestemming.	In vaarwater open IJsselmeergebied
<i>Koppeling met ontwikkelingen gebied</i>	Nieuwe natuur- en recreatiebestemmingen Waterveiligheid Nieuwe teelten Spaarbekken aan de kust		Divers gebruik vaarwater Spaarbekken voor de kust	

Nieuwwaterstaat
 Naar een adaptief & veerkrachtig IJsselmeergebied

Procedure

- Het project volgt de volgende stappen om te komen tot een projectbesluit:
  - Publicatie Startbeslissing, Kennisgeving participatie en de Notitie Reikwijdte en Detailniveau
  - Indienen zienswijzen
  - Uitvoeren verkenning om te komen tot een voorkeursalternatief VKA (o.a. ontwerpatelier 4)
  - Publicatie ontwerp-voorkeursalternatief
  - Indienen zienswijzen op dit ontwerp-voorkeursalternatief
  - Vaststellen VKA (ca 2021)

- 2022 planuitwerkingsfase
- 2022 Projectbesluit
- 2023 Beroepsprocedures
- 2024 voorbereiding realisatie/contractvoorbereiding
- 2025 start realisatie

Waar staan we nu

- Startbeslissing, Notitie Reikwijdte en Detailniveau, en Opzet participatie gepubliceerd 31 maart 2020
- Indienen zienswijzen tot 11 mei
  - Belangrijkste vragen :
    - Worden de goede onderzoeksalternatieven onderzocht?
    - Zijn er nog extra mogelijke oplossingen die onderzoek verdienen?
    - Brengen we alle aspecten in beeld die belangrijk zijn

Reacties naar Platform Participatie

www.platformparticipatie.nl/Wieringerhoek

Participatiemogelijkheden tijdens de verkenning

- Er zijn verschillende mogelijkheden:
  - Zienswijze indienen op de NRD/SB
  - Deelnemen aan de Klankbordgroep, 4 keer per jaar. Opgeven kan.
  - Deelnemen aan het Ontwerpatelier 4, waarschijnlijk oktober 2020
  - Deelnemen aan de Dorpsateliers samen met gemeentes, provincie. Tbv. Kustvisie.
  - Online participatie (ipv. informatieavonden).
  - U laten informeren via lokale bladen
  - Informatie zoeken op de Website www.rijkswaterstaat.nl/wieringerhoek
  - Persoonlijke gesprekken
  - Een mail sturen aan het project via 5.1.2e [@rws.nl](mailto:5.1.2e@rws.nl)

Klankbordgroep jan 2022

Project Wieringerhoek (Programmatische Aanpak Grote Wateren)

Projectteam Wieringerhoek: &

Klankbordgroepbijeenkomst; jan 2022

Inhoud

- Stand van zaken van het project
- Op weg naar een ontwerp-Voorkeursbeslissing

- Virtueel overleg:
  - Presentatie zonder onderbrekingen
  - vragen om verduidelijking in de chat
  - Na de presentatie tijd voor vragen en discussie.

Programmatische aanpak Grote Wateren PAGW

- PAGW doel: Gezond en veerkrachtige ecologie

- Ecologische basis op orde
- Veranderingen opvangen
- Toenemend gebruik mogelijk maken

- IJsselmeergebied: project Wieringerhoek

Versterken van het Deltakarakter van de verbinding IJsselmeer-Waddenzee door natuurlijke overgangen te creëren.

- Doelstellingen project

- 1) Verbeteren van de **connectiviteit** voor vis
- 2) Creëren van ontbrekende **leefgebieden** voor vissen en vogels
- 3) Leveren van een bijdrage aan de beheersing van de **zoutindringing**

Wat willen we bereiken voor ecologie:

- Ecologisch duidelijk wat nodig is
  - Toevoegen zoet leefgebied in 3 bouwstenen in mozaiek
    - Alle drie bij elkaar
    - Goed verbonden onderling
  - Geleidelijke overgang zoet en zout bij de Afsluitdijk Den Oever
    - Met leefgebied zoet-zout
    - Met veilige afscherming zoutindringing
    - Zonder nadelige effecten op spuicapaciteit
  - Maatregelen voor beheersing zoutindringing en zoetwatervoorraad

Waar waren we gebleven?

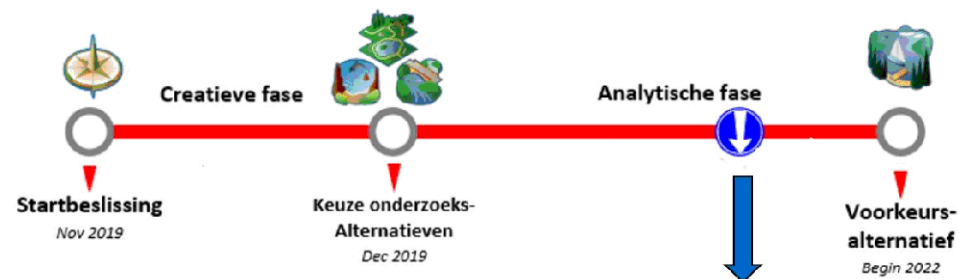
Vorige keer: Ontwerpatelier 5

- MER over onderzoeksalternatieven gepresenteerd
- Aantal meekoppelkansen besproken
- De plannen voor zon-op-water besproken

We eindigden met mogelijke contouren Voorkeursbeslissing

- 4 onderdelen:
  - Connectiviteit en zoet leefgebied & Noordkop
  - Zoet leefgebied & klimaatbuffer PWN
  - Zoetzoutovergang & droogtemaatregelen
  - Zoet leefgebied in geleidelijke landwaterovergang

Verkenning Wieringerhoek: waar zijn we nu?

Stand van zaken vorige keer:

Ontwerp
Atelier 5

Wat is er sindsdien gebeurd?

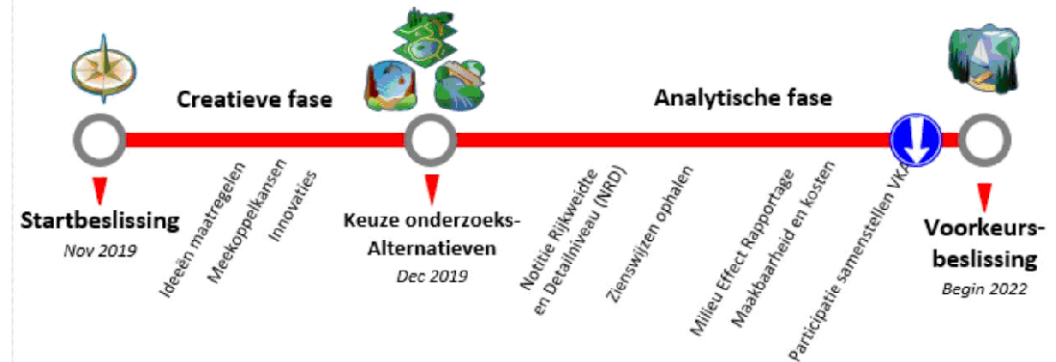
Werk tussen OA5 en nu:

- de beoordeling over meekoppelkansen opgesteld (in deel 2 presentatie)
- voorbereiding van de overdracht naar Noordkop (BOK)
- nadere uitwerking meekoppelkans Klimaatbuffer
- nader uitwerking meekoppelkans droogtemaatregelen
- voorbereiden van een ontwerp-voorkeursbeslissing met die onderdelen

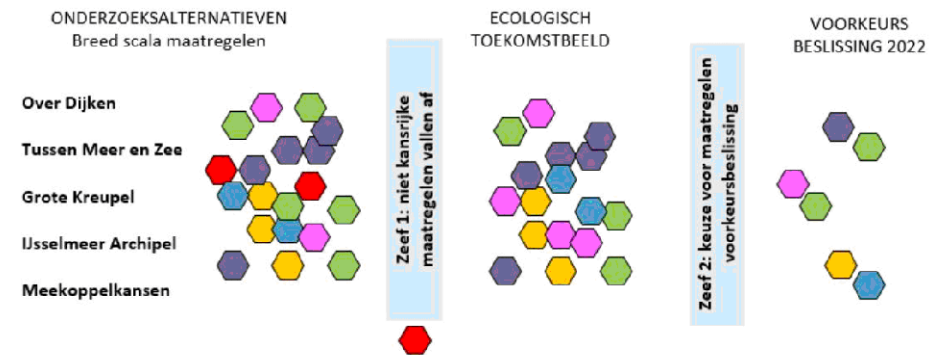
Ook: ontwikkelingen in het gebied (veel plannen)

Provincie/gemeentes maakt Kustvisie met ook o.a. recreatie, verduurzaming energie.

Waar staan we nu: voorbereiden ontwerp-voorkeursbeslissing: kiezen kansrijke maatregelen

Trechtering van onderzoeksalternatieven naar voorkeursbeslissing

Wat kwam daar uit?

Koppeling is succesvol voor halen doelbereik PAGW

- Toevoegen zoet leefgebied combineert met Noordkop, Klimaatbuffer
- Droogtemaatregelen cruciaal voor bijdrage tegengaan zoutindringing
- Werk met werk maken (zandvoordeel)

Veel discussie over de combinatie zon en ecologie

- Koppeling kan voordelen voor het halen van doelbereik hebben
- Maar ook mogelijke nadelen en vragen
- Pilot zon op water noodzakelijk vanwege Natura 2000
- Haalbaarheid binnen regelgeving wet natuur, schootsveld, spucapaciteit etc?

De afweging of IJsselmeer ingezet wordt voor zonnepanelen is breder

- Afweging ja of nee, politiek & strategisch
- Afstemming met andere gebiedsfuncties & projecten kustvisie
- Afweging past niet binnen ecologisch project PAGW

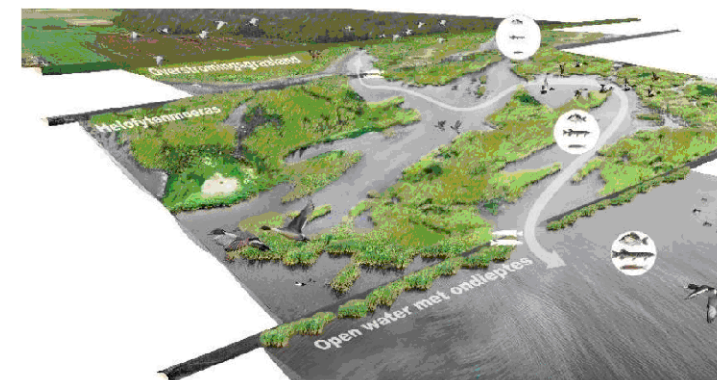
Welke keuze maak je voor VKB?

Waar staan we nu: keuze voor VKB

- We voelen urgentie op Noordkop
- Urgentie op zoutmaatregelen en klimaatbuffer vanwege problemen in droge maar ook natte perioden,
- Nu door met drie deelelementen

En de geleidelijke landwaterovergang dan?

- Belang toevoegen zoet leefgebied duidelijk, vooroever kansrijk
- Maar ook: locatie hangt af van integrale gebiedsordering? Daarom nu "on hold".
- Idee: klein beginnen : leren van bouwmethode en rietontwikkeling
  - Zandverplaatsing optimaliseren voor kosten en emissies
  - Hoe omgaan met dammen, vormgeving irt kosten , ontwikkelingsbeheer riet

Twee belangrijke kanttekeningen!

VKB ook nodig om voor ecologie dingen af te laten vallen

- Vanuit ecologie/water niet door met de volgende maatregelen:
  - Geen leidam in de Waddenzee ivm verlies spuicapaciteit
  - Geen agrarisch gebied inzetten voor natuur; zeker geen onteigening!

Status besluitvorming

- **Dit is allemaal nog niet besloten**
- Nog nader bestuurlijk overleg (nieuwe ministers en bespreking stuurgroep)
- na Ontwerp Voorkeursbeslissing een zienswijzeronde waaruit wijzigingen kunnen komen

Voorlopige planning (maar afhankelijk bestuurlijk proces!)

- April/mei publicatie ontwerp VKB
- Zienswijzeperiode +6 weken
- Advies Commissie MER over milieuaspecten in het MER +2 weken
- Vaststellen Voorkeursbeslissing najaar 2022

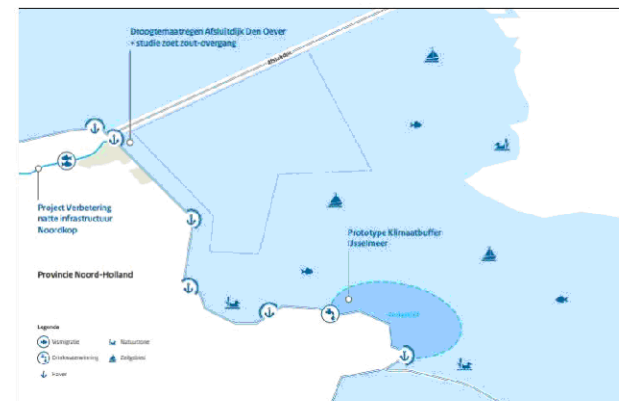
Samenvattend: voorstel voor ontwerp-voorkeursbeslissing WH

Deelelement 1: Noordkop

- Toevoegen zoete ecotopen in amstelmeerkanaal
- Vispasseerbaarheid Stontelerkeersluis
- Door overdragen geld aan project Noordkop;

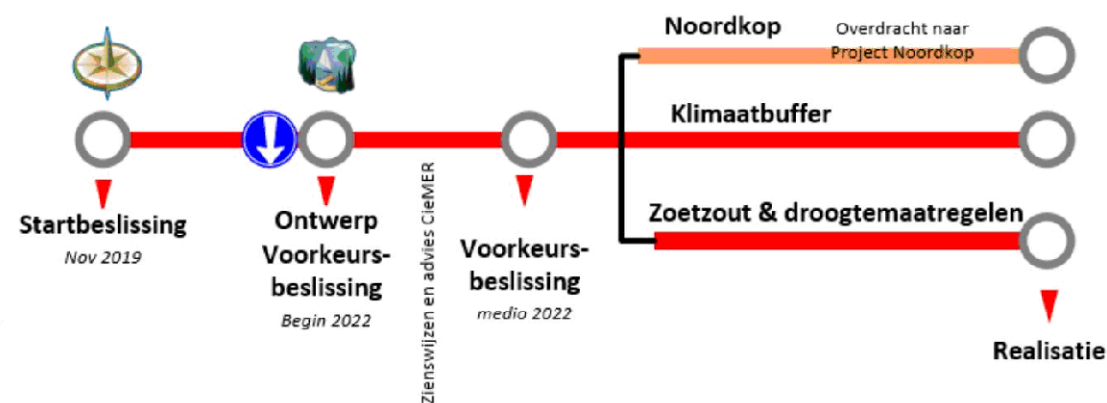
Deelelement 2 Klimaatbuffer.

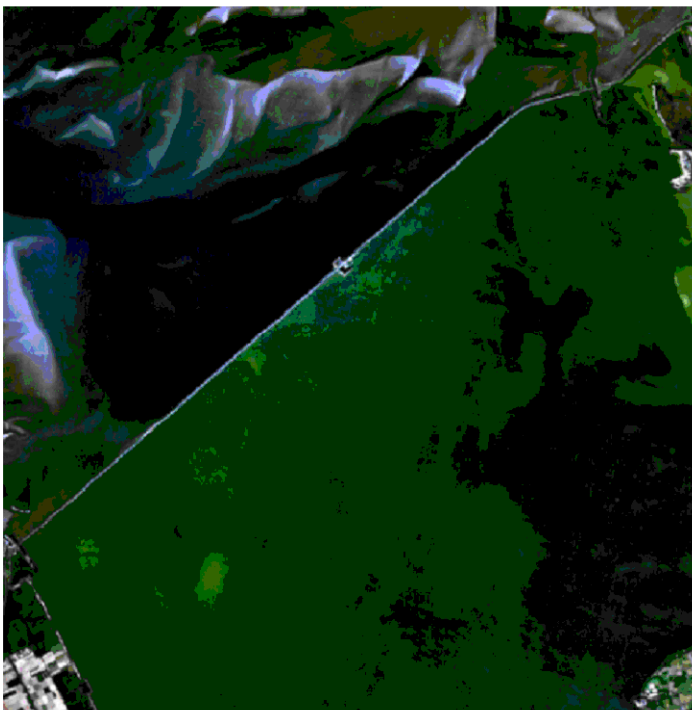
- waterbassins voor voorzuivering drinkwater
- Zoete ecotopen aanleggen in en om de bassins
- Gekoppeld project met PWN & PAGW

Deelelement 3: Zoetzout overgang met droogtemaatregelen

- Nader studeren op goede zoetzoutovergang met ecotopen
- Nader studeren op maatregelen sluisen Den Oever tegen zoutindringing
- Variantenstudie in voorbereiding

De Wieringerhoek

Provincie Noord Holland

26 februari 2019

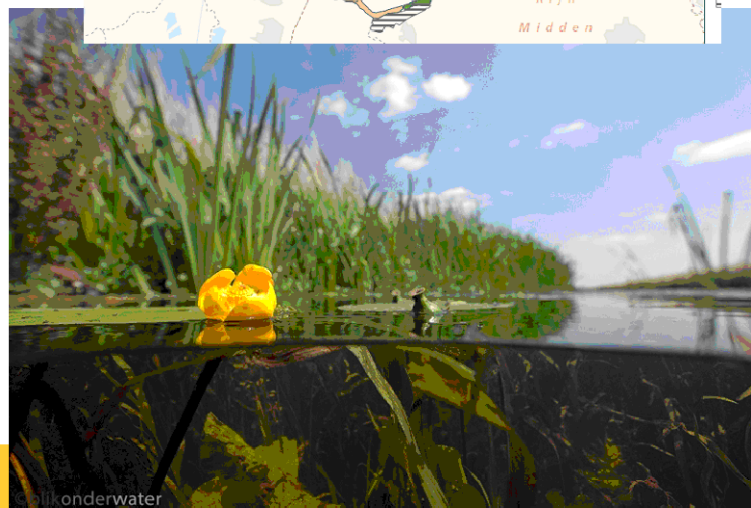
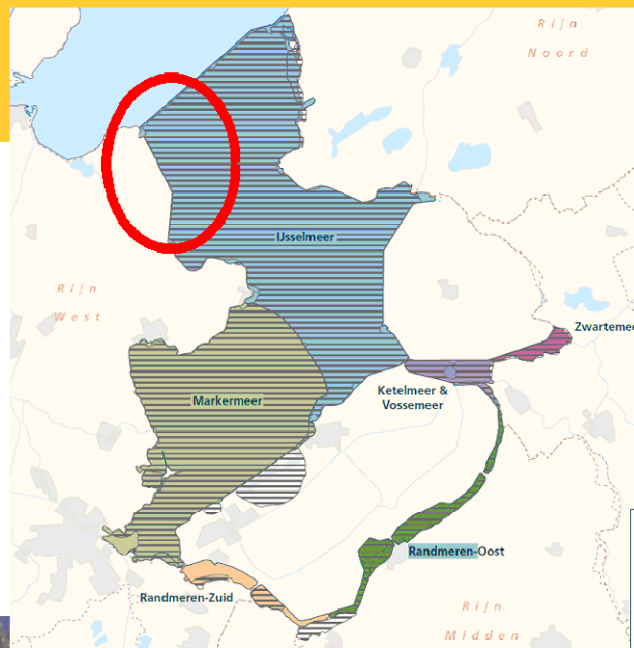
Doel van de presentatie

Welkom!

Toelichting op het project

stand van zaken

Vragen/ kansen en mogelijkheden vanuit de provincie Noord Holland

De aanleiding: PAGW en het IJsselmeergebied

Programmatische aanpak grote wateren:

- Doel: ecologisch robuuste systemen in de grote wateren
  - Basis op orde
  - Adaptief voor klimaatverandering
  - Drager nieuwe ontwikkelingen

IJsselmeergebied:

- Ecologisch robuust systeem
  - Diversiteit verhogen:
  - Ontbrekende habitats toevoegen (10% ondiepten)
  - Ontsnippen

Naar een adaptief & veerkrachtig IJsselmeergebied

Grote wateren & Gebiedsagenda: adaptief programma

Voor IJsselmeergebied:

- 8 gebieden,
- Twee generieke maatregelen

Vier gebieden al volop aandacht
Twee gebieden nog onderzoek nodig

Twee gebieden systeemaanpassing

Oostvaardersoevers
Wieringerhoek

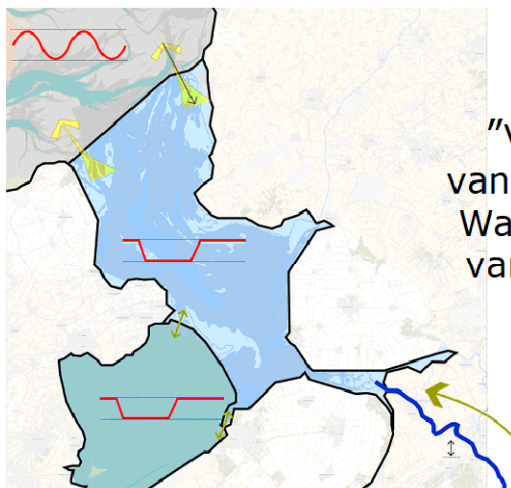

Waarom Wieringerhoek ?

- meest strategische plek in vismigratie zee-rivier
- * mogelijkheid van maatregelen van omvang
- * ecologisch lege hoek IJsselmeer: meerwaarde maximaal
- * samenhang met bruggen afsluitdijk Den Oever
- * economische ontwikkeling

Verkenning Wieringerhoek

Doelstelling:
 "Versterken Delta karakter
 van de verbinding IJsselmeer –
 Waddenzee door het creeëren
 van natuurlijke overgangen "

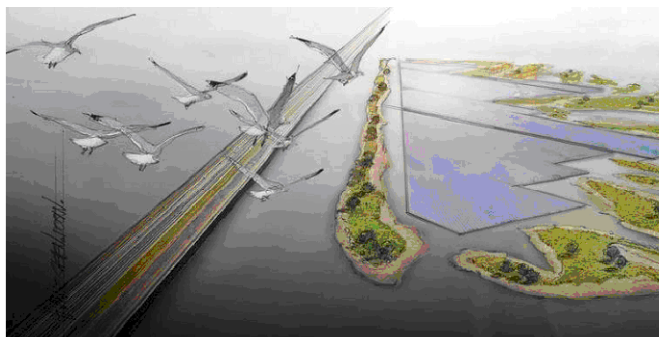
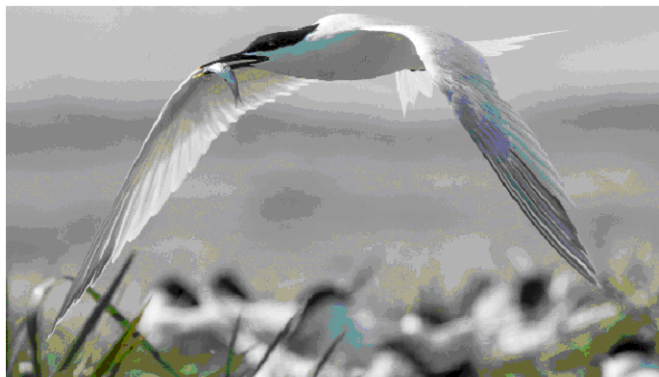

Verkenning Wieringerhoek

Geen alleenstaande opgave:

-Bruggen Afsluitdijk Den Oever: twee projecten met gebiedsgerichte aanpak

-Kaart met meekoppelkansen

Oplossingen binnen de uitgangspunten

Waterveiligheid

Strategische zoetwaterfunctie/drinkwater

Peilbeheer

projecten in uitvoering zijn vaststaand

Bestuurlijke lijn & financiën

Reservering 200 miljoen Deltafonds en 44 miljoen LNV tot 2031

33 projecten van de PAGW

Minister maakt keuze op basis van:

- * ecologische effectiviteit
- * meekoppelkansen
- * draagvlak in de regio

Spelregels van Deltafonds zijn aan de orde voor 200 miljoen

- * koppeling met waterkwaliteit en waterveiligheid
- * meekoppeling en cofinanciering

Februari zal Minister een voorkeurslijstje maken,

Planning

datum	Wieringerhoek	Bruggen
Start studie	April 2019	April 2019
Einde creatieve fase	Sept/okt 2019	Sept/okt 2019
Einde planstudiefase	Dec 2020	Dec 2020
besluitvorming	Q3 2021	Q3 2021
Uitwerking planstudie	2022	
Start aanbesteding	2023	2022
Start uitvoering	Vanaf 2024	2023
Oplevering		2025

Overige vragen?

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Naar een adaptief & veerkrachtig IJsselmeergebied

een ecologisch stabiel &
aantrekkelijk leefgebied

Het IJsselmeergebied: Een uniek gebied

- Door menselijk handelen ontstaan
- Grootste zoetwatergebied van West-Europa
- Grote open ruimte, waar het 's nachts echt donker is
- Van internationaal belang voor broedvogels, trekvogels en vissen

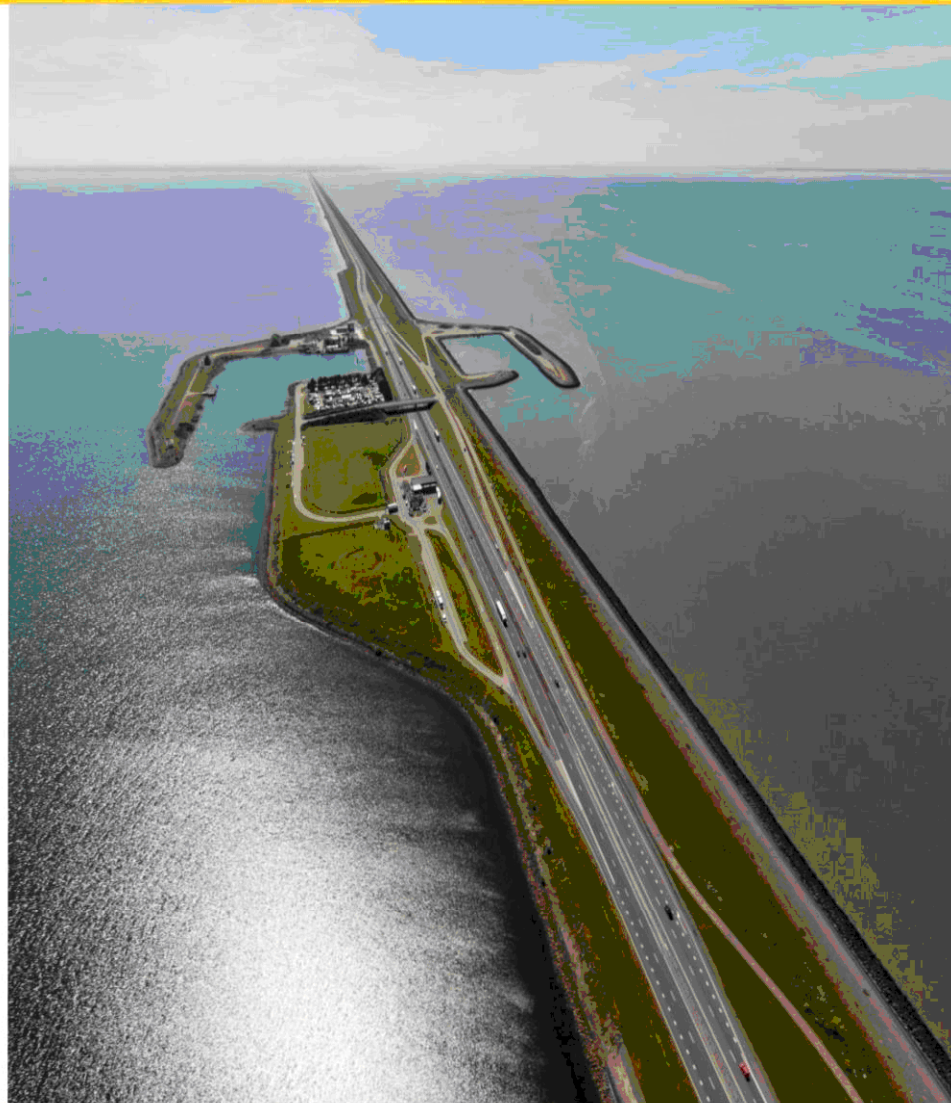

Rijkswaterstaat
Naar een adaptief & veerkrachtig IJsselmeergebied

Het IJsselmeergebied: knelpunten

- Niet gemaakt als natuurgebied
- Harde oevers
- Onnatuurlijk peilbeheer
- Ontbreken van essentiële leefgebieden van voldoende kwaliteit
- Ontbreken van voldoende verbindingen tussen leefgebieden
- Eenzijdig en kwetsbaar voedselweb

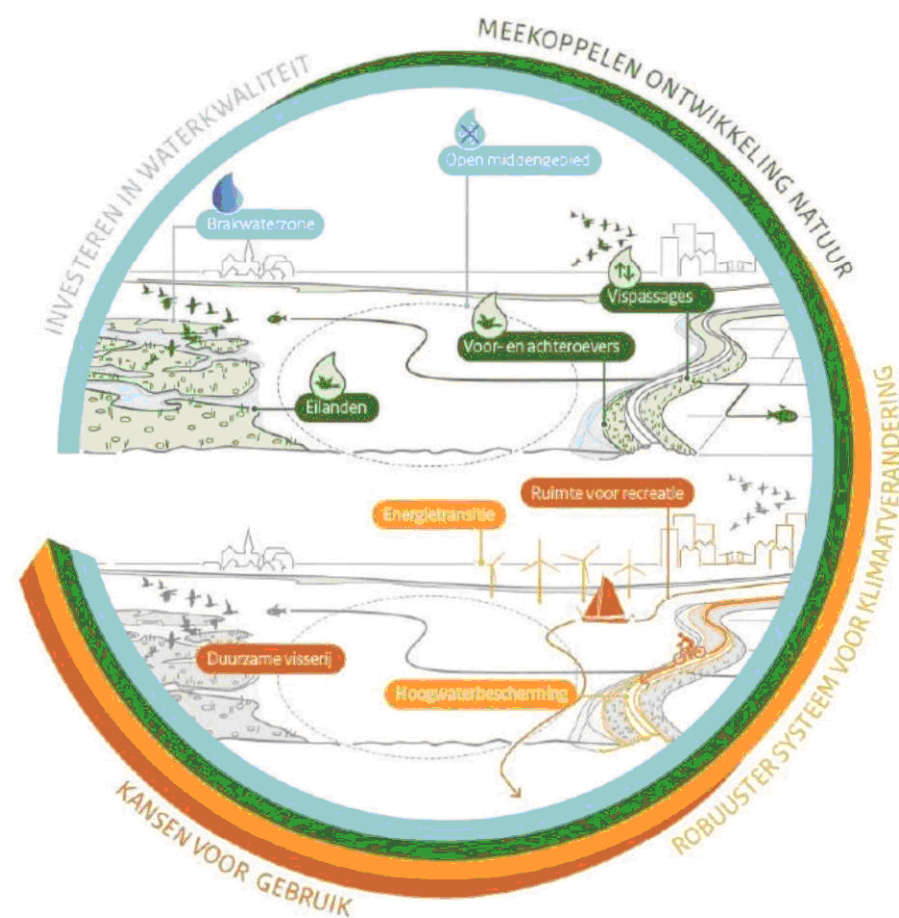

Rijkswaterstaat
Naar een adaptief & veerkrachtig IJsselmeergebied

Wat is er in de toekomst nodig?

- **Ontbrekende habitats toevoegen:**
van badkuip met harde steile oevers naar gevarieerd onder- en bovenwaterlandschap met ondieptes/dood hout/eilandjes, zachte oevers
- **Diversiteit vergroten:**
zoet/zout, voedselarm/voedselrijk, land/water overgangen
- **Ontsnipperen:**
verbinden van wateren, stepstones voor natuur, vispassages

Adaptief programma

Uit de Verkenning Grote Wateren & Gebiedsagenda IJsselmeer 2050 volgt een maatregelenpakket, met voor het IJsselmeergebied:

- 8 gebieden
- Twee generieke maatregelen

Twee projecten beginnen met een Startbeslissing in 2018

- Oostvaardersoevers
- Wieringerhoek

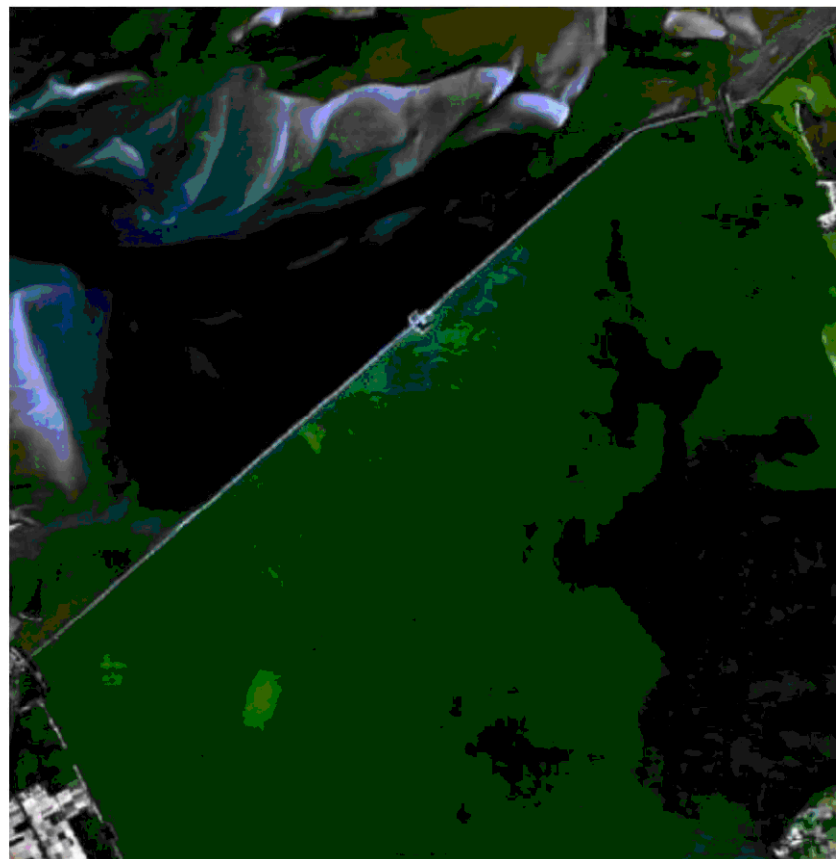

Wieringerhoek

Doelstelling:

“Versterken van het delta karakter van de verbinding IJsselmeer – Waddenzee door het creëren van natuurlijke overgangen”

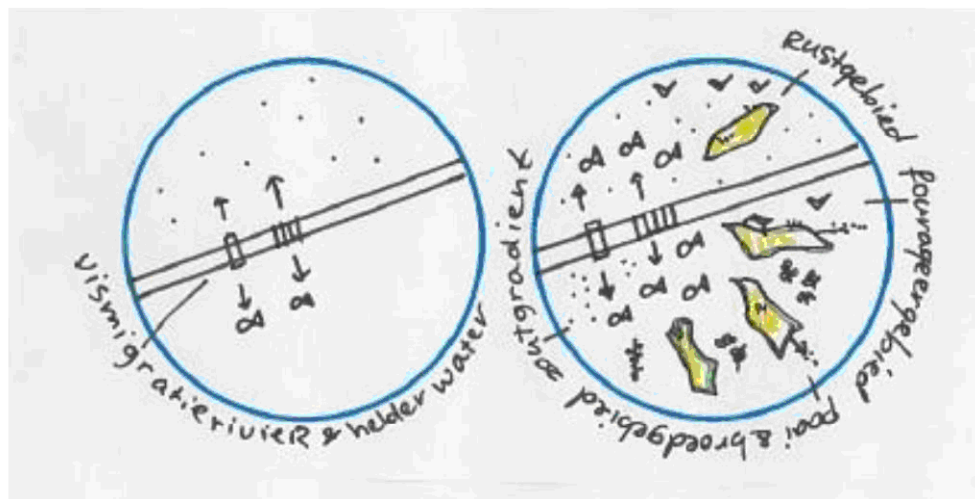

Wieringerhoek

Betere verbindingen en meer verschillende leefgebieden leiden tot:

- Meer soortendiversiteit en meer exemplaren per soort
- Beter bestand tegen klimaatverandering

Wieringerhoek

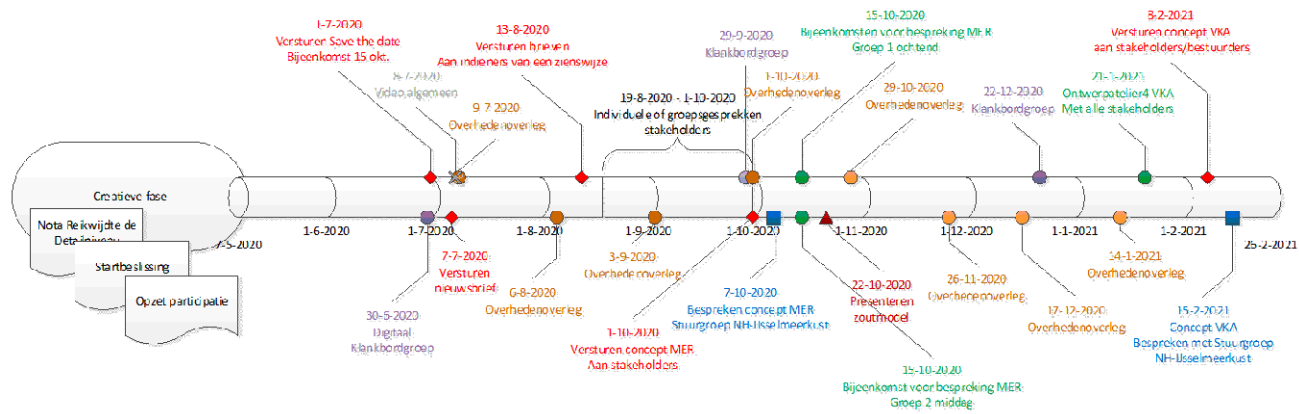
Huidige fase van het project:

- Opstarten project; voorbereiden startbeslissing
- Op zoek naar meekoppelkansen & partners in de omgeving om de plannen vorm te gaan geven
- U bent van harte uitgenodigd om met ons mee te denken op 25 september, tot dan!

Planning Rijkswaterstaat project Wieringerhoek

(06/2020)

Wieringerhoek

Nieuw leefgebied tussen IJsselmeer en Waddenzee

Copyright: Witteveen+Bos

Verhaal van het gebied

De Zuiderzee was een zout intergetijdengebied rijk aan vogels- en vissoorten. Na de bouw van de Afsluitdijk veranderde de Zuiderzee in het grootste aaneengesloten zoetwatergebied van West-Europa. De biodiversiteit is sterk afgenomen doordat natuurlijke zoet-zout-gradiënten, peildynamiek en erosie- en sedimentatieprocessen zijn verdwenen. Het IJsselmeer kent veel harde overgangen; van land naar water en van zoet naar zout, zeker bij Den Oever en langs de Wieringermeerpolder. Langs de dijken en in het water in deze zogenaamde Wieringerhoek ontbreken belangrijke leefgebieden voor vogels, vissen en andere flora en fauna. In de Wieringerhoek zijn ook te weinig planten, algen en bacteriën om voldoende biomassa te produceren voor deze (vooral bodemdieren etende) vogels en vissen. Ook langs de Afsluitdijk is voor vissen amper beschutting en weinig voedsel. Het gebied kan in zijn huidige vorm zijn potentie als leefgebied voor diverse vogelsoorten en als kraam- en kinderkamer voor vis niet waarmaken. De abrupte overgang tussen zoet en zout is een aanslag op het ecosysteem. Trekvis kan door de vispassage bij Den Oever het IJsselmeer af- en opzwemmen. Als er wordt gespuid kan trekvis ook door de spuilsluizen naar de Waddenzee. Dit is echter niet voldoende. Bij het spuien belandt zoetwatervis ongewild in het zoute water en sterft als hij niet snel terug kan naar het IJsselmeer.

De zoetwatervoorraad in het IJsselmeer is essentieel voor drinkwatervoorziening, landbouw en natuur. De droge zomer van 2018 liet zien dat het steeds moeilijker wordt om de zoetwatervoorraad te beschermen tegen verzilting, mede als gevolg van klimaatverandering.

Programmatische Aanpak Grote Wateren

De grote waterstaatkundige ingrepen in de vorige eeuw maakten Nederland veilig en welvarend. Maar al die dijken, dammen, vaargeulverruiming, inpoldering en peilbeheer hebben ook een keerzijde. In veel grote wateren veranderde de natuurlijke stroming van water en sediment. Daarmee ging veel kenmerkend leefgebied verloren en staan veel wateren niet meer met elkaar in verbinding. Plant- en diersoorten missen daardoor passend leefgebied. Ook zijn de mogelijkheden voor vistrek beperkt. Dit maakt natuur en de ecologische waterkwaliteit kwetsbaar. Daarom hebben die een impuls nodig. In de Programmatische Aanpak Grote Wateren werken Rijk, regio en maatschappelijke organisaties aan toekomst-bestendige grote wateren. Daar gaat hoogwaardige natuur samen met een krachtige economie. Wieringerhoek is één van de projecten.

Wieringerhoek: wat gaat er gebeuren?

In de Wieringerhoek liggen veel kansen voor natuurlijker overgangen tussen land en water, en tussen zoet en zout. We willen daarom ontbrekende leefgebieden toevoegen en een geleidelijke overgang van zoet naar zout creëren. Dit kan bijvoorbeeld door de aanleg van ondieptes, rietvelden, oeverlanden en vispassages. Maar het kan ook door het aanleggen van dieptes waarin vissoorten kunnen overwinteren en zout water kan worden opgevangen. Hierdoor ontstaat een

Foto: Rosalie Heins

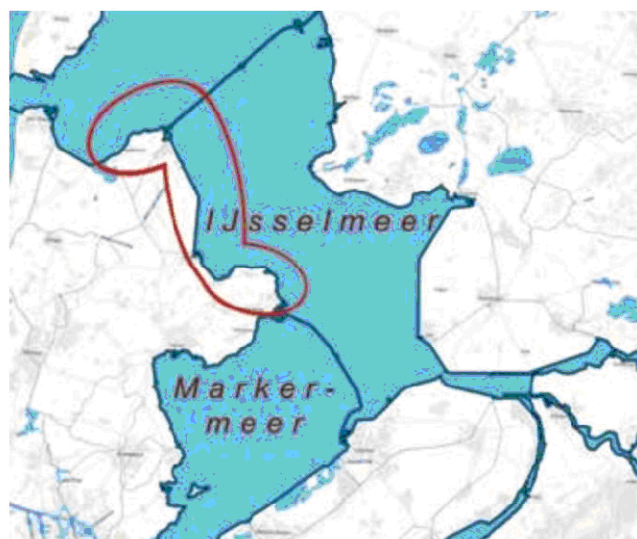
robuust ecosysteem en wordt voorkomen dat het zout zich zuidwaarts verspreidt naar het innamepunt voor de drinkwaterbereiding bij Andijk. Belangrijke uitgangspunten voor het project zijn het huidige peilbeheer en het behoud van de zoetwatervoorraad.

Wat levert het op?

Met meer en natuurlijker overgangen tussen zoet en zout, land en water en betere verbindingen met de regionale wateren kan de Wieringerhoek zich ontplooiën als kraam- en kinderkamer voor vissen, en als leefgebied van zoöplankton, macrofauna en vogels. Tegelijkertijd wordt de verzilting ingeperkt. Door de grote schaal van het project straalt het effect van de inrichtingsmaatregelen uit naar grotere delen van het IJsselmeer- en Waddengebied. Met een gevarieerder leefgebied en meer voedsel nemen de biodiversiteit en populaties toe. Hierdoor ontstaat een gebied waar vogels en vissen op hun trek kunnen 'opvetten', overwinteren of juist hun broed grootbrengen en waar soorten die niet trekken hun hele levenscyclus volbrengen. Met dit project komen de doelen voor de Kaderrichtlijn Water en Natura 2000 binnen bereik en wordt de zoetwatervoorraad beter beschermd. Als natuur en ecologische waterkwaliteit op orde zijn, zijn maatschappelijke opgaven als verstedelijking, recreatie, transport en bedrijvigheid beter in te passen. De leefomgeving wordt aantrekkelijker, en dat is weer goed voor het vestigingsklimaat in de regio.

Werk in uitvoering

Bij het ontwikkelen van plannen voor dit gebied werkt het Rijk samen met gemeentes, de Provincie Noord-Holland, het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Coalitie Het Blauwe Hart, Staatsbosbeheer en de Vogelbescherming. De verkenning wordt begin 2021 afgerond. Als de minister van Infrastructuur en Waterstaat en de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit in samenspraak met de betrokken partijen het voorkeursalternatief hebben vastgesteld, volgt de planuitwerking. Naar verwachting start de uitvoering in 2027. Het project Wieringerhoek sluit aan op de Agenda IJsselmeergebied 2050.

Toekomstbestendig en klimaatrobust

We streven naar een veilig en welvarend Nederland. Daarom draaien we de waterstaatkundige ingrepen van vroeger niet terug. Wel willen we de 'voetafdruk' van waterbeheer en waterveiligheid verkleinen. Waar mogelijk kiezen we voor herstel van getij, aanleg van ontbrekend of verloren leefgebied en geleidelijke overgangen tussen land en water, en tussen zoet en zout. Alle projecten worden toekomstbestendig en klimaatrobust ontworpen: ze houden rekening met zeespiegelstijging, extreme rivierafvoeren, droogte en opwarmend water. Zo kunnen we ervoor zorgen dat planten en dieren ook dan plek kunnen vinden om te leven en zich voort te planten. Dat draagt bij aan het behoud van de biodiversiteit in ons land, ook in de toekomst.

Datum vergadering

18 maart 2019

Staf

Staf Water, Wadden en Europa C. Loggen

Unitmanager**Sectormanager**

5.1.2e 5.1.2e

Directeur

Herman Schartman

Uw contactpersoon

5.1.2e

BEL/RO

Telefoonnummer 5.1.2e

5.1.2e@noord-holland.nl

Bijlage: concept BPIJ-notitie

15 maart 2019

1 | 4

Betreft: MIRT-Verkenning

Wieringerhoek

Nota GS-staf**1. Doel van de bespreking/toelichting**

Informereren over de MIRT-verkenning Wieringerhoek en het bepalen van de strategie van Noord-Holland in deze verkenning.

2. Voorstel tot besluitvorming

Akkoord met de voorgestelde strategie van Noord-Holland (uitgangspunten, inhoudelijk, bestuurlijk).

3. Financiële, personele en juridische consequenties

Geen

4. Communicatieve consequenties

Geen

5. Wijze van totstandkoming

Voorbereid met 5.1.2e (IOT), 5.1.2e en 5.1.2e (GRN, Wadden), 5.1.2e (BS, regiomanager), 5.1.2e (RO, regio RO-advisering), 5.1.2e (OMB Deltaprogramma), 5.1.2e 5.1.2e (RO, Afsluitdijk), 5.1.2e (OMB, PWN en IJsselmeergebied), 5.1.2e (REE, visserij), 5.1.2e (REE, De Kop Werkt) en 5.1.2e 5.1.2e (REE, recreatie).

6. Verdere procedure

- De MIRT-Verkenning wordt besproken in het BPIJ van 4 april 2019
- Uitvoering Verkenning en voorbereiding voor BO MIRT komend najaar.

TOELICHTING

In bijgaande (concept) notitie voor het Bestuurlijk Platform IJsselmeergebied op 4 april staat de beschrijving van doel en ambitie van de MIRT-verkenning.

Ambtelijk is Noord-Holland vanaf de start van de verkenning betrokken.

Nu de verkenning op bestuurlijk niveau wordt geagendeerd, is het tijd de bestuurlijk-strategische rol van Noord-Holland te beschouwen.

Voorgestelde uitgangspunten voor de deelname van Noord-Holland aan de MIRT-verkenning zijn:

- Het opstellen van de MIRT-verkenning wordt onderschreven, omdat deze is voortgekomen uit de Agenda IJsselmeergebied 2050. Omdat de verkenning volledig op het grondgebied van Noord-Holland ligt, doet de provincie actief mee om kennis in te brengen en te stimuleren dat de belangen van de provincie waar mogelijk worden versterkt.
- Noord-Holland richt zich op een zodanige MIRT-verkenning dat deze bij uitvoering een impuls kan geven aan andere ontwikkelingen in deze regio (zie hieronder) en daarmee bijdraagt aan de aantrekkelijkheid van de gehele regio.
- De zoetwatervoorziening voor landbouw en drinkwater is een randvoorwaarde. Crux daarin is de juiste structurele waterkwaliteit van het ingelaten water bij de inlaatpunten. Binnen deze randvoorwaarde kan ruimte zijn voor maatregelen waarbij het IJsselmeerwater elders tijdelijk en/of plaatselijk een (beperkt) hoger Cl-gehalte heeft dan bij de inlaatpunten.

De inhoudelijke inzet van Noord-Holland ziet er als volgt uit:

- Het verbeteren van de waterkwaliteit voor het gebruik van IJsselmeerwater ten behoeve van de drinkwatervoorziening en waar mogelijk het verbeteren van de strategische positie van de drinkwaterinname voor de toekomst.
Toelichting: er kan spanning ontstaan vanuit de doelstelling van de MIRT-verkenning (verbeteren verbinding zout-zoet). Noord-Holland zet erop in om de inname voor de drinkwatervoorziening mee te nemen in de verkenning, zodat ook mogelijkheden worden verkend om de kwaliteit van het ingenomen water te verbeteren; te denken valt aan de combinatie van natuurmaatregelen met het geleiden van het brakke water in het IJsselmeer; momenteel wordt dat gedaan met zogenaamde zoutputten bij de spuisluisen, waarin het zoute water uit de Waddenzee kan 'bezinken', waarna het terugvloeit bij het eerstkomende spui moment, maar ook andere maatregelen zijn denkbaar.
Daarnaast zal Noord-Holland inzetten op het mede onderzoeken van een overgangsgebied zoet-zout in de Waddenzee (i.p.v. het IJsselmeer).

PWN gaat verkennen hoe de inname van IJsselmeerwater voor de toekomst verbeterd kan worden door uitbreiding van de innamecapaciteit. Deze verkenning kan daarbij helpen door binnen het projectgebied de mogelijkheden hiertoe te onderzoeken. Indien PWN dit wil, kan provincie Noord-Holland dit ondersteunen.

- Verbetering van de ecologische kwaliteit en daarmee de waterkwaliteit van het IJsselmeer.

Toelichting: maatregelen in de Wieringerhoek en de vismigratierivier (in oostelijk IJsselmeer) kunnen elkaar versterken, waardoor de investeringen in beide projecten een relatief hoger rendement kunnen opleveren. Noord-Holland zal hier speciaal aandacht voor vragen.

Voor de bestuurlijke inzet wordt geadviseerd:

Het bevorderen dat de verkenning ertoe leidt dat het Rijk vanuit Programma Grote Wateren de op te stellen maatregelen financiert.

- Indien nodig bestuurlijk de standpunten van PWN onderschrijven en uitdragen.
- Bevorderen van de samenwerking met relevante projecten en investeringen, die kunnen meekoppelen met maatregelen bij uitvoering van de verkenning, met als inzet:
  - dat de totale som aan investeringen lager zal zijn dan bij het uitvoeren van afzonderlijke maatregelen,
  - dat een regionale samenwerking de financiering vanuit het Rijk bevordert.

Toelichting: bij projecten die kunnen meekoppelen valt te denken aan:

- ondersteuning van het initiatief van HHNK voor een vismigratie die loopt via binnenwateren van Den Oever langs het Amstelmeer naar oostelijk Den Helder,
  - combinaties met beoogde recreatieve maatregelen uit De Kop Werkt en/of het Gebiedsplan Wieringermeer, zoals aan de Wieringermeerdijk,
  - nieuwe recreatieve mogelijkheden in het IJsselmeer, bijvoorbeeld indien een maatregel als natuureilanden goede resultaten blijkt op te leveren, in combinatie met het beperken van zoutindringing,
  - wellicht combinaties met zonne-eilanden in het IJsselmeer in deze regio.
- Positief inzetten op een regionale Samenwerkingsovereenkomst om t.z.t. de regionale kansen te verzilveren.

Toelichting: de MIRT-verkenning zet erop in om komend najaar een intentionele samenwerkingsovereenkomst te sluiten met in ieder geval de betrokken overheden (HHNK, gemeente, provincie, Rijk/RWS) en PWN, om de intentie uit te spreken van samenwerking, afstemming en koppeling van projecten en investeringen.
- De MIRT-verkenning is gehouden aan de MIRT-systematiek en daarmee de besluitvorming aan een MIRT-tafel.

Bespreking in het (in principe) jaarlijkse overleg met de minister van

I&W over IJsselmeergebied kan zich meer richten op strategische onderwerpen rond de verkenning.

- Een positieve houding om vanuit genoemde provinciale belangen in deze regio volgend jaar na te gaan of de provincie ook financieel wil bijdragen aan het pakket maatregelen dat uit de verkenning en de samenwerking met partijen volgt. Besluitvorming hierover is aan het volgende college.
- Het Bestuurlijk Platform IJsselmeergebied heeft een speciale rol door de integrale verantwoordelijkheid vanuit de Agenda IJsselmeergebied 2050 en daarmee het adviseren van de minister van I&W.
- De vorderingen van de MIRT-verkenning terug te koppelen naar en af te stemmen in andere relevante bestuurlijke overleggen, zoals het overleg met PWN, **Waddenbestuur** (naam??), Stuurgroep Gebiedsplan Wieringermeer, Stuurgroep? De Kop Werkt. Ook ligt er een **relatie met de Regiegroep IJsselmeervisserij**.

Definitief Advies PAGW project Wieringerhoek

Verbinden, vertrouwen, vakmanschap!

TASKFORCE
DELTA TECHNOLOGIE

Onderdeel van Topsector Water & Maritiem
www.taskforcedeltatechnologie.nl

5 mei 2021

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Bouwend Nederland
de vereniging van bouw- en infrabedrijven

 VERENIGING VAN
WATERBOUWERS

 Koninklijke
NIngenieurs

Mission Statement Taskforce Deltatechnologie

05-05-2021

TFDT zorgt voor toegang tot de kennis en expertise van het bedrijfsleven met de focus op projecten. TFDT wil met haar inzet een bijdrage leveren aan het vertrouwen tussen opdrachtgever(s) en het bedrijfsleven en het **beperken van de maatschappelijke kosten** door in te zetten op een kosteneffectief aanbestedingstraject, beperking van overhead, waarde-creatie en **ruimte voor innovatie en duurzaamheid**.

Dit doet TFDT door in te zetten op een **vroegtijdige marktbenadering** waarbij de markt ruimte krijgt tot maximale doelrealisatie. De voorwaarde voor succes is een **goede functionele uitvraag** en expertise bij zowel opdrachtgever en opdrachtnemer. Dit betekent maatwerk per project.

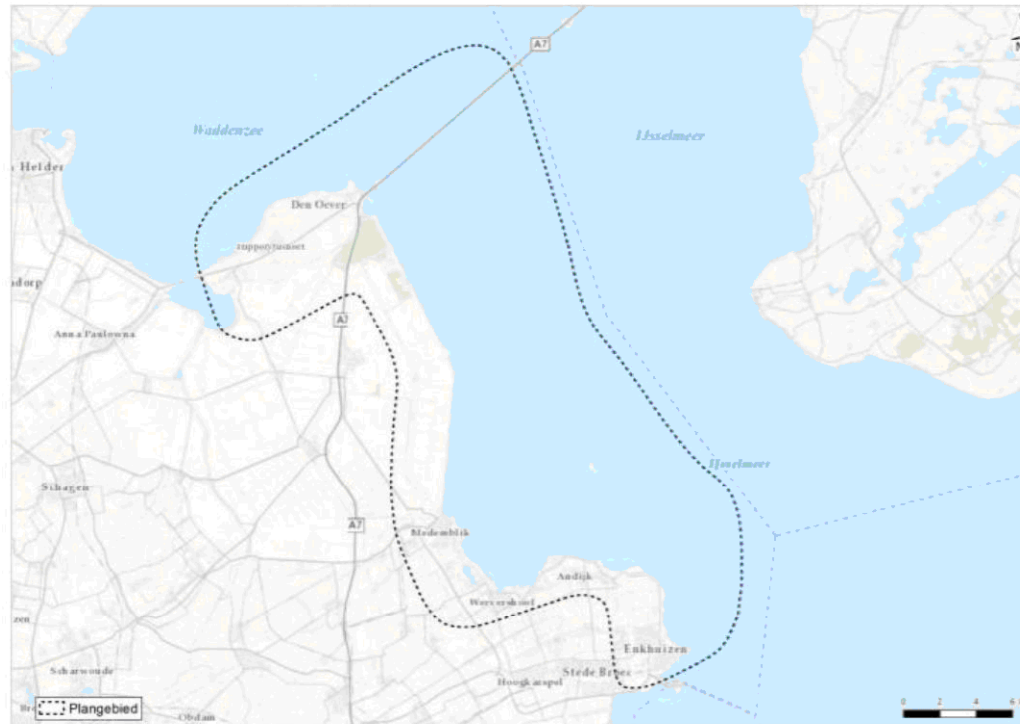
Focus op concrete projecten is essentieel om de noodzakelijke veranderingen (sneller, beter en goedkoper) te bewerkstelligen. TFDT zal in **samenwerking** met overheidsopdrachtgevers per project een advies opstellen.

PAGW project Wieringerhoek

Locatie PAGW project Wieringerhoek

05-05-2021

PAGW project Wieringerhoek

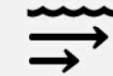
TASKFORCE
DELTA TECHNOLOGIE

Introductie project Wieringerhoek

- Hoofddoel: Versterken deltakarakter van verbinding tussen IJsselmeer en Waddenzee door 'natuurlijke overgangen' te maken: van nat naar droog en van zout naar zoet.
- Nevendoel: Bijdrage leveren aan bescherming van zoetwatervoorraad in IJsselmeer.
- Nieuw leefgebied tussen IJsselmeer en Waddenzee:
  - Verbeteren (watersysteem)verbindingen voor vis door minder abrupte zoet-zout overgang.
  - Creëren diverse leefgebieden voor vissen en vogels door zachte overgang naar ondieper water.
- Opgave: ca. 3.500 ha aan ondieptes met waterplanten, begroeide oevers en periodiek onder water lopende vloedvlaktes.
- RWS is nog zoekende naar beste oplossing voor geleidelijke zoet-zout overgang (brak milieu, inclusief bijbehorende flora en fauna). Focus ligt op zone in IJsselmeer, niet in de Waddenzee. Volgt in tranche 2.
- Project fungeert als pilot project binnen implementatie nieuwe Omgevingswet. Gevolg: actieve omgeving met meekoppelkansen, o.a. met RES.
- Planning:
  - Korte termijn (financiën tranche 1): focus op zachte overgang (kleinschalig beginnen en van leren) en dan opschalen.
  - Lange termijn (financiën tranche 2): verder opschalen zachte overgang én in ieder geval zoet-zout overgang en zout terugdringing.

toevoegen ontbrekende leefgebieden,
creëren geleidelijke overgang zoet naar
zout water

verbinding tussen Waddenzee,
IJsselmeer en Wieringermeerpolder
creëren

05-05-2021

PAGW project Wieringerhoek

TASKFORCE
DELTA TECHNOLOGIE

Vraagstelling project Wieringerhoek

Hoofdvraag

- Hoe borgt RWS dat er, na vaststelling VKA (in zomer 2021), nog voldoende ruimte is voor de markt om meer te doen (natuur) voor hetzelfde geld (financiën uit 1e tranche PAGW) en om bij te kunnen dragen aan de duurzaamheidsambitie van RWS*?

Subvragen:

- Hoe borgt RWS dat er in het VKA voldoende aandacht is voor adaptief** bouwen?
- Hoe kan RWS de kosten voor het zandtransport zo laag mogelijk houden, zodat er zoveel mogelijk geld overblijft voor aanleg natuur?
- Is dit project te koppelen aan andere sectorale opgave, zodoende dat dit leidt tot meer kostenefficiëntie én grotere kans om de duurzaamheidsambitie waar te maken?
- Hoe en op welk moment dient RWS de markt te benaderen?
- Welke ideeën zijn er over het toekomstig B&O, hoe gaan we dit inregelen en bijvoorbeeld contractueel vastleggen?

*RWS wil in 2030 energieneutraal (CO2 uitstoot is nul) zijn en circulair werken (zonder afval).

**Adaptief bouwen in deze context betekent in tranche 1 datgene bouwen, dat in tranche 2 probleemloos kan worden uitgebreid en/of waaruit de lessen uit tranche 1 of elders in den landen geleerd en meegenomen kunnen worden voor een efficiëntere en duurzamere uitvoering van tranche 2.

05-05-2021

PAGW project Wieringerhoek

TASKFORCE
DELTA TECHNOLOGIE

Denkrichting concept VKA PAGW project Wieringerhoek

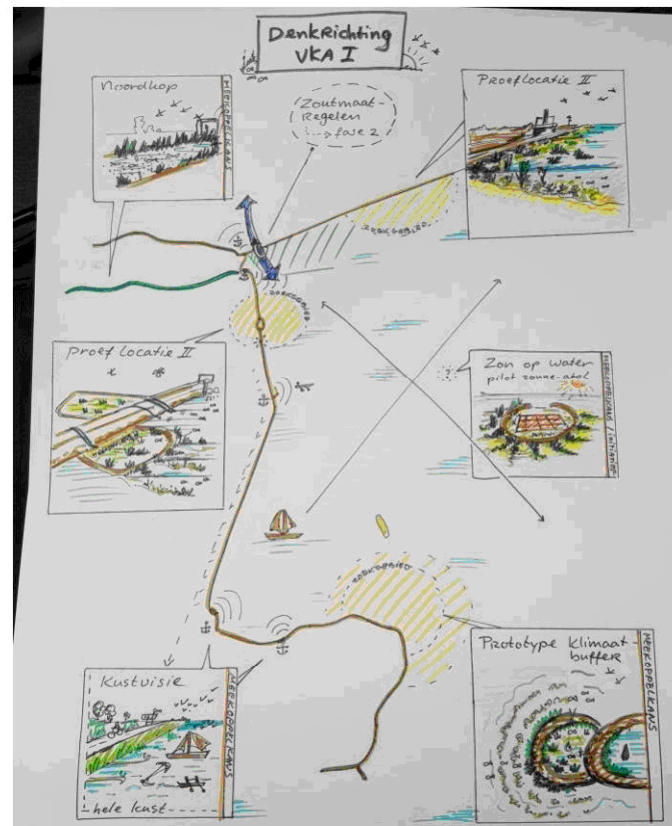
RWS beoogt 4 plekken ter ontwikkeling productief ecosysteem:

1. Zout-zoet overgang bij Afsluitdijk aan IJsselmeer zijde.
2. Luwte langs Afsluitdijk aan IJsselmeer zijde voor vissen om te acclimatiseren
3. Recreatie hub bij Oude Zeug
4. Klimaatbuffer voor voorfiltering richting drinkwaterwinning Andijk

Denkrichting is nu: Geen eilanden in IJsselmeer, want:

- Past niet bij karakter IJsselmeer
- Verstoot de Regatta van Medemblik
- Ligt binnen schootsafstand van Defensie

N.B. Opmerking naast gevoegde schets is louter conceptueel en informatief.

05-05-2021

PAGW project Wieringerhoek

TASKFORCE
DELTA TECHNOLOGIE

Proces van het advies TFDT

05-05-2021

Voortraject Verkennend overleg 19-01-2021 en 26-01-2021

- Gesprekken RWS en TFDT met vraagstelling
- Verkennend overleg 19-01-21 en 26-01-2021 met projectmanagers en vertegenwoordiging van TFDT

Analyse vraagstelling en eerste conceptadvies 23-02-2021 en maart 2021

- Analyse vraagstelling en aanscherping van de vragen
- Opstellen advies op hoofdlijnen en presentatie voorbeelden in maart 2021

Bespreking advies TFDT 30 maart 2021

- Versturen conceptadvies
- Bespreking conceptadvies met vertegenwoordiging RWS

Definitief advies TFDT april 2021

- Verwerking opmerkingen en inzichten van de presentatie van concept advies
- Opstellen definitief advies

Afrondingen en vervolgstappen 03-05-2021

- Toelichting definitief advies TFDT (teams) aan vertegenwoordiging RWS
- Bespreken eventuele vervolgstappen (aanvullende adviesvragen voor een latere fase)

PAGW project Wieringerhoek

TASKFORCE
DELTA TECHNOLOGIE

Ideeën TFDT oplossingen - project Wieringerhoek

05-05-2021

Hoofddoel: Versterken deltakarakter van verbinding tussen IJsselmeer en Waddenzee door 'natuurlijke overgangen' te maken: van nat naar droog en van zout naar zoet.

Nevendoel: Bijdrage leveren aan bescherming van zoetwatervoorraad in IJsselmeer.

Advies TFDT is om sectorale opgaven te koppelen om de doelen mogelijk te maken: PAGW met verdieping vaargeul Den Oever – Urk, Proeftuin Duurzaam en Kosteneffectief Grondverzet (geleerde lessen) en toekomstige HWBP opgave. TFDT denkt aan:

- Enerieneutraal aanleggen van zachte overgang via slow building met zand uit de ondiepe, nog niet gewonnen delen van de (toekomstige) vaarweg van Den Oever naar Urk.
- Geleidelijke overgang van zout naar zoet via vismigratierivier gelijk die van Kornwerderzand. Vrijkomend zand bij onderhoud Waddenzee kan hiervoor worden gebruikt, specifiek voor zoute deel vismigratierivier.
- Aanleg vooroever vanuit PAGW zorgt mogelijk voor verkleining hoogteopgave toekomstige dijkversterking HWBP.

PAGW project Wieringerhoek

Antwoorden TFDT - project Wieringerhoek

05-05-2021

Hoofdvraag

- Hoe borgt RWS dat er, na vaststelling VKA (in zomer 2021), nog voldoende ruimte is voor de markt om meer te doen (natuur) voor hetzelfde geld (financiën uit 1e tranche PAGW) en om bij te kunnen dragen aan de duurzaamheidsambitie van RWS*?

Doel van dit PAGW project is het nabij de Stevin sluizen stimuleren van organisme transitie vanuit de biotoop Waddenzee naar de biotoop IJsselmeer en v.v. middels emissiearme, opschaalbare voorzieningen zonder de functie van het IJsselmeer als zoetwaterbassin nadelig te beïnvloeden. Aanvullend is ook het doel het stimuleren van organisme uitwisseling tussen het IJsselmeer en het gebied achter de dijk en het aantrekkelijk maken van het gebied voor organismen zoals vogels.

*RWS wil in 2030 energieneutraal (CO2 uitstoot is nul) zijn en circulair werken (zonder afval).

TASKFORCE
DELTA TECHNOLOGIE

PAGW project Wieringerhoek

Antwoorden TFDT - project Wieringerhoek

Subvragen (1/2):

- Hoe borgt RWS dat er in het VKA voldoende aandacht is voor adaptief* bouwen?
  - Antwoord TDFT: Start met marktconsultatie/ innovatie partnerschap voor niet-bewezen technieken (i.c.m. TRL en/of SRL score, bijvoorbeeld voor onderdeel ecologische ontwikkeling rietlanden), zoveel mogelijk flexibele contractstructuur rondom een functionele doel-uitvraag.
- Hoe kan RWS de kosten voor het zandtransport zo laag mogelijk houden, zodat er zoveel mogelijk geld overblijft voor aanleg natuur?
  - Antwoord TDFT: Ontwerp met minder zand of met gebiedseigen materiaal (bouwstoffen) ook zijnde ander materiaal dan zand en daarmee ook op kortere transportafstand (vrijkomende zand uit onderhoud Waddenzee, specifiek voor zoute deel vismigratierivier binnen systeem Waddenzee).
- Is dit project te koppelen aan andere sectorale opgave, zodoende dat dit leidt tot meer kostenefficiëntie én grotere kans om de duurzaamheidsambitie waar te maken?
  - Antwoord TDFT: Verken de (on)mogelijkheden voor aanhaken bij ontwikkelingen verdieping vaarweg Den Oever-Urk, toekomstige HWBP opgave (aanleg vooroever PAGW zorgt mogelijk voor reductie hoogteopgave dijk) en de Proeftuin Duurzaam en Kosteneffectief Grondverzet met als mogelijk proeflocatie Oostvaardersoevers.

*Adaptief bouwen in deze context betekent in tranche 1 datgene bouwen, dat in tranche 2 probleemloos kan worden uitgebreid en/of waaruit de lessen uit tranche 1 of elders in den landen geleerd en meegenomen kunnen worden voor een efficiëntere en duurzamere uitvoering van tranche 2.

05-05-2021

PAGW project Wieringerhoek

TASKFORCE
DELTA TECHNOLOGIE

Antwoorden TFDT - project Wieringerhoek

Subvragen (2/2):

- Hoe en op welk moment dient RWS de markt te benaderen?
  - Antwoord TDFT: Zo vroeg mogelijke marktbenadering via bijvoorbeeld fase contract/ bouwteam en houd de specificatie zo functioneel mogelijk. Uitvraag Markerwadden biedt hier wellicht een mooi voorbeeld.
- Welke ideeën zijn er over het toekomstig B&O, hoe gaan we dit inregelen en bijvoorbeeld contractueel vastleggen?
  - Antwoord TDFT: Onderdeel van de doel-uitvraag. ofwel laat de resulterende onderhoudsopgave, na ontwerp en aanleg, onderdeel uitmaken van de doel-uitvraag. Hierdoor krijg je een beter ontwerp.

05-05-2021

PAGW project Wieringerhoek

RWS INFORMATIE

Verslag ontwerpatelier 1-3

Verkenning Wieringerhoek, creatieve fase

Datum 17 december 2019

Geschreven door Projectteam Wieringerhoek ism. Witteveen+Bos/Wing
Informatie rws.nl/water/projectenoverzicht/wieringerhoek
E-mail wieringerhoek@rws.nl

Inhoud

Inleiding	3
Ontwerpproces	4
Onderzoeksalternatieven	5
Uithoeken onderzoeken	5
Onderzoeksalternatief 1: over dijken	7
Onderzoeksalternatief 2: Tussen meer en zee	11
Onderzoeksalternatief 3: Grote Kreupel	13
Onderzoeksalternatief 4: IJsselmeer Archipel	18
Aandachtspunten alternatieven	21
Hoe verder	22
Literatuurlijst	23
Bijlage – deelnemende organisaties	23

Inleiding

In mei 2019 is de Verkenning Wieringerhoek van start gegaan. Deze verkenning is onderdeel van de Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW), een programma dat dient te leiden tot grote wateren waar hoogwaardige natuur samengaat met een krachtige economie. De PAGW is aanvullend op maatregelen voor de Kaderrichtlijn Water en Natura 2000. De PAGW projecten kennen hoofddoelen gericht op ecologische waterkwaliteit door het toevoegen van ontbrekende leefgebieden voor een adaptief ecosysteem, met goede verbindingen tussen gebieden, waarbij de sociaaleconomische spin-off een belangrijk keuzecriterium voor de minister is.

Het hoofddoel van de Verkenning Wieringerhoek is het deltakarakter van de verbinding tussen het IJsselmeer en de Waddenzee te versterken door 'natuurlijke overgangen' te maken: van nat naar droog en van zout naar zoet. Het ecologische hoofddoel heeft twee subdoelen: (1) het verbeteren van de connectiviteit voor vis; (2) het creëren van diverse leefgebieden voor vissen en vogels. Wieringerhoek kent daarnaast een belangrijk nevendoeel: een bijdrage leveren aan de bescherming van de zoetwatervoorraad in het IJsselmeer.

Het streven is om integraal te werken, door het project Wieringerhoek te combineren met andere projecten en opgaven in het gebied, waardoor op meerdere fronten meerwaarde kan ontstaan. In dit kader werken we ook met medeoverheden aan een gezamenlijke visie voor de Noord-Hollandse IJsselmeerkust. De integrale aanpak vindt ook steun in de Agenda IJsselmeergebied 2050.

Om koppelkansen te zoeken met andere opgaven die belangrijk zijn, zoals recreatie en toerisme, economische ontwikkelruimte en duurzame energieproductie, legt Rijkswaterstaat gedurende de hele verkenning verbinding met omgevingspartijen en bestaande gebiedsprocessen, zoals project Noordkop en de gemeentelijke kustvisies. Rijkswaterstaat wordt in de Verkenning Wieringerhoek ondersteund door Witteveen+Bos en Wing.

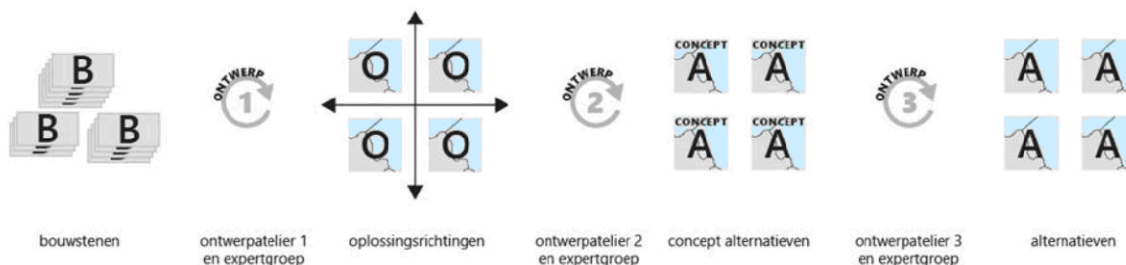
Dit verslag toont het resultaat van het ontwerpproces van de creatieve fase in 2019, in de vorm van vier onderzoeksalternatieven voor de Wieringerhoek, zoals ze eind maart 2020 ook in Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) gepubliceerd worden. Dat is het formele moment om erop te reageren. Dit verslag is bedoeld als vastlegging van het ontwerpproces voor 2019 en de uitkomsten daarvan.

Ontwerpproces

Een reeks van ontwerpateliers (OA) en werksessies met een expertgroep is bepalend geweest in de ontwikkeling van de alternatieven. Deze waren gepland in drie maanden, van september t/m november 2019. De ontwerpateliers vonden plaats bij de drie gemeenten uit het projectgebied: 19 september bij gemeente Enkhuizen, 17 oktober bij gemeente Hollands Kroon en 11 november bij gemeente Medemblik. Bij elk ontwerpatelier waren ongeveer 30 stakeholders aanwezig. Daarmee was veel kennis aan tafel van onder andere natuurontwikkeling, watersport, landbouw, water en lokale ontwikkelingen (zie deelnemende organisaties in bijlage). De kennis en ideeën zijn op verschillende wijze opgetekend en in kaart gebracht.

De resultaten van de ontwerpateliers zijn besproken in werksessies met de expertgroep. Hierin was deskundigheid vertegenwoordigd vanuit Rijkswaterstaat, RVO, SBB en de opdrachtnemer. De ontwerpateliers stonden in het teken van verbreding en een diversiteit aan plannen. In de sessie met de expertgroep in verdieping gezocht en zijn keuzes gemaakt over de planonderdelen in de alternatieven.

Figuur: Schematische weergave ontwerpproces

Randvoorwaarden die meegenomen zijn in het ontwerpproces:

- Zoetwaterfunctie van het IJsselmeergebied blijft behouden
- Maatregelen voldoen aan de vigerende wet- en regelgeving betreffende waterkwaliteit en natuur
- We opereren binnen het huidige peilbesluit
- Afvoercapaciteit mag niet negatief beïnvloed worden
- Dijken blijven waar ze zijn (waterveiligheid)
- Schootsveld defensie wordt gerespecteerd
- Hoofdvaarroutes blijven gehandhaafd

Tijdens OA1 hebben vier tafels gewerkt aan toekomstperspectieven voor het gebied. Zowel ecologische bouwstenen als meekoppelkansen kregen een plek op de kaart. Deelnemers werden aangemoedigd groots te denken. Na OA1 heeft de expertgroep de ideeën en planonderdelen geanalyseerd, gecategoriseerd en is een ontwerpslag gemaakt naar vier uitéénlopende oplossingsrichtingen (een combinatie van grote schaal of kleine schaal en open water of oeverzone). In de expertgroep is daarnaast een verdiepende studie gedaan naar de mogelijkheden voor een zoet-zoutverbinding bij de sluisen van Den Oever. Deze oplossingsrichtingen zijn gepresenteerd in OA2, waarna deelnemers werden aangemoedigd om binnen de thematiek van een oplossingsrichting mee te denken en tekenen in de uitwerkingslag van oplossingsrichting naar alternatief. Tevens werden de oplossingsrichtingen in het licht gehouden van gebiedsontwikkeling en (recreatieve) meekoppelkansen. Na OA2 heeft de expertgroep de richtingen bepaald voor de vier alternatieven. In OA3, en naderhand, zijn deze aangescherpt en verder uitwerkt tot de alternatieven zoals beschreven in dit verslag.

Onderzoeksalternatieven

In het ontwerpproces zijn vier onderscheidende onderzoeksalternatieven ontstaan (kortweg 'alternatieven'). Dit hoofdstuk beschrijft het onderscheidend karakter van de alternatieven en vervolgens de specifieke maatregelen per alternatief.

De onderzoeksalternatieven hebben als doel: kijken wat de verschillende oplossingsrichtingen voor effecten hebben, zodat bij het voorkeursalternatief de meest kansrijke elementen worden samengevoegd tot een voorkeursalternatief. De alternatieven zijn dus nadrukkelijk bedoeld als onderzoeksalternatieven.

In deze verkennende fase geven de alternatieven een globaal beeld van de ruimtelijke verdeling en schaal van maatregelen. In deze fase is de vormgeving ervan een eerste ontwerpoefening om mogelijkheden in beeld te krijgen op basis van grote landschappelijke structuren en gebruiksfuncties.

De vier alternatieven zijn ontworpen op basis van dezelfde ecologische bouwstenen en de principes voor toepassing ervan in een functionerend ecosysteem (studie systeemfunctioneren) (beide opvraagbaar: zie literatuurlijst). De locatie van de ecologische maatregelen verschilt per alternatief en de koppelkansen zijn daarom ook in elk alternatief anders. Terugkomende vragen in de ontwerpateliers waren:

- Hoe dragen we bij aan een verwachte toenemende verzilting als gevolg van klimaatverandering (mede waarneembaar bij de drinkwaterinlaat van PWN)?
- Hoe komen we tegemoet aan de verschillende functies die het IJsselmeergebied heeft in relatie tot de ecologische ontwikkelingen?
- Welke kansen liggen er voor recreatief (mede)gebruik? Wat betekent het project voor recreatief vaargebied? Kunnen extra recreatieve voorzieningen langs de dijk mee-ontworpen worden?
- Wat wordt het effect op de landbouw en visserij?
- Hoe gaan we om met de rijke cultuurhistorie van het landschap?

Uithoeken onderzoeken

Met de alternatieven zijn vier uitéénlopende ontwerpen in beeld gebracht die verschillen in de ligging van de ecologische maatregelen, in de omgang met belangen, in de toekomstige gebruiksmogelijkheden in het gebied en de relatie met de cultuurhistorische geschiedenis van het gebied (zie Tabel 1). In de volgende fase onderzoeken we deze uithoeken, om vervolgens te komen tot een gewogen en breed gedragen voorkeursalternatief waar we u uiteraard weer bij betrekken (zie 'hoe verder').

Het voorkeursalternatief (vka) wordt niet een van de onderzoeksalternatieven, maar zal hoogstwaarschijnlijk elementen bevatten uit meerdere alternatieven. In het samenstellen van het vka kunnen elementen uit de onderzoeksalternatieven onderbouwd meegenomen worden, dan wel juist afvallen. Elk alternatief bevat vergelijkbare arealen zoetwaterhabitats, namelijk: 2000 ha ondieptes (gemiddeld 1,5 m diep, met ondergedoken waterplanten), 1000 ha helofytenmoeras en 500 ha vloedvlaktes en overstromingsgrasland.

Tabel: vier alternatieven en onderlinge verschillen

	OVER DIJKEN	TUSSEN MEER EN ZEE	GROTE KREUPEL	IJSSELMEER ARCHIPEL
<i>Landschappelijke ligging</i>				
	Langs de kust	Langs de Afsluitdijk	Voor de kust	Uit de kust
<i>Landschappelijke transformatie</i>	Dijk als brede landschapszone. Intensiveren landgebruiksfuncties.	Ruimte maken voor grootschaig natuurgebied met zoet-zout overgang als tegenhanger van de Afsluitdijk.	Nieuw landschap in het open water met eigen karakter ten opzichte van de kust. Goed zichtbaar- en bevaarbaar.	Transformatie van open water naar afwisselend gebied met moerassen en ondieptes.
<i>Zonering natuur en -beleving</i>	Toegankelijk vanaf vaste land	Ontoegankelijk	Beperkt toegankelijk voor watersport	Ontoegankelijk
<i>Zonering waterrecreatie</i>	Westfriese kust vrij Nieuwe route en bestemmingen langs Wieringermeerdijk	Ligging in extensief gebruikt vaarwater	In vaarwater voor Westfriese kust. Nieuwe vaarbe- stemming.	In vaarwater open IJsselmeergebied
<i>Koppeling met ontwikkelingen gebied</i>	Nieuwe natuur- en recreatiebestemmingen Waterveiligheid Nieuwe teelten Spaarbekkens aan de kust		Divers gebruik vaarwater Spaarbekken voor de kust	

Op de volgende pagina's worden de vier onderzoeksalternatieven beschreven in woord en beeld. Bij alternatief horen twee kaartbeelden: de eerste toont de ecologische maatregelen en de tweede de meekoppelkansen.

Onderzoeksalternatief 1: over dijken

Het alternatief 'over dijken' zoekt alle oplossingen aan de kusten van het IJsselmeer en de Waddenzee. De weidsheid van het open water blijft behouden en het project kan optimaal aansluiting vinden met ontwikkelingen in de kustzone. In het alternatief wordt geanticipeerd op de verschillende type dijken: de Westfriese omringdijk, de Wieringermeerdijk, de Wieringer zeedijk en de Afsluitdijk. De grootste oppervlaktes overstromingsgrasland, helofytenmoeras en ondiep water wordt voor of achter de Wieringermeerdijk ontworpen. Op grote schaal is een verdeling van woonkernen en recreatie (activiteit) aan de Westfriese kust en natuur (rust) aan de Wieringermeer. Op kleine schaal kunnen binnen dit alternatief bepaalde locaties aangewezen worden voor toegankelijke en beleefbare natuur.

Zoetwaterleefgebied

De grote schaal van het landschap komt tot uiting in grote lengtes van nieuwe voor- en achteroevers. Een groot zoekgebied is aangewezen voor het inrichten van achteroevers als overstromingsgrasland (paaigebied vissen), met aansluitend helofytenmoeras. In een latere fase zal worden beoordeeld voor welke gronden er kansen liggen, rekening houdend met het perspectief voor de landbouw. Door in te zetten op multifunctioneel landgebruik, verandert de lijn van de Wieringermeerdijk in een landschappelijke en recreatieve zone. De relatief ondiepe bodem van het noordelijk deel en de vraag om het water rond Medemblik zo bevaarbaar mogelijk te houden zijn redenen om grote oppervlaktes helofytenmoeras voor het noordelijk deel van de Wieringermeerdijk te ontwerpen. Voor de dijk tussen Medemblik en Oude Zeug ligt een smalle zone van vooroevers en onderwaterstructuren.

Connectiviteit

Vissen kunnen migreren van het IJsselmeer naar de Waddenzee en terug via een vismigratierivier, die zo goed als parallel ligt aan de Afsluitdijk, in lijn met de grens van het schootsveld. De vismigratierivier stroomt door een zone van enkele kilometers lang, met daarin de overgang van zoet naar zout water. De zone vangt tevens zoute kwel die onder de Afsluitdijk in het IJsselmeer terecht komt. Er zal moeten worden onderzocht of deze verbinding tussen meer en zee het beste door een spuikoker of nieuwe doorgang gemaakt kan worden. Extra brakwaterleefgebied wordt in dit alternatief gerealiseerd in de polders achter de zeedijk van Wieringen.

Meekoppelkansen

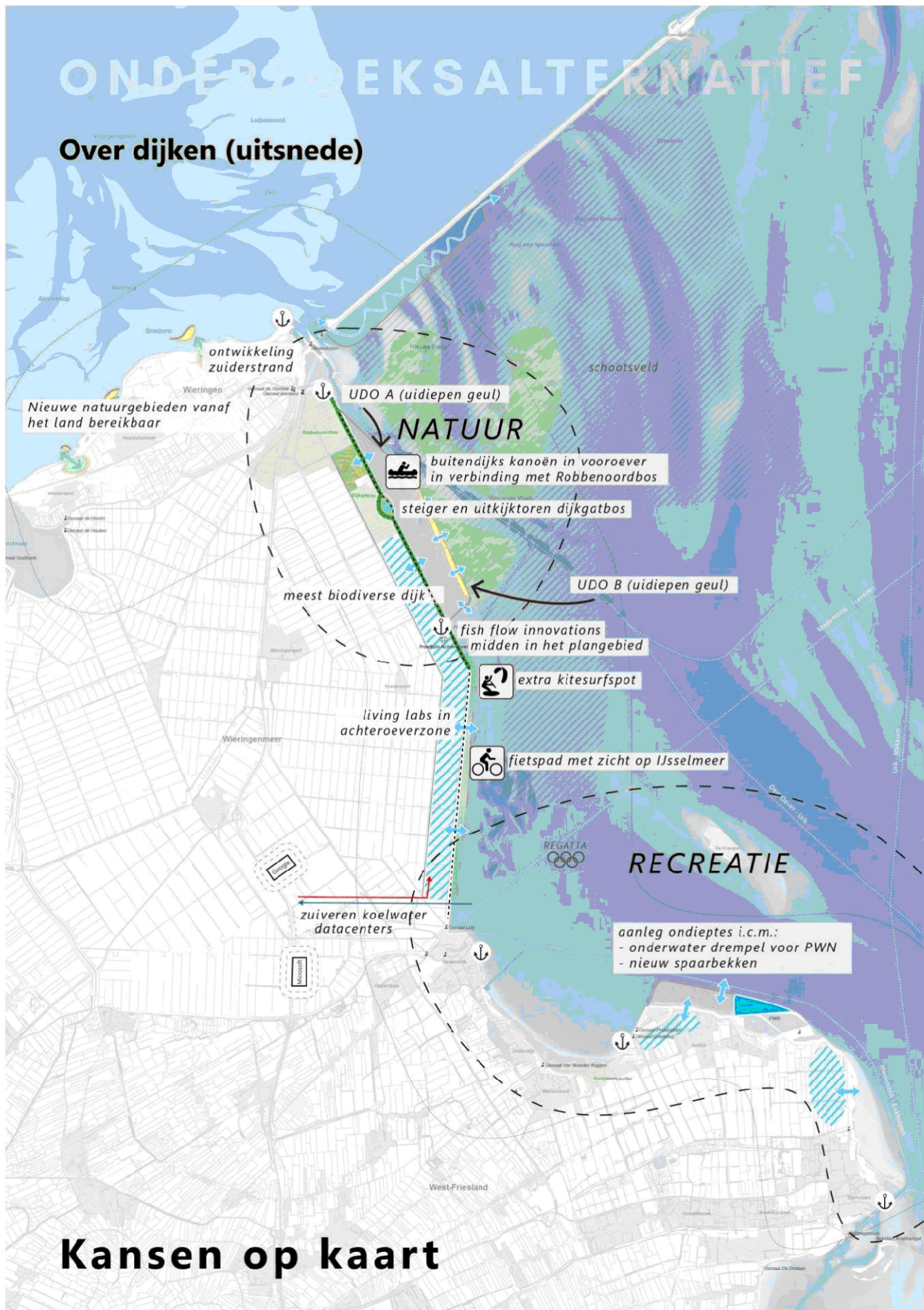
Van de vier is dit alternatief het meest gericht op mogelijkheden voor integrale gebiedsontwikkeling. De voorgenomen maatregelen in de kustzone kunnen goed gecombineerd worden met nieuwe recreatieve bestemmingen zoals een kitesurfspot, aanlegsteiger voor de bruine vloot, fietsroute op of langs de dijk met uitzicht op het IJsselmeer en nieuwe natuurgebieden of kanoroutes door het nieuwe helofytenmoeras in aansluiting op de natuurgebieden achter de dijk. Met het realiseren van een dubbele dijk, ontstaan er mogelijkheden voor het aanleggen van een reservebekken zoetwater voor de landbouw. In lijn met de huidige Proeftuin Achteroevers kunnen er in de zone achter de dijk living labs (experimenteerruimtes) ontwikkeld worden voor innovatieve concepten zoals een combinatie van zonnecollectoren, waterzuivering en natuur. Mogelijk kunnen deze aansluiten bij Agriport A7 en/of de datacentra in het achterland. Voor de vele vishevels of ander type vispassages biedt de centrale ligging van de fabriek van Fish Flow Innovations bij de Oude Zeug kansen. Tot slot kan zand uit de vaargeul Den Oever - Urk (locaties UDO1 en UDO2) dichtbij gebruikt worden voor het verondiepen (geldt ook voor andere alternatieven).

De spanning tussen ecologische maatregelen voor de kust en het recreatief gebruik van het water is het grootst langs de kust van Enkhuizen tot Medemblik. Er zijn veel vaarbewegingen vanuit de jachthavens het open water op, maar ook in de

beschutting langs de kust. Om die reden is ervoor gekozen om relatief weinig maatregelen te nemen in dit gebied. De historische vorm van de Westfriese omringdijk wordt in haar waarde gelaten. Alleen voor de kust van Andijk ligt een nieuw helofytenmoeras van orde grootte 250 ha. De ligging van dit moerasgebied vergroot de kaap tussen Enkhuizen en Medemblik en houdt de baai tussen Andijk en Medemblik vrij. Het sluit aan op twee landuitbreidingen: het spaarbekken van PWN en de voormalige proefpolder voor de droogmakerijen in de Zuiderzee. Het gebied kan gezien worden als nieuwe proefpolder voor ecologische systeemmaatregelen.

Door de positionering van het moerasgebied voor PWN zijn er kansen om ondieptes in het moerasgebied een rol te laten spelen in het beschermen van de drinkwaterinlaat tegen te hoge zoutconcentraties. Voor het realiseren van overstromingsgrasland, dat in verbinding dient te staan met het helofytenmoeras en de ondieptes met ondergedoken waterplanten binnen het compartiment, is een zoekgebied getekend achter de dijk. Eventueel is dit habitat ook binnen het nieuwe compartiment te realiseren.

Onderzoeksalternatief 2: Tussen meer en zee

Het alternatief 'tussen meer en zee' is te omschrijven als een nieuw waterlandschap ten zuiden van de Afsluitdijk. Het meest van alle alternatieven, wordt hier ontworpen aan een grootschalig leefgebied op de overgang van zoet naar zout, die zo kenmerkend is in dit projectgebied. Het ligt ver uit het meest gebruikte vaarwater. De Afsluitdijk wordt een scheidslijn tussen de zee met haar getijdendynamiek en het IJsselmeer met grootschalige kunstmatige ingrepen die leiden tot een diversiteit aan habitat en zichtbare vegetatie in het meer.

Connectiviteit

De overgang van zoet naar zout wordt hier groot ontworpen. Door deze grootte is het zeer bereikbaar voor vis, ontstaat er een groot brakwaterleefgebied en kan de geleidelijke overgang in stand worden gehouden in periodes dat er veel wordt gespuid (meer zoet water) of juist niet wordt gespuid (meer zout water). Het gebied ligt volledig voor de spuisluizen. Uitspoeling van vis die niet tegen zout water kan, wordt hiermee voorkomen. Een zogenaamd kattenluikje in de spuisluizen is de opening waar zout water en vis vanuit de Waddenzee de brakwaterzone in stroomt. De brakwaterzone wordt begrensd door de Afsluitdijk en een nieuw aan te leggen leidam. Deze leidam zal op ongeveer + 2 m NAP moeten liggen. Door deze dam kan de afvoer en saliniteit gereguleerd worden. Naast een hoofdstroom richting de spuisluizen bevat het brakwatergebied een diversiteit aan geulen en ondieptes zodat ook bij lang spuien op verschillende plekken het brakke water blijft staan. Het functioneert zo zowel voor vissen en planten die leven in het brakke milieu als trekvis die lang kunnen wennen aan de overgang van zoet naar zout of andersom. Voor vogels is het aantrekkelijk foerageergebied, dat wordt aangevuld met open zandige eilanden die als rust- en broedplaats worden gebruikt. Tegen mogelijke indringing van zout water in het IJsselmeer wordt bij de opening een onderwaterdrempel aangelegd, dat het zwaardere zoute water tegen houdt. Daarnaast hebben de maatregelen aan de zuidzijde van de Afsluitdijk een belangrijke functie bij opvangen van zoute kwel. Dit alternatief biedt veel inrichtingsmogelijkheden om de zouthuishouding te reguleren, bijvoorbeeld met diepe putten en het transporteren van zout water uit de schutssluisen naar deze zone.

Zoetwaterleefgebied

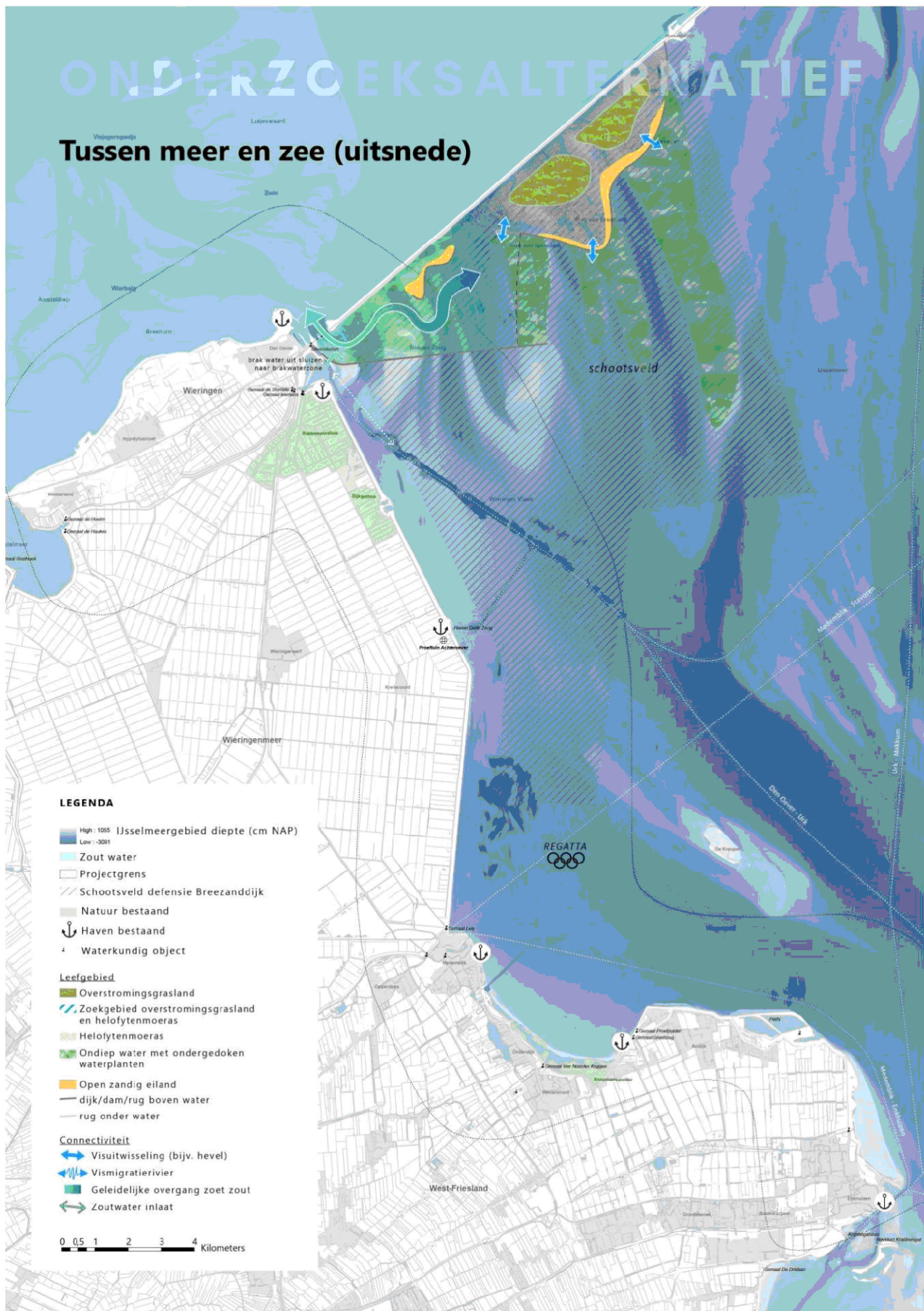
Aansluitend op de geleidelijke overgang, ligt een groot gebied met helofytenmoerassen, overstromingsgrasland en ondieptes met ondergedoken waterplanten. Door de ligging functioneert het niet alleen als paai- en opgroeigebied maar biedt het ook schuilmogelijkheid voor jonge vis die gebruikt maakt van de migratieroute. Overstromingsgrasland wordt gerealiseerd, omgeven door helofytenmoeras. De bestaande ondieptes worden verder verondiept om op grote schaal ondergedoken waterplanten te laten groeien.

Meekoppelkansen

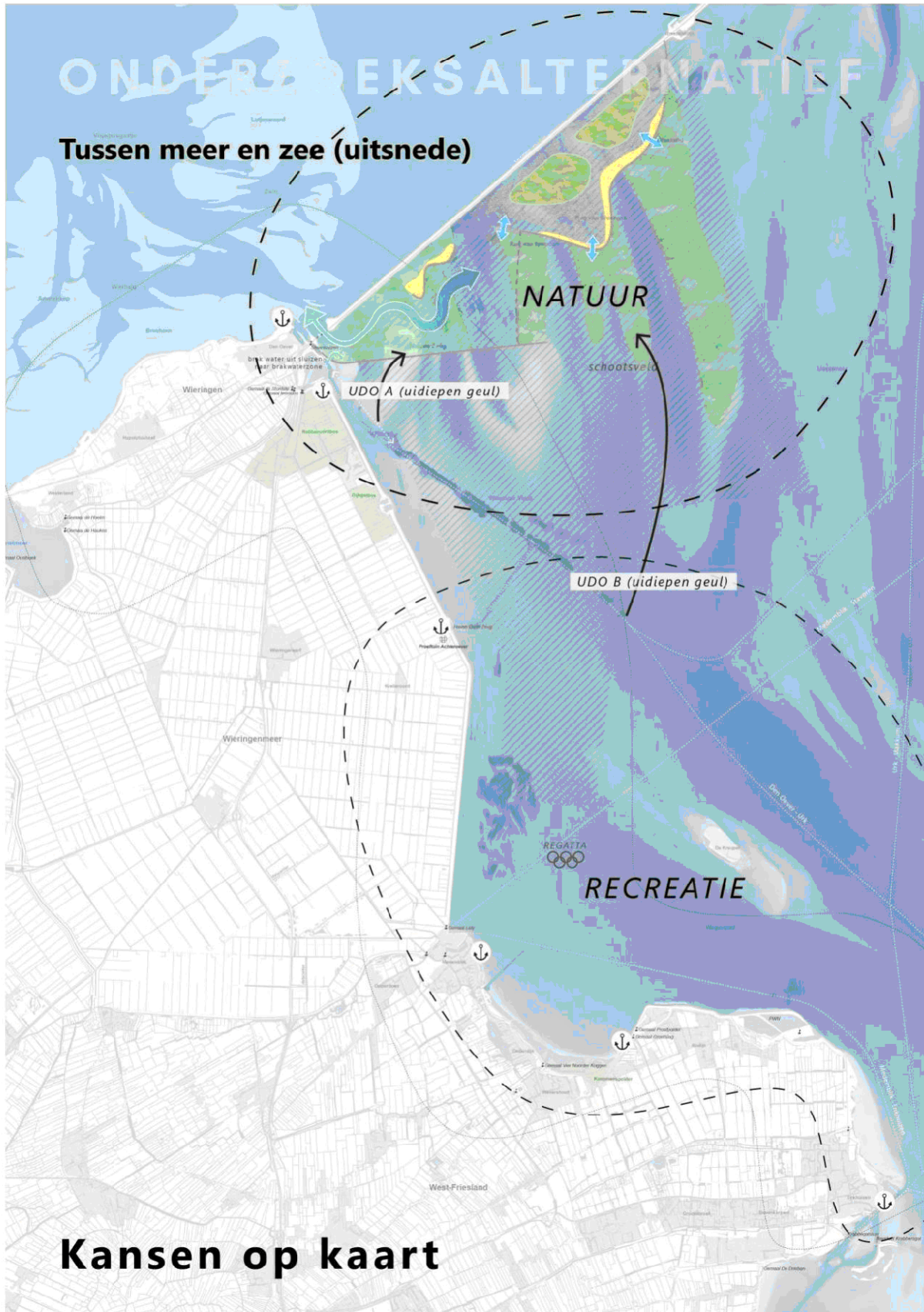
De nieuwe natuur is slechts vanaf de Afsluitdijk beleefbaar. Voorlopig wordt in dit alternatief ingezet op puur ecologische maatregelen. Net als in andere alternatieven bieden de baggerlocaties in de vaargeul (UDO1 en UDO2) kansen om materiaal in de nabijheid her te gebruiken.

Schootsveld

Dit is het enige alternatief dat vergaande maatregelen voorstelt in het schootsveld van Defensie. Er is gekozen om voor dit alternatief van deze randvoorwaarde af te wijken om in beeld te brengen welke meerwaarde te behalen is met maatregelen in het schootsveld. Voor nadere uitwerking zal het gesprek gevoerd moeten worden met Defensie over de gevolgen en mogelijkheden voor realisatie met behoud of wellicht verschuiving van het schootsveld.

Kansen op kaart

Onderzoeksalternatief 3: Grote Kreupel

Uitgangspunt in dit alternatief is het clusteren van maatregelen in het open water, om lange lijnen op het IJsselmeer vrij te houden en de mogelijkheid te scheppen voor het realiseren van een aantrekkelijke watersportbestemming. Tijdens de ontwerpateliers ontstond al snel het idee om daarbij aan te sluiten op het bestaande natuurgebied de Kreupel. Binnen een onderbroken kade liggen zandplaten en ondiep water dat door watervogels wordt gebruikt om te broeden, rusten en foerageren. Behalve de ondiepte, is de nabijheid van visrijk water een belangrijke reden geweest in de locatiekeuze van het natuurgebied. Dit zijn tevens redenen om hier nieuwe oppervlaktes van helofytenmoeras, ondieptes en overstromingsgraslanden te positioneren. De huidige Kreupel (70 ha) wordt in dit alternatief uitgebreid naar ongeveer 1500 ha.

Zoetwaterleefgebied

De bestaande ondieptes worden zoveel mogelijk benut. De hoogste nieuwe vlaktes, het overstromingsgrasland, liggen op de meest ondiepe delen. De opgave is echter te groot om al het overstromingsgrasland en helofytenmoeras op de ondieptes rondom de Kreupel te realiseren, waardoor ook op diepere plekken helofytenmoeras, ondieptes en eilanden worden ontworpen. De nieuwe natuur ligt buiten de belangrijke vaarroutes. Rekening houdend met deze vaarroutes is het niet mogelijk om hier de opgave voor 2000 ha ondieptes met ondergedoken waterplanten te realiseren. Voor dit onderwaterlandschap is een gebied aangewezen binnen het schootsveld, waar scheepvaart er relatief weinig hinder van ondervindt.

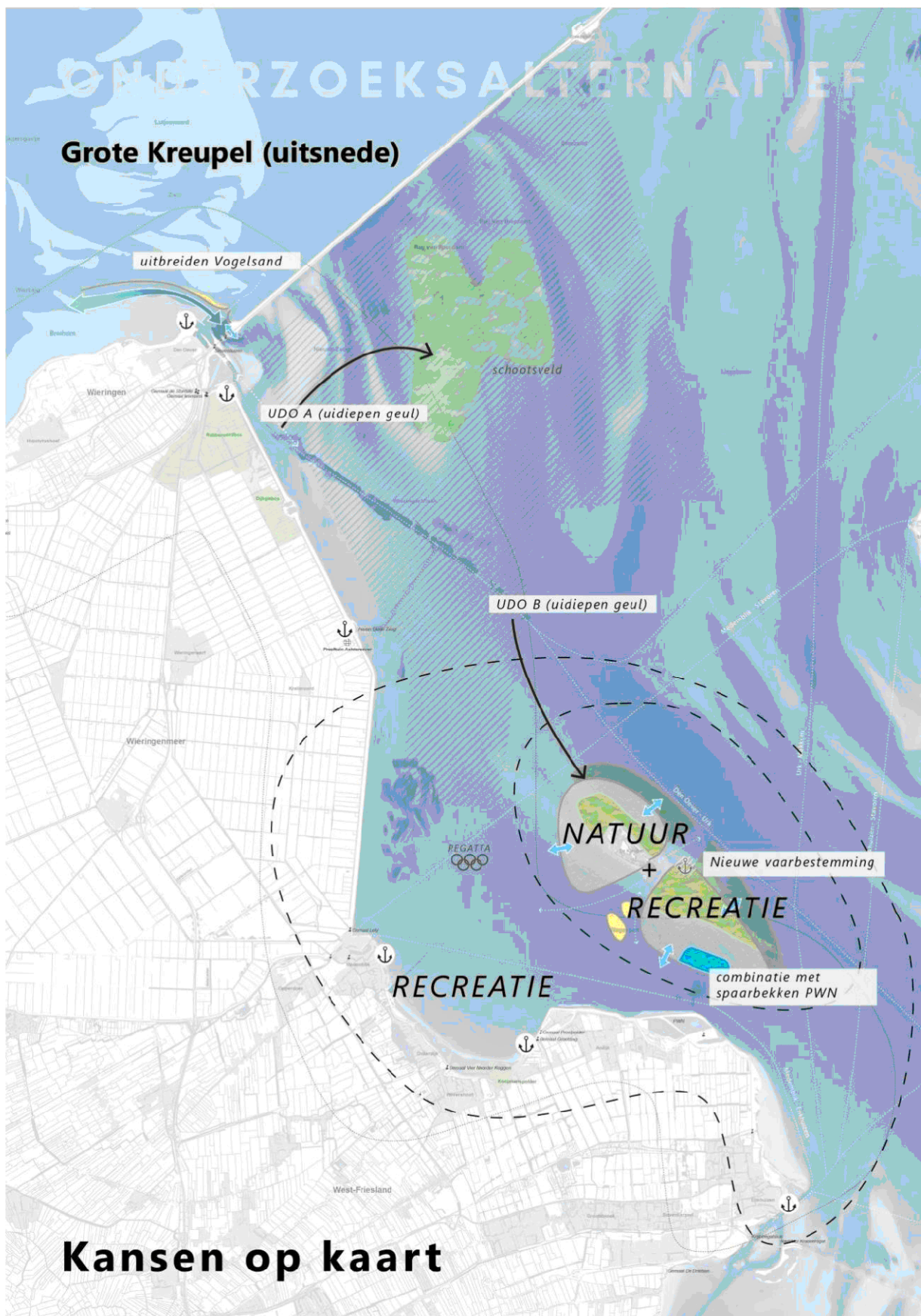
Connectiviteit

Voor het realiseren van een geleidelijke overgang tussen zoet en zout wordt in dit alternatief onderzocht hoe dit in de Waddenzee gerealiseerd kan worden. Door het spuien van IJsselmeerwater is er in de huidige situatie al sprake van een brakwaterzone in de Waddenzee net ten noorden van de Afsluitdijk. Door getij en het onregelmatige spuien is de saliniteit in deze zone echter niet constant. Een leidam vanaf de spuisluisen die afbuigt richting de plaat van Breehorn kan de zoetwaterpluim vanuit de sluisen stabiel maken. Het plan Vogelsand kan in schaal vergroot worden met opgespoten zand langs de nieuwe leidam. Het openhouden van de vaarroute voor de (garnalen)visserij vanuit Den Oever richting het oosten van de Waddenzee, is een belangrijk aandachtspunt. Om de brakwaterzone naast de functie van leefgebied te laten werken als trekroute, is een goede verbinding nodig voor kleinere vissen die niet door de spuisluisen kunnen. Denk hierbij aan een viskoker in de Afsluitdijk. De overgang wordt ontworpen met aandacht voor morfologie en dynamiek in de Waddenzee. De zoet-zout overgang aan de noordzijde van de Afsluitdijk draagt bij aan het beschermen van de zoetwatervoorraad in het IJsselmeer.

Meekoppelkansen

Onderscheidend voor dit alternatief ten opzichte van de IJsselmeer archipel zijn de mogelijkheden voor recreatief medegebruik. De grote Kreupel ligt dicht voor de kust waar veel vaarbewegingen zijn. Het is daarom niet alleen bereikbaar maar ook uitnodigend om er vanuit Medemblik, Andijk of Enkhuizen heen te varen. De Kreupel heeft een passantenhaven die bereikbaar blijft en van grotere betekenis kan worden voor ecotoerisme, zoals dat zich ook ontwikkelt op de Marker Wadden. Er kan tevens gedacht worden aan de aanleg van een nieuwe haven. Gezien de lengtes van nieuwe dammen en oppervlaktes helofytenmoeras is de doorvaarbaarheid van de natuur een belangrijk aandachtspunt. Hiervoor toont het kaartbeeld de suggestie voor het maken van twee compartimenten, maar voor een betere doorvaarbaarheid kunnen dit er uiteraard meer worden. Voor PWN biedt dit alternatief kansen om niet ver uit de kust, in samenhang met het natuurgebied, nieuwe spaarbekkens te ontwerpen.

Onderzoeksalternatief 4: IJsselmeer Archipel

De IJsselmeer archipel bestaat uit een reeks moerasgebieden midden in het IJsselmeer. Uitgangspunt is om de kust zoveel mogelijk vrij te houden van maatregelen die het gebruik van het vaargebied beperken. Ondieptes, vaarroutes en de grens van het schootsveld zijn de belangrijkste aspecten geweest in het bepalen van de locatie van de eilanden.

Zoetwaterleefgebied

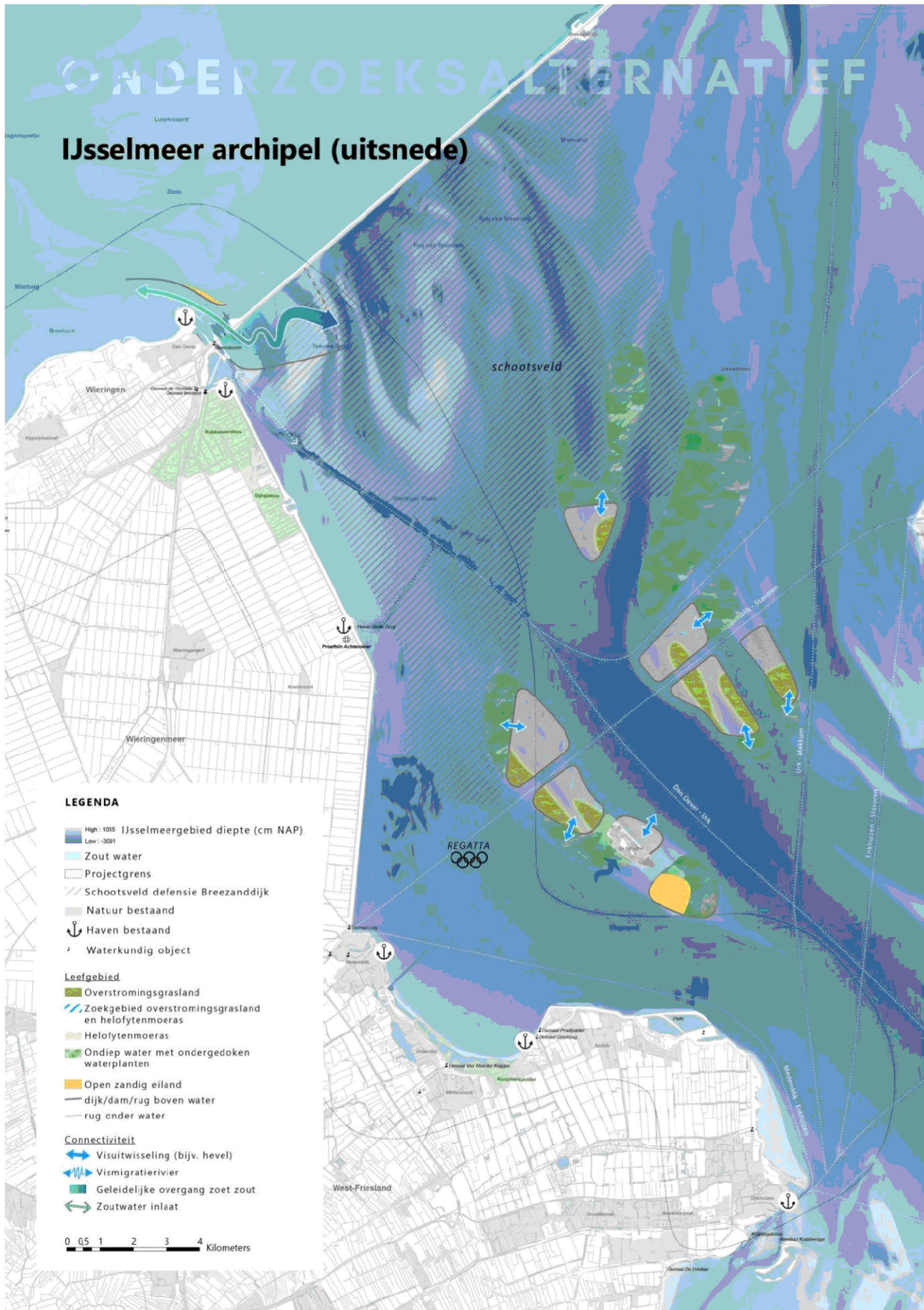
De oppervlaktes helofytenmoeras en overstromingsgrasland zijn verdeeld over meerdere compartimenten. Op de meest ondiepe delen ligt overstromingsgrasland, daaromheen helofytenmoeras. Tussen deze paai- en opgroeigebieden en het IJsselmeer is uitwisseling van vis. Vis die het helofytenmoeras verlaat vindt in de nabijheid ondiep water met ondergedoken waterplanten. Ook hiervoor zijn bestaande ondieptes benut. De grootste oppervlaktes ondiepte liggen in water dat relatief weinig bevaren wordt, waardoor overlast door waterplanten wordt beperkt. Er is gekozen om geen maatregelen te nemen aan de westzijde van de Kreupel. Hierdoor blijven de zandplaten en krekken onder invloed van water dat bij stevige westerwind zorgt een natuurlijke dynamiek door afslag en sedimentatie.

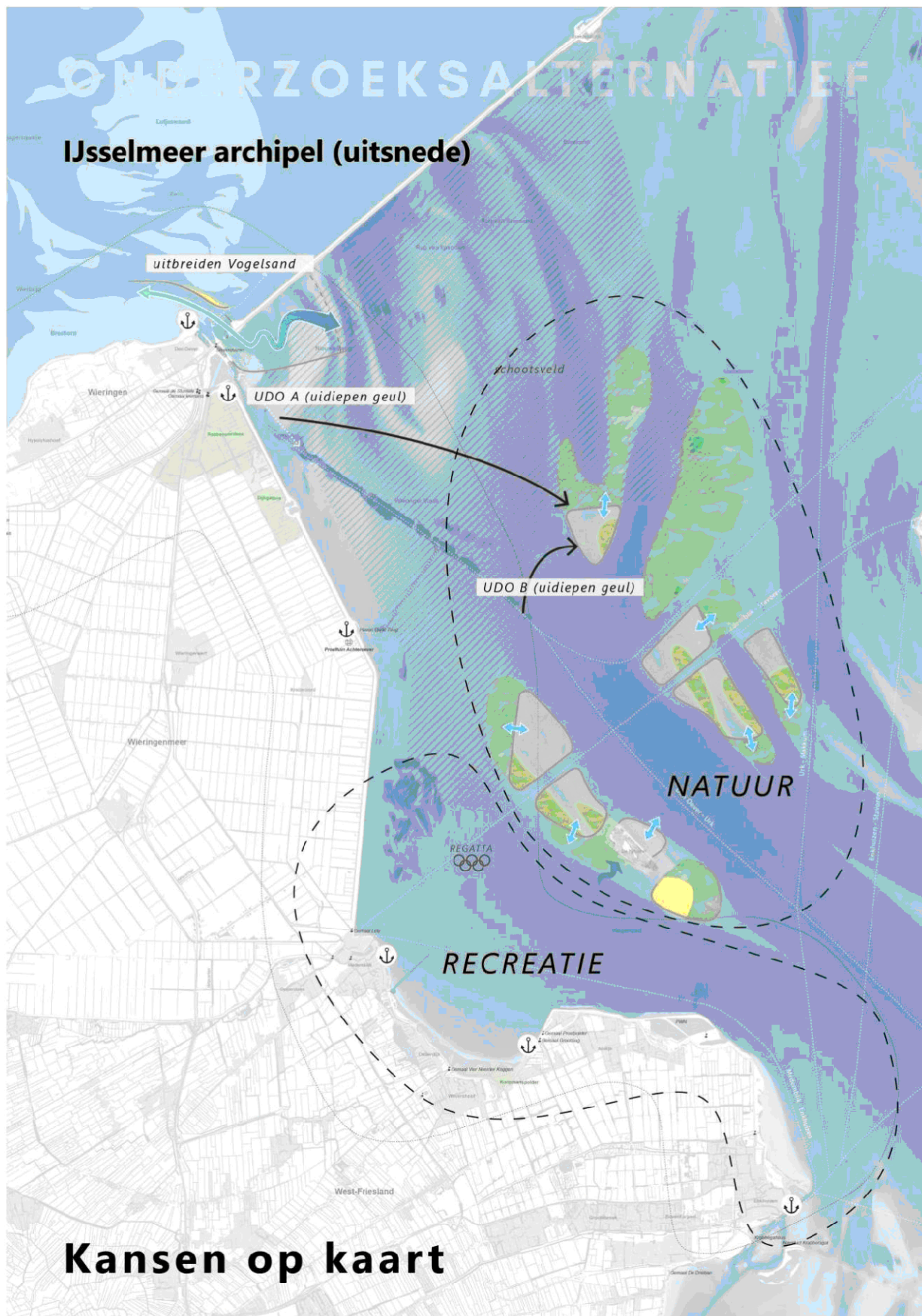
Connectiviteit

Dit alternatief onderzoekt een geleidelijke overgang die zowel in de Waddenzee als het IJsselmeer ligt. Daarmee heeft het elementen in zich van de geleidelijke overgang uit de alternatieven Grote Kreupel en Tussen meer en zee. Door de verdeling van de geleidelijke overgang over de Waddenzee en het IJsselmeer kunnen de leidammen aan beide kanten beperkt worden in lengte en is er aan beide kanten een duidelijk lokstroom voor migrerende vis. De aanleg van de leidam in de Waddenzee benut de bestaande plannen voor Vogelsand uit te breiden met een open zandige strook langs de dam. Onderzocht zal moeten worden hoe de gecontroleerde zoetwaterpluim in de Waddenzee bijdraagt aan het voorkomen van zoutindringing vanuit de brakwaterzone in het IJsselmeergebied.

Meekoppelkansen

Ook in dit alternatief is nieuwe natuur rondom te Kreupel gepositioneerd en kan dit recreatievaart aantrekken. In tegenstelling tot de Grote Kreupel, ligt het echter voor de IJsselmeer archipel niet voor de hand om in te zetten op grootschalig recreatief medegebruik. De grootste delen helofytenmoeras en overstromingsgrasland liggen ver uit de kust, waar juist sprake is van rust en weinig verstoring.

Aandachtspunten alternatieven

In het derde ontwerpatelier is door de deelnemers gereflecteerd op de concept onderzoeksalternatieven. Over het algemeen was men vrij positief en tevreden over de volledigheid van de alternatieven en de integrale aanpak, met het oog op de gesprekken tijdens van de voorgaande ontwerpateliers. Daar waar opmerkingen verwerkt konden worden in de alternatieven zoals in dit rapport zichtbaar, is dat gebeurd.

Hier volgen andere opmerkingen en aandachtspunten die een plek kunnen krijgen in de volgende fase en nadere uitwerking:

Participatie en integraliteit

- Partijen willen graag betrokken worden bij de samenstelling van het voorkeursalternatief.
- Partijen willen graag de tijd nemen om de onderzoeksresultaten te bestuderen om bij te kunnen dragen aan een gedragen keuze.
- Verder gaf men aan om in het komend jaar aandacht te besteden aan het specifiek betrekken van: bewoners, vissers, land- en tuinbouw, archeologie, de energietransitie en defensie.
- Dit plan kan alleen succesvol zijn met een nauwe samenwerking tussen gemeenten, provincie, waterschap en PWN. Het tweede concept intentieovereenkomst om te komen tot een integrale kustvisie wordt in januari verder besproken.

Recreatie

- Zorg voor een goede zonering: de alternatieven vragen om keuzes waar je recreatie wil toestaan en waar niet.
- Houdt De Kreupel toegankelijk voor recreatie (Markerwadden zijn dat niet).
- Houdt aandacht voor recreatie aan de binnenzijde van de dijk, zorg ook voor verbindingen en toegankelijkheid van het binnendijkse gebied.
- Sluit aan bij de provincie die kijkt naar recreatie vanuit ruimtelijke kwaliteit Markermeerdijken en de omgevingsvisie.

Zoet-zout overgang

- Werk de zoet-zout overgang gedegen uit en gebruik daarbij de kennis die er al is, zoals bijvoorbeeld ontwikkeld tijdens ontwerp Vismigratierivier. Boor bredere expertise aan, aanvullend op het zout-model dat Deltares ontwikkelt.
- Werk de brakwaterzone op onderdelen in groot detail uit, vanwege consequenties voor beheer en onderhoud.
- Sluit aan bij ontwikkelingen in de Noordkop.

Zoetwatergarantie

- Blijf de zoetwatervoorziening en spuicapaciteit borgen (is een randvoorwaarde van het project).
- PWN onderzoekt momenteel ideeën voor een spaarwaterbekken voor de drinkwatervoorziening. Zodra hier meer duidelijkheid over is (denk aan locatie, omvang, koppelkansen), kan dat meegenomen worden in de alternatieven.

Beoordelingskader

- Onderzoek de effecten van de maatregelen, zowel positief als negatief, op de natuurwaarden van de Waddenzee.
- Neem de effecten van waterplanten mee in het beoordelingskader, ivm negatieve gevolgen voor waterrecreatie en topsport.
- Kijk goed naar de beheerbaarheid van de alternatieven, ook financieel.

Overig

- Onderbouw waarom maatregelen juist hier in de Wieringerhoek terecht komen.
- Koester bestaande natuurwaarden.
- Kijk voor de ondergrond en inpassing, naast de kaart van 1590, ook naar andere tijdlagen, bijvoorbeeld holoceen.
- Kijk voor ruimtelijke kwaliteit ook naar ecologie en cultuurhistorie.
- Motiveer goed waarom eilanden nodig/wenselijk zijn.
- Het grote open water is belangrijk voor vogels: grootschalig nieuwe eilanden maken heeft wat dat betreft niet de voorkeur.
- Diep water is ook een ecologische bouwsteen en kan daarbij zout invangen. Dieptes helpen ook bij kosteneffectief ontwerpen.
- Aandachtspunten voor uitvoering: fasering (wat eerst) en monitoring (graag langdurig).
- Onderzoek de kansen van "schootsveldnatuur".
- Zoek ook kansen voor natuurlijke klimaatbuffers.

Hoe verder

We blijven nauw met u samenwerken, ook in de analytische fase van deze verkenning. Zo werkt Rijkswaterstaat momenteel met medeoverheden aan een intentieverklaring over een integrale kustvisie, waar de Verkenning Wieringerhoek onderdeel van uitmaakt.

De analytische fase loopt van februari 2020 tot december 2020 en leidt uiteindelijk tot een voorkeursalternatief. Daar zullen we onder meer in het vierde ontwerpatelier, na de zomer van 2020, samen met u aan werken.

In de analytische fase worden de onderzoeksalternatieven nader bestudeerd en beoordeeld op verschillende elementen, waaronder:

- Doelbereik natuur, zout, klimaat
- Kosten
- Maakbaarheid
- Effectbepalingen
- effecten Natuur
- Effecten Gebruikswaarde (Recreatie, landbouw, visserij, defensie etc)
- Effecten landschap
- Effecten cultuurhistorie
- Effecten beheer en onderhoud
- Duurzaamheid met als speerpunten circulaire economie en energietransitie

De publicatie van de NRD, voorzien eind maart 2020, is het moment om formeel te reageren op de onderzoeksalternatieven en het beoordelingskader.

Literatuurlijst

De volgende documenten zijn gebruikt bij het schrijven van dit verslag en zijn opvraagbaar bij wieringerhoek@rws.nl:

- Studie systeemfunctioneren
- Ecologische bouwstenen
- Inleidende presentaties van de ontwerpateliers
- Deelresultaten (tekeningen) van ontwerpatelier 1 en 2

Bijlage – deelnemende organisaties

De volgende organisaties hebben deelgenomen aan de ontwerpateliers:

ANWB
ARK Natuurontwikkeling
BBZ
Coalitie Blauwe Hart Natuurlijk
Decisio
FishFlow Innovations
Gemeente Hollands Kroon
Gemeente Medemblik
HHNK
IJsselmeervereniging
Jachthaven Andijk
Landschap Noord-Holland
LTO
Ministerie van Defensie
Ministerie van LNV
Natuurmonumenten
NKV - Nederlandse Kitesurf Vereniging
NVLB - zandwinners
Programma Rijke Waddenzee
Provincie Noord-Holland
PWN
Recreatieschap West-Friesland
Rijkswaterstaat
RVO
Sportvisserij Nederland
Staatsbosbeheer
Stichting Landschapszorg Wieringen
Vogelbescherming
Witteveen+Bos
Waddenvereniging
Waterrecreatie-advies
Watersportverbond
Wing

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
t.a.v. Mevrouw M. Adriaansens
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Verzenddatum

Ons kenmerk

Uw kenmerk

DGKE-DRE / 22573198

Uw brief van

12 december 2022

onderwerp:

OER Programma Buitendijks plan Locatie Wieringerhoek

Pagina

1/2

Contact

5 1 2e

T

5 1 2e

Geachte mevrouw Adriaansens,

De gemeente Hollands Kroon heeft een ontvangstbevestigingsbrief ontvangen met bovenstaand overheidsidentificatienummer op de aanvraag van het OER programma. Inmiddels is de Kustvisie (een samenhangend kader voor beoordeling van initiatieven langs de IJsselmeerkust van Provincie Noord-Holland, gemeenten Enkhuizen, Medemblik en Hollands Kroon) die hier aan raakt gewijzigd vastgesteld. Echter, er is hiervoor door de gemeenteraad een motie aangenomen met de volgende tekst:

‘Er wordt ruimte geboden aan ontwikkelingen die één of meerdere functies van de IJsselmeerkust versterken. Ontwikkelingen die een negatieve invloed hebben op drinkwatervoorziening, vogelstand, biodiversiteit, recreatie, agrarische activiteiten of de visserij zijn niet wenselijk’.

In de ontwerp voorkeursbeslissing Wieringerhoek (bladzijde 12) is aangegeven dat in 2021 een tweede trechtering heeft plaatsgevonden waarbij uit het ecologisch eindbeeld van 2020 de onderdelen zijn gekozen die a) veel draagvlak hebben en b) het meest ecologische doelbereik zouden genereren voor het beschikbare budget. Daarom zijn een aantal locaties of oplossingen niet opgenomen in het Ontwerp Voorkeursbeslissing waaronder het ‘Buitendijks plan ‘Duurzaam Leefbaar’. Wij vragen u daarom zich aan deze eerdere uitgangspunten te houden bij het beoordelen van het Buitendijks Plan onder het OER programma.

Als digitale gemeente ontvangen wij uw post graag via 5.1.2e@hollandskroon.nl.
Brievenbuspost en pakketten kunt u sturen naar postbus 8, 1760 AA Anna Paulowna.

Contact

www.hollandskroon.nl

T 5 1 2e

Social Media

 facebook.com/hollandskroon

 @hollandskroon

Overige gegevens

BNG Algemeen NL82 BNGH 028.51.52.785

BIC: BNGHNL2G

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders,

W. Eppinga
secretaris

A. van Dam
burgemeester

Een afschrift van deze brief sturen wij aan de gemeenten Enkhuizen, Medemblik, provincie Noord-Holland en dhr. 5.1.2e van EZK

Antwoorden op vragen gemeenteraad Hollands Kroon m.b.t. Buitendijks Plan

Aanleiding:

Het Presidium is opgeroepen om vragen die leven bij de raad te verzamelen om mee te kunnen nemen in de planstudie die gedaan wordt naar de ontwikkeling van zonne-atollen in het IJsselmeergebied Wieringerhoek.

Daaropvolgend heeft de raad op eigen initiatief een lijst met vragen ter beantwoording voorgelegd aan Meerlicht BV. Dit is de werkmaatschappij die Van Oord en GroenLeven gezamenlijk hebben opgericht voor deze ontwikkeling.

Bestuursrechtelijk constateert het college dat vragen van de Raad altijd via het college lopen. Daarom neemt het college hierin nu de verantwoordelijkheid voor zover de informatie bekend is. Het college zal de vragen waar mogelijk meenemen voor beantwoording in de planstudie naar het gebied. In het kader van het OER wordt hiervoor een verkenning uitgevoerd. Dit is toegelicht in de Memo raad 23-02-21 OER Wieringerhoek. Hierbij is het belangrijk om te realiseren dat het project nog in de onderzoeksfase zit en dat antwoorden die nu gegeven worden in de loop van de tijd kunnen wijzigen.

Daar waar wordt benoemd dat er nog nader onderzoek nodig is, wordt verwezen naar de hiervoor genoemde planstudie die in het kader van de OER (Opwek Energie Rijksgronden) studie zal worden uitgevoerd.

Hierna volgen de vragen zoals door de Raad gesteld met de antwoorden onder voorbehoud van voortschrijdend inzicht en nader onderzoek door de betrokken partijen en het bevoegd gezag. Vanuit het OER is het ministerie van EZK het bevoegd gezag. Of dit zo blijft is afhankelijk van een besluit op het verzoek van Meerlicht BV om de Rijks Coördinatie Regeling toe te passen.

Beantwoording:

Lars Ruiter (OHK)

Op welke wijze wordt er rekening gehouden met het onderliggende amendement dat oktober 2020 is aangenomen, waarin zonnepanelen op oppervlaktewater worden uitgesloten?

- *Dit amendement is vervallen door het besluit van de Raad om in te stemmen met de RES 1.0 waarin staat 'in te zetten op het realiseren van het Buitendijks Plan'. In dit plan zijn zonnepanelen op oppervlaktewater een van de onderdelen, naast natuur en recreatie.*

Sylvia Buczynski (PvdA)

Hoe is het gesteld met de kwaliteit (natuur & biodiversiteit) in (dit deel van) het IJsselmeer?

- *Uit het PAGW (Programma Aanpak Grote Wateren) van RWS (Rijks Waterstaat) weten we dat het hiermee slecht is gesteld in dit deel van het IJsselmeer.*

Wat is landschappelijk - en onder water - nodig om dit te verbeteren?

- *Bijvoorbeeld de vismigratiemaatregelen die bij Den Oever en Kornwerderzand worden getroffen en het Buitendijks Plan waarbij een groot deel van het plan besteed wordt aan natuurontwikkeling. Hier hoort ook bij het verzachten van de overgangen van land naar water. Tevens wordt nagedacht over verondieping van sommige delen van het IJsselmeer.*

Zijn er bijzondere soorten die bescherming behoeven (overwinteraars, rust tijdens trek, foerageren, paaigebieden e.d)?

- *Hierin is voorzien in de richtlijnen van Natura 2000. Zie verder het rapport 'Beoordeling ecologische effecten Buitendijks Plan' van Waardenburg Ecology BV en Deltares. (Zie bijlage). De bescherming van Natura 2000-gebieden is geregeld middels de Wet Natuur Bescherming. Alle activiteiten die ontplooid worden mogen geen significante negatieve invloed hebben op de gedefinieerde doelsoorten.*

Kan bij bepaalde ingrepen/inrichting een ongewenst effect ontstaan, zoals overlast door ganzen?

- *Het IJsselmeer is reeds als Natura 2000-gebied aangewezen voor verschillende ganzensoorten en de smient vanwege zowel een slaap- als foerageerfunctie. Verschillende ganzensoorten zijn voor hun voedsel gericht op eiwitrijke graslanden, dit type vegetatie is echter geen onderdeel van Buitendijks Plan. Aanpassingen worden vooraf met ecologisch deskundigen bepaald en beoordeeld. Middels fase-gewijze doorvoering en monitoring kan bijgestuurd worden.*

GL

Bij deze de vragen die nog leven bij de fractie van GroenLinks Hollands Kroon over het Buitendijks Plan:

Is 50% lokaal eigendom mogelijk middels een coöperatie of obligaties? Binnen de RES is 50% de doelstelling.

- *Dit wordt nog onderzocht door Meerlicht BV. Lokaal eigendom is het streven, de verhouding hiervan is nog niet bekend. Gezien de forse kapitaalinvestering is het de vraag of 50% vanuit de omgeving gerealiseerd kan worden. Er zijn verschillende momenten in het project dat dit aan de orde kan komen. De belangrijkste zijn: na vaststellen ontwerp voor start bouw en na realisatie (voor start onderhoudsfase).*

Wat is het effect als de zonne-atollen aangesloten worden in Middenmeer in plaats van de Maxima-centrale en waarvoor gaat de energie dan gebruikt worden?

- *De aansluiting in Middenmeer is ter aanvulling op de aansluiting op de Maxima centrale. Vanwege de netcongestie in Noord-Holland is de koppeling met de Maxima centrale de enige optie. Tegelijkertijd kan het project wel een meerwaarde krijgen voor het oplossen van de netcongestie in Noord-Holland, maar dit is primair een vraagstuk voor Liander en TenneT. De opgewekte stroom komt sowieso terecht in het landelijk en Europees elektriciteitsnet.*

Wat is het directe voordeel voor de inwoners van Gemeente Hollands Kroon en Medemblik?

- *Dit is toegelicht op pagina 75 van bijlage 5 van de aanmelding in het kader van de RCR. (zie bijlage). Een paar punten die worden uitgelicht: Obligatiemogelijkheden, gebruik van goedkope elektriciteit wanneer energie wordt opgewekt en een gebiedsfonds voor duurzame en recreatieve ontwikkeling. Daarnaast is er een impuls voor natuurontwikkeling en waterrecreatie. Dit komt de leefbaarheid in het gebied ten goede.*

Is een vaste lage energieprijs voor inwoners mogelijk?

- *Dit wordt nog onderzocht.*

Wat is het risico van pioniersgewassen zoals fonteinkruid voor zowel recreatie als de zonne-atollen en het onderhoud hieraan? Hoe wordt hier mee omgegaan?

- *Deze gewassen moeten sowieso vermeden worden. De vaargeulen worden dermate diep dat hier geen fonteinkruid in kan groeien. Het onderhoud wordt geregeld door Meerlicht B.V.*

Wat is het onderhoudsplan? Wie verzorgt dit en voor welke termijn is dit geborgd?

- *Dit wordt nog onderzocht door Meerlicht B.V.*

Wat is het gevolg voor de huidige flora en fauna, zoals bijvoorbeeld de toppereend?

- *Zie het rapport 'Beoordeling ecologische effecten Buitendijks Plan' van Waardenburg Ecology BV en Deltares (zie bijlage). Voor veel vogelsoorten en de visstand verwachten wij positieve effecten met name door het toenemen van de waterflora. Voor de mosselarealen die verloren gaan, zijn mitigerende maatregelen voorzien. In het plan is geanticipeerd op een mogelijk verlies van deze voedselbron voor duikeenden door het stimuleren van mosselaanbod op een andere locatie. De toppereend zal hierdoor geen significante negatieve invloed ondervinden.*

Wat is het gevolg voor de irrigatie van gewassen op het vaste land?

- *De overheveling over de dijk wordt gehandhaafd, waarmee er geen gevolgen zijn voor de irrigatie van gewassen. Hierover is overeenstemming bereikt met de LTO.*

Is Buitendijks Plan een rijksinpassingsplan en welke ruimte is er voor de gemeenteraad om hier invloed op uit te oefenen?

- *Het is in eerste instantie een OER project onder verantwoordelijkheid van het ministerie van EZK. De gemeente zal inzetten op brede inbreng van betrokkenen in het OER proces om de gemeentelijke belangen goed voor het voetlicht te brengen. De gemeenteraad kan zienswijzen indienen en uiteindelijk nog in beroep gaan. Indien de Crisis- en herstelwet van toepassing blijkt, dan is beroep niet mogelijk. Zodra dit aan de orde is zal het college de raad hierover informeren.*

Hoe gaat burgerparticipatie plaatsvinden?

- *Binnen rijksprocessen is participatie een verplicht onderdeel. Daarnaast kan het college aanvullend inwoners informeren en/ of bewonersavonden organiseren. Participatie is ook een belangrijk onderwerp voor Meerlicht B.V. Er hebben al bewonersbijeenkomsten plaatsgevonden en er zullen regelmatig bewonersavonden worden georganiseerd.*

VVD

In algemene zin

In het plan en de presentaties die we daarover gezien hebben wordt overal de nadruk gelegd op de enorme voordelen die er aan alle kanten mee te behalen zijn. Als enige nadeel wordt genoemd het verlies aan uitzicht. Welke nadelen kleven nog meer aan dit plan?

- *Het uitgangspunt is dat het verlies aan uitzicht beperkt is. Hiervoor zijn de tien regels van professor Frits Palmboom van toepassing. [10 Gouden regels voor het IJsselmeergebied | Publicatie | Agenda IJsselmeergebied 2050](#). De planstudie zal aangeven of er nog meer nadelen zijn. Op basis daarvan zullen de vervolgbesluiten worden genomen.*

Dit plan is dermate omvangrijk dat er heel veel direct of indirect betrokkenen zullen zijn. Naast Rijkswaterstaat, 3 gemeenten, provincie en PWN, bijvoorbeeld de recreatievaart, visserij, TenneT cq. Alliander, de gebruikers van de haven Oude Zeug, Agriport, landbouw in aangrenzende polders, of natuurorganisaties. Een plan met de omvang en impact zoals deze dient breed gedragen te zijn. Hoe staan andere betrokkenen tegenover dit plan?

- *Er zijn informatieavonden gehouden met LTO, de (landelijke) watersport en lokale bewoners. De meeste aanwezigen waren positief. De natuurorganisaties zijn tegen het plan. Het college heeft oog voor de zorgen die er zijn en die wellicht nog aan de orde komen gedurende het proces.*

Er is ooit gesproken over 'plan buitendijk' plus 'plan binnendijk'. Is de connectie tussen deze twee noodzakelijk? Of is het 'plan binnendijk' volledig van de baan?

- *Er is geen connectie tussen het Buitendijks- en het Binnendijks plan. Plan Binnendijk is volledig van de baan. De provincie NH heeft in een besluit vastgesteld dat het binnendijks plan geen alternatief is voor het Buitendijkse. Wel is het zo dat de natuurdoelstelling in de Wieringerhoek geagendeerd blijft, deze dienen in enige vorm nog wel gerealiseerd te worden.*

Verder gespecificeerd

Het IJsselmeer is de grootste waterbuffer van Nederland. Het plan geeft aan dat deze waterbuffer nauwelijks beïnvloed wordt. Is dat correct, en wat is de mening van bijvoorbeeld PWN en Rijkswaterstaat ten aanzien van de waterbuffer?

- *PWN en Rijkswaterstaat hebben hun vastgestelde normen. De planstudie moet aantonen of het project hier aan voldoet. Er is vaak verwarring tussen waterbuffer en waterberging. Hierbij een toelichting: De beschikbare zoetwatervoorraad van het IJsselmeer in de zomer bestaat uit de laag water die zich bevindt tussen NAP - 30cm en NAP -10cm. Deze niveaus zijn vastgelegd in het Peilbesluit. In het voorjaar wordt het waterpeil opgezet (verhoogd) tot NAP - 10cm. Gedurende de (drogere) zomer wordt er vervolgens zoetwater uit het IJsselmeer gepompt voor drinkwater en irrigatie. Daarmee is de maximale zoetwatervoorraad recht evenredig met het oppervlak van het water. In het ontwerp van Buitendijks Plan 2.0 is hiermee rekening gehouden. De invloed op het wateroppervlak van het IJsselmeer is kleiner dan 1% en daarmee niet significant. Met betrekking tot waterberging: Door opwaaiing tijdens stormen kan het waterpeil in het IJsselmeer sterk variëren (orde 1m niveauverschil). Ook een verhoogde watertoevoer uit de IJssel kan tot verhoging leiden. Als het oppervlak waarover dit water verdeeld kan worden kleiner wordt, zal het water verder moeten stijgen om hetzelfde volume te kunnen bergen. Dit kan tot overstromingen leiden. Significante beperking van dit oppervlak is niet acceptabel; gebieden dienen bij voorkeur overstroombaar te blijven en lager te liggen dan de dijken rond het IJsselmeer. In het ontwerp van Buitendijks Plan 2.0 is hiermee rekening gehouden.*

Wat zijn vanuit het oogpunt van watervoorziening nadelen van dit plan? Of ziet PWN vooral nieuwe mogelijkheden?

- *Het formele standpunt van PWN over het Buitendijks Plan is nog niet bekend.*

Er wordt ergens in het plan melding gemaakt van zoutgehaltes voor de kust die zouden verminderen. Wat is precies de verwachting ten aanzien van de zoutdruk op omliggende gebieden en waarop is die verwachting gebaseerd?

- *Dit wordt nog onderzocht door Meerlicht B.V.*

Gaat de LTO als vertegenwoordiger van de agrarische sector volledig akkoord met het voorliggende plan?

- *LTO heeft in een brief aangegeven dat zij de voorkeur geven aan het Buitendijks Plan versus het plan Binnendijk.*

Er wordt nieuwe natuur gecreëerd, maar daarvoor wordt fors ingegrepen in de bestaande natuur. In ieder geval wordt enorm geroerd in de ondergrond. Welke biodiversiteit gaat daarbij verloren?

- *Zie in de bijlage het rapport 'Beoordeling ecologische effecten Buitendijks Plan' van Waardenburg Ecology BV en Deltares. Zorgvuldige bepaling van de zand-winlocaties en mitigerende maatregelen vormen onderdelen van het plan.*

Er zijn veel twijfels over de mogelijke problemen bij plaatsing van zonnepanelen op water, zoals door golfslag, ijsvorming, of kruiend ijs. Zijn er al voorbeelden (ergens ter wereld) waarbij zonnepanelen op een dergelijke manier op water geplaatst zijn?

- *Er zijn inmiddels enkele locaties met zonnepanelen op het water operationeel. Rijkswaterstaat heeft een studie 'zon op water' laten doen door Deltares met de laatste inzichten over zon op water. In Buitendijks Plan 2.0 zijn de beschermende randen rond de atollen zodanig ontworpen dat ze het risico wegnemen door golfslag en ijs.*

Zijn er inmiddels goede afspraken met de netbeheerders over aansluiting van de zonne-atollen op het stroomnet? En hoe staan de netbeheerders ten opzichte van een dergelijk productievolume aan zon? Kunnen zij dit aan zonder additionele opslag van energie?

- *Er is nauw contact tussen Meerlicht B.V. en de netbeheerders. Het gaat hier om aansluiting op het hoogspanningsnet. ENGIE is nauw betrokken bij het project.*

Hoe ziet de financiële begroting er precies uit qua kosten en opbrengsten? In hoeverre is hier subsidie bij nodig?

- *De financiële begroting is vertrouwelijk. Het is een private ontwikkeling.*

OHK

Op uw verzoek hebben wij als fractie een set vragen samengesteld over het Buitendijkse plan. Deze vragen hebben we gebundeld per sector of onderwerp. Wij zijn benieuwd naar de beantwoording door de initiatiefnemers en hopen deze zo spoedig mogelijk tegemoet kunnen zien.

Visserij:

Wat is het effect op beschermde vissoorten zoals bijvoorbeeld de modderkruiper?

- *Zie het rapport 'Beoordeling ecologische effecten Buitendijks Plan van Waardenburg Ecology BV en Deltares.*

Hoe worden vissers gecompenseerd voor het verlies aan visgronden? Er is sprake van inpoldering niet alleen voor de zonneatollen maar ook de visvrijzone er om heen.

- *Er is geen sprake meer van inpoldering in Buitendijks Plan versie 2.0. De visstand zal toenemen als gevolg van het plan. Zie plan van Waardenburg Ecology BV en Deltares.*

In welke mate is er rekening gehouden met de visserij tijdens het aanwijzen van gebieden en zijn de lokale vissers betrokken bij het proces? Of gaat dit in de toekomst nog gebeuren?

- *Het aanwijzen van visgebieden is niet aan Meerlicht B.V., maar in algemene zin kan gesteld worden dat de visstand zal verbeteren door het project. Zie Plan van Waardenburg Ecology BV en Deltares.*

In hoeverre vindt monitoring plaats om effecten van zonnepanelen te meten op het ecosysteem? Vindt er alvorens een nul-meting plaats?

- *Er vindt monitoring plaats op de effecten van zonnepanelen op het ecosysteem. Nul-meting is hiervan een onderdeel.*

Wat is het effect op vogels van zonnepanelen op het betreffende gebied? Vogels houden niet van weerkaatsing van licht/zon o.a. bekend van holografische afschriklijnen om bijvangst in staande netten te voorkomen. Door de weerkaatsing op zonnepanelen mijden vogels het gebied.

- *Zie het rapport 'Beoordeling ecologische effecten Buitendijks Plan' van Waardenburg Ecology BV en Deltares. Er zijn met de aanwezige grootschalige zonnestroomprojecten geen ervaringen waaruit de voornoemde afschrikking van vogels is gebleken. Van bepaalde vissoorten is bekend dat deze gevoelig kunnen zijn voor magnetisme. De paling behoort tot deze gevoelige soorten. De opgewekte elektriciteit wordt afgevoerd middels kabels.*

In hoeverre is onderzocht naar de effecten bij het Buitendijks plan op gevoelige vissoorten en kan dit gevolgen hebben voor de vismigratie via de nabijgelegen sluiscomplexen?

- *Er is geen aanleiding om andere effecten te verwachten dan van de bestaande ondergrondse elektriciteitskabels van energieprojecten in het IJsselmeer. Zie plan van Waardenburg Ecology BV en Deltares.*

Agrarische sector:

In het plan wordt gesproken van het ontstaan van een foerageer en rustgebied voor watervogels. De afgelopen decennia neemt de ganzenpopulatie toe en veroorzaakt ook toenemende schade in landbouw gewassen. De huidige schaderegeling is nu al niet toereikend en zal naar verwachting aanzienlijk groter worden met meer in de buurt rustende ganzen. Vooraf zou in kaart worden gebracht, middels een onderzoek door een onafhankelijke instantie. Hierbij kan de huidige schade als nulmeting worden gebruikt en het effect van de naar verwachting groeiende populatie van ganzen in het gebied. Er van uitgaande dat de huidige schaderegeling ontoereikend is wordt de extra geleden vraatschade boven de zogeheten nulmeting vergoed door de initiatiefnemers van het plan ten laste van de exploitatie?

- *Er is geen aanleiding om meer vraatschade te veronderstellen, ten gevolge van het Buitendijks Plan. Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar het rapport Beoordeling ecologische effecten Buitendijks Plan van Waardenburg Ecology BV en Deltares.*

Worden agrarische ondernemers op nabijgelegen gronden door de aanleg van het plan ook beperkt in hun stikstof uitstoot?

- *Het IJsselmeer is wel Natura 2000 gebied, maar is niet aangemerkt als stikstofgevoelig gebied.*

Hoe reëel is het gevaar dat landaanwinning in een N2000 gebied wordt aangemerkt als stikstofgevoelige natuur?

- *Meerlicht B.V. gaat er niet van uit dat hier sprake is van landaanwinning, doch dit zal moeten blijken uit de planstudie.*

Over het verondiepen van water, opspuiten van bagger voor zonneatollen en aanleg van ringdijken ter bescherming van drijvende zonnepanelen zijn grote zorgen. Heeft dit nadelige gevolgen zoals toenemende kweldruk in de aangelegen polder? Waar is het hydrologisch onderzoek van kwel uitgevoerd door een onafhankelijke instantie?

- *Dit wordt nog onderzocht door Meerlicht B.V.*

Is er sprake van een nulmeting en worden eventuele schades die ontstaan door aanleg van het plan wel voldoende afgedekt? Worden de schades door verzilting, extra kosten voor drainage, waardevermindering van grond, gedekt uit de opbrengsten van exploitatie van zonnepanelen in het plan Buitendijk?

- *Indien schade toerekenbaar optreedt door de initiatiefnemer dan is er een wettelijke verplichting tot schadevergoeding.*

De aantrekkingskracht op watervogels zal naar verwachting voor pluimveebedrijven een vergroot risico hebben op de bestrijding van vogelgriep, is dit risico onderzocht en in kaart gebracht?

- *Dit wordt nog onderzocht door Meerlicht B.V.*

Ecologie:

Het is niet een automatisch gegeven dat natuurlijke oevers en ondiepten leiden tot een betere waterkwaliteit. De waterkwaliteit van het IJsselmeer wordt o.i. vooral bepaald door de wateraanvoer vanuit de IJssel, wat veruit de grootste post is in de wateraanvoer naar het meer. Graag de reactie van de initiatiefnemers;

- *Inderdaad leidt niet iedere verondieping tot verbetering van de waterkwaliteit. De maatregelen in het plan zijn beschreven in paragraaf 3.2 van de notitie Ruimtelijke Kwaliteit Buitendijks Plan 2.0 door H+N+S. De maatregelen ter verbetering van de ecologische waterkwaliteit zijn met inbreng van deskundigen tot stand gekomen.*

In het Vooraf van het plan Buitendijk op pagina 5, wordt gesproken over een *kennisleemte betreffende de ecologische effecten van de zonnepanelen op het water en de natuurontwikkeling*. Hoewel wij zeker geen specialist op dit gebied zijn, kunnen wij ons niet voorstellen dat er in de internationale en wellicht zelfs in de Nederlandse literatuur geen informatie op dit gebied is. Vooral bij irrigatie wordt boven water uitvoerig gebruik gemaakt van zonnepanelen. Een

literatuuronderzoek vooraf lijkt daarom op zijn plaats. Is er op dit aspect onderzoek verricht door de initiatiefnemers?

- *Er is een studie door RWS gedaan over zon op water. Verder moet de planstudie hier uitsluitsel over geven.*

Van zonnepanelen is bekend dat als de oppervlakte vervuild raakt het energieopwekkende vermogen daalt. Daarom worden ze voorzien van een coating waardoor deze zelfreinigend wordt. Worden de drijvende zonnepanelen ook van een dergelijke coating voorzien? Zo ja waar bestaat deze coating uit en komen stoffen uit deze coating ook vrij in het water van het IJsselmeer? Heeft dit gevolgen voor de waterkwaliteit?

- *Uit de monitoringsprogramma's die onder andere zijn uitgevoerd in het kader van TKI Deltatechnologie project Zon op Water [Home \(zonopwater.nl\)](http://Home(zonopwater.nl)) zijn geen negatieve gevolgen op de waterkwaliteit door zonnepanelen gebleken*

Waterberging:

Bij het IJsselmeer spelen niet alleen de hier genoemde functies een rol, maar met name ook de waterberging tijdens perioden met hoge afvoer van de Rijn, eventueel in combinatie met gestremde lozing bij de Afsluitdijk. Voor zover wij kunnen nagaan is dit aspect in het rapport niet meegenomen. Hiervoor werd destijds een zeker minimum oppervlak van het IJsselmeer noodzakelijk geacht. Het lijkt ons zinvol om bij Rijkswaterstaat te verifiëren of dit nog steeds het geval is, en of het voorgenomen project hier dan in past. Overigens moet 1 keer per 20-30 jaar op een peil op het IJsselmeer van 0,50 m+NAP worden gerekend. Hierbij zou behoorlijke schade aan de eilanden kunnen optreden; Zie eerdere toelichting.

Algemene vragen:

Hoewel het rapport van het Buitendijks plan is opgesteld op basis van onderzoek door Deltares en Bureau Waardenburg in opdracht van de Provincie Noord-Holland, is het voorliggende rapport opgesteld door 5.1.2e 5.1.2e. Onze vraag is derhalve wat de status van dit rapport is?

- *Dit was een rapport (1.0) van de initiatiefnemer 5.1.2e 5.1.2e. Het Buitendijks Plan 2.0 is in opdracht van Meerlicht B.V. opgesteld door H+N+S (zie bijlage) en ingediend in de RCR. De planstudie vanuit het OER zal de formele beslisinformatie opleveren.*

In het Vooraf van het plan "Duurzaam leefbaar" worden *showstoppers* genoemd. In het rapport wordt hier niet verder op in gegaan. We zijn dan ook benieuwd waaruit deze 'showstoppers' bestaan. Graag uw toelichting.

- *Deze vraag is niet meer actueel. De 'showstoppers' in Buitendijks Plan 1.0 zijn opgelost middels plan 2.0. Hierover informeert Meerlicht B.V. u graag.*

Als de Atollen uitsluitend uit zand en klei worden opgebouwd moet op zeer veel onderhoud in verband met erosie en oeverafslag worden gerekend. In het kosten verhaal is geen post opgenomen van waaruit dit onderhoud zal worden betaald. Wie is verantwoordelijk voor het onderhoud en in stand houden van de atollen en draagt hiervoor de kosten daarvan?

- *Meerlicht B.V. is hiervoor verantwoordelijk. Er zijn overigens wel beschermingsranden met stortsteen opgenomen in plan 2.0.*

Kan er worden gegarandeerd dat bij de aanleg van het plan er geen lozingen van granuliet en vervuild slib en met zware metalen en plastic vervuild grond plaatsvindt? ¹

- *Men moet vooraf aantoonbaar voldoen aan de gestelde eisen door het bevoegd gezag.*

Een belangrijk deel van het project wordt gefinancierd uit de opbrengst van de zonnepanelen. Onze vragen zijn:

Wie gaat de zonnepanelen aanleggen en beheren?

- *Meerlicht B.V.*

Hoe groot moet de afdracht per opgewekt kilowattuur zijn om tot de gewenste financiering van de aanleg en het onderhoud van de eilanden te komen?

- *Dit is vertrouwelijke informatie.*

Een belangrijk deel van het project wordt gefinancierd uit de opbrengst van de zonnepanelen. Onze vragen zijn dan: wie gaat de zonnepanelen aanleggen en beheren, en hoe groot moet de afdracht per opgewekte kilowattuur zijn om tot de gewenste financiering van de aanleg en het onderhoud van de eilanden te komen?

- *Meerlicht B.V. legt de atollen aan. De financiering is vertrouwelijke informatie.*

Het Buitendijks plan duurzaam leefbaar van maart '21, gepresenteerd tijdens de kustweken vertoont een aantal opvallende afwijkingen met een gepresenteerd plan op de gehouden informatiebijeenkomst IJsselmeerkust 12 oktober '22. Welke versie wordt nu gebruikt als uitgangspunt en waar is deze juiste versie digitaal te raadplegen?

- *Zie de Memo raad 23-02-21 OER Wieringerhoek. Op basis van voortschrijdend inzicht wordt het plan continue aangepast en tijdens de planstudie wordt er een voorkeursalternatief ontwikkeld.*

Wat is de reden om het ontwerp van dit plan aan te passen?

- *Dit is gebaseerd op de ontvangen feedback uit de verschillende gespreksronden en voortschrijdend inzicht uit deskresearch en overige studies.*

Tijdens de presentatie werd de natuurwaarde van het IJsselmeer op 0 gesteld, gesproken werd van een dode bak met waarde. Uit een onderzoek van de WUR blijkt dat het met de visstand in het IJsselmeer eigenlijk best goed gaat ² Wij als fractie zouden daarom een verdere onderbouwing van uw stelling willen zien middels onderzoeksresultaten uitgevoerd door een onafhankelijke instantie?

- *Meerlicht B.V. baseert zich op informatie en beleid van Rijkswaterstaat.*

Het IJsselmeer vormt werelds grootste zoetwaterreservoir welke in de voorspelde toekomst alleen in belang zijn toenemen. Welke invloed heeft het Buitendijkse plan op de totale hoeveelheid beschikbaar zoet water?

- *Hier zijn de normen van Rijkswaterstaat van toepassing. Zie ook bovenstaande toelichting.*

Het plan lijkt vooral interessant te zijn om plaats te maken voor drijvende zonnepanelen, is er gekeken om i.p.v. ons kwetsbare IJsselmeer de Afsluitdijk te gebruiken als ruimte voor de plaatsing van zonnepanelen eventueel i.c.m. een eventueel aan te leggen stroomkabel voor versterking van landelijke energie infrastructuur?

- *De afsluitdijk is geen optie omdat de afstanden voor de leidingen te groot zijn. Ook kan er slechts met twee lagen panelen worden gewerkt. Verder is er sprake van schittering voor automobilisten zowel overdag als in het donker en er is een probleem met erosie omdat het gras en de wortels onder de panelen niet goed genoeg groeien. Dit kan leiden tot problemen qua waterveiligheid. Er is eerder al een discussie geweest hierover en er bleek geen marktpartij geïnteresseerd om hier zonnepanelen te installeren. Op de knooppunten bij Den Oever en Zurich zijn wel plaatsen in beeld voor een klein aantal zonnepanelen.*

Heeft de aanleg van atollen effect op de stroming in het IJsselmeer?

- *Het eerdere noordelijke eiland in versie 1.0 van het plan is komen te vervallen vanwege het verstoorde aanstromen naar de spuisluisen. De stroming binnen en rond de atollen wordt nog onderzocht door Meerlicht B.V.*

In het buitendijks plan duurzaam leefbaar is een verwijzing naar 5.49 van de omgevingswet Artikel 5.49 lid 1 laat geen landaanwinning en bouwactiviteiten toe. Lid 2 kent een uitzondering voor:

- overstroombare natuur en daarvoor benodigde constructie
- Projecten in het kader van dijk- of kustversterking
- Projecten voor nationaal belang voor windenergie

In casu gaat het dus om overstroombare natuur en grote projecten voor windenergie.

Windenergie is niet hetzelfde als zonne-energie. Dus de huidige tekst van het Besluit kwaliteit leefomgeving biedt geen ruimte voor zonne-energie. Zijn de initiatiefnemers op de hoogte van dit feit?

- *Het Besluit kwaliteit leefomgeving moet net als de Omgevingswet nog in werking treden. In de brief van minister Harbers over Water – en Bodem sturend (zie: Waterbeleid | Tweede Kamer der Staten-Generaal) Om te voldoen aan de Natura 2000-doelen en KRW wordt een integrale verkenning uitgevoerd naar zonne-energie in combinatie met natuurontwikkeling in de noord-westhoek van het IJsselmeer.*

¹ <https://www.ad.nl/flevoland/natuurmonumenten-gebruikte-met-plastic-vervuild-bouwpuin-voor-wandelpaden-organisatie-erkent-fout~a1191589/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

² [A-toomkuilsurvey 2021: Eerste stap richting een gestandaardiseerde methodiek — Research@WUR](#)

Is dit thema nog actueel gezien de kamerbrief die het Kabinet op 25 november 2022 aan de Tweede Kamer gestuurd heeft?

Als nee: sluiting

Als ja: waarom

- *In de brief van minister Harbers wordt een uitzondering gemaakt voor de onderdelen van het Buitendijks Plan. De ondergenoemde punten worden in deze brief benoemd.*

‘Daarbij de volgende aandachtspunten (niet in volgorde van belangrijkheid):

- 1. Watervoorziening (kwantiteit) voor de landbouw dient minimaal op gelijk niveau te blijven;*
- 2. Waterkwaliteit dient niet achteruit te gaan (verzilting);*
- 3. Er dient rekening gehouden te worden met de zoute kwel in de Wieringermeer (hydrologie);*
- 4. Geen achteroeverontwikkelingen;*
- 5. Landvorming in het IJsselmeer dient geen extra beperkingen op te leveren voor de landbouw in Hollands Kroon (geen extra Habitatrichtlijngebieden);*
- 6. Vaargeulen en vaarroutes voor beroeps- en recreatieve scheepvaart dienen geborgd te blijven;*
- 7. Verbetering van de biodiversiteit dient voorafgaand aan ontwikkelingen aannemelijk gemaakt te worden (wordt het probleem ook echt opgelost).’*

Inwoners Hollands Kroon hebben mogelijk financieel voordeel bij komst zonne-atollen voor de IJsselmeerkust. 'Vaste lage energieprijs wordt nog onderzocht'

Zonnepark in de Wieringermeer dat door afvalverwerkingsbedrijf Afvalzorg en energie- en grondstoffenbedrijf HVC is gerealiseerd. © Archieffoto Mediahuis
Lars van der Bel
Gisteren om 20:30

ANNA PAULOWNA

Obligatiemogelijkheden, gebruik van goedkope elektriciteit wanneer energie wordt opgewekt en een fonds voor duurzame en recreatieve ontwikkeling: dat zijn mogelijke voordelen voor de inwoners van de gemeente Hollands Kroon indien het Buitendijks Plan van de grond komt.

De gemeenteraad van Hollands Kroon heeft iets meer duidelijkheid verkregen over het Buitendijks Plan dat de komst van zo'n 2,5 miljoen zonnepanelen in het IJsselmeer behelst.

Het presidium van de gemeente (voorzitter van de raad en de fractievoorzitters) riep de verschillende fracties in een eerder stadium op met vragen te komen

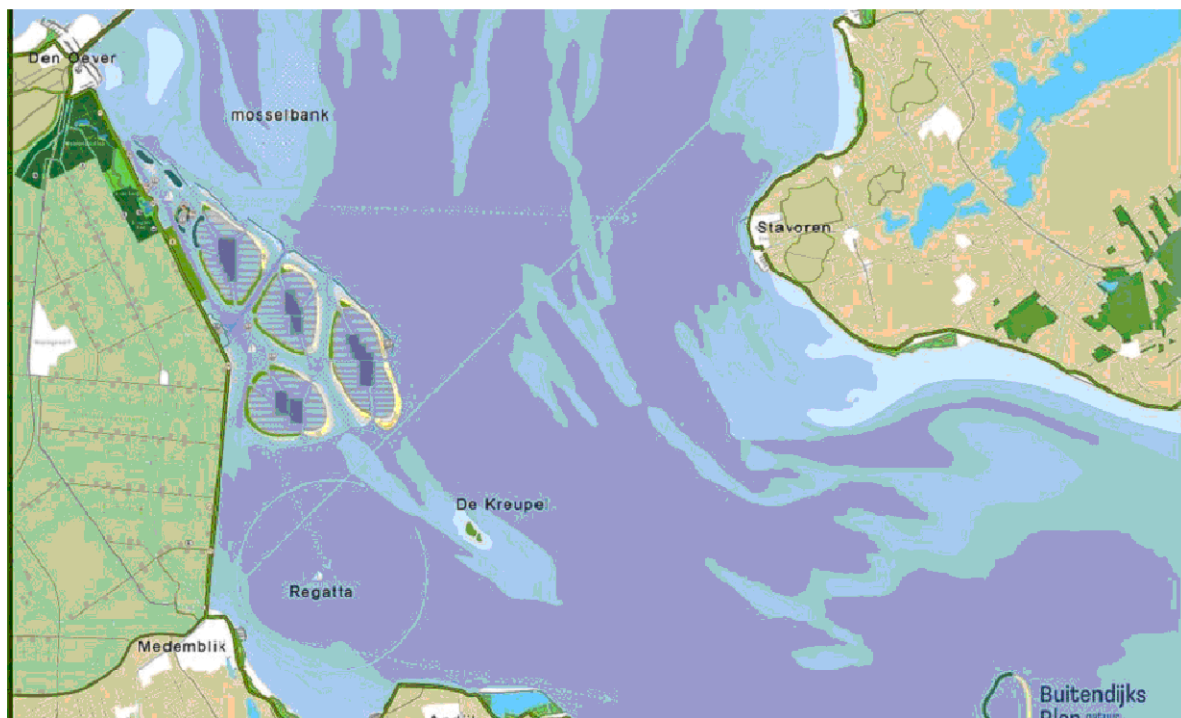
richting de initiatiefnemers om zorgen weg te nemen die onder omwonenden en raadsleden leven. Wat al uit eerdere berichtgevingen bleek en nu ook door vragen van PvdA, GroenLinks, VVD, OHK en CDA aan het oppervlakte komt: dat een dijk het zicht op het IJsselmeer belemmert, stelt omwonenden nog niet gerust als het gaat om de omvang van het plan en de mogelijke gevolgen voor de Wieringermeer.

Verzilting is een thema dat bevraagd is, net als visstanden, vogelpopulaties en waterkwaliteit. Want wat zijn bijvoorbeeld de gevolgen voor de agrariërs aan de andere kant van de dijk zodra een nieuw foerageer- en rustgebied voor watervogels is gerealiseerd?

Om op die vraag meteen maar antwoord te geven: 'Er is geen aanleiding om meer vraatschade te veronderstellen'. Zoals het rapport aantoont zijn overlast gevende ganzen voor hun voedsel gericht op 'eiwitrijke graslanden', een type vegetatie dat geen onderdeel uitmaakt van het Buitendijks plan. En de visstand 'zal toenemen als gevolg van het plan'.

Schade

Meerlicht BV, de werkmaatschappij die baggeraar Van Oord en leverancier van duurzame energieoplossingen GroenLeven gezamenlijk hebben opgericht voor de ontwikkeling van de zogenoemde zonne-atollen, laat verder weten nog onderzoek te doen naar de gevolgen van het plan voor de stromingen in het IJsselmeer. Verwacht wordt dat dit geen invloed heeft op de kweldruk in de Wieringermeer, en gesteld wordt dat in het uiterste geval schade verhaalt kan worden op de initiërende partij.

Tussen Den Oever en Medemblik moeten de zonne-atollen en de recreatie-eilanden komen te liggen.

Als reactie op vragen van GroenLinks blijkt dat omwonenden mogelijk voordeel hebben bij de komst van de zonnepanelen bij de aanschaf van obligaties, gebruik van goedkope elektriciteit wanneer energie wordt opgewekt en de totstandkoming van een fonds voor het stimuleren van duurzame en recreatieve ontwikkelingen. 'Daarnaast is er een impuls voor natuurontwikkeling en waterrecreatie. Dit komt de leefbaarheid in het gebied ten goede.' Onderzocht wordt nog of er een vaste lage energieprijs mogelijk is voor inwoners van Hollands Kroon.

Kritisch

Hoewel het merendeel van de vragen van de PvdA, GroenLinks, VVD, OHK en CDA beantwoord zijn, benadrukt zowel de gemeente als Meerlicht dat de planvorming nog bezig is en 'dat antwoorden die nu gegeven worden in de loop van de tijd kunnen wijzigen'.

Het college heeft reeds richting Meerlicht en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) laten weten de ontwikkelingen nauwlettend en kritisch in de gaten te houden. Want hoewel onderdeel van het programma OER (Opwek Energie op Rijksgronden) kent de gemeente gezien de ligging van de zonne-atollen een groot belang bij goede planvorming. Ook hebben zij daarbij aangetekend proactief geïnformeerde te willen worden over toekomstige ontwikkelingen rondom het Buitendijks Plan. Zodra de mogelijkheid zich voordoet, zal het college samen met de raad tot een zienswijze komen en deze indienen.

H+N+

S+ +

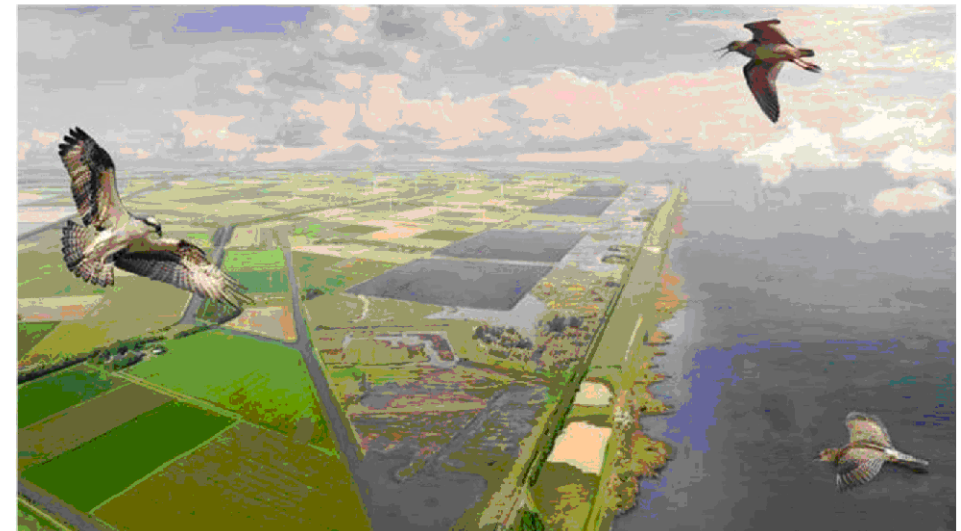
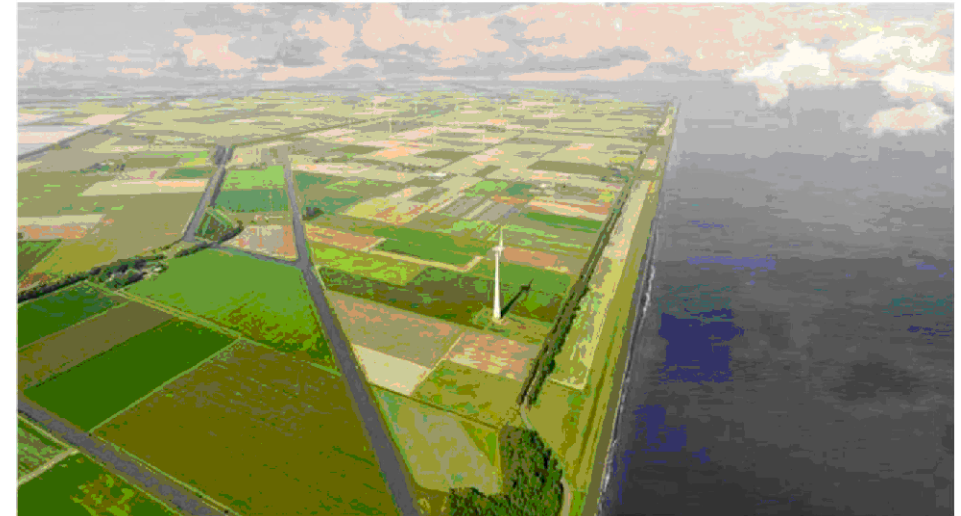
RUIMTELIJKE VERKENNING

MULTIFUNCTIONELE ACHTEROEVER WIERINGERMEER

JULI 2021

AANLEIDING EN OPBOUW

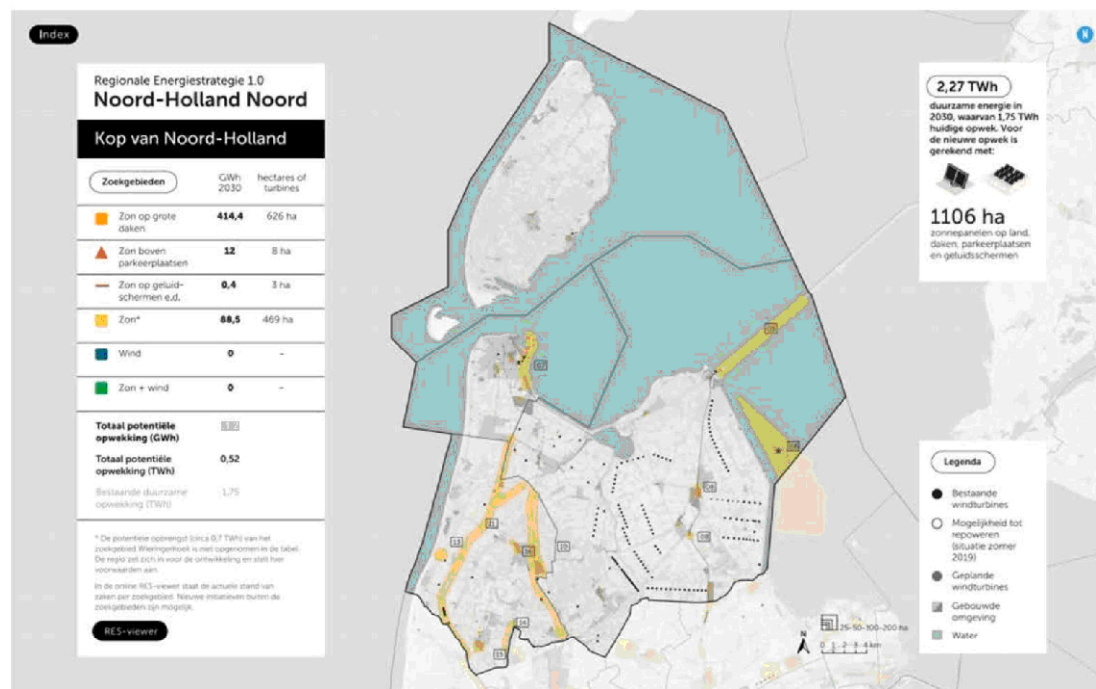
Deze ruimtelijke verkenning Multifunctionele Achteroever Wieringermeer geeft verdere invulling aan de discussie over natuurversterking in en rond de Wieringerhoek, de kustzone tussen Wieringermeer en IJsselmeer. Hiervoor is eerder een uitwerking gemaakt door Bureau Strooming dat in vogelvlucht de potentie van het achteroever-concept toont. Het multifunctionele achteroever-concept heeft als doel een perspectief vol kansen en mogelijkheden te laten zien, uitgaande van het principe van multifunctioneel ruimtegebruik. Dat vertaalt zich naar een brede binnendijkse zone waarin ruimte is voor (natte) natuur gekoppeld aan onder andere zonne-energie en landbouw. Het concept van de multifunctionele achteroever is een uitnodiging om het gesprek met de verschillende gebiedspartijen te verrijken, zowel als het gaat om de ontwikkeling van natuur als om die van energie.

5.1.2e

RES NOORD-HOLLAND NOORD

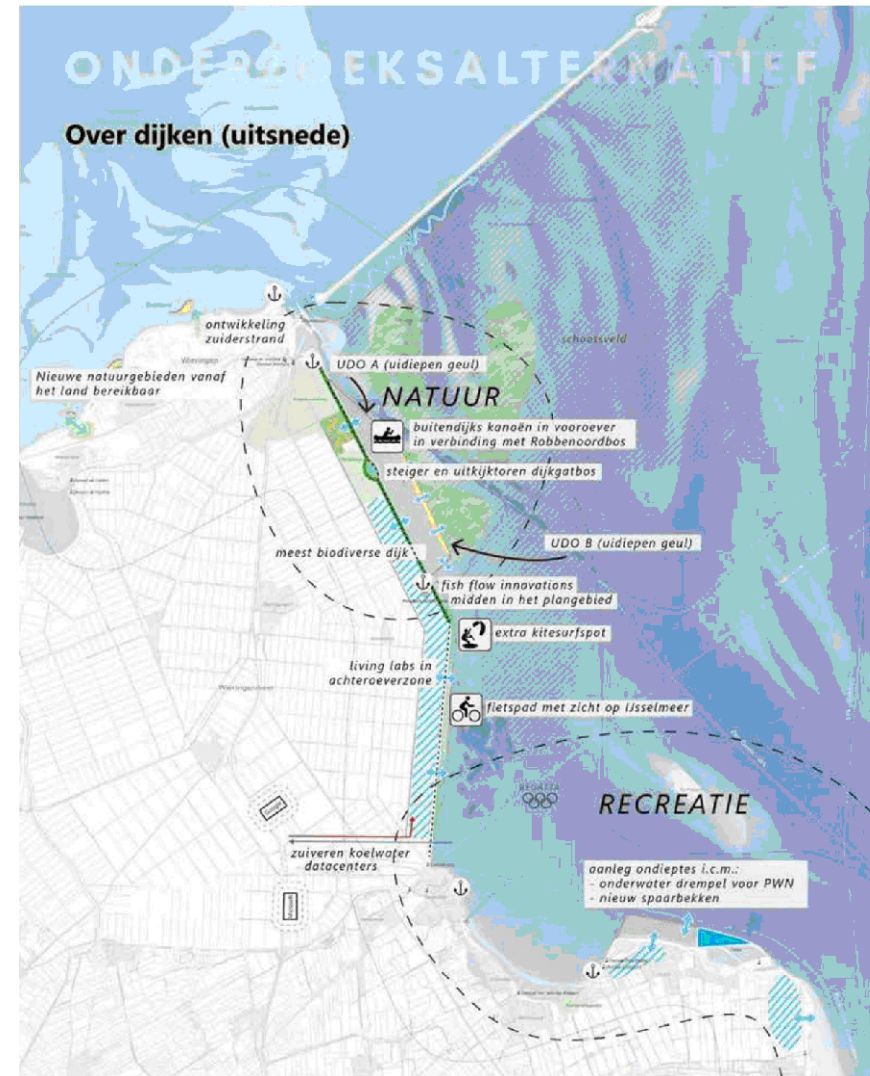
Er lopen momenteel twee processen in het gebied die belangrijk zijn in relatie tot het multifunctionele achteroever-concept. Allereerst de Regionale Energie Strategie Noord-Holland Noord (RES-NHN), die verkent waar in Noord-Holland ruimte is voor het opwekken van duurzame energie. Hierin wordt onder meer een zoekgebied voorgesteld voor grootschalige plaatsing van zonnevelden op het IJsselmeer. **De multifunctionele achteroever biedt hiervoor een natuur-inclusiever alternatief, dat bovendien geen inbreuk doet op het Natura 2000-gebied IJsselmeer.**

RES Noord-Holland Noord op kaart - zoekgebieden voor zon en wind.
Bron: RES 1.0 Noord-Holland Noord, 2021

PAGW WIERINGERHOEK

Ten tweede loopt het traject Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW), waar de Wieringerhoek één van de deelgebieden is. En waarbinnen het achteroever-concept één van de oplossingsrichtingen is om de ecologische kwaliteit van het IJsselmeersysteem te verbeteren. De resultaten van deze verkenning bieden input om het gesprek te voeren over de kansen van het optimaal inzetten van een multifunctionele achteroever, door deze ook te koppelen aan de mogelijkheden voor energie, landbouw en recreatie.

Onderzoeksvaariant Over Dijken als onderdeel van de PAGW Wieringerhoek
Bron: RWS/Witteveen en Bos, 2020

OPBOUW

Deze verkenning loopt langs twee lijnen: er is een 'locatie specifieke' lijn die gaat over de Wieringerhoek en hoe een multifunctionele achteroever hier vorm zou kunnen krijgen; en er is een lijn met 'algemenere' bouwstenen voor een multifunctionele achteroever die ook op andere plekken langs de IJsselmeerkust toepasbaar kan zijn.

De opbouw is als volgt:

- Eerst wordt kort de landschappelijke karakteristiek van de Wieringermeer beschreven; de ruimtelijke betekenis en kwaliteit van het landschap en de positie binnen het grotere geheel van het hele IJsselmeergebied (1).
- Ten tweede komen enkele opgaven aan bod die spelen in de Wieringermeer en tussen IJsselmeer en Wieringermeer en wordt onderzocht welke mitigerende rol de achteroever hierin zou kunnen nemen (2).
- Daarna volgt een reeks bouwstenen die de verschillende verschijningsvormen van het landgebruik toelichten, elk met een sterke natuurcomponent (3).
- En tot slot worden deze bouwstenen uitgewerkt in twee varianten voor een multifunctionele achteroever voor de Wieringerhoek, om de reikwijdte en mogelijkheden van dit concept verder te verkennen en in beeld te brengen (4).

1. LANDSCHAPPELIJKE KARAKTERISTIEK

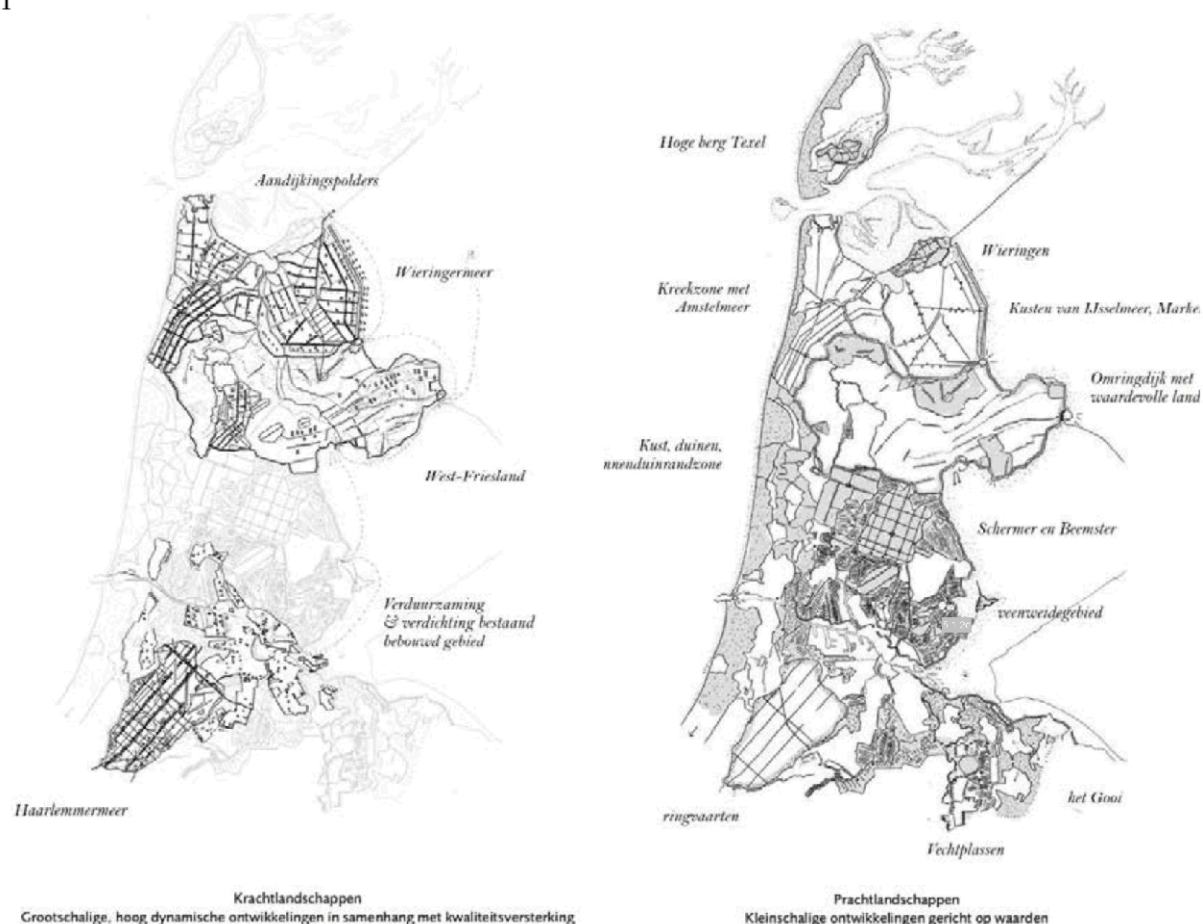
De Wieringermeer is in 1930 drooggelegd en vier jaar later al in cultuur genomen. Het is de eerste polder die in het kader van de Zuiderzeewerken is drooggelegd. Wie op een kaart kijkt ziet nog duidelijk de strakke maatvoering en ritmiek die in het ontwerp is toegepast en in alle onderdelen te herkennen is: de wegenstructuur met daaraan op vaste afstand de erven; de hoofdwaterstructuur die met gevoel voor dramatiek samenkomt bij de gemalen Lely (zuid) en Leemans (noord); de akkers die er als een duidelijk raster tussen liggen; en de dijk die de boel afsluit van het IJsselmeer en het grote hoogteverschil tussen polder en meer mogelijk maakt.

Topografische kaart uit de jaren de nieuwe polder.
Bron: Topotijdreis, 2021

WIERINGERMEER ALS KRACHT-EN PRACHTLANDSCHAP

De functionele opbouw – gericht op het optimaal bedienen van de landbouw – is een krachtig gebaar en is ook geschikt gebleken voor andere grootschalige ontwikkelingen met een grote ruimtelijke schaal – zoals bijvoorbeeld voor windenergie. In het Kwaliteitsbeeld Noord-Holland 2050 wordt dit omschreven als een ‘krachtlandschap’ met passende maat en schaal. Daartegenover is hier ook sprake van een ‘prachtlandschap’, wat voor een groot deel schuilt in hoe de polder is vastgemaakt aan het bestaande land. De sequentie (van zuid naar noord) van oude stad, gemaal, rechte dijk, knik, rechte dijk, boscomplex, dijkdoorbraak en oud land, met links en laag de polder en rechts de dijk en het water heeft eenzelfde aantrekkelijkheid die op veel plekken langs de kust van de Zuiderzee te vinden is.

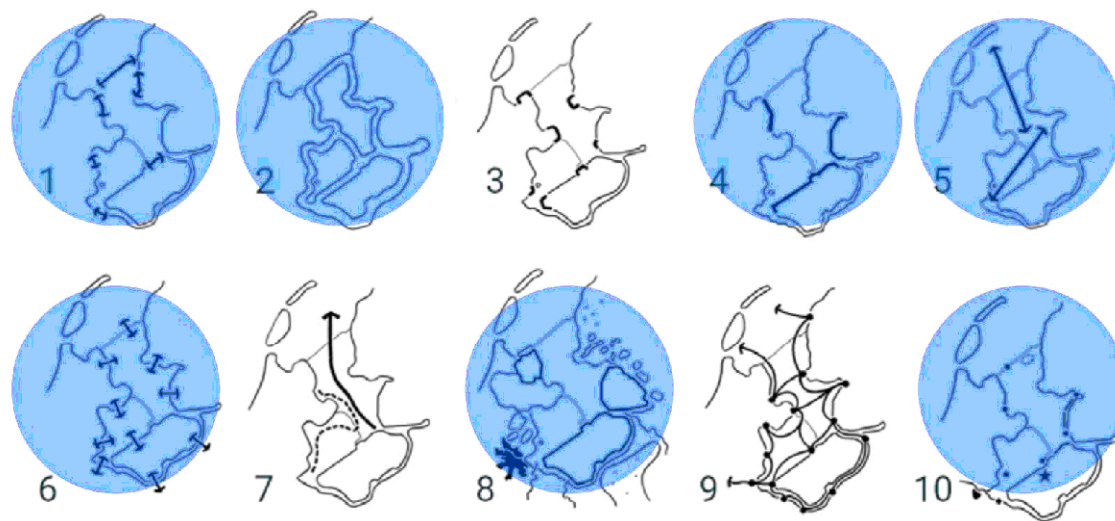

Kracht- en prachtlandschappen Noord-Holland.

Bron: Kwaliteitsbeeld Noord-Holland 2050. Van Paridon x de Groot, 2017

KWALITEIT VAN HET IJSSELMEERGEBIED

Die ruimtelijke opbouw – en het contrast tussen oud en nieuw – is ook terug te vinden in het onderzoek van de Van Eesteren Leerstoel onder leiding van Frits Palmboom, die tien gouden regels van het IJsselmeergebied opstelde om de kwaliteit van het IJsselmeergebied te duiden en bij ontwikkelingen verder te versterken. Daarin doet de Wieringermeer ook mee. En daaraan kan de multifunctionele achteroever ook een bijdrage leveren, zeker als het gaat om punten als: de kust als zone, de verbindingen tussen water en achterland en (in relatie tot zon) het openhouden van de grootste maten van het IJsselmeergebied. Het gaat telkens om het behoud en de waardering van de bestaande kwaliteit (in het geval van de Wieringermeer de heldere structuur) en het zoeken naar verbreding en vernieuwing van die kwaliteiten.

1. Maak het rondje IJsselmeer compleet
2. Benader de kust niet als een lijn maar als een zone
3. Respecteer en versterk de opeenvolging van baaien en kappen
4. Koester en versterk het verschil tussen strakke en grillige kusten
5. Verdedig de grootste open maten in het gebied
6. Intensiveer de verbindingen tussen het water en het achterland
7. Speel in op de diversiteit van het (onder)waterlandschap
8. Buit de diversiteit van het achterland uit
9. Verfijn het netwerk van verbindingen, te land en te water.
10. Voeg een paar nieuwe krachtige trekkers toe

Bron: 10 gouden regels voor het IJsselmeergebied. Van Eesteren Leerstoel

LANDSCHAP OP HOOFDLIJNEN

De focus ligt hier niet op de gehele Wieringermeer maar op de zone achter de dijk. Ze vormt een overgang tussen IJsselmeer en polder. Dit landschap op hoofdlijnen is als volgt te kenschetsen:

1. De dijkzone ligt opgespannen tussen Wieringen (met Den Oever op de kop) en West-Friesland (met Medemblik op de kop);
2. De gemalen Leemans en Lely en daaruit vertakkende hoofdwaterstructuur vormen de grenzen van het gebied landinwaarts;
3. De dijkzone bestaat uit een noordelijk deel en een zuidelijk deel met de 'knik' in de dijk bij de Oude Zeug als scheidslijn. Hier ligt ook de waterscheiding tussen de twee peilvakken;
4. Haaks hierop bestaat de dijkzone (van buiten naar binnen) uit het IJsselmeer, de dijk met brede dijkvoet, een weg (met erven), polder, tussensloot, polder en hoofdafwatering. De dijk vormt een harde grens;

Landschappelijke hoofdopzet achteroever Wieringermeer

LANDSCHAP OP HOOFDLIJNEN (VERVOLG)

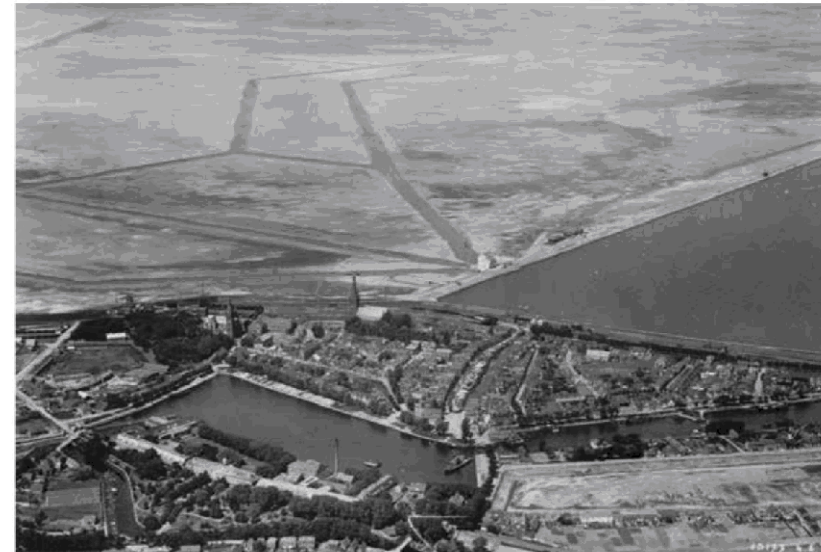
5. De ritmiek van de kavels en de wegen haaks op de dijk verschilt tussen noord en zuid, en daarmee ook de positie van de erven. Deze liggen in noord en zuid in ieder geval ook direct achter de dijk;
6. Het noordelijk deel (Robbenoordbos – omgevormd naar bos vanwege te veel aan zoute kwel) is te zien als verbijzondering binnen de verder strak ingevulde polder. Een soortgelijke ‘overhoek’ is ook zichtbaar boven het gemaal Lely en ook bij de knik is sprake van een afwijking van het polderraster;

Zicht vanaf Medemblikrichting Wieringermeer met de brede zone achter de dijk en de 'overhoek' net boven het gemaal Lely. Bron: Regionaal Archief Alkmaar (FO 3021891)

FUNCTIONEEL LANDSCHAP

De ruimtelijke opbouw wordt in deze verkenning gebruikt als basislaag waarop het programma – de multifunctionele achteroever – een plek kan vinden. Soms biedt het aanleidingen om programma en ruimte te verknopen. De ruimtelijke opbouw is exemplarisch voor de tijd waarin de polder ontworpen en drooggelegd is – met techniek zijn de landbouwkundige condities in de hele polder gelijkemaakt, ongeacht ondergrond en lokale condities.

Nieuw land: De Wieringermeer drooggelegd in 1930.
Bron: Regionaal Archief Alkmaar (FO 3010009)

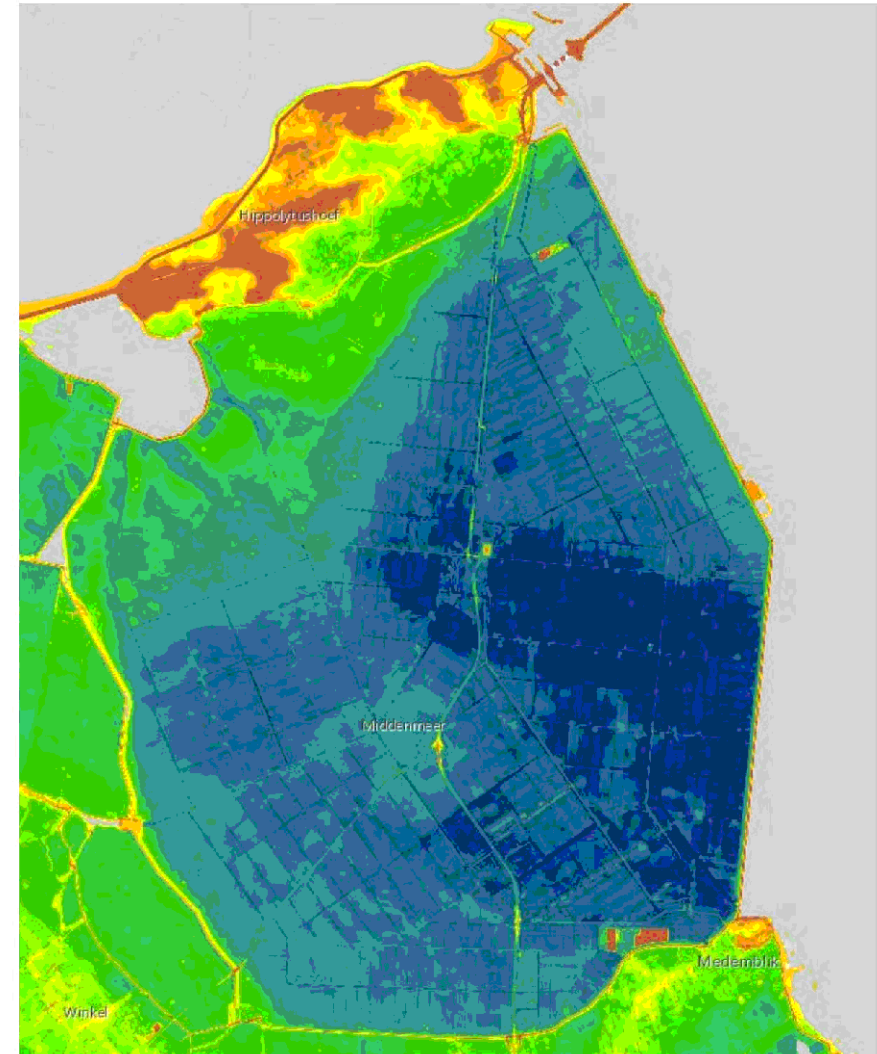

Machinaal agrarisch landschap. Ploegen in de Wieringermeer, ca 1933. Bron: Regionaal Archief Alkmaar (FO 3022623)

NATUURLIJK LANDSCHAP ZICHTBAAR MAKEN

In de praktijk heeft dat allerlei gevolgen gehad; dat de lage delen (in het zuiden) dieper bemalen worden bijvoorbeeld en dat het Robbenoordbos uiteindelijk niet geschikt bleek voor landbouwkundig gebruik (vanwege de zoute kwelstroom) en tot bos is omgevormd. De ondergrond toont zich!

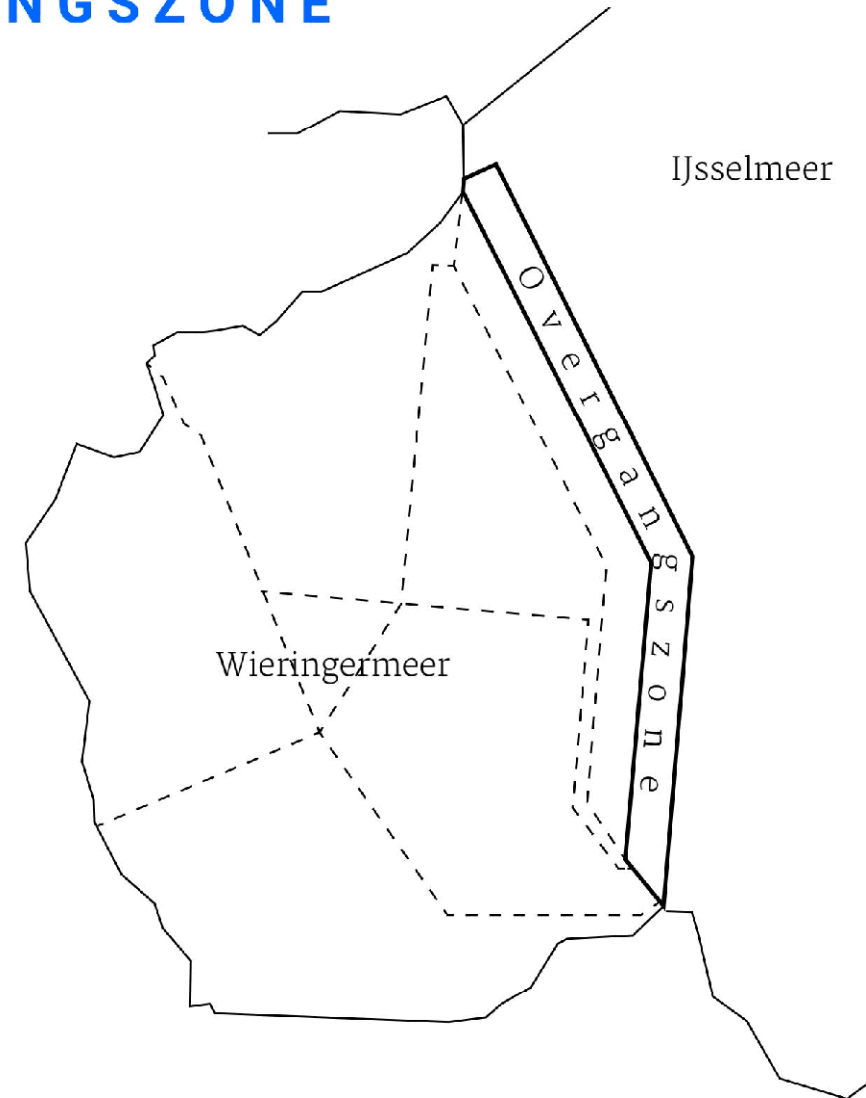
De ruimtelijke opbouw is dan ook niet allesbepalend. Juist de 'spanning' tussen de functionele structuur van de polder en de bodem- en watercondities die zich daar niets van aantrekken vormen een aantrekkelijk perspectief dat in het licht van de multifunctionele achteroever verder wordt uitgewerkt.

De hoogteverschillen tussen polder en omliggend land en de hoogteverschillen in de polder zijn beiden duidelijk zichtbaar. Bron: AHN

2. ACHTEROEVER ALS OVERGANGSZONE

De landschappelijke structuur laat op eerste gezicht een helderheid en eenduidigheid zien. Maar door de drooglegging van de Wieringermeer (en de afsluiting van de Zuiderzee) zijn er ook een aantal kwesties ontstaan die het gebruik van het landschap mede beïnvloeden. Het gaat daarbij telkens over de dijkzone als overgangszone tussen IJsselmeer enerzijds en de polder anderzijds.

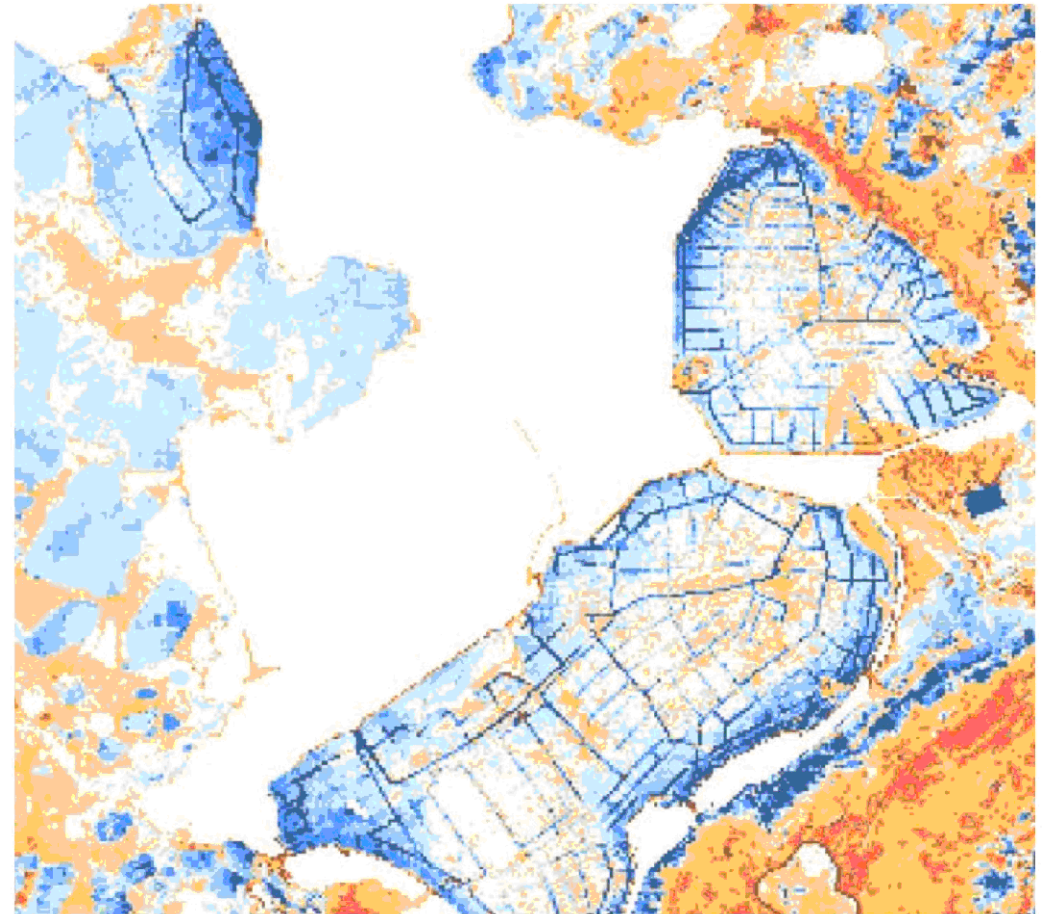

Principeschets van de positie van de achteroever als 'bemiddelaar' tussen binnen- en buitendijks

KWEL EN VERZILTING IN DE DIJKZONE

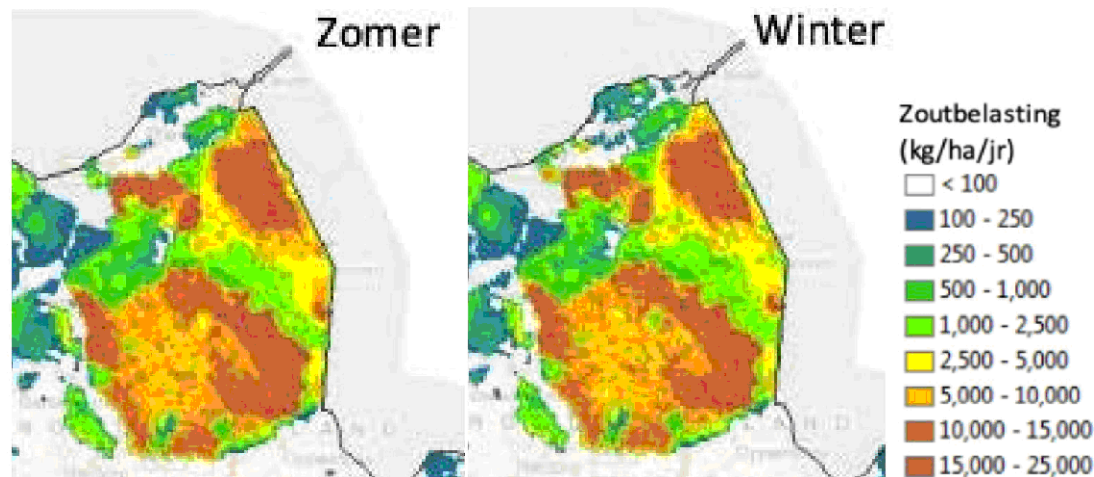
Het kaartbeeld met daarop de mate van kwel en infiltratie in het IJsselmeergebied laat duidelijk zien wat de impact is geweest van de inpoldering en afsluiting van de Zuiderzee. Door de diepe ligging van de Wieringermeer ten opzichte van het hoge peil van het IJsselmeer is er sprake van veel kwel in de overgang van meer naar polder. Doordat het IJsselmeer zoet is, verzoet de ondergrond hier ook en komt voor een deel zoete kwel omhoog. Maar de Wieringermeer is een oude zeebodem met zout in de grond – een deel van de kwel is dan ook zout, wat leidt tot verzilting in delen van de polder. Dit heeft gevolgen voor de landbouw en voor het watergebruik – er moet meer worden doorgespoeld.

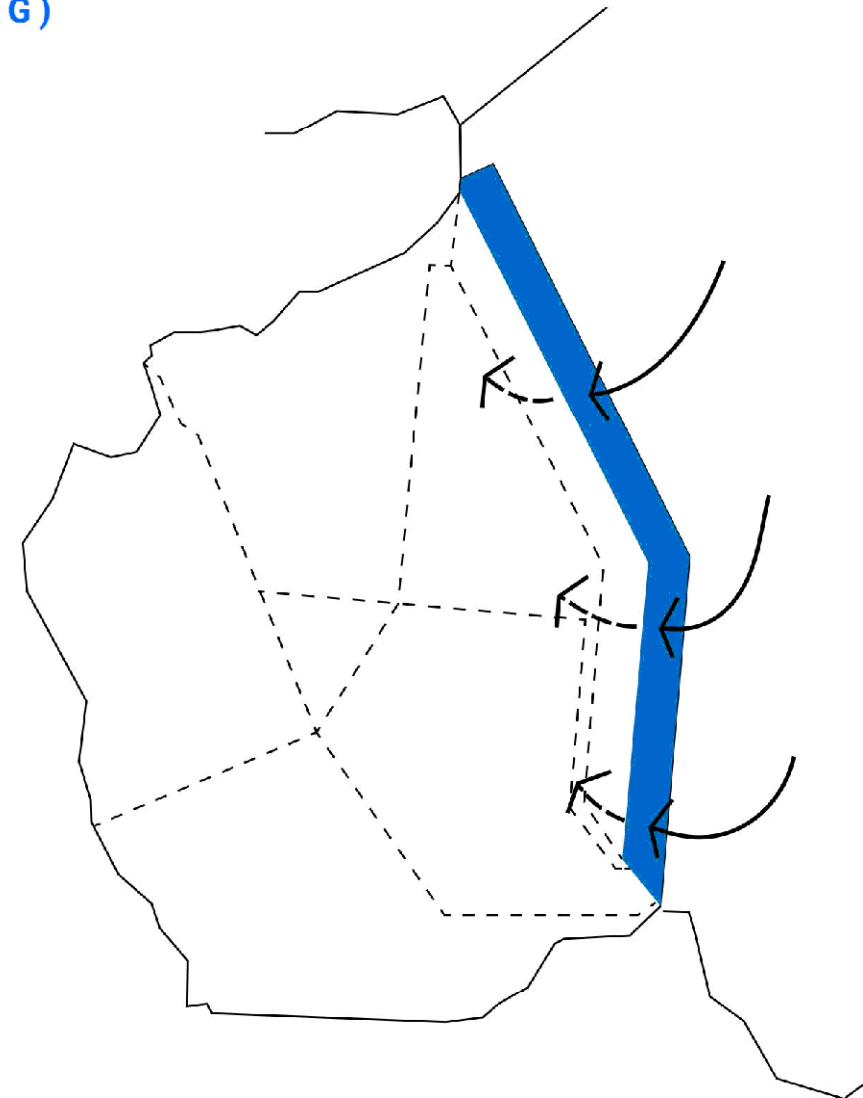
Uitsnede IJsselmeergebied van de kwel- en infiltratiekaart. In blauw de mate van kwel - de randen van de Zuiderzeepolders springen eruit. Bron: Klimateffectatlas

KWEL EN VERZILTING IN DE DIJKZONE (VERVOLG)

Door de overgang van IJsselmeer naar polder meer gradueel te maken (door binnendijs te vernatten) kan de kwelstroom worden afgezwakt doordat er tegendruk wordt geboden tegen de grondwaterstromen vanuit oostelijke richting. Zo wordt ook de zoute kwel 'afgevangen' omdat dit in de vernatte zone omhoogkomt en zo niet verder polder inwaarts terecht komt.

Indicatie van de zoutbelasting - vooral in het noordelijk deel ligt dit direct achter de dijk. Bron: Velstra et al., 2013

De achteroever als vernatte zone om tegendruk te bieden aan de kweldruk uit het IJsselmeer

HARDE GRENS TUSSEN HABITATS

Een van de belangrijkste doelen van het PAGW is om de ecologische barrière tussen IJsselmeer en achterland te slechten, als ook die tussen IJsselmeer en Wad. De grens tussen IJsselmeer en achterland is nu de harde dijkzone, zonder voor- of achterland een abrupte scheiding. De overgang tussen voor en achter de dijk is voor vissen en andere onderwaternatuur niet aanwezig. Er zijn verschillende manieren om hier wat aan te doen, in alle gevallen gaat het ook hier om een overgangszone tussen het grote open water en het polderwater van sloten en vaarten.

De grens tussen IJsselmeer en Wad, en meer algemeen tussen zoet en zout ontbreekt grotendeels in het IJsselmeer. Gezocht wordt naar mogelijkheden om vismigratie tussen de systemen mogelijk te maken, maar ook de overgang vanuit IJsselmeer naar achterland is in die reeks belangrijk.

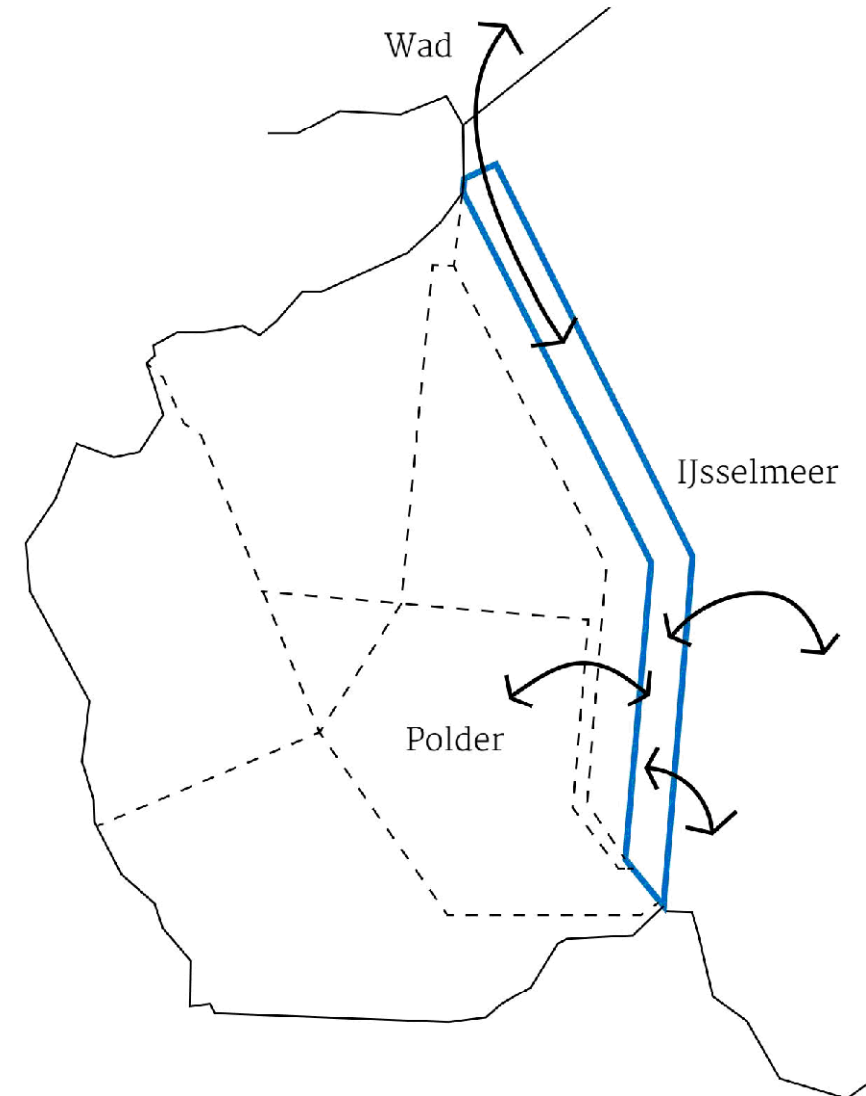

Sinds de aanleg vormt de Wieringermeerdijk een harde grens tussen binnen-en buitendijks.
Bron: Staatsbosbeheer

HARDE GRENS TUSSEN HABITATS (VERVOLG)

De geleidelijke zoet-zout overgang is ook een aantrekkelijk en vrij zeldzaam habitat in het IJsselmeersysteem en biedt een breed spectrum aan hoogproductieve (voedselrijke) opgroehabitats, passend bij de soortspecifieke eisen van een aantal diadrome doelsoorten. Voor deze overgang is een functionele lokstroom (van zuid naar noord) en een zoetwater-inlaat aan de zuidkant nodig.

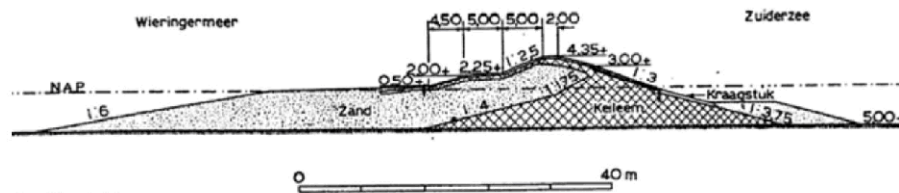
De achteroever van de Wieringermeerdijk biedt de mogelijkheid om deze overgangen tot stand te brengen. Zeker gezien de westkust van het IJsselmeer buitendijks een vrij harde overgang kent tussen dijk en open water (ten opzichte van de zanderigere en meer graduele overgang aan de Friese kust bijv.) is het creëren van deze overgang aan de binnenkant van de dijk mogelijk kansrijker. Dat geldt zowel in oost-westrichting als in de richting noord-zuid.

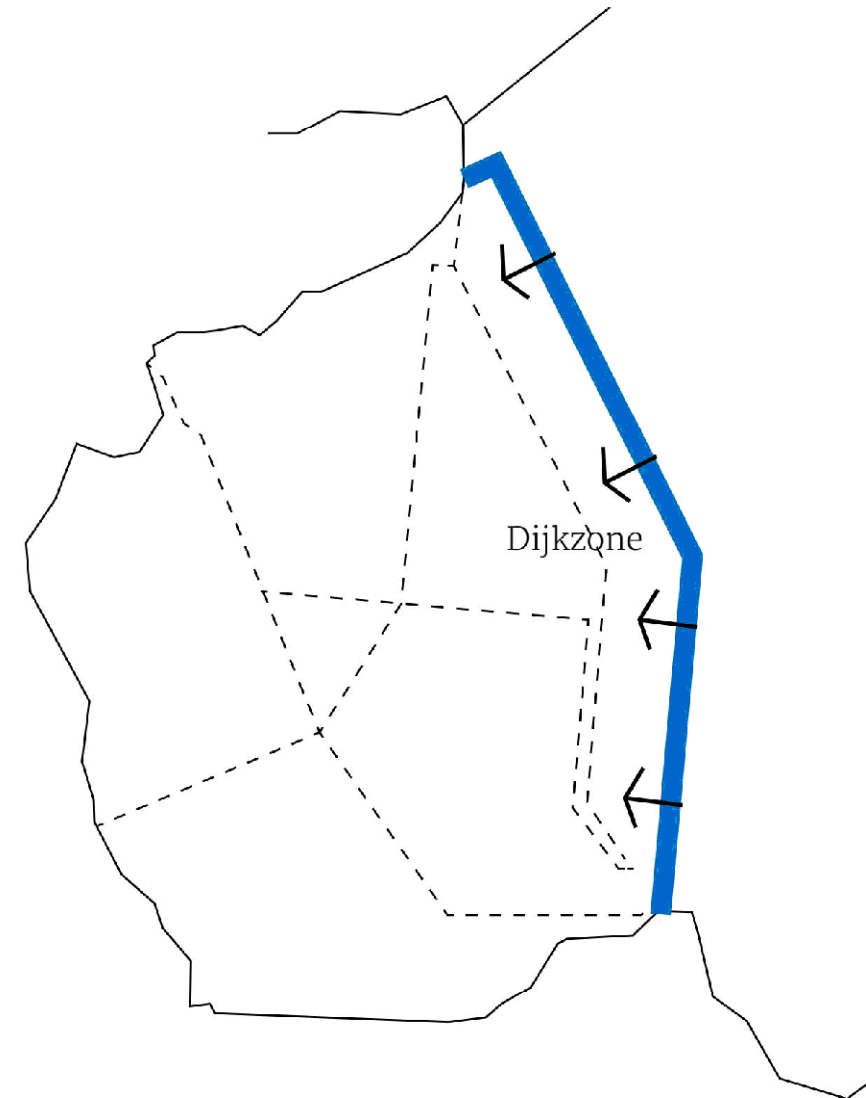
De achteroever als overgangszone tussen polder- en IJsselmeernatuur en tussen zoet en zout

DIJKVEILIGHEID OP LANGE TERMIJN

De dijk vormt de letterlijke grens tussen binnen en buiten. Maar ook deze is aan verandering onderhevig. Mede in het licht van klimaatadaptatie wordt gekeken of de dijken op termijn (wederom) versterkt moeten worden. In dat licht is het de moeite waard om de dijk niet als grens maar als zone te beschouwen; een zone waarin een reeks van maatregelen samen de stabiliteit van de waterkering bepalen. Daarin kan ook de achteroever een rol spelen. Door hier te vernatten bijvoorbeeld, kan indirect de stabiliteit van de dijk worden verhoogd, doordat er tegendruk wordt geleverd aan de druk vanuit het IJsselmeer. Het is de moeite waard dit vanuit een lange termijn blik op de waterveiligheid, verder uit te zoeken.

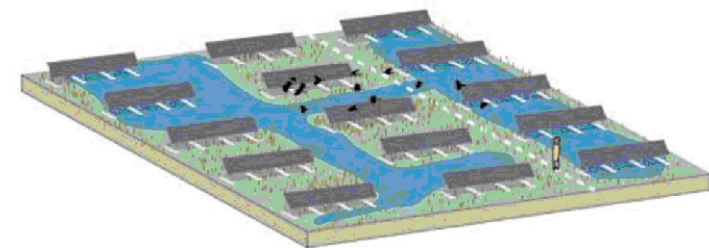
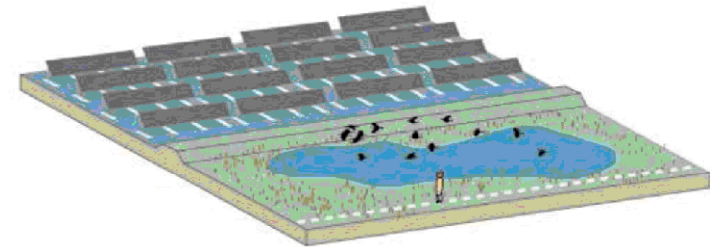
De dijk als lijn

De dijk als zone; de achteroever als onderdeel van een brede dijkzone

ZONNE-ENERGIE ALS OVERGANG

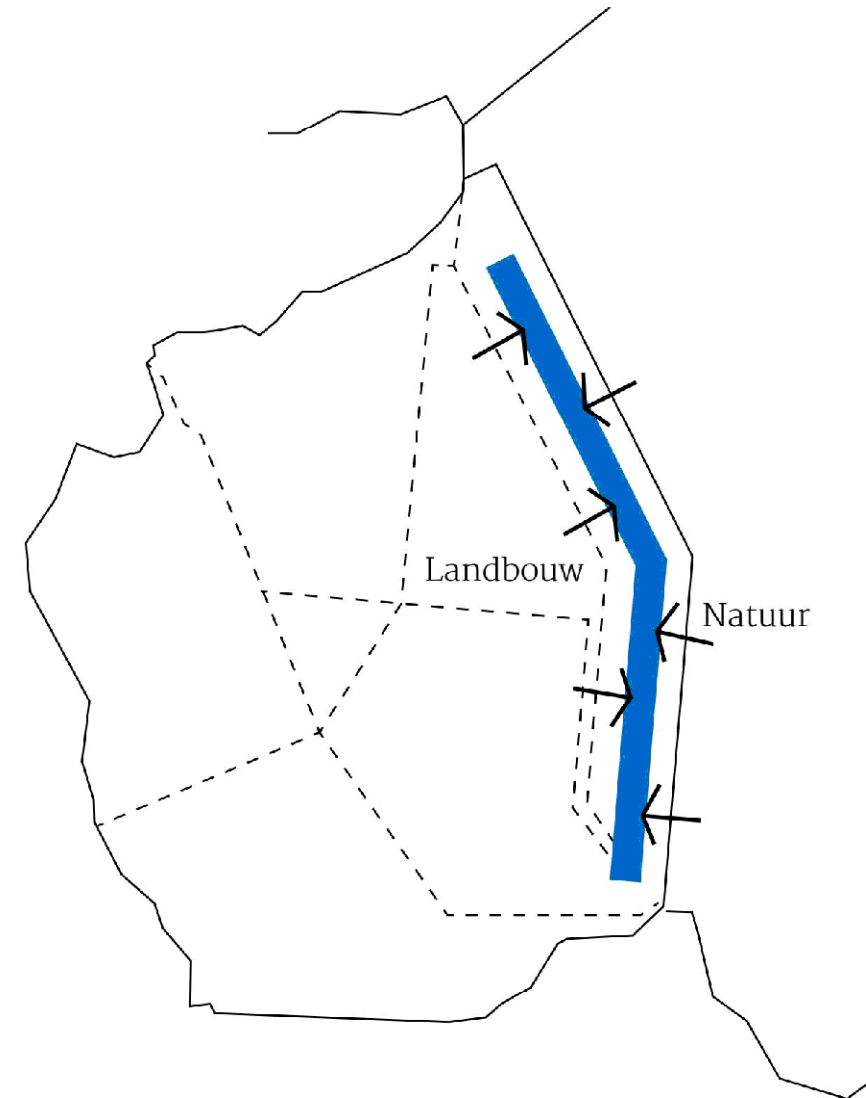
De energietransitie betekent onder meer dat de opwek van energie zichtbaarder zal worden in het landschap omdat deze om ruimte vraagt. Dat is met windenergie al langer zichtbaar in de Wieringermeer. Maar zonne-energie is andersoortig, dit heeft op grotere schaal minder impact dan windturbines (bijv. geluid, slagschaduw, beleving), maar in directe zin is het een grote ruimtevrager. Zonnevelden op landbouwgrond zijn vanuit energie gedacht de meest efficiënte (goedkope) oplossing, maar gaan ten koste van landbouwgrond. Zonnevelden op natuur (zoals op het IJsselmeer) hebben eenzelfde effect; hoewel er wel ecologische bijvangst te halen is, heeft het een grote impact.

Zonne-energie heeft een grote ruimtelijke impact en kan op verschillende manieren worden ingepast. Geconcentreerd en compact, of uitgespreid en gekoppeld aan andere opgaven.

ZONNE-ENERGIE ALS OVERGANG (VERVOLG)

In het achteroever-concept wordt naar een antwoord gezocht op deze spanning. Zon wordt hier ingezet als bemiddelaar tussen landbouw en natuur. In de achteroever wordt ruimte gemaakt voor natuurontwikkeling op landbouwgrond, dat tevens iets doet tegen kweldruk. Tegelijkertijd wordt er ruimte geboden voor het opwekken van zonne-energie in de overgang van natuur naar landbouw. Dit biedt mogelijkheden voor de landbouw, die hier zon kan 'oogsten'. Zo wordt er gezocht naar een nieuwe balans en invulling gegeven aan een multifunctionele overgang tussen IJsselmeer en polder.

Inzet van zonne-energie in de overgangszone tussen landbouw en natuur

3. BOUWSTENEN MULTIFUNCTIONELE ACHTEROEVER

De hiervoor besproken punten gelden in zekere mate voor de hele IJsselmeerkust – naast een gebiedseigen aspect zijn er algemene principes uit op te halen. De multifunctionele achteroever is telkens opgebouwd uit dezelfde ‘bouwstenen’. Ze zijn hier vormgegeven als puzzelstukjes, om aan te geven dat ze samengevoegd kunnen worden in verschillende configuraties om zo tot een beeld te komen. Sommige bouwstenen functioneren het beste wanneer deze omringd worden door gelijksoortige bouwstenen, anderen werken ook los van elkaar.

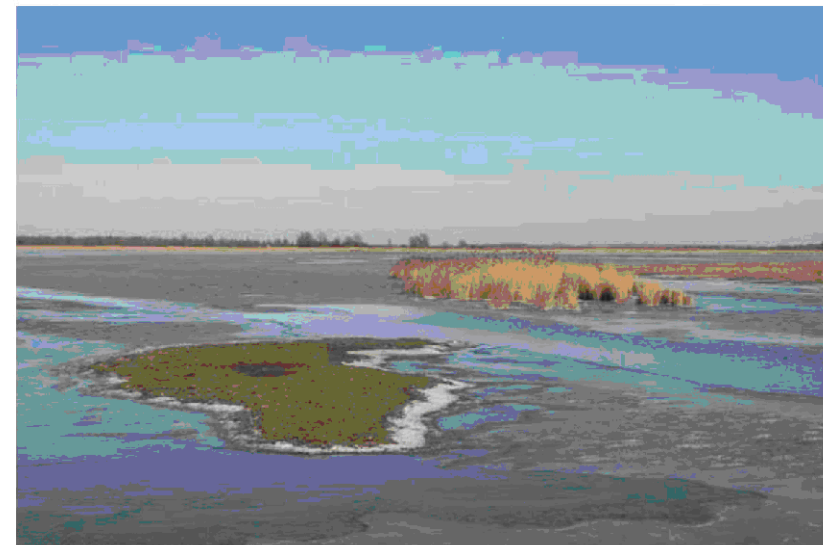
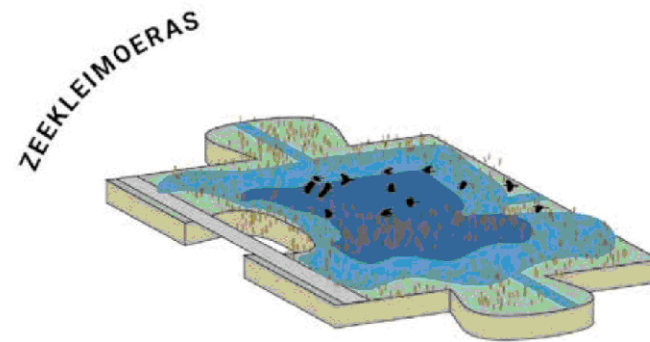
De bouwstenen worden hier kort besproken. Omdat de insteek van dit achteroever-concept er een is vanuit de natuurhoek, krijgen die bouwstenen de nadruk en wordt ook gepleit voor een natuurcomponent in de andere bouwstenen. Voor de overige bouwstenen is aangegeven wat de mogelijkheden zijn, zonder daarbij precies aan te geven wat de opbrengst is (bijv. het aantal KWh). Daarvoor is een verdere uitwerking nodig die buiten de reikwijdte van deze opdracht valt en die bovendien in dialoog met andere gebiedspartijen zou kunnen worden gedaan.

BOUWSTENEN NATUUR

Zeekleimoerassen

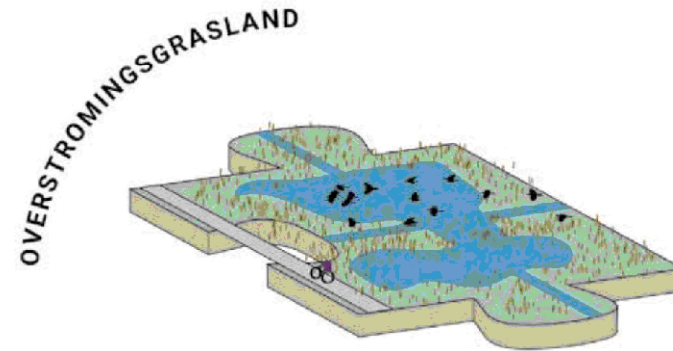
Deze bouwsteen vormt een habitattype met een permanente natte component. Ook in droge tijden kunnen waterplanten en waterdieren overleven, omdat een deel van de habitataaltijd nat blijft. De bouwsteen heeft een hoge natuurwaarde maar deze waarde neemt toe als het areaal wordt vergroot (meerdere bouwstenen aan elkaar). Zeekleimoerassen kunnen een belangrijke bijdrage geven aan Natura 2000 soorten van het IJsselmeer zoals Roerdomp, Porseleinhoen, Grote Karekiet. Grauwe ganzen zullen de successie remmen. Kleine hoogteverschillen in het gebied geven variatie en predator veilige broedgelegenheid. Riet en moerasplanten (moerasandijvie) bepalen het beeld. Zeer geschikt als paaigebied voor vis. Jaarrond belangrijk voor vogels. Referentiegebieden zijn onder meer de Lauwersmeer (Ezumakeeg), Oostvaardersplassen (ondiepe stukken).

Referentiebeeld zeekleimoeras. Bron: Baykedevries (CC BY-SA 3.0 NL. <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/nl/deed.en>) https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Utzicht_vanuit_de_vogelkijkhut_bij_de_Ezumakeeg.jpg

Overstromingsgrasland

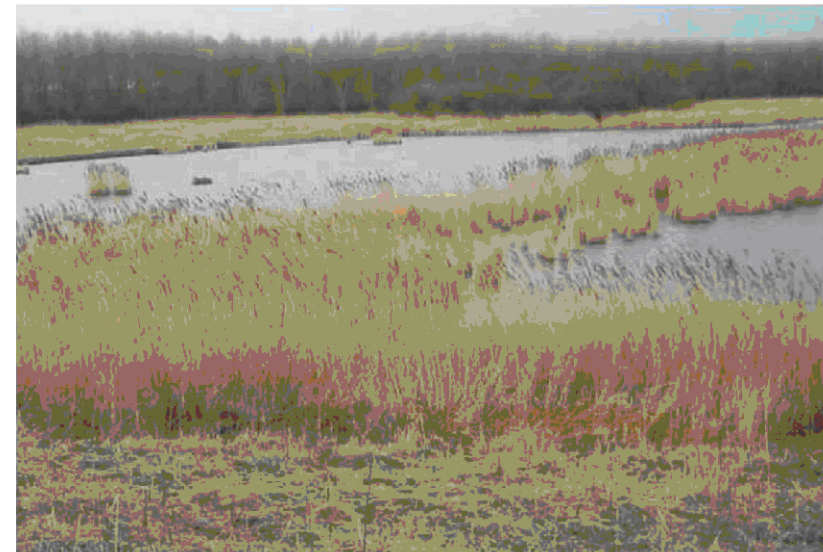
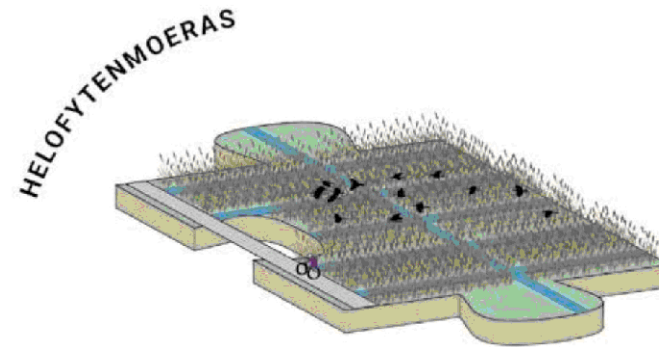
Dit zijn natuurlijke graslandgebieden (boezemlanden) die in de winter onderlopen, opdrogen in het voorjaar, en verdrogen in de nazomer. Hoge mate van productiviteit, hoge mate van natuurlijke dynamiek. Typische soorten zijn de watervogels (winter), de weidevogels (voorjaar) en de steltlopers (zomer en najaar). Veel rode lijst soorten (graspieper, grutto, tureluur etc). Overstromingsgraslanden zijn een habitat dat van origine veel voorkwam in Friesland en in Noord-Holland. Net als zeekleimoeras werkt deze bouwsteen extra goed wanneer er meerdere van zijn naast elkaar. Beheer vergt aandacht (natuurbeheerder nodig). Geschikt als paaigebied voor vis (maar daar wel de slootinfrastructuur op aanpassen).

Referentiebeeld overstromingsgrasland. Bron: AdriaanRo (CC BY-SA 4.0. <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.en>) https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Natuurgebied_Voorofsche_Polder_in_Waddinxveen.jpg

Helofytenmoeras

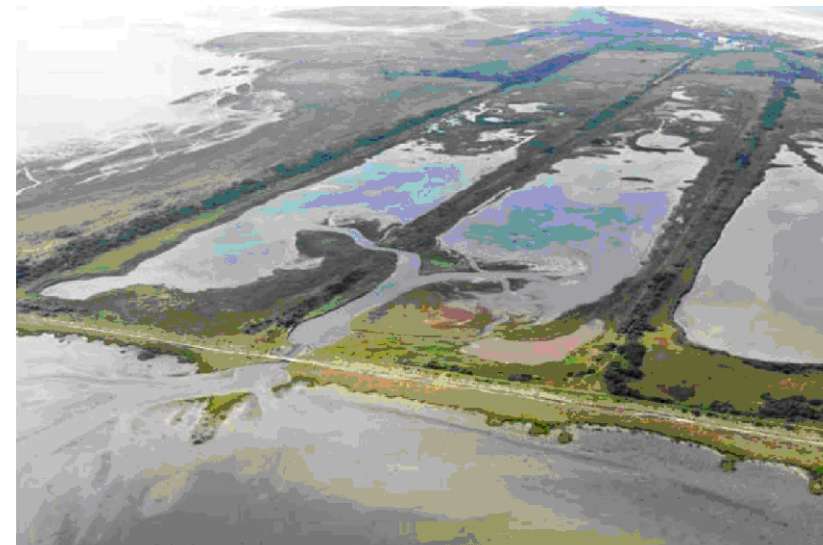
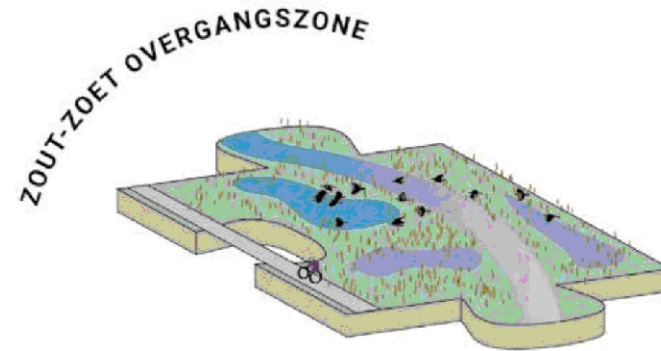
Deze bouwsteen lijkt op het type 'zeekleimoeras' (jaarrond nat, water hoog in de winter, laag in de zomer) maar de vegetatie is een successiestadium verder. Dit is een rietmoeras met typische rietsoorten (Roerdomp, rietzangvogels). Door de rietstengels ontstaat oppervlaktevergroting en schuilgelegenheid voor vis. Belangrijk visopgroei gebied en vogelgebied. Minder geschikt voor paaiende vis. Ziet eruit als een traditioneel 'rietmoeras' met minder variatie. Voorbeelden van moerasgebieden zijn er te vinden in Flevoland (Oostvaardersplassen, Lepelaarplassen).

Referentiebeeld Helofytenmoeras. Bron: GerardM (CC BY-SA 3.0. <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/deed.en>) <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Riet.jpg>

Zout-zoet overgangszone

Deze gebieden zijn zeldzaam in deze hoek van Nederland. Deze bouwsteen vormt een verbindingshabitat tussen de Waddenzee en het IJsselmeer. Dit soort habitats zijn zeer productief en hebben een hoge biodiversiteit. Zout is een mooie successie-remmer (voorkomt dat het gebied dichtgroeit), zoet water is hoogproductief. Best of both worlds. Voor vogels belangrijk als hoogwaterveilige broedplaats. In het gebied zal een unieke vegetatie ontwikkelen. Hoge zoutconcentraties kunnen lokaal de plantengroei geheel remmen, hierdoor ontstaan waardevolle 'kale plekken'. Kluten, Bontbekplevier en ander rode lijst soorten zijn hier te verwachten. Werkt ook geïsoleerd (als losse bouwsteen). Voor vis een cruciaal habitat. Referentiegebieden zijn onder meer de Kroonspolders op Vlieland.

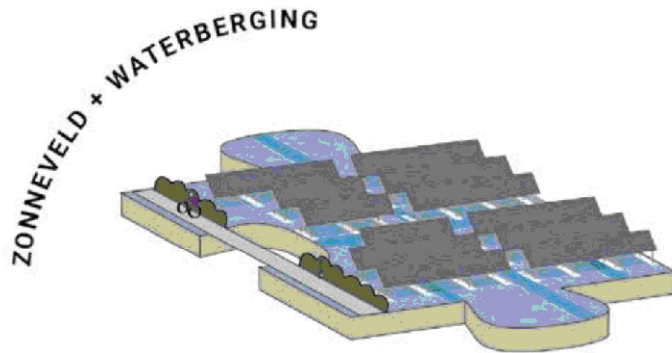
Referentiebeeld zout-zoet overgangszone. Bron: RWS

BOUWSTENEN ZON MET DUBBELGEBRUIK

Zonneveld met waterberging

In de multifunctionele achteroever wordt ingezet op vernatting, vandaar dat de combinatie met vormen van waterberging een interessante optie is. Deze vormt geen belemmering voor de opwek van zonne-energie (behalve dat de panelen dus vrij van het maaiveld dienen te liggen) en zijn dus als vrij intensieve vorm van energie-opwek

Het gaat hier niet om drijvende panelen, maar om ‘standaard’ constructies waarbij het hoogste waterpeil leidend is voor hoogte van de draagconstructie van de panelen. Aandachtspunt is de hoogte van de gehele constructie – de voorkeur is om deze zo laag mogelijk te houden (voorkeur voor panelen achter elkaar, niet boven elkaar)

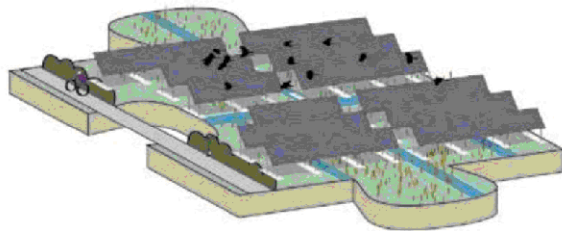

BOUWSTENEN ZON MET DUBBELGEBRUIK (VERVOLG)

Zonneveld met natuur

De potentie van zonnevelden voor de lokale natuurwaarden wordt breed onderzocht. De voorlopige conclusie is dat ze elkaar niet uitsluiten. Bedoeling van deze bouwsteen is om ook om de panelen heen ruimte te laten voor natte en droge natuurverbindingen. Dat kan op kleine schaal (extensieve opstelling) of op schaal van de opstelling (intensieve opstelling met brede randen).

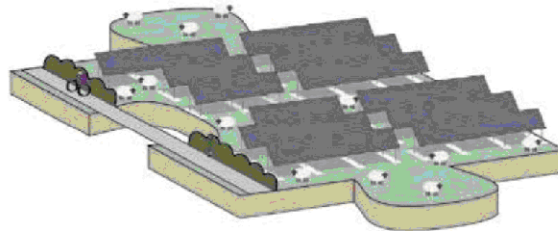
ZONNEVELD + NATUUR

Zonneveld met extensieve landbouw

In de drogere delen van de achteroever is ruimte voor deze bouwsteen, die zonneveldopstellingen met ruimte voor extensieve landbouw voorstelt. De invulling hiervan is om verder uit te zoeken, maar gedacht kan worden aan begrazing in combinatie met zon. Dat leidt tot een meer extensieve vorm van zonnevelden dan die met waterberging maar kan plaatselijk een interessante overgang vormen.

ZONNEVELD + EXTENSIEVE LANDBOUW

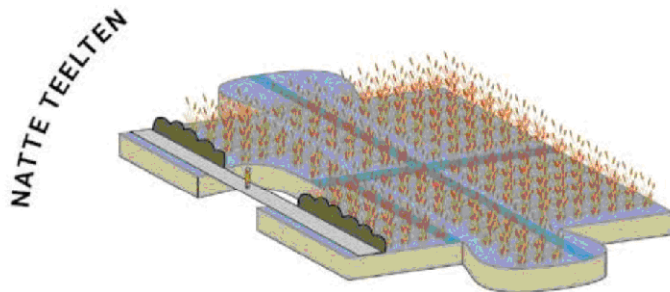

BOUWSTENEN EXTENSIEVE LANDBOUW

Natte teelt

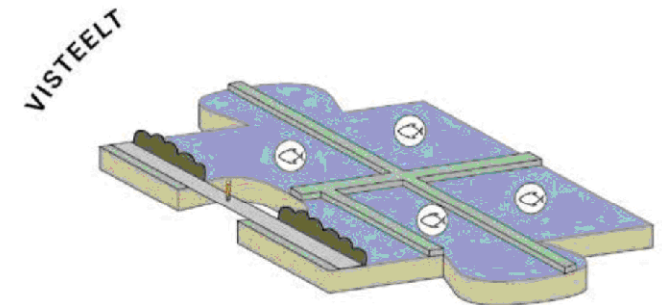
Deze landbouw bouwsteen geeft aan dat vormen van landbouwkundig gebruik wel degelijk mogelijk zijn in de multifunctionele achteroever, maar dat deze wel te maken krijgen met een ander peil – dat meedoet aan de vernatting van de achteroever.

Schaal en invulling van deze vorm van landbouw is om verder uit te zoeken, maar kan zeker in de overgang van landbouw naar natuur een interessante component vormen. Belangrijke noot hierbij is wel dat de gewassen ecologisch geteelt moeten worden zonder beschermingsmiddelen die een schadelijke werking kunnen hebben op de omliggende natuur.

Visteelt

In eerdere proefprojecten voor het achteroever-concept is gewerkt met vormen van duurzame visteelt. Ook deze vorm van landbouwkundig gebruik is het verkennen waard en kan mogelijk in de nattere delen en aansluitend aan landbouwgebieden een interessant landbouwkundig alternatief opleveren.

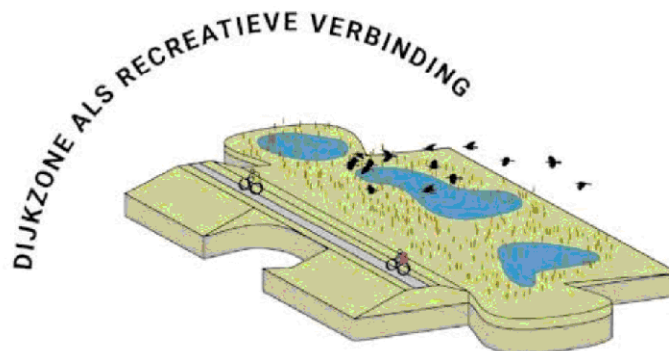
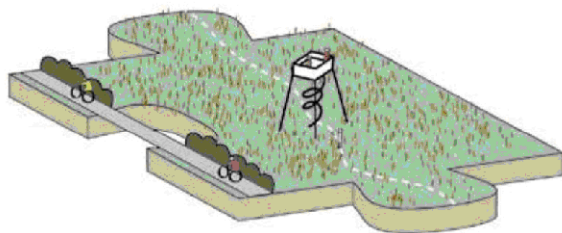

BOUWSTENEN EXTENSIEVE RECREATIE

Extensieve (seizoens)recreatie

De multifunctionele achteroever levert een dynamisch natuurbeeld op, dat ook recreatief voor mogelijkheden zorgt. Het recreatieve gebruik is in alle gevallen extensief te noemen. De hoofdmoot bestaat uit wandelpaden, uitkijkpunten en dwaalpaden die vrij toegankelijk zijn (buiten het broedseizoen).

EXTENSIEVE (SEIZOENS)RECREATIE

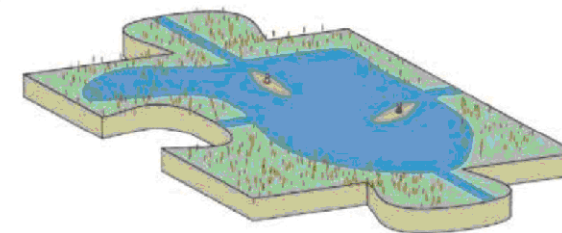
Dijkzone als recreatieve verbinding

Deze bouwsteen is vooral op grotere schaal belangrijk. Ze vormt de verbinding met het grotere IJsselmeergebied ('rondje IJsselmeer'). De dijkzone (met de dijk als summum) als toegankelijke en doorlopende recreatieve verbinding, parallel aan de dijk. Deze verbinding kan soms op, dan wel achter, dan wel verder landinwaarts lopen, en soms op alle drie de plekken tegelijk.

Kleinschalige waterrecreatie

De aantrekkelijkheid van de multifunctionele achteroever schuilt voor een deel in de kwaliteit van het waterlandschap. Deze zou (langs de randen) ook voor recreatief gebruik aantrekkelijk kunnen zijn en een voor de IJsselmeerkust vrij unieke kwaliteit op kunnen leveren.

KLEINSCHALIGE WATERRECREATIE

4. UITWERKING IN TWEE VARIANTEN

Met de bouwstenen enerzijds en de Wieringerhoek als gebied anderzijds zijn twee varianten uitgewerkt van hoe een multifunctionele achteroever er uit zou kunnen zien. Daarin is het 'programma' gelijk maar is met de insteek gevarieerd.

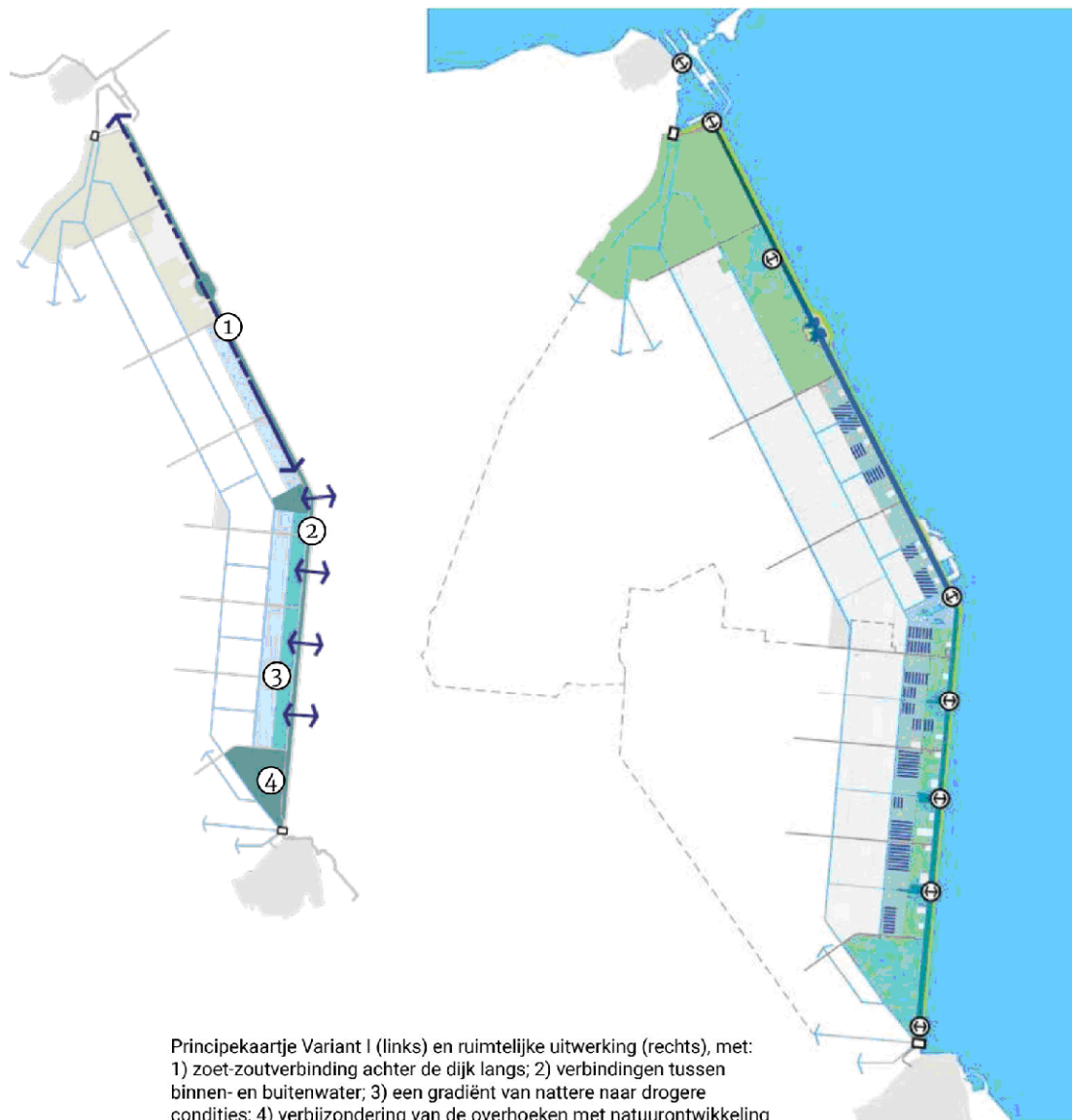
Dat programma bestaat in ieder geval uit:

- Vernatting van de achteroever: door hier met andere peilen te werken dan in de rest van de polder, en het zo waterhuishoudkundig te isoleren, wordt het mogelijk om de gewenste condities te creëren voor de natuurontwikkeling. Ook levert dit de gewenste tegendruk op voor opkomend kwel. Dat wordt als het ware afgevangen in de achteroever;
- Een eigen insteek voor Noord en Zuid: met in het zuiden nadruk op de relatie tussen binnen- en buitendijks en op de relatief lage ligging van dit deel van de polder. De achteroever is hier op haar breedst; en in het noorden de nadruk op de noord-zuid verbinding tussen zout en zoet en gebruik makend van de hier aanwezige zoute kwel. De achteroever is hier smaller

VARIANT I

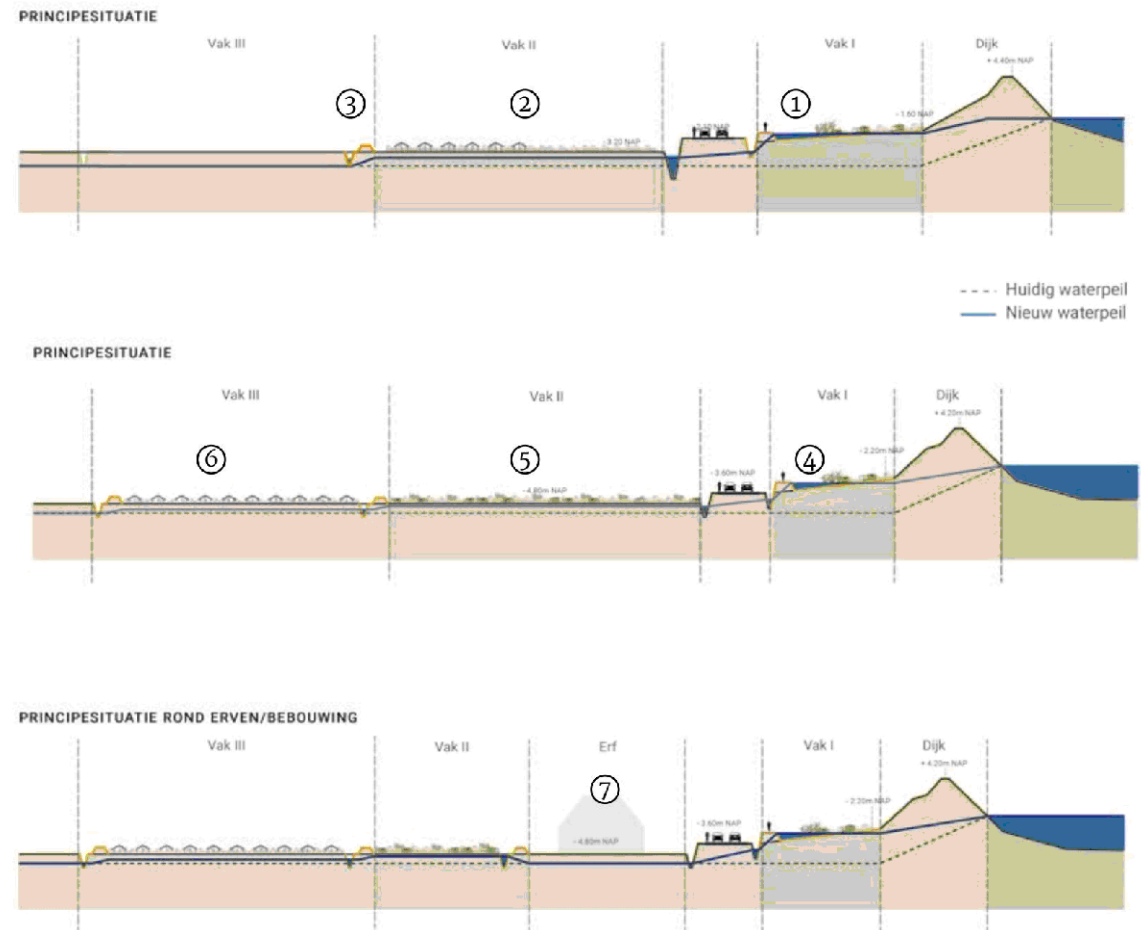
Deze variant gaat uit van de heldere polderstructuur en bouwt daarop voort. De multifunctionele achteroever wordt hier als nieuwe laag aan toegevoegd.

In meerdere 'slagen' wordt er vanaf de dijk naar binnen gewerkt. De 'overhoeken' van de achteroever worden verbijzonderd. Dat is in het noorden het bestaande Robbenoordbos en Dijkgatbos, in het zuiden de hoek boven het gemaal Lely en tussen dijk en vaart, en rond de 'knik' in de dijk tussen noord en zuid.

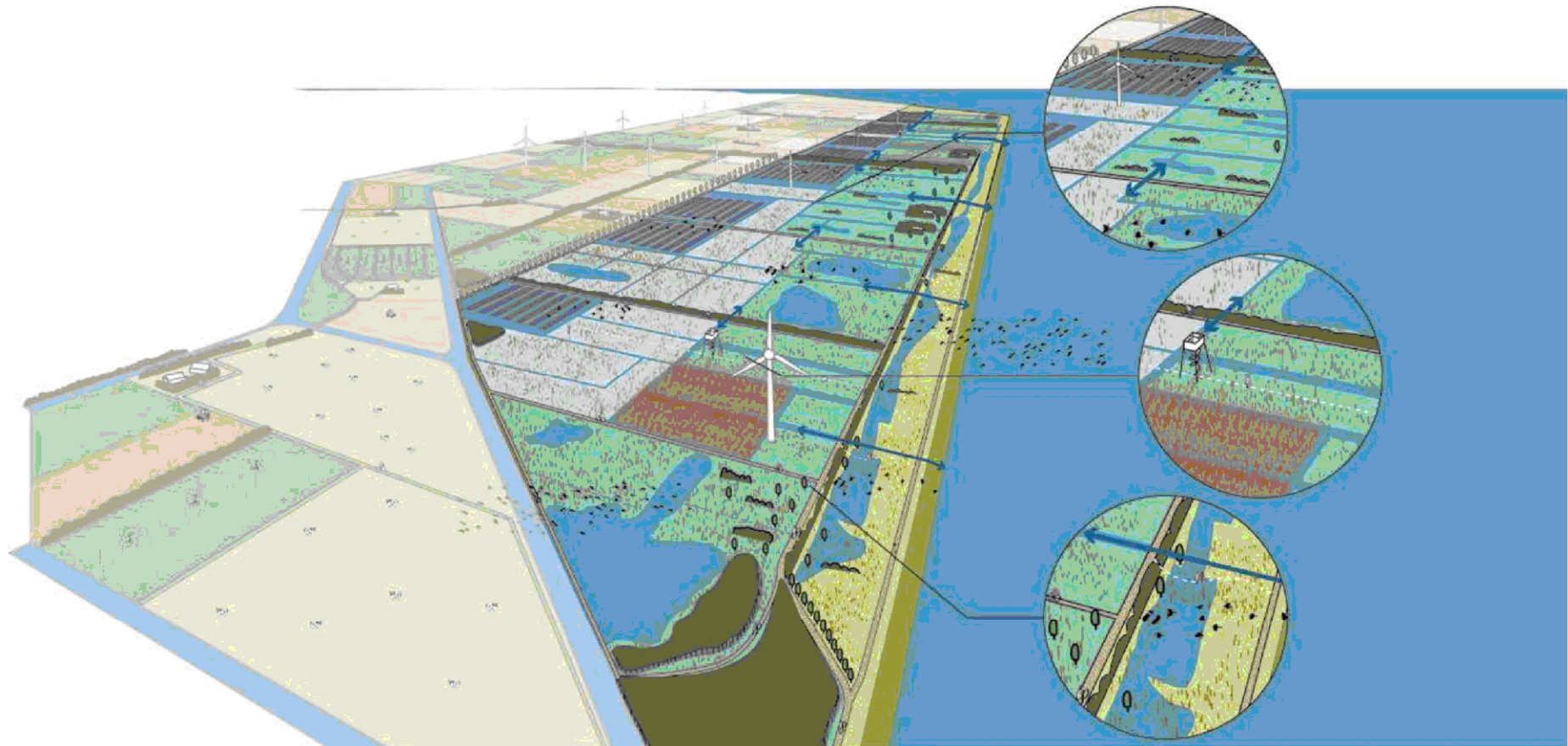

Principekaartje Variant I (links) en ruimtelijke uitwerking (rechts), met:
 1) zoet-zoutverbinding achter de dijk langs; 2) verbindingen tussen binnen- en buitenwater; 3) een gradiënt van nattere naar drogere condities; 4) verbijzondering van de overhoeken met natuurontwikkeling

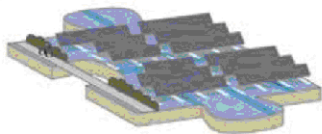
In de zone direct achter de dijk wordt het peil verhoogd door middel van een kade op het einde van de dijkvoet. Hier ontstaat een lineaire waterstructuur. In het zuiden in de vorm van een dynamische en regenwater gevoede natte zone (verbonden met het IJsselmeer), in het noorden in de vorm van een zout-zoet rivier vergelijkbaar met de viskringloop verder op (die de koppeling legt tussen IJsselmeer en uiteindelijk het Wad). Daarachter ontstaan twee of meer zones met opgezet peil. Hier is ruimte voor natuurontwikkeling, en verder van de dijk af ook voor zonne-energie en voor natte teelten. Aan de dijkkant staat het water het hoogst (en is er de grootste dynamiek mogelijk), landinwaarts neemt de stand en de dynamiek geleidelijk af. De bestaande wegen en erven worden voor zover nodig 'losgekoppeld' van de achteroever vanwege het opzetten van de peilen. De oorspronkelijke structuur van de polder wordt zo uitgespaard.

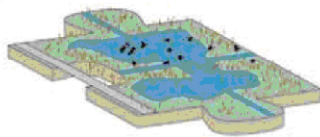
Principedorsneden noord (boven) en zuid (midden) en zuid ter plaatse van een erf (onder), met: 1) de zoet-zoutverbinding achter de dijk; 2) een gemengde zone in de polder; 3) lage kaden die in de vakken een eigen peil mogelijk maken; 4) een regenwatergevoede en dynamische zone achter de dijk; 5) nattere natuurtypen; 6) zonnevelden; en 7) het isoleren van erven en wegen

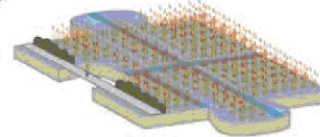
MEERVOUDIG ZONNEVELD

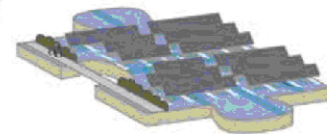
NATTE NATUUR

NATTE TELTEN

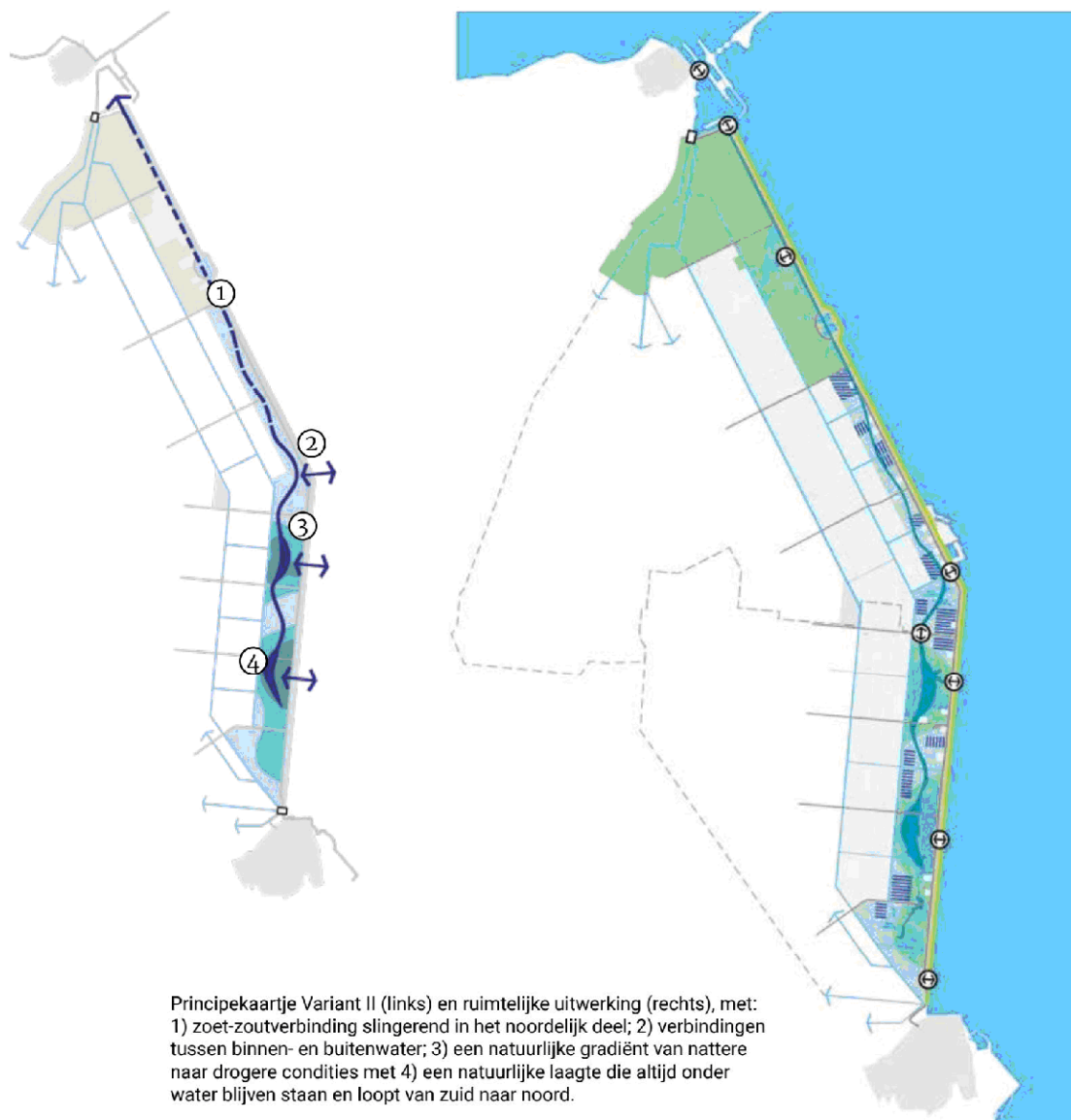
MEERVOUDIG ZONNEVELD

Vogelvluchtbeeld van variant I met daarin de zuidelijke helft van de multifunctionele achteroever en de bouwstenen op hoofdlijnen.

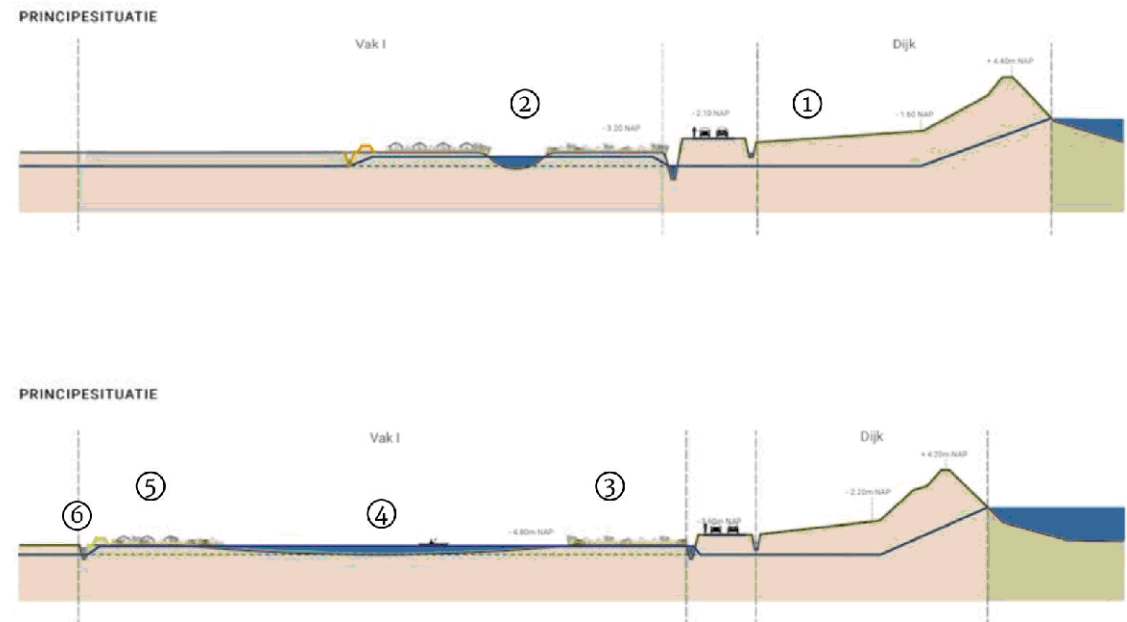
VARIANT II

Deze variant gaat uit van een grote ingreep in het watersysteem. De multifunctionele achteroever vormt hier een nieuwe landschappelijke laag in het poldersysteem. In het zuidelijke deel wordt de achteroever losgekoppeld en het peil met plm. 1,5 m omhoog gebracht. Hierdoor komen delen permanent onder water te staan. In het hoger gelegen noordelijk deel wordt het peil plm. 0,5 m hoger gezet. Daarmee stroomt het gebied ondanks de hoogteverschillen af in noordelijke richting. Door de sterke kwel wordt het zuidelijke deel zoeter en het noordelijk deel brakker. Deze ingreep bepaalt vervolgens de condities voor de verschillende soorten bouwstenen. Op een natuurlijke gradiënt van nat naar droog ontstaat ruimte voor verschillende natuurtypen en ander gebruik. Dit kan worden beïnvloed door plaatselijk af te graven of op te hogen.

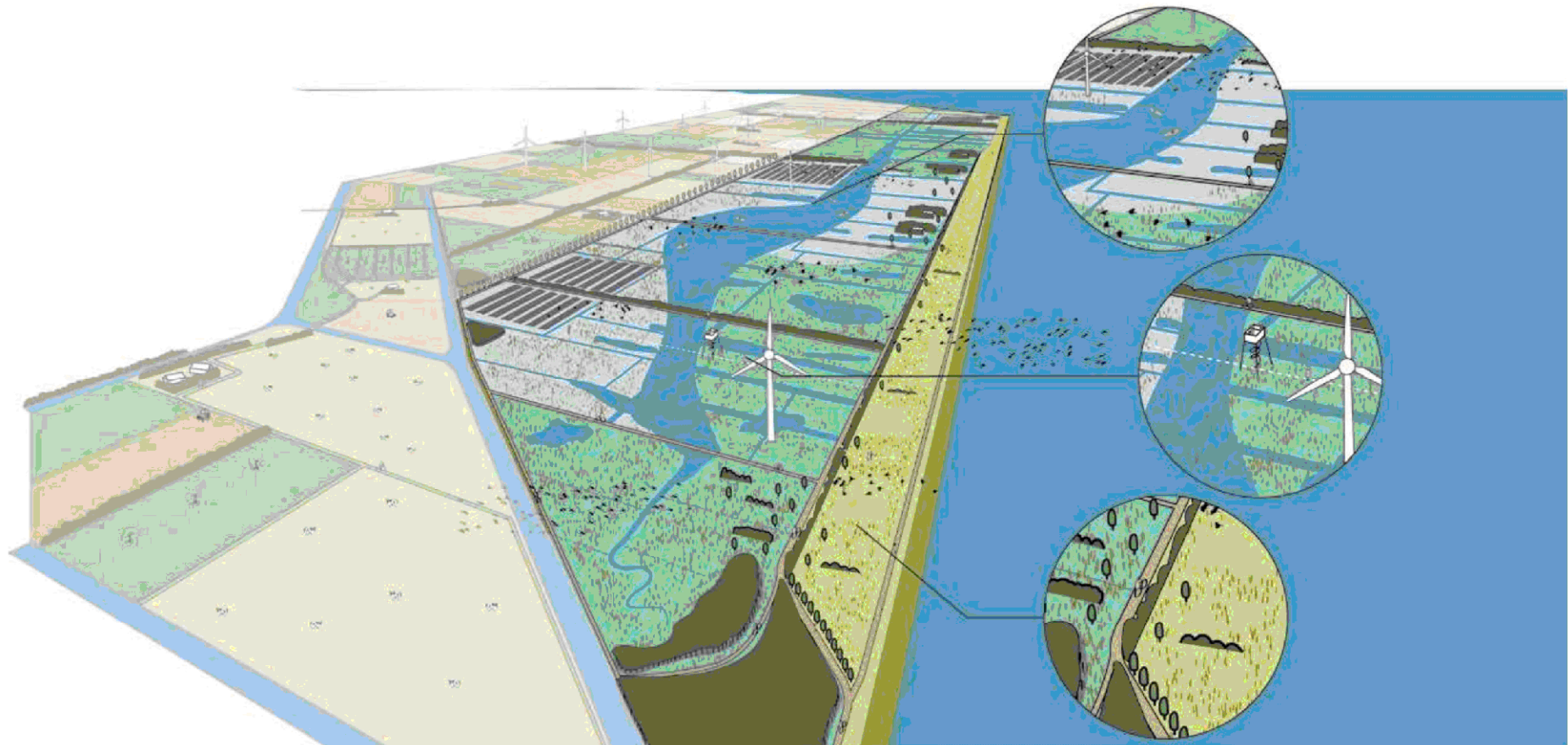

Principekaartje Variant II (links) en ruimtelijke uitwerking (rechts), met: 1) zoet-zoutverbinding slingerend in het noordelijk deel; 2) verbindingen tussen binnen- en buitenwater; 3) een natuurlijke gradiënt van nattere naar drogere condities met 4) een natuurlijke laagte die altijd onder water blijven staan en loopt van zuid naar noord.

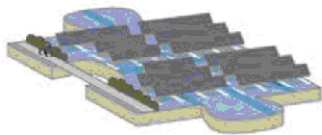
In de doorsneden zijn de nieuwe condities voor natuurontwikkeling duidelijk te zien, de kleine hoogteverschillen in de polder leveren een divers beeld op. In het zuidelijke deel is de kwel gevoede 'polderbeek' breed en ligt deze bijna in het maaiveld. Deze wordt naar het noorden toe steeds smaller en verder uitgegraven in het landschap. In deze variant is het nieuwe waterpeil leidend. Dat zal vooral aan de zuidkant ook wat betekenen voor de positie van de erven en wegen – die kunnen net als in variant 1 worden uitgespaard. In het noorden is het nieuwe waterpeil minder invloedrijk. Hier kan eventueel, voortbouwend op de bestaande boscomplexen, bos in combinatie met zon een mogelijke nieuwe kwaliteitsstructuur opleveren die ook het onderscheid tussen noord en zuid verder versterkt

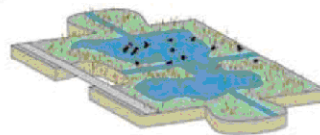
Principedoorsneden noord (boven) en zuid (onder), met: 1) in deze variant een vrijwaring van de zone direct achter de dijk; 2) een zoet-zout verbinding met daaromheen natuur en zon; 3) natuurzones qua type afhankelijk van de condities, een 'zoetwaterbeek' in de natuurlijke laagten, 5) ruimte voor zon op de drogere delen binnen het gebied en 6) een lage kade om het gebied waterhuishoudkundig te isoleren van de omliggende polder.

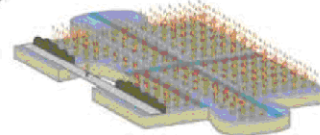
MEERVOUDIG ZONNEVELD

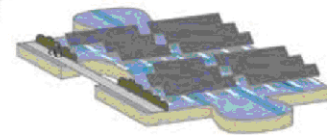
NATTE NATUUR

NATTE TELTEN

MEERVOUDIG ZONNEVELD

Vogelvluchtbeeld van variant II met daarin de zuidelijke helft van de multifunctionele achteroever en de bouwstenen op hoofdlijnen.

INPUT VOOR EEN VERVOLG

De twee varianten zijn bedoeld om de mogelijkheden van multifunctioneel ruimtegebruik inzichtelijk te maken en te laten zien wat het kan betekenen als dit als uitgangspunt wordt genomen. Het zijn daarmee ook geen ontwerpen; ze zijn bedoeld ter verduidelijking van de voorgestelde ingrepen en om het gesprek aan te gaan over kansen en mogelijkheden. De varianten laten zien dat de multifunctionele achteroever verschillende vormen kan aannemen, afhankelijk van de lokale condities, wenselijkheden en mogelijkheden. De bouwstenen laten zien dat er mee gepuzzeld kan worden; kan er meer zonneveld bij, of meer moerasnatuur, enz.?

Gezien het verkennende karakter van deze opdracht zijn de varianten niet getest op haalbaarheid, of doorgerekend op aantallen hectares en hoogte van opbrengsten, omdat dit niet het doel is. Met de varianten, die de mogelijke bandbreedte van een multifunctionele achteroever aangeven, kan het gesprek aan worden gegaan met de gebiedspartijen; over de mogelijkheden van dit concept als bemiddelaar tussen verschillende opgaven die spelen in en rond het IJsselmeer. En bieden de bouwstenen de mogelijkheid om dit te concretiseren. Allebei input voor een vruchtbaar vervolg, waarin integraliteit en verbondenheid leidende principes zijn, en de insteek gericht is op het benutten van kansen en mogelijkheden.

COLOFON

Opdracht

Deze ruimtelijke verkenning Multifunctionele Achteroever Wieringermeer is in de periode mei – juli 2021 opgesteld door H+N+S Landschapsarchitecten in opdracht van Vogelbescherming Nederland, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Sportvisserij Nederland, Landschap Noord-Holland, Natuur en Milieufederatie Noord-Holland en Coalitie Blauwe Hart Natuurlijk

Tekst en beeld

   (H+N+S Landschapsarchitecten). Het kaartmateriaal, de foto's en de schema's in dit werkboek zijn gemaakt door H+N+S Landschapsarchitecten behalve indien anders aangegeven.

Begeleidingsgroep

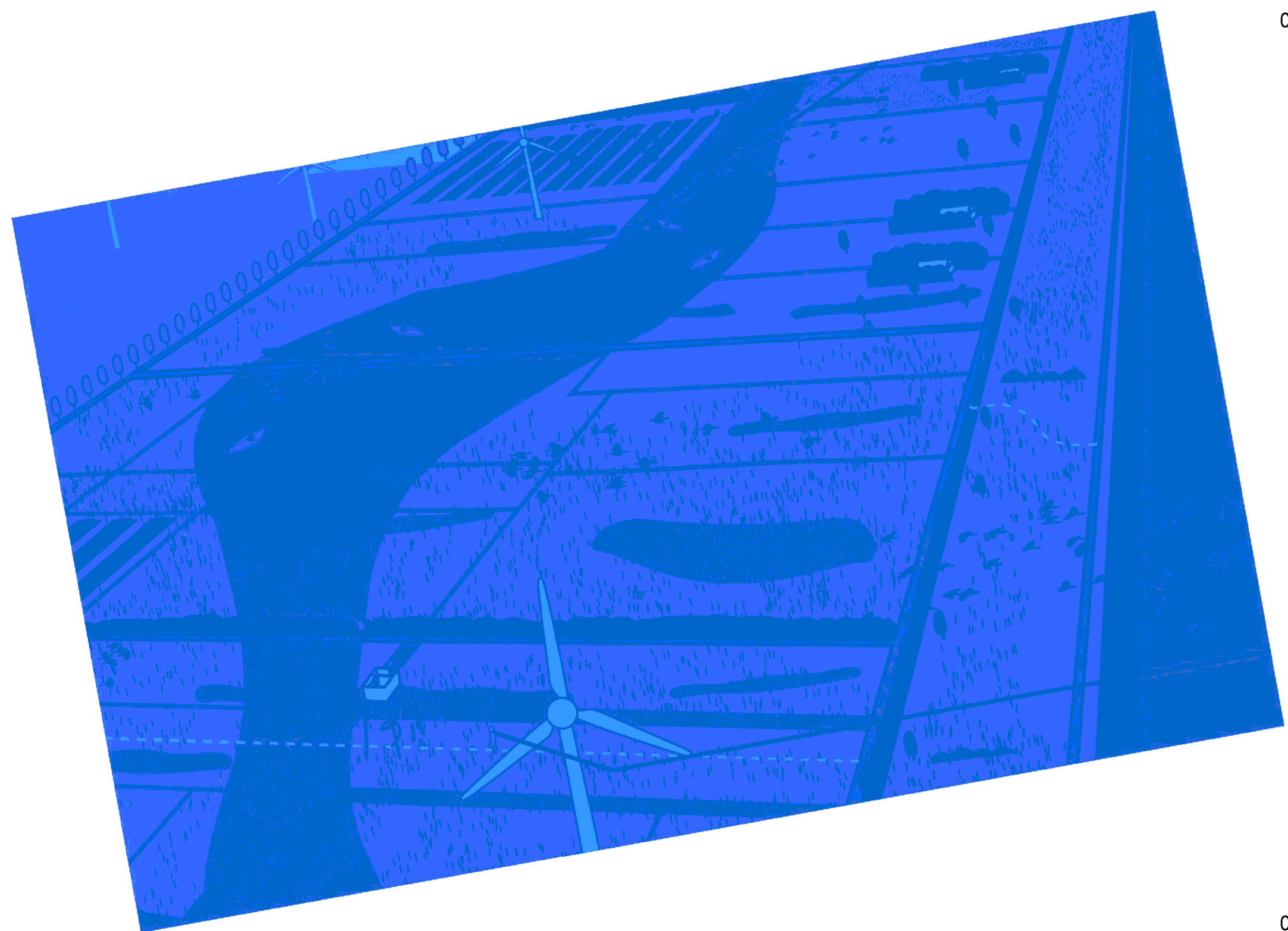
 (Vogelbescherming Nederland),
 (Coalitie Blauwe Hart Natuurlijk),
  (PWN), (Sportvisserij Nederland)

Disclaimer

De auteurs van kaart, beeld en tekst zijn verantwoordelijk voor de inhoudelijke voorstellen, suggesties en principes, die in dit document zijn geformuleerd.

De eigendom van het materiaal berust bij de opstellers en hun opdrachtgevers. Bij openbaarmaking van het geheel of delen van de tekst en/ of het beeldmateriaal moet steeds de bron worden vermeld.

1 - 160

Openbaar via Woo-besluit I&W

Motie Onderzoek naar Binnendijkse achteroevers met zon, natuur en recreatie Wieringerhoek

De Provinciale Staten van Noord-Holland bijeen op 5 juli 2021 ter bespreking van de RES'en 1.0 NHN en NHZ,

Constaterende dat:

- De ambitie van de RES is dat er een zo maximaal mogelijk bod komt uit de regio's voor de opwek van duurzame energie met wind en zon op land;
- Nederland de veertien procent duurzame energie in 2020 die we aan de Europese Unie beloofden, niet heeft gehaald en de Nederlandse opwek dat jaar 'met statistische overdracht' uit Denemarken moest worden aangevuld;
- Het bod in de voorliggende RES'en behoorlijk is maar er ook zoekgebieden zijn afgevallen ten opzichte van de concept RES'en;
- Er nog kansen zijn voor andere zoekgebieden dan nu genoemd in de voorliggende RES'en 1.0;
- Dat ook Provinciale Staten bevoegd zijn zoekgebieden toe te voegen aan de RES'en, zeker waar deze gemeente-overschrijdend zijn;
- De Noord-Hollandse natuurorganisaties een plan hebben aangedragen voor binnendijkse achteroevers met natuur en zonnepanelen in de Wieringermeerpolder;

Overwegende dat:

- Met dit plan op een plek waar nu sprake is van monocultuur een kans bestaat op verdere opwek van duurzame energie met zonnepanelen tot mogelijk 875 GWh;
- In dit plan zoetwater wordt geborgen om verzilte landbouwgronden bewerkbaar te houden voor de landbouw. Water op maaiveld biedt tegendruk tegen verzilting vanuit de ondergrond;
- De achteroevers bijdragen aan het vergroten van de zoetwatervoorraad en waterretentie.
- Dit plan deze opwek combineert met de ontwikkeling van nieuwe natuur met paai en opgroeigebied voor jonge vis en extra leefgebied voor vogels;
- De natuurorganisaties hebben aangegeven draagvlak te zien in de regio voor dit plan;
- De gemeenten Medemblik en Hollands Kroon op bestuurlijk niveau hebben aangegeven dat er geen draagvlak zou zijn voor dit plan binnen hun gemeente;
- Draagvlak één van de overwegingen is voor het inpassen van een zoekgebied in de RES maar niet de enige;
- Dit plan een verrijking zou kunnen zijn voor zowel de RES als het gebied Wieringerhoek;
- Dit plan ook economische kansen biedt voor de omgeving vanuit de opbrengst van de zonnepanelen maar ook voor de ontwikkeling van recreatie en toerisme, zoals bleek uit presentaties in maart jl. onder meer naar aanleiding van het identiteitsonderzoek IJsselmeerkust en de presentatie van de natuurorganisaties van het plan zelf;
- Dit plan eventueel een alternatief kan zijn voor grote zonne-atollen in het IJsselmeer;
- Het IJsselmeer een Natura 2000-gebied is, waar zorgvuldig mee om dient te worden gegaan;

Van mening zijn dat:

- De Provincie Noord-Holland, samen met de betrokken gemeenten, inwoners, agrariërs en natuurorganisaties, serieus moet onderzoeken of dit plan bijdraagt aan het halen van de doelstellingen voortvloeiend uit het Klimaatakkoord, landschappelijk goed in te passen valt en op voldoende draagvlak kan rekenen in de regio;

Gehoord de discussie,

Roepen het College van Gedeputeerde Staten op:

- Serieus de haalbaarheid te onderzoeken van het plan Binnendijkse achteroevers met natuur en zonnepanelen in de Wieringermeerpolder en hiervan verslag te doen aan Provinciale Staten;

En gaan over tot de orde van de dag.

Annette de Vries
PvdA

Emre Kanik
D66

5.1.2e Hollebeek
PvdD

1 - 29

Reeds openbaar

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

De Minister van Economische Zaken en Klimaat
Postbus 20401
2500 EK 'S-GRAVENHAGE

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

5.1.2e

BEL/RO

Telefoonnummer 5.1.2e

5.1.2e

noord-holland.nl

1 | 3

**Betreft: Aanmelding voor programma 'Opwek van Energie op
Rijksvastgoed (OER)'**

Excellentie,

In uw brief over het Interdepartementale Beleidsonderzoek (IBO) Grondvergoeding Energievoorziening van 15 november 2019 heeft u een maatregelenpakket aangekondigd met daarin de mogelijkheden voor het versnellen van de uitrol van hernieuwbare energie op rijksgronden.

In de brief geeft u aan dat het kabinet in de komende jaren 80 locaties rijksgronden ter beschikking wilt stellen. Hierbij hecht u sterk aan een gezamenlijke aanpak met decentrale overheden, zodat uitvoering van de klimaatdoelstellingen zorgvuldig en met lokaal draagvlak plaatsvindt. Dit werd nogmaals bekrachtigd in uw brief van 30 oktober 2020 over Programma's voor de opwek van duurzame energie op Rijksareaal.

In dat kader vragen de gemeenten Medemblik, Hollands Kroon en de provincie Noord-Holland u om de potentie van de rijksgronden in het IJsselmeer, ter hoogte van de Wieringerhoek voor de opwekking van duurzame energie te benutten. De gemeenten en provincie verzoeken u de gronden op te nemen in het programma Opwek van Energie op Rijksvastgoed (OER).

Gronden in het IJsselmeer/Wieringerhoek in Noord-Holland geschikt voor opwekking van zonne-energie

In de Regionale Energiestrategie (RES) regio Noord-Holland Noord (NHN) worden mogelijkheden gezien voor energieopwekking via dubbel ruimtegebruik van water. Dit is ook opgenomen in de RES NHN. Naast de RES is door het rijk een verkenning zon op water uitgevoerd waaruit blijkt dat het IJsselmeer potentie heeft om ingezet te worden voor de opwek van zonne-energie. Omdat het gaat om dubbel grondgebruik in een gebied waar ook natuurdoelstellingen en doelstellingen vanuit de Kaderrichtlijn water (KRW) moeten worden behaald, is het van groot belang om interdepartementaal samen te werken.

Verzenddatum

22 MAART 2022

Kenmerk

1806175/1803742

Uw kenmerk

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Dreef 1

2012 HR Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Verkenning

Voor de Wieringerhoek is in het kader van het PAGW-MIRT een verkenning gedaan in het gebied. Deze verkenning was gericht op de doelstellingen vanuit het PAGW maar was niet gericht op een integrale verkenning met onder andere energie. Tijdens de verkenning is in dit traject een alternatief ingebracht waarbij een plan is gepresenteerd dat wel uitging van een integrale ontwikkeling. Dit plan staat bekend onder de naam Buitendijks Plan. Het plan is inmiddels verder in ontwikkeling en er is een consortium opgericht.

Uit verkenningen is naar voren gekomen dat het principe van zonne-atollen in combinatie met natuurontwikkeling bijdraagt aan verschillende grote opgaven in het gebied. Niet alleen is er een potentiële opwek mogelijk van minimaal 1,6 Twh, ook wordt bijgedragen aan de versterking en vorming van ecologische waarden in het gebied en wordt bijgedragen aan de doelstellingen van de KRW.

Uit de verkenning "Zon op Water" is naar voren gekomen dat er nog een groot aantal leemtes in kennis is. In een gesprek is door het ministerie van EZK aangegeven dat vanuit dit ministerie het project wordt gezien als een kans om invulling te geven aan een groot deel van de transitieopgave en de mogelijkheid om aan kennisontwikkeling te doen op het gebied van integrale ontwikkeling van energie in combinatie met natuur. De data die verzameld wordt bij de (eventuele) aanleg van het eerste eiland, een opschaalbaar project met een commerciële initiatiefnemer, kan worden toegepast bij verdere ontwikkelingen van opwekking met zonne-energie op water in relatie tot natuurontwikkeling.

Vraag om opname in Nationale Programma's en samenwerking bij ontwikkeling

De gronden in de Wieringerhoek bieden ruimte om bij te dragen aan het opwekken van duurzame energie. Bij de totstandkoming van de RES is gebleken dat het opwekken van zonnestroom in het IJsselmeergebied/Wieringerhoek kan rekenen op draagvlak bij de bevolking. De betrokken gemeenten willen werk maken van de energietransitie maar kunnen rijksgronden en assets niet zelf beschikbaar stellen voor het opwekken van duurzame energie.

Gezien de potentie die dit project "Buitendijks Plan" in zich heeft, verzoeken wij u daarom de rijksgronden IJsselmeergebied/Wieringerhoek met prioriteit op te nemen in het Programma Opwek van Energie op Rijksvastgoed (OER) en de geschikte gronden beschikbaar te stellen voor het opwekken van duurzame energie. Daarbij gaan we ervanuit dat de decentrale overheden betrokken worden bij de planvorming en uitvoering van de ontwikkellocaties voor het project waarbij hernieuwbare energie een integraal onderdeel is.

Wij zien ernaar uit samen de mogelijkheden voor het opwekken van duurzame energie in het IJsselmeer/Wieringerhoek verder uit te werken, waarbij in de verkenning wordt meegenomen dat eventuele nadelige gevolgen voor de landbouw en waterrecreatie zoveel mogelijk wordt beperkt. Wij willen samen met u en de initiatiefnemers ons inspannen om deze opgave te realiseren. Wij dragen hier graag aan bij met

specifieke kennis over de gebieden, inpassing in het landschap en het betrekken van bewoners uit de directe omgeving van projecten.

Samen bereiken we de doelstellingen uit het Klimaatakkoord voor het opwekken van duurzame elektriciteit sneller.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

provinciesecretaris

voorzitter

R.M. Bergkamp

A.Th.H. van Dijk

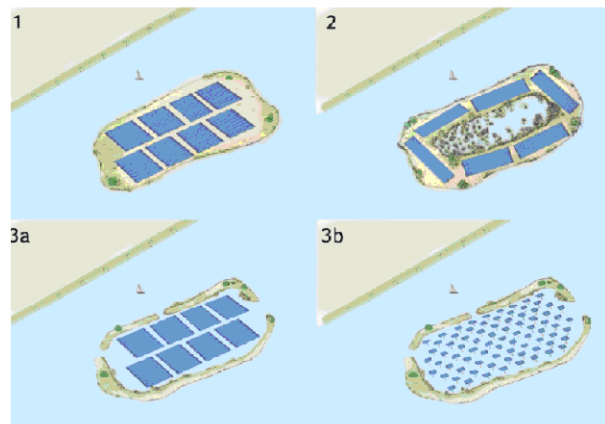
Mede namens

Het college van de gemeente Medemblik
Het college van de gemeente Hollands Kroon

Zonne-atollen IJsselmeer

1. Waar staan we nu?
2. Welke belangen voor Noord-Holland zien we?
3. Welke risico's zien we?
4. Wat is er de komende tijd tenminste nodig?
5. Welke afspraken kunnen we maken?

Zonne-atollen geven ruimte aan natuur en duurzame energie - een verkenning

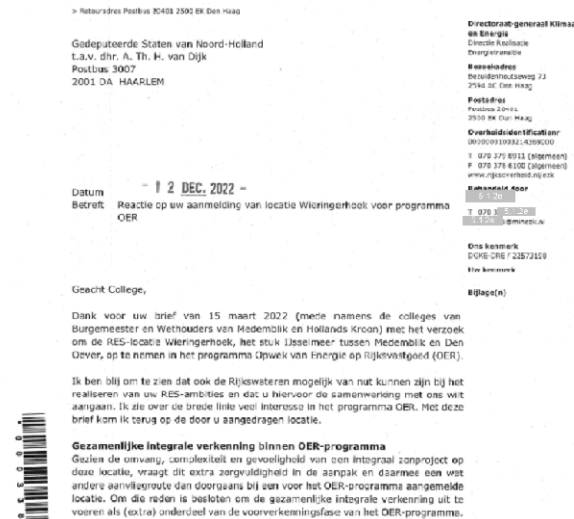
1. Waar staan we nu?

• Extern

- Startende pre-voorverkenning
- Zoekende PL EZK
- Duidelijk nog verschillende belangen “Rijk-regio”

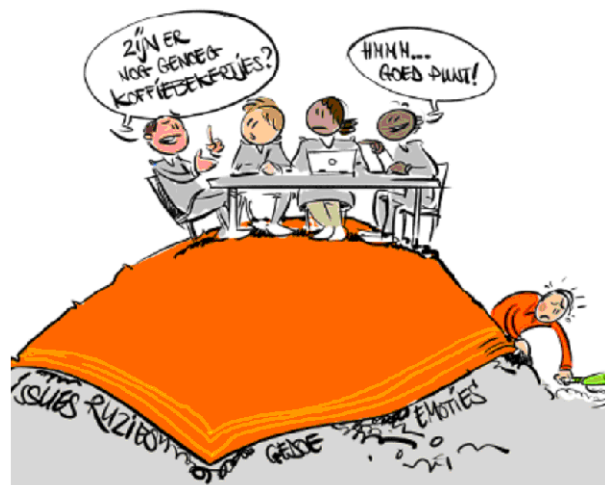
• Intern

- Inzet naar beschikbare tijd
- Verlies expertise 5.1.2e en 5.1.2e
- (nog) geen eenheid

2. Welke belangen voor Noord-Holland zien we?

- Integraal met de regio samenwerken aan provinciale opgaven die er toe doen;
- Innovatief voor het publiek én met de markt werken aan transities;
- Het verschil durven en willen maken in afstemming met Rijk & Regio;
- RO, Ecologie, Natuur, Water en ET;
- Provincie kan zich hier (mogelijk) de druk weghalen bij andere zoekgebieden en/of gemeenten.

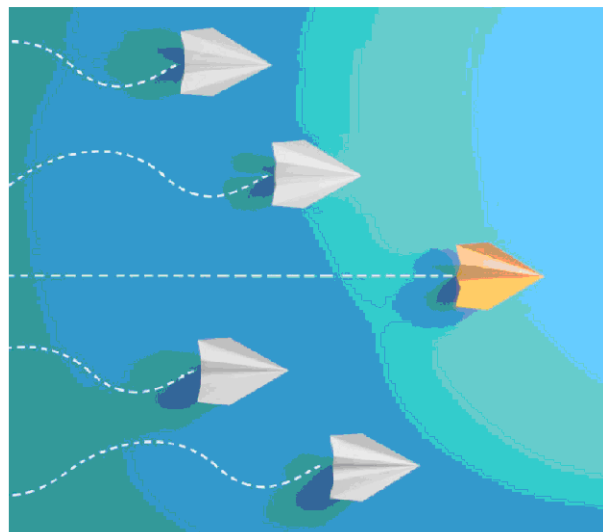
3. Welke risico's zien we?

- Afbrokkelen draagvlak regio;
- Onduidelijke interne aansturing en verdeeldheid, gebrek capaciteit- en expertise;
- Scherp(er) krijgen: What's in it for PNH?
- OER – Afstemming en besluitvorming niet op juiste niveau;
- Beeldvorming, communicatielacune;

4. Wat is er de komende tijd tenminste nodig?

- Interne eenheid en visie op inzet
- Belangen inzichtelijk en er naar handelen;
- Ambtelijke en bestuurlijk samenwerking in de regio;
- Projectmanagement, analyse strategisch omgevingsmanagement & communicatie;
- Wanneer is het voor PNH succesvol?

5. Welke afspraken kunnen we maken?

- a) ...mensen...
- b) ...kwaliteit...
- c) ...tijd...
- d) ...middelen
- e) ...risicobeheersing...

Voorstel tweede onderdeel 'integrale verkenning Wieringerhoek'

Versie: concept 2.0

Datum: 13-07-2023

1. Inleiding

Begin 2022 hebben de gemeenten Medemblik, Hollands Kroon en de provincie Noord-Holland een aanvraag ingediend bij het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) om de locatie Wieringerhoek, het deel van het IJsselmeer tussen Medemblik en Den Oever, op te nemen in het programma Opwek van Energie op Rijksvastgoed (OER). Deze locatie is als zoekgebied opgenomen voor een integraal 'zon op water'-project in de Regionale Energiestrategie van de regio Noord-Holland Noord (de RES-NHN).

Gezien de omvang, complexiteit en gevoeligheid van een dergelijk project, werken de departementen EZK, IenW, LNV, Rijkswaterstaat en de decentrale overheden (gemeente Medemblik, gemeente Hollands Kroon en provincie Noord-Holland) sinds eind 2022 samen aan de 'integrale verkenning Wieringerhoek'. Deze integrale verkenning bestaat uit twee onderdelen. Het eerste onderdeel betrof een inventarisatie van de verschillende beleidsambities, -doelen en -kaders en de verschillende beheer- en gebruiksfuncties die gelden voor dit gebied. Dit eerste onderdeel van de integrale verkenning is onlangs door de projectgroep succesvol afgerond (voor de resultaten ervan: zie bijlage 1). Het tweede onderdeel betreft een onderzoek naar hoe een integraal 'zon op water'-project in de Wieringerhoek er, gelet op deze uitgangspunten, in de praktijk uit zou kunnen zien. Dit tweede onderdeel zal worden uitgezet bij één (of meerdere) externe bureau(s).

2. Doel

Het doel van de integrale verkenning is om een antwoord te geven op de vraag in hoeverre de locatie Wieringerhoek geschikt/kansrijk is voor een 'zon op water'-project, op zo'n manier dat het (zoveel mogelijk) verenigbaar is met de andere functies/waarden in het gebied.

Het tweede onderdeel van de verkenning moet een gezamenlijk beeld opleveren van de opties/varianten, de (mogelijke) effecten en de haalbaarheid ervan, op basis waarvan een besluit genomen kan worden over het mogelijke vervolg binnen het programma OER.

3. Opdrachtomschrijving

De opdracht is om een aantal opties/varianten van een 'zon op water'-project uit te werken en deze te beoordelen aan de hand van hun bijdrage aan en effecten op onder meer natuur, energietransitie, recreatie en waterkwaliteit en -kwantiteit. Hierbij dient o.a. ingegaan te worden op omvang, type uitvoering, looptijd, mitigerende en/of natuurversterkende maatregelen, monitoring en functiecombinaties ten behoeve van andere gebiedsopgaven. Verder gelden de volgende verelsten:

- De integrale verkenning is geografisch afgebakend en richt zich uitsluitend op het zoekgebied Wieringerhoek, zoals dat opgenomen is in de Regionale Energiestrategie van Noord-Holland Noord. Voor de exacte ligging van dit gebied, zie onderstaand kaartje: **<kaartje invoegen>**
- Het aantal te beschouwen opties/varianten voor een 'zon op water'-project dient beperkt te worden tot maximaal 3 tot 5 opties/varianten. Het Buitendijks Plan van initiatiefnemer Meerlicht B.V. dient daarbij in ieder geval één van de te beschouwen opties/varianten te zijn;
- Gevraagd wordt om effecten en knelpunten in kaart te brengen van de verschillende opties/varianten en hierbij extra aandacht te schenken aan de belangrijkste aandachtspunten en mogelijke opties voor alternatieven/oplossingsrichtingen, zoals geïdentificeerd in het eerste onderdeel van de integrale verkenning;
- Het onderzoek maakt expliciet geen onderdeel uit van de m.e.r.-procedure en er wordt dan ook niet verwacht dat dit de diepgang van een MER-onderzoek heeft. Het onderzoek kan gezien worden als een soort van voortoets en moet een gezamenlijk beeld opleveren van de opties/varianten en de kansrijkheid ervan, op basis waarvan een besluit genomen kan worden over het mogelijke vervolg binnen het programma OER;

- Het definitieve onderzoeksrapport dient uiterlijk eind van het jaar opgeleverd te worden;
- Voor het onderzoek is een budget van maximaal €50.000,- (in de vorm van 2x €25.000,-) beschikbaar.

4. De opties/varianten

Het IJsselmeer is het grootste binnenwater van ons land en wordt gekenmerkt door harde wind, flinke golflslag en periodiek kruierend ijs (gemiddeld eens in de 30 jaar). Een 'zon op water'-project in de Wieringerhoek moet bestand zijn tegen deze omstandigheden gedurende de looptijd van het project. Er zijn een vijftal type technische constructies denkbaar die deze omstandigheden aan kunnen (flexibele zonne-matrasen, rigide drijvende zonne-installaties, zonne-installaties op palen, zonne-atollen en zonne-eilanden).

Het bureau dient naast het Buitendijks Plan zelf - in samenspraak met de begeleidingsgroep (bestaande uit maximaal 3 leden van de projectgroep) - de andere te beschouwen opties/varianten voor een 'zon op water'-project te bepalen, waarbij de volgende voorwaarden in acht genomen dienen te worden:

- De opties/varianten dienen een goede afspiegeling te zijn van de verschillende type technische constructies voor een 'zon op water'-project: drijvend, op palen en al dan niet in combinatie met eilandstructuren;
- De opties/varianten moeten in beginsel technisch én financieel-economisch uitvoerbaar zijn;
- De opties/varianten dienen een zo compleet mogelijk beeld te geven van de mogelijkheden binnen de in het eerste onderdeel van de integrale verkenning gestelde uitgangspunten, waarbij geldt dat voor een paar opties/varianten een uitzondering gemaakt mag worden voor het uitgangspunt m.b.t. Defensie;
- Bij de uitwerking van de opties/varianten dient gekeken te worden welke functiecombinaties mogelijk en gewenst zijn, waarbij geldt dat deze functiecombinaties in beginsel vanuit de businesscase van het 'zon op water'-project zelf gefinancierd moeten kunnen worden;
- De opties/varianten dienen te variëren in schaalgrootte, waarbij met het oog op de RES-doelstelling een ondergrens van XXX MWp geldt.

5. Globale planning

Hieronder wordt de globale planning van het tweede onderdeel van de integrale verkenning geschetst. Later zal in afstemming met het geselecteerde bureau(s) een nadere planning uitgewerkt worden.

- Jul+1^e helft aug: uitwerken voorstel en voorbereiden offerte-uitvraag
- Medio aug: bespreken uitgewerkte voorstel in stuurgroep;
- 2^e helft aug+1^e helft sept: doorlopen inkoopprocedure en opdrachtverlening;
- Sep+okt+nov: uitvoeren 2^e onderdeel verkenning door bureau(s);
- Medio nov.: opleveren conceptrapport door bureau(s);
- Eind nov.: bespreken conceptrapport met projectgroep;
- Begin dec.: opleveren eindrapport door bureau(s).

6. Bestaande literatuur

Er zijn reeds diverse onderzoeken en verkenningen uitgevoerd naar de mogelijkheden voor energie-opwek in het IJsselmeergebied en de Wieringerhoek. Het bureau kan voor haar onderzoek gebruikmaken van o.a. de volgende documenten:

- het rapport van Deltares en Bureau Waardenburg over het Buitendijks Plan;
- alle stukken m.b.t. het Buitendijks plan. Het geselecteerde bureau zal hiervoor contact opnemen met Meerlicht B.V. en daar de meest actuele informatie over het Buitendijks Plan ophalen;
- de pre-verkenning pilot Zon op Water IJsselmeergebied door Pondera en Bureau Waardenburg;
- Het milieueffectrapport Verkenning Wieringerhoek door Witteveen+Bos in het kader van het project Wieringerhoek als onderdeel van de Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW);

- De energieverkenningen IJsselmeer: Energieverkenning IJsselmeergebied, Agenda IJsselmeergebied 2050 & Rapport Verdiepende Energieverkenning IJsselmeergebied.
- Resultaten van het eerste onderdeel van de integrale verkenning (overzicht beleidsmatige en juridische uitgangspunten + bijbehorende notitie).

7. Selectie bureau(s)

We zien 3 categorieën van onderzoek- en adviesbureaus die in aanmerking kunnen komen voor deze opdracht. Het heeft onze voorkeur dat het onderzoek wordt uitgevoerd door een combinatie van meerdere bureaus met verschillende expertises. De projectgroep selecteert de bureaus die worden gevraagd een offerte uit te brengen en maakt op basis van de binnengekomen offertes de keuze voor wie de opdracht krijgt.

1. Adviesbureaus met veel kennis van het energiedomein zoals Pondera en Bosch & van Rijn;
2. Ingenieursbureaus zoals Sweco, Witteveen+Bos en Royal HaskoningDHV;
3. Onderzoeksinstituten zoals TNO, CE Delft en DNV.

Werkwijze

Willen we nog iets opnemen over de werkwijze? Of laten we in eerste instantie de bureaus met een offerte + plan van aanpak komen?

Plan van Aanpak

Verkenning van een vijfde onderzoeksalternatief PAGW project Wieringerhoek (concept versie 7 juli 2020).

Naar aanleiding van een gesprek op 30 juni en 2 juli met 5.1.2e is door Deltares en Bureau Waardenburg dit concept Plan van Aanpak opgesteld. We ontvangen hierop graag uw feedback. Indien het plan van aanpak aan uw verwachting voldoet, ontvangen wij graag een offerte verzoek en maken wij graag een passende offerte.

Aanleiding

Toekomstbestendige grote wateren waar hoogwaardige natuur goed samengaat met een krachtige economie. Dat is de ambitie van 33 projecten die worden uitgevoerd in het kader van de Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW). Binnen het IJsselmeergebied worden momenteel twee PAGW projecten verkend, waarvan één in het noordwestelijke deel van het IJsselmeer (project Wieringerhoek) en één in het Markermeer (project Oostvaardersoevers). In de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) worden voor het project Wieringerhoek vier inrichtingsvarianten (onderzoeksalternatieven) gepresenteerd door RWS MN i.s.m. Witteveen+Bos. De Commissie MER heeft in reactie op het NRD onlangs een 'Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport' geschreven (24 juni 2020/ projectnummer: 345).

Rijkswaterstaat wil, samen met de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RvO) en Staatsbosbeheer (SBB), met het project Wieringerhoek de ecologische kwaliteit van het noordwestelijke deel van het IJsselmeer en de Waddenzee bij Den Oever verbeteren. Door delen van het IJsselmeer te verondiepen ontstaat een meer divers zoetwaterleefgebied met ondieptes en overstromingsvlaktes. Het creëren van een zoet-zout gradiënt zorgt voor een verbindende brakwaterzone tussen IJsselmeer en Waddenzee. Het deltakarakter van het gebied wordt met deze maatregelen versterkt. Een derde doelstelling is het beschermen van de zoetwatervoorraad van het IJsselmeer

Binnen de gepresenteerde onderzoeksalternatieven is de gebiedsopgave voor de Energietransitie niet in beschouwing genomen. In een zienswijze heeft 5.1.2e namens samenwerkende bewonersorganisaties Noord Holland Noord en de Regionale Energie Strategie (RES NHN) voorstellen gedaan voor een alternatief waarin ruimte is voor eilanden met zonnepanelen ("zonnEZandbanken"). Voorliggend Plan van Aanpak betreft een verkenning van de ecologische voor- en nadelen en morfologische mogelijkheden van zo'n alternatief. Doel van de verkenning is de mogelijkheid te bekijken om de doelen van het project Wieringerhoek te koppelen met doelen van de RES-Noordholland Noord. We doen dit door het toevoegen van zonne-energie in het PAGW project Wieringerhoek.

Voorliggende vraag

Is het mogelijk om een koppeling te maken tussen de doelen van het PAGW project Wieringerhoek en de RES NHN en wat zijn de mogelijke effecten van de aanleg van zonnepanelen op de natuur-eilanden zoals voorzien in de Wieringerhoek? Is een variant te ontwerpen en in te richten waarin én duurzame energie wordt opgewekt én waarin natuurwaarden een kwaliteitsimpuls krijgen zoals

beoogd in het PAGW? Een belangrijke randvoorwaarde in het ontwerp is het behoud van Natura 2000 doelsoorten en het behalen van Natura 2000 instandhoudingsdoelen.

Aanpak

Wij zien een stapsgewijze aanpak voor ogen. De eerste stap hierin is bedoeld om de gestelde doelen van het project Wieringerhoek zo concreet en kwantitatief mogelijk te benoemen. Dit doen we op basis van de aanwezige NRD en het advies van de MER Commissie. We maken een overzicht van de gestelde doelen voor het PAGW project. Vervolgens (stap 2) verkennen we de mogelijkheden voor een 5^e onderzoeksalternatief op basis van de schetsen in de zienswijze en evalueren we de effecten op de gestelde doelen. De onderdelen van evaluatie bestaan uit:

- Hoe beïnvloeden de wijzigingen in inrichting de Natura 2000 en KRW doelen ?
- Is er verlies van areaal open water en verminderd oppervlak aan mogelijke natuurwaarden op de eilanden van de bestaande alternatieven.
- Hoe beïnvloeden de wijzigingen de andere gestelde PAGW doelen voor dit project?
- Reactie van soorten op de zonnepanelen zelf (habitat onder de panelen, rustplek vogels op de panelen), de benodigde kustverdediging en de bijbehorende activiteiten zoals bijvoorbeeld onderhoud.
- Morfologische dynamiek en positionering eilanden: zijn de eilanden wel voldoende stabiel (en sluiten ze aan bij de morfologie van het meer en wat doet dat met stroming) in combinatie met het streven naar de PAGW doelen? Hoe kan dit worden geoptimaliseerd? Inschatting op basis van een deskundigenoordeel met suggesties voor vervolgstudie in een tweede fase van de studie.
- Mogelijke conflicten tussen de aanleg van dynamische gradiënten vanuit ecologie en benodigde stabiliteit van de zonnepaneel-weiden.
- Energiedoelen: is plaatsing van zonnepanelen daar sowieso haalbaar?

Het doorlopen van bovenstaande punten resulteert in een concept-notitie met onze bevindingen.

In een workshop (stap 3) bespreken wij de resultaten uit stap 1 en 2 met betrokken externe partijen en deskundigen, waaronder Witteveen+Bos. In de workshop wordt bepaald in hoeverre het 5^e onderzoeksalternatief (binnen de gestelde kaders) mogelijk maakt om een koppeling te maken tussen de doelen van het PAGW project Wieringerhoek en de RES NHN. We gebruiken hierbij de ervaringen met Marker Wadden (mn morfologie), het PAGW project Oostvaardersoevers, ontwerpen voor Park Nieuwland en andere natuurontwikkelingsprojecten in het IJsselmeergebied. De experts dekken de disciplines af die in bovenstaande punten van de evaluatie worden gevraagd. Afstemming met Witteveen+Bos is noodzakelijk om zicht te krijgen op de overwegingen die hebben geleid tot de verschillende alternatieven en zo goed mogelijk gebruik te maken van het denkwerk dat al gedaan is.

Afbakening

De focus van deze verkenning ligt op de ecologie van het noordwestelijke IJsselmeer. We kijken niet naar zout indringing, niet naar financiering en niet naar infrastructurele vragen rondom de koppeling van de zonnepanelen naar de vaste wal. Er wordt in dit stadium nog geen kwantificering van processen uitgewerkt, gezien de beperkt beschikbare tijd.

Eindproduct

We leveren een bondige en heldere memo met de bevindingen van de evaluatie van het 5^e onderzoeksalternatief. De notitie bevat een uitspraak over de kans rijkheid van dit alternatief inclusief een aantal aandachtspunten voor een vervolgstudie. Daarnaast bevat de memo:

- Een inschatting op hoofdlijnen van mogelijke effecten op de Natura 2000 instandhoudingsdoelen (gebiedsdoelen en landelijke doelen) en KRW doelen;
- Een overzicht van effecten op de PAGW doelen die voor project Wieringerhoek gesteld zijn;
- Een schets van de mogelijke inrichting van een combinatie van zonne-energie en de impuls aan natuurwaarden zoals PAGW nastreeft;
- Een globale analyse van het effect van locatiekeuze en uitvoering.

Benodigde tijd en budget

Onderstaande tabel geeft een eerste inschatting van de benodigde dagen per taak en per bureau

	Deltares	Bureau Waardenburg	Externe experts
N2000 en KRW doelen	5.1.1c		
PAGW doelen incl. KRW doelen			
Mogelijkheden ontwerp gezien morfologische randvoorwaarden			
Aanvullend advies van experts			
Rapportage, overleg opdrachtgever			

Het geschatte werk kan worden uitgevoerd voor een totaalbedrag van circa € 5.1.1c,- excl. BTW (€ 5.1.1c incl. BTW). Bureau Waardenburg zal optreden als onderaannemer van Deltares. Op een formele offerte zullen de voorwaarden van Deltares van toepassing zijn.

Planning

Indien gunning medio juli mogelijk is dan kan onderstaande planning gehaald worden.

- Start: direct na gunning.
- Opleveren draft memo 21 augustus
- Aanvullend advies van experts eind augustus/eerste week september
- Definitieve memo wordt 15 september geleverd worden

Datum vergadering: 2 maart 2022

Registratienummer: /

Uw contactpersoon

5.1.2e

BEL/RO

Portefeuille

Portefeuillehouder E. Stigter

Plaatsvervanger C.J. Loggen

Telefoonnummer

5.1.2e

5.1.2e

@noord-holland.nl

5 bijlage(n)

1. Brief aan PS
2. Bijlage 1 bij brief PS
Motie 115-2021
3. Bijlage 2 bij brief PS
Rapport Plan Duurzaam
Leefbaar – een
verkenning Deltares
Waardenburg
4. Bijlage 3 bij brief PS
Ruimtelijke verkenning,
multifunctionele
achteroever
Wieringermeer– juli
2021
5. Bijlage 4 bij brief PS
Haalbaarheidsonderzoek
k concept achteroever

Nota GS

Onderwerp: motie 115-2021 Onderzoek naar Binnendijkse achteroevers met zon, natuur en recreatie Wieringerhoek 1 november 2021

1 | 3

Paragraaf 1

Het college besluit:

1. Bijgaande brief met bijlagen aan Provinciale Staten verzenden
2. Provinciale Staten verzoeken motie 115-2021 als afgedaan te beschouwen

Paragraaf 2

motie 115-2021 Onderzoek naar Binnendijkse achteroevers met zon, natuur en recreatie Wieringerhoek 2 3		1730990/1731420 Nota GS
Toelichting voor de openbare besluitenlijst: Provinciale Staten hebben op 5 juli 2021 met motie M115-2021 het college van Gedeputeerde Staten opgeroepen serieus te onderzoeken of binnendijkse achteroevers met zon, natuur en recreatie in de Wieringerhoek bijdragen aan het halen van de doelstellingen voortvloeiend uit het Klimaatakkoord, landschappelijk goed in te passen vallen en op voldoende draagvlak kunnen rekenen in de regio. Aan de motie is invulling gegeven door een haalbaarheidsonderzoek uit te (laten) voeren.		
Paragraaf 3 Gevolgen:		
Financiële gevolgen en risico's?	Nee	
Formatieve gevolgen en risico's?	Nee	
Juridische gevolgen en risico's?	Nee	
Worden bindende afspraken gemaakt met andere partijen?	Nee	
Gevolgen en risico's openbaar maken besluit?	Nee. Besluit komt op de openbare besluitenlijst, die een dag na de GS-vergadering om 11.00 uur gepubliceerd wordt.	
Communicatieve gevolgen en risico's?	Nee	
Europese gevolgen en risico's?	Nee	
Gevolgen en risico's voor de rechtmatigheid?	Nee	
Overige gevolgen en risico's?	Nee	
Paragraaf 4 Ambtelijk afgestemd met:		
Directie Beleid:	Ja	
Naam:	5.1.2e / RO, 5.1.2e e / RO	

motie 115-2021 Onderzoek naar Binnendijkse achteroevers met zon,
natuur en recreatie Wieringerhoek

3 | 3

1730990/1731420 | Nota GS

Directie B&U:	Niet van toepassing
Directie Concernzaken:	Niet van toepassing
Concerncontrol:	Niet van toepassing
Kabinet/Staf AD:	Niet van toepassing
Paragraaf 5	
Bestuurlijk afgestemd met:	
GS-staf/-staven	E. Stigter (Energie en Klimaat)
Paragraaf 6	
Verdere procedure:	
a. PS actief informeren	Ja, Zie bijgevoegde brief
b. Publiceren in het Provinciaal Blad?	Nee

Datum vergadering

25 oktober 2021

Staf

Staf Klimaat & Energie, E. Stigter

Unitmanager

5.1.2e 5.1.2e

Sectormanager

5.1.2e

Directeur

Herman Schartman

Bijlagen: – –**Betreft:** stand van zaken

Binnendijk/Buitendijk

Nota GS–staf**Uw contactpersoon**

5.1.2e 5.1.2e

BEL/RO

Telefoonnummer 5.1.2e

5.1.2e @noord-holland.nl

20 oktober 2021

1 | 3

(N.B. De rubrieken 1 t/m 6 altijd in deze volgorde uitwerken)

1. Doel van de bespreking/toelichting

Doel is gedeputeerde Stigter bij te praten over de voortgang van de motie Multifunctionele Achteroevers (plan Binnendijk) en de voortgang van plan Duurzaam Leefbaar (plan Buitendijk) in relatie tot het PAGW–MIRT project Wieringerhoek.

Motie Multifunctionele Achteroevers (plan Binnendijk)

Deltares en Bureau Waardenburg werken in opdracht van ons aan de haalbaarheidsstudie voor het plan van de natuurorganisaties. We verwachten een oplevering begin november. Op 14 oktober hebben wij ambtelijk (PNH, Hollands Kroon en Medemblik) samen met de natuurorganisaties een reflectiebijeenkomst gehad. Hier hebben we geprobeerd op basis van de MER–criteria Wieringerhoek, Concept Kustvisie en Klimaatdoelstellingen de initiatiefnemers van het plan mee te geven wat er nog mist of nader uitgewerkt moet worden. De overheden kijken tevreden terug op de bijeenkomst, de natuurorganisaties hebben handvatten gekregen om hun plan verder uit te werken en op termijn het gebied in te gaan.

Duurzaam Leefbaar (plan Buitendijk)

Rijkswaterstaat heeft de MER voor het PAGW–MIRT project Wieringerhoek gedeeld. Energie is alleen meegenomen als koppelkans, maar wordt niet meegenomen in de andere alternatieven als een doelbereik (scope) van het project. En daarom worden niet alle alternatieven op energie verkend in de MER. Het Rijk lijkt te weigeren de scope van het project te verbreden. Door dit zo te doen kan er enerzijds

sprake zijn van juridische (vorm)fouten. Anderzijds wordt er geen integrale afweging gemaakt en worden functies gestapeld of naast elkaar gelegd. Daarnaast is de voorkeursvariant die eerder door Rijkswaterstaat gepresenteerd is voor de gemeente Hollands Kroon onbespreekbaar, deze variant doet namelijk aanspraak op de gronden gelegen aan de binnendijk van de Wieringermeer en gaat voorbij aan de bestuurlijke wens van de overheden in het gebied.

De acties die nu vanuit de regio zijn/worden ondernomen:

- Een zienswijze namens PNH, Hollands Kroon en Medemblik op het concept Nationaal Water Programma.
- Er hebben gesprekken plaatsgevonden tussen Herman Schartman en de directeurs van de ministeries van IenW en LNV. Op basis van deze gesprekken is besloten een directeurenoverleg te organiseren tussen de regio en ministeries. Deze vindt plaats op 27 oktober.
- Indien het directeurenoverleg niet tot verbetering leidt kan worden overgegaan tot een gesprek op bestuurlijk niveau. Hiervoor heeft Cees Loggen bij Harry Nederpelt (Medemblik) en Theo Meskers (Hollands Kroon) gevraagd of zij hier achter staan en of Cees Loggen dat namens de regio kan doen. Beiden zijn akkoord.

Initiatiefnemer 5.1.2e 5.1.2e werkt, samen met een consortium, het plan verder uit. Hij wil binnenkort graag de voortgang delen in een bestuurlijk overleg met Hollands Kroon en Medemblik erbij. Afhankelijk van de planning van Rijkswaterstaat wordt dit ingepland in december.

2. Voorstel tot besluitvorming

Kennis te nemen van deze stafnota.

3. Financiële, personele en juridische consequenties

N.v.t.

4. Communicatieve consequenties

N.v.t.

5. Wijze van totstandkoming

In samenspraak met 5.1.2e e (BEL/RO) en 5.1.2e (BEL/RO)

6. Verdere procedure

- Haalbaarheidsstudie plan Binnendijk verwachten we begin november.
- Directeurenoverleg vindt plaats op 27 oktober.
- Bestuurlijk overleg met consortium 5.1.2e 5.1.2e in december (afhankelijk planning Rijkswaterstaat).

Datum vergadering

20 februari 2023

Staf

Staf Klimaat en Energie, E. Stigter

Staf Water, Wadden, RO en Wonen, C. Loggen

Unitmanager

5.1.2e 5.1.2e

Sectormanager

5.1.2e

Directeur

Herman Schartman

Uw contactpersoon

5.1.2e

BEL/RO

Telefoonnummer 5.1.2e

5.1.2e @noord-holland.nl

15 februari 2023

Bijlagen: 2

- Beantwoording OER-aanvraag
- Aanmelding RCR

1 | 4

Betreft: Voortgang zonne-atollen Nota GS-staf

(N.B. De rubrieken 1 t/m 6 altijd in deze volgorde uitwerken)

1. Doel van de bespreking/toelichting

Het doel is om je te informeren over de relevante ontwikkelingen rondom het RES-zoekgebied 'IJsselmeer/zonne-atollen' in het gebied Wieringerhoek. Onderwerpen zijn de voortgang rondom het OER-traject, de Kustvisie en de aanmelding voor een Rijkscoördinatieregeling.

OER-traject

Op 15 maart 2022 hebben de gemeenten Medemblik, Hollands Kroon en de provincie Noord-Holland een aanvraag gedaan om de locatie Wieringerhoek, die onderdeel uitmaakt van de Regionale Energiestrategie van de regio Noord-Holland Noord (RES-NHN) op te nemen in het programma Opwek van Energie op Rijksvastgoed (OER).

Omdat er niet eerder een integraal zonproject gerealiseerd is op het IJsselmeer noch op één van de andere grote binnenwateren, brengt dit de vraag met zich mee hoe zich dit verhoudt tot de verschillende beleidsmatige kaders die gelden voor dit gebied. Dit vraagt extra zorgvuldigheid in de aanpak en daarmee een wat andere aanliegroute dan doorgaans bij een voor het OER-programma aangemelde locatie. Om die reden is besloten om een gezamenlijke integrale verkenning uit te voeren als (extra) onderdeel van de voorverkenningfase van het OER-programma. Met dit voorstel is ingestemd in achtereenvolgens het MT-/Directeurenoverleg d.d. 17 oktober 2022 en het bestuurlijk overleg stuurgroep IJsselmeerkust Noord-Holland d.d. 16 november 2022.

De projectgroep werkt nu aan een plan van aanpak. Vooralnog bestaat deze uit een inventarisatie van de verschillende beleidsambities, –doelen en –kaders en de verschillende beheer- en gebruiksfuncties die gelden voor het gebied. Daarnaast wordt er binnen de geformuleerde ambities onderzoek gedaan naar hoe een integraal zonproject in de Wieringerhoek er uit zou kunnen komen te zien.

Als regio (Medemblik, Hollands Kroon en Provincie) dringen we erop aan dat er gebruik gemaakt wordt van de bestaande onderzoeken en verkenningen die reeds zijn gedaan. Denk hierbij aan het rapport van Deltares en Waardenburg over het Buitendijks Plan, de pre-verkenning pilot Zon op Water van EZK en de bestaande concept MER van de Wieringerhoek (PAGW).

De volgende partijen zijn nu vertegenwoordigd in de projectgroep: Min. EZK, Min. I&W, Min. LNV, RWS Midden-Nederland, RWS NOVA (afdeling nieuwe ontwikkelingen), Provincie NH, Medemblik en Hollands Kroon. Onze exacte rol in de projectgroep wordt nog gedefinieerd, De stuurgroep is vooralnog belegd op managementniveau (vanuit de ministeries).

Kustvisie

Medemblik, Enkhuizen en Hollands Kroon (januari 2023) hebben de Kustvisie vastgesteld. Enkhuizen en Hollands Kroon hebben in het besluit kennisgenomen van het projectenboek. Bij de behandeling van de Kustvisie in Hollands Kroon zijn twee amendementen en één motie aangenomen. Één van de amendementen luidt dat de raad de Kustvisie besluit vast te stellen maar dat omtrent het Buitendijks plan de rijksoverheid bevoegd gezag is en dat besluitvorming daarover plaatsvindt in een separaat, op zich staand besluitvormingstraject.

Wat betreft de motie verzoekt de raad het college:

- de kritische houding van de gemeenteraad ten opzichte van het Buitendijks plan kenbaar te maken aan de verantwoordelijk Minister en de mede-opdrachtgevers van de Kustvisie (de gemeente Enkhuizen, de gemeente Medemblik en de provincie Noord-Holland);
- de raad proactief te informeren over toekomstige ontwikkelingen rondom het Buitendijks Plan;
- samen met de raad tot een zienswijze te komen zodra het mogelijk is om deze in te dienen;

Met de vaststelling van de Kustvisie in Hollands Kroon kan deze nu ook worden voorgelegd voor besluitvorming door de provincie. Dit zal na de verkiezingen zijn.

Samenwerking in de regio

Met de ingediende moties en amendementen vanuit met name Hollands Kroon valt te constateren dat er sinds de afgelopen gemeenteraadsverkiezingen scepsis is ontstaan over het RES- zoekgebied in het IJsselmeer en de invulling daarvan. Voorstel is dan ook om bestuurlijk in gesprek te gaan met de regio (Medemblik en Hollands Kroon) over de kritische houding van de gemeenteraad. Dit kan Edward Stigter vanuit de portefeuille energie doen.

Consortium en Rijkscoördinatieregeling

De initiatiefnemer van het plan, 5.1.2e 5.1.2e, heeft in samenwerking met een consortium het plan uitgewerkt. Het consortium bestaat uit de organisaties GroenLeven, Van Oord en Engie. Ook zijn Deltares, TNO, ontwerpbureau H I N I S, ingenieursbureau Waardenburg, Pondera, en Stibbe Advocaten betrokken.

Het consortium heeft op 9 februari hun project aangemeld voor de Rijkscoördinatieregeling (RCR) bij min. EZK. Hiermee vragen zij het Rijk om een versnelling van het vergunningstraject van het plan. Wij hebben nog geen contact gehad met EZK over de aanvraag.

Risico's

Het commitment in de regio is niet stabiel. Tijdens de vaststelling van de RES 1.0 hebben zowel gemeente Medemblik als Hollands Kroon zich gecommitteerd aan het uitwerken van het zoekgebied IJsselmeer. Sinds de politieke verandering in Hollands Kroon lijkt dit draagvlak wat er ten tijde van de RES 1.0 was afgenomen te zijn.

Daarnaast is er vanuit de ministeries gekozen om geen bestuurlijke vertegenwoordiging in de stuurgroep te plaatsen. De vraag is of dit het juiste niveau is van een mogelijk project van deze schaalgrootte.

2. Voorstel tot besluitvorming

Kennismemen van de stand van zaken.

3. Financiële, personele en juridische consequenties

Niet van toepassing

4. Communicatieve consequenties

Niet van toepassing

5. Wijze van totstandkoming

Afgestemd met 5.1.2e en 5.1.2e

6. Verdere procedure

Vooralsnog zijn we in goed overleg met de ministeries en Rijkswaterstaat over de integrale verkenning. Op de RCR is nog geen

reactie van EZK gekomen, en ook nog geen contact met ons over gezocht. Er wordt een bestuurlijk overleg met de regio voorbereid.

Geachte heer, mevrouw,

De provincie Noord-Holland doet heel graag zaken met betrouwbare opdrachtnemers die met ons meedenken en ons verder brengen. Daarom wil ik u graag uitnodigen om een offerte uit te brengen voor een beoordeling van het plan 'Binnendijk' zoals aangeleverd door de natuurorganisaties (zie **bijlage 1**). Deze beoordeling vindt plaats aan de hand van MER-criteria zoals door Rijkswaterstaat en de provincie Noord-Holland aangeleverd in de PAGW MIRT verkenning Wieringerhoek (zie **bijlage 2**).

Toelichting en achtergrond

Eerder zijn de mogelijkheden voor duurzame opwekking van energie in het IJsselmeer door middel van zonne-atollen, ook wel plan Buitendijk. Dit plan is als vijfde alternatief aangeboden aan Rijkswaterstaat in het kader van de PAGW-MIRT verkenning Wieringerhoek.

Tijdens de behandeling van de RES 1.0 is het zoekgebied voor plan Buitendijk vastgesteld door gemeenteraden en Provinciale Staten. Tijdens de behandeling is er door Provinciale Staten ook een motie aangenomen om het alternatieve plan van de natuurorganisaties, het zogenaamde plan Binnendijk, serieus te onderzoeken (zie **bijlage 3**). Dit plan ligt overigens buiten het zoekgebied van de vastgestelde RES zoekgebieden. In dit plan Binnendijk worden twee mogelijke varianten beschreven.

Onderzoek

Het haalbaarheidsonderzoek moet uitwijzen of de twee varianten uit het plan Binnendijk een mogelijk alternatief bieden voor grote zonneatollen in het IJsselmeer. Daarmee kan aan de hand van de aangeleverde MER-criteria worden onderzocht of het plan voldoet aan de combinatie van doelstellingen in het gebied. Dit dient tenminste uit te wijzen hoe het plan scoort op de volgende aspecten:

- PAGW-doelstellingen vanuit Rijkswaterstaat
- Klimaatdoelstellingen vanuit het Klimaatakkoord
- Draagvlak (maatschappelijk en politiek)
- Landschappelijke inpasbaarheid (ARK/ARO?)

Tevens roept de motie op om dit in samenwerking met betrokken gemeenten, inwoners, agrariërs en natuurorganisaties te doen. Deze groepen kunnen, al dan niet vertegenwoordigd, plaatsnemen in een nog door u in te richten en te begeleiden klankbordgroep.

Voor dit haalbaarheidsonderzoek moeten tenminste de volgende publicaties, onderzoeken en verslagen geraadpleegd zijn:

- Multifunctionele achteroevers Wieringermeer (plan Binnendijk)
- Eerder onderzoek en data over de achteroevers Wieringermeer
- MER beoordelingskader Wieringerhoek
- Expertmeeting januari 2021
- Interviews natuurorganisaties en relevante deskundigen
- Onderzoek Deltares/Waardenburg zonne-atollen (2020)

Wij vragen u een aanbieding te doen waar u rekening houdt met een oplevering vóór **XX** oktober 2021. Hiermee levert het onderzoek een bijdrage aan de gesprekken over de invulling en haalbaarheid van duurzame opwekking van energie in het gebied. Wij verwachten een helder eindproduct in de vorm van een schriftelijk rapport en mondelinge rapportage. Het product moet ook bestuurlijk kunnen worden besproken (managementsamenvatting).

Wij verwachten een offerte waarin u een plan van aanpak schetst voor het onderzoek. In uw offerte geeft u aan welke kosten (exclusief btw) u in rekening brengt voor het gevraagde product. Hier geldt een totaalprijs. Wilt u in de offerte ook uw IBAN nummer vermelden waarop u uw facturen betaald wilt krijgen? Dit zorgt voor een snelle administratieve afhandeling indien u de opdracht gegund krijgt.

Deadline

De provincie ontvangt uw digitale offerte uiterlijk **XX** september 2021. U kunt de offerte sturen aan uw contactpersoon de heer, **xx** emailadres **xx@noord-holland.nl**.

Voorwaarden offerte:

1. Aan het uitbrengen van een offerte zijn voor de provincie Noord-Holland geen kosten verbonden ongeacht of de offerte tot het sluiten van een overeenkomst zal leiden.
2. Op alle offertetrajecten zijn de Algemene Inkoopvoorwaarden Provincies 2018 voor leveringen en diensten van toepassing [https://www.noord-holland.nl/Over de provincie/Inkoop en aanbesteden/Documenten/Algemene inkoopvoorwaarden.pdf](https://www.noord-holland.nl/Over%20de%20provincie/Inkoop%20en%20aanbesteden/Documenten/Algemene%20inkoopvoorwaarden.pdf). Bij het indienen van uw offerte dient u expliciet in te stemmen met de digitale terhandstelling van deze voorwaarden.
3. Uw inschrijving dient, indien van toepassing te voldoen aan de duurzaamheidscriteria: <https://www.mvicriteria.nl/nl>
4. De provincie Noord-Holland neemt vrijblijvende aanbiedingen niet in behandeling.
5. De provincie Noord-Holland wijst uw leverings- en/verkoopvoorwaarden uitdrukkelijk af.

U hoort uiterlijk **XX** september 2021 of de provincie Noord-Holland gebruik maakt van uw aanbieding. De provincie zal uw offerte strikt vertrouwelijk behandelen.

Voor vragen of opmerkingen kunt u zich wenden tot uw contactpersoon. Hij is bereikbaar op telefoonnummer 023 51**xxxxx**

Bijlagen

1. Plan Binnendijk
2. MER-criteria
3. Motie M115-2021

Hoogachtend,

de commissaris van de Koning
in de provincie Noord-Holland,
namens deze,

KvK nummer: 34362354

VAT/btw nummer NL.0010.03.124.B.08

To: Secretariaat Stigter[5.1.2e @noord-holland.nl]; [5.1.2e @medemblik.nl]; [5.1.2e @hollandskroon.nl]; [5.1.2e @groenleven.nl]; [5.1.2e @vanoord.com]; [5.1.2e @planet.nl]
Cc: [5.1.2e @noord-holland.nl]; [5.1.2e @noord-holland.nl]; [5.1.2e @medemblik.nl]; [5.1.2e @gmail.com]; [5.1.2e @hollandskroon.nl]; [5.1.2e @groenleven.nl]; [5.1.2e @groenleven.nl]; [5.1.2e @groenleven.nl]
From: [5.1.2e]
Sent: Sun 12/12/2021 8:53:00 PM
Subject: Bestuurlijk overleg a.s. woensdag 15 december BuitendijksPlan
Received: Sun 12/12/2021 8:53:57 PM
[Regionaal Bestuurlijk Overleg 15 december .pdf](#)

Geachte heren Stigter, [5.1.2e]
Beste Edward, [5.1.2e],

Na onze aankondiging tot samenwerking eind oktober zijn wij dit plan verder aan het onderzoeken en aan het uitwerken.

Zo hebben wij gezamenlijk overleggen met o.a. Deltares/bureau Waardenburg opgestart, verder juridisch advies gevraagd over het vervolgproces en inmiddels doen wij peilingen in het projectgebied en verzamelen data's.

Naast deze technische en juridische aspecten die we verkennen hebben wij in de bijlage een aantal belangrijke uitgangspunten geformuleerd die richting geven aan de haalbaarheid van het project.

Wij begrijpen dat deze uitgangspunten nieuwe vragen zullen oproepen. Voor een dergelijk complex en innovatief project is dat logisch.

Een cruciale randvoorwaarde voor ons waar wij geen invloed op hebben, is de bestuurlijke besluitvorming en afronding van het overleg wat u voert met de Ministeries en Rijkswaterstaat. Wij vertrouwen erop dat dit binnen afzienbare tijd tot duidelijkheid leidt en er een werkbare situatie ontstaat voor het vervolg.

Van onze kant bieden wij aan om desgewenst (technische) toelichting te geven in uw staten en raden.

De bijlage kunt u delen in uw bestuurlijk overleggen en organen.

met vriendelijke groet,

[5.1.2e] [5.1.2e]
mede namens [5.1.2e] en [5.1.2e].

To: 5.1.2e [5.1.2e @medemblik.nl]; 5.1.2e [5.1.2e @noord-holland.nl]
Cc: 5.1.2e [5.1.2e @hollandskroon.nl]; 5.1.2e [5.1.2e @gmail.com]
From: 5.1.2e
Sent: Mon 3/20/2023 1:34:50 PM
Subject: BO zonen-atollen
Received: Mon 3/20/2023 1:35:28 PM
[2023.02.24 Brief aan ministerie EZK mbt OER programma.pdf](#)

Hi 5.1.2e en 5.1.2e,

Eerder vond het bestuurlijk overleg zonne-atollen plaats. Een van de besproken onderwerpen was de brief die Hollands Kroon aan het ministerie heeft gestuurd, zie bijlage. Hierbij werd aangegeven dat bestuurders deze brief onderschrijven en dit in een schriftelijke reactie aan de gemeente(raad) van Hollands Kroon willen bevestigen.

Voor zover ik weet is deze brief alleen via de ambtelijke route gedeeld. Wat is de kortste weg om hierop te kunnen reageren. Kan dit op basis van de brief zoals eerder ambtelijk gedeeld, of moeten we deze brief bestuurlijk delen? Wat is er vanuit jullie voor nodig om dit te realiseren?

Groet,

5.1.2e

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
t.a.v. Mevrouw M. Adriaansens
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Verzenddatum

Ons kenmerk

Uw kenmerk

DGKE-DRE / 22573198

Uw brief van

12 december 2022

onderwerp:

OER Programma Buitendijks plan Locatie Wieringerhoek

Pagina

1/2

Contact

5.1.2e

T

5.1.2e

Geachte mevrouw Adriaansens,

De gemeente Hollands Kroon heeft een ontvangstbevestigingsbrief ontvangen met bovenstaand overheidsidentificatienummer op de aanvraag van het OER programma. Inmiddels is de Kustvisie (een samenhangend kader voor beoordeling van initiatieven langs de IJsselmeerkust van Provincie Noord-Holland, gemeenten Enkhuizen, Medemblik en Hollands Kroon) die hier aan raakt gewijzigd vastgesteld. Echter, er is hiervoor door de gemeenteraad een motie aangenomen met de volgende tekst:

‘Er wordt ruimte geboden aan ontwikkelingen die één of meerdere functies van de IJsselmeerkust versterken. Ontwikkelingen die een negatieve invloed hebben op drinkwatervoorziening, vogelstand, biodiversiteit, recreatie, agrarische activiteiten of de visserij zijn niet wenselijk’.

In de ontwerp voorkeursbeslissing Wieringerhoek (bladzijde 12) is aangegeven dat in 2021 een tweede trechtering heeft plaatsgevonden waarbij uit het ecologisch eindbeeld van 2020 de onderdelen zijn gekozen die a) veel draagvlak hebben en b) het meest ecologische doelbereik zouden genereren voor het beschikbare budget. Daarom zijn een aantal locaties of oplossingen niet opgenomen in het Ontwerp Voorkeursbeslissing waaronder het ‘Buitendijks plan ‘Duurzaam Leefbaar’. Wij vragen u daarom zich aan deze eerdere uitgangspunten te houden bij het beoordelen van het Buitendijks Plan onder het OER programma.

Als digitale gemeente ontvangen wij uw post graag via post@hollandskroon.nl.
Brievenbuspost en pakketten kunt u sturen naar postbus 8, 1760 AA Anna Paulowna.

Contact

www.hollandskroon.nl

T

5.1.2e

Social Media

 facebook.com/hollandskroon

 [@hollandskroon](https://twitter.com/hollandskroon)

Overige gegevens

BNG Algemeen NL82 BNGH 028.51.52.785

BIC: BNGHNL2G

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders,

W. Eppinga
secretaris

A. van Dam
burgemeester

Een afschrift van deze brief sturen wij aan de gemeenten Enkhuizen, Medemblik, provincie Noord-Holland
en 5.1.2e van EZK

To: 5.1.2e [5.1.2e @Noord-Holland.nl]
 From: 5.1.2e
 Sent: Wed 2/22/2023 10:41:06 AM
 Subject: FW: Budget IJsselmeergebied
 Received: Wed 2/22/2023 10:41:00 AM

Nog even tussen ons, maar goed nieuws* !!

Van: 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>
Verzonden: woensdag 22 februari 2023 11:33
Aan: 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>
Onderwerp: RE: Budget IJsselmeergebied

He 5.1.2e,

Nou, je bent wel heel erg beroemd zeg! Stuur haar maar naar mij door.

Verder even een update:

- Kustvisie aan het Meer. Hier gaat 5.1.2e 5.1.2e mee aan de slag (trekker) en 5.1.2e helpt hem daarbij
- Vacature projectleider OER. Gisteren geregeld in het MT en die ga ik met spoed openstellen. Voor de tussentijd willen we 5.1.2e vragen die rol op te pakken. Hij is nog even op vakantie, maar begin maart is hij er weer.
- Vanmiddag sluit ik dus aan bij jullie overleg

Vriendelijke groet,

5.1.2e

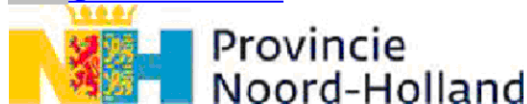
5.1.2e – sector Ruimtelijke Ontwikkeling

T 5.1.2e

Houtplein 33 2012 DE Haarlem

www.noord-holland.nl

5.1.2e@noord-holland.nl

Van: 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>

Verzonden: woensdag 22 februari 2023 11:24

Aan: 5.1.2e <5.1.2e@Noord-Holland.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>; 5.1.2e

Lehman <5.1.2e@noord-holland.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@Noord-Holland.nl>

CC: 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>

Onderwerp: Budget IJsselmeergebied

Dag allen,

5.1.2e stuurde mij deze vraag:

Ik heb vernomen dat jij je nu bezig houdt met het IJsselmeergebied.

Ik wil graag even met jou doornemen wat je verwacht uit te gaan geven dit jaar.

Ik heb met 5.1.2e afgesproken dat we dit jaar gebruik gaan maken van het budget dat beschikbaar is in de reserve Meekoppelkansen voor het IJsselmeergebied.

Dat budget is € 200.000, dat hebben we gekregen voor deze coalitieperiode. Is dus nog voor dit jaar beschikbaar.

Vooralsnog zie ik vanuit mijn betrokkenheid bij zonne-atollen Wieringerhoek geen financiële consequenties.

Hoe zien jullie dat voor jullie onderwerpen?

Vriendelijke groet,

5.1.2e

Provincie Noord-Holland
Beleidsadviseur energietransitie
Directie Beleid

T: 5.1.2e

E: 5.1.2e [@noord-holland.nl](mailto:5.1.2e@noord-holland.nl)

To: 5.1.2e 5.1.2e) [5.1.2e @minezk.nl]; 5.1.2e [5.1.2e @minezk.nl]; 5.1.2e
5.1.2e [5.1.2e @noord-holland.nl]; 5.1.2e 5.1.2e @rws.nl
Cc: 5.1.2e @vanoord.com [5.1.2e @vanoord.com]; 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e @vanoord.com]; 5.1.2e
5.1.2e [5.1.2e @groenleven.nl]; 5.1.2e @gmail.com [5.1.2e @gmail.com]; 5.1.2e [5.1.2e @Stibbe.com];
5.1.2e [5.1.2e @Stibbe.com]; 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @groenleven.nl]
From: 5.1.2e
Sent: Wed 1/18/2023 1:32:39 PM
Subject: FW: gespreksverslag en concept aanmelding
Received: Wed 1/18/2023 1:32:55 PM

Dag allen,

Komende maandag 23 januari 2023 13:00-15:00 hebben we een vervolgggesprek over de procedure en juridische aspecten van het Buitendijks Plan.

Ik stel de volgende agenda voor:

1. Verslag en acties;
2. Eventuele vragen kanttekeningen Stibbe (zie vragen onderstaande e-mail);
3. Stand van zaken verkenning;
4. Concept RCR-aanmelding;
5. Gedachten partijen vervolg;
6. WVTTK.

Wat betreft Ad 1: door 5.1.2e worden de onderstaande wijzigingen van het verslag voorgesteld. Wanneer er vanuit jullie ook wijzigingen worden voorgesteld dan hoor ik dat graag.

De locatie voor de bijeenkomst is zoals nu gepland: Kantoor Stibbe Beethovenplein 10, 1077 WM Amsterdam.

Ik begrijp telefonisch van 5.1.2e dat dit mogelijk qua reistijd lastig is voor 5.1.2e en 5.1.2e. Ik heb daar geen uitsluitel over gekregen. Maar mocht dat een probleem zijn, dan kunnen we de bespreking ook in Den Haag organiseren. Dat verneem ik dan graag.

Voor nu alvast tot maandag.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

T

5.1.2e

E

5.1.2e [@groenleven.nl](mailto:5.1.2e@groenleven.nl)

W

www.groenleven.nl

Geef je energie **GroenLeven**

5.1.2e 5.1.2e (5.1.2e) < 5.1.2e @minezk.nl>

Verzonden: donderdag 12 januari 2023 16:40

Aan: 5.1.2e < 5.1.2e @groenleven.nl>

CC: 5.1.2e < 5.1.2e @minezk.nl>

Onderwerp: RE: gespreksverslag en concept aanmelding

Hoi 5.1.2e

Zoals zojuist besproken, hierbij onze op- en aanmerkingen bij het (concept)verslag van de bespreking van 7 december 2022. In algemene zin geven wij er de uitdrukkelijke voorkeur aan om t.b.v. de vrije gedachtenuitwisseling voortaan alleen een verslag op hoofdlijnen te maken.

- P.2 bovenaan: De Rijkscoördinatieregeling is **in beginsel** van toepassing.
- P.2 en p.3: er staat eerst "Wij menen hierom dat de uitzondering uit artikel 1.3 lid 1 sub a onder 3 Bnb (waar het betreft militaire terreinen en oefengebieden) niet opgaat, waardoor GS bevoegd gezag zijn voor het verlenen van de Wnb-vergunning", maar even later "Wij moeten nog nagaan of het schootsveld, waarbinnen de planlocatie is gelegen, onderdeel vormt van de inrichting van schietterrein Breezanddijk. Aan de hand daarvan kunnen wij met meer zekerheid vaststellen of het inderdaad zo is dat de minister van LNV het voor de toepassing van de Wnb bevoegde gezag is, of toch GS." Dat maakt de eerste conclusie toch voorbarig?
- P.3: er staat 5.1.2e geeft aan dat de intentie om gebruik te maken van het gezamenlijk projectbesluit reeds is uitgesproken tussen EZK en de provincie Noord-Holland". Dat klopt niet, de intentie is uitgesproken om coördinatie bij de provincie neer te leggen (dus dat wij als rijk afzien van RCR).
- P.4: er staat "Agevraagd wordt hoe de provincies en het Rijk een gezamenlijk projectbesluit voor zich zien in het licht van de kamerbrief 'Water en Bodem sturend' en de beleidssamenvatting." Volgens mij moet dit 1. provincie i.p.v provincies zijn (alleen Noord-Holland aanwezig bij dit overleg) en 2. Onduidelijk is wat met 'beleidssamenvatting' bedoeld wordt, moet dat niet zijn 'integrale verkenning'?
- Verderop p.4: er staat "Toegelicht wordt dat niet alle ministeries/departementen in die structuur betrokken zijn". Welke structuur wordt hier bedoeld?
- P.5: er staat "De instemming is onderdeel van het OER-programma.". Wat wordt hiermee bedoeld?
- Verderop p.5: er staat "De locatie is al aangevraagd, maar het specifieke plan nog niet". Hiermee wordt bedoeld dat de locatie Wieringerhoek, niet het Plan Buitendijks, is aangemeld voor het Programma OER.
- Verderop p.5: er staat "Als de verkenning nu gaat plaatsvinden zonder deze details en al het eerder uitgevoerde onderzoek en opgedane kennis, dan ontstaan er twee verschillende sporen: een privaatrechtelijk en publiekrechtelijk spoor". Deze zin kan ik niet plaatsen. De twee verschillende sporen (privaatrechtelijk en publiekrechtelijk) hebben m.i. betrekking op enerzijds het planologische spoor (publiekrechtelijk) en anderzijds de openbare inschrijving door RVB (privaatrechtelijk).
- Verderop p.5: er staat "De integrale verkenning door EZK moet plaatsvinden om de andere departementen mee te krijgen". Dit is misschien wel zo gezegd, maar kan uit z'n context gehaald verkeerd overkomen, dus verzoek om deze zin te schrappen uit het verslag.
- Verderop p.5: er staat " 5.1.2e geeft aan dat een extern bureau onderzoek zal uitvoeren om de pre-verkenning onafhankelijk op te stellen, zonder een voorkeur (uit te spreken) voor het Buitendijks Plan. Dan resteert alsnog de vraag wanneer het consortium zich ermee kan bemoeien en kan instappen. Volgens 5.1.2e is dat aan het consortium zelf.". 1. Het is nog niet bepaald of een extern bureau de verkenning gaat uitvoeren, maar waarschijnlijk wel. En 2. Het is niet aan het consortium zelf, want de verkenning richt zich in de eerste plaats op de vraag aan welke (beleids)voorwaarden een 'zon op water'-project (in algemene zin) in de Wieringerhoek moet voldoen.
- P.6: er staat "Volgens 5.1.2e geven de verschillende onderdelen van RWS niet al te veel informatie, juist om het consortium in bescherming te nemen. Gelet op de uit te schrijven tender luisteren zij vooral, om voorkennis aan de kant van het consortium te voorkomen.". Dat heb ik niet zo gezegd; ik heb alleen die suggestie gedaan, maar weten doe ik het niet.
- Verderop p.6: er staat "Agevraagd wordt of er een 'no go'-voorwaarde ingepast kan worden. In dat geval kunnen gegevens wel worden uitgewisseld en kunnen tegelijkertijd randvoorwaarden worden gesteld. Problematisch is echter dat de verkenning op dit moment niet op deze wijze is ingestoken. Dat hoeft op zich geen probleem te zijn. De verkenning blijft hetzelfde, alleen een privaatrechtelijke en publiekrechtelijke spoor wordt omgedraaid.". Deze tekst kan ik niet volgen.

Wat wordt hiemeer bedoeld?

- Verderop p.6: er staat "Dit hangt ook weer samen met de vraag of het publiek- en privaatrechtelijke spoor omgedraaid moeten worden." Deze zin kan ik in deze context niet plaatsen, zie ook mijn eerdere opmerking.
- Halverwege p. 7: naast genoemde partijen, zijn ook beide gemeenten (Medemblik en Hollands Kroon) vertegenwoordigd in de projectgroep voor de integrale verkenning.
- P.7 t/m 9: ik kan dit niet plaatsen. Is dit nog onderdeel van het gespreksverslag of is dit een (later opgesteld) addendum daarbij?
- P.8: Of een "voorgenomen gronduitgifte" mogelijk/wenselijk is, wordt bepaald door het antwoord op de vraag of bij voorbaat vaststaat dat redelijkerwijs mag worden aangenomen dat op grond van objectieve, toetsbare en redelijke criteria slechts één serieuze gegadigde in aanmerking komt voor de concessie. Het antwoord op die vraag is nogal afhankelijk van de specificaties van het project (d.w.z. de (beleids)voorwaarden waaraan het project moet voldoen), en daarvoor hebben we nou juist de uitkomsten van de verkenning nodig. Bovendien is het maar de vraag in hoeverre RVB hier (nogmaals) voor te porren is. Vraag is dus in hoeverre dit een "oplossing" biedt voor het probleem dat in de verkenning geen gebruik gemaakt kan worden van de door het consortium gedane onderzoeken. Zijn er derhalve nog andere mogelijkheden te bedenken?

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 1.2e

Projectleider Programma OER (Opwek van Energie op Rijksvastgoed)

Directie Realisatie Energietransitie

Directoraat-Generaal Klimaat & Energie
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

T +31 (5.1.2e)
E 5.1.2e @minezk.nl

Van: 5.1.2e <5.1.2e@groenleven.nl>

Verzonden: woensdag 28 december 2022 12:11

Aan: 5.1.2e (5.1.2e) <5.1.2e@minezk.nl> 5.1.2e 5.1.2e @minezk.nl; 5.1.2e
<5.1.2e@noord-holland.nl>; 5.1.2e 5.1.2e @rws.nl>

CC: 5.1.2e @vanoord.com; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@vanoord.com>; 5.1.2e <5.1.2e@groenleven.nl>;
5.1.2e @gmail.com; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@Stibbe.com>; 5.1.2e <5.1.2e@Stibbe.com>; 5.1.2e
5.1.2e <5.1.2e@groenleven.nl>; 5.1.2e @noord-holland.nl

Onderwerp: gespreksverslag en concept aanmelding

Let op, in deze e-mail verzonden door 5.1.2e @groenleven.nl, zijn één of meerdere verdachte links gevonden die uit voorzorg aangepast zijn, zodat deze opnieuw gecontroleerd worden bij het aanklikken. Links kunnen misbruikt worden om malware op uw systeem te installeren. Klik alleen op nog aanwezige links als de e-mail afkomstig is van een door u vertrouwde afzender.

Indien dit niet het geval is dient u deze e-mail direct te verwijderen.

DICTU Servicedesk

Goedemiddag allen,

Bijgaand ontvangen jullie het gespreksverslag van de bespreking van woensdag 7 december. Dit als voorstel ter vaststelling in de volgende bespreking op 23 januari.

Ter informatie ik stuur deze e-mail ook in CC aan 5.1.2e, vanwege zijn rol in de RES en namens de provincie bij het project.

Aan één van de acties in het verslag geef ik bij deze invulling. Dat is namelijk de conceptdocumentatie voor de RCR aanmelding. Dit, zoals in het meldingsformulier staat, om ter oriëntatie te overleggen met het Ministerie van Economische Zaken. De documenten zijn te vinden op: [RCR documenten extern gedeeld.](#) @ 5.1.2e (5.1.2e) en @ 5.1.2e stemmen jullie met 5.1.2e 5.1.2e af wie naar deze documenten kijkt? Omdat wij de RCR-aanmeldingen normaalgesproken met haar doorlopen.

Eén van de bijlagen is de projectpresentatie. Op de laatste slide is één van de fotopunten van de 3D-visualisatie te zien. Voor de mensen die dat nog niet bekeken hebben. Dit is te vinden op: [Buitendijks plan \(ik-doe-mee.nl\)](http://Buitendijks_plan(ik-doe-mee.nl)). Wachtwoord: f2b2f6 Voor de mensen die al wel gekeken hebben; er is een fotopunt toegevoegd ter plaatse van de Zeughoek.

Alvast een fijne jaarwisseling gewenst en tot de 23^e.

Met
vriendelijke
groet,

5.1.2e
5.1.2e
1.2

T 5.1.2e

E 5.1.2e [@groenleven.nl](mailto:5.1.2e@groenleven.nl)

W http://secure-web.cisco.com/1ls168hvOIMtqpsUY5gQrxqEZfhHnvYAadjW6FiloGJ1RYNejUfWvgGG6V1QhRCODOWgycRMIh5BsuEIEiLY_O05wFZ0p86Lbfcvg7dnxLLADrDgQL03-CJ048ESbZt-cXdonRoqyi7eW6oGBul6eg12TZU1dKG7wHNrkUGfcCw36NXXKMIDX7ozGopEVYx3G8_ywJZNoD13fclS8D2Pr5J-724ociAUw/http%3A%2F%2Fwww.groenleven.nl

Geeft je energie **GroenLeven**

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen.

De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message.

The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

CAUTION: This email originated from outside the organization. Do not click links or open attachments unless you recognize the sender.

To: [5.1.2e] [5.1.2e @noord-holland.nl]; [5.1.2e] [5.1.2e @noord-holland.nl]
Cc: [5.1.2e] [5.1.2e @noord-holland.nl]
From: [5.1.2e]
Sent: Mon 4/24/2023 10:03:24 AM
Subject: Meelezen plan zonne-atollen IJsselmeer
Received: Mon 4/24/2023 10:03:00 AM

Hoi [5.1.2e] en [5.1.2e],

Collega [5.1.2e] en ik werken vanuit de Regionale Energiestrategie aan een [plan](#) om zonne-atollen in het IJsselmeer te realiseren. Dit plan bestaat naast de opwek van energie ook uit het realiseren van natuur en een recreatieve meerwaarde in het gebied.

[5.1.2e] [5.1.2e] [5.1.2e] wij hebben eerder al eens contact gehad over dit project. Ben jij de aangewezen persoon om vanuit PNH eens mee te kijken naar dit plan en dan met name de toevoeging van natuur in N2000?

[5.1.2e] [5.1.2e] wij hebben elkaar eerder eens gesproken in de Wieringermeer over toerisme en recreatie. Ben jij vanuit jouw werkzaamheden de aangewezen persoon om mee te kijken naar de toevoeging van recreatieve waarden in en aan het IJsselmeer?

Vriendelijke groet,

[5.1.2e]

Provincie Noord-Holland
Beleidsadviseur energietransitie
Directie Beleid

T: [5.1.2e]
E: [5.1.2e] [\[5.1.2e\]@noord-holland.nl](mailto:[5.1.2e]@noord-holland.nl)

To: 5.1.2e [5.1.2e @noord-holland.nl]; 5.1.2e [5.1.2e @noord-holland.nl]; 5.1.2e @vinu.nl [5.1.2e @vinu.nl]
 From: 5.1.2e
 Sent: Fri 2/24/2023 9:23:29 AM
 Subject: Persvraag NHD zonne-atolen: afgehandeld
 Received: Fri 2/24/2023 9:23:31 AM

Goedemorgen collega's,

N.a.v. mijn gesprek met 5.1.2e heb ik kunnen reageren.

Vraag van de journalist was algemeen van aard, 5.1.2e is erg positief en kan bij wijze van meteen beginnen. Hoe zitten wij erin?

Heb hem gewezen op dit artikel <https://energieregionh.nl/noord-holland-verkent-zon-en-wind-langs-snelwegen>

Dit is nu de stand van zaken: De [zonne-atollen in het IJsselmeer](#) zijn door de regio (provincie Noord-Holland, gemeente Medemblik en Hollands Kroon) opgegeven voor een OER-traject. Het ministerie van Economische zaken doet nu een voorverkenning om te bepalen of het kan worden opgenomen in het OER-programma.

En verteld over OER <https://www.energieoprijksgrond.nl/default.aspx>

Vervolgens algemeen gehouden in de zin van: de regio is positief, particulier initiatief dat past binnen het zoekgebied en de ambities vanuit RES. Daarom heeft de regio het ook voorgedragen als OER-project. Dat wordt nu verkend.

Hij gaat er volgende week een artikel over publiceren.

Ik ben er maandag 6 maart weer.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Communicatieadviseur en woordvoerder

M 5.1.2e

5.1.2e@noord-holland.nl

Afwezig op woensdag

Van: 5.1.2e

Verzonden: vrijdag 24 februari 2023 8:00

Aan: 5.1.2e < 5.1.2e @noord-holland.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @noord-holland.nl>; 5.1.2e @vinu.nl < 5.1.2e @vinu.nl>

Onderwerp: Graag zsm reactie voor overleg: Persvraag NHD zonne-atolen

Goedemorgen 5.1.2e en 5.1.2e,

Gistermiddag einde dag kwamen onderstaande vragen binnen. Ik werk tot 12 uur, zou fijn zijn als het lukt om graag zsm af te stemmen om onze reactie op te stellen.

Hopelijk zijn jullie vandaag bereikbaar.

Ik vroeg me af wat nu 'op straat' ligt hierover en een algemene website van OER of iets anders? Dat we die context kunnen meegeven.

De vragen zijn:

Ik heb dus wat vragen over de plannen die er zijn voor het bouwen van zogeheten 'Zonneatollen' in het IJsselmeer.

Ik had zojuist de initiatiefnemer aan de telefoon en die is natuurlijk laaiend enthousiast. Nu vroeg ik me af hoe de provincie Noord-Holland hierin staat. Staan jullie welwillend tegenover de plannen om zonneatollen in het IJsselmeer te bouwen?

- Heeft de initiatiefnemer met jullie gesproken over de plannen omtrent de 'Zonneatollen'?
- Wat betekent de eventuele komst van de atollen voor de provincie? Krijgen gemeenten een deel van de stroom? Of wordt de recreatievaart bijvoorbeeld belemmerd?
- Kan de Provincie Noord-Holland daadwerkelijk wat ondernemen om de plannen te stoppen?
- Hebben de initiatiefnemers toestemming nodig van de provincie om aan de bouw te beginnen?

Ik bel jullie later nu wel erg vroeg ??

Dank!

Met vriendelijke groet,

mw. 5.1.2e

Communicatieadviseur en woordvoerder

(sector CZ/Com/WCA)

M 5.1.2e

Houtplein 33 2012 DE Haarlem

www.noord-holland.nl

5.1.2e@noord-holland.nl

Afwezig op woensdag

To: 5.1.2e [5.1.2e @noord-holland.nl]; 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e @noord-holland.nl]; 5.1.2e
5.1.2e [5.1.2e @Noord-Holland.nl]; 5.1.2e [5.1.2e @noord-holland.nl]
From: 5.1.2e
Sent: Tue 3/28/2023 6:08:42 AM
Subject: RE: Agendapunten tbv overleg: Energie in de regio
Received: Tue 3/28/2023 6:08:00 AM

Hoi 5.1.2e, ik kan er woensdagmiddag niet bij zijn.

Enige update die ik nu heb is over de Wieringerhoek. Er staat een vacature uit. In de tussentijd gaat 5.1.2e Groot zonne-atollen oppakken, 5.1.2e doet IJsselmeergebied en 5.1.2e 5.1.2e doet Kustvisie.

Van: 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>
Verzonden: maandag 27 maart 2023 15:35
Aan: Westfriesland <5.1.2e@noord-holland.nl>; 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>; 5.1.2e
<5.1.2e@Noord-Holland.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>; 5.1.2e
5.1.2e <5.1.2e@Noord-Holland.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@noord-
holland.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>
Onderwerp: Agendapunten tbv overleg: Energie in de regio

Beste Genodigen,
A.s. woensdag is het overleg Energie in de Regio.

Willen jullie agendapunten, morgen voor 16.00 uur, aan mij toesturen?
Dan kan ik vooraf een agenda opstellen.

Alvast heel erg bedankt.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

directie Beheer en Uitvoering | sector Ondersteuning BU

5.1.2e | 5.1.2e@noord-holland.nl

-----Oorspronkelijke afspraak-----

Van: 5.1.2e Namens Westfriesland
Verzonden: dinsdag 12 juli 2022 11:01
Aan: Westfriesland; 5.1.2e Noorman; 5.1.2e; 5.1.2e
5.1.2e
Onderwerp: Energie in de regio
Tijd: woensdag 29 maart 2023 15:00-16:00 (UTC+01:00) Amsterdam, Berlijn, Bern, Rome, Stockholm, Wenen.
Locatie: Teams / 1.04 Oost

Beste Allemaal,
De titel van de 2-maandelijks afspraak RES NHN wordt gewijzigd naar 'Energie in de regio'.

Ook worden vanaf heden 5.1.2e en 5.1.2e uitgenodigd.
@ 5.1.2e en 5.1.2e: Jullie kunnen samen besluiten (per afspraak) wie aanhaakt en wat gedeeld wordt.
Namens de 5.1.2e, 5.1.2e en 5.1.2e.
Met vriendelijke groet,

5.1.2e

directie Beheer en Uitvoering | sector Ondersteuning BU

5.1.2e | 5.1.2e@noord-holland.nl

Microsoft Teams-vergadering

Deelnemen op uw computer of via de mobiele app

[Klik hier om deel te nemen aan de vergadering](#)

Of neem deel met een vergaderings-id

Vergaderings-id:

5.1.2e

Wachtwoordcode

[Meer informatie](#) | [Opties voor vergadering](#)

To: College Hollands Kroon[5.1.2e @hollandskroon.nl]; 5.1.2e @medemblik.nl[5.1.2e @medemblik.nl]
Cc: 5.1.2e [5.1.2e @hollandskroon.nl]; 5.1.2e [5.1.2e @medemblik.nl]
From: 5.1.2e
Sent: Wed 2/15/2023 4:56:21 PM
Subject: RE: Bestuurlijk overleg Wieringerhoek/Zonne-atollen
Received: Wed 2/15/2023 4:56:00 PM

Hallo,

Graag plan ik namens gedeputeerde Edward Stigter een bestuurlijk overleg in voor het onderwerp Zonne-atollen. Kunnen jullie mij de beschikbaarheid van wethouders Lilian Peters en Harry Nederpelt op de volgende data doorsturen:

Woensdag 8 maart 16:00 – 17:00

Donderdag 9 maart 14:00 – 15:00

Maandag 13 maart 13:00 – 14:00

Bij voorkeur doen we het bestuurlijk overleg live in Haarlem op de Dreef 3.

Vriendelijke groet,

5.1.2e

Provincie Noord-Holland
Directie Beleid

T: 5.1.2e
E: 5.1.2e @noord-holland.nl

To: 5.1.2e [5.1.2e @noord-holland.nl]
From: 5.1.2e
Sent: Thur 3/23/2023 12:52:20 PM
Subject: RE: Defensie Wieringerhoek
Received: Thur 3/23/2023 12:52:00 PM
[Memo tbv directeurenoverleg 27102021versie2010.docx](#)

Er staat naast die reactie naar 5.1.2e 5.1.2e iets meer in hun overdracht. Wat ik nog kon vinden is deze zinnen in een voorbereiding voor directeuren van 27 oktober 2021, dat staat in bijgevoegde stuk. Staat daar nog aanvullende info in:

Barro Defensie:

We hebben een kort onderzoek (zie bijlage 7) gedaan naar de uitgangspunten van de totstandkoming van de huidige begrenzing van het schietterrein. Dit leidt tot een aantal vragen die niet in de verkenning worden meegenomen. Het is niet zondermeer duidelijk waarom vlak langs de kust het schootsveld is uitgebreid. Het lijkt niet noodzakelijk voor het doel van het terrein. We gaan daar ook de komende tijd het gesprek over aan met defensie. Defensie staat hier open voor, maar geeft wel aan dat zij niet snel voornemens zijn om het schietterrein aan te willen passen.

Als dat standpunt wordt gehandhaafd dan is bij voorbaat het zoekgebied van de Wieringerhoek PAGW niet goed gekozen en was er van meet af aan maar één alternatief mogelijk: het vka dat nu ook in het concept MER naar voren wordt geschoven. Waarbij de volgende belangrijke kanttekening moet worden geplaatst: Voor de gemeente Hollands Kroon is deze variant onbespreekbaar, deze doet aanspraak op de gronden gelegen aan de binnendijk van de Wieringermeer en gaat voorbij aan de bestuurlijke wens van de overheden in het gebied.

Er wordt niet onderzocht of er voor de indeling en het gebruik van het schietterrein nog andere oplossingen denkbaar zijn die meegenomen zouden kunnen worden in het project. Ook hier is dus geen sprake van een integrale verkenning naar mogelijkheden.

Van: 5.1.2e < 5.1.2e @noord-holland.nl>
Verzonden: donderdag 23 maart 2023 10:03
Aan: 5.1.2e < 5.1.2e @noord-holland.nl>
Onderwerp: RE: Defensie Wieringerhoek

Is er een mailing met het antwoord/reactie op mailing 5.1.2e van 5nov21?
 Wil je hier graag in (laten) duiken?

Groetjes van 5.1.2e

Van: 5.1.2e < 5.1.2e @noord-holland.nl>
Verzonden: maandag 6 maart 2023 07:44
Aan: 5.1.2e < 5.1.2e @noord-holland.nl>
Onderwerp: RE: Defensie Wieringerhoek

Ik vond dit

Van: 5.1.2e < 5.1.2e @noord-holland.nl>
Verzonden: vrijdag 3 maart 2023 10:35
Aan: 5.1.2e < 5.1.2e @noord-holland.nl>
Onderwerp: RE: Defensie Wieringerhoek

5.1.2e, hebben we ook nog belangrijke mailwisselingen met defensie die 5.1.2e heeft gearchiveerd?

Van: 5.1.2e < 5.1.2e @noord-holland.nl>
Verzonden: woensdag 22 februari 2023 13:11
Aan: 5.1.2e < 5.1.2e @noord-holland.nl>
Onderwerp: Defensie Wieringerhoek

Bij deze

5.1.2e

Provincie Noord-Holland
Beleidsadviseur energietransitie
Directie Beleid

T: 5.1.2e
E: 5.1.2e [@noord-holland.nl](mailto:5.1.2e@noord-holland.nl)

To: Commissie RWK[5.1.2e]@noord-holland.nl
From: 5.1.2e
Sent: Wed 11/16/2022 4:35:50 PM
Subject: RE: Informatie plan 5.1.2e - zonne-atollen
Received: Wed 11/16/2022 4:35:00 PM

Hoi 5.1.2e,

De stukken kun je hier vinden: <https://medemblik.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Index/c2495f0e-67b5-42d3-9c2c-30a8b4dc3cf1>

Vriendelijke groet,

5.1.2e

Van: Commissie RWK <rwk@noord-holland.nl>

Verzonden: woensdag 16 november 2022 13:54

Aan: 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>; Commissie RWK <rwk@noord-holland.nl>

Onderwerp: RE: Informatie plan 5.1.2e - zonne-atollen

Beste 5.1.2e,

Van 5.1.2e heb ik begrepen dat het gaat om een technische vragenronde n.a.v. de presentatie. Daarom lijkt het mij in ieder geval nuttig om de presentatie mee te sturen als bij dit bericht aan de Statenleden. Is dat mogelijk? Kun jij mij de presentatie toesturen, of aangeven waar ik deze kan vinden? Alvast dank!

Met vriendelijke groeten,

5.1.2e

Staten- en commissieadviseur – Statencommissies Ruimte, Wonen & Klimaat en Economie, Financiën & Bestuur

T (5.1.2e)

M 5.1.2e

Dreef 3 2012 HR Haarlem

5.1.2e @noord-holland.nl

Werkdagen maandag t/m donderdag

Van: 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>

Verzonden: dinsdag 15 november 2022 16:31

Aan: Commissie RWK <rwk@noord-holland.nl>

Onderwerp: Informatie plan 5.1.2e - zonne-atollen

Hoi 5.1.2e,

Zoals net besproken. Bijgevoegd de mail naar 5.1.2e over informatieavond en de motie die destijds is aangenomen omtrent dit plan. Het plan zelf is te vinden op: <https://www.nhn-duurzaamleefbaar.nl/>

Vriendelijke groet,

5.1.2e

Provincie Noord-Holland

Beleidsadviseur energietransitie

Directie Beleid

T: 5.1.2e

E: 5.1.2e @noord-holland.nl

To: 5.1.2e [5.1.2e @noord-holland.nl]
Cc: 5.1.2e [5.1.2e @Noord-Holland.nl]
From: 5.1.2e
Sent: Mon 7/10/2023 8:47:51 AM
Subject: RE: Ruimtelijk arrangemente & RES zoekgebied Zonne-atollen Wieringerhoek, IJsselmeer
Received: Mon 7/10/2023 8:47:00 AM

Hoi 5.1.2e ,

Sinds eind 2022 werken de departementen EZK, IenW, LNV, Rijkswaterstaat en de decentrale overheden (gemeente Medemblik, gemeente Hollands Kroon en provincie Noord-Holland) samen aan de 'integrale verkenning Wieringerhoek'. Deze verkenning moet een zo concreet mogelijk antwoord opleveren op de vraag in hoeverre de locatie Wieringerhoek geschikt/kansrijk is voor een 'zon op water'-project, op zo'n manier dat het (zoveel mogelijk) verenigbaar is met de andere functies/waarden in het gebied.

Kansen zitten 'm vooral in een recreatieve impuls in de regio, energie-opwek, natuurcreatie en daarmee een bijdrage aan de biodiversiteit van het IJsselmeer.

Belemmeringen zitten 'm in het buitendijks bouwen (water en bodem sturend), natuurbelangen, doorvaarbaarheid en defensie die daar een schootsveld heeft.

Uitgebreider dan dat kan ik het nu even niet maken omdat ik me er al een tijdje niet meer mee bezig houd.

Is dit voldoende?

Gr 5.1.2e

Van: 5.1.2e < 5.1.2e @noord-holland.nl >
Verzonden: vrijdag 7 juli 2023 16:59
Aan: 5.1.2e < 5.1.2e @noord-holland.nl >; 5.1.2e < 5.1.2e @Noord-Holland.nl >
CC: 5.1.2e < 5.1.2e @noord-holland.nl >; 5.1.2e < 5.1.2e @Noord-Holland.nl >
Onderwerp: Re: Ruimtelijk arrangemente & RES zoekgebied Zonne-atollen Wieringerhoek, IJsselmeer

Hoi 5.1.2e ,

Ja het zoekgebied voor Zonne-atollen staat op de kaart. Kunnen we nog expliciet benoemen ook.

Goed om nog even scherp te zijn op waar precies de kansen en knelpunten zitten in de relatie met andere opgaven.

Dat kan goed in ons werkdocument, waar ik 5.1.2e gisteren aan heb toegevoegd en over gemaild heb. Welke rijkspartners zitten aan tafel bij de verkenning?

Groet 5.1.2e

Verzonden vanaf [Outlook voor Android](#)

Van: 5.1.2e < 5.1.2e @noord-holland.nl >
Verstuurd: vrijdag, juli 7, 2023 4:37:05 p.m.
Aan: 5.1.2e < 5.1.2e @Noord-Holland.nl >; 5.1.2e < 5.1.2e @noord-holland.nl >
Onderwerp: FW: Ruimtelijk arrangemente & RES zoekgebied Zonne-atollen Wieringerhoek, IJsselmeer

Weten jullie of dit op de kaart staat?

Van: 5.1.2e < 5.1.2e @noord-holland.nl >
Verzonden: donderdag 6 juli 2023 14:03
Aan: 5.1.2e < 5.1.2e @noord-holland.nl >
CC: 5.1.2e < 5.1.2e @Noord-Holland.nl >
Onderwerp: Ruimtelijk arrangemente & RES zoekgebied Zonne-atollen Wieringerhoek, IJsselmeer

Hoi 5.1.2e

Vanochtend tijdens het RES-overleg vanochtend attendeerde 5.1.2e me op het ruimtelijk arrangement Noord-Hollands.

Graag de check daarbij bij jou dat het zoekgebied voor het zon-op-water project (beter bekend als de zonne-atollen | Plan Buitendijks) Wieringerhoek goed is opgenomen in het ruimtelijk arrangement van Noord-Holland. Het betreft een zoekgebied in de RES met een behoorlijk forse ruimtelijke impact op het IJsselmeer.

We werken nu aan een integrale ruimtelijke verkenning in Rijk-Regio verband.

Wil je in verband met mijn aanstaande vakantie ook 5.1.2e betrekken in je antwoord? Dank je wel!

Vriendelijke groet van

5.1.2e

5.1.2e

Team Energietransitie
Sector Integrale Opgaven & Transitities

To: 5.1.2e [5.1.2e @noord-holland.nl]
Cc: 5.1.2e [5.1.2e @noord-holland.nl]
From: 5.1.2e
Sent: Fri 2/17/2023 8:43:22 AM
Subject: RE: Stafnota zonne-atollen
Received: Fri 2/17/2023 8:43:25 AM

He 5.1.2e,
 Ik volg je afwegingen en prima om zo te doen!
 Groetjes van 5.1.2e

Sent from Android device

Op 17 feb. 2023 08:56 schreef 5.1.2e < 5.1.2e @noord-holland.nl>:

Dank voor jullie snelle reacties! Ik heb het meeste erin verwerkt. Twee dingen niet en wil toch even toelichten waarom.

Kustvisie: ik heb dat overgenomen uit het overdrachtsdossier van 5.1.2e en 5.1.2e. Ik wil daar verder geen uitspraken over doen, omdat ik het niet weet en er intern naar vervanging wordt gezocht. 5.1.2e (bestuursadviseur Cees) heeft me wel aangegeven dat er iets over in moet komen voor Cees.

Bezetting: 5.1.2e jij maakt paar opmerkingen over bezetting. Om daar bestuurders over te informeren via een stafnota zie ik op dit moment als een vorm van escalatie. Volgens mij is nu bij alle verantwoordelijke managers bij ons intern duidelijk dat er iets moet gebeuren (met mail 5.1.2e als stok achter de deur).

Vriendelijke groet,

5.1.2e

Van: 5.1.2e < 5.1.2e @noord-holland.nl>
Verzonden: donderdag 16 februari 2023 13:38
Aan: 5.1.2e < 5.1.2e @noord-holland.nl>
CC: 5.1.2e < 5.1.2e @noord-holland.nl>
Onderwerp: RE: Stafnota zonne-atollen

Hoi 5.1.2e,

Prima stuk al, in aanvulling het volgende.

Wat mij betreft mag het scherper op de zorgen/ risico's die er bij ons leven.

Tevens de vraag die het bij me oproept:

- Wat willen we nu van Edward – behalve regio overleg?

Zorgen/risico's

- Als de regio geen vuist maakt bij deze ontwikkeling heeft wellicht min I&W rede te schrijven dat het aan draagvlak (randvoorwaarde) ontbreekt;
- Schrijven dat de stuurgroep op managementniveau is ingestoken en dat dit mogelijk niet het juiste speelveld is voor een opgave van deze schaalgrootte – verzoeken ook bestuurlijk de lijnen te borgen in DH bij monde van Edward/Cees en specifiek maken bij wie dan;
- Reeds een maand of 3 onderbezetting op het dossier vanuit PNH;
- Aansturing vanuit EZK nog onvoldoende in capaciteit en expertise is.
- Onduidelijk het integrale belang van PNH bij deze ontwikkeling, zowel de publieke als private ontwikkeling

Uiteraard ter nadere bespreking enzo. Je mag me ook bij de afgestemden zetten.

Groet van 5.1.2e

Van: 5.1.2e < 5.1.2e @noord-holland.nl>

Verzonden: donderdag 16 februari 2023 09:21

Aan: 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>

Onderwerp: Re: Stafnota zonne-atollen

Goedemorgen 5.1.2e,
Helder.

Mijn vragen/opmerkingen:

-Wat houdt dit precies in voor PNH en waarom zouden wij er op willen reageren? Kan je er al een voorschot op nemen: Met de vaststelling van de Kustvisie in Hollands Kroon kan deze nu ook worden voorgelegd voor besluitvorming door de provincie. Dit zal na de verkiezingen zijn.

-Misschien kan je nog toevoegen dat onze exacte rol in de projectgroep nog wordt gedefinieerd.

Dat namen 5.1.2e 5.1.2e erin zit en dat als er meer voortgang in zit wij hem weer informeren.

-En misschien nog iets explicieter benoemen irt RES? Dus dat er commitment is gegeven in het verleden maar nu terugtrek bewegingen, daar zat toch ook een gevoeligheid in? Dat hij zich er bewust van is.

Verder kan je mijn naam opnemen bij afgestemd met.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Communicatieadviseur en woordvoerder

M 5.1.2e

5.1.2e@noord-holland.nl

Afwezig op woensdag

Van: 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>

Verzonden: woensdag 15 februari 2023 11:51

Aan: 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>

Onderwerp: Stafnota zonne-atollen

Hoi 5.1.2e en 5.1.2e,

Ik wil Cees en Edward graag meenemen in de voortgang van de zonne-atollen. Bijgevoegd in concept een stafnota. Graag jullie reactie.

Staat ook in deze map: <S:\Directies\BEL\IOT\TEG\ET - RES\NHN\Wieringerhoek - Plan 5.1.2e k\Bestuurlijk\Staf 16 februari 2023>

Vriendelijke groet,

5.1.2e

Provincie Noord-Holland
Beleidsadviseur energietransitie
Directie Beleid

T: 5.1.2e

E: 5.1.2e@noord-holland.nl

To: 5.1.2e [5.1.2e @noord-holland.nl]; 5.1.2e [5.1.2e @noord-holland.nl]
From: 5.1.2e
Sent: Tue 4/4/2023 8:05:25 AM
Subject: Re: Stavaza
Received: Tue 4/4/2023 8:05:27 AM

Helder, dankje.

Ik geef het door aan het communicatie RO. Zal aangeven dat ik (wij) erin zitten vanuit zon ET/RES.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Communicatieadviseur en woordvoerder

M 5.1.2e

5.1.2e@noord-holland.nl

Afwezig op woensdag

Van: 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>
Verzonden: dinsdag 4 april 2023 9:40
Aan: 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>
Onderwerp: RE: Stavaza

Dat wordt RO. Overleg van 26-04 is op aanvraag van Edward belegd. We merkte dat er tussen de natuurorganisaties en 5.1.2e een spanning zit. Natuurorganisaties geloven niet dat er een winst te behalen valt voor de natuur in het IJsselmeer. Daarom een gesprek tussen beide partijen om te bespreken waar precies de zorgen zitten.

Gr 5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>
Verzonden: dinsdag 4 april 2023 08:57
Aan: 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>
Onderwerp: Re: Stavaza

Goedemorgen, dank voor update en context 5.1.2e.
Welke sector wordt trekker van dit project, is dat al helder?
Wat houdt het overleg van 26-04 in?

Heb afspraak geaccepteerd.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Communicatieadviseur en woordvoerder

M 5.1.2e

5.1.2e@noord-holland.nl

Afwezig op woensdag

Van: 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>
Verzonden: maandag 3 april 2023 14:19
Aan: 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>
Onderwerp: RE: Stavaza

Hoi 5.1.2e ,

Hieronder heb ik de tekst uit het plan van aanpak nu geplakt. Verder heb ik vorige week intern veel gesprekken gevoerd met nieuwe collega's IJsselmeerkust, Natura2000 en Kustvisie. 5.1.2e 5.1.2e begint ivm huidige opdracht volgende week aan zonne-atollen. Ik spreek hem de 11^e en wil dan ook met alle collega's een aftrap houden. Ik wil dit zoals ik zei bij 5.1.2e laten omdat er meer in het IJsselmeergebied speelt.

Verder is er 26 april een overleg tussen Edward Stigter, 5.1.2e 5.1.2e en Sijas Akkerman (directeur natuur- en milieufederatie).

En heb ik 15 juni een BO zonne-atollen met de wethouders Medemblik en Hollands Kroon in laten plannen. Doel van dit BO wordt hoe de zonne-atollen een plek krijgen in de RES 2.0 en welke formele status we als regio geven.

Dat is het eigenlijk voor nu. Ik stel voor dat ik over twee weken weer even halfuurtje inplan tussen ons 3en en (hopelijk) 5.1.2e .

Gr 5.1.2e

Hieronder beschrijven wij kort hoe wij gedurende deze integrale verkenning de omgeving willen gaan informeren. Eventueel zullen we dit, in samenspraak met een aantal communicatiedeskundigen van de betrokken organisaties, nog verder uitwerken in een communicatieplan.

De informatievoorziening is een belangrijk aandachtspunt, gezien (ruimtelijke) ontwikkelingen in het IJsselmeergebied onder een vergrootglas liggen en deze verkenning dan ook de nadrukkelijke belangstelling van een heleboel stakeholders heeft. In onze communicatie onderscheiden wij drie doelgroepen:

1. (Professionele) stakeholders

Voor het informeren van (professionele) stakeholders gedurende de verkenning maken we zoveel mogelijk gebruik van bestaande overlegstructuren (o.a. BPIJ). In de opdrachtuitvraag vragen we de geselecteerde bureaus met een voorstel te komen hoe ze de belangrijkste stakeholders willen gaan betrekken bij het tweede onderdeel van de verkenning (bijv. via een consultatieronde/ werksessie).

2. Inwoners

Inwoners zijn reeds op verschillende manieren betrokken geweest bij de totstandkoming van verschillende beleidsdocumenten m.b.t. de Wieringerhoek, bijv. bij het opstellen van de RES-NHN en bij het opstellen van de Kustvisie Noord-Hollandse IJsselmeerkust. Bovendien zien wij de integrale verkenning voornamelijk als een 'interne aangelegenheid'. Om die reden achten wij het nodig noch wenselijk om een heel communicatietraject op te tuigen. Volgens ons volstaat het om inwoners te informeren over deze verkenning via een gezamenlijk persbericht. Dit gezamenlijke persbericht zal via de verschillende eigen kanalen worden verspreid.

3. Raden en Staten

Wij achten het waarschijnlijk dat de gemeenteraden van Medemblik en Hollands Kroon en de Staten van de provincie Noord-Holland op de hoogte gehouden willen worden van de voortgang van deze verkenning. Na afloop van elke bijeenkomst met de stuurgroep, zullen wij daarom een kort gezamenlijk bericht opstellen met de belangrijkste uitkomsten van de stuurgroepbijeenkomst.

Voorts zullen we aan het eind van de integrale verkenning in ons eindadvies aan de stuurgroep, ook advies uitbrengen over hoe te communiceren richting inwoners en stakeholders over de uitkomsten van de integrale verkenning en het vervolgproces.

Van: 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>

Verzonden: maandag 3 april 2023 09:15

Aan: 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>

Onderwerp: Stavaza

Goedemorgen collega's,

Ik vroeg me af of er nieuws is op het front van ons project?

Hoor graag, dank en groet!

5.1.2e

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Communicatieadviseur en woordvoerder

(sector CZ/Com/WCA)

M 5.1.2e

Houtplein 33 2012 DE Haarlem

www.noord-holland.nl

5.1.2e@noord-holland.nl

Afwezig op woensdag

To: [5.1.2e] [5.1.2e @Noord-Holland.nl]; [5.1.2e] [5.1.2e @noord-holland.nl]
Cc: [5.1.2e] [5.1.2e @noord-holland.nl]; [5.1.2e] [5.1.2e @noord-holland.nl]; [5.1.2e] [5.1.2e @noord-holland.nl]
From: [5.1.2e]
Sent: Tue 4/18/2023 8:36:29 AM
Subject: Re: Water en bodem sturend - zonne-atollen
Received: Tue 4/18/2023 8:36:31 AM

Dag collega's

Ik heb ter info [5.1.2e] net gebeld en gesproken. [5.1.2e] neemt met jou [5.1.2e] contact op. Ik loop nog bij je langs om het telefoongesprek terug te koppelen.

Groet [5.1.2e]

Verzonden vanaf [Outlook voor Android](#)

From: [5.1.2e] <[5.1.2e]@Noord-Holland.nl>
Sent: Tuesday, April 18, 2023 10:33:25 AM
To: [5.1.2e] <[5.1.2e]@noord-holland.nl>
Cc: [5.1.2e] <[5.1.2e]@noord-holland.nl>; [5.1.2e] <[5.1.2e]@noord-holland.nl>; [5.1.2e] <[5.1.2e]@noord-holland.nl>; [5.1.2e] <[5.1.2e]@noord-holland.nl>; [5.1.2e] <[5.1.2e]@Noord-Holland.nl>; [5.1.2e] <[5.1.2e]@noord-holland.nl>; [5.1.2e] <[5.1.2e]@noord-holland.nl>
Subject: RE: Water en bodem sturend - zonne-atollen

Beste [5.1.2e],

Vanuit Water en Bodem sturend ben ik vanuit de Rijksbrief op de hoogte van de opgave, maar de uitwerking van de Rijksopgave ligt bij RO. Zoals [5.1.2e] aangaf in haar reactie, heeft deze opgave tot voor kort bij RO gelegen ([5.1.2e] e en [5.1.2e] [5.1.2e]). Beide werken niet meer bij de provincie. Wat ik heb begrepen is dat [5.1.2e] [5.1.2e] dit dossier tijdelijk waarneemt. Ik heb daarom [5.1.2e] en [5.1.2e] in de cc gezet. Inhoudelijk is [5.1.2e] vanuit de opgave waterbeschikbaarheid betrokken. Zij is deze week afwezig.

Hopelijk zijn jullie hiermee op weg geholpen.

Mvrgr

[5.1.2e]

Van: [5.1.2e] <[5.1.2e]@noord-holland.nl>
Verzonden: dinsdag 18 april 2023 10:04
Aan: [5.1.2e] <[5.1.2e]@noord-holland.nl>; [5.1.2e] <[5.1.2e]@noord-holland.nl>; [5.1.2e] <[5.1.2e]@Noord-Holland.nl>; [5.1.2e] <[5.1.2e]@Noord-Holland.nl>; [5.1.2e] <[5.1.2e]@noord-holland.nl>
Onderwerp: RE: Water en bodem sturend - zonne-atollen

Goedemorgen,

Het is me nu nog niet zo helder geworden. Wie-o-wie kan met ons meedenken, reageert op de vraag van [5.1.2e]? We vernemen graag.

Vriendelijke groet van

[5.1.2e]

[5.1.2e]

Van: 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>

Verzonden: maandag 17 april 2023 10:21

Aan: 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@Noord-Holland.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@Noord-Holland.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>

CC: 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>

Onderwerp: RE: Water en bodem sturend - zonne-atollen

Beste 5.1.2e

Allereerst mijn excuses dat ik zo laat reageer. Ik ben ziek geweest en was op dat moment nog niet eraan toe gekomen om jou van een antwoord te verziën.

Voor het onderwerp water, bodem, klimaatadaptatie kan je tegenwoordig bij 5.1.2e terecht. Voor het IJsselmeer bij 5.1.2e, beiden in de cc. 5.1.2e is vnl gericht op bodem en maakt onderdeel uit van het team van 5.1.2e.

Op inhoud klopt het dat er sprake is van een hoger peilopzet op termijn waarbij daar nu al rekening mee gehouden moet worden: 1 van de structurerende keuzes uit de rijksbrief Water en Bodem Sturend. En er is bij de structurerende keuzes sprake van een verschil tussen reeds vastgestelde projecten, lees met elkaar afgesproken concrete projecten, en dingen die in ontwikkeling zijn. In de periode dat die brief tot stand kwam was er een verschil van mening tussen de ministeries van I&W en EZ over het zonne atollen project. 5.1.2e was daar actief mee bezig in die discussie. Mijn tip is om over dit onderwerp met 5.1.2e en 5.1.2e contact te zoeken en vooral 5.1.2e daarin mee te nemen.

Met vriendelijke groet

5.1.2e

5.1.2e

strategisch beleidsadviseur

Directie Beleid - Sector Omgevingsbeleid

T (5.1.2e

M (5.1.2e

Houtplein 33 2012 DE Haarlem

www.noord-holland.nl

5.1.2e @noord-holland.nl

Van: 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>

Verzonden: woensdag 5 april 2023 10:41

Aan: 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>

CC: 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>

Onderwerp: Water en bodem sturend - zonne-atollen

Hoi 5.1.2e,

Tijd terug hebben wij samen met 5.1.2e een overleg gehad over de kamerbrief water en bodem sturend en de gevolgen die dit heeft voor de provinciale projecten vanuit de RES. We hebben het toen ook even gehad over de zonne-atollen in het IJsselmeer.

Ondertussen zijn we met verschillende ministeries, waaronder I&W, aan het onderzoeken onder welke voorwaarden de zonne-

atollen in het IJsselmeer mogelijk gemaakt kunnen worden. Bijgevoegde notitie vanuit I&W baart ons daarin zorgen, omdat het mogelijk een stop op dit project kan betekenen.

Ben jij de juiste persoon om daar over mee te denken, of kan ik beter een andere collega hebben?

Vriendelijke groet,

5.1.2e

Provincie Noord-Holland
Beleidsadviseur energietransitie
Directie Beleid

T: 5.1.2e

E: 5.1.2e [@noord-holland.nl](mailto:5.1.2e@noord-holland.nl)

To: 5.1.2e 5.1.2e [5.1.2e @noord-holland.nl]; 5.1.2e [5.1.2e @noord-holland.nl]
From: 5.1.2e
Sent: Tue 1/17/2023 9:59:05 AM
Subject: RE: zonne-atollen op het IJsselmeer
Received: Tue 1/17/2023 9:58:00 AM
[PowerpointBuitendijks Plan presentatie 12 oktober VMM \(002\) \(1\).pdf](#)

Hoi 5.1.2e, en collega 5.1.2e 5.1.2e in cc.

We onderzoeken de zonne-atollen samen met het Rijk, Medemblik en Hollands Kroon. Het plan zoals het er nu legt kent drie doelen: natuur, energie en recreatie (zie bijgevoegde powerpoint).

Als je specifieke vragen hebt kun je me bellen,

Vriendelijke groet,

5.1.2e

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @noord-holland.nl>
Verzonden: maandag 9 januari 2023 11:28
Aan: 5.1.2e 5.1.2e @noord-holland.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @noord-holland.nl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @noord-holland.nl>
Onderwerp: RE: zonne-atollen op het IJsselmeer

Dag allen en dank voor jullie reacties.

De kust van de Wieringermeer is met name in de zomer vrij druk bevaren met recreatievaart. Denk o.a. aan de sluizen Stevinsluizen bij Den Oever. Wordt hier ook rekening mee gehouden in het. (Was het trouwens niet de bedoeling om eerst windmolens te plaatsen langs de afsluitdijk op het Noord-Hollandse gedeelte?)

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Beleidsadviseur Waterrecreatie

+31 (5.1.2e)
 Houtplein 33 2012 DE Haarlem

www.noord-holland.nl

Acquisitie wordt niet op prijs gesteld. Aan dit bericht kunnen geen rechten worden ontleend.

Van: 5.1.2e <5.1.2e @noord-holland.nl>
Verzonden: maandag 9 januari 2023 10:44
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @noord-holland.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @noord-holland.nl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e @noord-holland.nl>
Onderwerp: RE: zonne-atollen op het IJsselmeer

Hoi 5.1.2e,

Provincie, gemeente en rijk gaan inderdaad een (voor)verkenning starten naar de mogelijkheid van zonneatollen in het IJsselmeer (voor de kust van de Wieringermeer). Dit gebeurt n.a.v. het aanwijzen van dit gebied als zoekgebied voor zonne-energie in de Regionale Energie Strategieën en binnen het kader van het rijks programma Energie Op Rijksgronden(OER).

5.1.2e (cc) kan je hier meer over vertellen.

Groeten,

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Provincie Noord-Holland
Beleidsadviseur / Regionaal ontwerper
Sector Integrale Opgaven & Transities

T: 5.1.2e
E: 5.1.2e [@noord-holland.nl](mailto:5.1.2e@noord-holland.nl)

Ik werk ma-di-do-vr

Van: 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e [@noord-holland.nl](mailto:5.1.2e@noord-holland.nl)>
Verzonden: maandag 9 januari 2023 10:36
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>
CC: 5.1.2e 5.1.2e [@noord-holland.nl](mailto:5.1.2e@noord-holland.nl)>
Onderwerp: RE: zonne-atollen op het IJsselmeer

Hoi 5.1.2e, ik weet dat er gezocht wordt/werd, maar meer dan dat niet. Ik denk dat 5.1.2e meer weet?

Groet!

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>
Verzonden: maandag 2 januari 2023 14:58
Aan: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>
Onderwerp: zonne-atollen op het IJsselmeer

Dag 5.1.2e,

De beste wensen voor 2023!

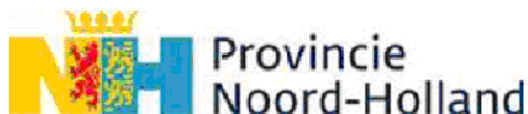
Onder punt 4 / 5 van de beantwoording van bijgevoegde raadvragen van de gemeente Amsterdam lees ik dat de provincie Noord-Holland Onderzoekt of zonne-atollen op het IJsselmeer haalbaar en/of wenselijk zijn? Weet jij hier meer van af?

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

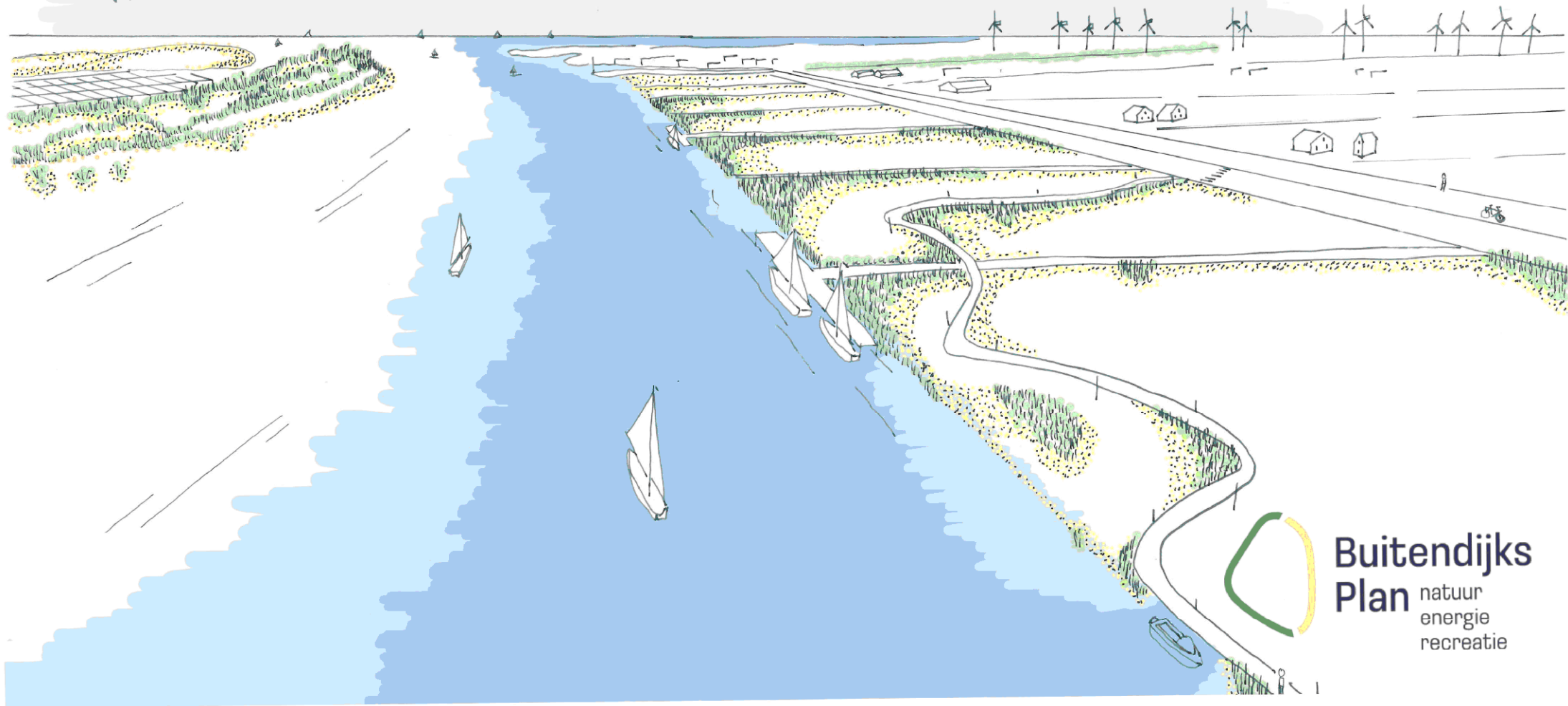
Beleidsadviseur Waterrecreatie
+31 (5.1.2e)
Houtplein 33 2012 DE Haarlem

www.noord-holland.nl

Acquisitie wordt niet op prijs gesteld. Aan dit bericht kunnen geen rechten worden ontleend.

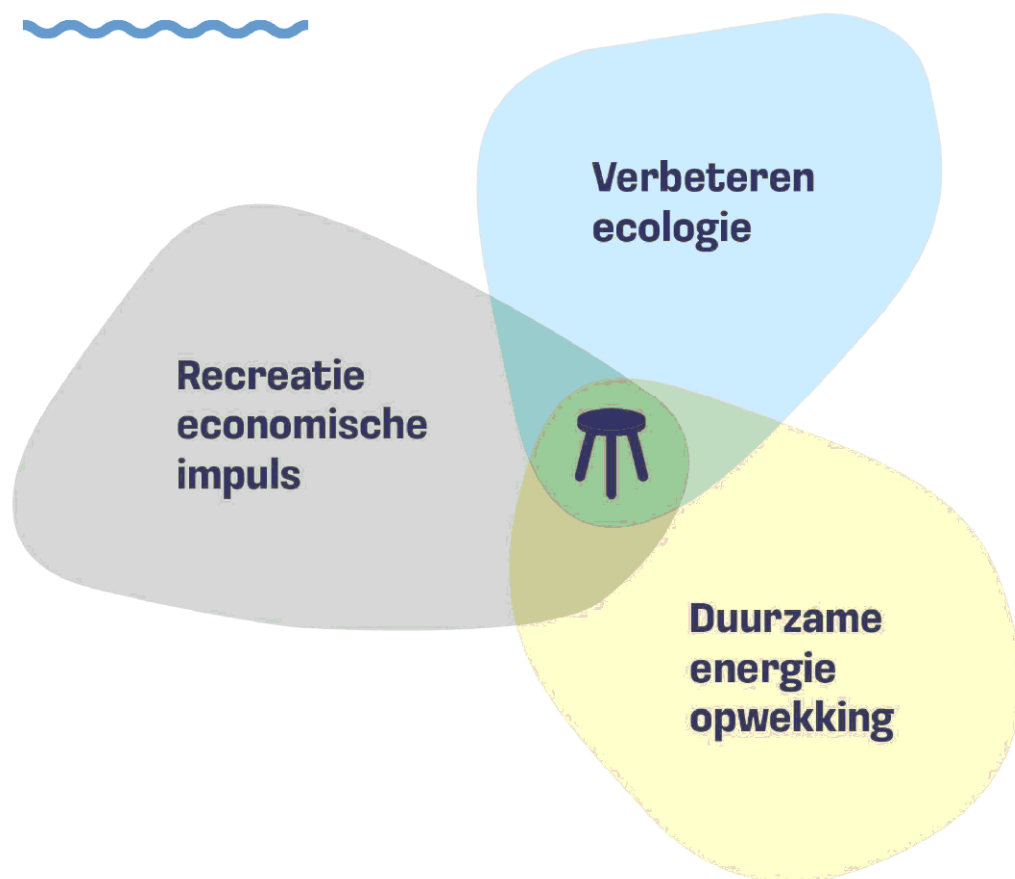
 **Buitendijks
Plan** natuur
energie
recreatie

GroenLeven
zonne-energie

 **Buitendijks
Plan** natuur
energie
recreatie

Van Oord
Marine ingenuity

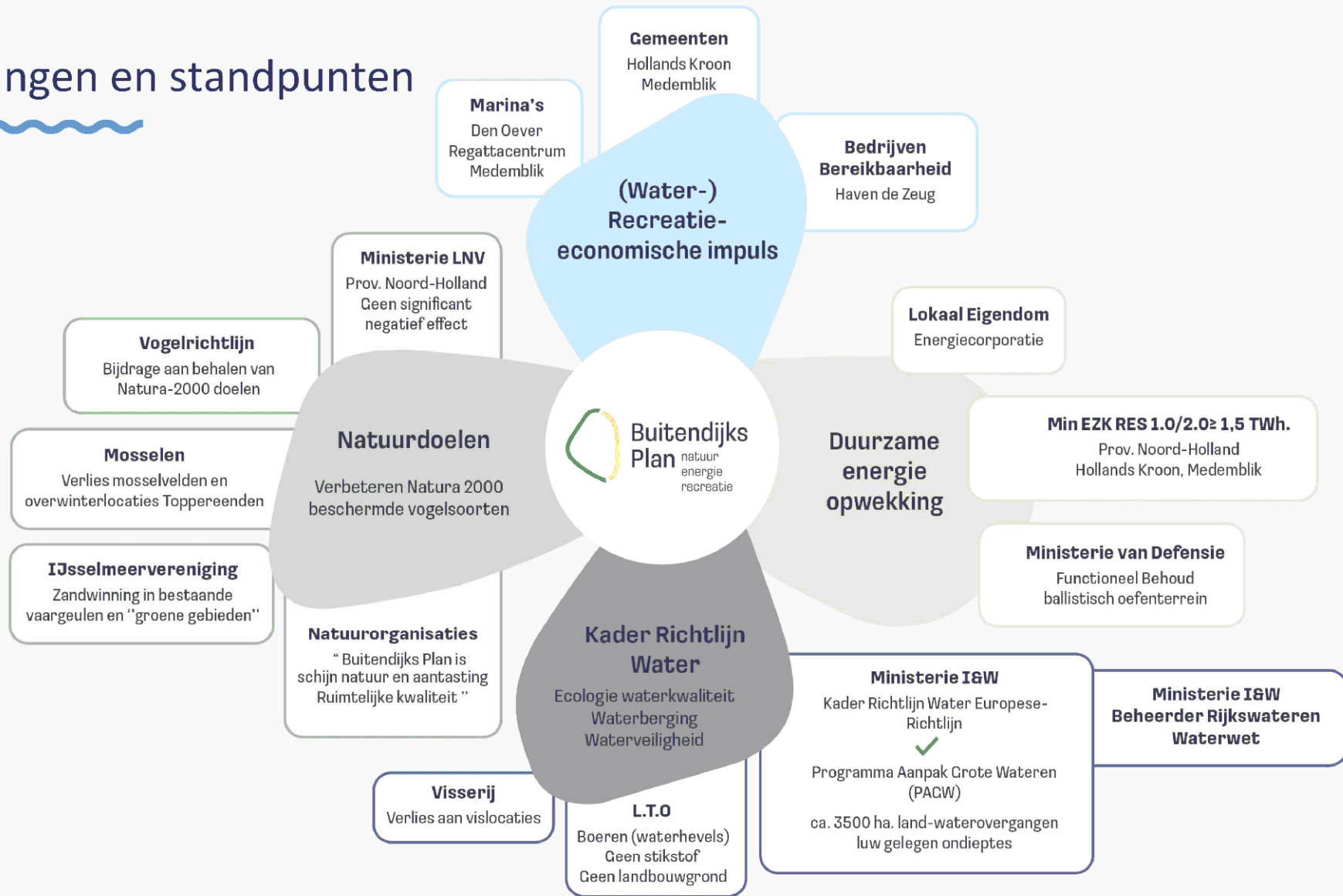
Doelen Buitendijks Plan

De drie doelen van Buitendijks Plan

- Natuurwaarden versterken en het verbeteren van de waterkwaliteit door het creëren van ondiep beschut water en broed/rustgelegenheid voor vogels. Geen significant negatief effect voor Natura 2000-soorten.
- Duurzame energie opwekken boven (beschut) water, ter invulling van de RES doelstellingen, waarbij de opbrengsten ingezet worden voor natuur en recreatieve voorzieningen.
- Toeristisch recreatieve en economische versterking van de kustzone Den Oever - Medemblik, door het maken van (water-) recreatieve voorzieningen en lokaal aanbieden van duurzame energie tegen een vaste (lage) prijs.

Belangen en standpunten

Uitgevoerde onderzoeken

TNO/Deltares

Onderzoek en opstellen van effecten van zonnepanelen op het water en de uitdoving van licht in het water.

GroenLeven

Technisch onderzoek naar de opstellingsmogelijkheden van zonnepanelen in de atollen.

Van Oord

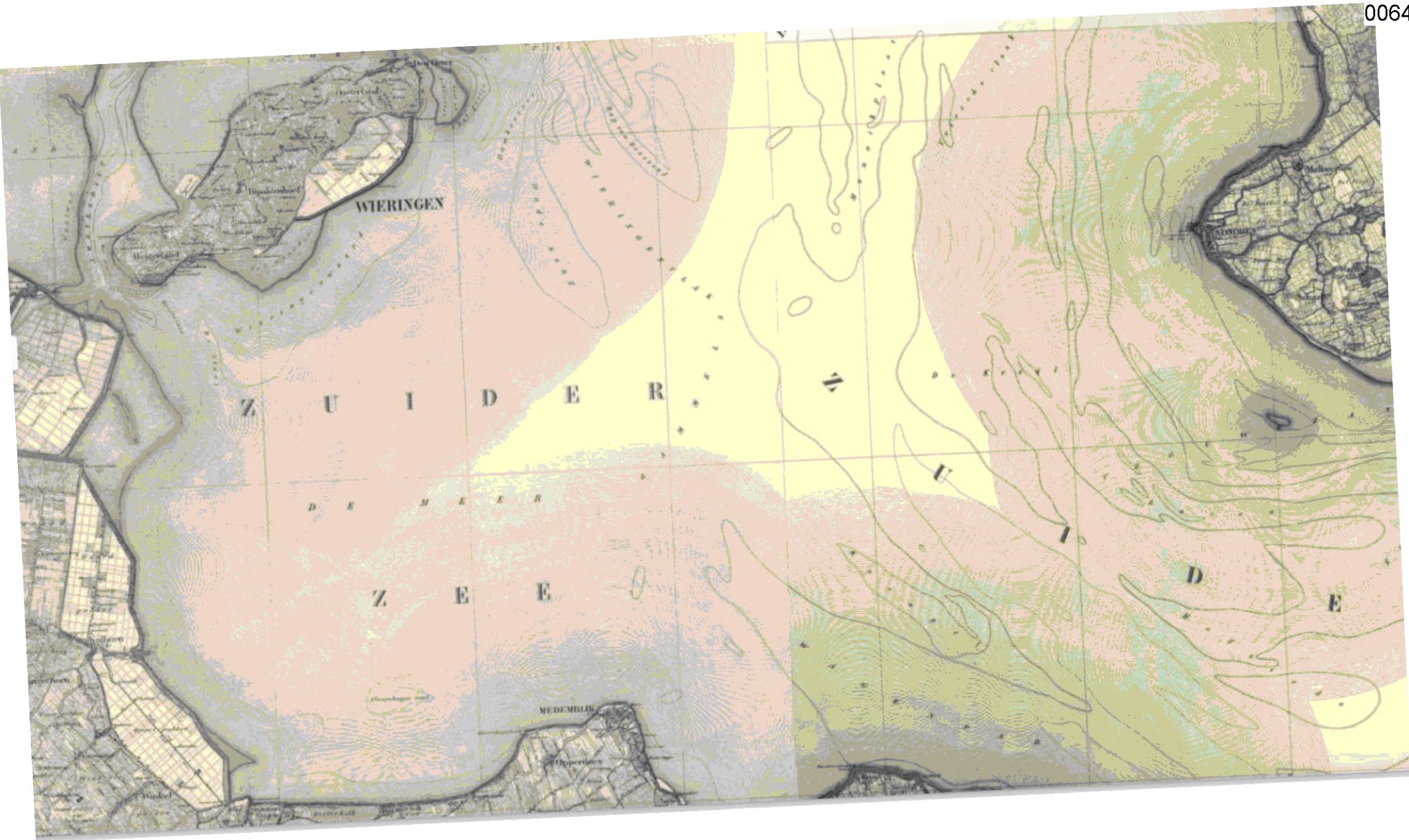
Civieltechnisch onderzoek naar kruierend ijs en golfoploop.

Onderzoek naar zandwinmogelijkheden (omvang, profielen en vindplaatsen) en dieptepeilingen.

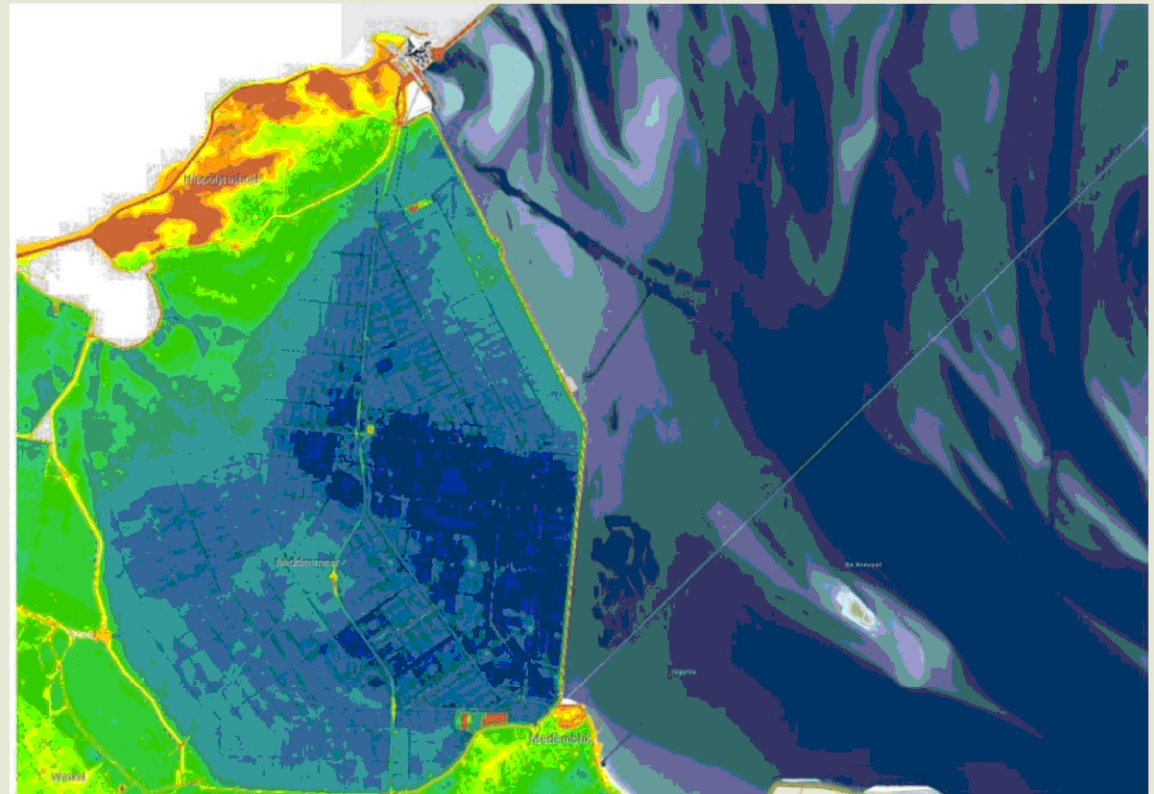
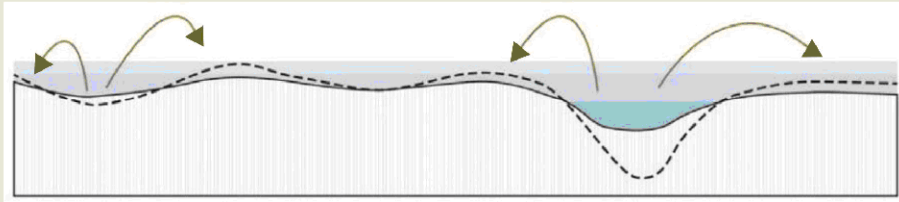
Landschapsbureau H+N+S

Onderzoek naar de Ruimtelijke, Landschappelijke en Recreatieve inpassing.

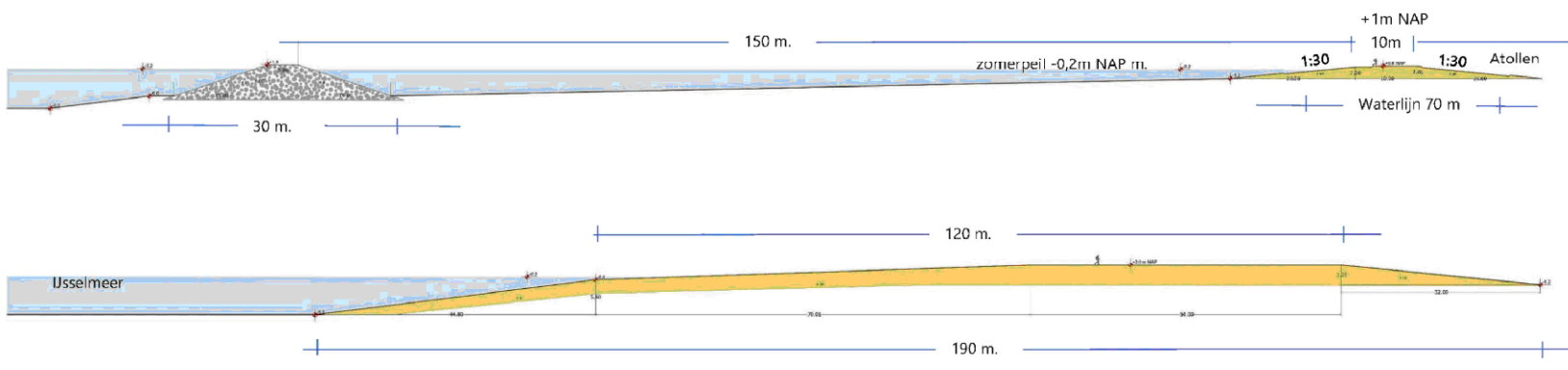
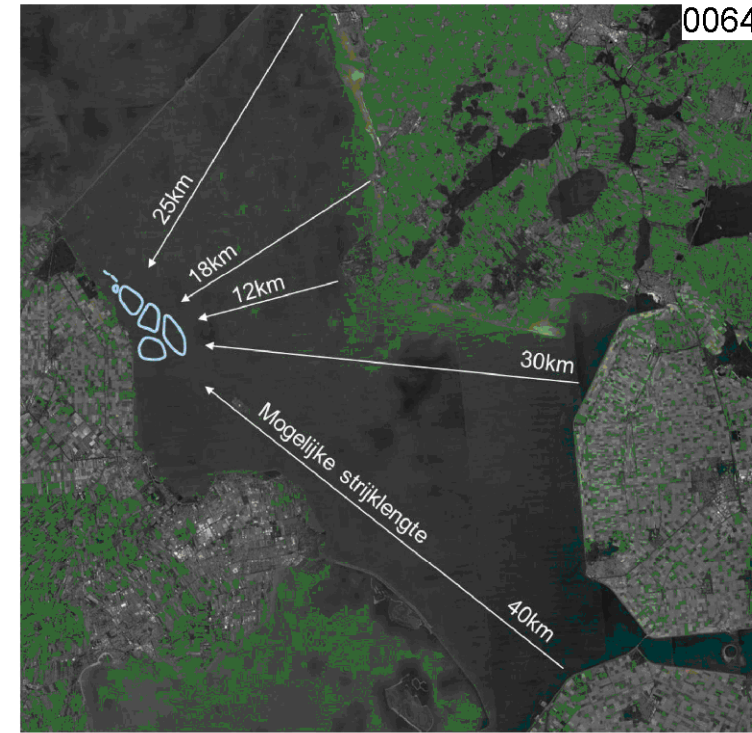
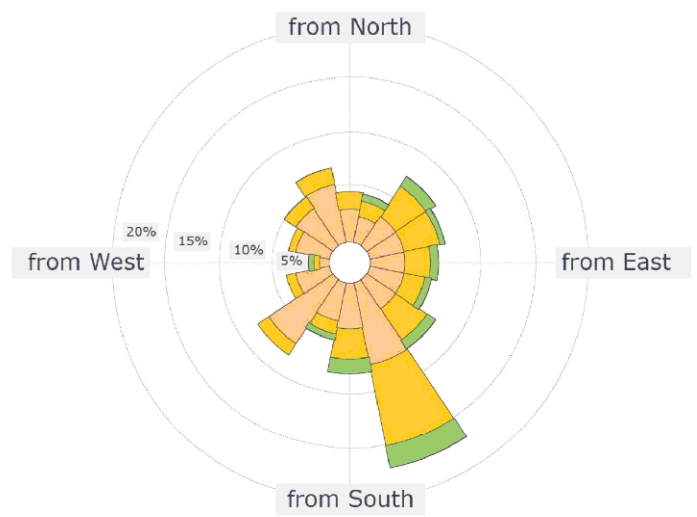

Voortbouwen op (onderwater-) morfologie

Kruiend ijs en golfslag

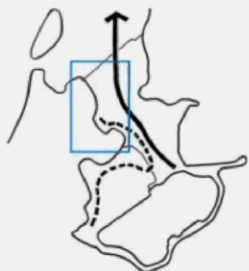

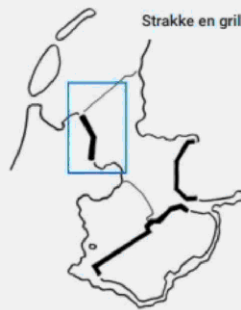
10 Gouden regels (Frits Palmboom)

Koester kwaliteiten, bouw ze uit en voeg nieuwe toe

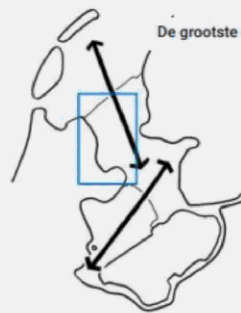
De diversiteit van het (onder)waterlandschap

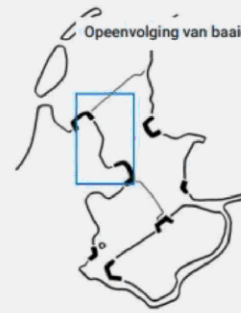
Strakke en grillige kusten

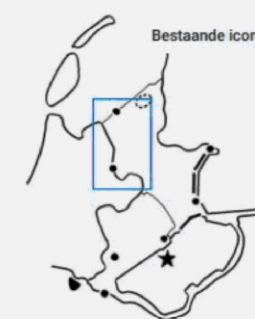
De grootste open maten

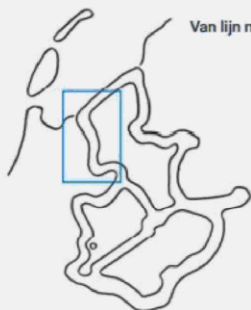
Opeenvolging van baaien en kapen

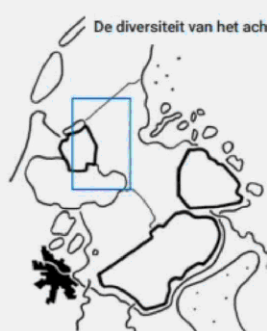
Bestaande iconen

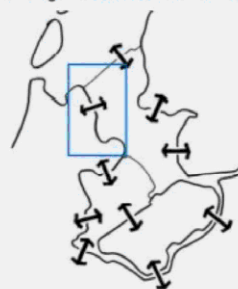
Van lijn naar zone

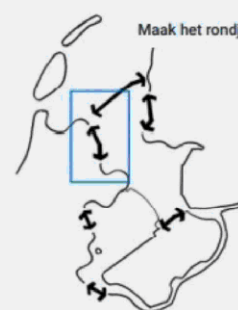
De diversiteit van het achterland

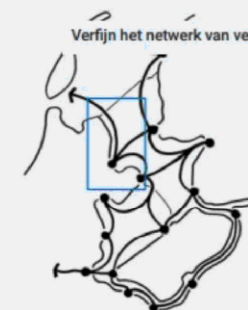
De verbindingen tussen het water en het achterland

Maak het rondje compleet

Verfijn het netwerk van verbindingen

Gemeente
grens

Defensie
gebied

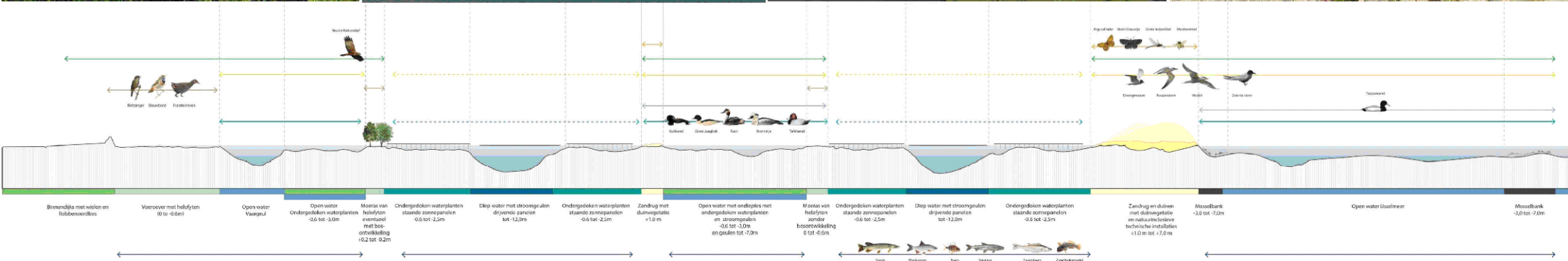
Totaal oppervlak plangebied (excl. mosselrif)	3674ha
Alleen natuur, ondiep water	32%
Diep water met zon	7%
Ondiep water binnen atol - netto opp. zon	13%
Ondiep water binnen atol - netto opp. zonder zon	22%
Zandduin	10%
Overig (incl recreatie en vaargeul)	16%

2 Typen zonnepanelen

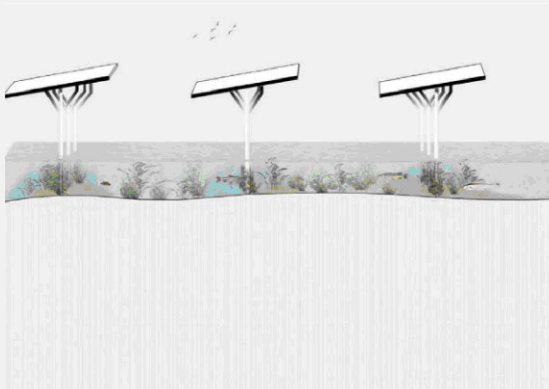

Atol	Floating in MWp	Trackers in MWp	Totaal MWp
1	133,9	317,0	450,9
2	122,1	275,1	397,2
3	106,1	234,6	340,7
4	126,8	254,6	348
	<i>488,9</i>	<i>1.081,3</i>	<i>1570,2</i>
Totaal			1570

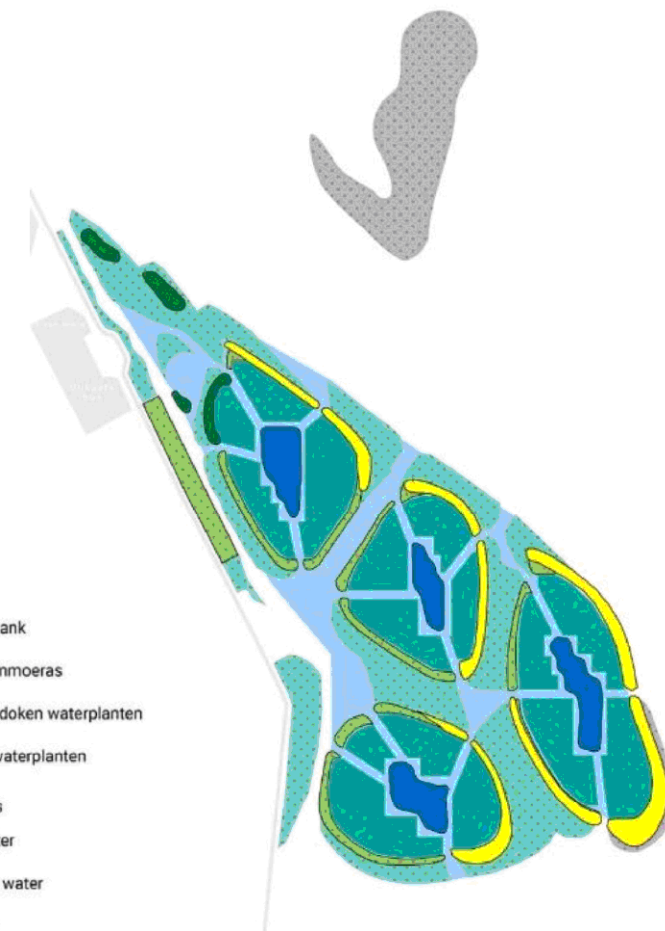
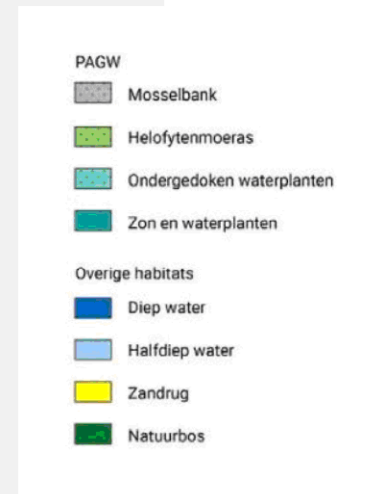
Nieuwe leefgebieden voor vogels en vissen

Natuur onder en boven water

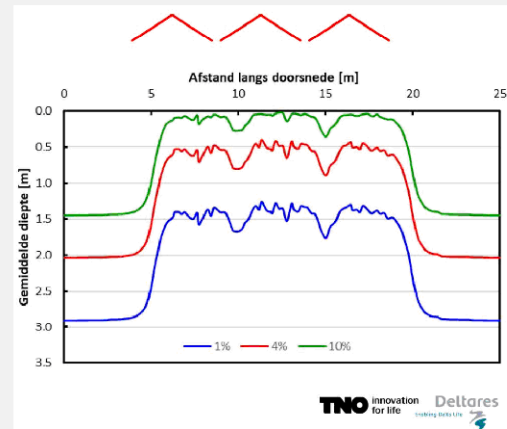
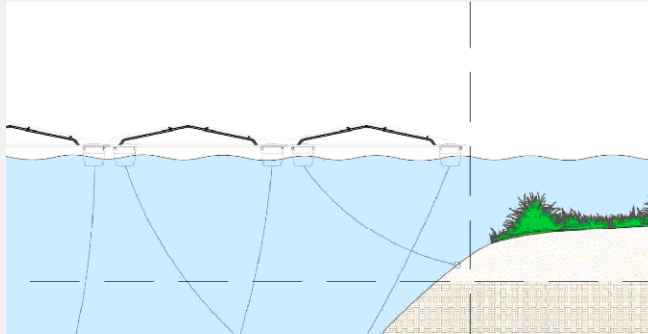
- Uitgebalanceerde opstelling van zonnepanelen om natuurwaarden te maximaliseren
- Bijdragen aan PAGW/KRW doelstellingen: 2250 ha
- Netto oppervlak zonnepanelen: 735 ha (=20% van plangebied)
- Mitigatie mosselbanken

Onderzoek lichtuitdoving

Drijvende zonnepanelen

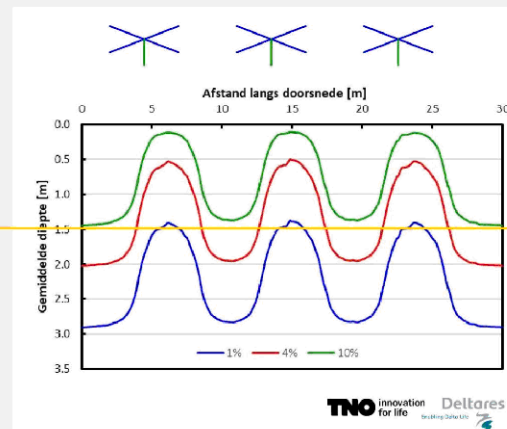
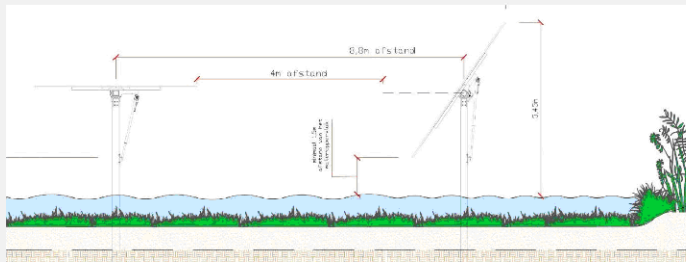

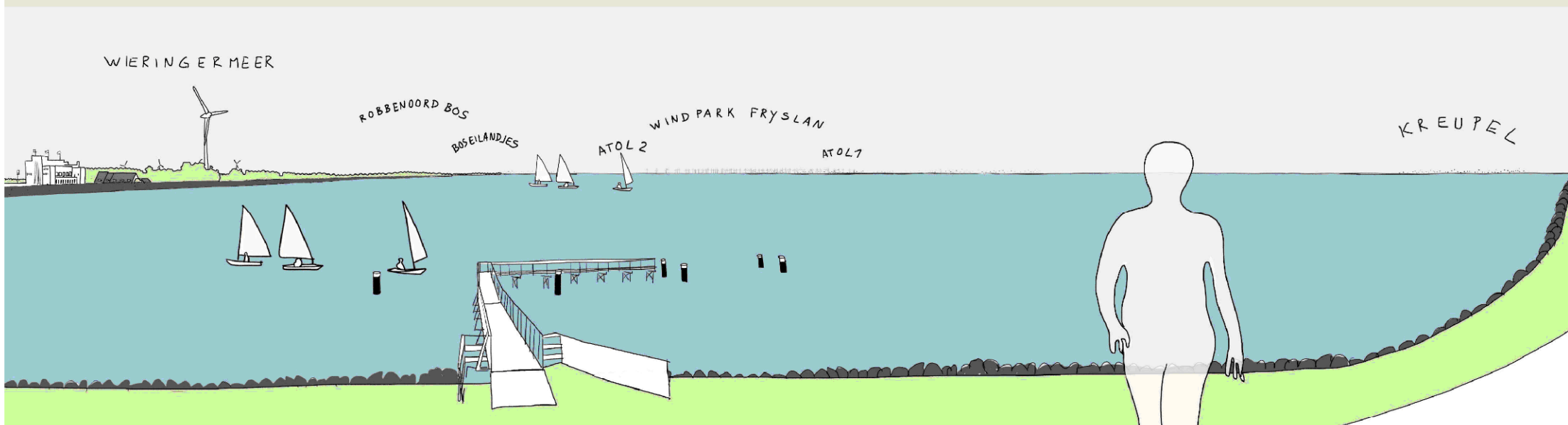
TNO innovation
for life

Deltares
Enabling Delta Life

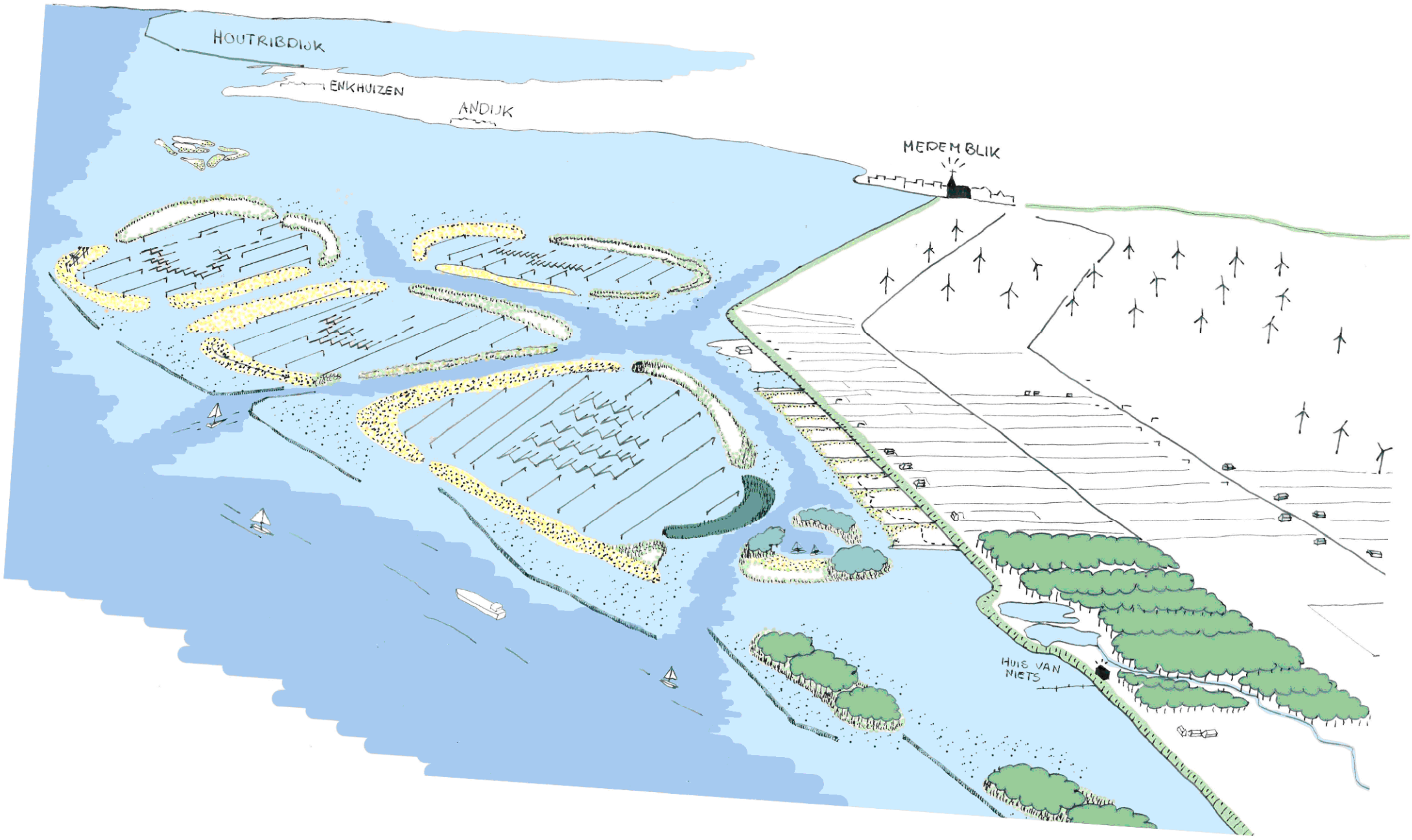

“Trackers” (Horizontal Single Axis Tracker-HSAT)

Zicht vanaf de dijk bij Medemblik

Participatie

- Kansen realiseren door middel van Gebiedsfonds recreatie en duurzaamheid
- Omgevingsdialoog
- Participatieplatform
- Digitaal informatiecentrum
- Onderzoek mogelijkheden mede eigenaarschap
- Mogelijkheid tot energie afname bewoners tegen vaste lage prijs tijdens zonuren
- Obligaties

Effecten

Energieopbrengst > 1,7 TWh per jaar.
Dit is bijna 5% van de nationale
doelstelling duurzame
energieopwekking

Zonnestroom tegen vaste lage prijs
voor alle huishoudens van Hollands
Kroon en Medemblik

Flinke bijdrage aan PAGW doel
ondiepten met waterplanten

Nieuwe recreatie- en
vaarmogelijkheden in aansluiting met
het Robbenoordbos

Start uitvoering vanaf 2026 mogelijk
als overheden vaart maken met
besluitvorming

Bijdrage aan
de ontwikkeling, bedrijvigheid en
recreatiemogelijkheden
in Noord Holland

Dan telt het plan mee in de tijdige
realisering van de Europese KRW richtlijn
(voorkomt EU dwangsom vanaf 2027)

GroenLeven
zonne-energie

 **Buitendijks
Plan**
natuur
energie
recreatie

Van Oord
Marine ingenuity

To: 5.1.2e [5.1.2e @noord-holland.nl]; 5.1.2e @npres.nl [5.1.2e @npres.nl]
Cc: 5.1.2e [5.1.2e @noord-holland.nl]
From: 5.1.2e
Sent: Fri 3/17/2023 6:46:45 AM
Subject: RE: Zonne-atollen
Received: Fri 3/17/2023 6:46:49 AM

Hoi 5.1.2e ,

In het kader van de (pre)voorverkenning spreken we, in projectgroep, met:

- 5.1.2e [5.1.2e], minEZK
- 5.1.2e [5.1.2e], minlenW
- 5.1.2e [5.1.2e], minLNV

En daarnaast o.a.

- 5.1.2e [5.1.2e], minDEF

Vanuit welke belangstelling/ achtergrond stel je deze vraag?

Hoor het wel!

Vriendelijke groet van

5.1.2e

5.1.2e

Team Energietransitie
 Sector Integrale Opdrachten & Transitie's

Van: 5.1.2e < 5.1.2e @noord-holland.nl >
Verzonden: donderdag 16 maart 2023 18:44
Aan: 5.1.2e < 5.1.2e @noord-holland.nl >; 5.1.2e < 5.1.2e @noord-holland.nl >
Onderwerp: Fwd: Zonne-atollen

Hallo 5.1.2e en 5.1.2e ,

Vanuit BZK kreeg ik vragen over de zonne-atollen. (5.1.2e [5.1.2e] werkt voor zowel NP RES als voor BZK). Haar vraag was ook met wie wel bij de ministeries contact hebben. Hebben jullie een lijstje?

Groet,

5.1.2e

Verzonden vanuit [Outlook voor iOS](#)

Van: 5.1.2e < 5.1.2e @npres.nl >
Verzonden: donderdag, maart 16, 2023 4:54 PM
Aan: 5.1.2e < 5.1.2e @noord-holland.nl >
Onderwerp: RE: Zonne-atollen

Hallo 5.1.2e

Alvast heel hartelijk dank voor deze info

Als je nog namen hebt horen we die graag.

Groetjes 5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>

Verzonden: donderdag 16 maart 2023 16:21

Aan: 5.1.2e <5.1.2e@npres.nl>

Onderwerp: Zonne-atollen

U ontvangt niet vaak e-mail van 5.1.2e @noord-holland.nl. [Meer informatie over waarom dit belangrijk is](#)

Hallo 5.1.2e,

Zoals zojuist besproken:

Het consortium voor het Buitendijks plan heeft nog geen eigen website, maar de update die zij hebben gemaakt op het initiële plan is te vinden op onze website. Daar staat ook dat filmpje waar ik het over had:

[Buitendijks plan – energieregio Noord-Holland \(energieregionh.nl\)](#).

De contactpersonen binnen ministeries moet ik je nog schuldig blijven, omdat ik de juiste collega's bij de provincie pas volgende week kan bereiken.

5.1.2e is denk ik voor jou de makkelijkste weg.

Wat ook interessant is, is bijgaande brief van lenW waarin op pagina 9/10 over de zonne-atollen is opgenomen: *Om het waterbergend vermogen in het IJsselmeergebied niet substantieel te verkleinen, is het aantal hectares dat per gemeente mag worden benut voor nieuwe bebouwing en landaanwinning buitendijks reeds gemaximeerd. Dit is vastgelegd in het Barro. Provincies en gemeenten zien hierop toe. Het Rijk zal komende jaren in overleg met de regio het beleid rond buitendijkse ontwikkelingen in het IJsselmeergebied actualiseren en daar de huidige regelgeving op aanscherpen. Om onze 'nationale regenton' te behouden wordt geen nieuwe landaanwinning (eilanden) in de meren toegestaan, behalve voor overstroombare natuur en om te voldoen aan de Natura 2000-doelen en KRW (conform de Barro). In een integrale verkenning kijken we naar kansen voor zonne-energie in combinatie met natuurontwikkeling in de noord-westhoek van het IJsselmeer, waarbij we voorkomen dat dit nadelig effect heeft op het waterbergend vermogen en de zoetwatervoorraad.*

In ons gesprekje hoorde je tussen de regels door al het enthousiasme voor de project in de regio. Het is een voorbeeld van meervoudig ruimtegebruik en een icoonproject voor Nederland.

Niet te missen dus *

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Programmamanager Regionale Energie Strategie NHN

5.1.2e @noord-holland.nl | +31(5.1.2e

Volg ons! op [LinkedIn](#) en [Twitter](#)

www.energieregionh.nl

Aan dit bericht en eventuele bijlagen kunnen geen rechten worden ontleend. Het Provinciaal Bestuur van Noord-Holland.

To: 5.1.2e [5.1.2e @noord-holland.nl]
From: 5.1.2e
Sent: Tue 9/27/2022 2:44:04 PM
Subject: Tekst uitnodiging zonne-atollen
Received: Tue 9/27/2022 2:44:00 PM

De colleges van de gemeenten Hollands Kroon en Medemblik nodigen u van harte uit om aanwezig te zijn bij deze informatiebijeenkomst.

Tijdens deze bijeenkomst informeren wij u over een aantal verkenningen in het IJsselmeer, die vallen onder de Kustvisie IJsselmeerkust. Het betreft:

- de verkenning klimaatbuffer van PWN;
- de verkenning RES-zoekgebied, waarvoor een consortium een verkenning uitvoert voor het Buitendijkse Plan (vanaf 21:10 te volgen)

Diverse samenwerkingspartners verzorgen een deel van de avond. Tijdens deze avond is er voldoende ruimte voor het stellen van vragen.

Geïnteresseerde raadsleden uit Enkhuizen en Statenleden van de provincie Noord-Holland nodigen we ook uit voor deze avond. De bijeenkomst is openbaar, en vindt fysiek plaats in het gemeentehuis van de gemeente Medemblik. Geïnteresseerden die niet fysiek aanwezig kunnen zijn kunnen de bijeenkomst digitaal volgen via <https://medemblik.raadsinformatie.nl/>.

5.1.2e

Provincie Noord-Holland
Beleidsadviseur energietransitie
Directie Beleid

T: 5.1.2e
E: 5.1.2e [@noord-holland.nl](mailto:5.1.2e@noord-holland.nl)

To: Commissie RWK[5.1.2e]@noord-holland.nl
 From: 5.1.2e
 Sent: Tue 4/11/2023 10:21:35 AM
 Subject: Uitnodiging bustour
 Received: Tue 4/11/2023 10:21:00 AM

Hoi,

In oktober organiseerde een consortium van initiatiefnemers een bijeenkomst over zonne-atollen in het IJsselmeer. Dit was in eerste instantie voor de raadsleden van Hollands Kroon en Medemblik, maar statenleden waren ook welkom. We hebben toen de uitnodiging doorgestuurd. Hetzelfde consortium wil nu de raadsleden van Hollands Kroon en Medemblik uitnodigen (zie onderstaande agenda). Zij vragen of ook de statenleden uitgenodigd kunnen worden. Het programma is een hele dag en ze zijn eigenlijk op zoek naar geschikte datums. Is dit überhaupt iets wat we nu, gezien de verkiezingen, kunnen delen?

• Een door ons georganiseerde busreis van Anna Paulowna naar Friesland gemeentehuis Wognum 9.30 uur (busreis 1,5 uur)	Vertrek:
• Veldbezoek aan drijvend zonnepark Lippe Gabriëlsplas, nabij Ureterp tot 12.30 uur	11.00
• Bezoek aan Biosintrum Oosterwolde met uitzicht op een grondgebonden zonnepark en waterstofcentrale	
 incl. een door ons georganiseerde Lunch in het Biosintrum Oosterwolde tot 13.30 uur	12.30
• Kennissessie Buitendijks Plan in de collegezaal van het Biosintrum Oosterwolde tot 15.00 uur	13.30
• Retour per bus naar Anna Paulowna Aankomst: gemeentehuis Wognum 16.30 uur (busreis 1,5 uur)	

In de bus zullen we tijdens de heenreis alvast wat informatie uitgeven over Buitendijks Plan. Er is dan mogelijkheid voor gesprek. Het consortium zal zowel mee heen als terug rijden voor het beantwoorden van vragen.

Vriendelijke groet,

5.1.2e

Provincie Noord-Holland
 Beleidsadviseur energietransitie
 Directie Beleid

T: 5.1.2e
 E: 5.1.2e@noord-holland.nl

To: 5.1.2e [5.1.2e @noord-holland.nl]
Cc: 5.1.2e [5.1.2e @noord-holland.nl]
From: 5.1.2e
Sent: Wed 4/5/2023 8:41:15 AM
Subject: Water en bodem sturend - zonne-atollen
Received: Wed 4/5/2023 8:41:00 AM
[3. Uitleg waterhuishouding IJsselmeer\(gebied\).docx](#)

Hoi 5.1.2e,

Tijd terug hebben wij samen met 5.1.2e een overleg gehad over de kamerbrief water en bodem sturend en de gevolgen die dit heeft voor de provinciale projecten vanuit de RES. We hebben het toen ook even gehad over de zonne-atollen in het IJsselmeer.

Ondertussen zijn we met verschillende ministeries, waaronder I&W, aan het onderzoeken onder welke voorwaarden de zonne-atollen in het IJsselmeer mogelijk gemaakt kunnen worden. Bijgevoegde notitie vanuit I&W baart ons daarin zorgen, omdat het mogelijk een stop op dit project kan betekenen.

Ben jij de juiste persoon om daar over mee te denken, of kan ik beter een andere collega hebben?

Vriendelijke groet,

5.1.2e

Provincie Noord-Holland
Beleidsadviseur energietransitie
Directie Beleid

T: 5.1.2e
E: 5.1.2e [@noord-holland.nl](mailto:5.1.2e@noord-holland.nl)

Van: [5.1.2e] - DGRW" <[5.1.2e]@minienw.nl>
Datum: 14 juli 2020 om 18:29:10 CEST
Aan: Edward Stigter <stigtere@noord-holland.nl>
Kopie: [5.1.2e] ([5.1.2e]) - DGRW" <[5.1.2e]@minienw.nl>, [5.1.2e] ([5.1.2e]) - DGRW" <[5.1.2e]@minienw.nl>, "[5.1.2e]@medemblik.nl" <[5.1.2e]@medemblik.nl>
Onderwerp: RE: Fwd: Wieringerhoek

Beste Edward,

Ik reageer bij deze op jouw mail aan [5.1.2e] [5.1.2e] [5.1.2e] is kort nadat jij mailde op vakantie gegaan, maar ik heb er nog wel met hem over kunnen spreken en heb verder intern wat navraag gedaan. In jouw mail van 2 juli jl vroeg jij, mede namens wethouder Harry Nederpelt van Medemblik aandacht voor aandacht/onderzoek naar de mogelijkheid van zonnebanken op het IJsselmeer. Dit in het kader van het MIRT project Wieringerhoek dat loopt vanuit ons programma "programmatische aanpak Grote Wateren" (PAGW). Je wees er in je mail op dat er groot regionaal draagvlak lijkt te bestaan voor zo'n optie in hetzelfde gebied waar de PAGW-verkenning zich op richt.

Wij beseffen dat de transitie van duurzame energie een maatschappelijk urgent thema is. Dit was ook merkbaar aan de vele inspraakreacties die dit thema aansnijden. Voor ons gaf dat direct al de conclusie dat hier in de loop van het PAGW-project zeker aandacht aan moet worden geschonken. Het dilemma van het bevoegd gezag is in onze ogen wel dat het project Wieringerhoek niet bevoegd is om aan te geven waar welke duurzame energie moet worden ontwikkeld, omdat daarvoor de RES van dat gebied loopt. De RES volgt zijn eigen ontwikkeltraject en besluitvormingstraject. Zij betreft daarin bijvoorbeeld het Bestuurlijk Platform IJsselmeergebied (BPIJ).

Verder wil ik graag nog wel benadrukken dat het PAGW-project in de Wieringerhoek niet tot doel heeft om duurzame energie te gaan ontwikkelen. Ons (DGWB/RWS) doel is drieledig:

1. de connectiviteit van wateren verbeteren voor migratie planten en dieren (als dat een relatie heeft met het ecologisch functioneren) van het IJsselmeer,
2. het ontwikkelen/herstellen van het deltakarakter (idem), en
3. het bijdragen aan het beheersen van de zoutindringing.

Als vierde doel (mede gelet op de PAGW brief van de ministers IenW en LNV aan de Tweede Kamer, juni vorig jaar) kan worden genoemd dat het PAGW project idealiter een spin-off heeft naar de kwaliteit van de leefomgeving en/of medegebruik. Wat mij betreft zit daar ook een goed haakje voor jullie vragen. Op dit moment worden in de NRD voor de MER 4 varianten meegenomen, die in sommige gevallen gebiedsdoelen anders dan die van PAGW meekoppelen (zoals drinkwatervoorziening). Vaak ook gesteund via inzet van de organisaties die het meekoppelende doel aan hebben gedragen.

Wat mij het meest praktisch lijkt, en wat naar ik hoor van mijn medewerkers al door de provincie samen met gemeente Medemblik in gang is gezet, is dat door jullie een (5e) variant wordt uitgewerkt die ingestoken wordt vanuit een koppeling tussen PAGW en energie, en die nog op tijd beschikbaar is om mee te doen in de variantenvergelijking.

Vandaag (14 juli) is er overleg geweest van IenW-medewerkers met [5.1.2e] en daarin is ook een aantal aandachtspunten besproken:

- De oproep dat de provincies parallel aan deze actie ook doorwerken aan een totaalvisie voor het IJsselmeergebied, wat zal helpen bij verwerven van draagvlak voor variant 5 in Wieringerhoek;
- Aandacht voor de "life-cycle-analysis" van energieprojecten in grote wateren: wat zijn de kabel-, energie- en materiaalkosten (extra t.o.v. initiatieven op land)
- Wat zijn de effecten op waterbergend vermogen (Barro/Besluit kwaliteit leefomgeving stelt beperkingen)
- Wat is de bijdrage aan het PAGW doelbereik

- Wat zijn overige randvoorwaarden (peilbeheer, belangen defensie in het gebied etc)

Afgesproken is dat op 15 september een uitwerking van "variant 5" wordt besproken met de IenW' ers betrokken bij het PAGW project Wieringerhoek.

Ik hoop dat hiermee duidelijk is dat we graag meewerken aan de totstandkoming van een 5e variant waarin een koppeling wordt gelegd tussen PAGW doelen en energie-kansen. We waarderen het dat de provincie Noord-Holland en gemeente Medemblik de handschoen opgepakt hebben en de drijvende kracht willen zijn achter dit idee.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
Directeur Waterveiligheid, Klimaatadaptatie, Bestuur
plaatsvervangend DG Water en Bodem

5.1.2e

Secretariaat: 5.1.2e

Van: Edward Stigter <5.1.2e@noord-holland.nl<5.1.2e@noord-holland.nl>>
Datum: donderdag 02 jul. 2020 10:07 PM
Aan: 5.1.2e DGRW <5.1.2e@minienw.nl<5.1.2e@minienw.nl>>
Onderwerp: Fwd: Wieringerhoek

Verstuurd vanaf mijn iPad

Begin doorgestuurd bericht:

Van: Edward Stigter <5.1.2e@noord-holland.nl>
Datum: 2 juli 2020 om 22:04:01 CEST
Aan: 5.1.2e@minienw.nl 5.1.2e@minienw.nl
Kopie: Harry Nederpelt <5.1.2e@medemblik.nl>
Onderwerp: Wieringerhoek

Dag 5.1.2e en 5.1.2e,

Alles goed in het Haagse? Ik wil jullie mede namens wethouder Harry Nederpelt van Medemblik aandacht vragen voor het volgende. Ik begrijp dat er een discussie is over een onderzoek naar zonnepanelen op het IJsselmeer in het MIRI project Wieringerhoek. Wij willen een stevig houden om het onderzoek naar zonnepanelen hierin mee te nemen. Er is vanuit de Regionale Energie Strategie (RES) sprake van een zeer grote opgave om met nieuwe locaties voor duurzame elektriciteit te komen. In deze fase vooral met zon- en windenergie. Gemeenten en provincies halen hiervoor alles uit de kast en zijn in de RES-en met tientallen zoeklocaties gekomen. Het benutten van de Wieringerhoek voor zonnepanelen is een locatie waarvoor regionaal groot draagvlak lijkt te bestaan. Het zou daarom een gemiste kans zijn dit niet mee te nemen in het onderzoek. Mochten jullie in dit verband twijfelen over het opdrachtgeverschap, dan zijn wij altijd bereid hierin onze (mede)verantwoordelijkheid te nemen. Het project Wieringerhoek is namelijk een project met een brede problematiek waarbij rijk-provincie-gemeenten samen naar integrale oplossingen moeten kijken. Ik hoor graag van jullie hoe jullie hier naar kijken. Van mijn kant natuurlijk altijd bereidheid om met nadere info te komen.

Met vriendelijke groet,

Edward

Gedeputeerde Klimaat en Energie

To: [redacted] (5.1.2e) - DGWB[redacted] @minienw.nl]; [redacted] (5.1.2e) DGWB[redacted] @minienw.nl];
 [redacted] (5.1.2e) @hhnk.nl]; [redacted] (5.1.2e) @gmail.com]; [redacted] (5.1.2e) @gmail.com];
 [redacted] (5.1.2e) @mininv.nl]; [redacted] (5.1.2e) @mininv.nl]; [redacted] (5.1.2e) @minezk.nl];
 [redacted] (5.1.2e) @pwn.nl]; [redacted] (5.1.2e) @hollandskroon.nl]; [redacted] (5.1.2e) @hollandskroon.nl];
 [redacted] (5.1.2e) @noord-holland.nl];
From: [redacted] (5.1.2e)
Sent: Fri 11/5/2021 11:15:14 AM
Subject: RE: Verzoeken n.a.v. DO Wieringerhoek
Received: Fri 11/5/2021 11:15:00 AM

Beste allen,

Allereerst hartelijk dank voor het toesturen van het verslag en de uitzoekvragen. We hebben nog een aantal vragen over het vervolg:

Is het mogelijk om de volgende overleggen via Teams te doen en niet via Webex? Het is gebleken dat niet iedereen in deze webomgeving kan komen. Verder de vraag of het bestuurlijk overleg, tussen minister, gedeputeerde, bestuurders PWN, HHNK en de wethouders van de gemeenten al is ingelاند?

Wij hebben nog een inhoudelijke opmerking op het verslag:

Voor wat betreft het verslag missen wij een aantal keer de vraag die de directeur Beleid van de provincie tijdens het overleg driemaal heeft gesteld, namelijk waarom de verkenning niet integraal kan worden uitgevoerd in volle omvang?

Het antwoord op deze vraag bleef uit en is wat ons betreft blijven "hangen", maar wij willen dit uitdrukkelijk in het verslag hebben opgenomen, omdat deze vraag voor ons, als regio, de kern van het probleem is.

Daarmee komen we dan ook meteen op de uitzoekvragen: Deze zijn wat ons betreft veel te juridisch ingestoken. Dit terwijl is aangegeven dat we het vraagstuk waar wij ons nu over buigen niet verder willen juridificeren. Het karakter van een bestuurlijk overleg gaat over bestuurlijk-politieke vragen en doelstellingen en een juridische insteek doet daar ook geen recht aan, want wat moeten bestuurders nu vinden van juridische vragen?

Onze directeur heeft voorgesteld om een onafhankelijk advies in te winnen bij de commissie m.e.r.. Eerder in het proces hebben wij, overigens in overleg met RWS, voorgesteld dit te laten doen door de landsadvocaat. Zij heeft, na overleg met RWS, besloten zich terug te trekken. Een gemiste kans wat ons betreft en ook niet in overeenstemming met het (toekomstig) juridisch kader:

Degene die een mogelijke oplossing aandraagt, kan het bevoegd gezag verzoeken daarover advies te vragen aan een onafhankelijke deskundige. Dit kan het bevoegd gezag ook uit eigen beweging doen (artikel 5.47, Ow).

Om niet in een patstelling terecht te komen een aantal punten die wat ons betreft de kern van de problematiek betreffen en die voor verdere verkenning in aanmerking komen:

- De planMER verkenning is wat ons betreft niet voldoende integraal uitgevoerd. Door energie te beschouwen als meekoppelkans wordt voorbijgegaan aan het feit dat energie integraal onderdeel dient uit te maken van alle (volwaardige) alternatieven. Wij beseffen ons dat de opdracht die is gegeven aan RWS een te enge scope kent, maar dat is dan ook precies de reden waarom wij op dit moment in de verkenning aan "de bel" hebben getrokken. Wij willen aan de voorkant het proces van de verkenning goed uitgevoerd zien, en niet in een later stadium de scope verbreden met energie. Dit heeft ook te maken met het feit dat onder de Omgevingswet de voorkeursbeslissing moet worden genomen door het bevoegd gezag dat erover gaat. In onze optiek is dat EZK op basis van de hoeveelheid op te wekken energie. Daarmee verandert het onverplichte projectbesluit naar een verplicht projectbesluit, wat ook een verandering in het toepasselijk overgangsrecht geeft. Wij zijn er ons van bewust dat (nog) niet vaststaat wat de juridische complicatie hiervan is (hier is uiteraard nog geen jurisprudentie over), maar nu de voorkeursbeslissing nog niet is genomen zien wij geen reden om het proces niet conform de nieuwe regelgeving correct uit te voeren.
- Overigens is ons opgevallen dat bij de huidige concept verkenning veel doelredeneraties zijn gehanteerd en met twee maten is gemeten. Het VKA (land-water-overgang) waar naartoe wordt geschreven kan niet rekenen op draagvlak van de regio, en dan met name van de gemeente Hollands Kroon en de stakeholders in het gebied.
- Wij willen dat de uitgangspunten en de kaders van het onderzoek opnieuw worden bekeken. Wij zijn het onder andere niet eens met de aanname dat, als bij voorbaat een significant effect niet kan worden uitgesloten, een Nbw vergunning niet kan worden verleend en dit een no-go zou moeten zijn voor één van de alternatieven. Een passende beoordeling is nog niet gemaakt, dus dit soort conclusies zijn voorbarig en niet voldoende onderzocht op dit moment. Met het stellen van dergelijke kaders (dat geldt ook voor de belangen van defensie) wordt de achterkant (vergunningverlening) naar de voorkant van het onderzoek gehaald. Dit leidt ertoe dat de verkenning aan de voorkant dusdanig wordt "getrechterd" dat er geen sprake meer is van een goede verkenning.

- Juist met het oog op het maatschappelijk belang van energie opwekking en het eigen beleid van het rijk verwachten wij dat de ministeries gezamenlijk optrekken en in een kwetsbaar gebied als het IJsselmeer serieus en integraal onderzoek verrichten.
- Ten aanzien van de pilot willen wij het volgende opmerken:
Wij willen geen aparte pilot zon, naast een sectorale natuurontwikkeling, in het gebied. Waar wij naar streven is dat, nadat er eerst een goede verkenning is gedaan, idealiter gestart wordt met een gefaseerd (stap voor stap) integrale ontwikkeling in dit deel van het (kwetsbare) IJsselmeergebied met de mogelijkheid om daarna op te schalen naar het verdere project. De in de eerste fase opgedane kennis, op het gebied van natuurontwikkeling, de combinatie van natuur en opwekking van energie, zandverplaatsingen enz, kunnen dan mee worden genomen in de later fasen.
- Ten aanzien van de (overige) meekoppelkansen die zijn benoemd in de verkenning het volgende:
Wij vinden het onwenselijk dat het PAGW-MIRT project Wieringerhoek de ontwikkeling in de Noordkop van HHNK gaat frustreren. Wat de regio betreft is dit in alle gevallen een no regrets ontwikkeling die in alle gevallen doorgang zou moeten vinden. Wij willen dan ook een oproep doen aan de ministeries om het budget vrij te geven zodat dit project van start kan gaan. En hierbij niet te denken vanuit belemmeringen maar vanuit kansen.
- Voor wat betreft de klimaatbuffer geldt ook dat wij als regio van mening zijn dat de onderzoeken moeten worden doorgezet. Maar hier geldt wel voor dat de ontwikkeling uiteindelijk integraal afgestemd moet worden met het vka Wieringerhoek. Met name i.r.t. de ruimtelijke en functionele inpassing.

Het lijkt ons goed om een aantal scenario's te bespreken welke in onze optiek de volgende stap in het proces zouden kunnen zijn:

Wij zien de volgende scenario's met risico's voor ons:

1. Het PAGW-MIRT traject loopt onveranderd door als eigenstandig project.
2. Het PAGW-MIRT traject wordt verrijkt met het doel opwekking duurzame energie, EZK is bevoegd gezag. Eventueel na een herijking van de PAGW (3^e tranche) waarbij Wieringerhoek als pilot van integraal onderzoeken/ontwikkelen zou kunnen worden geframed
3. Er wordt uitgegaan van een integrale gebiedsontwikkeling waarbij de PAGW-MIRT meegenomen wordt.
4. Het private project Duurzaam Leefbaar wordt als verzoek tot het nemen van een projectbesluit ingediend bij het bevoegd gezag EZK.

Ad 1:

Dit scenario gaat voorbij aan het principe van meervoudig ruimtegebruik en integrale ontwikkeling met het oog op verschillende (maatschappelijke) opgaven en richt zich enkelvoudig op het realiseren van ecologische versterkingsdoelen. Voor de provincie en gemeenten is dit scenario opmaat naar een bestuurlijke escalatie en een juridische procedure om minimaal te komen tot scenario 2. Vanuit de bevoegde gezagen zal worden voorgesteld om een pilot te gaan doen voor zon op water. Dit is niet hetzelfde als het volledig meenemen van energie waarbij uiteindelijk gekomen kan worden tot een integrale gebiedsontwikkeling.

Nadeel/risico:

Het risico dat wordt gelopen is dat we in een hoekje van het gebied natuurontwikkeling gaan doen (ook experimenteel, gezien de leemten in kennis die daarbij aan de orde zijn) en in een ander hoekje een pilot met energie, in een hoekje recreatie mogelijk maken, enz. Bovendien lopen we het risico dat het plan Duurzaam Leefbaar als aanvraag wordt ingediend (scenario 4). We moeten voorkomen dat we in hetzelfde gebied ontwikkelingen krijgen die elkaar tegen kunnen gaan werken. Want als de PAGW- MIRT doorrolt en plan Duurzaam Leefbaar een vergunning zou krijgen dan kan het niet anders dat er feitelijk geïntegreerd moet worden. Verschillende alternatieven in hetzelfde gebied realiseren is zonder goed onderzoek aan de voorkant absoluut niet wenselijk.

Ad 2:

In dit scenario wordt de opgave vanuit meervoudig ruimtegebruik wel toegepast. Er is dan in ieder geval sprake van een integraal onderzoek naar de mogelijkheden die recht doen aan de verschillende opgaven. Dit zou ook een kans kunnen zijn voor het rijk om een voorbeeldproject te draaien in de geest van de Omgevingswet. Leren hoe het in de toekomst zou moeten. Het voorbeeld geven hoe om te gaan met meervoudig ruimtegebruik, adaptief ontwikkelen en innovaties. Kan ook leiden tot aanpassen van het doelbereik PAGW in de derde tranche financiering. De partijen zijn het er overigens al over eens dat een dergelijk project als dit, fasegewijs uitgevoerd zou moeten worden, waarbij in de eerste fase goed gemonitord wordt hoe het gebied zich ontwikkelt. Het geleerde kan dan in latere fases adaptief worden toegepast. Het is van belang dat de verkenning over het geheel gaat en niet over een deel omdat anders de samenhang ontbreekt.

N.B. Misschien zou dit project ook in aanmerking kunnen komen voor Europese subsidies oid omdat het een innovatieve bijdrage

kan leveren aan zowel de natuurdoelstellingen als het klimaatakkoord. Dit is nog niet onderzocht (oproep voor het indienen van energieprojecten door EU commissaris Frans Timmermans o.a.).

EZK zal hiervoor in ieder geval voor de verkenning (want de potentiële opbrengst is minimaal 1,1 TW), van rechtswege vanwege de energieopbrengst, bevoegd gezag zijn (grens voor bevoegdheid is >50 MW huidige wetgeving en >100MW onder de Omgevingswet).

Nadeel/risico:

Dit scenario kan nog steeds leiden tot een projectbenadering die niet geheel de belangen van andere ontwikkelingen in het gebied (bv langs de dijk) meeneemt, hoewel dit risico wordt laag ingeschat.

Ad 3:

Bij een integrale gebiedsontwikkeling, waarbij Wieringerhoek (PAGW-MIRT) volwaardig mee wordt genomen in de gehele gebiedsontwikkeling.

Vanuit efficiëntie en draagvlak (politiek en maatschappelijk) is het wel wenselijk dat het bevoegd gezag in één hand is. Dit houdt concreet in dat EZK het bevoegd gezag delegeert aan de provincie. Het te hanteren instrument is dan een provinciaal inpassingsplan of een provinciaal projectbesluit. EZK, I&W en LNV hebben in ieder geval adviesrecht net als de gemeenten.

Nadeel/risico:

Als de provincie het projectbesluit gedelegeerd krijgt, betekent dit dat de organisatie hiervoor capaciteit vrij moet maken. Bovendien geldt, als de Omgevingswet is ingegaan een strakke termijn van 1,5 jaar waarbinnen een projectbesluit bekend moet zijn gemaakt.

Ad 4:

Het private project Duurzaam Leefbaar kan haar plan bij EZK indienen als een verzoek om een projectbesluit te nemen. Er kan verzocht worden om het bevoegd gezag over te dragen aan de provincie of gemeente.

Nadeel/risico:

We hebben maar beperkt invloed in dit scenario, planning en wijze van procedure kan voor een groot deel worden bepaald door de initiatiefnemer. Doordat er nu geen goede verkenning ligt is het ook lastig om aan de voorkant publieke randvoorwaarden mee te geven. Bovendien zal dit project worden ingediend met een complete planMER, waarbij de haalbaarheid zal worden onderbouwd. Een dergelijke aanvraag niet honoreren zal lastig worden. Zeker nu het beleid van het rijk is dat rijksgronden worden ingezet in de opgave om de klimaatdoelstellingen te behalen. Niet zeker is dat de projecten die nu worden meegenomen als meekoppelkans in het PAGW-MIRT een plek krijgen binnen dit project.

Wat ons betreft zou de voorbereiding van het bestuurlijk overleg zich dus moeten richten op de volgende vragen:

- Wat staat de ministeries in de weg om de scope op dit moment te verbreden en een integrale ontwikkeling (conform eigen beleid) te verkennen?
- Hoe kunnen de kaders die worden gesteld, op een goede wijze worden onderzocht?
- Is het zinvol de commissie m.e.r. een onafhankelijk advies te vragen?
- Kunnen we de scenario's bespreken en benoemen welke risico's wij zien, zonder vergaand te juridificeren, voor de verschillende bevoegde gezagen en op basis daarvan het overleg voorbereiden?

Met vriendelijke groet,

5.1.2e (Medemblik)
5.1.2e (Hollands Kroon)
5.1.2e en 5.1.2e (provincie Noord-Holland)

Van: 5.1.2e (5.1.2e (5.1.2e)) - DGWB <5.1.2e@minienw.nl>

Verzonden: woensdag 3 november 2021 12:51

Aan: 5.1.2e (5.1.2e) @pwn.nl; 5.1.2e (5.1.2e) @noord-holland.nl; 5.1.2e (5.1.2e) @hhnk.nl; 5.1.2e (5.1.2e) @gmail.com; 5.1.2e (5.1.2e) @gmail.com; 5.1.2e (5.1.2e) @minlnv.nl; 5.1.2e (5.1.2e) @minlnv.nl; 5.1.2e (5.1.2e) @minezk.nl; 5.1.2e (5.1.2e) @hollandskroon.nl
CC: 5.1.2e (MN) <5.1.2e@rws.nl> 5.1.2e (5.1.2e) - DGWB <5.1.2e@minienw.nl>

Onderwerp: Verzoeken n.a.v. DO Wieringerhoek

Dag allen,

In het directeurenoverleg Wieringerhoek van 27 oktober jl. is vastgesteld dat:

Het voorstel is een bestuurlijk gesprek te organiseren en dit ambtelijk gezamenlijk voor te bereiden. Het is daarbij nog wel de vraag wat er dan op tafel ligt, en daarvoor dient er wat uitzoekwerk te gebeuren. Het is wenselijk om dat in hetzelfde gezelschap als op de 27^e te bespreken.

Inmiddels is het volgende directeurenoverleg Wieringerhoek ingepland op 18 november (15:00-16:00). Een eerste conceptlijst met uitzoekvragen is opgesteld en vinden jullie in de bijlage van deze mail.

Ons voorstel is om volgende week deze uitzoekvragen en het vervolg richting een bestuurlijk gesprek voor te bespreken. Als jullie dit een goed voorstel vinden, welke van de volgende opties zouden geschikt zijn?

- Maandag 8 tussen 15:00 en 17:00
- Dinsdag 9 om 16:00
- Woensdag 10 tussen 09:00 en 13:00
- Woensdag 10 om 16:00

Zouden jullie hieraan voorafgaand kunnen reageren op de inhoud en volledigheid van de conceptlijst.

Vriendelijke groeten,

5.1.2e; 1.2e

Beleidsmedewerker water | IJsselmeergebied

.....
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Cluster Grote Wateren

Directie Waterveiligheid, Klimaatadaptatie en Bestuur (WKB)

Rijnstraat 8 | 2515 XP | Den Haag

Postbus 20901 | 2500 EX | Den Haag

T: 5.1.2e

@: 5.1.2e @minienw.nl

Van: 5.1.2e (5.1.2e) - DGWB

Verzonden: maandag 1 november 2021 08:51

Aan: 5.1.2e <5.1.2e@pwn.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>; 5.1.2e

<5.1.2e@hhnk.nl>; 5.1.2e @gmail.com' <5.1.2e@gmail.com>; 5.1.2e (5.1.2e @minlnv.nl)

<5.1.2e@minlnv.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minezk.nl>

CC: 5.1.2e (MN) <5.1.2e@rws.nl>

Onderwerp: Verslag en uitzoekvragen Wieringerhoek

Dag allen,

In de bijlage vinden jullie het verslag van het directeurenoverleg Wieringerhoek van afgelopen donderdag. Omdat daar is afgesproken een aantal zaken uit te zoeken zit er een extra lijstje bij met uitzoekvragen voor het vervolgoverleg.

Graag jullie reactie op het verslag en of de vragenlijst in jullie ogen volledig is.

Vriendelijke groeten,

5.1.2e; 1.2e

Beleidsmedewerker water | IJsselmeergebied

.....
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

Cluster Grote Wateren

Directie Waterveiligheid, Klimaatadaptatie en Bestuur (WKB)

Rijnstraat 8 | 2515 XP | Den Haag

Postbus 20901 | 2500 EX | Den Haag

.....

T: 5.1.2e
@: 5.1.2e [@minienw.nl](mailto:5.1.2e@minienw.nl)

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

To: 5.1.2e [redacted] @noord-holland.nl]; 5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted] @noord-holland.nl]
 From: 5.1.2e [redacted]
 Sent: Wed 11/17/2021 5:03:29 PM
 Subject: uitkomst gesprek 5.1.2e [redacted]
 Received: Wed 11/17/2021 5:03:31 PM

Hoi allebei,

Goed gesprek gehad. Paar dingen afgesproken en nog vragen om uit te zoeken:

- Eens met integrale aanpak en samen hierop duwen. Heb haar het belang van integraliteit verteld zoals jullie me gisteren uitlegden. *Er komen vele opgaven op het gebied af. Ook vanuit energietransitie. Bovendien is het gebied onderdeel van het RES zoekgebied. Daarom moet je alle opgaven meenemen in de verkenning. Als je namelijk al vooraf een keuze maakt en natuur ontwikkelt, betekent dit dat er daarna op andere vlakken zoals energie, recreatie, landbouw heel veel niet meer kan.* Dat verhaal ging er bij haar goed in. Ze begreep dit nl nog niet goed toen Herman er steeds naar vroeg in het overleg laatst. En het past ook in de lijn dat zij niet bekend wil staan als het ministerie die het private initiatief er doorheen drukt.
- Vragen die volgens haar gaan komen en waar een antwoord op moet zijn:
  - o Wat betekent dit voor de doorlooptijd (en de wettelijke termijnen die voor sommige zaken gesteld zijn)? Heb gezegd dat dit impact heeft en dat we dit beide even aan onze mensen moeten vragen
  - o is er al afstemming geweest met andere IJsselmeerprovincies over de RES?
- Projecten Noordkop en PWN klimaatbuffer. Zij gaf aan dat zij begreep dat wij dit niet willen losknippen. Ik heb aangegeven dat we dit juist wel willen! En dat het Rijk nu juist dit steeds gebruikt als een soort wapen. Zij wil hier in ieder geval net als wij graag een oplossing voor.
- Eens om evaluatie van het proces te doen.
- Ze gaf aan zoals jullie al vaker hebben benoemd dat ze zelf als bevoegd gezag nooit zelf de rijkscoördinatierегeling doen en dat ze graag zou willen dat wij hier een rol in pakken. Ik heb aangegeven dat we hier al over nadenken. Ik heb heel blond gevraagd wat daarin gangbaar is, dat wij niet zomaar een batterij met mensen klaar hebben staan en of hier dan ook geld voor beschikbaar is vanuit het rijk. Zij gaf aan dat dit per keer verschilt. Vaak gaat het om een zonnepark in een gemeente en dan moet de gemeente het bestemmingsplan aanpassen. Hier geldt dat het veel groter is en bovendien rijkswater is. Ze gaf aan dat het programma OER hierin bijvoorbeeld zou kunnen faciliteren. Ik heb gezegd dat ik hiervoor open sta, maar het samen wil verkennen en niet wil dat het over de schutting wordt gegooid.

Tot zover!

Vriendelijke groet,

5.1.2e [redacted] 5.1.2e [redacted]

5.1.2e [redacted] – sector Ruimtelijke Ontwikkeling

T (5.1.2e [redacted]
 Houtplein 33 2012 DE Haarlem

www.noord-holland.nl

5.1.2e [redacted] @noord-holland.nl

1 - 48

5.1.2i

5.2

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**

Auteur

M. 5.1.2e
T. 5.1.2e
5.1.2e @minezk.nl

Datum

22 augustus 2022

Kenmerk

DGKE / 22240332

Bijlage(n)

-

TER ADVISERING

Aan het Directeurenoverleg Rijk en Regio Wieringerhoek
Bijeenkomst 12 september 2022

nota

Opdracht- en procesvoorstel voor gezamenlijke integrale
verkenning naar de mogelijkheden voor integraal
zonproject in de Wieringerhoek

Aanleiding

In het directeurenoverleg van 29 maart 2022 is afgesproken dat er een
gezamenlijk integraal traject moet worden gestart voor een integraal integraal
zonproject in de Wieringerhoek, waarin de verschillende beleidsambities, -doelen
en -kaders (op het gebied van natuur, ecologie, water, duurzaamheid, toerisme,
economie etc.) worden meegenomen. In deze nota doen wij een voorstel voor een
dergelijke gezamenlijke integrale verkenning.

Advies

1. Het directeurenoverleg wordt gevraagd of zij zich kan vinden in dit
opdracht- en procesvoorstel voor een gezamenlijke integrale verkenning
binnen het OER-programma naar de mogelijkheden voor een integraal
integraal zonproject in de Wieringerhoek;
2. Tevens wordt gevraagd of zij zich kan vinden in de voorgestelde
projectstructuur en zo ja, of hiervoor dan de benodigde capaciteit vanuit
de verschillende partijen beschikbaar kan worden gesteld.

Kern

- Bij brief d.d. 15 maart 2022 hebben de gemeenten Medemblik, Hollands
Kroon en de provincie Noord-Holland EZK verzocht om de locatie
Wieringerhoek op te nemen in het programma Opwek van Energie op
Rijksvastgoed (OER).

Ontvangen BBR

- Met het programma OER wil het Rijk de regionale energiestrategieën (RES'en) helpen hun doelen te behalen door rijksgronden en -wateren multifunctioneel beschikbaar te stellen voor de opwek van duurzame energie en de daarvoor benodigde voorbereidingen treffen. De Wieringerhoek zou - gelet het IJsselmeer rijkswater betreft - een van die locaties kunnen zijn.
- Voor de Wieringerhoek is in het kader van de PAGW (Programmatische Aanpak Grote Wateren) een verkenning uitgevoerd in het gebied. Tijdens deze verkenning is een plan om o.a. natuurontwikkeling te combineren met zonnepanelen (dit plan staat bekend als Buitendijks Plan) ingebracht als extra alternatief.
- Dit plan is vervolgens beoordeeld als initiatief van derden in het concept milieueffectrapport (het planMER) van het PAGW-project. In het concept planMER is geconcludeerd dat het Buitendijks Plan niet past binnen de scope van de PAGW-verkenning en dat beoordeling ervan in een andere procedure met een ander politiek-besluitvormingsproces plaats moet vinden.
- In het directeurenoverleg is afgesproken om, mede op basis van het juridisch advies van de landsadvocaat, het vervolg van het PAGW-project te richten op drie maatregelen/deelprojecten waarover overeenstemming bestaat, en daarnaast een gezamenlijk integraal traject te starten naar de mogelijkheden voor een integraal zonproject in de Wieringerhoek.
- Aandachtspunt hierbij is dat er nog niet eerder een integraal zonproject gerealiseerd is op het IJsselmeer en de vraag is hoe zich dit verhoudt tot de verschillende beleidsmatige kaders die gelden voor dit gebied.
- In deze nota wordt een opdracht- en procesvoorstel gedaan voor de gezamenlijke integrale verkenning. Voorgesteld wordt om de gezamenlijke integrale verkenning uit te voeren als eerste stap van de voorverkenningfase van het OER-programma. Deze integrale verkenning krijgt invulling met een projectstructuur, die voorziet in een meer centrale en coördinerende rol voor EZK dan gebruikelijk is binnen het OER-programma. Na de integrale verkenning zal besloten worden over de conclusies die worden verbonden aan de integrale verkenning en het daarbij passende vervolgproces (met bijbehorende governancestructuur).
- Voorgesteld wordt in de integrale verkenning twee onderdelen centraal te stellen. Het eerste onderdeel betreft een onderzoek naar hoe een zonproject in de Wieringerhoek zich verhoudt tot de andere belangrijke beleidsambities en -doelen en verschillende beheer- en gebruiksfuncties in het gebied. Het gaat hierbij om een beoordeling op (vooraf vastgestelde) beleidsmatige uitgangspunten. Het tweede onderdeel betreft een onderzoek naar hoe een eerste fase (pilotfase) van een mogelijk integraal zonproject in de Wieringerhoek eruit zou kunnen komen te zien en welke randvoorwaarden (qua omvang, type uitvoering, looptijd, mitigerende en/of natuurversterkende maatregelen etc.) daarbij dan in acht moeten worden genomen.
- Voorgesteld wordt om voor het traject van de integrale verkenning een eigen projectstructuur met een stuurgroep en projectgroep in het leven te roepen onder voorzitterschap van EZK. In ieder geval I&W, LNV, RWS,

RVB en de regio (provincie Noord-Holland en gemeenten Medemblik en Hollands Kroon) worden gevraagd hieraan deel te nemen en hiervoor capaciteit beschikbaar te stellen.

Inleiding

Met het programma Opwek van Energie op Rijksvastgoed (OER) wil het rijk, door eigen gronden ter beschikking te stellen aan marktpartijen voor de realisatie van duurzame energieprojecten, een concrete bijdrage leveren aan het realiseren van de opgave van de RES-regio's om 35 TWh (Terrawatuur) duurzame energie op te wekken in 2030. Het programma is erop gericht om de regionale, in de RES gemaakte keuzes, zoveel mogelijk te faciliteren waarbij bij voorkeur de decentrale overheden als lokaal bevoegd gezag optreden en daarmee verantwoordelijk zijn voor de ruimtelijke inpassing en besluitvorming.

Bij brief van 15 maart 2022 hebben de gemeenten Medemblik, Hollands Kroon en de provincie Noord-Holland de Wieringerhoek, het stuk water op het IJsselmeer tussen Medemblik en Den Oever, aangemeld voor het programma OER. De Wieringerhoek is in de RES 1.0 van de regio Noord-Holland Noord (NHN) opgenomen als zoekgebied voor de opwek van zonne-energie. Het zoekgebied heeft een potentieel van ca. 1,1 Terrawattuur (TWh). De regio ziet daar kansen om o.a. natuurontwikkeling te combineren met de doelstellingen van de RES door middel van zonneatollen. Er is een particulier initiatief onder de naam Buitendijks Plan 'Duurzaam Leefbaar' dat binnen dit zoekgebied hier invulling aan geeft. ^{5.1.2e} ^{5.1.2e} is de initiator en aanjager van dit plan. Dat plan is het uitgangspunt geweest voor de voorverkenning van Deltares en Bureau Waardenburg. Inmiddels is er een consortium, met o.a. Van Oord en GroenLeven, opgericht om dit plan verder vorm te geven.

Samenhang met PAGW/MIRT-project Wieringerhoek

De Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW) is een investeringsprogramma van de ministeries van I&W en LNV. In dit programma werken het rijk, de regio en tal van organisaties aan toekomstbestendige grote wateren. Het IJsselmeergebied is één van de gebieden van het programma. De PAGW-projecten worden uitgevoerd volgens de spelregels van het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT).

In de verkenningsfase van het PAGW-project Wieringerhoek zijn verschillende onderzoekalternatieven opgesteld en vervolgens beoordeeld in de concept milieueffectstudie (het planMER). In de loop van deze (PAGW/MIRT)-procedure is het Buitendijks Plan 'Duurzaam Leefbaar' ingebracht als mogelijk extra alternatief. In het concept planMER is ervoor gekozen om dit plan als initiatief van derden te beoordelen¹. In de beoordeling ervan werd vervolgens gesteld dat het initiatief niet past binnen de scope van de PAGW-verkenning en dat beoordeling ervan in een andere procedure met een ander politiek-besluitvormingsproces plaats moet

¹ Belangrijk om hierbij op te merken is dat in deze PAGW/MIRT-verkenning een eerdere versie van het Buitendijks Plan beschouwd is en het plan sindsdien door het consortium verder uitgewerkt/ontwikkeld is. Op 9 september presenteert het consortium Buitendijks Plan 2.0 aan de overheden. Voor deze bijeenkomst is ook EZK uitgenodigd.

vinden. In het directeurenoverleg regio-rijk is afgesproken om, mede op basis van het juridisch advies van de landsadvocaat, het vervolg van het PAGW-project te richten op drie maatregelen/deelprojecten waarover overeenstemming bestaat, en daarnaast een gezamenlijk integraal traject te starten naar de mogelijkheden voor een integraal zonproject in de Wieringerhoek.

Behandeling OER-aanvraag

Het OER-programma kent een gefaseerde aanpak. In onderstaand schema worden de verschillende fasen van een OER-project aangegeven. Elke projectfase wordt afgesloten met een eigen go/no go-moment.

Bij opname in OER, wordt gestart met een voorverkenning om:

- te bepalen in hoeverre en binnen welke kaders de locatie kansrijk is voor energie-opwek;
- vast te stellen of provincie en/of gemeenten bereid zijn hiervoor een ruimtelijke besluitvormingsprocedure op te starten als verantwoordelijk bevoegd gezag;
- uit te werken welke rol, inzet (en kosten) dit zou vergen vanuit RWS vanuit hun beheersmatige verantwoordelijkheid voor het betreffende areaal.

Bij een positief besluit over een verder vervolg, zal vervolgens gestart worden met de voorbereidende werkzaamheden die nodig zijn om de locatie gereed te maken voor de realisatie van een duurzaam opwekproject. Het programma stelt na deze voorbereiding de locatie in principe beschikbaar aan de markt via een openbare tenderprocedure.

De locatie Wieringerhoek verschilt van andere OER-aanvragen, waarvan het overgrote deel locaties langs snelwegen betreft, zowel in omvang (orde van grootte 25-150 MWp vs. 1.350 MWp) als in complexiteit en gevoeligheid (veelvoud functies/waarden, Natura 2000-status, verschillende (belangen)organisaties kritisch). Gezien de omvang, complexiteit en gevoeligheid van een integraal zonproject op deze locatie, vraagt dit extra zorgvuldigheid in de aanpak en daarmee een wat andere aanvliegroete dan doorgaans bij een OER-aanvraag. Om die reden wordt voorgesteld om de gezamenlijke integrale verkenning uit te voeren als onderdeel van de voorverkenningfase van het OER-programma² en

² Hoewel op het moment van de schriftelijke aanvraag door de regio er geen uitvraag om locaties aan te dragen voor het OER-programma liep en de eerstkomende uitvraag pas voorzien wordt voor eind 2022, wordt voorgesteld om de locatie Wieringerhoek toch op te nemen in het OER-programma, gezien het Rijk al langere tijd betrokken was bij deze locatie vanuit het PAGW-project Wieringerhoek.

met een projectstructuur te gaan werken (zie kopje 'voorstel projectstructuur'), die voorziet in een meer centrale en coördinerende rol voor EZK dan gebruikelijk is binnen het OER-programma.

Voorstel integrale verkenning Wieringerhoek

In de Agenda IJsselmeergebied 2050 staat beschreven dat het IJsselmeergebied een grote potentie kent als bron voor opwek van duurzame energie. Tegelijkertijd kent het IJsselmeergebied véél verschillende belangrijke functies en komen er uiteenlopende sectorale opgaven samen. Dit geldt ook voor het zoekgebied de Wieringerhoek. Dit gegeven vraagt om een zorgvuldige (gebieds)benadering en een integrale afweging in relatie tot de mogelijkheden voor een integraal zonproject in de Wieringerhoek. In de integrale verkenning zullen daarom al de verschillende functies/waarden in het gebied in beschouwing moeten worden genomen, die van belang zijn bij het tot stand brengen van duurzame energie-opwekking met behulp van zon-pv. Het gaat hierbij in ieder geval om: de waterbergingscapaciteit, de zoetwatervoorziening, de water- en natuurkwaliteit en andere beheer- en gebruiksfuncties zoals scheepvaart, landbouw, visserij, defensie, recreatie en toerisme.

De integrale verkenning, als onderdeel van de voorverkenningfase van OER, moet een zo concreet mogelijk antwoord geven op de vraag in hoeverre de locatie Wieringerhoek geschikt/kansrijk is voor een zonproject, op zo'n manier dat het verenigbaar is met de andere functies/waarden in het gebied. Dit vraagt om een locatie-specifieke en meer verdiepende verkenning dan de verkenningen en onderzoeken die tot nog toe zijn uitgevoerd. Voorgesteld wordt om in de integrale verkenning de volgende twee onderdelen centraal te stellen:

1. Het eerste onderdeel is een onderzoek naar hoe een zonproject in de Wieringerhoek zich verhoudt tot de andere belangrijke beleidsambities en -doelen en verschillende beheer- en gebruiksfuncties in het gebied. Het gaat hierbij om een beoordeling op (vooraf vastgestelde) beleidsmatige uitgangspunten. Deze fase is dan ook overwegend beleidsmatig van karakter.
2. Het tweede onderdeel is een onderzoek naar hoe een eerste fase (pilotfase) van een integraal zonproject in de Wieringerhoek eruit zou kunnen komen te zien en welke randvoorwaarden (qua omvang, type uitvoering, looptijd, mitigerende en/of natuurversterkende maatregelen etc.) daarbij dan in acht moeten worden genomen. Deze fase is meer milieutechnisch van aard.

Tevens wordt voorgesteld om in de onderzoeksopdracht de volgende uitgangspunten/randvoorwaarden mee te geven:

- Aangezien in de RES'en de zoeklocaties zijn opgenomen voor de opgave om 35 TWh duurzame energie op te wekken in 2030, richt de verkenning zich uitsluitend op het aangemelde zoekgebied voor zonne-energie in de Wieringerhoek, zoals dat in de RES-NHN is opgenomen. Omdat in het kader van de ruimtelijke besluitvorming alle redelijkerwijs te beschouwen

- alternatieven zullen moeten worden beschouwd bestaat de mogelijkheid dat binnen de grenzen van de provincie breder moet worden gekeken.
- De integrale verkenning hoeft zeker niet vanaf nul te beginnen en kan gebruikmaken van de diverse onderzoeken/verkenningen die reeds gedaan zijn o.a. het rapport van Deltares en Bureau Waardenburg over Buitendijks Plan, de pre-verkenning pilot Zon op Water IJsselmeergebied door Pondera en Bureau Waardenburg en het concept milieueffectrapport Verkenning Wieringerhoek door Witteveen+Bos.
  - Op basis van de hierboven genoemde onderzoeken is het belangrijk om met elkaar te constateren dat waarschijnlijk onmogelijk op alle vragen/onzekerheden in deze integrale verkenning een sluitend antwoord gegeven kan worden, omdat er kennisleemten zijn die alleen door middel van (verder) praktijkonderzoek weggenomen kunnen worden.
  - Aangezien er zich met Buitendijks Plan al een concreet projectinitiatief aandient, kan de inhoud van dit initiatief als één van de mogelijke opties voor een integraal zonproject in het tweede onderdeel van deze integrale verkenning worden meegenomen.

Eerste belangrijke taak van de projectgroep is om bovenstaande punten uit te werken tot een volwaardige onderzoekopdracht aan één (of meerdere) externe bureau(s). Op dit moment wordt verwacht dat de integrale verkenning een looptijd zal kennen van ca. een half jaar (van Q4 2022 t/m Q1 2023).

Voorstel projectstructuur

Voor een goed verloop van deze integrale verkenning is afstemming en samenwerking tussen de betrokken departementen, uitvoeringsorganisaties en de regio van essentieel belang. Aangezien het directeurenoverleg rijk-regio in het kader van het PAGW/MIRT-project Wieringerhoek naar verwachting binnenkort zal eindigen met de keuze voor de Voorkeursbeslissing, is het voorstel om in ieder geval voor de looptijd van de integrale verkenning³ een eigen projectstructuur bestaande uit een stuurgroep en een projectgroep in het leven te roepen. De stuurgroep is opdrachtgever van de integrale verkenning en stelt de integrale verkenning vast. De stuurgroep bestaat uit de MT/DT-leden van de betrokken departementen, RWS, RVB, provincie Noord-Holland en de gemeenten Medemblik en Hollands Kroon. EZK is initiator en voorzitter van deze stuurgroep.

De projectgroep bestaat uit relevante beleidsmedewerkers van de betrokken departementen, RWS, RVB en de provincie Noord-Holland en de gemeenten Medemblik en Hollands Kroon. EZK is trekker en coördinator van deze projectgroep. De projectgroep houdt zich bezig met het begeleiden van het traject van de integrale verkenning. De werkzaamheden betreffen o.a. het opstellen van de onderzoekopdracht, beoordelen en selecteren bureau('s), becommentariëren tussenproducten etc. De gevraagde tijdsinvestering van de deelnemers wordt geschat op gemiddeld zo'n halve dag per week.

³ In eerste instantie is de voorgestelde projectstructuur alleen bedoeld voor deze fase, een volgende fase kan mogelijk anderszins vragen om een andere structuur.

Na afloop van de voorverkenningfase en op basis van de uitkomsten van de integrale verkenning, zal uiteindelijk in een gezamenlijk bestuurlijk overleg⁴ besloten worden over de conclusies die worden verbonden aan de integrale verkenning en het daarbij passende vervolgproces (met bijbehorende governancestructuur).

---

⁴ Mocht de situatie zich voordoen dat de stuurgroep eerder niet tot overeenstemming weet te komen, kan er ook dan voor gekozen worden om een bestuurlijk overleg hiervoor te organiseren.

Bouwstenen voor nieuw integraal traject met energie in de Wieringerhoek

Concept3 1 maart 2022

1. Wat betekent een integraal traject?

Voor een integrale 'één-overheids-benadering' is een samenhangende aanpak vereist bij het uitoefenen van de verschillende overheidsrollen en -verantwoordelijkheden. In de (ambtelijke) discussies tussen betrokken ministeries en met regionale overheden blijkt er snel spraakverwarring te ontstaan over de rol van de overheid versus markt. Vanuit het waterdomein (en natuurdomein) is men gewend aan de MIRT-systematiek met een sterk regisserende en opdrachtgevende rol van de overheden. In het ruimtelijke domein en in het energiedomein echter – en in het geval van dit integrale traject – is er vaker sprake van een randvoorwaarden scheppende, kaderstellende en toetsende rol van de overheid met een grotere rol voor initiatieven van marktpartijen.

In de Wieringerhoek zijn er vanuit ruimtelijk en energiebeleid kaders gecreëerd voor marktinitiatieven. Deze initiatieven moeten voldoen aan de randvoorwaarden die gesteld worden. Ze moeten getoetst worden vanuit de betreffende juridische kaders en participatie. En de uitdaging is om de marktinitiatieven – binnen de mogelijkheden van de businesscase van de initiatiefnemers – optimaal te laten bijdragen aan maatschappelijke doelen en beleidsdoelen.

Dit is een geheel andere benadering dan die in het MIRT, hoewel enkele stappen wel vergelijkbaar zijn. In het programma Opwek Energie op Rijksvastgoed (OER-programma) is inmiddels ruime ervaring opgedaan met deze werkwijze.

Voor de uitwerking van het integrale traject is van belang dat de belangen/eisen vanuit de verschillende beleidsterreinen helder geborgd zijn, en de betrokken bevoegde gezagen constructief een gezamenlijk pad bewandelen. Het integrale traject kijkt naar benodigde aanpassingen of alternatieven binnen het plan. Hierbij worden belangen vanuit ecologie/natuur, waterkwaliteit, waterkwantiteit, waterveiligheid, ruimtelijke kwaliteit, economie en defensie onderzocht in de voorverkenning en de verkenningsfasen van het OER.

Hieronder (na het kader 'Relatie met PAGW-MIRT project Wieringerhoek') zijn de verschillende elementen van zo'n integraal traject uitgewerkt.

Relatie met PAGW-MIRT project Wieringerhoek

- *De aanleiding voor het integrale traject ligt in de interferentie tussen met name enerzijds de regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Noord waarin de Wieringerhoek als zoekgebied is opgenomen voor zon op water en het plan Duurzaam Leefbaar en anderzijds de PAGW-MIRT-verkenning Wieringerhoek.*
- *Dit integrale traject heeft een andere scope dan de PAGW-MIRT-verkenning Wieringerhoek. In de PAGW-verkenning is de scope beperkt tot een drietal natuur- en waterkwaliteitsdoelstellingen: het creëren van een zoet-zoutverbinding, het toevoegen van ontbrekende zoete ecotopen en het bijdragen aan het beheersen van de zoutindringing*
- *Vanuit de PAGW-verkenning wordt beoogd drie deelbesluiten voor een drietal meekoppelkansen – die (ook) een eigen proces en procedure kennen – separaat door te zetten. Hierop vindt nog een juridische analyse plaats (nog te verwerken in deze notitie). De deelbesluiten zijn:*
  - *Een financiële bijdrage aan het project Noordkop van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (€ 5 mln.);*
  - *Het verder onderzoeken van de aanleg van ontbrekende zoetwaterecotopen in combinatie met de aanleg voor een klimaatbuffer voor drinkwater i.s.m. PWN. (€*

15 mln.)

- *Verdere studie naar de zoet-zoutverbinding in combinatie met maatregelen aan de Afsluitdijk bij Den Oever (Deltaprogramma Zoetwater) om de verzilting te beheersen (€ 2,5 mln.).*
- *In het Directeuren Overleg is voorgesteld om de MER van de PAGW-verkenning aan te passen op de 3 deelbesluiten.*
- *Het vierde deelbesluit van het concept voorkeursalternatief (VKA), nl. het ontwikkelen van geleidelijke land-waterovergangen (kleine schaal) langs de kust tussen Den Oever en Oude Zeug (€ 15 mln.), vervalt. In plaats daarvan wordt - parallel aan de drie deelbesluiten - een nieuw integraal traject gestart waarin de energie-opgave wordt uitgewerkt met oog voor de natuur- en waterkwaliteitsdoelstellingen. PAGW zou daar wel aan gerelateerd kunnen worden, mits ook aan de PAGW doelen gewerkt wordt. Bezien moet worden hoe zich dit juridisch verhoudt tot de al uitgevoerde verkenning en MER-traject.*

2. Relevante elementen voor een integraal traject

- Energieopgave en ruimtelijke kwaliteit. Hierbij gaat het om het leggen van de verbinding tussen 'bottom-up' (via RES-sen en ruimtelijk beleid provincie en gemeenten) en 'top-down' (gebiedsagenda IJsselmeergebied 2050, die ook is ondertekend door regionale overheden). De energieverkenningen die zijn verricht in het kader van de Agenda IJsselmeergebied 2050 (zie notitie 'Bestaande energieverkenningen als startpunt voor vervolg in de Wieringerhoek') bieden basisinformatie voor de top-down benadering. Vanuit de RES en regio wordt bottom-up gewerkt waarbij de top-down benadering in dat proces als waardevolle input en eventueel als kader wordt gebruikt.
- Doelstellingen vanuit natuur en waterkwaliteit. Genoemde notitie bevat ook informatie over rapporten die hier op ingaan: 'Pre-verkenning zon op water IJsselmeergebied' en 'Natuurinclusieve ontwerpen voor zon op water'. Daarnaast bevatten het Deltares/Waardenburg onderzoek ('Zonne-atollen geven ruimte aan duurzame energie en natuur – een verkenning') en de MER-verkenning Wieringerhoek informatie over hoe (onderdelen van het) plan Duurzaam Leefbaar bijdraagt aan de PAGW-doelen in Wieringerhoek.
- Initiatiefnemer. Een groot project vereist daaraan voorafgaand waarschijnlijk een (opschaalbare) tasering. Waarbij de uitkomsten van de eerste tasering bepalen of (en hoe) opschaling mogelijk is. Voor uitvoering van zowel een eerste fase als opschaling is er een (commerciële) marktpartij nodig. Er dient dus sprake te zijn van potentie voor een marktinitiatief, een reële kans op een (commerciële) initiatiefnemer voor een project met zon op water. Hiervan lijkt sprake te zijn. Het consortium met GroenLeven en van Oord heeft aangegeven aan plannen te werken met de intentie om deze uit te voeren. Aandachtspunt hierbij is de vraag of er na een eerste fase persé sprake moet zijn van een afzonderlijk (vergunning) traject tot opschaling, dan wel dat die (onder welke voorwaarden?) verbonden kunnen zijn zodat dit de initiatiefnemer meer zekerheden geeft over de eventuele opschaling.
- Proces en procedure. Het OER biedt 'de machine' om de voorverkenning, verkenning, planvorming en realisatie uit te voeren. Inclusief monitoring, onderzoek, etc. Daarnaast kan wellicht gebruik gemaakt worden van onderzoeksprogramma's zon op water. Binnen OER wordt met een tender-constructie gewerkt. Opname in het OER-programma biedt overigens geen absolute garantie op uitvoering van het project. Er komen ook wel eens projecten niet tot een tender omdat er tijdens de vooronderzoeken blijkt dat het toch niet mogelijk is.

- Financiering van het project Het consortium met Groenleven en van Oord heeft aangegeven geen gebruik te willen maken van overheids gelden (subsidie ed.) als – zoals men verwacht - op basis van het plan de opbrengsten van het energieproject kunnen volstaan. De subsidies zijn in principe wel beschikbaar, ook als de initiatiefnemer verantwoordelijk is voor de financiering van het totale project zelf. Zo kan in principe een beroep worden gedaan op energie-innovatiesubsidies (voor de eerste monitoringsfase van het project) en eventueel SDE++. Deze dekken een deel de kosten (rekening houdend met staatssteun, subsidiabele kosten en onrendabele top). Deze subsidies kennen openstellingsperiodes en algemene voorwaarden waarvoor projectvoorstellen ingediend kunnen worden. RVO kan hierbij advies geven.
- Grond ter beschikking stellen. De minister van I&W dient de rijksgronden – op verzoek van gemeenten/provincie - ter beschikking te stellen voor opname in OER.
- Regie. EZK kan dan met instemming van I&W (en overige ministeries) het plan opnemen in het OER. De gemeenten c.q. de provincie NH dient dan EZK te vragen om de Wieringerhoek op te nemen in OER. Daarbij geeft de provincie aan dat zij bereid is om een Provinciaal InpassingsPlan (PIP) of een provinciaal projectbesluit uit te voeren (Dit is nog niet besloten). De provincie zegt niet bij voorbaat nee, maar willen hier eerst binnen de provincie en regio bestuurlijk overleg over voeren). Vervolgens geeft minister EZK aan dat wordt afgezien van bevoegdheid en deze overdraagt aan Provincie. Daarna kan de 'OER-verkenning' starten met o.a. onderstaande punten.
- Voorverkenningfase: Een aantal punten horen in de thuis in de (voor)verkenningfase. Waarbij er voor moet worden gewaakt dat deze punten aan de voorkant als waarheid/vaststaand kader worden neergezet. Dan gaat het in ieder geval om:
  - Schootsveld Defensie. In overleg met het ministerie van Defensie zal nader bepaald moeten worden of en hoe een project hiermee verenigbaar is.
  - Vergunbaarheid Nbw (N2000). De initiatiefnemer zal een natuurvergunning moeten aanvragen. Het bevoegde gezag voor de Nbw zal eisen stellen een project en hiervoor de benodigde kennis moeten hebben. Onder andere de genoemde pre-verkenning geeft hiervoor handvaten.
  - Vergunbaarheid waterveiligheid. De initiatiefnemer zal een watervergunning moeten aanvragen.

De stappen in het OER

- a. *In de (voor)verkenning van het OER kijken we of het initiatief een goede kans maakt om de noodzakelijke vergunningen te krijgen en/of de planologische procedures succesvol doorlopen kunnen worden. Bij een aantal OER projecten (waaronder de A37 → PIP) doen we ook zelf de planologische procedures, voordat we de tender uitschrijven. Dit gaan we bij de Wieringerhoek niet doen.*
- b. *Indien de conclusie is van fase a. dat een initiatiefnemer een redelijk kans heeft om de vergunningen te krijgen en de procedures succesvol te doorlopen, organiseren we een tender in de realisatiefase.*
- c. *De winnaar van de tender krijgt een 'voorwaardelijk' opstalrecht. De voorwaarden zijn het verkrijgen van de noodzakelijke vergunningen, succesvol doorlopen planologische procedures, en eventueel aanvraag van SDE+ subsidie.*
- d. *De winnende partij doorloopt de ruimtelijke procedures en vraagt de noodzakelijk vergunningen (en vraagt de SDE+ aan).*
- e. *Indien d. succesvol zal het RVB deze partij een definitief opstalrecht geven*
- f. *De partij kan bouwen.*

g. *De gezamenlijke overheden kunnen controleren of dat wat er gebouwd is overeenkomt met de publiekrechtelijke vergunningen en publiekrechtelijk handhaven indien nodig. Daarnaast zijn er zaken in de privaatrechtelijke overeenkomst te regelen en kan het RVB privaatrechtelijk handhaven. Hierbij geldt wat je publiekrechtelijk MOET regelen, je niet privaatrechtelijk mag regelen.*

3. Toelichting

Als een verzoek bij het OER is opgenomen kunnen RWS/RVB de regio faciliteren om dit verder uit te werken. Zij beschikken daartoe over de kennis, kunde en creativiteit. Eisen en criteria worden uitgewerkt in goede samenwerking met de nodige stakeholders en bevoegde gezagen. Als de tenderconstructie wordt gekozen kunnen randvoorwaardelijk eisen worden opgenomen als kader. Deze worden meegegeven met het biedboek. Het RVB kan via een biedboek procedure Marktconform Openbaar en Transparant een marktpartij selecteren.

In het OER zijn de regionale overheden verantwoordelijk voor de planologische wijziging. Vanwege de omvang is het een RCR project (EZK) bevoegd. EZK kan echter afzien van deze bevoegdheid en de bevoegdheid leggen bij de provincie (= normale gang van zaken). Het rijk treedt dan nog wel faciliterend op. De regio zal zekerheden vooraf vragen over de inzet (capaciteit/financieel/kennis ed.) van de verschillende ministeries en commitment over het proces. Vast te leggen in een (juridische) afspraken set. Bestuurlijk dient de provincie (en de regio) hier een akkoord op te geven.

I&W/RWS blijven wel verantwoordelijk voor de watervergunning.

De provincie kan dan een PIP uitvoeren. Provincie is daarmee ook verantwoordelijk voor omgevingsmanagement/communicatie inclusief beroep en bezwaren.

De provincie is ook bevoegd gezag in kader van de natuurvergunning (dit is de zwaarst wegende vergunning in kader natura 2000).

Eventuele randvoorwaarden, die aan de tender worden gesteld dienen, aan de voorkant goed onderzocht te zijn. Dit kan worden gedaan door in de voorverkenning meerdere varianten te onderzoeken. De varianten worden afgewogen op de kans van haalbaarheid. De randvoorwaarden kunnen, na onderzoek, indien gewenst een plek krijgen in de tender, om zo de prioriteiten en doelstellingen van het project (met meerwaarde) te behalen.

Als de bevoegdheid voor de ruimtelijke inpassing naar de provincie komt krijgt de provincie ook een rol in de vormgeving van de tender en beoordeling van de inschrijvers

Verslag bestuurlijk overleg Zonne-atollen Wieringerhoek

Locatie Online, Microsoft Teams
Datum 8 maart 2023
Tijdstip begin: 16:00 eind: 17:00

Uw contactpersoon

5.1.2e
 BEL/RO
 Telefoonnummer 5.1.2e
 5.1.2e @noord-holland.nl

Aanwezig: Lilian Peters, Harry Nederpelt, Edward Stigter

5.1.2e (Medemblik), 5.1.2e
 (Hollands Kroon), 5.1.2e (Hollands Kroon), 5.1.2e
 5.1.2e (Provincie Noord-Holland).

Acties

- Provincie Noord-Holland en Medemblik onderschrijven de randvoorwaarden zoals gesteld door Hollands Kroon middels een brief.
- Hollands Kroon onderzoekt of het wenselijk is om gezamenlijk met Medemblik en provincie volksvertegenwoordigers te informeren over het plan 2.0.
- In een volgend BO (begin juni) de positionering richting de RES 2.0 besluiten.
- Bij afronding van het plan van aanpak OER worden de bestuurders geïnformeerd en betrokken bij het vervolgtraject. Dit wordt naar verwachting ook een zwaarder traject waar bestuurlijke vertegenwoordiging nodig is.
- Ambtelijk wordt uitgewerkt hoe de RCR-aanvraag zich kan verhouden tot het OER-traject.

Verslag**1 Opening**

- Edward Stigter opent het overleg

2 Samenwerking zoekgebied

- Harry Nederpelt geeft aan dat Medemblik nog hetzelfde in de wedstrijd zit; wind niet op land, agrarische percelen niet vol leggen met zonnepanelen en niet op vruchtbare landbouwgrond. Veel kan er niet in Medemblik, grootste kans is dubbel ruimtegebruik in het IJsselmeer met recreatie, energie, waterberging en biodiversiteit.
- Lilian Peters geeft aan dat het perspectief in Hollands Kroon anders is. Dit heeft te maken met de ontwikkelingen van de afgelopen paar jaar. Als de gemeenteraad nu zou moeten stemmen zouden er 20 stemmen tegen de zonne-atollen

stemmen. Dit betekent niet dat de hakken in het zand staan, maar wel dat er zorgen en vragen zijn over het project.

- Lilian Peters geeft aan dat er veel nieuwe raadsleden in Hollands Kroon zijn. Dit betekent ook dat er veel vragen opnieuw gesteld worden. Dat helpt het proces niet, maar Hollands Kroon heeft het wel op zich genomen om alle vragen die er leven te beantwoorden. De raad wil graag betrokken zijn en inspraak hebben.
- Edward Stigter licht toe dat de provincie een positieve basishouding heeft tegenover het plan. Vraagt zich af waar de zorgen bij de raad van Hollands Kroon liggen?
- Lilian Peters geeft aan de landschappelijke inpassing een grote zorg is. Wat betekent het plan voor het landschap en het grondgebruik? Daar heeft de raad nu geen beeld bij. De zorgen staan ook geformuleerd in de brief van Hollands Kroon die richting het ministerie van EZK is gestuurd. Het is daarnaast ook niet geheel duidelijk welke kansen en mogelijkheden het plan biedt voor de gemeenschap en brede welvaart. Dan kun je ook op meer draagvlak rekenen. De strategische afweging die gemaakt moet worden is of het plan afhankelijk wordt van een raadsbesluit of via het Rijk moet worden gelopen.
- Harry Nederpelt geeft daar op aan dat er heel goed is nagedacht over de positionering van de eilanden. Er is naar de bodem en de windrichting gekeken, dit zou je dan ook niet zomaar kunnen wijzigen.
- Edward Stigter en Harry Nederpelt geven aan dat ze allebei de brief van Hollands Kroon richting het ministerie kunnen onderschrijven. De randvoorwaarden die genoemd worden zijn dezelfde die de provincie en gemeente Medemblik nastreven.
- Lilian Peters zegt dat het consortium heeft aangeboden om het plan 2.0 te komen presenteren voor de raad.
- 5.1.2e 5.1.2e oppert dat het goed kan zijn dit gezamenlijk te organiseren tussen Medemblik en Hollands Kroon, net als in oktober 2022.
- Lilian Peters geeft aan dat het plan voor een groot deel van de raad nieuw is, en dat het daarom voor raadsleden van Medemblik saai kan zijn.
- Harry Nederpelt geeft daar op aan dat ook voor een deel van de gemeenteraad van Medemblik het plan nieuw is.
- Lilian Peters stelt voor dat ze eerst bij de raad onderzoekt waar de weerstand zit. Misschien kan zij de raad bijpraten om de

presentatie van het plan 2.0 gezamenlijk met Medemblik en eventueel provincie te presenteren.

3 Herijking RES

- Het Buitendijks plan is geen onderdeel van het bod dat is gedaan in de RES NHN 1.0.
- Edward Stigter geeft aan dat het Rijk een uitspraak van de regio zal willen zodat zij het plan kunnen ondersteunen. Hij geeft daarbij aan te neigen naar opnemen van het plan in de RES 2.0. Onder voorwaarde dat er publieke uitspraak komt dat andere zoekgebieden niet in de ijskast belanden.
- Lilian Peters zegt dit een logische stap te vinden.
- Harry Nederpelt geeft aan in dubio te zitten. Het komt goed uit dat het bod niet in TWh vertaald werd. Een tussenvariant kan zijn dat het bod wordt aangepast richting 2030. Hoe realistisch is het dat het volledige plan in 2030 staat. Voor de zonne-atollen geldt dat het eerste atol er kan staan voor 2030. Daar moet een knip in gemaakt worden, ook richting de RES. Het eerste eiland nemen we op in het bod, de rest nog niet omdat we verwachten dat dat pas na 2030 plaatsvindt. Kijk wat realistisch is en neem dat mee in het bod. Bij een deel van de raadsleden gooien we onze eigen ruiten in door 1.7TWh op te tellen bij het bod.
- **5.1.2e** geeft aan dat het voor Hollands Kroon nog kan worden uitgeruild met het zoekgebied Afsluitdijk. Een deel van de zonne-atollen toevoegen zodat het bod van het zoekgebied Afsluitdijk afvalt, daar gaat namelijk toch niks gebeuren.
- Edward Stigter wil aarzeling richting het Rijk voorkomen. Als regio zouden we uit moeten spreken dat we staan achter het plan en zij iets terug mogen zien van ons. Consistentie in de regio. Tweede is voor de netbeheerders, dat zij uit moeten kunnen gaan van discipline bij de overheden.
- Harry Nederpelt zegt dat de hele regio (RES NHN) ambassadeur moet worden van het plan en zoekgebied.
- Edward Stigter concludeert dat hij en Lilian Peters de RES nu als helpend zien om de raden en staten in positie te brengen richting het Rijk. Opname van (een deel) van het zoekgebied in het bod van de RES NHN bij de herijking kan hier aan bijdragen. Harry Nederpelt is daar nog wat terughoudender in. Wat voor invloed heeft dit op de inzet van de andere gemeente in het realiseren van zoekgebieden/ duurzame opwek? Er hoeft nu ook geen beslissing te worden genomen.

4 Update integrale verkenning OER

- 5.1.2e houdt presentatie over het OER-traject en het plan van aanpak
- Op de vraag of de governance nu goed is geborgd in het plan van aanpak zijn Harry Nederpelt en Edward Stigter het eens dat dit voor nu prima is. Lilian Peters geeft aan dat, zodra er een besluit genomen moet worden, zij wel graag betrokken is. Het vervolgtraject moet ook bestuurlijk worden ingestoken. Hier zijn Edward Stigter en Harry Nederpelt het mee eens.

5 Aanvraag Rijkscoördinatieregeling (zie bijlage 1)

- 5.1.2e houdt presentatie over de RCR en het mogelijke traject voor plan 5.1.2e.
- 5.1.2e geeft aan dat een knip maken in het OER-traject en de RCR-aanvraag leidt tot vertraging. Moeten we niet proberen om de RCR aanvraag in de tweede fase van het OER traject mee te nemen?
- Edward Stigter geeft aan dat hij dat nu niet helemaal kan doorgronden, het voorstel is om dit ambtelijk uit te werken.

6 Afronding en vervolgspraken

- Edward Stigter geeft nog aan dat hij in gesprek gaat met 5.1.2e 5.1.2e en 5.1.2e 5.1.2e over het plan. Er is vanuit de Natuur- en Milieufederatie nog veel aan te merken op het plan.

To: [5.1.2e] [5.1.2e] [5.1.2e] [5.1.2e] @minezk.nl]; [5.1.2e] [5.1.2e] @noord-holland.nl]
 Cc: [5.1.2e] (NOVA)[5.1.2e] @rws.nl]
 From: [5.1.2e] (NOVA)
 Sent: Thur 12/8/2022 2:08:46 PM
 Subject: Denkframe
 Received: Thur 12/8/2022 2:08:50 PM

Heren,

Je hebt een aantal 4 tal mogelijke technische verschijningsvormen van 'zon op water'

1. Drijvende PV zonder beschermende maatregelen tegen golven, wind en kruierend ijs
2. Drijvende PV met beschermende maatregelen tegen golven, wind en kruierend ijs (denk aan zandige atollen, palenrijen om zonnevelden, stenen golfbrekers om velden, etc).
3. PV op palen zonder beschermende maatregelen tegen golven, wind en kruierend ijs
4. PV op palen met beschermende maatregelen tegen golven, wind en kruierend ijs.

Denk bij 1 aan zonnepanelen die ook op zee dobberen (dus bestendig tegen zware golven en wind) en/of onder water kunnen zinken (zie <https://innozowa.nl/over-innozowa/>, pilot 2). Dat onder water zinken helpt ook tegen kruierend ijs.

Denk bij 2 aan normale commercieel verkrijgbare drijvende panelen

Denk bij 3: aan echt dikke palen van beton of staal, want anders breken ze door ijsschuif.

Denk bij 4: normale commerciële verkrijgbare panelen die je ook op land plaatst (op normale aluminium frames).

Conclusie 1: Je hebt dus 4 technische oplossingen op dit moment

1 en 3 hebben weliswaar geen beschermde constructie nodig, maar zijn zwaar over ge-engineerd en dus erg duur --> economisch op dit moment niet haalbaar, ook niet te koop op de markt trouwens

2 en 4 zijn standaard PV systemen en dus betaalbaar, maar beschermende maatregelen kosten geld --> economisch op dit moment haalbaar en te koop op de markt

Conclusie 2: Je hebt dus 2 technisch economische oplossingen op dit moment, die allebei een bescherming nodig hebben tegen extreme omstandigheden (vooral tegen kruierend ijs).

Alleen met zandige verontdiepingen kunnen je natuur (habitat flora en fauna) creëren, die nodig is om de PAGW doelstellingen te halen (zie <https://www.pagw.nl/waar-we-werken/ijsselmeergebied>, vooral de punten:

- We breiden leefgebieden uit met ondiep water, geleidelijke land-waterovergangen, of zandplaten. Hiermee verbeteren we de kwaliteit van leefgebieden.

- Hiermee bevorderen we de groei van planten- en diersoorten zodat de biodiversiteit in het gebied meer divers wordt.

Je komt dus automatisch op zonne-atollen uit als je de bestaande zonne-technologie met de natuuropgave combineert. Kunnen we in de verkenning deze gedachten niet laten optekenen door het adviesbureau (naast in kaart brengen van alle randvoorwaarden vanuit de diverse overheden)? En als deze conclusie wordt getrokken in de verkenning, kan je daarna meteen doorstappen naar een concreet zonne-atollen plan (plan [5.1.2e] om deze te toetsen aan de opgehaalde randvoorwaarden die tevens opgehaald zijn.

Groet, [5.1.2e]

To: 5.1.2e le [5.1.2e]@noord-holland.nl
From: 5.1.2e
Sent: Tue 9/21/2021 3:09:29 PM
Subject: FW: Gesprek discussiepunten Wieringerhoek
Received: Tue 9/21/2021 3:09:31 PM

Zo antwoorden?

Beste 5.1.2e,

Dank voor de samenvatting. Wij hebben een kleine aanvulling:

Bij het tweede punt willen wij opmerken dat het zich niet beperkt tot de NOVI en het PAGW. In bijna alle beleidsstukken van het Rijk worden de genoemde uitgangspunten gehanteerd. Bijvoorbeeld klimaatakkoord, Nationaal Waterprogramma, het ontwerp Nationaal Waterprogramma. Het project Wieringerhoek houdt zich wat ons betreft ook niet aan de eigen spelregels van het MIRT, waardoor er ook op dat vlak geen volwaardige toetsing plaatsvindt. Er wordt geen kosten/baten analyse gemaakt (volgens het MIRT in de vorm van een MKBA).

Bij het laatste punt willen wij nog aanvullen dat we door het steeds doordrukken van RWS op een planning (die wij overigens niet kennen) de samenwerking extra onder druk wordt gezet.

Overigens hebben wij vandaag, mede namens de gemeente Hollands Kroon en de gemeente Medemblik, een zienswijze ingediend op het ontwerp Nationaal Waterprogramma, met name waar het de Wieringerhoek betreft. Je treft de zienswijzen in de bijlage aan.

Mede namens 5.1.2e e,

Met vriendelijke groet,

5.1.2e (5.1.2e

Strategisch Beleidsadviseur Ruimtelijke Ontwikkeling voor Noord-Holland Noord

Sector Ruimtelijke Ontwikkeling (RO)

T(5.1.2e / 5.1.2e
 5.1.2e @noord-holland.nl

Houtplein 33 2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl

(werkdagen maandag t/m donderdag)

Van: 5.1.2e <5.1.2e@wing.nl>
Verzonden: dinsdag 21 september 2021 14:18
Aan: 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>; 5.1.2e e <5.1.2e@noord-holland.nl>
CC: 5.1.2e <5.1.2e@wing.nl>
Onderwerp: RE: Gesprek discussiepunten Wieringerhoek

Beste 5.1.2e en 5.1.2e

Heb ik jullie inzet zo goed begrepen en verwoord?

- ∇ De opgave in het gebied Wieringerhoek is breder dan het huidige project. De RES 1.0 heeft het gebied als zoekgebied voor zon-pv bestempeld, dat is een formeel bestuurlijk besluit. Ook de Kustvisie dient integraal te

worden meegenomen, de Kustvisie wordt vastgesteld door meerdere overheden.

∇ Op grond van de NOVI en PAGW zelf zou meervoudig adaptief ruimtegebruik voorop moeten staan. Dat gebeurt niet in dit project. Meekoppelen is dederde en minst ambitieuze wijze van samenwerken

∇ De wens is het project te verbreden naar gebiedsplanning, waar de PAGW doelen onverminderd onderdeel van zijn. Kom tot gezamenlijke bredere ambities.
Provincie zou daar financieel aan bij kunnen dragen. Kijk bijv. naar proces Markermeerdijk, waar we 25M in staken.

∇ We staan achter de PAGW doelen, maar vinden dat Zon-PV volwaardig onderzocht moet worden. Dit gebeurt niet als je het een meekoppelkans noemt. Wij willen dat het voorstel van Duurzaam Leefbaar als vijfde alternatief volwaardig wordt meegenomen, en dat alle vijf de alternatieven op de aanvullende energiecriteria worden beoordeeld. EZK zou mede opdrachtgever moeten worden, omdat er sprake is van energieopwek van meer dan 100 Mw in het plan Duurzaam Leefbaar

∇ We zien dat de verhoudingen steeds scherper worden, en maken ons zorgen over de het klimaat van samenwerking.

Graag je wijzigingen waar nodig, zou dat vandaag nog kunnen?

Morgen willen we de notitie namelijk versturen

Bij voorbaat hartelijk dank!

Groeten

5.1.2a

Van: 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>
Verzonden: dinsdag 14 september 2021 08:20
Aan: 5.1.2e <5.1.2e@wing.nl>; 5.1.2e e <5.1.2a@noord-holland.nl>
CC: 5.1.2e <5.1.2e@wing.nl>
Onderwerp: RE: Gesprek discussiepunten Wieringerhoek

Beste 5.1.2e,

Ik heb een reservering in de agenda's gemaakt.
Fijne vakantie verder,

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

(5.1.2e)

Strategisch Beleidsadviseur Ruimtelijke Ontwikkeling voor Noord-Holland Noord

Sector Ruimtelijke Ontwikkeling (RO)

T (5.1.2e / 5.1.2e
5.1.2e@noord-holland.nl

Houtplein 33 2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl

(werkdagen maandag t/m donderdag)

Van: 5.1.2e <5.1.2e@wing.nl>

Verzonden: maandag 13 september 2021 23:40

Aan: 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>

CC: 5.1.2e <5.1.2e@wing.nl>

Onderwerp: RE: Gesprek discussiepunten Wieringerhoek

Hallo 5.1.2e en 5.1.2e,

Laten we dit tijdstip vastleggen

Maandag 20 sept 14-15 u.

Ik stuur maandag een teams uitnodiging (nu even met vakantie)

Groeten

5.1.2e

Verzonden vanaf mijn Galaxy

----- Oorspronkelijk bericht -----

Van: 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>

Datum: 11-09-21 10:28 (GMT+00:00)

Aan: 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>, 5.1.2e <5.1.2e@wing.nl>

Onderwerp: RE: Gesprek discussiepunten Wieringerhoek

Beste 5.1.2e en 5.1.2e,

Ik zou maandag 20 september tussen 14.00 -15.00 uur kunnen.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e (5.1.2e

Strategisch Beleidsadviseur Ruimtelijke Ontwikkeling voor Noord-Holland Noord

Sector Ruimtelijke Ontwikkeling (RO)

T(5.1.2e / 5.1.2e
5.1.2e@noord-holland.nl

Houtplein 33 2012 DE Haarlem

www.noord-holland.nl

(werkdagen maandag t/m donderdag)

Van: 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>

Verzonden: vrijdag 10 september 2021 16:16

Aan: 5.1.2e <5.1.2e@wing.nl>

CC: 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>

Onderwerp: RE: Gesprek discussiepunten Wieringerhoek

Dag 5.1.2e,

Dan wordt het - zie ik - 20 of 21 september.

Doen we het even samen dwz ook mijn collega 5.1.2e 5.1.2e zal erbij zijn. Ik kijk wel even naar opties in onze agenda's. NB Medemblik en Hollands Kroon meenemen is vanuit de regio ook niet onverstandig. Of praten jullie met hen separaat..?

Groet 5.1.2e

Van: 5.1.2e <5.1.2e@wing.nl>

Verzonden: donderdag 9 september 2021 11:25

Aan: 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>

Onderwerp: FW: Gesprek discussiepunten Wieringerhoek

Beste 5.1.2e,

Graag zou ik het gesprek van 29 september tussen de bevoegde gezagen goed voorbereiden.

Graag zou ik met willen bellen om het gezichtspunt van de provincie, en de achterliggende beweegredenen goed te begrijpen.

We proberen dit zo goed mogelijk in beeld te krijgen voor alle partijen, zodat we het gesprek op het juiste niveau kunnen voeren.

Wanneer zou je even tijd hebben? Ik denk aan 30-45 minuten

Vanmiddag tussen 15.00 en 17.00 uur

Morgen 10 september tussen 13.00 en 14.30

Volgende week niet

Maandag 20 september vanaf 13.30

Dinsdag 21 sept hele dag

Wanner zou het jou schikken 5.1.2e ?

Ik bel dan

Bij voorbaat hartelijk dank

Met vriendelijke groeten,

5.1.2e

partner/senior adviseur Wing

Tel. 5.1.2e

Mob. 5.1.2e

Mail 5.1.2e @wing.nl

Van: 5.1.2e <5.1.2e@wing.nl>

Verzonden: maandag 30 augustus 2021 12:11

Aan: 5.1.2e (MN) <5.1.2e@rws.nl>; 5.1.2e (MN)' <5.1.2e@rws.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@gmail.com>; 5.1.2e - DGWB <5.1.2e@minienw.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minlnv.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@minez.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@wing.nl>

Onderwerp: Gesprek discussiepunten Wieringerhoek

Beste allen,

Graag nodig ik jullie uit voor een gesprek over de Verkenning Wieringerhoek.

Al enige tijd bestaan er meningsverschillen tussen regionale overheden (provincie en gemeenten) en Rijkswaterstaat over de manier waarop het MIRT proces van de Verkenning Wieringerhoek verloopt, met name in relatie tot een andere grote ruimtelijke gebiedsopgave: de energietransitie. In de ambtelijke begeleidingsgroep (rijk-regio overleg) zijn we momenteel op het punt beland van "agree to disagree" en bestaat de wens het gesprek hierover bestuurlijk te gaan voeren. Om dat te kunnen doen, is het nodig om eerst precies te fileren en te beschrijven wat de discussiepunten zijn, samen met bevoegd gezag (LNV, I&W en EZK).

Dat gesprek willen we graag met deze groep voeren.

Ik stuur zo dadelijk een datumprikker rond met het verzoek deze z.s.m. in te vullen. Houdt daarbij rekening met enige reistijd, want het gesprek is live.

Mocht je vragen hebben n.a.v. deze mail, weet mij te vinden.

Vriendelijke groeten,

5.1.2e

5.1.2e

Adviseur Wing

Tel: 5.1.2e

wing partner
in ruimte
en ontwikkeling

Gespreksverslag over plan Duurzaam Leefbaar, met provincie en consortium
19 november, Wieringerwerf

5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e 5.1.2e
5.1.2e
5.1.2e

5.1.2e – PNH RO
5.1.2e e – PNH RO
5.1.2e 5.1.2e – PNH RES
5.1.2e 5.1.2e - gemeente Hollandse Kroon
5.1.2e – gemeente Medemblik
5.1.2e – gemeente Medemblik

Aanleiding

- 5.1.2e 5.1.2e heeft marktpartijen gevonden voor een stapsgewijze ontwikkeling en financiering van zonne-atollen in de Wieringerhoek. De atollen bestaan uit een zandig deel en een deel met zonnepanelen. Groen Leven neemt deel voor zon op water, Van Oord voor zand. Er is nog geen formele start. Het consortium heeft natuurorganisaties uitgenodigd om mee te ontwikkelen/input te leveren, ook voor draagvlak, maar dit heeft niet geleid tot deelname op dit moment.
- Deze middag is bedoeld om de plannen toe te lichten en te discussiëren over het vervolg.

Groen Leven

- Groen Leven heeft als motto “Groot denken, goed doen”. Het is een gevestigde partij in de wereld van groene energie. In 2012 zijn ze begonnen, inmiddels werken er 150-160 medewerkers. Het is een dochter van het Duitse BayWa r.e. Groen Leven ontwikkelde 9.000 MW aan groene energie. Ze richten zich op ontwikkelen, bouwen, financieren en exploiteren.
- Ze willen tempo krijgen in realisatie van groene energie, vanuit het besef dat Nederland in Europa achterloopt. Ze maken zonnepanelen op grote daken, zonneparken, tuinbouw onder zonnepanelen, carports met zonnepanelen, zon langs landingsbanen, drijvende panelen (Zwolle). Kennisinstituten (o.m. Deltares) monitoren de ecologische ontwikkeling onder zonneparken.
- Zonnepanelen totaal leveren 10-15% van elektriciteitsverbruik. Er komt echter nog een grote versnelling in 2025-2030 op basis van wat in de pijplijn zit of al vergund is.

Van Oord

- Van Oord is van “marine ingenuity: Duurzaamheid en natuur zijn belangrijk, zo past Van Oord elektrische graafmachines toe. Ze zijn van baggeren, off-shore wind (grootste unit) en offshore (olie en gas, maar nu in transitie naar bijv.

kabels op zee). In Nederland versterken ze dijken, doen ze aan wegeaanleg en halen zand uit winputten. Voor dit project bouwen ze de atollen en het recreatieve deel van het plan. De omvang van dit buitendijks plan lijkt op de 2e Maasvlakte en het Palmeiland Jumeirah.

- Hoe de atollen moeten worden (waaronder hoeveel zon t.o.v. natuur) is nog zoektocht en onderwerp van uitwerking. Hoe kwantitatieve en kwalitatieve doelen van de atollen te combineren zijn, wordt nog verder uitgewerkt op 2 december a.s. in workshops met Deltares. Van Oord is werken met zand en building with nature.
- Bijv. Kustvisie is goede input. In basis business case voor deze gebiedsontwikkeling zit veel verwerkt. Het is geen makkelijk project.

5.1.2e

- Kan het zonder aanbesteding worden gegund? Is er sprake van een overheidsopdracht? Hierbij moeten we onderscheiden wat publiek en privaats deel is van het project. Publieke delen zijn aanbestedingsplichtig: openbaar gebied, openbare infra, andere werken waarvan overheden eigenaar/gebruiker is. PPS is mogelijk waarbij overheden de publieke delen aanbesteden.
- Wanneer kan je zo'n aanbesteding effectueren? RVB wil pas verkopen wanneer het vergund is. Dit kan via afspraken/overeenkomsten.
- Regeling beheer onroerende zaken 2017 (beleidsregel); uitgangspunt is openbare aanbesteding bij uitgifte opstal rechten op overheidsgronden. Afwijking is mogelijk als RVB daartoe bereid is. Bijv. als andere ondernemingen project niet kunnen realiseren.
- Is al gekeken naar gronden voor afwijking? Als evident is dat deze partij het eigenlijk als enige kan doen, dan is aanbesteding niet zinnig. Biedt OER aanknopingspunten? Nog niet duidelijk.
- Als de vraag is "wie zou het dan kunnen doen", dan is alleen nog de vraag hoe het marktconform te maken is. Is die concurrentie er? Voor zandige deel is bijv. Boskalis concurrent. Kijk naar Marker Wadden, daar werd aangekondigd wie het zou gaan doen (voornemen voor gunning) en daarna is dit gepubliceerd. Consortium heeft voorsprong van 3 jaar, door het ecologisch onderzoek dat in de afgelopen 3 jaar is gedaan, daardoor is er – in de ogen van het consortium - geen partij die dat ook kan.

5.1.2e 5.1.2e

- Het consortium is nog niet in gesprek met EZK. Wel heeft het RVB het plan ontvangen.
- Hoe ziet [5.1.2e](#) de weg hierna? Lijn is dat gebied voortdurend verandert, gebiedsontwikkeling is het. PAGW Mirt is geen integrale gebiedsontwikkeling. Het plan Duurzaam Leefbaar en de Kustvisie zijn dat wel.
- Planning:
  - eind 2021 presentatie aan relevante bestuurders;
  - in 2022 SOK, oprichten project-entiteit, melding RCR, plan uitwerking en
  - 2023-25 > concessie RVB en procedure hele project.
  - 2025 aanleg eerste atol C (pilot). 2025-29 monitoring,
  - 2029-33 aanleg andere atollen.

- Wat publiek en privaat? Vismigratierivier is publiek, kustzone /dijk ook. De rest is privaat. Wat kan het consortium zeggen over de financiële haalbaarheid? De business case geheim, door Groen Leven gemaakt. Centraal principe is "Opwekking energie = financiering aanleg en onderhoud natuur". Het betreft 100.000.000 m3 zand, slib e.a. Zandwinning moet wel mogelijk zijn.

Verder gesprek

- Onderbouwing door het consortium voor de overheidspartijen is echter wel nodig, bijv. om draagvlak bij PS te krijgen: Er zijn hierover door PS al vragen gesteld. Het consortium geeft aan dat ze bedragen en uitgangspunten kan delen, het rekenmodel niet. Bij een prijs kWh van 5 cent is er voldoende rendement voorzien.
- Het is een game changer: er wordt verdiend in dit model, zodat natuuraanleg mogelijk wordt.
- In de BC komt bijvoorbeeld niet: ombouwen schakelstation.
- Kortom, kan het consortium goed aangeven dat het een doordacht voorstel is? Overheden zitten nu niet in de toetsende stand, maar in de ontwikkelende stand. Voor 15 dec moeten we deze onderbouwing gereed hebben.
- De huidige MER is niet goed bruikbaar voor dit buitendijks plan, daarom is het opstarten van zelfstandige MER aan te raden. Het consortium hoopt dat de provincie het bevoegd gezag kan worden van haar integrale (water, natuur, landschap etc.) opgave. RWS toets alleen aan Waterwet, dat is niet toereikend. Het consortium denkt dat vergunbaarheid Nature 2000, reductie van de spuicapaciteit, waterveiligheid en schootsveld van defensie geen "showstoppers" hoeven te zijn en zullen deze elementen ook meenemen in hun MER onderzoek.
- Als groot energie project is het ministerie van EZK bevoegd gezag. EZK pakt tot op heden haar rol nog niet op wettelijk gezien zijn zij bevoegd gezag, maar de bevoegdheid kan gedelegeerd worden naar een andere overheidslaag (bijv. de provincie).
- Keuze voor wie het bevoegd gezag wordt, heeft grote gevolgen voor capaciteit van die partij. Het consortium kan aangeven waar haar voorkeur ligt, overheids-partijen moeten hun standpunt hierover nog bepalen. Consortium vraagt of wij hierover willen nadenken en dit op 15 december bespreken bij het al geplande bestuurlijke overleg.
- Meer integrale aanpak incl. energie leeft wel meer, ook bij het ministerie van LNV. Het consortium wenst dat de project-gestuurde aanpak van RWS wordt omgezet in een integrale gebiedsaanpak waarin RWS haar rol als deelnemer pakt: randvoorwaarden benoemen maar niet gebiedsontwikkelen.
- Hoe vinden we elkaar in de planning? De private partijen moeten eigen koers volgen, en daarin breed doelen/ontwikkelingen in het gebied (bijv. Oude Zeug) meenemen. Dan kan de provincie gemakkelijker aansluiten. Een integrale MER dus, een gedragen project (ga de boer op), voorverkenning en voorfinanciering is nodig door private partijen om risico's in beeld te brengen.
- Regio en consortium moeten in gesprek blijven. Kustvisie, RES en de standpunten van provincie en gemeenten zijn al voldoende stevig om verder te kunnen. Geeft vertrouwen om verder te ontwikkelen.

Aan 5.1.2e wordt de vraag gesteld om de verschillende planologisch mogelijke sporen (vanuit het standpunt van het consortium) verder uit te werken en te bespreken met de provincie. Ook zal nagedacht worden over een samenwerkingsverband (feitelijk/juridisch). Er zal een voorstel worden gedaan voor de projectinrichting in de regio. Hoe haken we elkaar aan en houden we elkaar op de hoogte. De eerst komende twee jaar zal 5.1.2e 5.1.2e hier nog een rol in spelen.

-

Intern verslag BO zonne-eilanden, 23 september 2020

Aanwezig:

Edward Stigter, Harry Nederpelt, Theo Meskers

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e e

5.1.2e

Presentaties

Conceptresultaten onderzoek,

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

Businesscase,

5.1.2e

5.1.2e

Vragen bestuurders

Theo Meskers: meerdere aandachtspunten:

- Watervoorziening landbouwbedrijven andere kant van de dijk. Kunnen zij blijven beschikken over water? **Antwoord** 5.1.2e: *Hevels kunnen verlengd worden met dit plan. In de planuitwerking kan dat verder opgelost worden. In watergeul kan er een stroming ontstaan? Dat is een kwestie van modelleren. Is een geval van goede uitwerking; zoutindringing mogelijk wel een probleem bij diep gelegen hevels (MV)*
- Werkhaven oude zeug (privatisering aan de orde), past dat binnen het plan wat hier op tafel ligt? **Antwoord** 5.1.2e: *planten komen niet in (recreatie)geul vanwege diepte. Rekening gehouden met uitgang oude zeug. Planten groeien wel in het recreatievaarwater in het MmeerIjmeer, dus buiten de vaargeulen. Havens (als de Oude Zeug) dus alleen bereikbaar met een vaargeul, die vrijgehouden moet worden (MV).*
- Gebied tussen eilanden en dijk wordt ondiepte met waterplanten, betekent dat er geen ruimte is voor scheepvaart? **Antwoord** 5.1.2e: *Recreatie/vaargeul kan worden aangelegd. Bij vorming en positionering eilanden moeten ook recreatieve elementen worden toegevoegd*
- Koppeling migratievisrivier in korenwerderzand. Heeft impact op de ecologie van IJsselmeer? **Antwoord** 5.1.2e: *Vismigratierivier: vis komt naar binnen/buiten. Zij gaan op zoek naar habitat in de omgeving (zonne-eilanden)*
- Wat vindt hoogheemraadschap van dit verhaal?
- De Kop werkt: ambities kustbeleving tussen Den Oever en Medemblik, dit levert goede bijdrage. Het moet andere ontwikkelingen niet in de weg staan.
- **Conclusie:** Aantal randvoorwaarden. 5.1.2e ziet vertrekpunten. RES: 0,6 TWH medemblik, 1 TWH (Hollands Kroon). Kan dit worden toegerekend aan de RES?
Edward: Ja

Harry Nederpelt: heel erg onder de indruk. Veel werk verricht. Niet des overheids. Groot compliment. Draagvlak gemeente Medemblik. College heeft aangegeven dat er kansen liggen voor eilanden i.r.t. duurzaamheid. Raad is het daarmee eens. Zes aandachtspunten:

- Groeien die waterplanten onder de zonnepanelen (waar is dat op gebaseerd?)
- Gericht op natuur en duurzaamheid; ook breed economie en toerisme koppelen aan de kustvisie. Kansen.
- Waterplanten Markermeer problematiek? Zorg. Probleem. **Antwoord** 5.1.2e: *Tussen de eilanden zitten geen waterplanten, afstand is ook ten minste 600 meter breed. Geen waterplantensyndroom.*
- Barro (5 hectare buitendijks). Gemeenten die fuseren hebben meer hectaren ter beschikking. Klopt wel: Medemblik heeft het over 15 ha en Hollands Kroon ook meer. Maar dan ben je er nog lang niet (MV)
- Business case: uitgangspunten Medemblik. Inwoners moeten er ook profijt van hebben. Aandacht vragen voor gemeenten/inwoners. In HK profiteren inwoners ook mee van de windmolens.
- Inpassing RES (terecht punt vanuit ministerie) **Antwoord** 5.1.2e: *In business case is een miljoen per jaar in een gebiedsfonds geduwd. Dat is een substantiële bijdrage. En ook*

een miljoen per jaar (?) voor beheer.? Ja van wie dan? Of is dat opgenomen in de bcase.

Edward Stigter: complimenten naar iedereen die hier aan hebben meegewerkt.

Aandachtspunten

- Rijksvastgoedbedrijf (partypooper, belangen van Rijk, vanuit welke spelregels, RVGB).
Antwoord 5.1.2e Rijk wil op rijksgrond de energievoorziening vormgeven met grote projecten die substantieel zijn. (onverstaanbaar) Dit klopt maar ten dele, is een pilot vanuit EZK. Maar men is bezig te piloten daarmee. Op dit moment maakt het kasrondje waar 5.1.2e op doelt dit niet mogelijk: budget is niet vrij beschikbaar vanuit rijksgronden voor projecten. Maar wat niet is kan komen.
- MIRT-opgave vanuit natuur en ecologie. Hoe weegt dit alternatief tot de andere alternatieven.
- Het proces (hoe gaan we verder) à enorme hoeveelheid vragen/opmerkingen.

Vraag 5.1.2e

- Wat is de impact van dit plan op de kustvisie en andersom.
- Betere structuur en duidelijkheid over rol.

Conclusie Edward: Positieve basishouding met wat er nu ligt. Energie, natuur en recreatie kansen. Op de inhoud en op stappen richting uitvoering veel te doen. Elkaar gevonden en we willen samen verder. Vervolgproces:

- **Actie (proces):** Traject MER en MIRT à nu niet over hebben. Hoe ziet dat proces eruit? Wat wordt verwacht van bestuurders?
- **Actie (communicatie):** Communicatie: over paar weken gereed. Op gepaste en afgestemde manier naar buiten brengen, niet fragmentarisch doen (voorkomen dat het storend is in het proces). Als naar buiten wordt getreden, dan krachtig en gemeenschappelijk.
- **Actie (RES):** RES-proces (onverstaanbaar) na beoordeling concept-RES, naar RES 1.0. Alle partijen zitten ook hier aan tafel
- **Actie (bestuurlijk overleg):** Harry/theo en Edward gaan elkaar binnenkort spreken, Edward maakt afspraak. Inclusief ambtelijke ondersteuning (vernam ik later van Edward).
- **Mededeling Theo Meskers:** strategisch overleg met LTO: hij wil LTO informeren over dit traject.
- **Actie (communicatie II):** wij stellen redeneerlijn om staten, raden etc. informeren. 5.1.2e 5.1.2e kan hen alvast warm maken (?) dit slaat volgens mij op de aankondiging van 5.1.2e om in te spreken in de commissie. Hij gaat dat toch doen conform de lijn zoals hij voorstelde (zie bijlage).

Bijlage

‘nieuwe informatie’

5.1.2e

1,1 naar 0,9 procent verlies aan bergingsfunctie (5 hectare per gemeente).

5.1.2e vis onder zonnepanelen à enthousiast om eventueel te combineren met hun voorkeuralternatief.

5.1.2 5.1.2e

Advies college van Rijksadviseurs (langs onaantrekkelijke kustlijnen).

Mogelijkheid om hevels te verlengen tot diepe vaargeul.

College van Rijksadviseurs adviseren om tot 4% aan meervoudig ruimtegebruik te realiseren langs onaantrekkelijke kusten.

De watersport is ‘blij’, aldus 5.1.2e hij maakte met zijn tekeningen een rondje in het gebied (o.a. 5.1.2e)

Mits opgenomen als pre-ambule RES 1.0 gaat het ministerie in dit verhaal mee

To: 5.1.2e [5.1.2e@noord-holland.nl]
 From: 5.1.2e
 Sent: Thur 10/6/2022 3:12:12 PM
 Subject: Opmerkingen narratief WaterBodem
 Received: Thur 10/6/2022 3:12:00 PM
 2. [Uitwerking narratief en structurerende keuzes tbv BO Water en Bodem sturend docx](#)

Hoi 5.1.2e,

Bij deze nog wat input vanuit zonne-atollen. Schuingedrukt staat in de notitie, in rood mijn opmerkingen erbij.

We staan geen nieuwe landaanwinning (eilanden) toe in het IJsselmeergebied, met uitzondering van overstroombare natuur Land voor de zonne-atollen worden voor een groot deel gewonnen uit het IJsselmeergebied, en daarmee geen grote aantasting van de waterberging obv theorie I&W.

Bestaande vergevorderde afspraken over uitbreidingsprojecten worden gerespecteerd

Afspraken met wie, Rijk of I&W? En wanneer is een afspraak vergevorderd, wij hebben al lange tijd vooroverleg over de zonne-atollen. Ook RES-gebied -> afspraak met het Rijk vanuit het Klimaatakkoord.

Het IJsselmeergebied is niet alleen onze nationale regenton, maar vervult ook een grote rol in de waterhuishouding van ons land en als ecologisch watersysteem. Veel wateropgaven komen hier samen en staan onder druk (waterkwaliteit, ecologie en Natura 2000-doelen, zoetwatervoorziening, waterafvoer). Tegelijkertijd is de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteit van het IJsselmeergebied van grote waarde en zijn gebruiksfuncties als scheepvaart, recreatie en toerisme en visserij economisch van belang. Als gevolg van klimaatverandering treden steeds vaker en grotere peilfluctuaties op (een hoger en een lager peil). Daarnaast zien we, dat door storm en golfoploop de huidige lokale waterstanden aan de oevers ook al aanzienlijk kunnen oplopen.

Deze opgaven komen allemaal terug in het plan voor de zonne-atollen. Het plan kan in die zin een bijdrage leveren aan meerdere (Rijks)opgaven. Door de beredenering van I&W worden de opgaven die hierboven genoemd worden moeilijk op te lossen als er niets meer in het IJsselmeer kan.

Er wordt geen nieuwe landaanwinning (eilanden) in de meren toegestaan, met uitzondering van overstroombare natuur om zo de zoetwatervoorraad en het waterbergend vermogen niet te verkleinen. Ook worden de voorwaarden voor nieuwe bebouwing op het bestaande land aangescherpt.

Dit zou een mooie plek zijn voor de zin van 5.1.2e "Nieuwe ontwikkelingen in de buitendijkse IJsselmeergebieden, die significant effect hebben op het waterbergend vermogen zijn niet toegestaan, tenzij die effecten te mitigeren of de ontwikkelingen van nationaal belang zijn".

Vooruitlopend op verdere uitwerking en implementatie van dit richtinggevend kader zijn er nu al locaties aan te wijzen, waarvoor geldt dat bebouwing niet verstandig is en dus vermeden dient te worden. Hier gaat het om de al eerder genoemde locaties, zoals de buitendijkse gebieden in het IJsselmeer

Hier wordt eigenlijk elke toezegging die eerder gedaan wordt weer onderuit gehaald.

5.1.2e

Provincie Noord-Holland
 Beleidsadviseur energietransitie

Directie Beleid

T: 5.1.2e

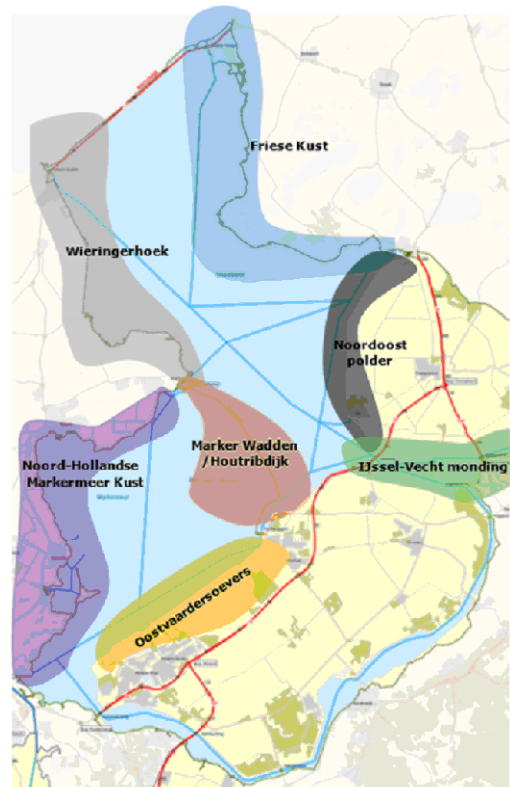
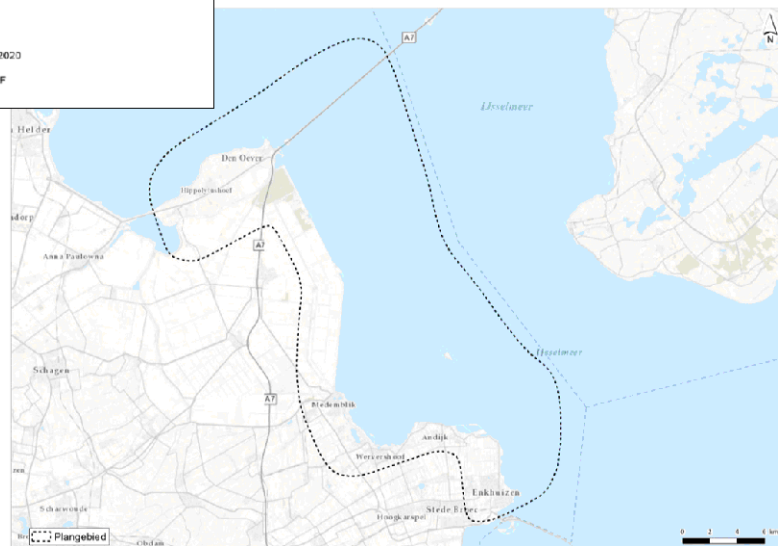
E: 5.1.2e @noord-holland.nl

RWS INFORMATIE

Notitie Reikwijdte en detailniveau

Project Wieringerhoek

 Datum 31 maart 2020
 Versie 1
 Status DEFINITIEF

Minimale opgave voor IJsselmeer

Ca 9500 ha ondiep water met waterplanten

Ca 3100 ha moeras en helofyten

Ca 4800 ha Moerasbos/ruigte en overstromingsgrasland

Waarvan 20% Wieringerhoek

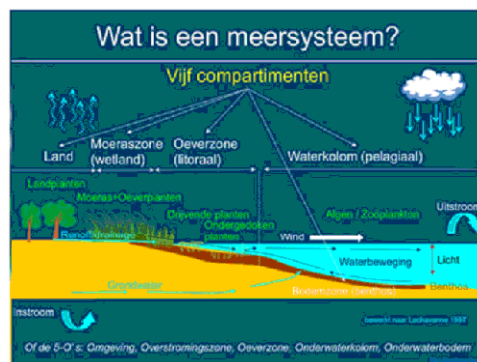
MER Beoordelingskader:

1600-1700 ha ondiep water met waterplanten

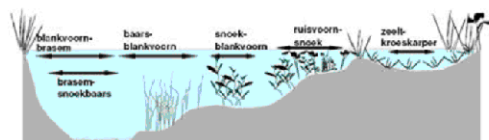
1000 ha helofytenmoeras

1000 ha vloedvlaktes / overstromingsgrasland

(Elders andere getallen; W+B resp 2000, 1000 en 500 ha)

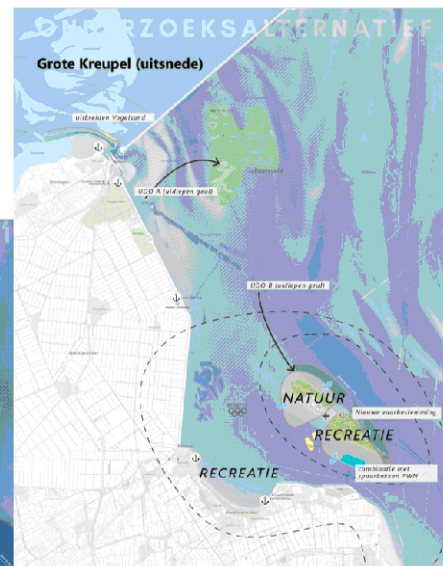
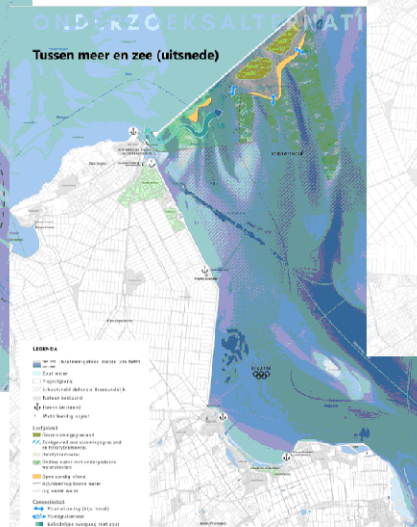
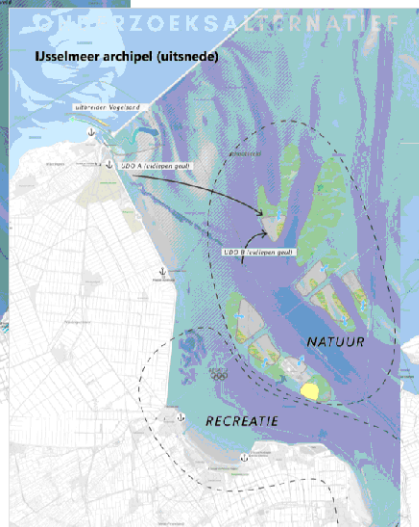
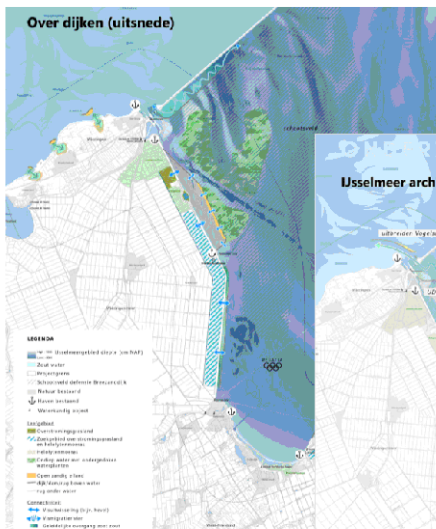
Figuur 1. Verschillende zones in een meer systeem (Naar Natuurcollege Prof. dr. Ir. Piet Verdonschot, 2019)

Figuur 2. Schematische weergave van de positie van verschillende visgemeenschappen op de overgang van open water naar vloedmoeras.

Figuur 3. Snoek is sterk afhankelijk van goede land-waterovergangen voor het succesvol!

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

PLAN INFORMATIE

Notitie Reikwijdte en detailniveau

Project: Wieringencreek

Datum: 31 maart 2020
 Versie: 1
 Status: DEFINITIEF

Aanpak project:

Koppeling natuurfuncties aan energie opgave
(RES) en kustvisie

Met toets aan natuurdoelen PAGW, Natura 2000
en bergingsfunctie

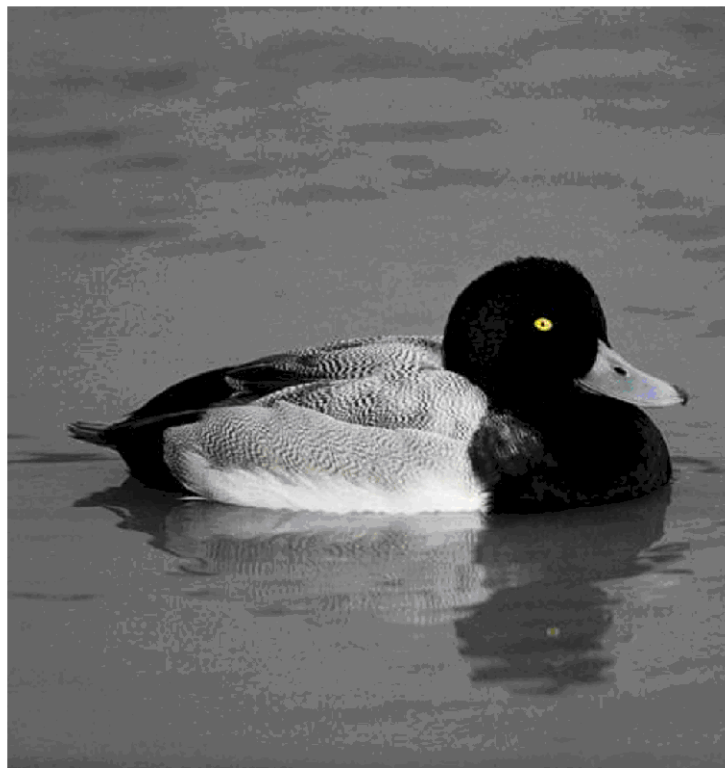
Natura 2000:

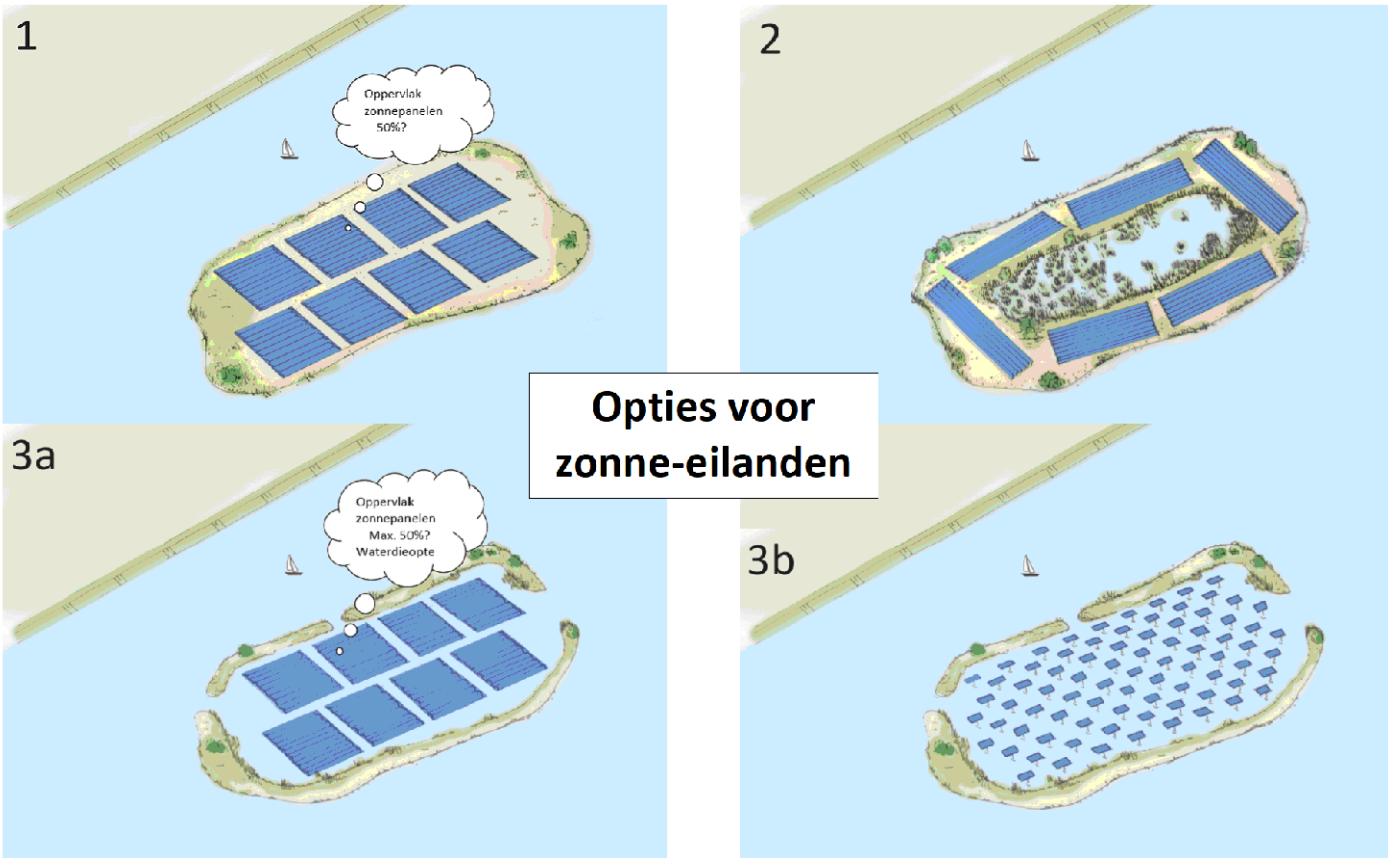
Habitats

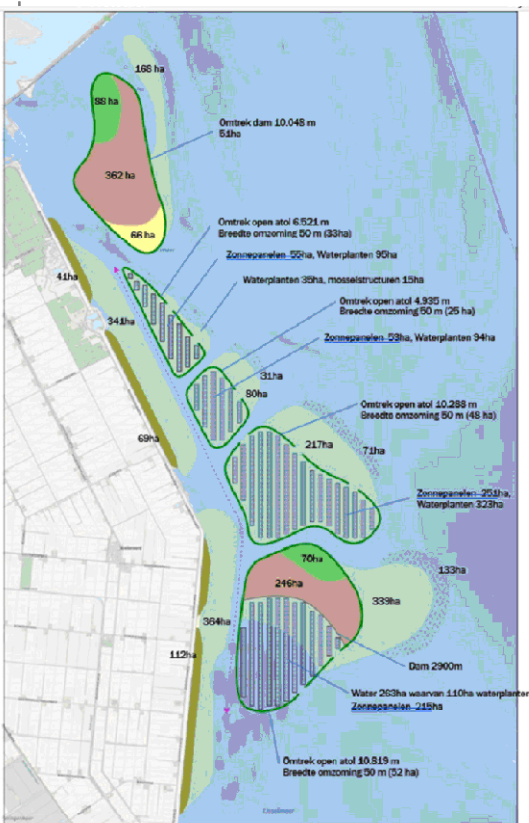
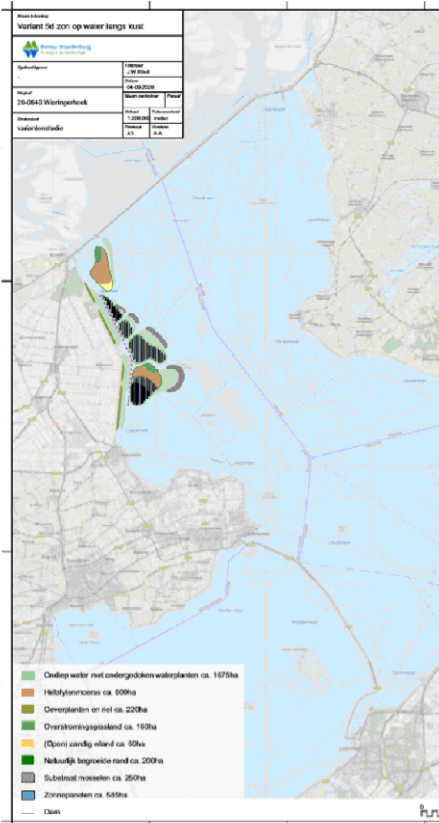
Habitatrichtlijnsoorten

Broedvogels

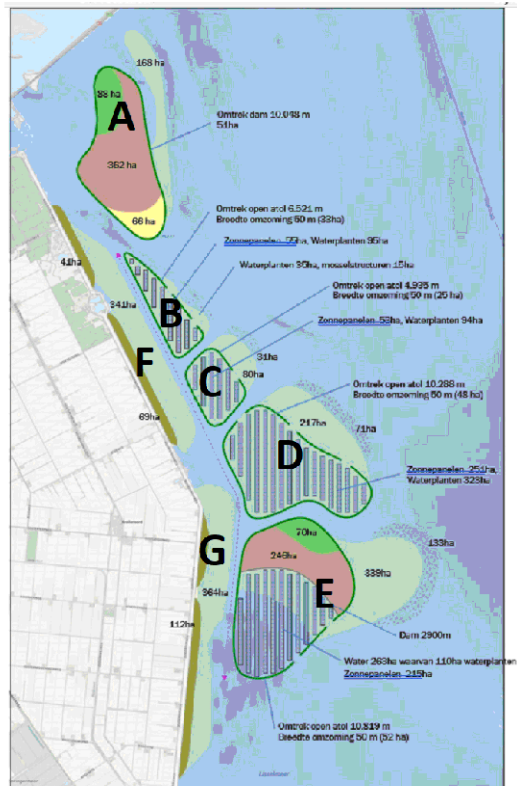
Niet-broedvogels

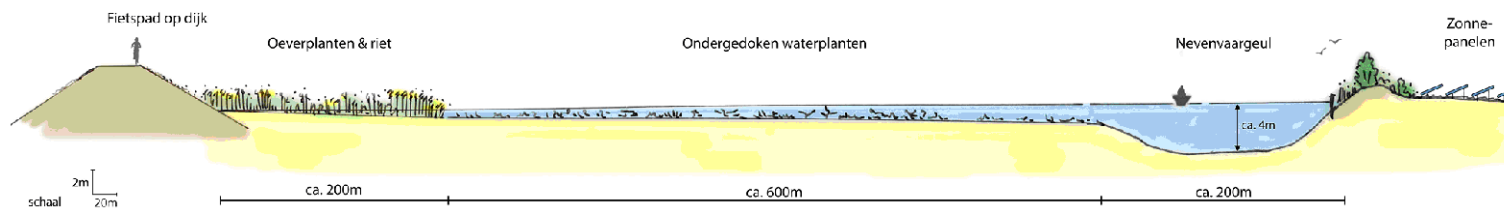

Arealen te realiseren per habitat (hectares)

Module	Ondiepte waterplanten	Onder de panelen	Mosselen	Helofyten	Oeverplanten	Grasland	Zand	Rand
A	168			362		88	66	51
B	35	150	15					33
C	80	147	31					25
D	217	574	71					48
E	339	478	133	246		70		52
F	341				110			
G	364				112			
Totaal	1544	1349	250	608	222	158	66	209
PAGW doel	1600-1700 (2000)			1000		1000 (500)		

Bergingsfunctie: verlies van ca 0,9% berging door randen van modules (209 ha = 0,2%) en deels door areaal gesloten modules (helofyten en overstromingsgrasland; 832 ha = 0,7%)

Natura 2000 Gebiedsdoelen

Verlies voedsel mosseletende
watervogels (m.n. Toppereend)

Verlies areaal voor Spiering voor
visetende vogels (Grote Zaagbek,
Nonnetje)

Natura 2000 Landelijke doelen:

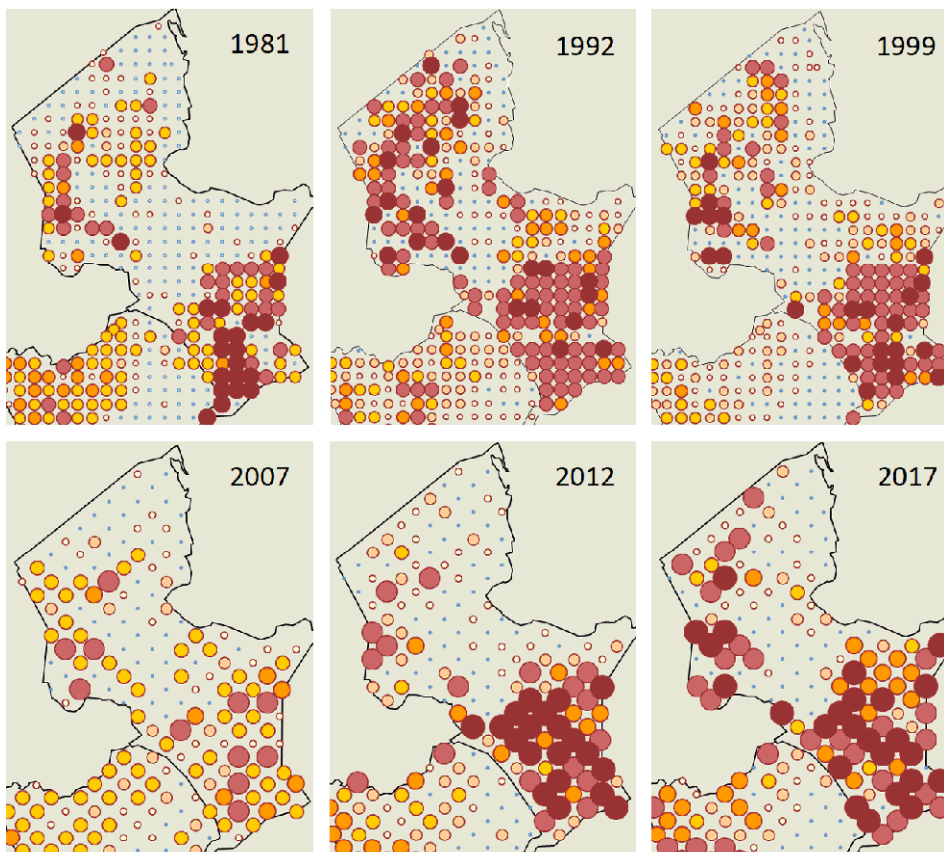
Plus voor habitatdoelen en soorten

Extra's voor broedvogels: Visdief en
moerasvogels

Overwintering voor vis

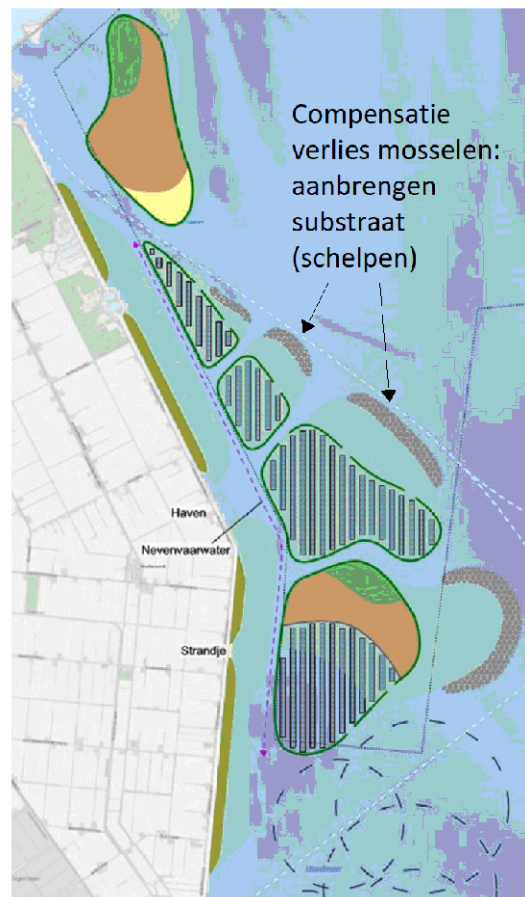
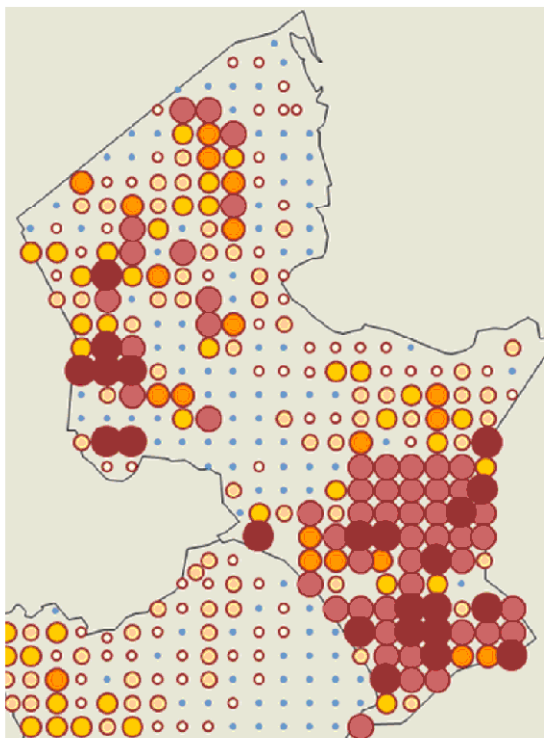
KRW doelen:

Naar verwachting alleen neutraal tot
positief via diversiteit; KRW streeft naar
verbetering land-water overgang en
connectiviteit

Dichtheid
mosselen
1999

To: [redacted] [redacted] [redacted] @deltares.nl]
Cc: [redacted] [redacted] [redacted] @deltares.nl]; [redacted] [redacted] [redacted] @buwa.nl]; [redacted] [redacted] [redacted] @deltares.nl]; [redacted] [redacted] [redacted] @medemblik.nl]
From: [redacted] [redacted]
Sent: Thur 7/9/2020 12:12:27 PM
Subject: Re: Concept Pva zonne-eilanden Wieringerhoek
Received: Thur 7/9/2020 12:12:43 PM

Beste [redacted],

Dank voor je voorstel.

Helder en duidelijk.

Ik snap de principiële uitzoek punten.

Ik heb eigenlijk maar een opmerking/aanvulling:

Graag als eindproduct niet zozeer een evaluatie van het 5de onderzoeks alternatief maar een (bijgestelde) Scenario Energieopwekking 'zonne-eilanden' met een korte beschrijving. (zoals die in de notitie NRD is opgenomen van de andere vier scenario's.

Dat scenario kan dan gelijk mee bij het opstellen van het MER.

Of bedoel je dat ook zo?

Ik wordt graag bij stap 2 (modellering) en 3 direct betrokken zodat ik direct kan anticiperen op jullie bevindingen.

Tenslotte wie zijn de externe experts?

Op dit moment wordt nagegaan wie de officiële opdrachtgever aan jullie is. De provincie of de gemeente Medemblik of zij beiden.

Morgen hoor je het officieel waar de offerte naar toe kan.

groet,

[redacted] [redacted]

Op di 7 jul. 2020 om 21:19 schreef [redacted] <[redacted]@deltares.nl>:

Beste [redacted]

Hierbij het concept Plan van aanpak dat Deltares en Bureau Waardenburg gezamenlijk hebben opgesteld. Wat betreft de geschatte inzet hebben we gekeken wat we maximaal in de gegeven tijd kunnen doen. Ook gezien de vakanties van verschillende experts. We zijn uitgegaan van de planning zoals jij die ons gesprek vorige week schetste.

Zie dit als een eerste versie van het plan. We kunnen de analyse ook minder diepgravend maken en dan komen we natuurlijk op een lager bedrag uit. Zodra wij een officieel verzoek voor een offerte krijgen, kan die er op korte termijn liggen.

Als er nog vragen zijn kan je me natuurlijk bellen.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

Expert adviseur ecologie en waterkwaliteit

Deltares

M: 5.1.2e

E: 5.1.2e [@deltares.nl](mailto:5.1.2e@deltares.nl)

From: 5.1.2e <5.1.2e@deltares.nl>

Sent: maandag 6 juli 2020 13:32

To: 5.1.2e <5.1.2e@planet.nl>

Cc: 5.1.2e <5.1.2e@deltares.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@deltares.nl>; 5.1.2e <5.1.2e@burwa.nl>

Subject: RE: Onderzoeksvragen (zonne-) energie dmv zonne-eilanden IJsselmeer

Beste 5.1.2e,

Dank voor het goede nieuws. Er ligt inmiddels al een draft voorstel, dat nog even door de molen moet, maar het is zeker voor vrijdag bij je. 5.1.2e zal het stokje van me overnemen als projectleider, gezien haar grote bekendheid met de materie.

Groet,

5.1.2e

From: 5.1.2e <5.1.2e@planet.nl>

Sent: maandag 6 juli 2020 12:23

To: 5.1.2e <5.1.2e@deltares.nl>

Subject: RE: Onderzoeksvragen (zonne-) energie dmv zonne-eilanden IJsselmeer

Beste 5.1.2e

Inmiddels is over het onderzoek 'zonne-eilanden' bestuurlijk uitgesproken dat het meekoppelen aan het project Wieringerhoek gewenst is. Gedeputeerde Stigter en wethouder van Medemblik hebben zich officieel als opdrachtgever aangemeld bij het ministerie I&M.

Dat betekent dat [5.1.2e] [5.1.2e] [5.1.2e] [5.1.2e] en [5.1.2e] nu met mij een gesprek willen over het hoe en wat.

Het idee is dus nu officieel geland en dat geeft moed.

Zou het heel fijn vinden om vrijdagmorgen jullie plan van aanpak/offerte per mail te ontvangen. Dan kan ik het die dag - ook financieel- nog afregelen.

groet,

[5.1.2e]

Op 2 juli 2020 om 14:07 schreef [5.1.2e] <[5.1.2e]@deltares.nl>:

Ontvangen!

From: [5.1.2e] [5.1.2e] <[5.1.2e]@planet.nl>

Sent: donderdag 2 juli 2020 14:02

To: [5.1.2e] <[5.1.2e]@deltares.nl>

Subject: Fwd: Onderzoeksvragen (zonne-) energie dmv zonne-eilanden IJsselmeer

----- Forwarded message -----

Van: [5.1.2e] [5.1.2e] <[5.1.2e]@planet.nl>

Date: wo 1 jul. 2020 om 12:32

Subject: Onderzoeksvragen (zonne-) energie dmv zonne-eilanden IJsselmeer

To: <[5.1.2e]@deltaris.nl>, <[5.1.2e]@deltaris.nl>, <[5.1.2e]@buwa.nl>

Cc: [5.1.2e] [5.1.2e] <[5.1.2e]@medemblik.nl>, [5.1.2e] e <[5.1.2e]@noord-holland.nl>, [5.1.2e] <[5.1.2e]@gmail.com>

Aan:

Deltaris:

5.1.2e (Building with NAture), 5.1.2e (Deltares PGAW, energietransitie IJsselmeer), 5.1.2e (strategisch onderzoek, afstemming I&W, RWS)

Bureau Waardenburg: 5.1.2e

van: 5.1.2e, 5.1.2e, vml Projectdirecteur Zandmotor, lid van stuurgroep RES NHN en initiatiefnemer "zonnezandbanken" IJsselmeer

Morgen 2 juli hebben wij een Teams vergadering voor het bespreken van het gezamenlijk opstellen van een Plan van Aanpak/Offerte.

De Stuurgroep RES (Provincie NH en omliggende gemeenten Medemblik, e.a.) hebben uitgesproken het door mij genomen initiatief nader te willen laten onderzoeken als bouwsteen van de RES NHN.

Ook de Programmlaider PGAW (5.1.2e, 5.1.2e) en plv. DG (5.1.2e, 5.1.2e) zien ruimte voor deze koppelkans.

Belangrijkste onderzoeksvraag voor de korte termijn (uiterlijk 1 september 2020):

Is met het geschetste idee van 5.1.2e om met zonne-eilanden zowel de doelstellingen van de PGAW (waterkwaliteit- en zoetwatervoorziening), versterking van de ecologische waarden en de Energieopwekking te realiseren?

Zo ja, wat zijn daarvoor de kritische succesfactoren?

Uiteraard moet de energieopwekking op het schaalniveau van het gehele IJsselmeer worden onderzocht, maar tegelijkertijd is er een deel project gestart "Wieringerhoek) waarvoor op korte termijn een MER wordt doorlopen en in februari 2020 een Voorkeursalternatief wordt vastgesteld door de ministers van I&M en L&V.

In dit project Wieringerhoek is geen energieopwekking voorzien (zie bijlage notitie R&D met 4 onderzoeks scenario's).

Stap 1:

Zorgdragen met verkennend ecologisch en "technisch" onderbouwing dat naar energieopwekking wordt gekeken mede in relatie met de RES.

Cie Mer heeft in haar advies erop geduid dat zij dit wenselijk vindt. (zie bijlage MER - advies pag 5).

Stap 2:

Zorg dragen dat het idee van de zonne-eilanden als bouwsteen gaat dienen bij het opstellen van de RES 1.0

Tijdpad oktober 2020 - februari 2021. Uitwerken/modelleren tot projectvoorstel/incl investeringsraming

Stap 3:

Projectvoorstel uitwerken, vergunningsaanvragen 2022-2025

De natuurorganisaties (Vogel, Natuurmonumenten, etc.) staan er niet positief in maar zijn wel benieuwd naar de mogelijkheden ter vervanging van de nu door de RES voorziene 10-tallen extra windturbines in het projectgebied NHN. Zij wijzen erop dat het gebied een natura 2000 status heeft en dus moet worden ontzien.

Hopelijk kunnen we morgenmiddag 2 juli om 14.00 een en ander verkennen met als doel een gezamenlijk Plan van aanpak inclusief offerte te leveren.

met vriendelijke groet,

5.1.2e

5.1.2e

DISCLAIMER: This message is intended exclusively for the addressee(s) and may contain confidential and privileged information. If you are not the intended recipient please notify the sender immediately and destroy this message. Unauthorized use, disclosure or copying of this message is strictly prohibited. The foundation 'Stichting Deltares', which has its seat at Delft, The Netherlands, Commercial Registration Number 41146461, is not liable in any way whatsoever for consequences and/or damages resulting from the improper, incomplete and untimely dispatch, receipt and/or content of this e-mail.

DISCLAIMER: This message is intended exclusively for the addressee(s) and may contain confidential and privileged information. If you are not the intended recipient please notify the sender immediately and destroy this message. Unauthorized use, disclosure or copying of this message is strictly prohibited. The foundation 'Stichting Deltares', which has its seat at Delft, The Netherlands, Commercial Registration Number 41146461, is not liable in any way whatsoever for consequences and/or damages resulting from the improper, incomplete and untimely dispatch, receipt and/or content of this e-mail.

To: [5.1.2e] [5.1.2e @noord-holland.nl]; [5.1.2e] [5.1.2e @noord-holland.nl]; [5.1.2e]
 Joustra [5.1.2e @noord-holland.nl]; [5.1.2e] [5.1.2e @noord-holland.nl]
From: [5.1.2e] [5.1.2e]
Sent: Tue 9/20/2022 10:47:18 AM
Subject: RE: Kustzone Lelystad
Received: Tue 9/20/2022 10:48:16 AM
[6. Bijlage 3 W&B sturen Toelichting contouren structurerende keuzes WBS lenW 20220826.pptx](#)

Ha [5.1.2e],

[5.2] Ik begrijp dat dit nog in een brief naar de tweede kamer gaat. Daar kan Edward een paar kamerleden vragen laten stellen en moties laten indienen. Bij wie spreek jij bij EZK? Wij hebben goede contacten bij het team van de directie uitvoering Energietransitie van [5.1.2e]. Die kunnen wij eventueel ook benaderen.

Verder kunnen we dit nog doorgeven aan de private partijen die de plannen nu aan het voorbereiden zijn, zodat zij ook een lobby kunnen opzetten.

En verder zouden we [5.1.2e] nog kunnen inschakelen om weer eens bij lenW te gaan praten met een DG, toch? Kunnen we nog meer?

Zal ik dit as maandag melden in de staf bij Edward, bij de actualiteiten?

Groet,
 [5.1.2e]

Van: [5.1.2e] <[5.1.2e]@noord-holland.nl>
Verzonden: dinsdag 20 september 2022 10:50
Aan: [5.1.2e] <[5.1.2e]@noord-holland.nl>; [5.1.2e] [5.1.2e] [5.1.2e] @noord-holland.nl>; [5.1.2e] [5.1.2e]
 <[5.1.2e]@noord-holland.nl>

Onderwerp: FW: Kustzone Lelystad

Ter info. Kreeg deze net via via. Sheet 14 is gaat over het IJsselmeergebied. [5.2] [5.2] Morgen spreek ik EZK en neem dit mee. Ik denk nl dat ze dit niet weten.

Vriendelijke groet,
 [5.1.2e] [5.1.2e]

Sectormanager – sector Ruimtelijke Ontwikkeling
 T [5.1.2e]
 Houtplein 33 2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
 [5.1.2e]@noord-holland.nl

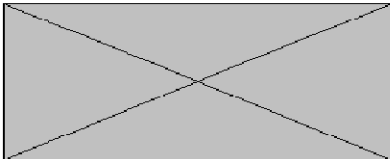

Van: [5.1.2e] [5.1.2e] <[5.1.2e]@lelystad.nl>
Verzonden: dinsdag 20 september 2022 10:27
Aan: [5.1.2e] <[5.1.2e]@noord-holland.nl>
Onderwerp: FW: Kustzone Lelystad

Hi [5.1.2e],

Bij deze
 Sheet 14 gaat over IJsselmeer!
 Met vriendelijke groet,
 [5.1.2e] [5.1.2e]
directeur fysiek domein
 Secretariaat: [5.1.2e] email: [5.1.2e]@lelystad.nl

GEMEENTE LELYSTAD

Stadhuisplein 2, Lelystad
 Postbus 91, 8200 AB Lelystad

Telefoon: 14-0320
www.lelystad.nl
 [5.1.2e]@lelystad.nl

Wij werken duurzaam en digitaal en
ontvangen uw correspondentie daarom
bij voorkeur elektronisch, bijvoorbeeld
via e-mail of e-formulier!

[Privacy Statement](#)

Van [redacted] 5.1.2e <[redacted] 5.1.2e <[redacted] 5.1.2e <[redacted] 5.1.2e @flevoland.nl>>>

Verzonden: donderdag 8 september 2022 10:40

Aan: [redacted] 5.1.2e ([redacted] 5.1.2e) <[redacted] 5.1.2e @lelystad.nl>; [redacted] 5.1.2e ([redacted] 5.1.2e) <[redacted] 5.1.2e @lelystad.nl>

Onderwerp: Kustzone Lelystad

Dag [redacted] 5.1.2e en [redacted] 5.1.2e,

Door een collega werd ik gewezen op de bijgevoegde powerpoint van het ministerie van I&W ter uitwerking van water en bodem als sturende principes. Zie dia 14, waar expliciet wordt gezegd dat de consequentie is dat er geen nieuwe eilanden voor woningbouw kunnen komen in kustzone Lelystad.

We zullen aan de bak moeten om te borgen dat er in deze rijksactie geen ongelukken gebeuren die voor ons gebied heel negatief zijn.

Groet, [redacted] 5.1.2e

disclaimer

<http://www.flevoland.nl/Informatie/Disclaimer-e-mail>

To: 5.1.2e [5.1.2e @noord-holland.nl]; 5.1.2e [5.1.2e @noord-holland.nl]
From: 5.1.2e
Sent: Thur 4/20/2023 3:29:44 PM
Subject: RE: Terugkoppeling defensie
Received: Thur 4/20/2023 3:30:53 PM
[defensie 031021 \(003\).docx](#)

Hallo heren,

Toch inderdaad nog wat aanvullingen vanuit defensie schootsveld:

1. Zoekgebied –onveilige zone.

Zoals 5.1.2e terecht opmerkt is het zoekgebied van defensie niet goed tot stand gekomen. Daarnaast is binnen dit zoekgebied sprake van een onveilige zone. Dit is goed te zien in het kaartje in de memo van 5.1.2e, zie bijlage. Deze onveilige zone is een cirkel van 14 kilometer gemeten vanaf Breezandijk. Het plangebied van Duurzaam Leefbaar valt er alleen in als het gaat om het bovenste natuureiland. Zolang er op dat natuureiland geen bouwwerk gerealiseerd gaat worden past het binnen de regelgeving van BARRO. Dus geen installaties, geen aanlegsteiger, geen aanmeerpalen, etc.

2. Inderdaad, het filmpje is in het Fries. 5.1.2e en ik kunnen dat vertalen *. Ondersteunt eigenlijk bovenste punt.
3. Geen toevoegingen.

Verder werkt een oud-collega van jullie bij defensie, 5.1.2e Die zouden jullie nog kunnen polsen?
De casus kan vergeleken worden met Petten, Pallas Wind op Zee. Daar is het defensiegebied ook verplaatst.

Gesprek met consortium

We hebben gesproken over:

1. Presentatie door consortium bij EZK. Het consortium is hier vrij kritisch over. De ontvangst was minimaal. En het lijkt alsof deze dienst binnen EZK totaal geen vorm van urgentie heeft. Ook bij 5.1.2e niet.
2. Defensie (in lijn ook met eerste punt hierboven) hebben we geadviseerd dat het consortium zelf het contact zoekt met defensie.
3. OER-traject, we hebben ze in het kort meegenomen over de randvoorwaarden waarmee we bezig zijn. Wanneer we hier ambtelijk niet uitkomen we moeten gaan opschalen.
4. Extra vragen vanuit HK worden door het consortium beantwoord.
5. Er is een brief gestuurd naar minister Harbers. Ook overweegt het consortium een brief te sturen aan minister Jetten.
6. Hoe nemen we de raden mee? Consortium gaan we in Westfriesland uitnodigen voor een regioraad. Daarnaast lijkt mij het goed dat we een lijn trekken met een werkbezoek. Dus wanneer HK wel wil, doet Medemblik dit ook. Hoe zie jij dit 5.1.2e? Heb jij nog wat gehoord vanuit jullie griffie?

Hartelijke groet,

5.1.2e

Programmamanager Duurzaam Medemblik

Telefoon: 5.1.2e

Van: 5.1.2e < 5.1.2e @noord-holland.nl>

Verzonden: donderdag 20 april 2023 16:08

Aan: 5.1.2e < 5.1.2e @noord-holland.nl>; 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @medemblik.nl>

Onderwerp: RE: Terugkoppeling defensie

Hoi 5.1.2e,

Dank je wel 5.1.2e.

5.1.2e, heb jij ook nog terugkoppeling/ argumentatie n.a.v. gesprek met consortium van afgelopen vrijdag?

Ben vergeten je hierover afgelopen dinsdag even aan te schieten.

Groet van 5.1.2e

Van: 5.1.2e < 5.1.2e @noord-holland.nl>

Verzonden: donderdag 20 april 2023 08:26

Aan: 5.1.2e < 5.1.2e @noord-holland.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @medemblik.nl>

Onderwerp: Terugkoppeling defensie

Hoi 5.1.2e,

5.1.2e en ik spraken 5.1.2e en 5.1.2e gister. Reden dat de documentatie ophoudt is omdat de rest telefonisch is besproken.

5.1.2e en 5.1.2e zien drie punten waarop we met defensie in gesprek zouden moeten:

- De totstandkoming van het gebied klopt niet. De punt richting de kust wordt in de praktijk niet gebruikt en dit is ook zo meegenomen in het ontwerp van het gebied. Er is toentertijd desondanks gekozen om het gebied wel aan te duiden voor defensie. Wat er voor zorgt dat er een gebied bestemd is, zonder dat deze gebruikt wordt voor die bestemming.
- Het gebruik van het gebied is achterhaald. Defensie heeft (nieuwere) technieken met radar waardoor de afstandszone niet meer gebruikt hoeft te worden, dit kunnen ze op andere manieren beschermen. Defensie heeft zelfs filmpjes online waarmee dit wordt bevestigd (5.1.2e kent dit filmpje).
- Defensie heeft van EZK ook de opdracht gekregen om ruimte te zoeken voor energie. Daarmee met bovenstaande in acht nemende zouden we het gesprek aan kunnen gaan. Daarbij zou betwijfeld moeten worden waarom defensie een enkelvoudige functie overeind wil houden in een gebied waar tenslotte een ontheffing voor N2000 is afgegeven.

Als extra mogelijkheid gaven 5.1.2e en 5.1.2e mee dat het te betwijfelen valt of er wel strijdigheid is met het Barro en zonne-atollen. Een eiland is geen bouwwerk zijnde geen gebouw juridisch gezien. Zodra er echt een steiger op komt is dit wel een bouwwerk.

Verder gaven 5.1.2e en 5.1.2e mee dat het sterker zou zijn als EZK dit opbrengt in gesprekken met defensie, en niet wij als regio. Dit gesprek kan in eerste instantie prima plaatsvinden met 5.1.2e 5.1.2e 5.1.2e en 5.1.2e (staat ook in de mailtjes, zij deden dit defensie gebied samen). Twee lijnen die zij nodig zagen voor het vervolg:

- Vanuit EZK gesprek over bovenstaande punten;
- Meer druk vanuit het consortium dat dit speelt;

@ 5.1.2e 5.1.2e heb jij nog nuances/aanvullingen?

5.1.2e

Provincie Noord-Holland
Beleidsadviseur energietransitie
Directie Beleid

T: 5.1.2e

E: 5.1.2e @noord-holland.nl

To: 5.1.2e [5.1.2e@noord-holland.nl]
Cc: 5.1.2e [5.1.2e@noord-holland.nl]; 5.1.2e [5.1.2e@rhdhv.com]; 5.1.2e [5.1.2e@medemblik.nl]; 5.1.2e [5.1.2e@noord-holland.nl]; 5.1.2e [5.1.2e@noord-holland.nl]; 5.1.2e [5.1.2e@noord-holland.nl]; 5.1.2e [5.1.2e@rhdhv.com]
From: 5.1.2e [5.1.2e@noord-holland.nl]
Sent: Mon 2/13/2023 8:48:14 AM
Subject: Re: Zonne-atollen in de Energievisie NHN
Received: Mon 2/13/2023 8:48:31 AM

Beste 5.1.2e,

Klopt dat wij elkaar kort na de stuurgroep hebben gesproken en ik daarna met 5.1.2e heb gebeld. Daaruit bleek dat de tekst over de aansluiting op de 5.1.1c de basis zou zijn in de Energievisie. Niets is gezegd over de (onjuiste) tekst die nu door de Provincie is opgenomen.

Zoals eerder gemaaild is deze tekst onjuist, dus je reactie dat 'dit het is' kan niet het eindpunt zijn.

De tekst in de concept Energievisie gaat over aansluitmogelijkheden die er niet zijn. Aansluiten bij windpark Wieringermeer technisch niet mogelijk. De planning van Middenmeer in 2035 is te ver weg in de tijd. Bovendien is een convenant nog geen harde situatie waarvan uit kan worden gegaan.

Wat betreft de maatschappelijke discussie, worden vermoedelijk ook een aantal zaken door elkaar heen gehaald. Door Arcadis is eerder gezegd dat een bovengrondse (dus met masten) 380 kV-verbinding door het IJsselmeer heen niet op maatschappelijk draagvlak kan rekenen. Dat is natuurlijk een heel ander verhaal voor een ondergrondse verbinding. Overigens geldt ditzelfde maatschappelijke argument voor andere bovengrondse tracés.

Wat betreft de kabelverbinding. In principe is dit inderdaad een interne/private verbinding van het consortium.

Met het tekstvoorstel van 5.1.2e kan ik instemmen met de aanvulling dat een klein deel kan worden aangesloten op het net private net van 5.1.1c

Mocht het nog nodig zijn dan graag zoals je voorstel vanmiddag een Teams overleg.

Gret,

5.1.2e

Op do 9 feb. 2023 om 16:59 schreef 5.1.2e <5.1.2e@noord-holland.nl>:

Hallo 5.1.2e,

Wij hebben elkaar hier niet over gesproken. Volgens mij heb jij na het bestuurlijk overleg in Alkmaar in december mij aangesproken om een afspraak te maken maar is deze niet doorgedaan omdat je toen gesproken hebt met 5.1.2e.

De tekst zoals jij citeert is precies de tekst die in september is gepubliceerd in de concept-visie en in november is

In de tekst die in de nu (febr) aangepaste Energievisie staat is wel uitgebreid op advies van 5.1.2e; naast de genoemde opties nog een extra optie opgenomen: aansluiting op Friesland. Ook is aangegeven dat alle opties in onderzoek zijn. En dat is de boodschap die we hebben. Volgens mij is er nergens een beslissing genomen of een vergunning verleend voor een kabel/aansluiting dus in principe liggen de opties open. Het consortium werkt aan een aansluiting op de Maxima en dat weten wij maar dat kunnen we niet als vaststaand feit vermelden in de Energievisie.

Wat we wel in overweging kunnen nemen is om het onderzoek naar de aansluiting als onderzoeksproject op te nemen in de pMIEK. @ 5.1.2e is dat een optie?

Bovendien wordt de Energievisie niet vastgesteld door de provincie. Op dit punt en op andere punten wordt te veel uitgegaan van ambities die nog niet vastliggen. Wij kunnen dat niet op korte termijn als vaststaande feiten vaststellen. De Energievisie is een van de bouwstenen voor de pMIEK, die we wel vaststellen.

Ik hoop je hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Als je nog vragen hebt kunnen we maandag eventueel om 13 uur overleggen met 5.1.2e en 5.1.2e.

Fijn weekend, 5.1.2e

5.1.2e

5.1.2e

Beleidsadviseur Energietransitie (Infrastructuur)

T 5.1.2e

Houtplein 33 2012 DE Haarlem

www.noord-holland.nl

5.1.2e @noord-holland.nl

Provincie
Noord-Holland

Van: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @planet.nl>

Verzonden: donderdag 9 februari 2023 09:41

Aan: 5.1.2e <5.1.2e @noord-holland.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @noord-holland.nl>

CC: 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @medemblik.nl>; 5.1.2e <5.1.2e @noord-holland.nl>; 5.1.2e

Lensink <5.1.2e @noord-holland.nl>

Onderwerp: Re: Zonne-atollen in de Energievisie NHN

Beste 5.1.2e ,

In en na het BO van 7 november hadden we contact over de aansluiting van de zonneatollen op het net.

We bespraken dat de atollen zullen worden aangesloten voor een klein deel op het private net van 5.1.1c en voor het overgrote deel op de 5.1.1c.

De presentatie van Haskoning in het BO vermeldde dat ook.

Nu begrijp ik dat de navolgende tekst circuleert in een concept:

Tot slot is er in de regio nog de keuze over aansluiting van de zonneatollen. Deze kunnen aansluiten op de 5.1.1c in Lelystad of op het nog te bouwen 380 kV-station in de Kop van Noord-Holland. Aansluiting in de Kop betekent dat er een groter aanbod aan elektriciteit is dat afgevoerd dient te worden, hoewel de zonne-atollen mogelijk complementair zijn in opwek aan wind op zee. Aansluiting op de 5.1.1c betekent dat de 5.1.1c mee kan regelen met de productie van de zonne-atollen. Vraag is echter hoe maatschappelijk gewenst een kabel door het IJsselmeer is. Een derde alternatief is aansluiting op het bestaande windpark in de Wieringermeer.

Ik kan me niet vinden in deze tekst.

Aansluiting op het nog te bouwen 380KV station met een te verwachten planning van ca 2035 dat de atollen niet tijdig kunnen worden aangesloten.

Aansluiting op het bestaande windpark Wieringermeer is qua groet aansluitvermogen van de atollen niet mogelijk.

Wat is de achtergrond van de vraag of het maatschappelijk gewenst is een kabel door het IJsselmeer te leggen? In alle sheets en documenten staat deze aansluiting genoemd, ook in het overleg met TENNET besproken.

Graag ontvang ik de definitieve versie van de energievisie met de tekst:

De zonneatollen zullen voor het overgrote deel aansluiting op de 5.1.1c. Een klein deel kan zo mogelijk worden aangesloten op het private netwerk van 5.1.1c.

Aansluiting op de 5.1.1c betekent dat de centrale mee kan regelen (zg. balanceren) op het aanbod van stroom van de atollen. Uiteraard zal het leggen van de kabel door het IJsselmeer zorgvuldig plaats vinden.

met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

Op wo 8 feb. 2023 om 18:05 schreef 5.1.2e 5.1.2e <5.1.2e @planet.nl>:

Beste 5.1.2e ,

Ontving zojuist de agenda met bijlagen van het BO XXL NHN.

Mis bij de stukken de Energievisie.

Komt die later?

Eerder mailde je "In februari staat de Energievisie/pMIEK nogmaals op de agenda van het BO XXL NHN"

Ben uiteraard benieuwd hoe daarin de aansluiting van de zonne-atollen is opgenomen.

groet,

5.1.2e 5.1.2e

Op do 8 dec. 2022 om 14:16 schreef 5.1.2e <5.1.2e @noord-holland.nl>:

Beste 5.1.2e ,

Goed dat we elkaar gisteren hebben gesproken bij het BO overleg.

Ik begreep van 5.1.2e dat je al contact met hem hebt gehad over de concept-Energievisie.

Ik neem aan dat het daarom niet meer nodig is om een afspraak te maken.

Ik februari staat de Energievisie/pMIEK nogmaals op de agenda van het BO XXL NHN.

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Beleidsadviseur Energietransitie (Infrastructuur)

T 5.1.2e

Houtplein 33 2012 DE Haarlem

www.noord-holland.nl

5.1.2e @noord-holland.nl

Aan dit bericht en eventuele bijlagen kunnen geen rechten worden ontleend. Het Provinciaal Bestuur van Noord-Holland.

To: 5.1.2e [5.1.2e @noord-holland.nl]
 From: 5.1.2e
 Sent: Tue 9/27/2022 9:45:37 AM
 Subject: RE: Zonne-atollen niet toegestaan in beleidsvoornemen IenW
 Received: Tue 9/27/2022 9:45:39 AM

Ja graag, lijkt me goed.

Van: 5.1.2e < 5.1.2e @noord-holland.nl>

Verzonden: donderdag 22 september 2022 20:45

Aan: 5.1.2e < 5.1.2e @noord-holland.nl>

Onderwerp: RE: Zonne-atollen niet toegestaan in beleidsvoornemen IenW

Dat is prima! Afstemming lijkt me inderdaad goed samen te blijven doen. Is het wat om weer periodiek een informatie momentje te doen? Kan ook tijdens bijv. PNH – PM RES overleg? Dat we 'm daar standaard agenderen.

Van: 5.1.2e < 5.1.2e @noord-holland.nl>

Verzonden: donderdag 22 september 2022 11:18

Aan: 5.1.2e < 5.1.2e @noord-holland.nl>

Onderwerp: FW: Zonne-atollen niet toegestaan in beleidsvoornemen IenW

Hoi 5.1.2e,

Nu we het toch over de atollen hebben: zou jij of 5.1.2e hier iets over willen zeggen aanstaande dinsdag tijdens de werkgroep XL? Gewoon procesverhaal: 2^e versie, overlet met bestuurders en volksvertegenwoordigers etc.

5.1.2e doet tijdens de BO XL van 12 oktober hetzelfde en belooft dan ook de deelnemers op de hoogte te houden via RES kanalen. Dat stem ik vervolgens met hem af. Of dat doen we samen met jullie. Nog beter denk ik.

Groet,

5.1.2e

Van: 5.1.2e

Verzonden: donderdag 22 september 2022 11:13

Aan: 5.1.2e 5.1.2e < 5.1.2e @noord-holland.nl>; Herman Schartman < 5.1.2e @noord-holland.nl>; 5.1.2e

< 5.1.2e @noord-holland.nl>

CC: 5.1.2e < 5.1.2e @noord-holland.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @noord-holland.nl>; 5.1.2e

< 5.1.2e @noord-holland.nl>

Onderwerp: Zonne-atollen niet toegestaan in beleidsvoornemen IenW

Hallo 5.1.2e, Herman, 5.1.2e,

5.1.2e stuurde me bijgaande presentatie toe. Op sheet 14 staat onder de consequenties een keiharde njet voor de zonne-atollen. Ik zie dat dit afkomstig is van een informeel bestuurlijk overleg binnen I&W maar wel dat de route is dat dit beleid in een kamerbrief terecht komt half oktober.

Ik weet niet wat jullie hier over hebben afgesproken, maar ik maak me zorgen over deze deur die nu dicht lijkt te gaan voor de zonne-atollen.

5.1.2e en 5.1.2e zijn beide op vakantie tot begin oktober.

Wat kunnen we doen om hier invloed op uit te oefenen?

Pagina 14:

Consequenties/doorwerking:

- Buitendijks: van "ja, mits" naar "nee, tenzij"
- **Geen eilanden voor woningbouw (bijv. Almere Pampus, kustzone Lelystad) en voor energieprojecten (zonne-atollen)**
- In gesprek met gemeenten over wat zij nodig hebben voor toepassen voorzorgsbeginsel
- Extra capaciteit en budget voor monitoring, handhaving en communicatie

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Van: 5.1.2e < 5.1.2e @noord-holland.nl>

Verzonden: dinsdag 20 september 2022 16:39

Aan: 5.1.2e < 5.1.2e @noord-holland.nl>; 5.1.2e 5.1.2e @Noord-Holland.nl>; 5.1.2e

< 5.1.2e @noord-holland.nl> 5.1.2e < 5.1.2e @noord-holland.nl>; 5.1.2e 5.1.2e @noord-holland.nl>; 5.1.2e 5.1.2e

5.1.2e 5.1.2e @noord-holland.nl>; 5.1.2e 5.1.2e @noord-holland.nl>; 5.1.2e

< 5.1.2e @noord-holland.nl>; Herman Schartman < 5.1.2e @noord-holland.nl>; 5.1.2e 5.1.2e @noord-holland.nl>;

5.1.2e 5.1.2e @noord-holland.nl>; 5.1.2e 5.1.2e @noord-holland.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @noord-

holland.nl>; 5.1.2e < 5.1.2e @noord-holland.nl>

Onderwerp: FW: Kustzone Lelystad

Hier de presentatie over water en bodem sturend.

Vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

Sectormanager – sector Ruimtelijke Ontwikkeling

T(5.1.2e

Houtplein 33 2012 DE Haarlem

www.noord-holland.nl

5.1.2e @noord-holland.nl

Provincie
Noord-Holland

Van: 5.1.2e (5.1.2e) < 5.1.2e @lelystad.nl >

Verzonden: dinsdag 20 september 2022 10:27

Aan: 5.1.2e < 5.1.2e @noord-holland.nl >

Onderwerp: FW: Kustzone Lelystad

Hi 5.1.2e,

Bij deze

Sheet 14 gaat over IJsselmeer!

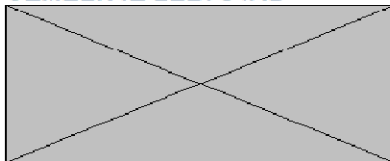
Met vriendelijke groet,

5.1.2e 5.1.2e

directeur fysiek domein

Secretariaat: 5.1.2e email: 5.1.2e @lelystad.nl

GEMEENTE LELYSTAD

Stadhuisplein 2, Lelystad

Postbus 91, 8200 AB Lelystad

Telefoon: 14-0320

www.lelystad.nl

5.1.2e @lelystad.nl

*Wij werken duurzaam en digitaal en
ontvangen uw correspondentie daarom
bij voorkeur elektronisch, bijvoorbeeld
via e-mail of e-formulier!*

[Privacy Statement](#)

Van: 5.1.2e ; 5.1.2e @flevoland.nl >

Verzonden: donderdag 8 september 2022 10:40

Aan: 5.1.2e 5.1.2e) < 5.1.2e @lelystad.nl >; 5.1.2e 5.1.2e) < 5.1.2e @lelystad.nl >

Onderwerp: Kustzone Lelystad

Dag 5.1.2e en 5.1.2e,

Door een collega werd ik gewezen op de bijgevoegde powerpoint van het ministerie van I&W ter uitwerking van water en bodem als sturende principes. Zie dia 14, waar expliciet wordt gezegd dat de consequentie is dat er geen nieuwe eilanden voor woningbouw kunnen komen in kustzone Lelystad.

We zullen aan de bak moeten om te borgen dat er in deze rijksactie geen ongelukken gebeuren die voor ons gebied heel negatief zijn.

Groet, 5.1.2e

disclaimer

<http://www.flevoland.nl/Informatie/Disclaimer-e-mail>

"Synergievoordeel door meervoudig ruimtegebruik, schaalgrootte, bouwstenen versterken elkaar in investeringen en een maatschappelijk rendement"

Bestuurders van de provincie Noord-Holland en de gemeenten Hollands Kroon/Medemblik willen graag nader geïnformeerd worden over de passage in de Flyer "Samenwerking" over de conclusie dat " *zowel de eerste stap – het aanleggen van een atol waarbij door onderzoek de effecten op de natuur onafhankelijk wordt onderzocht – als de verdere aanleg van het gehele plan, inclusief natuurontwikkeling, met een aanvaardbaar rendement tot de mogelijkheden behoort*". Wat zijn de belangrijkste uitgangspunten en succesfactoren voor deze conclusie?

Schaalgrootte

1. Het Buitendijks Plan kent een schaalgrootte aan energieopwekking (ca 1,6 TWh) en natuurontwikkeling (ca. 4000 ha) in het IJsselmeer die leidt tot een kostenvoordeel in vergelijking met (veel) kleinere zon-pv en natuurprojecten.
Het voorziet in natuurontwikkeling en het plaatsen van ca 2,5 miljoen zonnepanelen. Daarvoor is ca. 100.000.000 m³ aan slib en zand uit het IJsselmeer nodig . 90% van het zand en ander materiaal ligt onder water, buiten het zicht, buiten vaarroutes.
2. Door deze schaalgrootte kunnen zij zowel investeren in Research & Development, onderzoek naar de plaatsing en ecologische gevolgen als een scherpe kostprijs bedingen/leveren.
3. Door de (stapsgewijze) uitvoering over de periode 2025-2035 kan geanticipeerd worden op verdere technologische ontwikkelingen van de zonnepanelen en kennisontwikkeling door monitoring van de natuurontwikkeling en "building with nature" van zand.

Synergie

4. De bouwstenen van het plan – atollen, zonnepanelen, natuurontwikkeling, zandwinning zijn meer dan de som der delen. Voor de natuurontwikkeling en verondiepingen wordt de bovenlaag van slib en ander materiaal gebruikt die voor de zandwinning waardeloos en een kostenpost zijn maar voor het maken van ondieptes en vooroevers uitermate geschikt zijn. De atol randen worden gemaakt met zand of keileem en leveren een bijdrage aan de natuurontwikkeling maar beschermen ook de zonnepanelen tegen hoge golven, ijsgang.

Dus " Natuur beschermt de zon en de zon betaalt de natuur", zandwinning betaalt mee aan vooroevers/verondiepingen.

Realiseren Kader Richtlijn Water (KRW)

5. Voor het IJsselmeer dient volgens deze Europese richtlijn medio 2027 projecten te zijn belegd waarmee deze opgave wordt uitgevoerd. Buitendijks Plan voorziet in circa 1/3 deel van deze opgave. Daarbij is geen financiële bijdrage van het Rijk voorzien. Wel een constructieve opstelling van de beheerder van het IJsselmeer (RWS).

Maatschappelijk rendement

6. Uitgangspunt bij de huidige SDE-regeling van EZK is dat initiatiefnemers een redelijk rendement hebben op het geïnvesteerde eigen vermogen.

GroenLeven/Van Oord beogen een projectrendement dat voldoet aan de rendementseisen van pensioenfondsen. Deze rendementen liggen lager dan waar in de SDE-regeling van wordt uitgegaan.

Financiële parameters in business-case:

- Erfpacht en industriezandwinning tegen marktconforme tarieven uitgedrukt in waarde van geleverde natuurontwikkeling
- Geen SDE-subsidie
- Netwerkaansluiting tot het dichtbij zijnde 380 kV-station in aanvulling op de aansluiting van de atollen B en C op het bestaande 150KV station Middenmeer, conform de netstrategie van TenneT.
- Een financiële bijdrage door het project aan de recreatieve infrastructuur
- Beheer en onderhoud van de natuur
- Mogelijkheden voor lokaal eigendom

Toepassing Rijkscoördinatieregeling

7. Gezien het lokale draagvlak voor het Buitendijks Plan en de in het Klimaatakkoord genoemde termijnen van het opnemen van het plan in het Omgevingsbeleid, aanvraag vergunningen en start van de eerste stap medio 2025, zou het voor de hand liggen om aan de provincie te vragen regie te nemen en over te gaan tot een Provinciaal Inpassings Plan (P.I.P). Uiteraard is dit een inspanningsverplichting en geen resultaatsverplichting.

GroenLeven/Van Oord zullen alle benodigde onderzoeken/procedures, inspraak als zelfstandig project entameren.

Consortium als preferente partij voor het RVB

8. GroenLeven/Van Oord zijn bereid om het project (natuur-inclusieve energieopwekking) op basis van bovenstaande uitgangspunten voor hun rekening en risico te ontwikkelen en te realiseren waarbij aan het Rijk (RVB) een marktconforme pachtvergoeding en vergoeding voor industriezandwinning uitgedrukt in natuurontwikkelingsbijdrage wordt geleverd. Uitbreiding van het consortium met een Energiebedrijf ligt in de rede.

Er is sprake van een project met een innovatief karakter waarbij er eigendom is van een netwerkaansluiting. Op grond van objectieve, toetsbare criteria menen we dat het consortium als enige serieuze gegadigde in aanmerking komt voor de realisatie van het project.

Het consortium is eigenaar van de netwerk aansluiting en staat daarbij open voor deelname van andere partijen. GroenLeven heeft ruime ervaring in lokaal eigenaarschap. Specifiek worden de natuurorganisaties uitgenodigd deel te nemen aan het consortium. Van Oord vernieuwt op dit moment de Afsluitdijk, heeft ruime ervaring met energieprojecten en bovendien met Building with Nature, waarin 'ecodynamisch' ontwerpen centraal staat.

10 december 2021

5.1.2e	CEO GroenLeven	
5.1.2e	CEO Van Oord	
5.1.2e	5.1.2e	Initiatiefnemer Buitendijks Plan

[Buitendijks Plan op internet](#)

Memo tbv directeurenoverleg 27-10-2021 Wieringerhoek

Kern:

De regio wil dat het plan Duurzaam Leefbaar ingediend bij Wieringerhoek als alternatief op de 4 alternatieven uit de NRD wordt onderzocht in combinatie (integraal) met Wieringerhoek (zonneatollen icm natuurontwikkeling) en in het MER meegaat om het 'volwaardig' te onderzoeken. Niet om het tot uitvoering te brengen, maar eerst maar eens goed dwz integraal onderzoeken. De uitvoering kan fasegewijs worden uitgevoerd, waarbij de eerste fase kan worden gebruikt om te monitoren hoe één en ander zich ontwikkeld. Dit is dus niet een afzonderlijke pilot, maar in principe de eerste fase van een grotere ontwikkeling.

RWS benadert de zonneatollen variant Duurzaam Leefbaar, die volledig voldoet aan de doelstellingen van de PAGW project, als meekoppelkans. Dat doen ze omdat energie niet in hun opdracht zit. En het Rijk lijkt te weigeren om de scope te verbreden. Door dit zo te doen is er enerzijds sprake van juridische (vorm)fouten (motiveringsgebrek). Anderzijds wordt er geen integrale afweging gemaakt en gaan we functies stapelen/naast elkaar leggen. Als natuur solitair wordt ontwikkeld, dan zal dat in de toekomst elke andere functie in de weg zitten. Terwijl als je nu de kans benut om tot integrale afwegingen/ontwikkeling te komen dit niet aan de hand is en ruimte in het IJsselmeer optimaal kan worden benut.

Wat zien wij de projectleider Wieringerhoek in het proces doen?

- Werkt projectgestuurd ipv integraal of aan gebiedsontwikkeling en daarmee niet samen;
- Respecteert daarmee rol en positie van de raden en Staten niet in de verkenning (BOB);
- Houdt geen rekening met andere opgaven en/of bestuurlijk-politieke uitspraken en lopende processen (HK: geen landbouwgrond; PNH: motie 115 binnendijks plan in uitwerking; RES1.0: zoekgebied in IJsselmeer, IJsselmeerkust idz ze dit zien als brede participatie voor Wieringerhoek en vinden dat de omgeving goed is betrokken, wat in onze optiek niet zo gezien kan worden. De omgeving voelt zich niet gehoord door het Rijk, hebben wij in de laatste kustvisieweek gehoord;
- Deelt stukken en planning helemaal niet of veel te laat;
- Wil Voorkeursbeslissing (energie als meekoppelkans weggeschreven) doorzetten ('=de opdracht') terwijl bestuurlijk een ander signaal (zorg en waarschuwing over werkwijze) is afgegeven (o.a. in SG).
- Wil deelbesluiten laten nemen over meekoppelkansen terwijl voorkeursbeslissing zelf er nog niet is; over Noordkop, Klimaatbuffer, zoet-zoutonderzoek – hier hebben Rijk en regio wel overeenstemming in elk geval – dit is vooral geld gestuurd. Muv Noordkop zijn het studies/onderzoeken/verkenningen.
- Wil het geld (€50miljoen) veilig stellen en een Voorkeursbeslissing nemen ondanks een uitgesteld BO MIRT om het geld vast te blijven houden (?) > anders naar een andere (rijks)opgave?

N.B. n.a.v. ons verzoek is de interne toetsing van de plan-MER uitgesteld.

Aanleiding en achtergrond:

In het noordelijk deel van het IJsselmeer is het zoekgebied voor de Programmatische Aanpak Grote Wateren (hierna PAGW). Inmiddels is tijdens de verkenningsfase van de PAGW een zoekgebied vastgesteld (raden en PS) voor grootschalige energieopwekking (RES 1.0) in hetzelfde gebied. Dit was ten tijde van de startbeslissing PAGW Wieringerhoek nog niet bekend.

Al in het begin van het verkenningsproces is door de regio (gemeenten en provincie) verzocht om in de verkenning rekening te houden met het volwaardig meenemen in het onderzoek van energie en te komen tot een verkenning waar integraliteit en volwaardig meervoudig ruimtegebruik (recreatie/toerisme/economie/landbouw/natuur/energie) voorop staat. Hiervoor is een zienswijze ingediend op de notitie reikwijdte en detailniveau en is separaat een brief gestuurd naar de minister (zie bijlage 1). De commissie voor de m.e.r. heeft, mede nav die zienswijze, het advies

gegeven om energie mee te nemen in het onderzoek. De minister heeft in haar brief (zie bijlage 2), mede namens de andere ministers, geantwoord dat:

"Een essentieel onderdeel van de verkenningsfase is het actief op zoek gaan naar de meekoppelkansen met andere opgaven en initiatieven in het gebied. Het ingebrachte initiatief Duurzaam Leefbaar (het planinitiatief voor zonne-atollen in de Wieringerhoek) wordt in deze fase dan ook meegenomen als 'initiatief van derden'."

en houdt vast aan de doelen voor de PAGW zoals al eerder geformuleerd, maar onderkent niet dat het zogenaamde meekoppelen van het volwaardig ingebrachte initiatief direct gevolg heeft voor het doel van het project. Vervolgens is in de antwoordbrief al een voorschot genomen op de uitkomst van het onderzoek en hoe een voorkeursalternatief er uit zou kunnen zien.

Omdat vanuit dit antwoord het beeld is ontstaan dat op integrale wijze onderzoek zou worden gedaan naar het ingebrachte alternatief is vanuit de regio niet meer gereageerd op de brief van de minister. Gedurende de verkenning werd ambtelijk steeds duidelijker dat RWS in haar onderzoek diverse vorm- en procesfouten maakt (zie hierna) en meekoppelen in haar jargon niet inhoudt dat een serieuze en volwaardige verkenning wordt uitgevoerd. Dit heeft geleid tot talloze gesprekken op ambtelijk niveau, waarbij RWS niets met de input deed. Zowel op ambtelijk als bestuurlijk niveau, maar haar proces onverstoort voortzette.

Uit de PAGW-MIRT: *Het project Wieringerhoek is een van de acht projecten in het hele IJsselmeergebied die de PAGW heeft gedefinieerd om natuur en waterkwaliteit te verbeteren om zo een robuust ecosysteem te maken dat tegen een stootje kan, dat de klimaatverandering kan opvangen, waar voldoende voedsel is voor een biodivers watersysteem, waar de doelen voor natuur en waterkwaliteit nu en in de toekomst gehaald worden en waar voldoende ruimte is voor maatschappelijke en economische activiteit* Dit is de scope van het project! Uitdrukkelijk wordt gezegd dat er voldoende ruimte is voor maatschappelijke en economische activiteit. Vanuit het overig rijksbeleid dient dit integraal te worden gezien. Ik citeer uit de NOVI:

- *Deze plannen voegen meer waarde toe aan onze leefomgeving dan enkelvoudige, sectorale plannen, wat tot nieuwe verdienmodellen kan leiden. Al komt het ook voor dat integratie ongewenst of onnodig is. Dit moet dan aannemelijk worden gemaakt. Dit afwegingsprincipe kan als volgt gehanteerd worden:*
  - I. *Zoek naar functionele synergie als basis voor het mengen van functies in de leefomgeving. Voorbeelden zijn natuur en landbouw in veenweidelandschappen, wonen en zonne-energie, natuur en wonen in nieuwe buitenplaatsen en landgoederen. Voor de fysieke leefomgeving geldt in dit geval een 'dubbele doelstelling' die wordt opgenomen in het omgevingsplan.*
  - II. *Als menging niet mogelijk is vanwege een dominerend belang of dominerende functie, zoek dan naar gemeenschappelijke belangen en manieren om andere functies te 'koppelen' aan de dominerende functie. In het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid bijvoorbeeld, waarin het draait het om een efficiënte, productieve landbouw, kan ook aandacht worden besteed aan het beheer van landschapselementen.*
  - III. *Als mengen noch meekoppelen haalbaar zijn, is er sprake van conflicterende belangen. In dat geval is scheiding van functies noodzakelijk voor een bestendig verdienmodel (bijvoorbeeld van de landbouw) of het voorkomen van ongewenste externe effecten (bv bij vestiging van zware industrie). Zorg in dat geval voor landschappelijke inpassing en/of bronmaatregelen.*

Ook in het geldende nationale waterplan, het ter visie liggende ontwerp Nationaal Water Programma en de PAGW zelf komt dit principe veelvuldig als uitgangspunt voor planontwikkeling aan de orde. Het kan dus niet zo zijn dat in een zoekgebied van de RES, waar in datzelfde gebied naast de opgave voor energie ook andere maatschappelijke en economische belangen spelen, het Rijk zich niet aan het eigen beleid houdt en in een verkenning de scope niet voldoende tegen het licht houdt (en aanpast aan de uitgangspunten van eigen beleid).

Om uit de impasse te komen is door de regio voorgesteld om een onafhankelijk advies van de landsadvocaat in te winnen voor de ingebrachte oplossing (dat is dus niet hetzelfde als een

meekoppeling!). Dit is door RWS geblokkeerd en het onafhankelijk advies, onder de Omgevingswet overigens een recht¹, is er hierdoor nooit gekomen. De vraag is of een dergelijk advies op dit moment nog een oplossing zou kunnen bieden? Dat valt te betwijfelen, het feit dat het bevoegd gezag koste wat kost vast blijft houden aan haar standpunt wekt weinig vertrouwen dat met de uitkomst van een onafhankelijk onderzoek ook daadwerkelijk iets gedaan gaat worden. Bovendien kan de vraag worden gesteld hoe onafhankelijk een onderzoek wordt uitgevoerd als dat in opdracht van het bevoegde gezag wordt gedaan. Eventueel kan de commissie voor de m.e.r. ingeschakeld worden als onafhankelijk orgaan.

Uiteindelijk is door de regio besloten om aan de noodrem te gaan trekken en hiervoor een aantal stappen te (gaan) zetten:

- Indienen van een zienswijze op het ontwerp Nationaal Water Programma (zie bijlage 3)
- Escalatie op ambtelijk en als dit nodig blijkt op bestuurlijk niveau
- Ambtelijk het zelf gaan onderzoeken van bepaalde deelaspecten van het project (zie hierna bij de thema's defensie, natuur, bevoegdheid EZK, waterbergend vermogen IJsselmeer, Barro-buitendijks bouwen)

Hetgeen onder de laatste bullet staat aangegeven is ronduit vreemd te noemen: wij voelen ons vanuit de regio blijkbaar meer verantwoordelijk voor een goede integrale verkenning, dan de verschillende ministeries die hier bevoegd gezag voor zijn.

Waarom we niet akkoord gaan met het proces en met de inhoud van de stukken:

Kern:

Het Rijk past haar eigen beleid niet toe, NOVI, PAGW-MIRT, ontwerp Nationaal Water Programma (zie bijlage 4). Het MER is onvolledig in de zin dat niet alle alternatieven gelijkwaardig worden getoetst en het ingebrachte alternatief min of meer plat (en onvoldoende gemotiveerd) wordt weggeschreven zonder een goede verkenning, mede op basis van het feit dat energie geen doelbereik is van de PAGW.

Er is niet voldoende oog voor het bestuurlijke proces, er wordt geen gehoor gegeven aan de oproep om een goede planning te overleggen en om in het proces af te stemmen op de interne bestuurlijke processen van de medeoverheden. Verder wordt er voorbijgegaan aan de bestuurlijke standpunten van een aantal alternatieven (natuur voor landbouw is een no-go voor de gemeente Hollands Kroon, energie moet volwaardig in synergie met alle andere thema's worden onderzocht). In die zin wordt niet serieus met de samenwerkingsafspraken uit de intentieverklaring IJsselmeerkust omgegaan (zie bijlage 5).

Bij de verkenning van het project zijn, naast de doelen, een aantal randvoorwaarden van toepassing verklaard die wat ons betreft discutabel zijn, omdat ze een goed onderzoek in de weg staan. Deze randvoorwaarden zien vooral op de planologisch/vergunningtechnische uitvoering van het project (in wezen wordt de achterkant van het traject naar de voorkant verplaatst, de natuurvergunning en defensie) en de financiële uitvoerbaarheid van het project.

MIRT financiën en aanpassen scope binnen het verkenningproces

In de MIRT spelregels is aangegeven dat een MIRT proces adaptief moet plaatsvinden en in principe een maatschappelijke kosten baten analyse (MKBA) wordt uitgevoerd voor

¹ 5) degene die een mogelijke oplossing aandraagt, als bedoeld in artikel 5.47, derde lid Ow, kan het bevoegd gezag verzoeken daarover advies te vragen aan een onafhankelijke deskundige. Dit kan het bevoegd gezag ook uit eigen beweging doen (artikel 5.47, tweede lid Ow).

6) Het bevoegd gezag beslist of de voorgedragen mogelijke oplossing van een derde tijdens de verkenning redelijkerwijs in beschouwing moet worden genomen (artikel 5.48, derde lid Ow).

gebiedsontwikkelingsprojecten. In “Werkwijzer MKBA bij MIRT-verkenningen” staat hierover het volgende geschreven:

De projecten binnen deze programma's doorlopen vaak een aangepast MIRT-proces. Meestal worden, na goedkeuring van het programma, de afzonderlijke projecten niet meer breed verkend maar gaat men al snel over op de planuitwerking. In de verkenning vindt dan geen MKBA plaats. In de planuitwerking kan met behulp van een MKBA of een KEA de voorgestelde oplossing worden geoptimaliseerd. Voor projecten die als individueel project in het MIRT-projectenboek staan, of projecten waarbij de wateropgave wordt gecombineerd met bijvoorbeeld gebiedsontwikkeling, wordt wel een MKBA in de verkenningfase uitgevoerd. Bij het opstellen van een MKBA's op programmaniveau treden er vier beperkingen op:

- *Omdat er nog geen gedetailleerd ontwerp is wordt vaak gewerkt met standaard oplossingen zoals dijkversterking voor verbeteren van waterveiligheid en/of hermeanderen om ecologische kwaliteit van waterlichamen te verbeteren. Ook wordt gewerkt met eenheidsprijzen in plaats van met gedetailleerde kostenramingen.*

- *Risico's, inpassingsmaatregelen worden als opslagen meegenomen en niet specifiek geraamd.*

- *Er is meestal nog geen rekening gehouden met onderlinge beïnvloeding van de maatregelen, waardoor de werkelijke effectiviteit groter of kleiner kan uitvallen. Ook is vaak nog geen goede planning in de tijd gemaakt. Hierdoor zijn de bandbreedtes van de uitkomsten vaak groter en moet bij KEA's en MKBA's van waterprojecten binnen deze programma's waar nodig aanvullende gegevens worden verzameld en/of extra aandacht worden besteed aan gevoeligheidsanalyses.*

In het geval van de Wieringerhoek is door RWS gekozen om een KEA² uit te voeren. Daarmee worden de kosten en baten van de verschillende alternatieven niet volledig in beeld gebracht, maar wordt uitgegaan van een vaststaand budget waarbinnen het meest effectief de doelstellingen van het project kunnen worden bereikt (kostenoptimalisatie). Dit is een tekortkoming in het onderzoek, want zo wordt ook geen inzicht gegeven in de kosten en baten van het alternatief met energie, dit alternatief levert namelijk ook geld op wat binnen een KEA niet inzichtelijk wordt gemaakt. Ook wordt niet onderzocht of het bijvoorbeeld mogelijk is om vanuit de energieopwekking cofinanciering voor de doelstelling van de PAGW te genereren (de energie betaalt de natuur).

Proces van de verkenning:

In de “Handreiking MIRT en m.e.r., verkenning en planuitwerking” is het proces (deze is overigens deels vormvrij) van verkenning en planuitwerking beschreven. Er wordt via zogenaamde zeven toegewerkt naar kansrijke alternatieven die uiteindelijk uitmonden in een bestuurlijke keuze voor een voorkeursalternatief (vka). Allereerst worden kansrijke alternatieven geselecteerd en geanalyseerd.

Citaat uit de handreiking (p. 109-110): *“Nu de kansrijke alternatieven bekend zijn, is het goed om het beoordelingskader tegen het licht te houden. Als het beoordelingskader voor zeef 2 nog niet is opgesteld, moet dat nadat de kansrijke alternatieven bekend zijn worden opgepakt. Ook als in de startfase het beoordelingskader, en de reikwijdte en het detailniveau van de onderzoeken in zeef*

---

² **Kosteneffectiviteitsanalyse (KEA)** Voor alle MIRT-projecten is het uitgangspunt dat er een Maatschappelijke Kosten- en Batenanalyse wordt uitgevoerd. Een uitzondering geldt voor normgerelateerde projecten.

Normgerelateerde projecten zijn projecten die zijn gericht op het voldoen aan een wettelijke norm, bijvoorbeeld betreffende het veiligheidsniveau. Voor deze projecten kan worden volstaan met het uitvoeren van een Kosteneffectiviteitsanalyse (KEA).

In een dergelijke KEA moet eerst een referentieproject worden bepaald. Dit is het project dat ervoor zorgt dat de norm wordt gehaald tegen zo laag mogelijke kosten. Vervolgens worden de effecten van meer ambitieuze projectalternatieven in de KEA vergeleken met het referentiealternatief. De baten van het normgerelateerde aspect hoeven dan niet te worden ingeschat, omdat deze niet onderscheidend zijn. De Werkwijzer MKBA van integrale gebiedsontwikkeling geeft op Bladzijde 60 een voorbeeld van de KEA voor het normgerelateerde project IJsseldelta Zuid.

Een andere variant van een Kosteneffectiviteitsanalyse is de analyse waarbij wordt gekeken met welk alternatief of welke variant bij een gegeven kostenbudget het beste resultaat kan worden bereikt in termen van de doelstelling.

2 al zijn bepaald, kan het goed zijn om dit te heroverwegen. Door voortschrijdend inzicht, maatschappelijke en bestuurlijke discussies en issues die in de eerste zeef naar voren zijn gekomen, kan het wenselijk zijn om de uitgangspuntennotitie en het beoordelingskader te herijken. Als de reikwijdte en het detailniveau bestuurlijk is vastgesteld, moet voordat tot verfijning wordt besloten helder zijn welke ruimte er is om het beoordelingskader bij te stellen. De projectgroep besluit in overleg met de stuurgroep of het wenselijk is het beoordelingskader te verfijnen. De verfijningslag wordt – in veel gevallen - uitgevoerd door de marktpartijen/adviesbureaus die het kader gaan gebruiken. Zo is geborgd dat het beoordelingskader aansluit bij de werkwijze van de effectanalyse. Indien nodig wordt het gewijzigde beoordelingskader ter vaststelling aan het bestuurlijk overleg voorgelegd. Indien nodig wordt het gewijzigde beoordelingskader ter vaststelling aan het bestuurlijk overleg voorgelegd, maar draag er in elk geval zorg voor dat alle partijen op de hoogte zijn van de aanpassingen (.....)

Oplossingsrichtingen die tijdens de consultatie over de probleemanalyse zijn geopperd moeten niet worden vergeten. De consultatie over de kansrijke alternatieven is input voor de selectie van kansrijke alternatieven, de processturing en (de ambtelijke voorbereiding van) de bestuurlijke besluitvorming. Deze consultatieronde, dus voordat de bestuurders de keuze van de kansrijke alternatieven maken, is van belang voor een goede inschatting van het potentiële draagvlak van de diverse oplossingsrichtingen. (.....)

De keuze voor de kansrijke alternatieven is een bestuurlijke keuze. De keuze wordt gemaakt door het projectspecifiek bestuurlijk overleg van de verkenning. Meestal zullen drie (twee tot vijf) alternatieven worden gekozen. Om te zorgen dat bij het verdere verloop van de verkenning niet lichtvaardig teruggekomen kan worden op eerder gemaakte keuzes, is het goed de keuze van kansrijke alternatieven te laten bevestigen door het projectspecifieke BO en eventueel het BO MIRT. (.....)

Let op: Scopewijziging Bij verkenningen waarbij gezocht wordt naar innovatieve oplossingen kan het voorkomen dat gaandeweg mooiere en duurzamere oplossingsrichtingen ontdekt worden, waarvoor nog onderzoek nodig is naar de technische haalbaarheid. Dit is het moment om in dat geval te praten over een scopewijziging.

einde citaat.

Ook uit de “Handreiking verduurzaming mirt energie en klimaatadaptatie” blijkt dat energie in volle omvang vanaf het begin van een project volwaardig onderzocht dient te worden.

Uit bovenstaand citaat blijkt dat een volwaardig kansrijk alternatief dat wordt ingebracht serieus en in volle omvang onderzocht dient te worden. Dit kan dus leiden tot een noodzakelijke scopewijziging. Het lijkt evident dat hier in dit geval sprake van moet zijn. Per slot van rekening is het alternatief nu als een bouwsteen/mekoppeling niet volwaardig meegenomen, maar is de scope impliciet al gewijzigd: Al ware het maar omdat het bevoegd gezag om over dit alternatief te oordelen de minister van EZK is. Hij is namelijk het wettelijk bevoegd gezag voor het alternatief energie obv het opgewekte vermogen.

Bevoegd gezag EZK

EZK is (nu al) opdrachtgever (vanwege het op te wekken vermogen energie, zie voor de juridische onderbouwing bijlage 6) maar zit niet aan tafel. IenW en LNV zijn bevoegd gezag vanuit de natuur-wateropgave. Ook Defensie heeft belangen en positie in het gebied (zie hierna). EZK: plan en hoeveelheid MW (meer dan 100) / TWh maakt het al een rijksopgave. Van belang dat EZK zich, zeker nu de RES is vastgesteld, gaat positioneren en mee gaat doen, lees zijn verantwoordelijkheid neemt. BZK is coördinerend ministerie onder de Omgevingswet. Wieringerhoek moet een projectbesluit worden onder de Omgevingswet en het besluit wordt in die zin ook voorbereid.

Barro Defensie:

We hebben een kort onderzoek (zie bijlage 7) gedaan naar de uitgangspunten van de totstandkoming van de huidige begrenzing van het schietterrein. Dit leidt tot een aantal vragen die niet in de verkenning worden meegenomen. Het is niet zondermeer duidelijk waarom vlak langs de kust het schootsveld is uitgebreid. Het lijkt niet noodzakelijk voor het doel van het terrein. We gaan daar ook de komende tijd het gesprek over aan met defensie. Defensie staat hier open voor, maar geeft wel aan dat zij niet snel voornemens zijn om het schietterrein aan te willen passen.

Als dat standpunt wordt gehandhaafd dan is bij voorbaat het zoekgebied van de Wieringerhoek PAGW niet goed gekozen en was er van meet af aan maar één alternatief mogelijk: het vka dat nu ook in het concept MER naar voren wordt geschoven. Waarbij de volgende belangrijke kanttekening moet worden geplaatst: Voor de gemeente Hollands Kroon is deze variant onbespreekbaar, deze doet aanspraak op de gronden gelegen aan de binnendijk van de Wieringermeer en gaat voorbij aan de bestuurlijke wens van de overheden in het gebied.

Er wordt niet onderzocht of er voor de indeling en het gebruik van het schietterrein nog andere oplossingen denkbaar zijn die meegenomen zouden kunnen worden in het project. Ook hier is dus geen sprake van een integrale verkenning naar mogelijkheden.

Barro Waterbergend vermogen:

In het Barro is een verbod opgenomen om in een bestemmingsplan nieuwe bebouwing of landaanwinning mogelijk te maken in het IJsselmeer. Het verbod op landaanwinning geldt niet voor overstroombare natuurontwikkeling, omdat dit geen beperking oplevert voor het waterbergend vermogen. De verschillende onderzochte alternatieven blijken (volgens het concept MER) een verschillende invloed te hebben op dit waterbergend vermogen. Voor geen van de varianten geldt dat op dit moment precies inzichtelijk is te maken in hoeverre sprake is van een afname van het vermogen. Dit hangt af van de uitwerking en de uiteindelijke inrichting van het gebied. De Klimaatbuffer IJsselmeer en droogtemaatregelen bij de sluizen Den Oever gelden als compenserende maatregelen die de waterbeschikbaarheid juist vergroten.

Mocht bij uitwerking blijken dat er een (geringe) afname is van het waterbergend vermogen dan wil dat op voorhand niet zeggen dat het plan niet uitgevoerd kan worden. Er kan dan van het bestemmingsplan worden afgeweken met een omgevingsvergunning of met een projectbesluit.

Natuur

In de concept MER wordt het alternatief met energie weggeschreven op onder andere leemten in kennis van hoe zon op water uitwerkt op de ecologie. Er is hier voor wat betreft zonneatollen een expert judgement voor uitgevoerd in opdracht van de provincie, de uitkomst hiervan is positief tav natuurontwikkeling mits een dekkingsgraad van 50% opstelling van zonPV wordt gehanteerd (zie ook hierna).

Hier wordt inhoudelijk niet op ingegaan in het MER er wordt simpelweg geconstateerd dat er een leemte in kennis is. Waar aan voorbij wordt gegaan is dat leemten in kennis ook volop aanwezig zijn tav de natuurontwikkeling (bijvoorbeeld ecologische ontwikkeling rietlanden) bij de andere onderzochte alternatieven. Daar is dus in principe geen verschil en kan dus ook niet doorslaggevend zijn bij de keuze voor het voorkeursalternatief. Ook wordt geconstateerd dat het alternatief niet beter of slechter is dan de andere alternatieven. De samenhang in ecotopen kan net zoals voor de andere alternatieven wordt aangeven, worden verbeterd. Verder wordt er in het

concept MER aangegeven dat

De effectbeoordeling concludeert dat zon-op-water de moeite is om te onderzoeken met een pilot. Deze pilot zal echter wel een eigen procedure moeten volgen. Er zou voor besluitvorming over dit het Buitendijks plan een andere procedure gestart moeten worden met een andere doelstelling, een bredere scope qua maatregelen en een breder beoordelingskader en een ander bevoegd gezag. De energieopgave valt buiten de opdracht die aan Rijkswaterstaat (RWS) en het projectteam gegeven is door Bevoegd Gezag van deze verkenning voor project Wieringerhoek.

Met andere woorden: inhoudelijk lijkt het alternatief aan de doelen van de PAGW te voldoen, maar het wordt weggeschreven omdat het niet in de scope past. Vreemde redenatie als je een verkenning MER doet: een MER is er nu juist voor bedoeld om in brede zin milieu-effecten in beeld te krijgen, waarbij zeker ook moet worden gekeken naar klimaatdoelstelling (zoals energie).

N.B. de provincie is bevoegd gezag voor de natuurvergunning, afhankelijk van de geldende wetgeving (huidig of Omgevingswet) en van het soort procedure verleent de provincie de vergunning of heeft een adviesrecht (zie bijlage 8 voor de juridische onderbouwing). Het is goed voorstelbaar dat de ministeries het niet prettig vinden dat de provincie bevoegd gezag is in het kader van de discussie waar we nu in zijn beland. Het kan zijn dat ze via een omweg gaan proberen om die bevoegdheid naar zich toe te trekken, bijvoorbeeld door de vergunning mee te nemen in het project besluit of verdergaand wettelijk te regelen zoals ook is gedaan binnen de Kader Richtlijn Water, waar is geregeld dat LNV bevoegd gezag is. Het is goed om dit te benoemen, want als dit de lijn zou worden vanuit de ministeries, dan spreekt ook hier weinig vertrouwen uit richting ons als samenwerkingspartners.

Zon-op-water

RWS heeft een opdracht van het ministerie EZK voor het laten uitvoeren van een pre-verkenning zon-op-water in het IJsselmeergebied (Pondera/bureau Waardenburg). Met als doel een of meerdere locaties als onderzoekslocatie(s) aan te wijzen voor het uitvoeren van een verkenning naar de effecten van zonPV op ecologie. De pre-verkenning is nog niet afgerond. Wel wordt uit de conceptrapportage duidelijk dat het om meerdere locaties zal gaan, met mogelijk diverse opstellingen en dat er qua schaal en omvang een 'pilot/verkenning' zal gaan worden uitgevoerd tot maximaal 10 ha om vergunningtechnische redenen (N2000 is de norm). Volgens RWS/deskundigen kunnen de nog niet bekend, maar het is wenselijk om het noordelijke en zuidelijke deel als, maar het is wenselijk om het noordelijke en zuidelijke deel als zijnde cumulatieve effecten uit een pilot afgeleid gaan worden.

NB drijvend zon-op-water is iets anders dan zonneatollen, dit blijkt al uit de brief Minister EZK aan TK (februari 2021). Een pilot zon-op-water geeft geen garantie voor evt. uitvoering van een of meer projecten van een andere (lees: grotere) schaal. Deze pilot staat helemaal los van de verkenning Wieringerhoek maar wordt door het Rijk wel telkens ingebracht vwb de onbekendheid met energieopwekking in het gebied als: "Eerst meer weten over effecten zon-op-water op natuur/ecologie, dan kijken we daarna verder".

Feitelijk hebben wij als regio al een eerste expert judgment laten doen op de combinatie natuur-zonneatollen door Deltares/bureau Waardenburg.

Scenario's

Kern:

Voor wat betreft de ontwikkeling in Wieringerhoek zijn kortweg de volgende vier scenario's denkbaar, waarbij voor de regio scenario 2 of eventueel 3 de voorkeur heeft en scenario 4 ons overkomt (verwachting is dat het consortium in Q1 2022 een aanvraag indient:

1. Het PAGW-MIRT traject loopt onveranderd door als eigenstandig project.
2. Het PAGW-MIRT traject wordt verrijkt met het doel opwekking duurzame energie, EZK is bevoegd gezag. Eventueel na een herijking van de PAGW (3^e tranche) waarbij Wieringerhoek als pilot van integraal onderzoeken/ontwikkelen zou kunnen worden geframed
3. Er wordt uitgegaan van een integrale gebiedsontwikkeling waarbij de PAGW-MIRT meegenomen wordt.
4. Het private project Duurzaam Leefbaar wordt als verzoek tot het nemen van een projectbesluit ingediend bij het bevoegd gezag EZK.

5.1.2d 1:

Dit scenario gaat voorbij aan het principe van meervoudig ruimtegebruik en integraal ontwikkeling met het oog op verschillende (maatschappelijke) opgaven. Voor de provincie en gemeenten is dit scenario opmaat naar een bestuurlijke escalatie en een juridische procedure om minimaal te komen tot scenario 2. Vanuit de bevoegde gezagen zal worden voorgesteld om een pilot te gaan doen voor zon op water. Dit is niet hetzelfde en met een omvang waarbij uiteindelijk gekomen kan worden tot een integrale gebiedsontwikkeling.

Nadeel/risico:

Het risico dat wordt gelopen is dat we in een hoekje natuurontwikkeling gaan doen (ook experimenteel, gezien de leemten in kennis die daarbij aan de orde zijn) en in een ander hoekje een pilot met energie, in een hoekje recreatie mogelijk maken enz. Bovendien lopen we het risico dat het plan 5.1.2e als aanvraag wordt ingediend (scenario 4). We moeten voorkomen dat we in hetzelfde gebied ontwikkelingen krijgen die elkaar tegen kunnen gaan werken. Want als de PAGW doorrolt en plan 5.1.2e een vergunning zou krijgen dan kan het niet anders dat er feitelijk geïntegreerd moet worden. Verschillende alternatieven in hetzelfde gebied realiseren is zonder goed onderzoek aan de voorkant absoluut niet wenselijk.

5.1.2d 2:

In dit scenario wordt de opgave vanuit meervoudig ruimtegebruik wel toegepast. Er is dan in ieder geval sprake van een integraal onderzoek naar de mogelijkheden die recht doen aan de verschillende opgaven binnen de gestelde kaders die daarvoor gelden. Dit zou ook een kans kunnen zijn voor het Rijk om een voorbeeldproject te draaien in de geest van de Omgevingswet. Leren hoe het in de toekomst zou moeten. Het voorbeeld geven hoe om te gaan met meervoudig ruimtegebruik, adaptief ontwikkelen en innovaties. Kan ook leiden tot aanpassen van het doelbereik PAGW in de derde tranche financiering.

N.B. Misschien zou dit project ook in aanmerking kunnen komen voor Europese subsidies oid omdat het een innovatieve bijdrage kan leveren aan zowel de natuurdoelstellingen als het klimaatakkoord. Dit is nog niet onderzocht (oproep indienen energieprojecten door EU commissaris 5.1.2e Timmermans o.a.).

EZK zal hiervoor, van rechtswege vanwege de energieopbrengst, bevoegd gezag zijn (>100MW).

Nadeel/risico:

Dit scenario kan nog steeds leiden tot een projectbenadering die niet geheel de belangen van andere ontwikkelingen in het gebied (bv langs de dijk) meenemen, maar dit risico wordt laag ingeschat.

3.12d 3:

Bij een integrale gebiedsontwikkeling, waarbij Wieringerhoek (PAGW-MIRT) volwaardig mee wordt genomen in de gehele gebiedsontwikkeling.

Vanuit efficiëntie en draagvlak (politiek en maatschappelijk) is wel wenselijk dat het bevoegd gezag in één hand is. Dit houdt concreet in dat EZK het bevoegd gezag delegeert aan de provincie. Het te hanteren instrument is dan provinciaal inpassingsplan of een provinciaal projectbesluit³. EZK, I&W en LNV hebben in ieder geval adviesrecht net als de gemeenten. Op grond van artikel 5.44a lid 4 Ow kan er maar één bevoegd gezag zijn voor een projectbesluit. De overdracht van de bevoegdheid is mogelijk op grond van artikel 5.44b Ow en dat kan ook later in een procedure (hoeft niet persé bij de start van een project).

Nadeel/risico:

Als de provincie het projectbesluit gedelegeerd krijgt is betekent dit dat de organisatie hiervoor capaciteit vrij moet maken. Bovendien geldt, als de Omgevingswet is ingegaan een strakke termijn van 1,5 jaar waarbinnen een projectbesluit bekend moet zijn gemaakt (bijlage 9).

3.12d 4:

Het private project Duurzaam Leefbaar kan haar plan bij EZK indienen als een verzoek om een projectbesluit te nemen. Er kan verzocht worden om het bevoegd gezag over te dragen aan de provincie of gemeente.

Nadeel/risico:

We hebben maar beperkt invloed in dit scenario, planning en wijze van procedure kan voor een groot deel worden bepaald door de initiatiefnemer.

BIJLAGEN

Vertrouwelijk

Bijlage 1 brief aan de ministers

De gemeenten Medemblik, Hollands Kroon en de provincie Noord-Holland bieden u hierbij graag het onderzoek "Zonne-atollen geven ruimte aan natuur en duurzame energie" aan, uitgevoerd door onderzoeksbureau Deltares in samenwerking met Bureau Waardenburg. De aanleiding om dit onderzoek te laten uitvoeren is het project Wieringerhoek en de mogelijke samenhang met de opwekking van duurzame zonne-energie. In de bijlage treft u tevens de uitwerking hiervan aan in het Energie-Opwekkingsplan NHN Duurzaam Leefbaar.

In lijn met de eerder gemaakte bestuurlijke afspraak tussen de gedeputeerde van Noord-Holland en de Ministeries van IenW en EZK verzoeken wij om het voorstel van de zonne-atollen (zoals uitgewerkt in het plan Duurzaam Leefbaar) waarbij de grootschalige opwek van zonne-energie wordt gecombineerd met de realisatie van "nieuwe natuur" als volwaardig zelfstandig alternatief/variant op te nemen in het MER-rapport en de verdere uitwerking richting een voorkeursalternatief, en de scope (doelstelling van het project) van het MIRT project Wieringerhoek daarvoor te verbreden.

Integrale benadering IJsselmeergebied

In de Energieverkenning IJsselmeergebied, uitgevoerd in 2018, is onder andere geconstateerd dat we ons moeten concentreren op energie-ontwikkelingen in het IJsselmeer die een duidelijke meerwaarde creëren en aansluiten bij andere relevante IJsselmeeropgaven. Wij beseffen dat het IJsselmeer een gebied is waar vele opgaven en verschillende belangen samen komen, en dat deze elkaar ook in de weg kunnen zitten. Er mag in ieder geval geen afbreuk worden gedaan aan de ecologische waarden. Een zorgvuldige benadering, met oog voor maatschappelijk draagvlak en goede bestuurlijke afstemming is wat ons betreft essentieel en daar leveren we graag een bijdrage aan. De Agenda IJsselmeergebied 2050 bevestigt ook onze gezamenlijke opdracht om over bestuurlijke grenzen en sectorale opgaven heen te kijken.

Het project Wieringerhoek

Het project Wieringerhoek is opgenomen in de Agenda IJsselmeergebied 2050 en de Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW). Inmiddels is de fase van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau afgerond. Op zeer korte termijn start de procedure om de verschillende alternatieven te beoordelen in een MER-rapport. Dit zal uiteindelijk leiden tot een voorkeursalternatief rond het voorjaar van 2021. Aangezien dit het moment is waarop door de opdrachtgever bepaalde keuzes worden gemaakt over de alternatieven, hebben wij expliciet besloten nader onderzoek te laten uitvoeren naar de combinatiemogelijkheden voor ecologie en duurzame energie. De uitkomsten van het voornoemde onderzoek zijn veelbelovend en daarom willen wij dat duurzame energie volwaardig meedraait in de MER en het voorkeursalternatief.

Wij zien het project Wieringerhoek in combinatie met de regionale opgave voor de opwekking van duurzame energie als een niet te missen kans en voorbeeld om de integrale benadering in de praktijk te brengen. Het komt immers maar zelden voor dat we grote fysieke ingrepen doen in het IJsselmeergebied waarbij meervoudig ruimtegebruik mogelijk is.

Regionale Energie Strategie

Op dit moment bevinden alle regio's zich volop in de discussie over de Regionale Energie Strategie. De RES-regio Noord-Holland Noord heeft als enige regio het IJsselmeer als zoekgebied in de concept RES opgenomen voor zonne- en windenergie. De concept RES is door alle betrokken gemeenteraden besproken en voorzien van wensen en bedenkingen. Deze wensen en bedenkingen zijn belangrijk voor de verdere concretisering van het zoekgebied. Het proces van participatie en consultatie van de gemeenteraden over de concept RES heeft een aantal duidelijke inzichten opgeleverd over het politiek draagvlak voor de opwek van duurzame energie in dit deel van het IJsselmeergebied.

1. Er is geen draagvlak voor windenergie in het IJsselmeer. De verschillende gemeenten hebben dit expliciet uitgesproken in de wensen en bedenkingen.
2. Verschillende gemeenten hebben steun uitgesproken voor de combinatie van het project Wieringerhoek met de grootschalige opwekking van zonne-energie. Door de gemeente Texel en Medemblik is expliciete steun uitgesproken voor het plan Duurzaam Leefbaar. De gemeente Hollands Kroon heeft uitgesproken geen zonnepanelen in het oppervlaktewater te wensen, maar wel open te staan voor het nader onderzoeken van de koppeling met het project Wieringerhoek (het idee van de zonne-atollen uit het plan "Duurzaam leefbaar"), waarbij de technieken geen afbreuk mogen doen aan de ecologische waarden.

Resumerend kan vanuit RES-perspectief gesteld worden dat er op het grondgebied van de gemeente Hollands Kroon en Medemblik in het IJsselmeer gezocht kan worden naar mogelijkheden om de grootschalige opwekking van zonne-energie te combineren met het project Wieringerhoek, waarbij de techniek geen afbreuk doet aan de ecologische waarden. Na het bestuurlijk vaststellen van de reactienota (december 2020) krijgt de bouwsteen zonne-energie in dit gedeelte van het IJsselmeer een plek in de RES 1.0.

Kustvisie

De gemeenten Medemblik, Enkhuizen en Hollands Kroon gaan een kustvisie ontwikkelen om de IJsselmeerkust beter te benutten als recreatieve zone, woongebied met ruimte voor natuur en met aandacht voor cultuurhistorie en verduurzaming van de energieopgave. Samen kijken naar dit gebied levert dan ook een meerwaarde op, ieder vanuit zijn eigen invalshoek en belang. Wij zullen dit project en de wens om de RES-opgave te combineren met het project Wieringerhoek ook een plek geven in de Kustvisie.

Verzoek

In lijn met de eerder gemaakte bestuurlijke afspraak tussen de gedeputeerde van Noord-Holland en de Ministeries van IenW en EZK verzoeken wij om het voorstel van de zonne-atollen (zoals die zijn uitgewerkt in het plan Duurzaam Leefbaar) waarbij de grootschalige opwekking van zonne-energie wordt gecombineerd met de realisatie van "nieuwe natuur" als zelfstandig vijfde alternatief/variant mee te nemen in het MER-rapport en de verdere uitwerking richting een voorkeursalternatief. Om dit procedureel te borgen is het noodzakelijk de scope (doelstelling van het project) uit te breiden met 'duurzame energieopwekking'.

Door dit alternatief als serieuze optie mee te nemen in het MIRT-traject, kunnen we gezamenlijk borgen dat er geen kansen worden gemist. Het kan wat ons betreft niet zo zijn dat een dergelijke grootschalige gebiedsontwikkeling los staat van de andere opgaven, waaronder de energietransitie en recreatie en toerisme, waar wij als gemeenten en regio voor staan. We doen een appèl op u om deze gebiedsontwikkeling te ontkokeren en integraal te benaderen, zowel bij het Rijk als in de regio.

Wij zijn ons ervan bewust dat er nog veel praktische, financiële en technische aspecten zijn die nader moeten worden uitgewerkt, maar dat er ook draagvlak bestaat voor ons voorstel. Wij willen daar samen met het Rijk, de betrokken Ministeries, Rijkswaterstaat en de betrokken belanghebbenden die verbonden zijn aan het projectgebied en het IJsselmeer als geheel verder aan werken. We nodigen u graag uit om de inhoudelijke aspecten en de gewenste samenwerkingsvorm met ons verder te bespreken.

Hoogachtend,

Mede namens de colleges van B&W van de gemeenten Hollands Kroon en Medemblik,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

voorzitter

Bijlagen:

1. Onderzoek "*zonne-atollen geven ruimte aan natuur en duurzame energie*".
2. Energie opwekkingsplan NHN 2030 Duurzaam Leefbaar, september 2020.

Afschrift aan:

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Rijkswaterstaat

13 - 15

Openbaar via Woo-besluit I&W

5.1.2e

Bijlage 3

De gemeenten Medemblik, Hollands Kroon en de provincie Noord-Holland willen in het kader van de PAGW-MIRT project Wieringerhoek bij deze een zienswijze indienen op uw ontwerp Nationaal Waterprogramma 2022-2027 dat door u tot 22 september 2021 voor inspraak open is gesteld. Al eerder heeft de provincie Noord-Holland zienswijzen ingediend op het ontwerp (5 augustus 2021, kenmerk 1024956 / 1648611 en 6 september 2021, kenmerk 1700643/1700646). Deze zienswijze moet dan ook, voor wat betreft de provincie, worden beschouwd als een aanvulling daarop.

Wij zijn blij met de manier waarop u heeft aangegeven te willen samenwerken binnen de verschillende waterprogramma's. Wij omarmen uw visie voor wat betreft de manier waarop u de verschillende maatschappelijke opgaven waar wij voor staan op een integrale manier gaat oppakken. Op onder andere pagina 126-129 bij het onderwerp 'strategie voor meervoudig ruimtegebruik', verwoordt u dat wat ons betreft op treffende wijze:

"Gebiedsontwikkeling is een integraal proces waarbij niet naar één enkel omgevingsaspect wordt gekeken, maar waar aspecten in samenhang, integraal tegen elkaar worden afgewogen met het oog op de (her)ontwikkeling van een gebied."

"Er wordt steeds vaker een beroep gedaan op Rijkswaterstaat om ruimte in te zetten voor andere doeleinden in de vorm van medegebruik, boven op de eigen kerntaken. Zo kan aan Rijkswaterstaat verzocht worden om zich bij een aantal thema's actief op te stellen door kansrijke locaties te inventariseren en deze aan te bieden voor ontwikkeling, bijvoorbeeld voor energie, klimaatadaptatie en biodiversiteit. Het ministerie van IenW stelt de Areaalstrategie op die aangeeft hoe het beheerde areaal een bijdrage kan leveren aan het bereiken van nieuwe doelen met een ruimtelijk component, bijvoorbeeld de energietransitie. Rijkswaterstaat baseert hierop een richtinggevend handelingsperspectief voor medegebruik van het areaal, dat in de komende planperiode verder wordt uitgewerkt. In deze strategie en het daarop gebaseerde handelingsperspectief wordt aangestuurd op een actieve rol voor Rijkswaterstaat bij de thema's energie, klimaatadaptatie en biodiversiteit. Deze functies kunnen onderdeel zijn van een gebiedsontwikkelingsproces met een breder scala aan te realiseren functies, die worden afgestemd via gebiedsprocessen."

Project Wieringerhoek

Het bevreemdt ons dan ook dat de op pagina 86 opgenomen kaart met de "Ligging geprogrammeerde PAGW-maatregelen 1^e en 2^e tranche fase projecten" voor het project Wieringerhoek is aangegeven dat dit project te typeren is als 'eigenstandig' project.

Zoals wij ook al hebben aangegeven in onze brief van 19 november 2020 (bijlage 1), zien wij het project Wieringerhoek in combinatie met de regionale opgave voor de opwekking van duurzame energie als een niet te missen kans en voorbeeld om de integrale benadering in de praktijk te brengen. Het komt immers maar zelden voor dat we grote fysieke ingrepen doen in het IJsselmeergebied waarbij meervoudig ruimtegebruik mogelijk is.

Het projectgebied is gelegen binnen het in de RES 1.0 vastgestelde zoekgebied voor de opwekking van duurzame energie, met een potentiële opbrengst van minimaal 1,1 TWh. In aanloop naar de vaststelling van dit zoekgebied voor de RES is, in het kader van de nog niet afgeronde verkenning van Wieringerhoek, een volwaardig te beschouwen alternatief ingebracht. Dit plan gaat uit van een integrale gebiedsontwikkeling, waarbij de opwekking van energie in samenhang met de beoogde doelen van de PAGW-MIRT op innovatieve wijze zijn gecombineerd. Dit is geheel in lijn met de uitgangspunten zoals u verwoordt in het ontwerp Nationaal Waterprogramma, maar ook in andere door het Rijk vastgesteld en te hanteren beleid. Wij noemen hier kort en niet uitputtend bijvoorbeeld de NOVI en de uitgangspunten van de bestaande PAGW.

PAGW en reactie op ons eerdere verzoek

In de PAGW wordt dit als volgt geformuleerd: *“Toekomstbestendige grote wateren waar hoogwaardige natuur goed samengaat met krachtige economie’ dat is de ambitie van het Rijk. Uiteindelijk zijn alle voorgestelde PAGW-projecten nodig om deze ambitie waar te maken. Hiermee levert de PAGW in potentie ook een belangrijke bijdrage aan het vergroten van de waterveiligheid, klimaatadaptatie, energietransitie en kwaliteit van de leefomgeving.”*

In reactie op onze eerder genoemde brief heeft de minister geantwoord (bijlage 2) dat, en wij citeren: *“Het VKA is gebaseerd op een combinatie van maatregelen uit de onderzoeksalternatieven, meekoppelkansen en ingediende initiatieven die zijn beoordeeld passend binnen de randvoorwaarden van bijvoorbeeld financiën, wet- en regelgeving. Het planinitiatief Duurzaam Leefbaar, of onderdelen daarvan, kunnen dan desgewenst worden opgenomen in het VKA. Dat is het logische moment om de scope van de volgende fase (planuitwerkingsfase) vast te stellen en te bepalen of en hoe zonne-energie in het project Wieringerhoek verder is te brengen. Daarbij zal ik in overleg met de minister van EZK bezien of een koppeling met het programma Opwek Energie op Rijksvastgoed (OER) zinvol is.”*

De minister gaat hier wat ons betreft voorbij aan haar eigen beleid om vanaf het begin van een ontwikkeling op een volwaardige manier invulling te geven aan een integraal gebiedsproces en verkenning van alternatieven.

Op dit moment wordt de verkenning voor het project Wieringerhoek uitgevoerd en worden de ingebrachte alternatieven niet op dezelfde manier beoordeeld en verkend als de alternatieven die door het Rijk zijn ingebracht. Elementen van het alternatief worden als “bouwstenen” niet volwaardig en niet integraal meegenomen in de afweging om tot een voorkeursalternatief te komen.

Wat hierbij in onze optiek niet wordt onderkend is dat door de potentiële energieopbrengst de minister van EZK van rechtswege opdrachtgever is voor de PAGW-MIRT en zal moeten beslissen over het voorkeursalternatief. Wij verzoeken dan ook aan RWS om de opdracht terug te leggen bij de huidige opdrachtgever, de minister van I&W en een verbrede scope te gaan hanteren. Hiermee wordt voorkomen dat het project op onvolledige niet gebiedsgerichte wijze en met een te smalle scope wordt verkend. Daarbij dient de minister van EZK, die het aangaat, zorg te dragen voor een integrale gebiedsgerichte ontwikkeling waarbij energieopwekking en de doelstellingen van de PAGW-MIRT integraal kunnen worden meegenomen door de opdrachtnemer.

Verzoek

Wij verzoeken dan ook om:

1. De legenda van de kaart aan te passen in die zin dat het gaat om een integrale gebiedsontwikkeling en
2. in het kader van de door u vastgelegde en voorgenomen integrale werkwijze de PAGW-MIRT project Wieringerhoek gebiedsgericht en integraal op een volwaardige manier te verkennen binnen een verbrede opdracht onder verantwoordelijkheid van de minister die het aangaat.
3. De tekst van het ontwerp Nationaal Waterprogramma aan te passen, waarbij de integrale aanpak van het project Wieringerhoek binnen de PAGW-MIRT wordt benadrukt.

Wij spreken de verwachting uit dat het project Wieringerhoek als volwaardig integraal project wordt opgenomen in uw Nationaal Water Programma en in die zin ook verder zal worden verkend.

Hoogachtend,

Mede namens de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Medemblik en Hollands Kroon,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

Bijlage 4

Bijlage overzicht beleidskaders:

NOVI

p. 73

Om aan dit afwegingsproces en de omgevingsinclusieve benadering richting te geven, gebruiken we in het omgevingsbeleid drie afwegingsprincipes.

Deze zijn:

- 1. Combinaties van functies gaan voor enkelvoudige functies;**
2. Kenmerken en identiteit van een gebied staan centraal;
3. Afwentelen wordt voorkomen.

*Afwegingsprincipe 1 Combinaties van functies gaan voor enkelvoudige functies Met de NOVI zoeken we naar **maximale combinatiemogelijkheden tussen functies, gericht op een efficiënt en zorgvuldig gebruik van onze ruimte**. Tegelijkertijd willen we de kwaliteit van de leefomgeving en de identiteit van Nederland versterken. Dit vraagt om meer inventiviteit en creativiteit, zowel in de boven- en ondergrond als op en onder water en in het luchtruim. Het gaat om combineren, intensiveren en transformeren. We hebben in Nederland plannen nodig, die vanuit een meer geïntegreerde benadering tot stand komen. Plannen, waarin direct vanaf het begin meerdere belangen worden meegenomen en boven- en ondergrond in samenhang worden bekeken. Deze plannen voegen meer waarde toe aan onze leefomgeving dan enkelvoudige, sectorale plannen, wat tot nieuwe verdienmodellen kan leiden. Al komt het ook voor dat integratie ongewenst of onnodig is. Dit moet dan aannemelijk worden gemaakt. Dit afwegingsprincipe kan als volgt gehanteerd worden:*

- IV. *Zoek naar **functionele synergie als basis voor het mengen van functies in de leefomgeving**. Voorbeelden zijn natuur en landbouw in veenweidelandschappen, wonen en zonne-energie, natuur en wonen in nieuwe buitenplaatsen en landgoederen. Voor de fysieke leefomgeving geldt in dit geval een 'dubbele doelstelling' die wordt opgenomen in het omgevingsplan.*
- V. *II. Als menging niet mogelijk is vanwege een dominerend belang of dominerende functie, zoek dan naar **gemeenschappelijke belangen en manieren om andere functies te 'koppelen' aan de dominerende functie**. In het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid bijvoorbeeld, waarin het draait het om een efficiënte, productieve landbouw, kan ook aandacht worden besteed aan het beheer van landschapselementen.*
- VI. *III. Als mengen noch meekoppelen haalbaar zijn, is er sprake van **conflicterende belangen**. In dat geval is **scheiding van functies noodzakelijk voor een bestendig verdienmodel (bijvoorbeeld van de landbouw) of het voorkomen van ongewenste externe effecten (bv bij vestiging van zware industrie)**. Zorg in dat geval voor **landschappelijke inpassing en/of bronmaatregelen**.*

Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW)

*Daarnaast hebben we binnen het programma nadrukkelijk aandacht voor innovatieve werkwijzen. Voorbeelden van innovatieve maatregelen zijn het bouwen met slib in de Marker Wadden, het **ontwikkelen van habitat in combinatie met energieopwekking** (bijvoorbeeld zonnepanelen of getijdencentrale) of de pilot met slibsedimentatie in de Eems-Dollard.*

Lokale kansen

*De bovenstaande thema's zijn onderdeel van alle PAGW-projectplannen. Op lokaal niveau zijn er ook andere kansen voor het **verbinden van doelstellingen**. Zo onderzoeken we de bijdrage die PAGW-projecten kunnen leveren aan de energietransitie in Nederland.*

Agenda IJsselmeergebied 2050

*Het rijk wil samen met de andere partijen in het gebied meer synergie creëren tussen de verschillende opgaven en deelgebieden. De ambitie is om, vanuit een integrale blik op het IJsselmeergebied, het beleid van de verschillende overheden beter op elkaar af te stemmen en de beschikbare middelen optimaal in te zetten. Deze brede ambitie voor het IJsselmeergebied heeft het rijk samen met de regionale overheden, het bedrijfsleven, kennisinstanties en maatschappelijke organisaties uitgewerkt in de Agenda IJsselmeergebied 2050. Een samenhangend pakket maatregelen moet het watersysteem robuuster maken, met een goede balans tussen de gebruiksfuncties. **Hierbij wordt intensief gezocht naar mogelijkheden voor synergie tussen ruimtelijkeconomische opgaven, natuurontwikkeling, waterveiligheidsopgaven, zoetwatermaatregelen, energieopgaven en cultureel erfgoed.** De gebiedsagenda levert input voor de omgevingsvisies van rijk, provincies en gemeenten. De Agenda IJsselmeergebied 2050²⁵⁴ wordt gerealiseerd aan de hand van 2jaarlijkse uitvoeringsagenda's*

Nationaal Waterplan 2016-2021

p. 41

*Een samenhangend pakket maatregelen moet het watersysteem robuuster maken, met een goede balans tussen de gebruiksfuncties. Hierbij wordt **intensief gezocht naar mogelijkheden voor synergie** tussen ruimtelijk-economische opgaven, natuurontwikkeling, waterveiligheidsopgaven, zoetwatermaatregelen en cultureel erfgoed. De gebiedsagenda IJsselmeergebied 2050 zal input leveren voor de omgevingsvisies van Rijk, provincies en gemeenten.*

Ontwerp Nationaal Waterprogramma 2022-2027 (ter visie tot september 2021)

Hoewel op dit moment nog geen vastgesteld beleidskader, kan niet worden voorbijgegaan aan het ontwerp, omdat hierin het huidig geldende beleid in samenhang bij elkaar wordt gebracht.

p.25

***Integrale en gebiedsgerichte samenwerking** tussen overheden en met maatschappelijke organisaties, bedrijven en burgers is noodzakelijk om deze ambities te bereiken.*

p.28

*Water speelt een belangrijke rol in de transitie naar hernieuwbare energie. In 2030 is de doelstelling om 49% CO₂reductie te bereiken ten opzichte van 1990. De energietransitie vraagt meer ruimte op en langs het water. Op de Noordzee worden daarom grote gebieden voor windparken aangewezen. Daarnaast zijn er kansen voor energieopwekking uit water zelf. **De ambitie voor de energietransitie vereist goede afstemming met de andere gebruiksfuncties op het water (zeker op de Noordzee) en met de doelen voor onder andere waterkwaliteit.***

p.32

*Combinaties van functies en kenmerken gebied centraal
Vroegtijdig nadenken over koppelen van opgaven*

Om combinaties van functies mogelijk te maken, wordt zo vroeg mogelijk in de beleidsvorming nagedacht over het verbinden van verschillende opgaven. Een voorbeeld is de PAGW, waarin waterkwaliteits- en natuuropgaven worden gekoppeld aan economie.

Figuur 6. Overzicht afwegingsprincipes voor inrichting en gebruik van de fysieke leefomgeving

Ontwerp Nationaal Water Programma 2022-2027

Hoofdpijnen van waterbeleid en uitvoering | 33

P. 152

Innovatie binnen PAGW

Het programma heeft ook nadrukkelijk aandacht voor innovaties. Voorbeelden van innovatieve maatregelen zijn bouwen met slib in de Marker Wadden, **ontwikkelen van habitat in combinatie met energieopwekking (bijvoorbeeld zonnepanelen of een getijdecentrale)** en de pilot met slibsedimentatie in de EemsDollard.

Kennisontwikkeling binnen PAGW

wateren centraal. Thema's waaraan de komende jaren aandacht wordt besteed, zijn de effecten van klimaatverandering op het ecosysteem, de voedselwebben van de wateren, de veerkracht van de wateren en de effectiviteit van de maatregelen. Deze kennisontwikkeling vormt de basis voor de adaptieve werkwijze van het programma.

P.258

Duurzame energie

Hoe kansrijk initiatieven zijn voor de opwekking van duurzame energie in het IJsselmeergebied (in, op of langs het water) hangt af van de invloed op ecologische doelen (mede gelet op Europese doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) en Natura 2000), en de invloed op de overige beheer- en gebruiksfuncties in het gebied, zoals scheepvaart, recreatie en visserij. Bij toekomstige afwegingen rond energieprojecten moet er voldoende kennis zijn over deze effecten. De samenhang van al het ruimtegebruik moet op gebiedsniveau goed worden geborgd. Bovendien mag worden verwacht dat in termen van lifecyclekosten en CO₂terugverdientijd aangetoond wordt dat energie-initiatieven op het water een wezenlijke bijdrage leveren aan de doelen uit het Klimaatakkoord van Parijs. Het is van belang dat alle initiatieven voor de productie van duurzame energie in en rond het IJsselmeergebied in onderlinge samenhang en integraal worden afgewogen, in samenhang met alle andere gebruiksfuncties en doelen.

RES

*Medeoverheden geven, in samenwerking met de energiesector, gebruikers en andere belanghebbenden, in de Regionale Energiestrategieën (RES'en) invulling aan de afspraak uit het Klimaatakkoord dat in 2030 35 TWh grootschalige hernieuwbare elektriciteitsopwekking op land (>15kW) moet zijn gerealiseerd. In het **Nationaal Programma RES** (NP RES) bespreken de gezamenlijke overheden de ontwikkelingen van de RES'en. Dat doen ze mede in relatie tot de richtingen die in de NOVI zijn meegegeven. De planning voorziet erin dat regio's op in juli 2021 hun RES 1.0 aan het NP RES aanbieden. Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen monitoren met hulp van het PBL op welke wijze dit is toegepast en wat de regionale en nationale effecten zijn op landschap, natuur- en landbouwgronden.*

In de RES 1.0 Noord-Holland Noord hebben de provincie en de regio aangegeven dat het plan 5.1.2e op steun kan rekenen.

Vertrouwelijk

INTENTIEVERKLARING

Samenwerking rondom ontwikkelingen

Noord-Hollandse IJsselmeerkust

Rijkswaterstaat Midden-Nederland, Provincie Noord-Holland, Gemeente Hollands Kroon, Gemeente Medemblik, Gemeente Enkhuizen, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en N.V. PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland

DE ONDERGETEKENDEN:

De minister van Infrastructuur en Waterstaat en de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, handelend in de hoedanigheid van bestuursorganen en tezamen als rechtsgeldige vertegenwoordiger van de Staat der Nederlanden, gezeteld te Den Haag, namens dezen de hoofdingenieur-directeur van Rijkswaterstaat Midden-Nederland, Ir. L. Schouwstra, hierna te noemen '**Rijkswaterstaat**',

Provincie Noord-Holland, op grond van artikel 176 van de Provinciewet rechtsgeldig vertegenwoordigd door de commissaris van Koning van Noord Holland, namens deze, gedeputeerde C.J. Loggen, hierna te noemen '**Provincie Noord-Holland**',

Gemeente Hollands Kroon, op grond van artikel 171 van de Gemeentewet rechtsgeldig vertegenwoordigd door de burgemeester van die gemeente, namens deze, wethouder T. Meskers, hierna te noemen '**Gemeente Hollands Kroon**',

Gemeente Medemblik, op grond van artikel 171 Gemeentewet rechtsgeldig vertegenwoordigd door de burgemeester van die gemeente, namens deze, wethouder H. Nederpelt, hierna te noemen '**Gemeente Medemblik**',

Gemeente Enkhuizen, op grond van artikel 171 Gemeentewet rechtsgeldig vertegenwoordigd door de burgemeester van die gemeente, namens deze, wethouder D. Luyckx, hierna te noemen '**Gemeente Enkhuizen**',

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, waarvan de bestuurszetel is gevestigd te Heerhugowaard, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer R. Veenman, in zijn hoedanigheid van hoogheemraad (portefeuillehouder Waterveiligheid), die hiertoe op grond van artikel 95 van de Waterschapswet is gemachtigd door zijn dijkgraaf en handelt ter uitvoering van het besluit van het college van dijkgraaf en hoogheemraden d.d. 23 juni 2020, 20.0093957, hierna te noemen: '**Hoogheemraadschap**',

N.V. PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland, gezeteld te Velsersbroek, rechtsgeldig vertegenwoordigd door de algemeen directeur, Mw. R. Doedel, hierna te noemen '**PWN**',

Hierna gezamenlijk ook te noemen: 'Partijen'.

Overwegende:

- a. Dat Partijen willen samenwerken aan integrale gebiedsontwikkeling van de Noord-Hollandse IJsselmeerkust tussen Den Oever en Enkhuizen op het gebied van o.a. natuur, (drink)water, economische ontwikkeling, toerisme en recreatie.
- b. Dat het IJsselmeer een aantal belangrijke functies heeft zoals een strategische zoetwatervoorziening voor landbouw en drinkwater, recreatie en beroepsvaart en dat het IJsselmeer een Natura 2000-status heeft, zoals benoemd in de vigerende wet- en regelgeving. De waterveiligheid, het peilbesluit van 14 juni 2018 en de 'verdringingsreeks' worden gerespecteerd.
- c. Dat in en langs de kustzone van het Noord-Hollandse IJsselmeer - West-Friesland, Wieringermeerpolder – er diverse initiatieven zijn of worden ontplooid voor projecten die de kustzone verbeteren waarbij steeds verschillende partijen bij betrokken zijn.
- d. Dat door de bij overweging c. genoemden initiatieven en projecten gewerkt wordt in hetzelfde gebied en dat Partijen de intentie hebben om samen te werken om zo een toegevoegde waarde voor elkaars doelen en projecten te creëren en zo toegevoegde waarde te creëren voor het totale gebied, dat wil zeggen een afgestemd, gedragen en elkaar aanvullend pakket van maatregelen.
- e. Dat op grond van de nationale Verkenning Grote Wateren (VGW, 2017), de ministers van Infrastructuur en Waterstaat (I&W) en Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) hebben gekozen voor een ambitie voor de versterking van de Nederlandse grote wateren waarin een klimaatbestendige en robuuste waternatuur samengaat met een krachtige economie. Met 33 projecten wordt onder de Programmatische Aanpak Grote Wateren (PAGW) invulling gegeven aan deze doelstellingen.
- f. Dat de Agenda IJsselmeergebied 2050 (2018) een integrale visie geeft voor het IJsselmeergebied waarin staat dat verbetering van de ecologische kwaliteit van het IJsselmeergebied goed samengaat met een krachtige economie en recreatieve ontwikkelingen in de regio.

- g. Dat een goede waterkwaliteit en ecologie in en om het IJsselmeergebied en voldoende zoet water noodzakelijk en randvoorwaardelijk voor economische en recreatieve ontwikkelingen en dat dit onder andere vraagt om inrichtingsmaatregelen om zo de omvang, kwaliteit en diversiteit van leefgebieden te vergroten en leefgebieden onderling te verbinden en dat dit soort inrichtingsmaatregelen aan de randen van het IJsselmeer gerealiseerd kunnen worden. Een goede chemische en ecologische waterkwaliteit geldt ook voor de overweging onder n.
- h. Dat het project Wieringerhoek een kansrijk project is zowel binnen de PAGW als de Agenda IJsselmeergebied 2050 en de initiatiefnemer van het project Rijkswaterstaat is.
- i. Dat het doel van de Verkenning Wieringerhoek voor Rijkswaterstaat is: het versterken van het deltakarakter van de verbinding IJsselmeer-Waddenzee door natuurlijke overgangen te creëren en een bijdrage leveren aan de zoutproblematiek in het IJsselmeer ter bescherming van de zoetwatervoorraad in het IJsselmeer. Voor de zoutproblematiek worden door Rijkswaterstaat op korte termijn technische maatregelen genomen om het zout te beheersen. Voor de lange termijn worden binnen het project Wieringerhoek maatregelen onderzocht die een bijdrage kunnen leveren aan de beheersing van het zout.
- j. Dat de Provincie Noord-Holland, in vervolg op de Agenda IJsselmeergebied 2050 en op grond van het coalitieakkoord Duurzaam Doorpakken! 2019-2023, een integrale visie wil opstellen voor de IJsselmeerkust en middelen heeft gereserveerd, waarbij de uitgangspunten onder meer zijn dat: de kernwaarden van het gebied blijven behouden en worden versterkt vanuit de identiteit, wordt ingezet op kwaliteitsverbetering, de beleving van het IJsselmeergebied wordt vergroot en er sprake is van concentratie en spreiding van recreatie en toerisme.
- k. Dat de Provincie Noord-Holland financiële middelen heeft gereserveerd voor uitvoering van een programma Identiteit kustplaatsen IJsselmeergebied. De Provincie Noord-Holland streeft daarbij tegelijkertijd naar borging van de balans tussen ruimte voor (intensieve) recreatie én voor rust, stilte en natuur, dat wil zeggen dat de recreatieve bebouwing en gebruik in principe niet mogen leiden tot schade aan de wezenlijke kenmerken en waarden van de natuurgebieden.
- l. Dat de Gemeenten Medemblik, Enkhuizen en Hollands Kroon en Provincie Noord-Holland in overleg zijn om een kustvisie te ontwikkelen om de IJsselmeerkust beter te benutten als economische en recreatieve zone, aantrekkelijk woongebied met ruimte voor natuur en met aandacht voor cultuurhistorie en verduurzaming van de energieopgave.
- m. Dat het Hoogheemraadschap de mogelijkheden verkent voor een project Verbetering natte infrastructuur Noordkop (Noordkop), met het doel: het ecologisch verbeteren en

klimatebestendig maken van de Amstelmeerboezem. Dit doel heeft overlap met de doelen van het project Wieringerhoek.

- n. Dat PWN:
  - a) in Andijk door middel van twee innamepunten IJsselmeerwater zuivert tot drinkwater en voorgezuiverd water, waarmee PWN 70% van haar totale drinkwatervoorziening invult en daarmee haar voorzieningsgebied boven het Noordzeekanaal voorziet van drinkwater en
  - b) handelingsperspectieven onderzoekt en ontwikkelt t.b.v. de drinkwatervoorziening op de langere termijn, waarbij een goede ecologische kwaliteit van het IJsselmeer samen met een goede chemische kwaliteit de basis vormt voor een goede waterkwaliteit als bron voor drinkwater.
- o. Dat Partijen in ieder geval de initiatieven en projecten zoals genoemd in de overwegingen opnemen in een projectenboek en deze willen betrekken bij de ontwikkeling van een gezamenlijke integrale kustvisie op het Noord-Hollandse IJsselmeerkust. Het projectenboek bevat geen limitatieve opsomming van projecten en is een dynamisch document. De meest recente versie van het projectenboek is altijd een onderwerp in het ambtelijk overleg (punt 7).

Intentieverklaring:

1. Partijen beogen met deze intentieverklaring de uitgangspunten en randvoorwaarden voor een eerste fase van samenwerking zoals weergegeven in de considerans vast te leggen en inhoudelijke en procedurele afspraken te maken over de onderlinge samenwerking en de inspanning daarin.
Daarnaast spreken Partijen met deze intentieverklaring uit dat zij in de komende jaren met elkaar willen samenwerken bij het verder voorbereiden, uitwerken en zo mogelijk uitvoeren van de projecten die bijdragen aan een goede waterkwaliteit, ecologie, economie en recreatie van de IJsselmeerkust.
2. Beoogde resultaten van de intentieverklaring zijn:
  - a. Het opstellen van een integrale kustvisie IJsselmeer Noord-Holland (verder; kustvisie)
  - b. Een projectenboek. Partijen streven naar afronding hiervan eind derde kwartaal 2020.
  - c. Samenwerking bij de initiatieven en projecten van Partijen zoals weergegeven in het projectenboek.
3. De volgende verantwoordelijkheden gelden bij het realiseren van het gestelde bij punt 2.:

- a. De verantwoordelijkheid en besluitvorming van de afzonderlijke projecten genoemd onder de overwegingen h tot en met n ligt uitsluitend bij de desbetreffende partij. Het projectenboek, de onderlinge afstemming en het beheersen van de raakvlakken tussen de initiatieven en projecten zoals opgenomen in het projectenboek is de gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle Partijen.
4. Om het gestelde bij punt 2. te bereiken, zullen Partijen op ambtelijk en bestuurlijk niveau in goed overleg en naar alle redelijkheid, alles doen wat nodig is om tot de kustvisie en het projectenboek te komen medio 2021. De initiatieven en projecten worden volgens het principe van 'zwaluwstaarten' aan elkaar gekoppeld. Hierbij werken Partijen vanuit gelijkwaardigheid samen met behoud van eigen verantwoordelijkheden en bevoegdheden.
5. Partijen maken de volgende afspraken over Inzet en financiering:
  - a. Partijen zetten zich in om de samenwerking vorm en inhoud te geven en leveren voldoende ter zake deskundige capaciteit en alle hun ter beschikking staande en/of benodigde informatie om de kustvisie en het projectenboek vorm en inhoud te geven. De hiervoor te maken personeels- en apparaatskosten komen voor rekening van de desbetreffende partij. Tot de apparaatskosten behoren eveneens kosten voor vergader- en werkruimtes. Als een Partij (een deel van) de werkzaamheden aan een derde uitbesteedt dan draagt die Partij zelf de kosten die daaruit voortvloeien.
  - b. Partijen financieren de acties uit hun eigen middelen, tenzij zij daarover andere afspraken maken.
6. De samenwerking vindt plaats in een ambtelijke begeleidingsgroep bestaande uit verantwoordelijke medewerkers en in een stuurgroep bestaande uit bestuurlijk verantwoordelijken. In de ambtelijke begeleidingsgroep en in de stuurgroep zijn alle Partijen op basis van gelijkwaardigheid vertegenwoordigd.
7. Partijen maken de volgende afspraken over de ambtelijke begeleidingsgroep:
  - a. Het secretariaat van de ambtelijke begeleidingsgroep (verder: ABG) ligt bij Rijkswaterstaat.
  - b. De ABG komt een keer per maand bij elkaar en/of er wordt telefonisch of e-mail contact onderhouden.
  - c. In de ABG worden belangrijke (concept) documenten en producten van en besluiten over de projecten (gerelateerd aan de kustvisie en/of opgenomen in het projectenboek) gedeeld en desgewenst geagendeerd ter bespreking. Agendering gebeurt door de betreffende verantwoordelijke Partij(en).

- d. De ABG adviseert aan de stuurgroep over de (concept) documenten, producten en besluiten zoals bedoeld bij de punten c..
8. Partijen maken de volgende afspraken over de stuurgroep:
    - a. Het secretariaat van de stuurgroep ligt bij de Provincie Noord-Holland.
    - b. De stuurgroep komt bijeen wanneer er behoefte bestaat aan onderling overleg.
    - c. In de stuurgroep worden belangrijke (concept) documenten, de planning producten van en besluiten over de kustvisie en de projecten genoemd in het projectenboek gedeeld en desgewenst geagendeerd ter bespreking. Agendering gebeurt door/via de ABG.
    - d. De stuurgroep kan een bestuurlijk advies uitbrengen over besluiten zoals bedoeld bij punt c. aan de minister(s), gedeputeerde staten, colleges van burgemeester en wethouders, college van dijkgraaf en hoogheemraden en directie PWN.
    - e. Partijen streven er bij een advies als bedoeld bij punt d. naar om een gezamenlijk (eenduidig) advies uit te brengen. Als geen consensus wordt bereikt over het gezamenlijke bestuurlijke advies dan worden de verschillende standpunten in het desbetreffende advies verwoord.
    - f. Besluitvorming vindt plaats door de verantwoordelijke bestuursorganen, directie of bestuurlijk verantwoordelijke(n) van Partij(en).
  9. Aanvullend op punt 5 spreken partijen af aangaande de kosten van het feitelijk opstellen van de kustvisie en het projectenboek dat de provincie Noord Holland 50% van de kosten betaalt en de gemeenten de resterende 50%. De bijdrage van de gemeenten wordt onderling gelijkelijk gedeeld.
  10. Partijen hebben de intentie om, nadat de kustvisie en het projectenboek zijn opgesteld, deze visie en het projectenboek daadwerkelijk verder uit te werken en gerealiseerd te krijgen en zij spreken de intentie uit om / zij hebben daartoe de wens om daarbij samenwerken met elkaar. Partijen willen dan ook op een daartoe geschikt moment een samenwerkingsovereenkomst en daarna – indien gewenst – een realisatie- of uitvoeringsovereenkomst verkennen.
  11. Voor wat betreft de communicatie over (onderwerpen aangaande) deze intentieverklaring geldt het volgende:
    - a. Partijen zullen gezamenlijk communiceren over de ondertekening van deze intentieverklaring.
    - b. Partijen dragen uit dat er wordt gewerkt aan een gezamenlijke kustvisie en projectenboek voor de Noord-Hollandse IJsselmeerkust.
    - c. Communicatieboodschappen over onderwerpen aangaande deze intentieverklaring worden vooraf tussen Partijen afgestemd.
    - d. Partijen streven er naar elkaars communicatiekanalen te gebruiken.

- e. Door Partijen wordt een gezamenlijk communicatieplan opgesteld.
12. Deze intentieverklaring treedt in werking nadat deze door alle Partijen is ondertekend en heeft een looptijd tot medio 2021. De intentieverklaring kan worden verlengd bij wederzijds goedvinden; de termijn van verlenging dient schriftelijk te worden vastgelegd. De samenwerking kan worden verdiept met het afsluiten van overeenkomsten als bedoeld in punt 10 en/of andere bestuursovereenkomsten.
13. Escalatieladder:
- a. Wanneer Partijen het niet eens zijn over (de gang van) zaken dan vinden er eerst bilaterale gesprekken op ambtelijk niveau plaats en/of wordt de zaak eerst besproken in de ABG.
  - b. Als er sprake is van politiek-bestuurlijke aspecten en/of wanneer ambtelijk overleg niet leidt tot een oplossing dan wordt opgeschaald naar de bestuurlijk verantwoordelijke(n) of directie van de desbetreffende Partijen. De stuurgroep wordt in een dergelijk geval geïnformeerd.
  - c. Deze intentieverklaring is niet in rechte afdwingbaar.
14. Wijziging van deze Intentieverklaring
- a. Indien een partij, na inwerkingtreding van deze Intentieverklaring, wijziging of aanvulling van de Intentieverklaring wenst, formuleert zij een schriftelijk voorstel daartoe.
  - b. Partijen nemen een gezamenlijk gedragen schriftelijk besluit naar aanleiding van het in het eerste lid van dit artikel bedoelde voorstel.
  - c. Een wijziging en het schriftelijke besluit tot instemming worden als bijlage aan de Intentieverklaring gehecht.
15. Opzegging
- a. Elke partij kan de deelname aan de Intentieverklaring met inachtneming van een opzegtermijn van een maand schriftelijk opzeggen, indien een zodanige verandering van omstandigheden is opgetreden dat de deelname aan deze Intentieverklaring billijkheidshalve op korte termijn voor die partij behoort te eindigen. De opzegging moet de verandering in omstandigheden vermelden.
  - b. Wanneer een partij de Intentieverklaring opzegt, beraden de overige partijen zich over de gevolgen daarvan voor de Intentieverklaring.

ALDUS OPGEMAAKT EN IN ZEVENVOUD ONDERTEKEND

Te .....

Datum: .....

Rijkswaterstaat Midden-Nederland:

Ir. L. Schouwstra

Provincie Noord-Holland:

C.J. Loggen

Gemeente Hollands Kroon:

T. Meskers

Gemeente Medemblik:

H. Nederpelt

Gemeente Enkhuizen:

T.G.C. Luyckx

Hoogheemraadschap:

R. Veenman

PWN:

Mw. R. Doedel

Bijlage 6

Bevoegdheid EZK

Huidige wetgeving

Artikel 9b Electriciteitswet:

Artikel 9b Electriciteitswet

1. De procedure, bedoeld in artikel 3.35, eerste lid, aanhef en onderdeel c, van de Wet ruimtelijke ordening, [=Rijksinpassingsplan] is van toepassing op de aanleg en uitbreiding van:

b. een productie-installatie, met inbegrip van de aansluiting van die installatie op een net, met een capaciteit van **ten minste 50 MW**, indien het betreft **een installatie voor de opwekking van duurzame elektriciteit anders dan met behulp van windenergie**;

De minister is dus op grond van de Electriciteitswet jo Wet ruimtelijke ordening exclusief bevoegd gezag. En dat ben je vanaf het moment van een initiatief, dat maakt namelijk onderdeel uit van de voorbereiding van het uiteindelijke besluit. Zie [ook de notitie](#) over het Wro/projectbesluit overgangsrecht.

Op grond van artikel 9d lid 3 kan de bevoegdheid worden gedelegeerd naar de Provincie

Onze Minister kan, indien een bij of krachtens het eerste lid aangewezen besluit de toepassing van de procedure, bedoeld in [artikel 9b, eerste lid](#), zou belemmeren of ernstig bemoeilijken, bepalen dat het desbetreffende besluit, in afwijking van de in het eerste lid bedoelde algemene maatregel van bestuur, niet als een besluit als bedoeld in [artikel 3.35, eerste lid, onderdeel b, van de Wet ruimtelijke ordening](#) wordt aangemerkt.

Toekomstige wetgeving Energiewet/Omgevingswet

Artikel 6.1 Energiewet

coördinatie Onze Minister

1. Werken met een nationaal belang waarvoor Onze Minister in ieder geval een projectbesluit als bedoeld in afdeling 5.2 van de Omgevingswet vaststelt, zijn de volgende projecten:

a. de aanleg of uitbreiding van een productie-installatie, met inbegrip van de aansluiting van die installatie op een systeem, met een capaciteit van ten minste 100 MW, indien het betreft een installatie voor de opwekking van duurzame elektriciteit met behulp van windenergie op land of zonne-energie; (...)

3. In afwijking van het eerste lid kan Onze Minister beslissen geen projectbesluit vast te stellen als: a. een project op voorhand niet verenigbaar is met een evenwichtige toedeling van functies aan locaties, of

b. het project naar zijn oordeel met toepassing van artikel 5.55 van de Omgevingswet kan worden uitgevoerd en het college van burgemeester en wethouders van de gemeente waar het project wordt uitgevoerd, daarmee instemt.

Artikel 5.44b Omgevingswet (flexibiliteitsregeling projectbesluit Rijk)

1. Onze Minister die het aangaat, in overeenstemming met Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, kan de bevoegdheid om een projectbesluit vast te stellen overdragen aan gedeputeerde staten van de provincie waar het project geheel of in hoofdzaak wordt uitgevoerd, als deze daarmee instemmen.

2. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld over de toepassing van het eerste lid.

Bevoegd gezag is de minister EZK en BZK maar zij kunnen de bevoegdheid tot vaststelling van het projectbesluit voor de zonneatollen dus overdragen aan GS.

Bijlage 7

Schietterrein Breezanddijk irt Wieringerhoek

1. Samenvatting

Het zoekgebied voor de Wieringerhoek ligt (groten)deels in de onveilige zone van het schietterrein. De onveilige zone is vastgesteld op het gebruik van ca. 24 dagen per jaar en een afstand van 14 km. Er is geen verklaring te vinden dat de zone ruimer is gesteld dan de genoemde 14 km. Wellicht heeft dat te maken met het eerdere zoekgebied voor een schietterrein aan de zijde van de Wieringermeer.

Een onveilige zone dient om de veiligheid van personen en goederen te waarborgen in de omgeving van het schietterrein. Als het terrein niet in gebruik is dan geldt in het algemeen dat onveilige zones over water alleen tijdens het schieten niet toegankelijk zijn. Overigens wordt het gevaar aan goederen niet meer genoemd in de nota van toelichting bij de Omgevingswet, maar wordt daar alleen nog maar verwezen naar de veiligheid van mensen. Aangezien Wieringerhoek uitgaat van vaststelling onder de Omgevingswet lijkt het logisch om schade aan goederen buiten beschouwing te laten.

Zowel onder de huidige als komende wetgeving kan de minister ontheffing verlenen van het de regelgeving aan de waterschappen en aan de provincie. Zichzelf hoeft zij geen ontheffing te geven, omdat kan worden afgeweken na een belangenafweging, waarna gemotiveerd de aanwijzing kan worden gewijzigd.

In het NRD van de Wieringerhoek is het volgende opgenomen:

Schootsveld

Dit onderzoeksalternatief bevat onderdelen die liggen in het schootsveld van **defensie**. Het uitgangspunt dat het **defensieschootsgebied** ingezet moet kunnen worden voor het gebruik door **defensie** blijft echter onverminderd van kracht. Dit houdt in dat elementen die permanent of tijdelijk boven water komen niet kunnen. Er is voor gekozen om dit alternatief wel mee te nemen in het MER omdat het ingebracht is in de ontwerpateliers. Doel is om in dit onderzoeksalternatief op zoek te gaan naar die elementen die wel gunstig zijn voor ecologie maar tegelijkertijd de belangen van **defensie** niet schaden. De ondieptes op zich zouden geen belemmering moeten zijn, de dammen op de huidige plek zijn dit wel. In de verkenning zal gekeken worden of dit alternatief te optimaliseren is zodat het geen beperkingen voor gebruik door **defensie** oplevert. Dit geldt overigens ook voor de andere onderzoeksalternatieven.

In het uiteindelijke voorkeursalternatief zullen geen onderdelen opgenomen worden die strijdig zijn met het **defensiebelang**.

Nu het lijkt dat de onveilige zone veel ruimer is gesteld dan noodzakelijk kan wellicht beargumenteerd worden dat het defensiebelang ter plaatse niet geschaad wordt. Temeer omdat is aangegeven (zie email Defensie 24-02-2021) dat het voornamelijk gaat om vrije metingen vanaf de Afsluitdijk richting de Wieringerdijk en vice versa. Gezien het doel van de onveilige zone is dit

beperkt tot ca. 14 km. Dit houdt in dat de vrije meting ook kan worden gedaan vanaf een artificieel aan te leggen (natuur)eiland dat buiten de 14 km begrenzing ligt. Binnen de alternatieven wordt rekening gehouden met de vaarroute, deze verplaatst tgv de ontwikkelingen niet verder de onveilige zone in.

Huidige wetgeving

Rarro: Artikel 2.1. (aanwijzing terreinen, gebieden en installaties)

2. Als onveilige gebieden buiten militair terrein van schietterreinen, bedoeld in artikel 2.6.2, tweede lid, van het besluit, worden aangewezen de in bijlage 2 vermelde gebieden.

Uit Nota van Toelichting (Staatscourant 2011, 23224)

Artikelsgewijs toelichting

Aan de onveilige gebieden buiten militaire terrein van militaire schietterreinen mogen geen bestemmingen worden gegeven die de gebruiksmogelijkheden van de schietterreinen zouden beperken.

Barro: onveilig gebied: gebied als bedoeld in artikel 2.6.3, tweede lid;

Artikel 2.6.2. (aanwijzing)

2. Als onveilig gebied buiten militair terrein van schietterreinen worden aangewezen de in de ministeriële regeling van Onze Minister in overeenstemming met Onze Minister van Defensie, genoemde gebieden waarvan de geometrische plaatsbepaling is vervat in het daarachter genoemde GML-bestand bij dit besluit en is verbeeld op de daarachter genoemde kaart.

Artikel 2.6.3. (militaire terreinen)

2. Bij de eerstvolgende herziening van een bestemmingsplan dat betrekking heeft op een onveilig gebied buiten militair terrein, wordt voor die gronden de gebiedsaanduiding «veiligheidszone - onveilig gebied» opgenomen en worden geen bestemmingen opgenomen die het gebruik als onveilig gebied belemmeren.

Artikelsgewijze Toelichting

In een bestemmingsplan dat betrekking heeft op een militair terrein mag geen bestemmingen of regels omtrent het gebruik van de grond en zich daar bevindende bouwwerken worden opgenomen die de betreffende gronden minder geschikt maken voor hun defensietaak, zoals het bestemmen van een deel van een oefenterrein als natuurgebied of stiltegebied. Geldende bestemmingsplannen voorzien in de overgrote meerderheid van gevallen al in een voor de defensietaak passende bestemming en gebruiksregeling. Vanaf eerstvolgende wijzigingen van bestemmingsplannen wordt gemeenten gevraagd de gebruikte terminologie op één lijn te brengen. De onveilige gebieden buiten militair terrein van de schietterreinen mogen niet minder geschikt worden voor hun functie door bestemmingen die het gebruik als onveilig gebied belemmeren.

2. Toekomstige wetgeving

Omgevingswet:

Uit geconsolideerde versie Bkl (artikel 5.150 en verder zijn instructieregels die gelden voor vaststelling omgevingsplan. Zie voor projectbesluit artikel 9.1 en verder Bkl)

§ 5.1.7.2 Landsverdediging en nationale veiligheid

2. Onveilige gebieden bij militaire schietbanen zijn de locaties, genoemd in bijlage XIV, onder B, waarvan de geometrische begrenzing bij ministeriële regeling is vastgelegd.

Artikel 5.152 (geen belemmeringen voor oefen- en schietgebieden)

Voor zover een omgevingsplan van toepassing is op een onveilig gebied bij een militaire schietbaan, laat het omgevingsplan geen activiteiten toe die het gebruik van dat gebied als oefen- en schietgebied kunnen belemmeren

Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties, in voorkomend geval in overeenstemming met Onze Minister die het aangaat, kan op verzoek van het dagelijks bestuur van een waterschap of gedeputeerde staten ontheffing verlenen van de regels in de paragrafen

en 5.1.7.

Uit Nota van Toelichting Bkl (Staatsblad 2018 292, pagina 787)

Tweede lid

Dit lid wijst, in samenhang met bijlage XIV, onder B, een zestal onveilige gebieden bij militaire schietbanen aan. Dit zijn gebieden nabij militaire schietbanen, waar – direct of indirect – projectielen van de militaire schietbaan terecht kunnen komen en waar gevaar bestaat voor mensen.

[Bijlage: Achtergrond bij defensie](#)

Het doel van Breezanddijk is beschreven in Structuurschema Militaire Terreinen (Tweede Kamer, zitting 5.1.2e 666, nrs. 1-2) en luidt als volgt:

- Breezanddijk (KL) Doel: Ballistische proeven met mortieren, houwitseren en kanonnen en de bijbehorende munitie. Grootte: Het directe ruimtebeslag is 1,5 ha. De onveilige zone heeft een sectorhoek van 66° met een diepte van 14,8 km en beslaat een oppervlakte van ca. 10900 ha. De culminatiehoogte is max. 10000 m. Gebruik: Ca. 24 dagen per jaar. Toelichting: De ballistische proeven met wapens tot een dracht van 14 km kunnen niet op de schietkampen, waar de schietopleiding voor deze wapens plaatsvindt worden gehouden, omdat de onveilige zones ontoereikend zijn voor deze drachten. De aard van de hier uit te voeren beproevingen is zodanig, dat de baan van het projectiel vanaf het land voortdurend kan worden gevolgd en gecontroleerd. De hier plaatsvindende proeven kunnen niet in bijvoorbeeld Petten (St. Maartenszee) worden uitgevoerd, omdat daar niet de mogelijkheid bestaat de baan vanaf de wal te controleren.

Voor zover relevant volgen hieronder een paar passages over de afweging van de ruimtelijke inpassing van het schietterrein uit hetzelfde document:

(p. 187) Categorie III: De beproevingen van de KL te Breezanddijk brengen aan de zuidzijde van de Afsluitdijk, in het IJsselmeer, een onveilige zone met zich mee. Gezien het zeer beperkte direct ruimtebeslag is een toetsing aan de hand van nota's ruimtelijke ordening en streekplannen niet relevant.

(p. 188) Openluchtrecreatie:

In de omgeving van het schietgebied Breezanddijk komen geen recreatievoorzieningen voor. Wel vindt in dit gebied sportvisserij vanaf bootjes plaats. Het schietgebied wordt slechts een beperkt aantal dagen per jaar gebruikt.

(p. 188) g. Woonmilieu Van de schietgebieden voor beproeving is alleen Waalsdorp nabij een grote bevolkingsconcentratie gelegen. Afhankelijk van de weersomstandigheden worden soms uit Den Haag en Wassenaar klachten gehoord over de schietproeven in Waalsdorp. De schietgebieden te Den Helder, Petten en Breezanddijk geven - omdat deze verder van de bewoonde gebieden zijn gelegen - weinig aanleiding tot klachten.

(p. 188) j. Visserij, recreatievaart, winning van delfstoffen en bodemmateriële De onveilige zones van de schietgebieden te Den Helder, Petten en Breezanddijk beïnvloeden de mogelijkheden van de visserij, de recreatievaart, de winning van delfstoffen en bodemmateriële in negatieve zin.

Onveilige zones:

Een zuinig ruimtegebruik kan in het algemeen ook worden bevorderd door de ruimtelijke mogelijkheden voor meer doeleinden te benutten. Dit kan inhouden dat gebieden die een andere hoofdbestemming hebben, tevens een daarmee verenigbare militaire nevenbestemming krijgen. Ook kunnen aldus militaire terreinen een nevenbestemming hebben voor met het militaire gebruik verenigbare civiele doeleinden, zoals recreatie. Gelet op de aard van het militaire gebruik is in de meeste gevallen op de onbebouwde militaire terreinen extensieve recreatie mogelijk. Verblifsrecreatie dan wel andere vormen van recreatie die permanente infrastructurele

voorzieningen met zich meebrengen, zijn echter niet verenigbaar met het militaire gebruik. Recreatief medegebruik van terreinen mag het noodzakelijke militaire gebruik niet hinderen en ook dient de veiligheid van medegebruikers, als recreanten, te zijn gewaarborgd. Hiernaast is ook de ecologische waarde van de terreinen een factor die van grote betekenis is voor de beoordeling of verschillende vormen van recreatie op een terrein kunnen worden toegelaten. Afhankelijk van hun lokatie, de wijze van inrichten en het gebruik kunnen militaire objecten een bijdrage leveren aan een functionele en harmonische ruimtelijke ontwikkeling. Ook kan het ruimtelijk defensiebeleid een bijdrage leveren aan de spreiding van werkgelegenheid ten dienste van het in de Verstedelijkingsnota geformuleerde spreidingsbeleid.

(p. 155-156) directe ruimtebeslag is in het algemeen relatief beperkt. Het indirecte ruimtebeslag dat schietterreinen met zich mee kunnen brengen, heeft betrekking op de onveilige zones, welke, hetzij tijdens de schietoefeningen, hetzij permanent, in acht worden genomen. Daarnaast kan het indirecte ruimtebeslag betrekking hebben op de geluidbelasting, veroorzaakt door de schietoefeningen. Hierop zal later in deze inleiding (zie «Geluidhinder») worden teruggekomen.

De onveilige zones dienen om de veiligheid van personen en goederen te waarborgen in de omgeving van het schietterrein. De omvang van de onveilige zones wordt bepaald door de aard en het gebruik van het wapen en de munitie. Als de onveilige zone van een schietterrein niet geheel binnen militairterrein kan worden gerealiseerd, kan er hinder optreden voor andere activiteiten. De mate van hinder is afhankelijk van de omvang en de ligging van de onveilige zones alsmede van de duur en tijdstippen waarop de beperkingen van de onveilige zones in acht moeten worden genomen.

Bij de onveilige zones van de schietterreinen voor hand- en vuistvuurwapens is het mogelijk de onveilige zone geheel of gedeeltelijk op te heffen door speciale infrastructurele voorzieningen. Hierop zal in par. 5.2 nader worden ingegaan. Bij schietterreinen voor zwaardere wapens is dit niet uitvoerbaar; schietranges voor lucht-, grond-, schiet- en bommenwerpoefeningen en schietkampen voor schietoefeningen met zware wapens zoals tanken luchtdoelgeschut, vragen omvangrijke onveilige zones. De onveilige zones van de schietterreinen voor hand- en vuistvuurwapens zijn alleen gedurende de perioden dat daadwerkelijk geschoten wordt, niet toegankelijk.

De onveilige zones van de grote schietkampen, schietranges en schietgebieden, waar oorlogsmunitie gebruikt wordt, zijn door de aanwezigheid van blindgangers (achterblijvende explosieve resten) als regel permanent niet toegankelijk. Een en ander heeft tot gevolg gehad dat, waar mogelijk, de schietterreinen voor zwaardere wapens aan de kust zijn gesitueerd, zodat grote delen van de onveilige zones zich over zee uitstrekken. Vooral de onveilige zones veroorzaken dus een groot ruimtebeslag. Afhankelijk van de aard van de schietoefeningen kan dit belangrijke consequenties hebben voor de ruimtelijke ordening op lokaal, regionaal en voor de grote schietterreinen ook op nationaal niveau. Het indirecte ruimtebeslag kan een belemmering vormen voor andere in het desbetreffende gebied mogelijke ontwikkelingen, bij voorbeeld op het gebied van de openluchtrecreatie en - wanneer de onveilige zone zich over water uitstrekt-scheepvaart, visserij (sport- en beroepsvisserij), recreatievaart en andere ontwikkelingen (waaronder off-shore-mijnbouw en zandwinning). De invloed van een schietterrein op deze ontwikkelingen kan worden vastgesteld door een relatie te leggen met het huidige nationale, provinciale en lokale ruimtelijk beleid met betrekking tot het desbetreffende gebied en met de toekomstverwachtingen voor de ruimtelijke ordening op langere termijn. Bij de toetsing van de bestaande situatie in de volgende paragrafen wordt op de relatie met het ruimtelijk beleid van het Rijk en de betrokken provincies teruggekomen. - Het ruimtebeslag van schietterreinen kan in conflict komen met recreatieve belangen. Waar onveilige zones permanent zijn afgesloten is recreatief medegebruik onmogelijk. Waar onveilige zones alleen tijdens schietoefeningen zijn gesloten, zijn bepaalde vormen van recreatief medegebruik (extensieve recreatie) mogelijk. In bepaalde gevallen is derhalve verweving

van militaire en recreatieve functies mogelijk. Hierbij zij opgemerkt, dat de mate van medegebruik door recreatieve activiteiten mede afhankelijk is van de natuurwetenschappelijke waarde van de betreffende terreinen. Een factor, die dit samengaan van militaire en recreatieve activiteiten kan bevorderen is het feit, dat recreatieve activiteiten in het algemeen plaats vinden in de weekends, dat wil zeggen op tijdstippen dat militaire activiteiten niet of weinig frequent plaats vinden. Bovendien wordt bij de vaststelling van de schietoefeningen zo veel mogelijk rekening gehouden met de vakantieperiodes. Medegebruik van schietterreinen door agrarische activiteiten

is vrijwel onmogelijk, ook gezien de beperkte toegankelijkheid (overigens zijn de bestaande schietterreinen en schietgebieden doorgaans niet op waardevolle landbouwgronden gelegen). Wel kan het agrarisch gebruik van gronden in de onveilige zones worden gecontinueerd met dien verstande dat de landbouw - uit veiligheidsoverwegingen - beperkingen kunnen worden opgelegd. Een zekere mate van verweving van de militaire functie met de agrarische functie is derhalve in bepaalde gevallen mogelijk.

- Bij schietterreinen in kustgebieden, waarbij de onveilige zones grotendeels over het water zijn geprojecteerd, worden beperkingen opgelegd aan scheepvaart, visserijen andere activiteiten die voor de kust plaats vinden (onder andere olie- en gaswinning, zandwinning).

Onveilige zones kunnen zich ook tot het luchtruim uitstrekken, waardoor beperkingen worden opgelegd aan het luchtverkeer. Omgekeerd kan het voorkomen dat door de aanwezigheid van schepen of luchtvaartuigen in de onveilige zone het schieten tijdelijk moet worden stilgelegd, ondanks dat tevoren wordt aangekondigd dat deze gebieden in verband met schietoefeningen gesloten zijn.

- Een positief aspect van het indirecte ruimtebeslag is dat ontoegankelijkheid van de onveilige zones kan bijdragen tot de instandhouding en ontwikkeling van het natuurlijk milieu. Veelal kunnen deze zones zich ontwikkelen

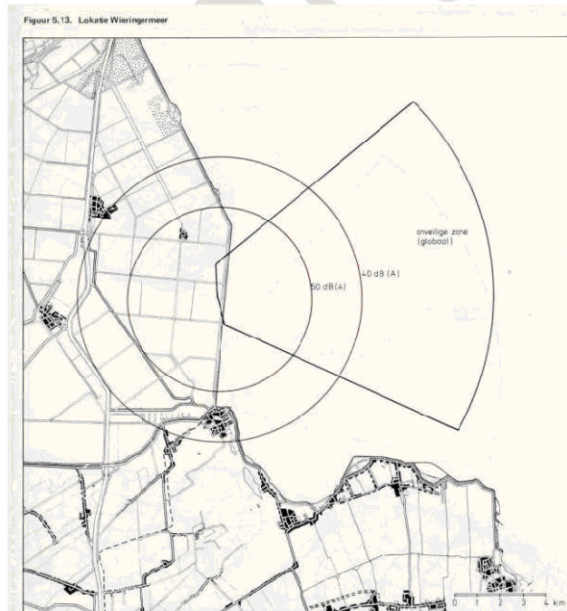
tot (rust)gebieden voor bepaalde diersoorten. Ook hier zijn derhalve mogelijkheden tot verweving van functies aanwezig (combinatie van militaire functie met natuurfunctie).

Beleidsuitgangspunten:

(p. 175) 7. In overeenstemming met richtlijn 12 is het streven erop gericht om bij situering en gebruik van de schietkampen en schietranges civiele belangen (agrarische activiteiten, recreatie, luchtvaart, wonen, scheepvaart, visserij, waterkering en andere functies) zo min mogelijk te schaden. 7.a. In overeenstemming met de richtlijnen 7 en 12 zullen de onveilige zones van schietkampen en schietranges waar mogelijk worden opengesteld voor andere activiteiten. De onveilige zones van schietkampen en -ranges waar met explosieve munitie wordt geschoten, zijn als regel permanent niet toegankelijk. In het algemeen zijn onveilige zones over water alleen tijdens het schieten niet toegankelijk. Dit geldt eveneens voor de beperkingen, welke aan de luchtvaart opgelegd worden boven de onveilige gebieden

In hetzelfde document wordt verkend of er in Wieringermeer (zie oa figuur 5.13) een schietterrein kan worden aangelegd ter compensatie van het CSK. Uiteindelijk wordt geconcludeerd dat deze locatie om verschillende redenen niet geschikt is.

Bovenstaande verklaart niet waarom de onveilige zone van het schietterrein zich verder uitstrekt dan de 14 km die noodzakelijk is. Opvallend is wel dat de zone gedeeltelijk het eerdere zoekgebied behelst.

Bijlage 8

Bevoegd gezag natuurwet vergunning

Huidige wetgeving:

In principe is de provincie bevoegd gezag tenzij hier een uitzondering voor is gemaakt. De uitzonderingen zijn te vinden in het Besluit Natuurbescherming

Besluit Natuurbescherming

Artikel 1.3 lid 1 a ten 3^e

Als categorieën van handelingen en projecten als bedoeld in [artikel 1.3, vijfde lid, onderdeel a, van de wet](#) worden aangewezen:

- a. aanleg, uitbreiding en, voor zover van toepassing, inrichting, alsmede wijziging, gebruik, beheer en onderhoud van:

(...)

3. militaire terreinen en oefengebieden, alsmede de inrichtingen, bedoeld in categorie 29 van [bijlage I, onder C, bij het Besluit omgevingsrecht](#);

Uit de toelichting (stb-2016-383):

De omschrijving in onderdeel a, onder 3°, van de militaire infrastructuur is niet gewijzigd ten opzichte van artikel 2, onderdeel f, van het toenmalige Besluit vergunningen Natuurbeschermingswet 1998. Het gaat om een groot aantal militaire terreinen, oefengebieden en inrichtingen van uiteenlopende aard, die de Minister van Defensie in Nederland in gebruik heeft. Ten aanzien van de militaire inrichtingen bepaalt artikel 3.3, tweede lid, van het Besluit omgevingsrecht dat de Minister van Infrastructuur en Milieu bevoegd is om te besluiten over de aanvraag van omgevingsvergunningen die betrekking hebben op deze inrichtingen, vanwege hun nationale belang. Voorbeelden van de aldaar genoemde militaire inrichtingen zijn vlootbases, kazernes en verbindings- en commandocentra. Ingeval voor dergelijke inrichtingen behalve een omgevingsvergunning ook een vergunning of ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming aan de orde is, verleent de Minister van Infrastructuur en Milieu één integraal besluit op basis van de door de Minister van Economische Zaken af te geven verklaring van geen bedenkingen ten aanzien van de natuuraspecten. De bevoegdheid van de Minister van Economische Zaken strekt zich uit tot de activiteiten die onmiddellijk verband houden met de uitoefening van de defensietaak; de aanleg van recreatieve voorzieningen, zoals bijvoorbeeld een fietspad binnen een Natura 2000-gebied dat tevens is aangewezen als militair oefenterrein, valt buiten de reikwijdte van de omschrijving in onderdeel a, onder 3°.

Een Rijkscoördinatieregeling brengt geen verandering in het bevoegd gezag voor de benodigde vergunningen.

Conclusie voor het project Wieringerhoek is, onder de huidige wetgeving, de provincie bevoegd gezag voor de Nbw vergunning.

NB voor het beheerplan Natura2000 is het Rijk diegene die dit plan op moet stellen, maar dat staat dus los van de vraag over de bevoegdheid voor de vergunning.

Toekomstige wetgeving (Omgevingswet)

In principe is de provincie bevoegd gezag tenzij hier een uitzondering voor is gemaakt. De uitzonderingen zijn te vinden in het Aanvullingsbesluit Natuur Omgevingswet.

Aanvullingsbesluit natuur Omgevingswet

Artikel 4.12, lid 1 ten 3^e :

1. Onze Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit beslist op een enkel- of meervoudige aanvraag om een omgevingsvergunning als de aanvraag alleen betrekking heeft op een of meer van de volgende activiteiten: a. een Natura 2000-activiteit van nationaal belang; b. een flora- en fauna-activiteit van nationaal belang; of c. een milieubelastende activiteit als bedoeld in artikel 3.48b van het Besluit activiteiten leefomgeving.
2. De volgende Natura 2000-activiteiten en de volgende flora- en fauna-activiteiten als bedoeld in de artikelen 11.37, 11.39, 11.40, 11.46, 11.47, aanhef en onder b, 11.48, 11.54, 11.60 en 11.61 van het Besluit activiteiten leefomgeving worden als activiteiten van nationaal belang aangewezen: a. een activiteit voor het aanleggen, uitbreiden, inrichten, wijzigen, gebruiken, beheren of onderhouden van:

(...)

3. een militair terrein en een terrein met een militair object als bedoeld in artikel 5.146, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving, voor zover de activiteit rechtstreeks samenhangt met militaire doeleinden of de inpassing in de fysieke leefomgeving

Uit de toelichting (p.385 staatsblad 2021 22):

De omschrijving in het tweede lid, onder a, onder 3^e, van de militaire infrastructuur is gewijzigd ten opzichte van het voorheen geldende Besluit natuurbescherming. Die omschrijving was: «militaire terreinen en oefengebieden, alsmede de inrichtingen, bedoeld in categorie 29 van bijlage I, onder C, bij het Besluit omgevingsrecht». De terreinen, oefengebieden en inrichtingen worden nu alle opgesomd in bijlage XV, onder A, bij het Bkl en geometrisch begrensd bij ministeriële regeling; artikel 5.146, eerste lid, van het Bkl verwijst daarnaar en de nieuwe begripsomschrijving sluit daarbij aan. Het gaat om een groot aantal militaire terreinen, oefengebieden en objecten van uiteenlopende aard, die de Minister van Defensie in Nederland in gebruik heeft. Er is geen sprake van een wijziging van de reikwijdte van de bevoegdheid van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ten opzichte van het Besluit natuurbescherming.

In principe is de provincie dus bevoegd gezag.

Een rijksprojectbesluit onder de Omgevingswet brengt de volgende wijziging in bevoegdheid aan:

Omgevingswet

Artikel 16.20 (advies en instemming bij projectbesluit)

1. De artikelen 16.15 tot en met 16.19 en de op grond van de artikelen 16.15 tot en met 16.17 gestelde regels zijn van overeenkomstige toepassing op het uitbrengen van advies over het ontwerp van een projectbesluit en het verlenen van instemming met een voorgenomen projectbesluit, voor zover daarin wordt bepaald dat het geldt als omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 5.52, tweede lid, onder a, waarbij geen instemming is vereist als:

- a. een projectbesluit wordt vastgesteld door Onze Minister die het aangaat en dat projectbesluit geldt als een besluit waarmee een ander bestuursorgaan oorspronkelijk op grond van artikel 16.16 zou moeten instemmen, of
- b. een projectbesluit wordt vastgesteld door gedeputeerde staten en het projectbesluit geldt als een besluit waarmee een ander bestuursorgaan, met uitzondering van een bestuursorgaan van het Rijk, oorspronkelijk op grond van artikel 16.16 zou moeten instemmen.

2. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen gevallen worden aangewezen waarbij de artikelen 16.15 en 16.19 en de op grond van artikel 16.15 gestelde regels niet van overeenkomstige toepassing zijn op het uitbrengen van advies over het ontwerp van een projectbesluit dat wordt vastgesteld door Onze Minister die het aangaat en een ander bestuursorgaan van het Rijk

oorspronkelijk op grond van artikel 16.15 of 16.19 in de gelegenheid zou moeten worden gesteld om te adviseren.

3. De artikelen 16.15 tot en met 16.19 zijn van overeenkomstige toepassing op het uitbrengen van advies over het ontwerp van een projectbesluit en het verlenen van instemming met een voorgenomen projectbesluit, voor zover daarin wordt bepaald dat het geldt als een besluit als bedoeld in artikel 5.52, tweede lid, onder b. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen gevallen worden aangewezen waarbij instemming niet is vereist.

(Groene gedeelte hierboven is om uit te sluiten dat bij een rijksprojectbesluit LNV advies moet uitbrengen)

Geen advies aanvragen bij LNV geldt volgens artikel 5.7b Omgevingsbesluit alleen voor rijksinfrastructuur. Bovendien alleen als LNV bevoegd gezag is. Als bij Wieringerhoek dit de provincie is dan geldt dit artikel helemaal niet.

Artikel 5.7b (geen advies voor projectbesluiten voor hoofdinfrastructuur bij Natura 2000-activiteiten) Artikel 4.31 is niet van overeenkomstige toepassing op een ontwerp van een projectbesluit en een voorgenomen projectbesluit voor een project als bedoeld in artikel 5.46, eerste lid, aanhef en onder a tot en met e, van de wet, voor zover daarin wordt bepaald dat het geldt als een omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit.

Conclusie: De provincie is bevoegd gezag voor de omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit. Maar als deze vergunning wordt geïncorporeerd in het rijksprojectbesluit gaat het gezag over naar de minister, maar moet de minister de provincie wel advies vragen. Instemming van de provincie niet vereist (zie artikel 16.20, eerste lid onder a).

NB Het is juridisch overigens niet verplicht de omgevingsvergunning te incorporeren in het projectbesluit. Kan later, maar dan is het een losse vergunning en is provincie bevoegd gezag.

Bijlage 9

Juridische redeneerlijn

Artikel 5.47 Ow bepaalt dat *het bevoegd gezag* kennis geeft van het voornemen om een verkenning uit te voeren naar een mogelijk bestaande of toekomstige opgave in de fysieke leefomgeving en om een projectbesluit vast te stellen en ter voorbereiding daarvan een voorkeursbeslissing te nemen.

In de [startbeslissing](#) Wieringerhoek is opgenomen dat de MIRT-systematiek structuur geeft aan het te doorlopen proces, maar dat deze niet in de plaats komt van de juridische procedures die moeten worden doorlopen voor de formele besluitvorming. Welke procedure dat is, de zogenaamde moederprocedure, is in dit stadium nog niet te zeggen. Dit hangt af van het moment dat de verkenning, met het nemen van de voorkeursbeslissing, wordt afgerond. De inwerkingtreding van de Ow kan consequenties hebben voor de te volgen procedure.

In de [NRD Wieringerhoek](#) valt te lezen (p.60) dat de insteek is geweest om de genomen stappen in de procedure aan te merken als formele stappen tbv een onverplicht projectbesluit onder de Ow. De Ow gaat ervan uit dat het bevoegd gezag de procedurele stappen zet, dit zou je zo kunnen uitleggen dat als in de startbeslissing een bevoegd gezag wordt genoemd deze ook het opvolgend projectbesluit moet nemen. Uit de memorie van toelichting valt op te maken dat een voorkeursbeslissing niet zozeer een juridisch aspect is van het proces, maar moet worden gezien als een stap in de politiek-bestuurlijke besluitvorming. Daarbij bepaalt het bevoegd gezag, als een voorkeursbeslissing niet verplicht is, of een voorkeursbeslissing voorafgaand aan een projectbesluit gewenst is. Nadat een voorkeursbesluit is genomen wordt deze verder uitgewerkt tot een projectbesluit. Hierbij mag je gemotiveerd afwijken van de keuzen die zijn gemaakt in de voorkeursbeslissing. Het kan ook zo zijn dat het voorkeursbesluit wordt gevolgd door meerdere deelprojectbesluiten. Dat kan als er sprake is van meerdere projecten die van elkaar te onderscheiden zijn.

Omdat men nu uitgaat van een niet verplicht projectbesluit is de voorkeursbeslissing dus waarschijnlijk niet juridisch bindend.

Wat van belang is, is dat als energie in het doel van het project wordt opgenomen, maar ook als het meekoppelt en EZK bevoegd gezag kan/zal zijn voor het uiteindelijke moederbesluit, er op grond van de Ow ander overgangsrecht van toepassing is.

Het overgangsrecht houdt in dat voor vergevorderde projecten, voorafgaand aan het projectbesluit, geen verkenningsfase hoeft te worden doorlopen volgens de regels die de Omgevingswet daarvoor aangeeft, als aan de volgende twee voorwaarden is voldaan:

- door het Rijk ter voorbereiding van het inpassingsplan, als bedoeld in de Wet ruimtelijke ordening, voor inwerkingtreding van de Omgevingswet een voorbereidingsbesluit bekend is gemaakt, én
- het projectbesluit uiterlijk binnen een periode van 1 jaar en 6 maanden na de inwerkingtreding bekend is gemaakt.

EZK neemt altijd bij hun infrastructuur eerst een voorbereidingsbesluit. Bij leidingen voor net op zee, aardgasleidingen en voorheen ook bij windparken. Maar niet bij zon. EZK delegeert volgens mij dan naar provincie.

Als de Ow in werking treedt en zonenergie wordt/is onderdeel van het plan, dan kan, als het Rijk bevoegd wil blijven (EZK), geen gebruik meer worden gemaakt van het overgangsrecht. De zaak moet dan volgens mij helemaal weer opnieuw.

Want dit overgangsrecht dat gaat over een verplichte RIP en straks een verplicht projectbesluit is in zekere zin beperkter, dan bij een vrijwillige niet verplicht voorgeschreven projectbesluit (dat qua overgangsrecht ruimer van opzet is).

Tenzij vlak voor inwerkingtreding van de Ow EZK een voorbereidingsbesluit neemt. Maar dan moet EZK zich op dat moment wel kunnen presenteren als potentieel bevoegd gezag. En dan wel binnen 1 ½ jaar na inwerkingtreding een projectbesluit bekendmaken (let op: niet binnen 1 ½ jaar een ontwerp projectbesluit ter visie leggen).

Bij dit overgangsrecht speelt de eerder genomen voorkeurbeslissing overigens geen formele rol. Kenmerk van dit overgangsrecht is immers dat je een vka niet nodig hebt.

Vertrouwelijk